Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HAZİNEDEN PIRILTILAR 9

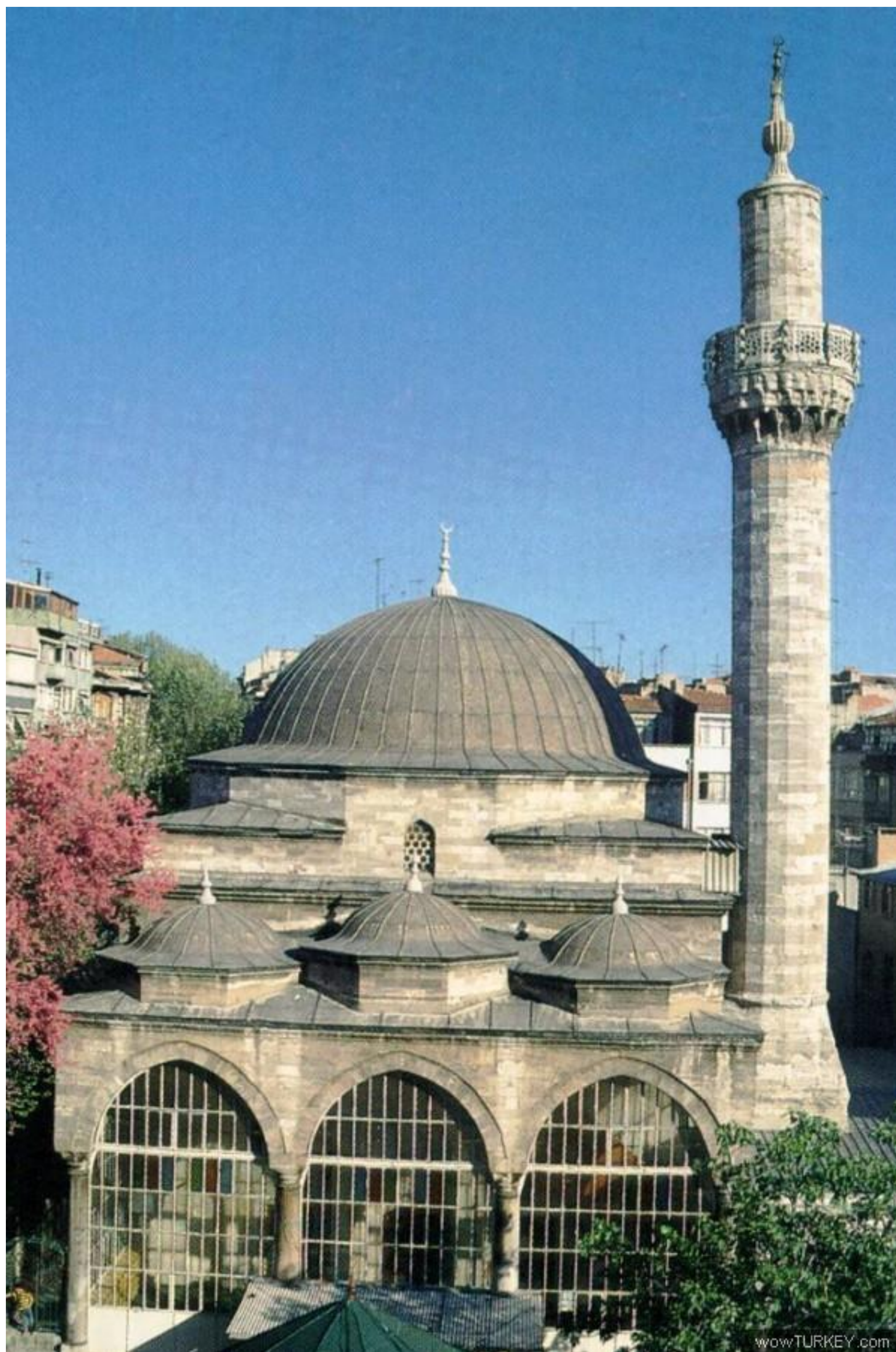
CUMA SOHBETLERİ
28. 04. 2000 – 02. 02. 2001

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

ÖNSÖZ

“Dînî eğitimimiz biraz mektepte, biraz camide, biraz evde yapılıyor; ama tahsil çağı dışında olan veya bazı sebeplerle camiye gelemeyen ve evinde de kendisine dinini öğretecek kimsesi bulunmayanlar ne yapacak?.. İşte bu gibiler için radyo mükemmel bir araç... Bu emsalsiz fırsat kaçırılmamalı, çok iyi, çok verimli değerlendirilmeli!..

Radyo konuşmaları teybe alınabilir, böylece zaman zaman, gereken yerlerde, gereken kişilere tekrar tekrar dinlettirilebilir. Ama daha iyi istifade edilmeleri için basılmaları, kitap haline getirilmeleri münasiptir. Tabii, hem bant, hem kitap halinde olursa aliyyü'l-a'lâ olacaktır.” (M. E. C.)

İşte elinizdeki kitap, bu yoldaki bir çalışmanın ürünü... Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in, Ak-Radyo'da cuma günleri yapmış oldukları sohbetlerin yazıya geçirilmesiyle oluştu. 31 Mart 1993'te başlayıp, vefatından önceki son cuma günü olan, 2 Şubat 2001'e kadar devam eden bu sohbetlerde, Hocaefendimiz çok zaman *Râmûzü'l-Ehàdis*'ten, bazen de *Muhtârü'l-Ehàdis*'ten veya *Riyâzu's-Sàlihîn*'den bir miktar hadis-i şerif okuyup, izah ediyorlar. İçinde bulunulan zamanın, ayın, günlerin ihyâ edilmesiyle ilgili bilgiler veriyorlar ve hatırlatmalarda bulunuyorlar. Ayrıca ülkemizi ve insanımızı ilgilendiren güncel konulara temas ediyorlar. Genellikle yurtdışında seyahatte oldukları için, bulundukları yerlerden de bahsediyorlar. Bu da konuşmayı ayrıca ilginç kılıyor.

Merhum Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in teşvikleri ve manevî ilgileriyle tamamladığımız bu çalışma, 9 ciltten oluşuyor. Elinizdeki 9. cilt, 28 Nisan 2000'den 2 Şubat 2001'e kadar yapılan 36 sohbetten oluşuyor. Ayrıca, Avustralya'da yaptıkları son cami sohbetini de ilâve etmiş bulunuyoruz.

Konuşma dilini muhafaza ederek hazırladığımız bu çalışmamızın, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını; Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetini öğrenip, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu kul olma yolunda ışık tutacağını ümid ediyoruz. Kaset çözümünde yardım eden M. Zahid Erkaya'ya, M. Esad Erkaya'ya; fotoğraflarda ve teknik konularda yardımcı olan H. Ali Erkaya'ya ve Abdüllatif Erkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Eylül 2003

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

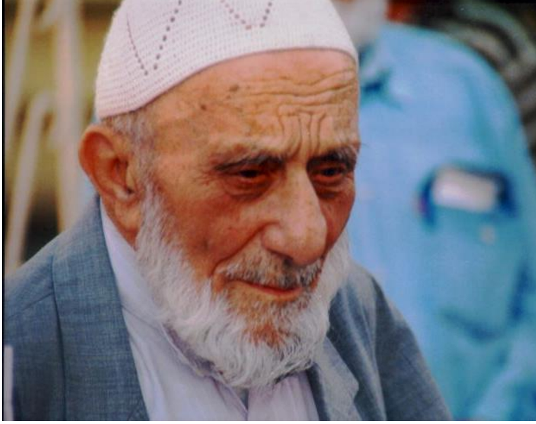
Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda Türkçe ve Hümaniter Bilgiler derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi.

Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, "İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye" isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928). Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

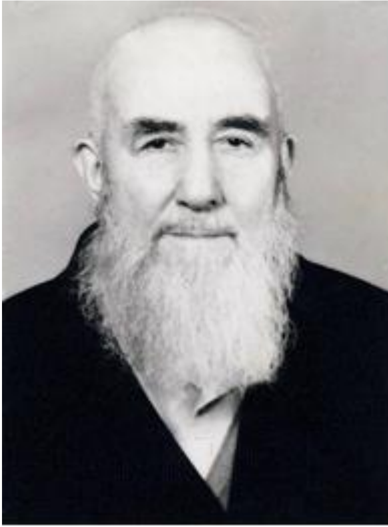
1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapçadan, Farsçadan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu. Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi.

Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm edebiyatında, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu, "Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

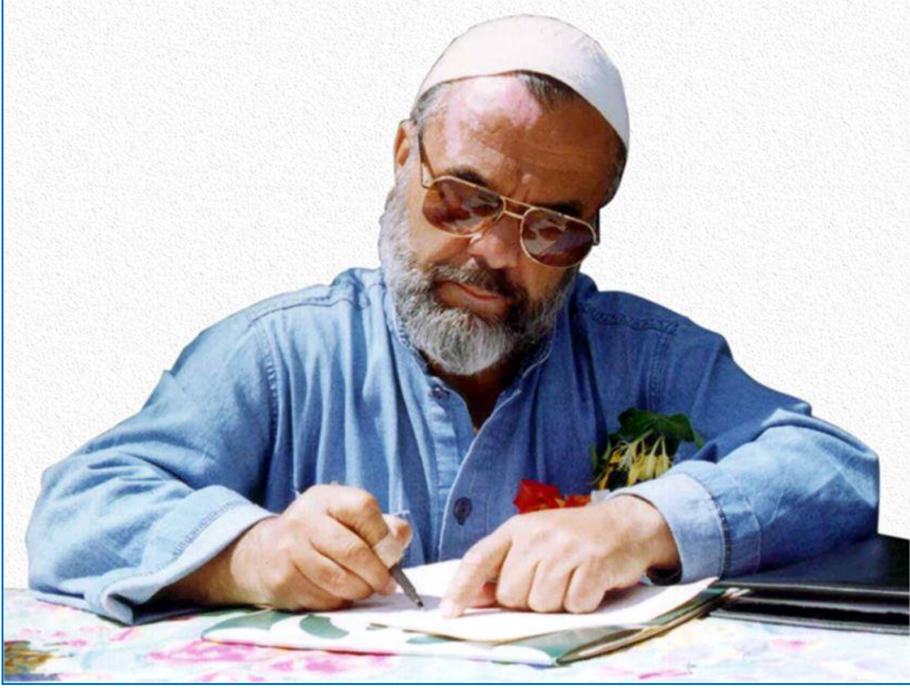
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa, Ferda…)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete!.. (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

1. MÜSLÜMANIN YARDIMINA KOŞMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Her türlü dünyevî, uhrevî hayırlara ermenizi Cenâb-ı Hak'tan dilerim... Allah iki cihanda cümlenizi bahtiyar eylesin...

"—Bizim ve ülkemizdeki, ülkemizin dışındaki kardeşlerimizin her yönden müşkillerini halleylesin... Dertlerine devâlar ihsan eylesin, muratlarını bahşeylesin... İki cihanda bahtiyar eylesin..." diye temenni ederek, başlamak istiyorum bu günkü sohbetime...

a. Hasta Ziyaret Etmenin Sevabı

Birinci hadis-i şerif, İbn-i Hibban'dan alınmış, Hazret-i Ali Efendimiz RA ve KV tarafından rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[1]

مَا مِنِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِماً ، إلاَّ ابْتَعَثَ اللهُ سَبْعِينَ أَلْفَ
مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ ، فِي أَيِّ سَاعَاتِ النَّهَارِ كَانَ حَتَّى يُمْسِيَ ،
وَأَيِّ سَاعَاتِ اللَّيْلِ كَانَ حَتَّى يُصْبِحَ (حب. عن علي)

RE. 380/4 (*Mâ mini'mriin müslimin yeùdü müslimen, ille'bte-ase'llâhu seb'îne elfe melekin yüsallûne aleyhi, fî eyyi sââti'n-nehâri kâne hattâ yümsiye, ve eyyi sââti'l-leyli kâne hattâ yusbiha*) *Sadaka rasûlu'llâh, fi mâ kâl ev kemâ kâl.*

---

[1] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.118, no:955; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.224, no:2958; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.352, no:249; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.81, no:82; Hz. Ali RA'dan.

Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.300, no:969; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.266, no:7464; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.28, no:777; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.173, no: 25128, 25129; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.778, no:1787; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.142, no:20413.

Bu hadis-i şerif, hasta ziyaret etmek ne kadar sevaplı, faziletli, kârlı, mânevî bakımdan ne kadar iyi bir şey; onu gösteren bir hadis-i şerif... Her zaman söylüyoruz; hastalarımızı unutmayalım, ihmal etmeyelim, gönüllerini hoş edelim! İlaçtan daha fazla sevgi, ilgi hastaya iyi gelir, ona fayda verir. Bir an evvel sağlığına ulaşmasına ilaç kadar, doktor kadar yararlıdır, faydalıdır. Cuma günü hasta ziyaret etmek de özellikle sevap...

Onun için, cuma günü sohbeti dinledikten sonra, tabii cuma namazı kılınacak, Allah kabul eylesin... Allah nice cumalara sağlık afiyetle eriştirsin... Mü'minlerin bayramıdır, her hafta gelen bir bayramdır, çok kıymetli bir gündür cuma günü. Cuma namazı da çok, çok, çok önemli bir namazdır.

Üç cumayı mâzeretsiz kaçıranın kalbi, yâni gönlü mühürlenir, kapatılır:[2]

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ ، مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ ، طَبَعَ اللهُ

---

[2] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.300, no:22611; İmâm Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.111, no:246. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.530, no:3811; Ebû Katâde RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.357, no:1126; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.332, no:14599; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.430, no:1081; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.175, no:1856; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.91, no:273; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.247, no:5781; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.102, no:3004; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.516, no:1657; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.194, no:2689; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Tirmizî, Sünen, c.II, s.327, no:460; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.440, no:1115; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.26, no:2786; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.176, no:1857; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.175, no:1600; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.176, no:975; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.366, no:917; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.172, no:5356; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.193, no:2688; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5576; Ebü'l-Ca'd ed-Damrî RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5579; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.102, no:2712; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.413, no:464; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1251, no:21136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.141, no:21729.

عَلٰى قَلْبِهِ (حم . ك. ض. عن أبي قتادة ؛ حم . ن. ه. ع. ك. ق. ض. عن جابر)

RE. 412/12 (*Men tereke'l-cumuate selâse merrâtin mütevâliyâtin*) "Kim cuma namazını peş peşe, arka arkaya üç defa terk ederse..." Yâni bu cuma kılmamış, hemen onun arkasındaki cuma yine kılmamış, onun arkasındaki cuma yine kılmamış... (*Min gayri darûretin*) "Zarûret, mecburiyet, elinde olmayan sebepler, mânîler filân yok iken, eğer üç cumayı terk ederse..." Ne olur? (*Tabaa'llàhu alâ kalbihî*) "Allah onun kalbini mühürler, kapatır." Kalbi, gönlü çalışmaz, işlemez hale gelir. Yâni, Allah tarafından kendisine hayırlar gelmemeye başlar, çok kötü duruma düşer.

Gönlü çalışmayan taş gibi bir insan olmak çok kötü bir şey, temenni edilen bir şey değil; Allah göstermesin, Allah etmesin...

Cuma günü yapılacak güzel işleri her zaman sıralıyoruz; gusül abdesti almak, tertemiz yıkanmak, temiz elbiseleri giyinmek, camiye erken gitmek tavsiye edilen bir şey... Kehf Sûresi'ni okumak tavsiye edilen bir şey... Bunlar bir haftalık, on günlük günahların affına sebep olan güzel ibadetler.

Sonra, cuma günü hasta ziyaret etmek çok sevap... Kabir ziyareti çok sevap... Sadaka, hayır vermek cuma gününde, son derece faideli ve sevap... Bunları yapmak her zaman hatırlatılıyor, karşımıza hadis-i şerifler çıkıyor.

Bu hadis-i şerif de onlardan birisi. Hem de Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan rivayet olunmuş. Her zaman söylediğim gibi, ben bunlara ayrıca önem veriyorum; Hazret-i Ali'yi seven kardeşlerimiz de bunları can kulağıyla dinlerler ve uygularlar diye seviniyorum, bunlar karşıma geldiği zaman.

Şimdi mânâsını kelime kelime okuyarak daha açıklayayım:

(*Mâ mini'mriin müslimin*) "Hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*yeùdü müslimen*) bir müslüman kulu ziyaret etsin de, (*ille'btease'llàhu*) Allah vazifelendirmesin, göndermesin, (*seb'îne elfe melekin*) yetmiş bin melek göndermesin. Mümkün değil, gönderecek muhakkak...

(*Yusallûne aleyhi*) Bu melekler, ona dua eder. (*Fî eyyi sââti'n-nehâri kân, hattâ yümsiye*) Günün hangi saatinde ziyaret etmişse, akşamlayıncaya kadar bu melekler ona dua eder; (*ve eyyi sââti'l-leyli kâne hattâ yusbiha*) gece ziyaret etmişse, gecenin hangi saatinde ziyaret etmişse, sabah oluncaya kadar bu melekler ona dua eder dururlar. Yâni, bu hastayı ziyaret eden kişiye, yetmiş bin melek dua eder durur."

Mâ olumsuzluk edatı, *illâ* ile cümle olumlu oluyor daha dikkat çekici oluyor: "Hiç bir müslüman kul yoktur ki, bir müslüman hasta kardeşini ziyaret etsin, böyle olmasın, mümkün değil; ille böyle olur." mânâsına. *İlle*'yi dikkat ederseniz zâten biz Arapça'dan almışız, kuvvetlendirmek için kullanıyoruz. Yâni bir müslüman kul, bir müslüman kulu ziyaret eder; ille Allah yetmiş bin melek vazifelendirir. Ona şöyle şöyle dua eder melekler... Ötekiler de meleklerin sıfatları, meleklerin hallerini anlatan cümlecikler.

İmruun Arapça bir kelime, kişi demek. Müennesi *imreetün*, bu da kadın demek. Bu *imruun* kelimesi ilginç bir kelime... Arapça'da cümledeki yerine göre, kelimelerin son harekesi üstün, esre, ötre oluyor. Bu, sondan önceki harfi de değişen bir kelime; eğer ötre olacaksa sonu *imruun* oluyor. Eğer üstün olacaksa *imreen* oluyor. *Re* de son harekeye uyum sağlıyor. Esre olacaksa *imriin* oluyor. Başındaki *elif* de geçilen *elif*.

"—*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" derken, "*bi-ismi'llâhi*" demiyoruz da "*bi'smi'llâhi*" diyoruz; ismin i'sini geçiyoruz, yâni elifini geçiyoruz. Bu da geçilen bir kelime, o bakımdan ilginç bir kelime.

Biraz da Arapça izahâtı oldu bunlar, açıklaması oldu ama, (*Mâ mini'mriin müslimin*) okunacak. Doğru, fasih okunuşu böyle.

(*Mâ mini'mriin müslimin yeùdü müslimen*) "Bir müslüman, hasta arkadaşını ziyaret eden hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*ille'bte-ase'llàhu seb'îne elfe melekin*) ille de Allah muhakkak ba'seder, ona yetmiş bin melek gönderir."

İbtease, bease'den, iftial bâbına naklolmuş bir şekli *bease*'nin. *Bease,* vazifeli olarak göndermek demek. Meselâ, Peygamber Efendimiz'in gönderilmesi, *bi'setü'n-nebî* diye adlandırılıyor. Hasta ziyaret eden müslümana Allah, yetmiş bin melek gönderir.

Bu yetmiş bin melek nasıl? (*Yusallûne aleyhi*) "Ona, yâni bu hasta ziyaret eden müslümana dua eden yetmiş bin melek... *(Fî eyyi sââti'n-nehâri kân, hattâ yümsiye*) Gündüzün hangi saatinde o hasta kardeşini ziyaret etmişse, bu yetmiş bin meleği Allah ona gönderir, vazifelendirir; akşama kadar bu ziyaret etmiş olan kimseye o melekler dua eder." Ne güzel yetmiş bin meleğin duasını kazanmak... Yetmiş bin melek etrafında akşama kadar dua ediyor.

Gece ziyaret etmişse, gerçi şimdi hastaneler gece ziyaret edilmiyor ya... Hastalar da her zaman hastanede olmuyor, bazen evinde hasta oluyor. Meselâ, adam işinden döndükten sonra namazını, yatsıyı kıldı, hasta arkadaşını evine ziyarete gitti;

"—Nasılsınız? Geçmiş olsun! Durum nasıl, iyileşiyor musunuz? Bir hizmet var mı?.." diye sordu.

O ziyaretinden dolayı, yetmiş bin melek sabaha kadar ona dua eder.

Demek ki, hastalara karşı dinimiz bize bazı görevler tavsiye buyuruyor. Peygamber SAS Efendimiz tavsiye buyuruyor. Hastaları ziyaret etmek, İslâm'da dini vazifeler arasında önemli, sevaplı, kıymetli, kaçırılmayacak bir iş.

Onun için, artık cuma günleri de olur, cuma günü insanın işi olursa, cumartesi olur, pazar olur, haftanın herhangi bir günü olur... Ama cuma günü özellikle hasta ziyareti, kabir ziyareti, cuma namazı kılmak, sadaka vermek, cenaze namazı kılmak, cenaze teşyî etmek; bu işleri yapana çok cennet vaat edildiğine dair hadis-i şerifler de var.

Düşünün, hastalardan kimler varsa onları ziyaret etmeye niyet edin, gayret edin, ziyaret edin; Allah-u Teàlâ Hazretleri hem sizi mükâfatlandırsın, hem de onu mükâfatlandırsın.

Biliyorsunuz, hasta dua etti mi ziyaret edene, hastanın duası da makbuldür. Hasta önemli bir kişi... Hastanın mükâfâtları çoktur. Evet Allah onu hasta ediyor, bir elem veriyor, üzücü bir durum var ortada ama, mükâfatı da çok... O bir imtihan.

İslâm'da imtihanlar oluyor insan, biliyoruz, hayat bir imtihandır. Hastaya da imtihan olarak, öyle kendisine sağlığına aykırı bir durum gelmiş. Tabii üzücü bir durum ama, o üzücü durumun karşısında, "Bu Allah'tan geldi." diye sabredince, mükâfatı da çok oluyor.

Hastanın bir özelliği de, duasının makbul olmasıdır. Duası müstecâbdır, makbuldür. Binâen aleyh, insan hastayı ziyaret etmeli, kendisine de dua ettirtmeli, yâni "Allah razı olsun!" dedirtmeli!.. Siyasetini ona göre ayarlamalı, hediye vermeli hastaya; işte artık çiçek olur, yiyecek olur, içecek olur:

"—Kendi elimle şunu yaptım, buyurun afiyet olsun, yeyin!.. Kendi elimle şu meyvaların suyunu sıktım, canınız çeker; buyurun için!.." neyse...

Böyle duasını almaya çalışalım, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

b. Musîbete Uğrayan Kimse

İkinci hadis-i şerif. Bu akşam okumayı düşündüğüm hadis-i şeriflerden ikincisi, Dâra Kutnî'de, İbn-i Asâkir'de kaydedilmiş. Zührî'den mürsel olarak geliyor. Peygamber SAS'in şöyle buyurduğu rivayet olunmuş:[3]

مَا مِنِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ تُحْزِنُهُ ، فَيُرَجِّعُ ، إلاَّ قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمَلائِكَتِهِ: أَوْجَعْتُ قَلْبَ عَبْدِي ، فَصَبَرَ وَاحْتَسَبَ ، اِجْعَلُوا ثَوَابَهُ مِنْهَا الْجَنَّةَ ؛ وَمَا ذَكَرَ مُصِيبَتَهُ فَرَجَّعَ ، إلاَّ جَدَّدَ اللهُ أَجْرَهَا (قط. في الأفراد ،كر. عن الزهري مرسلا)

RE. 380/6 (*Mâ mini'mriin müslimin tusîbühû müsîbeten tuhzinühû feyürecciu, illâ kàle'llàhu azze ve celle li-melâiketihî: Evca'tü kalbe abdî fesabera va'htesebe, ic'alû sevâbehû minhe'l-cenneh. Ve mâ zekera musîbetehû feraccea illâ ceddeda'llàhu ecrehâ.*) *Sadaka rasûlu'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu da yine dikkat etmemiz gereken bir şeyi bize öğretiyor:

(*Mâ mini'mriin müslimin*) "Hiç bir müslüman kuldan birisi yoktur ki, (*tusîbühû müsîbetün)* ona bir musibet isabet etmiş olsun... Nasıl bir musibet? (*Tuhzinühû*) Onu mahzun eden, hüzne gark eden, üzen, elem veren bir musibet kendisine isabet etsin de; (*feyürecciu*) o da, "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*" desin. Öyle dedi mi musibete uğrayan bir kul; (*illâ kàle'llàhu azze ve celle*) Aziz ve celîl olan, son derece izzet ve celâl sahibi olan Allah-u Teàlâ Hazretleri muhakkak şöyle buyurur; (*li-melâiketihî*) meleklerine emreder, buyurur ki..."

Zaten buyurmak da, Türkçe emretmek demek Türkçe'si buyurmak, Arapça'sı emretmek. Farsça'sı *fermûden*... İşte *ferman* da oradan geliyor, buyruk mânâsına. "Meleklerine der ki Allah-u Teàlâ Hazretleri: (*Evca'tü kalbe abdî*) Ben kulumun gönlünü acıya

---

[3] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.264; Zührî Rh.A'ten.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.540, no:6647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.140, no:20410.

gark ettim, üzdüm. Kalbi, gönlü bu musibetten dolayı çok mahzun oldu, acı çekti. (*Fesabera*) O da sabretti."

Biliyorsunuz musibetler, hayattaki insanın başına gelen olaylar, Allah'ın takdiriyle oluyor. Hayatın cilvesi, kaderin cilvesi diyoruz. Daha doğrusu kaderin, imtihanın bir şekli bu... Cenâb-ı Hak bizi dünyada imtihan ediyor. İşte o imtihanın bir sorusu bu.

Tabii insanoğulları dünyada ya iyi olaylarla karşılaşırlar; bu Allah'ın bir nimetidir, şükretsinler!.. Ya da kötü olaylarla, musibetlerle, hastalıklarla, elemlerle, kederlerle, üzücü şeylerle karşılaşırlar; bu da Allah'ın bir imtihanıdır, buna da sabretsinler!.. Şükrederse sevap kazanır, sabrederse sevap kazanır. Müslüman öyle de yapsa, böyle de yapsa, iyi davrandığı zaman her durumda sevap kazanıyor.

Şimdi, (*tuhzinühû*) "Hüzün veriyor, bu musibet üzüyor." Onun için, Allah-u Teálâ Hazretleri diyor ki: "Kalbini acı doldurdum, (*fesabera*) o sabretti, (*va'htesebe*) sevabını Allah'tan bekledi, öyle hesap etti. 'Ben sabredeyim, Cenâb-ı Mevlâm bu musibete karşılık bana sabır verir.' dedi."

Va'htesebe, *ihtisab*'dan geliyor. Ne demek?.. Sevabını Allah verir diye hesap etmek, tahsis etmek, ummak, beklemek demek. Bir de, (*Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*) sözünü söylemeye de *ihtisab* derler. "Allah bana yeter, ben ona tevekkül ettim, o ne iyi vekildir." mânâsına gelen bir söz bu. *Hasbüna'llàh* sözü de, çok sevap kazandıran güzel sözlerden birisi.

Güzel sözlerden bazılarını sayalım:

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ

1. (*Lâ ilâhe illa'lllàh*) "Allah'tan başka mâbud, ilâh, tanrı yoktur; sadece o vardır." Ötekilerin hepsi bâtıldır, boştur, yalandır, yanlıştır, sapıktır, Allah'ın sevmediği şeylerdir.

Sonra:

اَللهُ أَكْبَرُ

2. (*Allàhu ekber*) "Allah her şeyden büyüktür, en büyük Allah'tır."

Bu en büyük sözünü, şarkıcılar için, sporcular için, şampiyonlar için, filancalar için çok kullanıyorlar. "En büyük falanca, en büyük filanca..." Artık, yeni yeni âdetler çıkıyor halkımız arasında. Tabii dikkat etmek lâzım! En büyük Allah'tır, *Allàhu ekber*.

Sonra:

سُبْحَانَ اللهِ

3. (*Sübhàna'llàh*) "Her türlü noksandan Cenâb-ı Hak münezzehtir, her türlü kemâlâtın sahibidir. Her türlü kemâl sıfatıyla muttasıftır. Her şeyi mükemmeldir. Her şeyi en güzeldir. Şaşılacak, hayran olunacak kadar her şeyi güzel!" demektir.

Sonra:

اَلْحَمْدُ لِلهِ

4. (*El-hamdü li'llàh*) "Hamd ü senâlar, yâni övgüler Allah'a olsun, çok şükür Allah'a..." Bu nimet karşısında da olur, nimet olmadan da olur. Çünkü nimet gönderse de, göndermese de, Cenâb-ı Hak övgülere en lâyıktır. Bütün övgüler zaten ona gider. Neyi övsek, o övgü onu yaratan Allah'a gider. Şu gölün rengi ne güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu gülün kokusu ne güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu manzara ne güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu çocuk ne akıllı; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu elma ne tatlı; Cenâb-ı Hak yarattı... Bütün övgüler Allah'a gider.

5. İşte bunlar gibi güzel sözlerden birisi de, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmektir. Cuma günü salât ü selâm getirmek de çok sevap... Onu da Hocamız (Rh.A) bana tavsiye buyurmuştu:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ

(*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sellem*) "Bu salât ü selâmı, cuma günü bin defa söyle!" diye söylemişti. Salât ü selâm da güzel bir sözdür.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

6. (*Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*) "Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir." (Âl-i İmran, 3/173) demek de güzel bir sözdür.

O ne demek?.. "Allah bana yeter. Ben Allah'a dayandım mı, güvendim mi, dünyanın orduları gelse, süper güçleri gelse, Allah beni korur, bir zarar veremezler. Onlar mahvolur; ben, acizliğimle, hiçliğimle, bîçareliğimle kurtulurum. Allah bana yeter, ona tevekkül ettim, o ne iyi vekildir." demek.

Güzel sözlerden birisi de nedir:

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة:١٥٦)

7. (*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) "Biz Allah'ın yaratıklarıyız, kullarıyız. Bizi yaratan o, rızkımızı veren o... İmtihan eden o, mukadderatımızı yazan, dâim buyuran o... Biz onun kuluyuz, elbette nasıl isterse öyle yapacak. Biz ona rücu edeceğiz, döneceğiz. Varacağımız yer Cenâb-ı Hakk'ın dergâh-ı izzeti... Ona varacağız, en sonunda ona kavuşacağız." (Bakara, 2/156) mânasına, bu da güzel bir söz.

Musibetler karşısında mü'min böyle söyler, Ayet-i kerimede de böyle tavsiye ediliyor:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

(البقرة:١٥٦)

(*Ellezîne izâ esàbethüm musîbetün kàlû innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) [Onlar kendilerine bir belâ geldiği zaman, 'Biz Allah'ın kullarıyız ve biz ona döneceğiz' derler.] (Bakara, 2/156) diye ayetten size bir tavsiye.

Binâen aleyh, bu güzel söz de kıymetli sevaplı sözlerden biri. Bunu söylemeye *terci'* derler, sonu ayın ile; *rücu'* kelimesinden geliyor.

Musîbet karşısında kul, (*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) deyince, Allah-u Teàlâ Hazretleri de buyurur ki:

"—Kulumun ben kalbini acı doldurdum, üzecek bir şeyle karşılaştırdım. O da sabretti sevabını benden bekledi. (*İc'alû sevâbehû minhe'l-cenneh*) Onun sevabını, bu musibetten dolayı, mukabilinde alacağı sevabı cennet yapın! O kul cennete girsin!"

(*Ve mâ zekera musîbetehû*) Bu olaylar geçti, hastalık bitti, musibet gitti, kul huzura erdi, rahata erdi, güzel günler geldi. O zaman arada hatırlıyor:

"—Bir zamanlar neler çekmiştim, şöyle şöyle olmuştu da, şu olaylar başıma gelmişti de... El-hamdü lillâh, şimdi onlar ne kadar geride kaldı, kurtulduk. *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*" diyor.

"Böyle musibetleri hatırlayıp da tekrar bu sözü söyledi mi; (*illâ ceddeda'llàhu ecrehâ.*) Allah ona, (*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) demesinin sevabını yeniden verir." Çünkü sözü yeniden söyledi, Allah da sevabını yeniler.

Bu sözü öğrenin, söyleyin! Ama en güzeli, anlamını bilerek, Cenab-ı Hakk'ı sevmenin ve onun kaderine razı olmanın ne kadar derin olduğunu düşünerek söylemek. Kadere razı olma makamı, rıza makamıdır. Tasavvufta rıza makamı en yüksek makamlardandır. Cenâb-ı Mevlâ ne eylerse razı olmak, neylerse güzel eyler demek.

İşte onun mânâsını bilerek bu kelimeyi yazın, bilmeyenler öğrensin! Bunun âyetle, hadisle tavsiye edilmiş olduğunu, bu hadis-i şerifte görmüş oldular. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin böyle sabreden, musibeti tahammülle, sabırla, Allah'a sevgisi, bağlılığı eksilmeden azalmadan geçiştirebilen, yâni kazanan kullara cenneti vereceğini, hadis-i şeriften öğrenmiş oluyoruz.

Tabii, dünya hayatında hepimizin başına acı şeyler de gelir. Ölçecek olursak, umumiyetle hayatımız, günlerimiz, saatlerimiz, zamanımızın büyük çoğunluğu nimetlerle geçiyor. Nefes almamız nimettir, ağrısız sızısız olmamız nimettir, karnımızın tok, sırtımızın pek olması nimettir vs... Dünyada bir sürü elem çeken insan var, ben öyle değilim el-hamdü lillâh... Tabii, bu bir nimet... Tabii umumiyetle nimetle geçer.

Fakat arada bir böyle nimet yerine musibet olursa, insanlar hemen feryad u figana başlayıp, isyana geçerlerse, ileri geri konuşup, tahammülsüzlük ederlerse, edepsizlik etmeye başlarlarsa çok ayıp olur. O kadar nimetler varken, yerken hiçbir şey demiyorsunuz. Azıcık bir imtihan oldu, birazcık şu geldi, hemen altüst oldun, kaybettin. Öyle olmamalı!..

Müslüman sabırlı olmalı, mütehammil olmalı. Musîbetin karşısında, "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*" demeli! Mânâsını da bilerek anlayarak, severek böyle yapmalı! Bu en güzel ilaçlardan birisi...

Şimdi ben dikkat ediyorum, burada kardeşlerimize tavsiye ediyoruz, teşvik ediyoruz:

"—Aman sabah namazına gelin! Çoluk çocuğunuz da gelsin!" filan diyoruz.

Çoluk çocukları geliyorlar, ama uykulu... Sabahın erken saatinde uykuyu bölüp geliyorlar, gözleri baygın... Namaz bittikten sonra, biz biraz da konuşacağız filan derken, onlar

kenarda gözlerini kapatıyorlar. Ama yine ben, “Getirmeye devam edin!” diye teşvik ediyorum.

Bir de çocuklarınıza sabrı öğretin, alıştırın!

“—Bakın çocuklar, bu uykusuzluk ama sabredeceksiniz, bunun sevabı var, sabrı öğrenin!” deyin!

Sabrın bir çeşidi de bu işte uykusuzluğa tahammül, uykuyu bölebilmek, camiye gelebilmek.

Kimisi yapamıyor bunu, sıcacık yatağından ayrılamıyor; sevapları kaçırıyor. Yapan, sevapları kazanıyor. Hayatta böyle birtakım fedakârlıkları yapmayı, bir takım nefsin istemediği şeyleri, istemese de iyi şeyleri yapmayı öğrenmemiz lâzım! Bu da sabrı öğrenmekle mümkün olur. Onun için, çoluk çocuğumuza tatlılıkla sabrı öğretmeliyiz.

Biz camide şimdi, çocuklar namaz kıldıktan sonra açıyoruz torbayı, getirdiğimiz şeyleri... Onların hoşuna giden çikolatalardan, şekerlerden, saplı şekerlerden dağıtıyoruz. Ağızlarına alıp, sapından tutup, onu yemeyi çok seviyorlar.

Şimdi bazen bakıyorum, bizim camide, çocukların sayısı büyüklerden fazla... Onlar üçte iki ileri gitmişler, severek

geliyorlar. Bir de uslu uslu namaz kılıyorlar. Çocuklar umumiyetle güler, sağına soluna bakar. Onları da, “Böyle yapılmaz!” diye öğretiyoruz, dinliyorlar. Tatlılıkla yâni, kızarak, döğerek, korkutarak, tehdit ederek değil de, sevdirerek, isteterek...

İstetmek için de tabii, biraz fedâkârlık yapmak lâzım. Siyaset kullanmak lâzım! Çocuğu terbiye siyaseti... Çocuğu isyan ettirmeden, Allah’ın emirlerini yapacak hâle getirme siyaseti, eğitim siyaseti... Bunları babaların annelerin, öğrenmesi ve yapması lâzım!..

c. Müslümanın Yardımına Koşmak

Üçüncü hadis-i şerif. Bu sonuncu hadis-i şerif Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhakî, Taberânî, Ebû Dâvud, Buhàrî’nin Tarihinde ve İbn-i Ebi’d-Dünyâ’nın eserinde Câbir RA’dan rivayet edilmiş. Kaynaklar çok. Zâten Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud ve Buhàrî, sözleri çok kıymetli olan, değerlendirmeleri çok önemli olan hadis alimleri... Kitaplarına aldılar mı, aldıkları rivayet kuvvet kazanıyor. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[4]

مَا مِنْ امْرِئٍ يَخْذُلُ امْرَءًا مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ ،

وَيُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهُ ، إِلاَّ خَذَلَهُ اللهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ ؛

---

[4] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4884; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.30, no:16415; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.V, s.105, no:4735; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.282, no:8642; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.110, no:7632; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16459; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Gıybet*, c.I, s.99, no:106; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.148, no:241; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.243, no:696; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.347, no:1094; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.331; Ebû Talha ibn-i Sehl el-Ensàrî ve Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kısmen: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ,* c.VIII, s.189; Ebû Talha ibn-i Sehl el-Ensàrî ve Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VII, s.527, no:12138; *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.749, no:7224; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIX, s.141, no:20411.

وَمَا مِنْ أَحَدٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ ، يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ ، وَ يُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ ، إِلاَّ نَصَرَهُ اللهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ .

(حم. د. طب. ق. ض. خ. في تاريخه ، وابن أبي الدنيا في الغيبة عن جابر وأبي طلحة)

RE 380/7 (*Mâ mini'mriin yahzülü'mreen müslimen fî mevtının, yüntakasu fîhi min ırdıhî, ve yüntehekü fîhi min hurmetihî, illâ hazelehu'llàhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû; ve mâ min ehadin yensuru müslimen fî mevtının, yüntakasu fîhi min ırdıhî, ve yüntehekü fîhi min hurmetihî, illâ nasarahu'llàhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû.*)

Ben Arapça metinlerini de okuyorum ve din kitaplarımızda da bir hadis, bir ayet okunduğu zaman, Arapça'sının da konulmasını dâimâ temennî ediyorum. Sadece meal verenlere rica ederim ki, kitap yazanlar, müellif kardeşlerimiz, yazar kardeşlerimiz, aslını koysunlar! Çünkü onun tercümesi belki hatalı olabilir. Akıl akıldan üstündür, bilgi bilgiden üstündür, alim alimden üstündür. Aslını gösterirse;

"—Kaynağı budur, ben bunu böyle tercüme ettim." demiş olur.

Bir başkası da;

"—Hà bak, şu kelimeyi yanlış anlamış, yanlış tercüme etmiş. O öyle değil, bu kelimenin aslı budur." diyebilir.

O bakımdan vaazımda Arapça kelimeleri okuyorum, hem de mübarek Peygamber Efendimiz'in ağzından çıkmış olan kelimeleri tekrar etmiş oluyoruz. Biraz da Arapça bilgileri filân veriyoruz. Keşke, ileride inşâallah, tatlı bir şekilde, yormadan, üzmeden, kolayca herkes anlayacak şekilde, ayetlerden hadislerden örnekler vererek, Arapça'ya mahsus dersler de yaparız.

Böyle okumamız iyi oluyor bence, tabii sevaplı da oluyor. Aslını göstermek bakımından da güzel ve sağlam oluyor. Şimdi metnini okuduk. Tabii, Arapça bilenler dinlerken anladı. Bilmeyenlere

şimdi açıklayalım; bilenler de kaçırdıkları yerleri tekrar hatırlamış olurlar:

(*Mâ mini'mriin*) "Hiç bir kişi yoktur ki, (*yahzülü'mreen müslimen*) bir müslüman kardeşi yardımsız bırakıyor." *Hazele-yahzülü*; yardım edilecek yerde, bir kimseye yardım etmemek; ortada cascavlak, yardımsız bırakıvermek mânâsına bir fiil Arapça'da...

"Hiç bir kişi yoktur ki, bir müslümanı yardımsız bırakıyor. Nerede?.. (*Fî mevtının)* Öyle bir yerde ki, (*yüntakasu fîhi min ırdıhî*) onun haysiyetinden, şerefinden bir şeyler alınıp azaltılmağa çalışılıyor. Yâni haysiyetine, onuruna, ırzına, şerefine sataşma oluyor. Orada yardımsız bırakıyor müslümanı. (*Ve yüntehekü fîhi min hurmetihî*) Kendisine hürmet edilmesi gerektiği halde, hürmeti ihlâl ediliyor, hürmeti pâyimâl ediliyor, ayaklar altına alınıyor... Burada, böyle bir durumda ona yardım etmiyor.

Böyle yardım etmeyen hiçbir müslüman kişi yoktur ki, (*illâ hazelehu'llàh*) Allah da onu yardımsız bırakır. Nerede?.. (*Fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû*) Allah'ın yardımını çok istediği, beklediği, yalvarıp yakardığı bir zamanda, Allah da onu yardımsız bırakır." Ceza olarak... Neyin cezası?.. Bir müslümanın ırzına, hürmetine, haysiyetine, şerefine tecavüz olduğu, taş atıldığı, sataşıldığı zaman, o ona yardım etmedi diye. Bu sataşma sözle de olur, fiilen de olur.

Müslüman müslümana yardım edecek, yardımsız bırakmayacak. Müslüman müslümanın kardeşidir, (*lâ yahzülühû*) onu yardımsız bırakmaz; her zaman yardımına koşar. İslâm terbiyesi bu... Kardeşinin yardımına koşacak.

Demek ki, Allah da ona, Allah'ın yardımını candan istediği, temenni ettiği, dua edip durduğu, sıkıştığı zamanda yardım etmez. Neden?..

"—Sen kardeşine yardım edilecek yerde, yardım etmedin!" diye.

(*Ve mâ min ehadin)* "Hiç bir kişi de yoktur ki, (*yensuru müslimen*) bir müslümana yardım ediyor; (*fî mevtının*) bir yerde, bir zamanda ki, (*yüntakasu fîhi min ırdıhî ve yüntehekü fîhi min*

hurmetihî) haysiyetinden bir şeyler koparılıp alınmak, şerefi azaltılmak istenen yerde; hürmeti, saygınlığı ihlâl edilip, tahrib edilmek istendiği yerde ona yardım ediyor. (*İllâ nasarahu'llàhu*) Allah da o kimseye muhakkak yardım eder. (*Fî mevtının*) Öyle bir yerde ve zamanda ki, (*yuhibbu fîhi nusratehû.*) Allah'ın nusretini candan temenni edip, istediği bir yerde Allah ona mutlaka yardım eder."

Mükâfat olarak. Neden?.. O bir zaman bir müslüman kardeşinin imdadına yetişmiş, onu korumuştu. Bu gıyabında da olabilir... Gıyâbında korumak nasıl olur?.. Senin bulunduğun yerde birisine sayıp dökerler, söğüp sayarlar, kötülerler. Sen de dersin ki:

"—Hayır, o iyi insandır, böyle yapmayın, susun bakayım; gıybet oluyor, günah oluyor!"

Bu gıyabında korumak…

Yahut, fiilî bir durumda adama saldırmışlardır. O saldırı sırasında onun yanında yer alırsın, savunursun, korursun...

Hani bizim millî terbiyemizde dedelerimiz ne yaparlarmış?.. Zayıfa yardım ederlermiş, mazluma yardım ederlermiş. *Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn,* nur içinde yatsınlar, Allah hepsinden razı olsun... Çok güzel adetleri varmış. O adetlerin de kökeni —görüyorsunuz, hadisleri okudukça siz de anlıyorsunuz, benim anladığım gibi— İslâm'dan geliyor.

Bizim millî örfümüz, adetimiz diye öğündüğümüz misafirperverliğimiz, fakir bile olsak temizliğimiz, abamızda kırk tane yama olsa bile tertemiz oluşumuz; komşuya yardım etmemiz, ikram etmemiz, yolcuyu misafir etmemiz; hepsi sayılamayacak kadar güzel millî hasletlerimiz hep İslâm'dan geliyor. Bunlar bizim millî hasletlerimiz diyoruz.

Başka milletlerde bakıyoruz, böyle bir şey yok... Babası evine çağırıyor, yemek yediriyor, faturayı karşısına koyuyor:

"—Öde bakalım parasını!.." diyor...

Veyahut çocuk kalkıyor, evden gidiyor, babasını, anasını saymıyor... Veyahut babasına anasına bakmıyor... Veyahut anne baba çocuğuna bakmıyor... Bunlar tabii, başka milletlerin terbiyeleri; Alman terbiyesi, İngiliz terbiyesi, İtalyan, İspanyol...

neyse. Ama bizim millî terbiyemiz çok güzel, beğeniliyor, herkes beğeniyor. Tarihte de öğülmüş; bizi tanıyan seyyahlar, ülkemize gelen yabancı gezginler, hepsi methetmişler.

Bunlar nereden geliyor?.. Dedelerimiz VII'nci, VIII'inci Asır'da müslüman olmağa başlamış; IX'uncu, X'ncu Asır'da kitle halinde, yüz binlerce çadırlar halinde müslüman olmuşlar. Hem de İslâm'a girdikten sonra, İslâm'ı en iyi şekilde öğrenmek için kollarını sıvamışlar, paçalarını sıvamışlar, dini güzel öğrenme alemine bir dalmışlar ki, en büyük alim olmuşlar. İşte buyurun İmam Buhàrî... Buhàrâ Özbekistan'da... İmam Müslim, Nişâpur'dan... İmam Serahsî, yine Özbekistan'dan... Zemahşerî, şimdiki Türkmenistan'dan... Hep bizim diyarlardan, dedelerimizin diyarından.

Neden?.. İslam'ı çok güzel öğrenmişler, çok güzel uygulamışlar. Tabii anne baba neyi yaparsa, çocuklar da öyle yetişir. Çocuklar da müslüman yetişmiş, tertemiz, alnı açık, pırıl pırıl cihanın parmak ısırdığı, hayran kaldığı, alkış tuttuğu bir millet olmuş. Neden?.. İslâm'la... İslâm güzel terbiye etmiş.

Muhterem kardeşlerim! Çok geziyorum. Ben geziyorum da, siz de durduğunuz yerden dünyayı görmüyor musunuz?.. Dünya milletlerinin davranışlarını televizyonlardan görüyorsunuz, duyuyorsunuz, gazetelerden okuyorsunuz. İşte Sırplar, işte Romenler, işte Bulgarlar, işte İranlılar, işte Ruslar, işte İngilizler, işte Almanlar... vs. Artık dünya haber alma bakımından biraz küçüldü. Herkes her yerden haber alıyor, davranışlarını görüyor, nasıl davrandıklarına bakıyor, millî terbiyelerine bakıyor; görüyoruz. Yâni nice hunhar, nice gaddar, nice zalim, nice hain, nice kalleş, nice dönek, nice nâmert insanlar var... Ayıplıyoruz, "Bu ne biçim şey?" diyoruz. Bizim millî terbiyemiz dolayısıyla aklımıza sığmıyor, vicdanımıza sığmıyor; ama yapıyorlar.

Neden?.. Onların millî terbiyelerinde İslâm yok da onun için. Hattâ İslâm'a komşu olan yerlerde güzel adetler oluyor, İslâm'dan uzak yerlerde onlar hiç görülmüyor.

"—Hocam, ben Güney Amerika'ya gittim, orada da iyi insanlar var!.. Kuzey Amerika'ya, Kanada'ya gittim, orada da iyi insanlar var!.."

Tabii, müslümanlığın, hristiyanlığın, yahudiliğin kökeni aynı... Cenâb-ı Hak peygamber gönderiyor, insanlara güzel şeyleri emrediyor, öğretiyor. Mûsâ AS öğretmiş, İsâ AS öğretmiş, İbrâhim AS öğretmiş, Nuh AS öğretmiş, diğer peygamberler öğretmiş. Peygamberler Allah'ın razı olduğu güzel huyları milletlerine, vazifeli olarak gönderildikleri ümmetlere de öğretmişler. Onların öğrettiklerinden, tarihte bozulmamış yıpranmamış olarak kalabilenler olduğu için, Allah'ın rızasına uygun bir davranışı onlarda da görebiliyoruz.

Onu da incelerseniz, bakıyorsunuz ki, yine bir peygamberin terbiyesi... Yine kaynak ilâhî kaynak, Cenâb-ı Hakk'ın emri olmuş oluyor. Ama görüyoruz ki İslâm olmayan yerde tam mânâsıyla merhamet, insaf, sevgi vs. olamıyor. İşte dünya üzerinde görüyoruz. İnsanların maddiyat için harpler çıkardıklarını, sırf maddeci bir zihniyetle, "Para... Para... Para..." diye, para için her şeyi yaptıklarını görüyoruz.

Biz ahirete inanmış insanlar olarak öyle değiliz. Daha derin, daha engin, daha zarif, daha güzel, daha olgun davranışlar içindeyiz. Bu da İslâm'dan geliyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi müslüman olarak yaşatsın, İslâm'daki kemâlâtımızı arttırsın, insân-ı kâmil olmayı nasîb eylesin... En güzel ahlâka sahip eylesin... Nasıl Yunus Emre'mizi cümle cihan şimdi okuyor ve beğeniyorsa; nasıl Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'i herkes beğeniyorsa... Bunların ismini çok veriyorum; çünkü hakîkaten Avrupa, Amerika hepsi biliyor. Yunus Yılı ilan ediyorlar, Mevlânâ için uluslararası toplantılar oluyor.

Ben Avrupa'da müslüman olmuş çok Avrupalı gördüm, Mevlevî Tarikatı'na girmiş; Mesnevî okuyorlar, Mevlevî kıyafetiyle geziyorlar. Zikirler yapıyorlar. Almanya'da çok gördüm.

İşte öyle cihanın sevdiği insanlar... Tabii, başta Allah'ın sevdiği insan olmak önemli... Allah'ın sevdiği kul olunca, Allah sevdi mi, kullarına da sevdiriyor. Veyahut Allah'ın sevdiği hallere bürünen insanı başkaları da ister istemez seviyorlar, hayran kalıyorlar.

Cenâb-ı Hak bizi sevdiği kul eylesin... Sevdiği işleri yapanlardan eylesin... Huzuruna yüzü açık, alnı ak, tertemiz, sevdiği kulu olarak varalım... Rabbimiz bizi lütfuyla, keremiyle cennetine dâhil eylesin, cemâliyle müşerref eylesin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... *Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbihî muhammedini'l-mustafâ...*

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

28. 04. 2000 - AVUSTRALYA

2. GÜNAHLARI AFFETTİREN AMELLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, izzeti, ikrâmı dünyada, ahirette üzerinize olsun...

a. Camiye Gitmenin Faydası

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Hibbân'ın Ukbetü'bnü Abd'den rivayet ettiği müjdeli bir hadis-i şerif, camilere devam etmek hakkında... Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[5]

مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى غُدُوٍّ أَوْ رَوَاحٍ إِلَى الْمَسْجِدِ ،

إِلاَّ كَانَتْ خُطَاهُ خَطْوَةً كَفَّارَةً ، وَخَطْوَةً حَسَنَةً (حم. حب.

عن عقبة بن عبدٍ)

RE. 385/1 (*Ma min abdin yahrucü min beytihî ilâ gudüvvin ev revâhin ile'l-mescid, illâ kânet hutàhu hatveten keffâreten, ve hatveten haseneh.*)

(*Mâ min abdin*) "Mü'min kullardan hiç bir kul yoktur ki, (*yahrucü min beytihî ilâ gudüvvin ev revâhin ile'l-mescid*) sabahleyin mescide gitmek için, veya akşamleyin akşam veya yatsı namazına gitmek için evinden çıkarsa; (*illâ kânet hutàhu*) muhakkak onun adımları ne olur: (*Hatveten keffâreten*) Bir adımı günahlarına keffaret olarak yazılır; (*ve hatveten haseneh*) öteki adımı da hasene olarak yazılır."

---

5 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.185, no:17691; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.131, no:321; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.24, no:852; Utbe ibn-i Abd RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.146, no:2071; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.953, no:20299; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.214, no:20596.

Yâni adımlarını attıkça, bir günahı silinir, bir hasene yazılır; bir günahı silinir, bir hasene yazılır... Böylece mescide gelip giden kimsenin, daha mesciddeki ibadetini yapmadan, gelmesinden, gitmesinden dolayı günahları afv ü mağfiret olur.

Onun için, biz mü'minlerin, müslümanların namazları kılmamız lâzım; çünkü namaz dinin direğidir. Mazereti olmayan, sağlıklı erkeklerin de camiye gitmesi lâzım!.. Tabii mâzeret nedir?.. Mescide gitmeme mazereti, sudan bir mazeret olmaz.

"—Yorgunum, halsizim, canım istemiyor... Yemekten sonra ağırlık bastı." diyor.

Bunlar mâzeret değil tabii.

Meselâ yürüyemiyordur, ayağında rahatsızlık vardır, yürümeye müsait değildir, hastadır; o mâzeret olabilir. Veyahut yolda bir tehlike vardır, sel vardır, camiye gitmesine engel ciddî bir şey vardır; o mazeret olabilir. Sudan bahanelerle, şeytanın aldatması değil.

Mescide gitmesi lâzım, namazı mescidde kılması lâzım! Eğer gittiği mescid mahalle mescidi ise, bire yirmi yedi kat sevap alır. Yâni, aynı namazı evde kıldığı zaman bir alacaksa, mahalle mescidinde kılınca yirmi yedi kat sevap alır. Ama cuma namazı kılınan büyük mescidse, o zaman elli kat sevap alır, camiye gidip namaz kıldığı zaman.

Bir de işte, camide kıldığı namaz elli kat sevap olduğu gibi, veya yirmi yedi kat sevap olduğu gibi, her attığı adımda bir günahı affolur, kendisine bir hasene yazılır. Hasene de önemli bir mükâfât, Uhud Dağı kadar büyük bir ikram. Cenâb-ı Hakk'ın lütfu, hediyesi, mükâfâtı.

Sonra ayrıca, camideki insanların içindeki mübarek, hayırlı kimseler hürmetine, kusurlu kimselerin de ibadeti beraberce kabul olur. Belki o şahıs namazı evde kılsaydı, ibadetini Cenâb-ı hak kabul etmeyecekti. Çünkü kul kusurlu, kabul etmemesi için sebepler var, kabul etmeyecekti. Ama camide cemaatle olunca, artık, "Cemaatin içinden şu kul kusurlu, ben bunun ibadetini kabul etmeyeyim!" buyurmaz Cenâb-ı Hak; hepsini kabul eder diye müjde var. Oradan da kârı oluyor.

Daha başka nice nice hem dînî, uhrevî, hem dünyevî, hattâ sıhhî faydaları oluyor camiye gidildiği zaman…

Rahmetu'llâhi aleyh, nur içinde yatsın, Mehmed Zâhid Kotku Hocamız söylerdi: Omuzların böyle sıkı sıkı birbirine temasından, insanlar saf olunca, insanın vücudunda elektrik var. Bu elektriğin omuzların temasından dolayı insanlardaki elektrik bozukluklarını düzenleyip, sağlıklı insan olmasına sebep olduğunu, ağrılarının, sızılarının da tedavi olduğunu söylerdi.

Demek ki, camide namaz kılmaya çok önem vereceğiz. Cami müslümanların toplantı yeridir. Camiye gideceğiz; namazımızı, ibadetimizi orada edâ ettikten sonra, cemaatle de ilgileneceğiz, kardeşlerimizle konuşacağız, hal hatır soracağız. Gelemeyenlerin neden gelemediğini düşüneceğiz. Mahallemizde yapılacak işler varsa, onun müzakeresini yapacağız. Müşterek hayırların yapılmasına katkıda bulunacağız. Cami, toplumun canlı bir faaliyet merkezi olmalı!

Onun için, Bursa camileri ne kadar güzeldir. Meselâ, Yeşil Cami'yi düşünün! Bursa'ya gidenler mutlaka ziyaret etmiştir, onu misal veriyorum. Onun gibi başka camiler de çok.

Camiye girmeden önce, daha ayakkabılarınızı çıkarttığınız dış kapının dışında, hem sağda hem solda, iki tane mekân var. Kim bilir ne işte kullanılıyordu onlar... Ondan sonra caminin kapısından içeri giriyorsunuz, karşınıza fıskiyeli, havuzcuk, yâni şadırvan diyelim; öyle güzel bir şey çıkıyor. Onu da görünce hoşunuza gidiyor, şarıl şarıl sular akıyor. Orda abdest alma imkânı var.

Sonra sağ tarafınızda, sol tarafınızda açık ve kapalı mekânlar var; eyvan şeklinde veya kubbeli oda şeklinde... Odaların içinde ocaklar var. Demek ki oraları misafir kabulünde, ders müzakeresinde kullanılan yerler. Yâni namaz kılma yeri değil.

Ondan sonra, ileriye doğru yürüdüğünüz zaman, altı-yedi merdivenden daha yüksek bir yere çıkıyorsunuz. İşte orası mescid. Ön tarafında mihrab var, sağında minber var. Yâni, camiyi sadece namaz kılınıp gidilen bir yer olarak düşünmemiş ecdadımız,

ocağıyla, toplantı yerleriyle, oturmasıyla, ısınmasıyla, namaz dışı ictimâî güzel çalışmaların, sevaplı hayır faaliyetlerinin yapılmasına müsait olacak birtakım bölümlerle beraber düşünmüş.

Bursa'da bir caminin içinde yer alan bu küçük bölmecikler, Devlet-i Aliyye büyüdüğü zaman, İstanbul pâyitaht olduğu zaman, artık caminin etrafında müstakil binalar haline getirilmiş; küçük olmaz burada, nüfus kalabalık, hizmet daha büyük çapta olsun diye. Bakıyorsunuz caminin yanında aşevi, caminin yanında dârü'ş-şifâ, caminin yanında medreseler, caminin yanında bîmârhâne, hastahane... Böyle çeşitli hizmetler için ayrı binalar yapılmış.

Süleymaniye'ye bakıyorsunuz bir şehir gibi. Bir külliye ki, namaz kılınan yeriyle, şifâhânesiyle, aşhânesiyle, hanıyla, medresesiyle, her şeyi tamam, her şeyi eksiksiz dört dörtlük.

Bu ecdadımızın ibadeti, İslâm'ı iyi anladığını, İslâm'ın sadece namaz kılmaktan ibaret olmadığını kavradığını, namazın dışında da müslümanların ictimâî vazifeleri, birbirleriyle muhabbetleri olması gerektiğini iyi kavradıklarını gösteriyor.

Caminin bir muhabbet yeri, toplumun sorunlarının konuşulduğu, düşünüldüğü, çözümlendiği bir hayır kaynağı olarak kullanılması çok güzel... O Bursa camilerinin, Orhan Camii gibi, Yeşil Camii gibi camilerin örnek alınarak yapılması lâzım, bence şimdiki camilerin. Yanlış yapılıyor, eksik yapılıyor, bilinçsiz yapılıyor şimdiki camiler. Kubbeli kısımdan ibaret sanılıyor cami...

Hayır, Bursa camiinin tasarımına baktığınız zaman, hangi bölmeleri var; o bölmelerin hepsinin vazifesi var. Şimdi de hakîkaten o ihtiyaçlar var, avluda oturuyorlar hacı dedeler, hacı babalar, hacı amcalar... Nerede oturuyorlar?.. Bahçedeki ağaç kesilmiş, avlunun içine yan devrilmiş, onun üstüne oturuyorlar. Doğru düzgün oturma yerleri de yok.

Öyle olmayacaktı, caminin içinde mekânlar olacaktı, orada sedirler olacaktı, ocak olacaktı. Rahat rahat oturacaklardı. Kış gününde çıtır çıtır odun yanıp, ısınacaklardı. Namaz vakti gelince namaz kılacaklardı. Namazın dışında dînî kitapları okuyacaklardı. Gayet güzel, samîmî bir çerçeve, mekân içinde, ortam içinde dinlerini öğreneceklerdi. Çok güzel olurdu.

Camiyi sadece kubbe olarak düşünmek yanlış… Camileri o ana haline döndürmemiz lâzım! Peygamber Efendimiz'in zamanında, nasıldı Peygamber Efendimiz'in camisi?.. Cami ibadethaneydi, cami mektepti, medreseydi, ilim irfan yuvasıydı. Cami toplum faaliyetlerinin merkeziydi, toplumun merkeziydi, şehrin merkeziydi. Hattâ elçileri Peygamber SAS camide karşılıyordu. Camileri bu haline getirelim, canlandıralım!

Çünkü camilerin canlılığı taşının, toprağın sağlamlığından, sıvasının, boyasının, nakşının güzelliğinden değildir; içindeki cemaattendir. Eğer bir caminin içinde cemaat varsa, o mâmur bir camidir; çok basit de olsa, eski de olsa... İçinde cemaat olmayan bir cami, harab bir camidir; sapasağlam, duvarları kesme taştan, betondan olsa bile, çatısı vs. olsa bile...

Camileri bu haliyle düşüneceğiz. Camiye gitmenin çok sevap olduğunu bileceğiz. Uykunun tatlı olduğu sabah vaktinde, yorgunluğun çöküp de insanın gevşeyebileceği zaman olan yatsı vaktinde, akşam vaktinde camiye gideceğiz.

Geçtiğimiz sohbetlerde her zaman söyledim, Ramazan'da hatalı bir şey yapıyoruz, herkes ibadetini arttırırken; Ramazan'da akşam namazları camide kılınmamağa başlıyor. Neden?.. İftar edilecek diye. Bu iftar, bu oruç, bir kuvvetli sünnetin yapılmaması için mi emrolundu?.. Sen orucunu açmak için küçücük malzemeni cebine alırsın, hatta biraz de fazla alırsın, cemaatte sağına soluna ikram etmek için... Ondan sonra yine orucunu açarsın, namazını kıldıktan sonra eve gelip iftarını yaparsın.

Sanki akşam namazı mecburiyeti kalkmış gibi, hiç kimse camiye gitmeyi düşünmüyor. Ramazan'da böyle oluyor, daha önce akşam namazına camiye giden, Ramazan'da gitmemeğe başlıyor. Yanlış...

Camilerin kıymetini bilelim! Camileri aslî görevlerine uygun şekilde algılayalım ve kullanalım, değerlendirelim ve cemaate devam edelim! Sabahleyin Allah rızası için uykudan fedâkârlık etmeyi öğrenelim! İslâm fedâkârlığı öğrenmek, sabrı öğrenmek yoludur. Sabırla insan derece kazanıyor, fedâkârlıkla kazanıyor.

Yatsı da öyle; yorgun gelse de, yemek vakti olsa da, o mâzeretleri atlayacak, geçecek, aşacak, camiye gelecek, bu sevapları kazanacak.

b. Günde Yetmiş İstiğfarın Karşılığı

İkinci hadis-i şerif Enes RA'dan. Deylemî, Hatîb-i Bağdadî ve diğer kaynaklar kaydetmişler. Efendimiz bu ikinci hadis-i şerifin metninde şöyle buyuruyor:[6]

مَا مِنْ عَبْدٍ وَلاَ أَمَةٍ اسْتَغْفَرَ اللهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً ، إِلاَّ
غَفَرَ اللهُ لَهُ سَبْعَمِائَةِ ذَنْبٍ ، وَقَدْ خَابَ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ عَمِلَ فِي

---

6 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I,s s.442, no:652; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.392; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.86; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.17, no:6049; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.729, no:2090; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.209, no:20582.

الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِمِائَةِ ذَنْبٍ (هب. خط. والديلمي،

وابن تركان عن أنس)

RE. 385/3 (*Mâ min abdin ve lâ emetin istağfera'llàhi fî külli yevmin seb'îne merraten illâ gafara'llàhu lehû seb'amieti zenbin, ve kad hàbe abdün ev emetün amile fi'l-yevmi ve'l-leyleti eksera min seb'imieti zenbin.*)

Diyor ki Peygamber Efendimiz, —bu da bir bakıma büyük bir müjde, bir bakıma büyük bir îkaz, çarpıcı bir îkaz— buyuruyor ki:

(*Mâ min abdin ve lâ emetin*) "Hiç bir Allah'ın erkek kulu veya hanım kulu yoktur ki..." *Eme* câriye demek, *abd* kul demek. Tabii biz insanlar erkeksek, Allah'ın abdîyiz, erkek kölesiyiz; kadınsak, *emetu'llah*, yâni Allah'ın hatun kölesiyiz... Köle ne kelime, Cenâb-ı Hak her şeyimizle yaratmış, biz onun kulu olduğumuzdan kölelikten de öteye ona bağlı ve onunuz.

Şimdi; "Hiç bir erkek kul veya hanım kul yoktur ki, (*istağfera'llàhe fi külli yevmin seb'îne merreh*) günde yetmiş defa tevbe ve istiğfar ederse, *Estağfiru'llah* derse, dediyse; (*illâ gafara'llàhu lehû seb'amieti zenbin*) Allah onun yedi yüz günahını bağışlar." Yâni yetmiş defa *Estağfiru'llàh* derse; on misli ile, yedi yüz günahını bağışlar o kulun. Her bir *Estağfiru'llàh*'ına on günahı bağışlanıyor. Demek ki müjde...

Ama Efendimiz'in arkasındaki ihtarı, îkazı, işaret ettiği nokta da çok önemli: (*Ve kad hàbe abdün ev emetün*) "Bir erkek kul veya bir hanım kul ki, (*amile fi'l-yevmi ve'l-leyleti eksera min seb'imieti zenbin*) bir günde, bir gecede yedi yüzden fazla bir günah işlemişse, o kulun artık hâli haraptır. Hâib ve hâsirdir o kul, yâni mahvolmuş demektir."

Yedi yüzden fazla günah yapıyorsa, artık günah makinesi mi bu kul?.. Cenâb-ı Hak yetmiş defa *Estağfiru'llàh* deyince, yedi yüz günahını affediyor. Yedi yüzden fazla günahı varsa; eyvah, o harab olmuş bir kul demektir. Hàib ve hàsirdir.

Buradaki tercümede de Abdülaziz Hoca Efendimiz (Rh.A), "Ocağı batmıştır." diye bir tâbirle tercüme etmiş hâbeyi. "Artık yedi yüzden fazla da günahı varsa o kulun, zâten yazıklar olsun o

kula! Vay be, günah makinesi gibi demek ki, ne kadar kusurlu bir kul!" diye îkaz etmiş oluyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Yedi yüz günah yirmi dört saate bölünürse, yaklaşık olarak otuz eder. Yirmi dört saatte insan hep günah işleyemez. Yedi sekiz saat uyuyor, hiç olmazsa o saatlerde günah işlemediğini düşüneceğiz. Ama yirmi dört saat günah işliyorsa, bir saate otuz günah düşer. O zaman iki dakika da bir günah, iki dakika da bir günah... Yâni makineli tüfek gibi, günah makinesi gibi günah işliyor. Böyle bir kul artık helâk olmuştur; yâni kapkara olmuş, simsiyah olmuş, son derece bozulmuş ki böyle harıl harıl, vırıl vırıl, zırıl zırıl, günah işliyor.

"—Artık yazıklar olsun ona, mahvolmuştur o kul!" diyor Peygamber Efendimiz.

Yâni umumiyetle, tabii olarak, o kadar günah işlemez iyi bir müslüman; hata olarak, dayanamayarak işler. O zaman da yetmiş defa *Estağfiru'llàh* deyince, Cenâb-ı Hak yedi yüz günahını afv u mağfiret eder.

Tabii buradan çıkartacağımız çok çeşitli ibretler, dersler vardır. Bu mübarek hadis-i şeriften anlayacağımız çok incelikler vardır. Kişiler, zarifliğine, inceliğine, irfânına göre nice nice mânâlar çıkartırlar. Başını eğip, gözünü kapatıp, gönlüne yönelip de derin derin düşünürse neler çıkartırlar. Ama biz, kısaca söylemek îcab ederse; bir kulun günde yetmiş defa, yüz defa *Estağfiru'llàh* demesi gerektiğini bir kere aklına yerleştirmesi lâzım diye düşünüyoruz.

Başka hadis-i şeriflerde, günde yüz defâ demek de var. Böyle yetmiş sözü de özellikle kaydedilmiş. Yetmiş de olur, daha fazlası da zarar etmez, fayda eder. Çünkü böyle rakamlar verildiği zaman, ille o kadar yapın derse, o kadar yapmak lâzım! Ama, "Daha çok yaparsa, daha çok sevap alır." diye bildiriliyor bazı hadis-i şeriflerde... Demek ki, fazla yapmanın mahzuru olmadığını anlıyoruz.

Meselâ, daha önce size söylediğim bir hadis-i şerifi hatırlatayım. Siz de belki hatırlayacaksınız:[7]

لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مِائَةَ مَرَّةٍ ، إِلاَّ بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ، وَلَمْ يُرْفَعْ لأَحَدٍ يَوْمَئِذٍ عَمَلٌ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِهِ ، إِلاَّ مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ أَوْ زَادَ (طب. عن أبي الدرداء)

RE. 365/12 (*Leyse min abdin yekùlü lâ ilâhe illa'llàhu miete merreh, illâ beasehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti ve vechühû ke'l-kameri leylete'l-bedri, ve lem yürfa' li-ehadin yevmeizin amelü efdalü min amelihî, illâ men kàle misle kavlihî ev zâd.*)

"Bir kul günde yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, kıyamet gününde Allah onu, yüzü dolunay gibi pırıl pırıl olarak ba'seder, diriltir. Mahşer yerine yüzü dolunay gibi parlayarak, nur saçarak gelir. Kimse onun derecesine çıkamaz, erişemez, onun kadar yüksek dereceli olamaz; ondan fazla diyenler müstesnâ..." buyuruyor Efendimiz.

Demek ki, yüz defadan fazla *Lâ ilâhe illa'llàh* diyen, ondan ileri olacak. Demek ki daha fazla derse, sevâbı daha çok olacak, onu anlıyoruz.

Onun için, günde yetmiş defa, yüz defa *Estağfiru'llàh* demeli! Bazı hadis-i şeriflerde yüz defa dendiği için, yüzü tercih etmeli!

"—Affet beni Allah'ım! Ben sana güzel kulluk etmek istiyorum ama bilerek bilmeyerek hatalarım oluyor. Bazen nefsime mağlub oluyorum, bazen şeytana aldanıyorum; farkına varmadan,

---

[7] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.103, no:994; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.8, no:6021; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.56, no:179; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.96, no:16830; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.312, no:19502, 20628.

istemeden, bazen de zayıflığımdan, naçizliğimden böyle günahlara batıyorum. Yâ Rabbi beni affeyle, beni koru, bana tevfîkini refik eyle de; günahlara bulaşmayayım, nefsime uymayayım, şeytana kanmayayım!..” diye dua edip, tevbe ve istiğfar etmeli!

Önemli vazifelerden birisi de bu…

Bir böyle söyleyip de tevbe etmek var, bir de insanın günahlarının afv ü mağfiretine sebep olacak işlerini yapmakla günahlardan silinmek var; sıyrılmak, kurtulmak var. Birinci hadis-i şerifte onu görüyoruz. Camiye yürüdüğü zaman, her bir adımı günahlarına kefaret oluyor. Her bir adımında, bir attığı adım günahlarına keffaret; bir adımı da sevap ve hasene kazanmasına sebep oluyor. Demek ki, namaza giderse affolacak.

Bunun gibi başka şeyler de var, onları da hatırlayalım. Meselâ: Bir insan, bir kere günahına pişman olursa, nedâmet duyarsa; o zaman Allah affediyor. Çünkü pişmanlık, içten gelen tatlı bir duygu… “Niye yaptım ben bunu, keşke yapmasaydım, ah vah!..” diye iç yanıklığı. O zaman affediyor.

Sonra; abdest alırken, yıkanırken, yüz yıkanırken, el yıkanırken, ayaklar yıkanırken, abdestte uzuvlarınızı yıkadığınız zaman, akan sularla beraber günahlar akıyor.

Kılınan namazlarla günah affoluyor. Camiye giderken atılan adımlarla günah affoluyor. Cumalarla, cuma namazlarına devam ederek günahlar affoluyor. Ramazan’da oruçlar tutarak affoluyor. Hacca giderek affoluyor. Affoluyor, affoluyor... Yâni, Cenâb-ı Hak bir çok temizlenme, affedilme, bağışlanma, günahlardan kurtulma çareleri ihsân eylemiş.

c. Sadaka Vermenin Karşılığı

Üçüncü hadis-i şerif’i okuyorum. Sohbetimize üç hadis okumaya niyetli olarak başlamıştık. Yâni, çok fazla olup da zihin dağılmasın, ezberlemesi kolay olsun. Hem de vakit, herkesin rahatça ayırabileceği bir müsait zaman dilimi olsun diye...[8]

---

[8] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.12, no:6034; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.567, no:16104; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIX, s.197, no:20556.

مَا مِنْ عَبْدٍ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ يَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللهِ ، إلاَّ قَالَ اللهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: عَبْدِي رَجَوْتَنِي وَلَنْ أُحَقِّرَكَ ، حَرَمْتُ جَسَدَكَ عَلَى النَّارِ ، وَادْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةَ شِئْتَ (ابن لال ، والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 385/8 (*Mâ min abdin tesaddaka bi-sadakatin yebtagî bihâ vecha'llàhi illâ kàle'llàhu lehû yevme'l-kıyâmeh: Abdî racevtenî ve len uhakkirake, haramtü cesedeke ale'n-nâri, ve'dhul min eyyi ebvâbi'l-cennete şi'te.*)

Bu da müjdeli bir hadis-i şerif bu günkü kısmetimizde, karşımıza gelen hadis-i şeriflerden müjdeler çıkıyor. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Mâ min abdin*) "Hiçbir mü'min kul yoktur ki, (*tesaddaka bi-sadakatin*) cüzdanını açmış, kesesini açmış, bir sadaka tasadduk eylemiş, vermiş bir fakire, bir dula, bir yetime... Bir yere bir hayır yapmış, bir masraf yapmış. Hayır masrafı yapmış, bir sadaka tasadduk eylemiş, vermiş." Ne olur?..

Ama ne maksatla çıkartıp vermiş bu sadakayı?.. (*Yebtagî bihâ vecha'llàhi*) "Bununla Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vech-i pâkini kazanmayı düşünerek, yâni Cenâb-ı Hakk'ın teveccühünü kazanmayı düşünerek ve Cenâb-ı Hakk'ın rızasına ermeyi düşünerek bu sadakayı vermişse; (*illâ kàle'llàhu lehû yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde Allah o kuluna der ki: (*Abdî*) 'Ey benim kulum!'" Hitap ediyor, çünkü *abdî*'nin sonundaki *ye*, benim mânâsına. (*Racevtenî*) "Sen benden bir şeyler umdun!"

Cenâb-ı Hakk'ın böyle, "Ey kulum!" diyerek hitap etmesi ne büyük devlettir, ne büyük şereftir, ne büyük nimettir. Ne büyük rütbe ve derecedir.

"—Ey benim kulum, sen benden umdun! Yâni, umarak bu sadakayı verdin, bu hayrı yaptın, sevap umdun. Benden mükâfat umarak, benim rızâm için yaptın bu işi. (*Ve len uhakkırake*) Ben

de bu sebeple, senin bu hayrını hor, hakir görmem, seni hakir görmem, seni tahkir etmem!"

Madem ki, sen beni düşünerek böyle yaptın; az veya çok veya sen kusurlu veya eksikli, biçare ve àciz ve nâçiz kul olsan da, ben seni hakir görmem, hakir muamelesi yapmam, seni tahkir etmem, horlamam!

(*Haramtü cesedeke*) "Senin vücudunu haram kıldım, (*ale'n-nâri*) cehenneme senin vücudunu haram kıldım ey kulum! Seni cehenneme atmayacağım, azabıma uğratmayacağım, ateşlere yakmayacağım! (*Ve'dhul min eyyi ebvâbi'l-cennete şi'te*) Haydi cennetin hangi kapısından istersen, buyur cennete gir!.."

Biliyorsunuz, cennetin çeşitli kapıları olacağını, hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz müjdeledi. "Türlü türlü kapıları var. Meselâ, oruçlular şu kapıdan girecek. *Reyyan* denilen, ismi öyle olan kapıdan... Namazla temayüz etmiş olanlar bir kapıdan, mücâhidler bir kapıdan; amelinin, ibadetinin ağırlığına göre bir kapıdan cennete girecek." diye, SAS Efendimiz bir hadis-i şerifte buyurmuş.

Ebû Bekr-i Sıddîk RA'in de aklına bir soru gelmiş, sormuş Peygamber SAS Efendimiz'e:

"—Yâ Rasûlallah! Bir insan hayırlı bir kimse olarak, hem cihad etmişse, hem sadaka vermişse, hem oruç tutmuşsa, hem namaz kılmışsa; cennetin muhtelif kapılarında girecek sevaplı işlerin hepsini birden yapmışsa, hangi kapıdan girecek?.. Yâni ne olacak o zaman, hepsinden girecek mi?" diye sorunca, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"—Evet hepsinden girecek. Umuyorum ki, sen onlardan birisin ey Ebû Bekir!" diye ayrıca bir de müjde vermiş Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Hazretleri'ne.

Allah şefaatine erdirsin... Yâni, cennete bütün kapılarından girebilmek; o da Allah'ın bir takdiri ve akıl almaz bir büyük nimeti olmuş oluyor.

Demek ki, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, ne yapmalıyız?.. Allah rızası için sadaka da vermeye dikkat etmeliyiz!.. Yâni kazanıyoruz bir şeyler. Neden kazanıyoruz?

“—Allah bizi kimseye muhtaç etmesin, helâl lokma ile çoluk çocuğumuzu besleyelim, kimseye el avuç açmayalım!” diye, onun için. “Helâl para kazanıyoruz; helâl yere sarf edelim, ihtiyaçlarımızı görelim, karşılayalım!” diye.

Başka?..

“—Bir de başkalarına da yardımcı olalım; yâni onları da sevindirelim, onların da ihtiyaçlarını görelim!” diye.

Meselâ, Yunus Emre’nin arzusu ne, tavsiyesi ne:[9]

Dürüş, kazan, ye, yedir; bir gönül ele getir!

“—Gayrete gel, kendin helâlinden bir şeyler kazan, dükkânı aç, sanatını icrâ eyle; alnının teriyle kazan!” *Dürüşmek*, gayret etmek demek. “Kazan, ye, kendin ye ve yedir; bir gönül ele getir!” diyor. Yâni ye, yedir, iyilik yap, birisinin hayır duasını al, sevindir!

---

[9] Dr. Mustafa Tatçı, *Yunus Emre Divanı*, s.366, şiir no: 380. Şiirin tamamı şöyle:

Nice bir besleyesin bu kadd ile kameti,
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.

Topraktan yaratıldın, yine topraktır yerin,
Toprak olan kişiler, n'ider bu alâmeti.

Uslu değil delidir, yüce saraylar yapan,
Akıbet viran olur, cümlenin imareti.

Dürüş, kazan, ye, yedir; bir gönül ele getir!
Yüz Kâbe’den yeğrektir, bir gönül imâreti.

Kerâmetim var diyen, halka sâlûsluk satan,
Nefsin müslüman etsin, var ise kerâmeti.

Nefsi müslüman olan, hak yola doğru varır,
Yarın ona olacak, Muhammed şefâati.

Yüz bin peygamber gele, hiç şefâat olmaya,
Vay eğer olmaz ise, Allah'ın inayeti.

Yunus imdi sen dahi, gerçeklerden ola gör,
Gerçek erenler imiş, cümlenin ziyareti.

Birinin gönlünü al, o seni sevsin, memnun kalsın, minnettâr kalsın, dua etsin. İster dua etsin, ister etmesin, Allah zaten iyilik yapanı seviyor.

Çünkü gönül yapmak, Kâbe'yi tamir etmek, inşâ etmek gibi sevaptır. Gönül yıkmak da Kâbe'yi harab etmek, yıkmak gibi günahtır. Mü'min günahlardan kaçınır da, hele hele Kâbe'ye karşı saygısı son derece fazla olduğu için, o öyle bir şeyi hiç düşünmez.

Ama mü'minin kalbi, gönlü kırılmayacak. O Kâbe'den de önemli. Ona dikkat etmek lâzım! Dikkat etmiyorsa, demek ki İslâm'ı iyi anlayamamış. Gönül yıkmamaya, kırmamaya, Kâbe'ye saygısızlık etmediği gibi, o kadar, ondan fazla dikkat etmesi lâzım!..

Allah için kazanmalı, kazandıklarından da cömertlik yapmalı, hayır hasenât yapmalı, ziyâfet çekmeli, arkadaşlarını eve çağırmalı, veya arkadaşlarına hediyeler götürmeli!.. Veyahut, fakirlere böyle sadakalar vermeli, böylece iyilikler yaparak ömrünü geçirmeli... Hayırlı bir kul olarak yaşamalı; kendisine hayrı olan, çevresine de hayrı olan bir kul olarak ömrünü geçirmeli!.. Hüsn-ü hâtimeyle âhirete göçüp, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine mazhar olmalı!..

Allah-u Teàlâ bizi İslâm'ın inceliklerini öğrenip, belleyip uygulayan, icrâ eden; duyduğunu işleyen, böylece sevapları kazanan, sevdiği kulların arasına girmeyi başaran mü'minlerden eylesin... Ömrümüzü rızasına uygun geçirip, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kul olarak varalım... Rabbimiz cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Cemâlini göstersin, selâmına erdirsin... Rıdvân-ı ekberine cümlemizi vâsıl eylesin... Ebedî saadete nâil eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

05. 05. 2000 - AVUSTRALYA

3. EMANETE RİAYET

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı, her güzel şey sizin üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak güzelliklere erdirsin... Dünyada, ahirette aziz ve bahtiyar eylesin, sevdiklerinizle beraber mutlu olun...

a. Allah ve Rasûlü'nün Sevdiği Ameller

Peygamber SAS Efendimiz'den üç tane hadis-i şerif nakletmek istiyorum bu sohbetimde. Birinci hadis-i şerif Taberânî'den rivayet olunmuş, şöyle:[10]

إِنْ أَحبَبتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ ، فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنتُمْ ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ ، و أَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ (طب . عن عبد الرحمن بن أبي قراد السلمي)

RE. 150/9 (*İn ahbebtüm en yuhibbekümu'llàhu ve rasûlühû, feeddû ize'tümintüm, ve asdikù izâ haddestüm, ve ahsinû civâra men câverakürn.*)

Bu bir öğüt bizlere Peygamber-i Zîşânımız SAS Efendimiz'den. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İn ahbebtüm*) *İn* edât-ı şart. "Eğer seviyorsanız, severseniz; (*en yuhibbekümu'llàhu ve rasûlühû*) Allah ve Rasûlü'nün sizi sevmesini isterseniz, içinizde böyle bir arzu bulunuyorsa; (*feeddû*

---

[10] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.320, no:6517; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.1231; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, s.331; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî*, c.III, s.81, no:1397; Abdurrahman ibn-i Ebî Karad es-Sülemî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.257, no:6705; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1259, no:43278; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.429, no:5476.

ize'tümintüm) size bir şey emanet olunduğu zaman, emaneti yerli yerine teslim ediniz, veriniz, ödeyiniz; üstüne yatmayınız, iç etmeyiniz, cebinize atmayınız, hak yemeyiniz, emanete hıyanet etmeyiniz!" Bu bir.

Emanet, emaneti yerli yerine vermek, çok çok şeylere şâmildir, çok anlamlara doğru gider. Bir kere can bize bir emanettir, vücut bize bir emanettir, onu iyi kullanmak gerekir. Çoluk çocuk bize bir emanettir. Eşimiz, ailemiz, onun annesi babası tarafından bize verilmiş emanettir. Bir arkadaşın getirip de, "Şunu muhafaza ediver!" diye verdiği para, pul emanettir.

Bir iş adamının, "Şu kasanın başına geç, aman burada çalma çırpma olmasın, benim namıma burayı sen idare et!" filân diye söylemesi bir emanettir. *Emanet*; bir kimseye güvenip onun sorumluğuna, onun hıfz ü himâyesine, korumasına bir şeyi vermek demek.

Allah'ın (CC) ahkâmı, emirleri yasakları da bir emanettir. Şeriatın kanunları, hükümleri, emirleri, yasakları; onlar da bir emanettir. Allah onları uygulayalım diye bize vermiş. Zâyi olunmasın, emanet yerine getirilsin, ihmal olunmasın, çiğnenmesin diye; o da emanettir.

İyi bir mü'min dürüst olur. Dürüst bir insan, bütün bu emanet konularına riayet eder. Kendisine teslim edilen emanetin sahibine verilmesini, zayiata uğratılmamasını, gasb edilmemesini sağlar. Bu büyük bir ahlâk kuralı, çok önemli...

Can da emanettir. Can emanet olduğu için, kişi canına kıyamaz. Çünkü Allah ona o emaneti vermiş. Beden de bir emanet, onu kötü kullanamaz; çünkü hayatı boyunca bu bedeni kullanacak, ondan sonra ahirete göçecek.

Bu emin olmak, emanete riayet etmek; bize tüm vazifeleri hatırlatan, çok özlü bir öğüt olarak görünüyor. Zâten, Peygamber-i Zîşânımız SAS Hazretleri buyurmuş ki:[11]

---

[11] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.371, no:523; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.123, no:1553; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.411, no:9326; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.87, no:2313; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.377, no:6491; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.303, no:31644; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.5, no:17496; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.123, no:4334; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.330, no:1169; Ebû Hüreyre RA'dan.

أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ (م. ت. حم. حب. ع. ش. ق. عن أبي هريرة ؛ قط. عن ابن عباص ؛ البزار عن علي ؛ عب. هب. عن عمر)

(*U'tîtü cevâmia'l-kelim*) "Çok özlü, çok derin anlamlı sözler söylemek bana ihsân olundu, Cenâb-ı Hak tarafından." Bu öyle bir özlü söz... Tüm vazifelerimizi bize hatırlatıyor, aklımıza getirtiyor. Bu sözler yazılsa, duvara asılsa, her zaman gözümüzün önünde, aklımızda dursa, her hareketimizi bu nasihata uygun yapsak keşke...

Meselâ orduda, ben askerlik yaptığım zamandan hatırlarım; nöbetçi olduğum gece ödüm patlardı benim, son derece korkardım. Çünkü, bir yerdeki bir topun bir vidası kaybolsa, nöbetçi sorumlu olur, o mahkemeye çıkar:

"—Niye sen buna iyi bakmadın?" diye sorulur.

Allah saklasın, hiç yapmadığın bir şeyden dolayı başın ağrır. Askerin ihmali olur, başkasının ihmâli olur, yaptığı bir suçu başkasına atmak için hazırlanmış bir tezgâh olabilir. Çok önemli...

O zavallı erler, vatanın evlâtları subaylara emanettir. Onları korumak kollamak komutanın vazifesidir. Vatan orduya emanettir, korunacak, vazife... Böldürülmeyecek veya millî menfaatler satılmayacak, çiğnetilmeyecek.

Her bakanın bakanlığı, sorumluluğu altındaki işler, o bakana emanettir, Allah ondan mutlaka sorar. Eğer bir haksızlık yapılmışsa, hazine zarara uğratılmışsa; birileri, torpilli kimseler, ucuz ucuz milletin malını kapatmışsa; bunlar hep işte emanet edilen kimselerin vazifelerini yapmamasından... Ahirette sorgu sual olunacak ve hüküm giyilecek, ceza yenilecek şeylerdir. O

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.144, no:8, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.251, no:656, Hz. Ali RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VI, s.112, no:10163; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.160, no:1436; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.8; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.112, no:44087; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.70, no:3758.

kadar geniş yâni, herkese görevini hatırlatıyor. “Görevini iyi yap, dürüst ol!” demek.

(*Ve asdıkù izâ haddestüm*) “Ey mü’minler, eğer Allah’ın peygamberlerinin sizi sevmesini istiyorsanız, —hem bizim Peygamberimiz sevecek, hem de öteki peygamberler hepsi birden sevecekler, ne kadar güzel— konuştuğunuz zaman, doğru söz söyleyiniz!”

Yalan yanlış, eğri büğrü, aldatmaca, dalavere, yutturmaca, kandırmaca, lafı kıvırtmaca, lastikli konuşmaca; öyle yok! Dosdoğru konuşacak, hakkı söyleyecek; şahitlik yapması gerekiyorsa, gidecek, mahkemede dürüst şahitlik yapacak... Herkese karşı hakkı söyleyecek, haksız söz söylemeyecek, yağcılık yapmayacak, dalkavukluk yapmayacak... Bunların hepsi çok mühim şeyler.

(*Ve ahsinû civâra men câverakûm*) “Size komşu olan, çevrenizde bulunan komşulara da, komşuluk hukukuna riayet edip, iyi davranın! Size komşuluk edenlere, komşuluğun hakkını iyi verin!”

Bu komşuluk evinizin, arsanızın bitişik olduğu komşular mânâsına gelebilir. Bir zaman sizin yanınıza gelip de size mücâvir olmuş olan, sizinle bulunmuş olan kimselere de gider bu mânâ... Demek ki, bizimle münasebeti olan, yakınımızda bulunan kimselere iyi davranacağız. Ya mekân olarak evi, ikàmeti, dairesi, apartmanı bize yakın mânâsına; ya da, bir ara bizim yanımıza gelmiş, bizimle bulunmuş olan kimseye iyi davranacağız.

İyi davranmak, yâni ihsân; bir şeyi güzel yapmak, iyi yapmak... Söz güzel söylenecek, muamele güzel yapılacak, iyi muamele yapılacak... Hak söylenecek, doğru işaret edilecek, yanlışlık ikaz edilecek... Nasihat edilecek... vs. Bunların hepsi iyi müslümanın, şuurlu müslümanın toplumdaki yerinde, özerine düşen görevleri bilen müslümanın yapması gereken şeyler. Böyle yaparsa, Allah ve rasûlleri, peygamberleri o kimseyi sever.

Biz de öyle yapmağa çalışalım! Zor değil... Emanetin her çeşidine riayet etmek, hıyanet etmemek... Konuştuğu zaman dosdoğru konuşmak, yalan söylememek... Birisiyle ilişkisi, münâsebeti, komşuluğu, beraberliği olduğu zaman ona iyi davranmak, kötü davranmamak... Bu üç şey, iyi bir müslümanın güzel ahlâklılığının tezahürleridir. Böyle yapmağa çok dikkat ede!im!..

b. Sadakanın En Sevaplısı

İkinci hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz bir soru üzerine buyurmuş ki:[12]

---

[12] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.515, *Zekât* 30/10, no:1353; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.716, no:1032; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.126, no:2865; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.237, no: 3611; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.903, no:2706; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.250, no:7401; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.103, no:2454; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.125, no:3335; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.272, no:778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.464, no:6080; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.255, no:3469; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7621; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6438; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.214, no:170; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.254; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.322; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.626, no:16279; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.440, no:5507.

أَنْ تَصَدَّقَ وأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ ، تخْشَى الْفَقْرَ وتَأْمُلُ الْبَقَاءَ ؛ ولاَ تُمْهِلْ حَتَّى إذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ، قُلْتَ : لِفُلاَنٍ كَذَا ، ولِفُلاَنٍ كَذَا ! أَلاَ ، وقَدْ كَانَ لِفُلاَنٍ (خ . م . د. ن. حم . عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجرًا ؟ قَالَ فَذَكَرَهُ) لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم:

RE. 150/10 (*En tesaddaka ve ente sahîhun, şahîhun tahşe'l-fakra ve te'milü'l-bekà', ve lâ tümhil hattâ izâ belegati'l-hulkùm, kulte: Li-fülânin kezâ, ve li-fülânin kezâ! Elâ, ve kad kâne li-fülân.*)

Bu hadis-i şerif, kitabı sağlam, rivayeti titiz, mübarek, İmam Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin, İmam Müslim'in, İmam Buhàrî'nin, İmam Ebû Dâvud'un, İmam Neseî'nin kitaplarında olan bir hadis-i şerif. Ebû Hüreyre RA'dan, Peygamber Efendimiz'in böyle buyurduğu rivayet edilmiş.

Bu hadis-i şerifi niye buyurmuş Peygamber Efendimiz?.. (*İnne racülen kàle*) Bir adam Peygamber Efendimiz'e hitâben, soru sorarak dedi ki:

(*Yâ rasûla'llah, eyyü's-sadakati a'zamü ecran*) "Yâ Rasûlallah, sadakanın hangisi, sevap bakımından daha büyüktür? Paramızla sadaka veriyoruz, hayır yapıyoruz. Bu yaptığımız hayırların, sadakaların en hayırlısı hangi türde olanıdır? Ne yaparsak çok sevap kazanırız?" diye bir soru sormuş Peygamber Efendimiz'e.

Onun üzerine Peygamber Efendimiz, bu sorunun cevabı olarak buyurmuş ki:

(*En tesaddaka*) " Senin sadakayı vermendir, mal veya para olarak hayrını yapmandır; ne durumda iken: (*Ve ente sahîhun, şahîhun*) Sen sıhhatli iken, cimri iken; yâni malını seviyorken, paranı seviyorken, içinde cimrilik duyguları varken tasadduk etmen sevaplıdır."

(*Tahşe'l-fakra*) "Fakir olmaktan korkarken..." Cimrilik neden olur?.. "Aman ben bunu verirsem, bana bir şey kalmaz, fakir düşerim; çoluk çocuğum ne yiyecek, ne içecek? Vermeyeyim en iyisi, hayır yapmayayım!" diye düşünmekten olur.

(*Ve te'milü'l-bekà'*) "Daha çok yıllar yaşarım ben, bu parayı harcamayayım, neme lâzım, biraz yanımda dursun!" diye, uzun zaman yaşayacağını umuyorken; bundan dolayı malı sevip de, cimrilik duygusu içinde, "Aman ben bunu koruyayım, saklayayım, harcamayayım, elimden çıkarmayayım!" diye düşündüğün ve sağlıklı olduğun zamanda; yâni dinçsin, geziyorsun, tozuyorsun, ölüm aklına gelmiyor veyahut, "Daha ölmem, daha vakit var, sıhhatliyim!" dediğin zamanda tasadduk etmendir.

Necip Fâzıl'ın şiirinde, bir hasta gencin duygularını anlatan mısralarında:[13]

Gencim, ölmem, arzular kanımda bir çağlayan,
Şırıl şırıl, şırıl şırıl...

---

[13] Şiirin tamamı şöyle: *SAYIKLAMA*

Kedim, ayakucuma büzülmüş, uyumakta;
İplik iplik sarıyor sükûtu bir yumakta,
Hırıl hırıl, hırıl hırıl...

Bir göz gibi süzüyor beni camlardan gece,
Dönüyor etrafımda bir sürü kambur cüce,
Fırıl fırıl, fırıl fırıl...

Söndürün lâmbaları, uzaklara gideyim;
Nurdan bir şehir gibi ruhumu seyredeyim,
Pırıl pırıl, pırıl pırıl...

Sussun, sussun, uzakta ölümüme ağlayan;
Gencim, ölmem, arzular kanımda bir çağlayan,
Şırıl şırıl, şırıl şırıl...

Ne olurdu, bir kadın, elleri avucumda,
Bahsetse yaşamanın tadından başucumda,
Mırıl mırıl, mırıl mırıl...

Çok güzeldir rahmetlinin o şiiri... Yâni, “Gencim, ölmem, daha yaşamalıyım, yaşayacağım, inşâallah yaşarım! Ay ölümden korkuyorum, istemiyorum.” dediği zaman tasadduk etmesidir.

Bu sıfatları Efendimiz neden söylüyor?.. İnsan öleceğine yakın, “Artık nasıl olsa yaşamayacağım, nasıl olsa bu mal bana fayda etmeyecek! En iyisi biraz sarf edeyim de, ahiret sevabı kazanayım!” diye, o zaman vermek ister.

Meselâ, doktorlar dediler ki:

“—Üç aylık ömrün kaldı!”

O zaman, malını hangi sevaplı yere vereceğini düşünmeye başlar. Amansız bir hastalığa düştü, öleceğini düşünüyor, o zaman tasadduk etmeyi düşünür, hayır yapmayı düşünür.

Halbuki öyle olmayacak, daha sıhhatli iken, parayı seviyorken ayırıp verecek. Ciğerinden parça kopuyormuş gibi... Olsun, Allah rızası için. Çünkü ibadetin sevabının çok olanı, zahmeti çok olanıdır. Vermekte zahmet çekiyor, zorluk çekiyor, canından bir parça, mal canın yongası... *Yonga* ne demek, parça demek... Mal canın yongası olduğundan, bir parçasını vermek, canından bir parça vermek gibi zor geliyor.

Ama verecek. Çünkü İslâmî hizmetler, hayırlar, fakirlerin mutluluğu, insanların kardeşliği, hep para vermeye, cömertliğe bağlı...

(*Ve lâ tümhil*) *Tümhil*, mühlet vermek, geciktirmek demek. (*Tühmil* de, ihmal etmek, önemsememek, geçiştirmek mânâsına geliyor.) "Mühlet verme, hayrını geciktirme! 'On sene sonra yaparım, yirmi sene sonra yaparım, çoluk çocuğu evlendireyim, ondan sonra yaparım!..' Öyle deme! (*Ve lâ tümhil hattâ izâ belegati'l-hulkùm*) Canın boğazına gelinceye kadar geciktirme bu hayırları yapmanı!.."

Tam hırıl hırıl, zor nefes alıyor, ölmek üzere, artık doktorlar başında... Söylüyorlar, "Artık ümit yok, elimizden gelen her şeyi yaptık, Allah bilir!" diyorlar. "Tabii, çıkmadık canda ümit vardır." diyorlar. Halbuki gidici hasta...

Hà, can boğaza dayandığı zaman; *hulkum*, boğaz demek Arapça'da... Can hulkuma dayanana kadar tehir etme yapacağın hayrı... Geciktirme öyle! (*Kulte*) "O zaman dersin ki: (*Li-fülânin kezâ, ve li-fülânin kezâ*) 'Falancaya benim malımdan şu kadar miktar ayırın da verin! Falanca akrabaya da bu kadar verin, şu oğluma da şu kadar verin!' (*Elâ, ve kad kâne li-fülân.*) Sen desen de, demesen de zaten o para, o mal onlara gidecek, onların oldu zâten, onların olmak üzere."

Son nefesini verdiğin zaman, mal seni bırakacak. Son nefesine kadar senin mülkiyetinde, ondan sonra mal zâten mirasçıların. Senin vasiyetini bile bir miktarını yapman lâzım! Üçte bir kadarını yapması iyi olur denmiş. Mirasçılar bu vasiyeti tutsun demişler.

Ama bazıları da, "Benim ihtiyacım var, vermem oraya!" diyor. Hattâ öyleleri var ki, bizim vakfımıza eğitim için, hayır hasenat için birisi mal bırakmış, vefat etmiş. Allah rahmet eylesin, Allah kabul etsin, nur içinde yatsın... Ondan sonra vefat edince, mirasçıları, sağlığında verdiği için bile mahkemeye müracaat ediyorlar, diyorlar ki:

"—Bunu geri verin!"

Halbuki adamcağız sağlığında düşündü, taşındı, verdi hayır olsun diye. Öldükten sonra almağa kalkışıyor mirasçıları...

Bir kardeşimiz vardı, Allah rahmet eylesin... Her türlü tedbiri almış, avukatlarıyla konuşmuş, mallarının bir kısmını kendi hâl-i hayatında, rızasıyla hanımına ayırmış. Ondan sonra bize de getirdi, hayrat olarak vakfımıza verdi. Allah razı olsun çok iyi bir insandı. Babası da çok iyi bir insandı. İyi bir aileden tertemiz bir insandı, çocukları yoktu.

Vasiyetnamede, "Ben hanımıma haklarını ayırdım verdim, bu hayır buraya verilecek. Ondan sonra hak iddia edemez." diye de tedbir almış rahmetli. Hanımı ondan sonra, malı geri almak için bizim vakfımızı dava etti.

Tabi bunlar da çok ayıp oluyor, günah oluyor. Hem vefat etmiş kimseye saygısızlık ruhunu muazzep ediyor, hem de Allah sevmez. Çünkü sağlığında malın tasarrufu sahibinindir. Onun tasarrufunu sonradan iptal etmek, hayrını engellemek, ahlâkî bir şey olmuyor.

Ama yapıyorlar. Çünkü mal sevgisi, dünyalık, insana ahireti unutturuyor bu devirde... Her devirde belki böyle olanları olmuştur. Ahireti düşünen az, imanı zayıf, "Ben dünyada bu parayı alayım da, ne olursa olsun!" diyor Kimisi de diyor ki:

"—Ben bu dünyada yapayım da, Allah beni cehenneme atsın!" diyor.

Çünkü cehenneme inanmıyor, ahirette o azabı göreceğinin acısını şimdiden hissetmiyor. Cehennemi küçümsüyor, belki de inanmıyor.

"—Tamam, ben bunu yapayım da, sen yemezsen haramı getir, ben yiyeyim!" diyor, bir de alay ediyor.

O da daha fenâ...

Demek ki sevgili kardeşlerim, insan dinçken, gençken, malı severken, fakirlikten korkarken, daha çok yaşayayım derken tasadduk ederse, hayrını yaparsa daha güzel olur. Böyle tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Son deme bırakmamayı tenbih ediyor.

Ben bizim ihvanımızdan, kardeşlerimizden, hacı teyzelerden, hacı amcalardan bazı kimseler bilirim. Ben darıldım, şahsen kırıldım onlara... Vakfımızın bu kadar müesseseleri var, hayırlı hizmetler yapıyor, bu kadar öğrenciye bakıyor, şu kadar hayırlar yapıyorken, vakfımıza destek olmuyorlar, bağışta bulunmuyorlar.

Sağlığında şöyle de diyebilir:

"—Ben ölünceye kadar bu malım benim tasarrufumda kalsın, vefat edince falancaya verdim." diye tapuya yazılabiliyor.

Sağlığında kullansın. Ondan sonra olmadık insanların eline geçiyor mallar, artık sahibinin dediğini de dinlemiyorlar. Vefat edecek kimsenin başına şahin gibi, akbaba gibi toplanmış, malını yemeye niyetlenmiş kimseler oluyor. Hayırsız, hayattayken hiç yanına gelip yardımcı olmamış insanlar, mirasını paylaşmak için canavar gibi geliyor. Orada gözünü açıyor, hayrını yaptırtmıyor.

O zamana bırakmamak lâzım! İnsan hayatındayken hayrını yapmalı; ama eğer kendisinin de bir sıkıntısı olacağını düşünüyorsa:

"—Ben hal-i hayatımda bunu kullanacağım, öldükten sonra bu falancanındır." diye bağış yapabilir.

O zaman kıymeti var. Sıhhatli iken, malı severken, cimrilik duyguları içinde varken, fakirlikten korkar durumda iken, yaşayacağını ümid ediyorken vermesi güzel... Öleceğini hissettiği zaman vermesi, gecikmiş bir şey oluyor. En son anda, tam yatağa

yatmışken, “Şuna verin, buna verin!” dese, dinlemez millet, itiraz eder. Yazılı değil, bir şey değil, avukatlar itiraz eder, geçersiz olur.

Allah hayr ü hasenâtımızı Cenâb-ı Hakk’ın kabul edeceği bir şekilde, güzel bir tarzda yapmayı nasîb eylesin...

c. Lânet Etmenin Zararı

Bir hadis-i şerif daha okumayı düşünüyorum. Ebû Mûsa RA Hazretleri’nden —el-Eş’arî olmalı; sadece isim var, nisbesi yok— Taberânî’nin kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[14]

إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لاَ تَلْعَنَ شَيْئًا ، فَافْعَلْ ! فَإِنَّ اللَّعْنَةَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ صَاحِبِهَا ، فَكَانَ الْمَلْعُونُ لَهَا أَهْلاً ، أَصَابَتْهُ ؛ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا أَهْلاً ، فَكَانَ اللَّعَّانُ لَهَا أَهْلاً ، رَجَعَتْ عَلَيْهِ ؛ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا أَهْلاً أَصَابَتْ يَهُودِيًّا ، أَوْ نَصْرَانِيًّا ، أَوْ مَجُوسِيًّا . فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لاَ تَلْعَنَ شَيْئًا أَبَدًا ، فَافْعَلْ ! (طب. عن أبي موسى)

RE. 150/8 (*İni’steta’te en lâ tel’ane şey’en fe’f’al! Feinne’l-la’nete izâ haracet min sàhibihâ, fekâne’l-mel’ùnü lehâ ehlen esàbethü, fein lem yekün lehâ ehlen, fekâne’l-le’ànü lehâ ehlen raceat aleyhi, ve in lem yekün lehâ ehlen, esàbet yehûdiyyen, ev nasrâniyyen, ev mecûsiyyâ. Feini’steta’te en lâ tel’ane şey’en ebeden, fef’al!*)

Bu da bir lânet sözü söylememek, lânet etmemekle ilgili tavsiyesi Peygamber SAS Efendimiz’in. Buyuruyor ki Efendimiz:

---

[14] Taberânî, *Dua*, c.I, s.575, no:2083; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *es-Samt*, c.I, s.2, no:380, Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VIII, s.143, no:13020; *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.1117, no:8192; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VI, s.433, no:5487.

(*İnisteta'te en lâ tel'ane şey'en*) "Hiç bir şeye lânet etmemeye gücün yeterse, hiç bir şeye lânet etme!" Yâni şey diyor, kimse demiyor. Kimseye de lânet edebilir, eşyaya da lânet edebilir.

"—Allah kahretsin... Allah yere batırsın..." bilmem ne.

Neler söylerler bu lânet bâbından, beddua bâbından, çok laflar bilir bazı insanlar; kırk tanesini peş peşe sıralar ve ağzından sanki ateş, zehir çıkıyor gibi olur.

Efendimiz, insan demiyor, *şey'en* diyor; yâni sadece insana değil, hayvana değil, hiç bir şeye lânet etme diyor. At tökezler, hayvana lânet eder. Öküz yavaş gider, köylü öküze lânet eder. Karısı biraz gecikecek olur, karısına lânet eder. Çocuğu bir şeyi kırar, ona lânet eder. Komşusu bir şey yapar, ona lânet eder...

"—Gözün çıksın, gözün önüne aksın, canın çıksın!.. Allah kahreylesin!.." vs.

Bir sürü beddua, bir sürü lânet; böyle söylerler. Bunlar tabii kötü alışkanlıklar, iyi değil.

"Hiç bir şeye lânet etmemeye gücün yeterse, hiç bir şeye lânet etme! Bunu yapabilirsen, hiç bir şeye lânet etmemek çok güzel!.. (*Fef'al*) Böyle yap; yâni lânet etme, hiç lâneti kullanma, bedduayı yapma!.."

İzâh ediyor Efendimiz, yâni nasihatının sebebini de söylüyor. Neden lânet etmeyecek insan:

(*Feinne'l-la'nete izâ haracet min sàhibihâ*) "Lânet, lânet edenin ağzından çıktığı zaman, (*fekâne'l-mel'ùnü lehâ ehlen*) ve kendisine lânet edilen de o lânete müstehak ise, lâyık ise, o durum ona uygunsa; (*esàbethü*) lânet ona isabet eder." "Allah kahretsin!" dediyse, kahrolur. "Canın çıksın!" dediyse, canı çıkar... Anında, veyahut ne kadar zamanda gidecekse, Allah'ın takdir ettiği bir zamanda, lânet onu bulur ve mahveder. Ehliyse, yâni lânete müstehak olmuşsa, hakîkaten o lâneti hak etmişse, kaşınmışsa, o zaman ona gider.

(*Fein lem yekün lehâ ehlen*) Bu lânete müstahak bir insan değil, mâsum bir insan ama ötekisinin ağzı bozuk, buna lânet etti. Sinirli, asabî, bastı lâneti, bedduâyı... O zaman ne olur? "Bu lânete müstehak değilse, temizse; (*fekâne'l-le'ànü lehâ ehlen*) aksine lâneti eden berbat bir insansa, lânete o lâyıksa; bu sefer lânet döner, (*raceat aleyhi*) lânet eden kimseye çarpar, onu mahveder."

Bak işte, lânet eden bu sefer lânetine kendisi uğrar. Allah onu kahreder, Allah onu mahveder, Allah onun canını çıkartır, Allah onun gözünü kör eder... vs. Lânet nasıl olmuşsa.

Demek ki, karşı taraf mâsumken lânet etmişse, bu sefer dönüp kendisine gelir. *Bumerang* diye bir aletleri var bu Avustralya yerlilerinin; L harfi gibi, biraz daha açık, yassı, pervane kanadı gibi tahta. Bir ustalıkla savuruyor, atıyor, havada döne döne gidiyor. Karşıdaki avlayacağı hayvana vuruyor, onu deviriyor. Ondan sonra dönüp atıldığı yere geliyor. Nasıl yapılmışsa...

Burada onu atma oyunları da yapıyorlar. Hakîkaten oluyor. Akıl almaz gibi bir şey. İnsan aklından, "Olur mu, olmaz mı?" diye hayal edip, düşündüğü zaman, "Olmaz böyle şey!" sanar. Ama attığı şey, havada dönüp dolaşıp, kendisine geliyor.

Lânet de demek ki böyle. Lâneti yapan kimse kötüyse, lânete kendisi müstehaksa, lânet edilen de iyiyse; o zaman kötüye gelir, onu mahveder.

(*Ve in lem yekün lehâ ehlen*) "Lâneti söyleyen de iyi insansa, ona da yakışmıyorsa, o zaman ona da dokunmaz. Kime gider?.. (*Esàbet yehûdiyyen ev nasrâniyyen ev mecûsiyyen*) Ya bir yahudiye, ya bir nasrâniye, ya bir mecûsiye isabet eder. Onun için, (*feini'steta'te en lâ tel'ane şey'en*) hiç bir şeye lânet etmemeye gücün yetiyorsa, hiç lâneti kullanmamaya, ağzından lânet çıkmamasına gücün yetiyorsa; (*fe'f'al*) böyle davran, en iyisi bu!" diyor Peygamber SAS Efendimiz. Demek ki, ağzımız böyle bedduâya alışmayacak.

Lânete bazen de, harf değişikliğiyle *nâlet* derler köylerde. Anadolu'da bu da vardır. Aslında o lânettir ama, "l" harfi "n" harfi ile yer değiştirmiştir. Lânet yerine *nâlet* kullanılır. Aslında lânet demek.

Demek ki ağzımızı bozmayacağız, mümkün olduğu kadar bedduâ etmeyeceğiz. Tatlı dilli, güleç yüzlü olacağız, herkesin hayrını isteyeceğiz.

Böyle evliyâullahtan, mübarek insanlardan, çeşitli güzel davranışlar rivayet ediliyor kaynaklarda. Evliyâullahtan birisi, içki içip sokakta, ayyaş, sarhoş, yerlere yıkılan bir takım insanları görmüş. Yanındakiler de demişler ki:

“—Efendim sen duası makbul, mübarek, Allah’ın iyi, sàlih kulusun. Şunlara bak, ne kadar günah işliyorlar! Sen bunlara beddua eyle, kahreyle.”

O da el açmış, demiş ki:

“—Yâ Rabbi, sen bunlara hidâyet ihsân eyle, hatalarını anlattır, doğru yola gelmelerini nasib eyle!..” diye dua etmiş.

O sarhoşlara, onun o duası berekâtıyla, Allah bir güzel hal vermiş. Tevbekâr olmuşlar, içkiyi bırakmışlar, doğru yola girmişler.

Çünkü, içki bütün kötülüklerin anasıdır. Mümkünse hiç imâl bile etmemek lâzım! Ama maalesef, içki imâlatı, içki istihlâki, kullanılması çok büyük boyutlarda... Tabii ondan sonra da:

“—Sarhoşken araba kullanmasın!” diyoruz.

İçiyor, kullanıyor; Boğaz’da köprüden uçuyor, adam eziyor, kendisi ölüyor, başkalarına zarar veriyor... Veyahut meyhanede kavga çıkartıyor; bıçağı çekiyor, tabancayı çekiyor. Sıradan şu kadar insanı öldürüyor, bu kadarını yaralıyor... Veyahut kendisi sendelerken küt yere düşüyor, başını kaldırıma çarpıyor, beyin kanamasından ölüyor... Veyahut içkiyi çok kaçırıyor, kaçırıyor, bağırıyor, çağırıyor, çatlıyor... Veya karaciğeri siroz oluyor, karaciğer diye bir şey kalmıyor. Perişan, sapsarı beniz; ölüyor.

Zararlı... Zararlı olduğunu doktorlar da söylüyor, kesin ama; zararlı şey hem imâl ediliyor, hem satılıyor, hem reklam ediliyor.

Amerika’da hoşuma gidiyor, güzel şeyler var. Güzel şeylerin güzel olduğunu kabul etmek lâzım! Sigara paketlerinin üzerine, “Bu sağlığa zararlıdır!” diye yazıyı koydurtuyorlar. Böyle aldatmaca olmasın, içen kimse zararlı olduğunu bilsin diye...

Amerika’da bir de, 1930’lu senelerde devlet içkiyi yasaklamış, içmeyi, imâli filan; ama tutturamamış. Çünkü toplum çok alışkın, sürdürememiş yasağı...

Bizde bir zamanlar, tabii Osmanlı devresinde herhalde, bir ara içki yasaktı. Ama o zaman, yasak da biraz gevşek yasaktı galiba... Müslümanlara yasak, gayrimüslimlere serbest, onlara bir şey denmiyor. Onun için, müslümanlar da anlaşılan kaçıyordu gayrimüslimlerin mahallelerine; oradaki meyhanelere gidiyorlar, içiyorlardı herhalde. Gazellerden öyle anlaşılıyor:

Ol büt-i tersâ sana, "Mey nûş eder misin?" demiş.
El-aman ey dil, ne müşkilter sual olmuş sana! [15]

Meselâ, şairin böyle bir sözü var. Ol *büt-i tersâ*, yâni hristiyan güzeli. Put gibi, tapınılacak gibi, son derece güzel demek istiyor galibâ, o kelimeyi kullanmakla... *Tersâ*, hristiyan demek. Yâni o hristiyan güzeli gelmiş, "İçki içer misiniz?" demiş. "Eyvah! Sana ne kadar zor soru sormuş." diyor. Çünkü içerim dese, İslâm'da yasak; içmem dese, nefs-i emmâresi istiyor.

Yâni anlaşıyor ki, gayrimüslim mahallelerine gitmişler, onlarda serbest diye. Aslında tabii yasaksa, zararlıysa, her tarafta yasak olsaydı keşke... Ama tabii içilmiş, alışılmış yaygınlaşmış.

Aslında İslâm'da îmâli bile yasak... Yaygınlaşmış; ondan sonra da toplumda çok yaygın zararları oluyor. Yâni kazaların, hastalıkların, ölümlerin sebepleri yazılsa; ne kadarının içkiden

---

[15] Nedim'e ait gazelin tamamı şöyle:

Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana;
Mey süzülmüş şîşeden, ruhsar-ı âl olmuş sana!

Bûy-i gül takdîr olunmuş, nâzın işlenmiş ucu;
Biri olmuş hoy, birisi dest-mâl olmuş sana!

Sihr ü efsûn ile dolmuştur derûnun ey kalem;
Zülfü Hârut'un demek mümkin ki nâl olmuş sana!

Şöyle gird olmuş Firengistân, birikmiş bir yere;
Sonra gelmiş gûşe-i ebrûda hâl olmuş sana!

Ol büt-i tersâ sana, "Mey nûş eder misin?" demiş;
El-amân ey dil, ne müşkil-ter suâl olmuş sana!

Sen ne câmın mestisin, âyâ kimin hayrânısın?
Kendin aldırdın gönül n'oldun ne hal olmuş sana!

Leblerin mecrûh olur, dendân-ı sîn-i bûseden;
Lâ'lin öptürmek bu hâletle muhâl olmuş sana!

Yok bu şehr içre senin vasfettiğin dilber Nedîm;
Bir perî-sûret görünmüş, bir hayâl olmuş sana!..

olduğu anlaşılacak, sayımlarla, istatistik dediğimiz rakamlarla çıkacak ortaya...

Bazıları da diyor ki:

“—Efendim bira hafif filân...”

Ben Gülhàne Askerî Tıp Akademisi’nde bir yüksek rütbeli zâtın, bir büyük konuşma yaptığını ve biranın zararlarıyla ilgili orada bilgi verdiğini hatırlıyorum. İstanbul’da bulunduğum senelerde gazeteler yazmıştı. Zararlı... Keşke zararlı olan şeylerin caydırıcılığı arttırılsa, insanlar alıştırttırılmasa...

Topluma zarar veren şeyler önlenmeli, önlemler alınmalı, caydırılmalı!.. Amerikalıların yaptığı gibi, hiç olmazsa, “Bu zararlıdır!” filân diye yazılmalı! Reklamı yasaklanmalı!..

Amerika güçlü, gözümüzle görüyoruz. Batı batı derken, batının en batısı Amerika... Bunlar bir şey yaptıkları zaman iyi incelerler, öyle yaparlar diye, herkes biliyor. İnada, taassuba lüzum yok; gerçekleri kabul edip, doğruya doğru, eğriye eğri demeli! Doğruyu yapmalı, eğriden kaçınmalı!.. Allah bize o güzel ahlâkı nasîb eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

12. 05. 2000 - AVUSTRALYA

4. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN ENDİŞESİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah cümlenizden razı olsun... Cumanız mübarek olsun... Cenâb-ı Hak nice hayırlara dünyada, ahirette hepinizi erdirsin... Sevdiği kul eylesin, mes'ud ve bahtiyar olun...

a. Rasûlüllah Efendimiz'i İhtiyarlatan Sûreler

Peygamber SAS Hazret-i Ebû Bekir RA'dan ve İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre buyurmuşlar ki:[16]

شَيَّبَتْنِي هُودٌ ، وَالْوَاقِعَةُ ، وَالْمُرْسَلاَتُ ، وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ، وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ (ت. ك. عن ابن عباس ؛ ك. عن أبي بكر)

RE. 306/10 (*Şeyyebetnî hûdün, ve'l-vâkıatü, ve'l-mürselâtü, ve amme yetesâelûn, ve ize'ş-şemsü küvvirat.*)

Tirmizî ve Hàkim'in *Müstedrek*'inde yer alan bir hadis-i şerif. Peygamber SAS buyurmuş ki:

---

[16] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.402, no:3297; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.374, no:3314; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.57, no:41; Mervezî, *Müsned-i Ebî Bekir*, c.I, s.80, no:30; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.435; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.160, no:8269; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.102, no:107; Ahmed ibn-i Hanbel, *Kitâbü'z-Zühd*, c.I, s.9; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV,s.169; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.294; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.148, no:5804; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.368, no:5997; Ebû İshak Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.481, no:774; Huzeyfe ibn-i Yemân RA'dan.

İbn-i Mürdeveyh, *Cüz'ün fîhi Ehàdîs-i İbn-i Hibbân*, c.I, s.151, no:74; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.903, no:2588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.558, no:1572; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.424, no:13450.

(*Şeyyebetnî*) “Beni ihtiyarlattı.” *Şeybe*, saçın sakalın ağarması mânâsına gelen bir kelime. *Şeyyebe* de, öyle yapmak, insanın saçını sakalını ağartmak demek. Tabii bu saçın sakalın ağarması bir yaşlanınca oluyor, saçlar sakallar aklaşıyor; ihtiyarlık alâmeti... Bir de elemden, kederden, üzüntüden dolayı ağarıyor. Hattâ tıp kitaplarına geçmiş olaylar var. Çok vahim, çok acı, çok elim bir haber aldığı için veya bir olayla karşılaştığı için bir gecede saçları bembeyaz oluveren, sakalı bembeyaz oluveren insanlar olduğu söyleniyor. Yâni, birden bu renk kaçabiliyormuş, doktorların, tıp alimlerinin söylediğine göre.

Onun için, saçımı sakalımı ağarttı ama telâştan, üzüntüden dolayı ağarttı, veyahut beni ihtiyarlattı mânâsına.

Peygamber Efendimiz’in saçını, sakalını telâştan, üzüntüden ağartan ne?.. (*Hûdün*) “Hûd Sûresi.” (*Sûretü’l-hûd*) demiyor, ama, (*hûdün*) derken, içinde Hûd AS’ın da kıssasının geçtiği sûreyi kasdediyor. “Ve Vâkıa Sûresi, ve Mürselât Sûresi, ve *Amme yetesâelûn* Sûresi, ve *İze'ş-şemsü küvvirat* Sûresi; bunlar beni ihtiyarlattı, saçımı sakalımı ağarttı, üzdü, telâşlandırdı.”

Peygamber-i Zîşânımız SAS, tabii Habîbullah, Allah’ın sevgili kulu... Hem de Ehabbü’l-halk, insanların, yaratıkların en sevgilisi... Eşrefü’l-mürselîn, Habîbullah, Halîlullah, Safiyyullah, her türlü güzel vasfı kazanmış, Makàm-ı Mahmûd’un sahibi... Makàm-ı Mahmud cennetin en yüksek derecesi, tek kişiye verilecek; o da Peygamber SAS Efendimiz.

Hem de hakkında:

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا . لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ

وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

(الفتح: ١-٢)

(*İnnâ fetehnâ leke fethan mübînâ. Li-yağfira leke’llàhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhara ve yütimme ni’metehû aleyke ve yehdiyeke sırâtan müstakîmâ.*)

[Ey Muhammed! Doğrusu biz sana apaçık bir zafer sağlamışızdır. Allah böylece senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar, sana olan nimetini tamamlar, seni doğru yola eriştirir.] (Fetih, 48/1-3) diye, günahlarının afv ü mağfiret edileceği, geçmiş günahlarının ve gelecek günahlarının bağışlanacağı, kendisinin füyûzât ve fütûhâta mazhar olacağı müjdelenmiş olan, Allah'ın en sevdiği peygamberi...

Niye endişe ediyor?.. Allah'ın en sevgili kulu, ama Allah'a da en güzel ibadet eden, en candan ibadet eden, en yüksek seviyede, en yüksek şuurla, en büyük irfanla ibadet eden bir kul... Kul ama, emsalsiz bir kul:

مُحَمَّدٌ بَشَرٌ، لاَ كَالْبَشَرِ ؛

بَلْ هُوَ كَالْيَاقُوتُ بَيْنَ الْحَجَرِ .

Muhammedün beşerün, lâ ke'l-beşer;
Bel hüve ke'l-yâkùtü beyne'l-hacer.

[Muhammed SAS bir beşerdir, ama sıradan bir beşer değildir; taşlar arasındaki yakut gibidir.] Yakut da bir taş ama kıymetli bir taş, kıymetli taşların da en kıymetlisi; onun gibi.

Saçının sakalının ağarması neden? Bu sûrelerin içindeki mânâlardan, sûrelerin mâhiyetinden, sûrelerin içindeki emirlerden, anlatılan konuların öneminden... Hem kendisi, "Cenâb-ı Hakk'a daha iyi kulluk yapayım!" diye;

أَفَلاَ أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا ؟

(*Efelâ ekûnü abden şekûrâ?*)[17] "Allah'a çok şükreden bir kul niye olmayayım?" diye, gayretinden dolayı böyle endişelenmiş

[17] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.292, no:1062; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.440, no:5044; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.187, no:377; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.125, no:1626; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.341, no:1409; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.255, no:18269; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.9, no:311; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.419,

olabilir. Hem de ümmeti nâmına endişelenmiş olabilir. Çünkü ümmetine şefkati, merhameti, yarsıması, sevmesi, koruması, ümmetine gelecek felâketlerden üzülmesi, ümmetinin üzerine titremesi ayetlerle sabit...

Hattâ Süleyman Çelebi ne kadar güzel söyler. *Mevlid*'in her tarafını okumuyor mevlidhan kardeşler, belirli bölümlerini okuyorlar; Velâdet bahri diyorlar, Mi'rac bahri diyorlar, Vefat

---

no:1009; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.336, no:2154; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.124, no:4523; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4508; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.418, no:1325; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.156; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.200, no:1182; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.335, no:759; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.95, no:693; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.50, no:4746; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.109, no:203; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.36, no:107; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Şükür*, c.I, s.28, no:73; Harâitî, *Fazîletü'ş-Şükür*, c.I, s.48, no:50; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.384; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.306, no:7618; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.135, no:957; Mugîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.442, no:5046; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.115, no:24888; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.387, no:620; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.138, no:3810; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.128, no:190; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.497, no:4399; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.317; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.141, no:971; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.289; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.341, no:1410; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.185, no:1495; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.201, no:1184; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.401, no:8002; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1234; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.100, no:7445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.141, no:970; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.86; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.222, no:263; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1294; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.41, no:5737; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c,V, s.280, no:2900; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.346, no:7290; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.368, no:499; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.331, no:2150; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.132, no:352; İbn-i asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.138, no;1355; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.265, no:3748; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.140, no:969; Ebû Cühayfe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.350, no:3374; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.205. no:327; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.197, no:3662; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.174, no:7199, Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.185, no:1496; Ebû Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.179, no:18580; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.552, no:3632-3636; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.85, no:35834.

bahri diyorlar. Bir yerinde diyor ki, beşikte ümmetini dilemiş Peygamber Efendimiz SAS. Daha doğduğu zaman bir şeyler söylüyormuş. “Ne söylüyor?” diye yanaştıkları zaman, “Ümmetim yâ Rabbi!.. Ümmetim yâ Rabbi!..” diyormuş diye rivayet var. Bunu söyledikten sonra Süleyman Çelebi, şâirâne ama çok derin anlamlı bir beyit de kaydediyor:

Ol beşikte diler idi ümmetin;
Sen kocaldın, terk edersin sünnetin!

“O Peygamber daha beşikteyken, ‘Ümmetim, ümmetim!..’ diye, ümmetini Cenâb-ı Hak affetsin diye dua ederdi. Sen beşikte değilsin, çocuk değilsin, kocaman adam oldun, hâlâ sünnetine tam uymuyorsun, terk ediyorsun! Bu nasıl iş?..” diyor.

Çok etkileyici bir söz! Tabii herkesin, her müslümanın Rasûlüllah SAS Efendimiz’in sünnetini ihyâ etmeğe, îfâ etmeğe, yaşamaya, uygulamaya gayret etmesi lâzım! Onu yapmayınca, böyle itham havasında bir söz söylenir.

Şimdi Peygamber Efendimiz'in ümmetine karşı sevgisini, onu korumak istemesini, ümmetine şefaat etmesini biliyoruz:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ ، عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ (التوبة:١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) [And olsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere karşı son derece re'fetli, şefkatli ve merhametlidir.] (Tevbe, 9/128) buyrulmuştur.

Kendi nâmına da daha iyi kulluk yapayım diye, böyle bir endişe yapmış olabilir. Bu sûrelerin mânâlarına bakarak gayretlenmiş, telâşlanmış olabilir. Çünkü meselâ, Hûd Sûresi'nde:

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ (هود:١١٢)

(*Fe'stakim kemâ ümirte ve men tâbe meake*) "Sen de, sana tâbî olan yanındaki insanlar da, emrolunduğunuz gibi dosdoğru olun!" (Hûd, 11/112) diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor. Emrolunduğu gibi dosdoğru olunca, bir şeyi en güzel yapmağa çalışmak için, tabii Allah'ın en sevgili kulları gayrete gelirler.

Hûd Sûresi'nde peygamber kıssaları var, her ayeti kıymetli ama, "Emrolunduğun gibi sen dosdoğru ol ve sana tâbî olan senin yanındaki ashàbın da böyle olsunlar!" denildiği için, özellikle bu ayet-i kerime çok önemli...

Sonra Vâkıa Sûresi. Vâkıa Sûresi'nde de insanların üç sınıf olduğu; işte çok yüksek evliyâ, mukarreb kullar; sonra ashàb-ı yemîn, mü'minler; ondan sonra bir de ashàb-ı şimâl, kâfirler, günahkârlar, cehennemlikler olduğu bildiriliyor ve onların azabları anlatılıyor. Tabii, oradan da bu ihtiyarlaması, saçının sakalının ağarması, ümmetini cehennemden korumak, cennete girmelerini sağlamak için gayreti, telâşı artmış oluyor.

(*Ve'l-mürselât*) Sonra, Mürselât Sûresi. Yine burada ahiretle, cennetle, cehennemle ilgili; oradaki insanların ne durumlarla karşılaşacağını anlatan ayetler var. Muselâ:

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ (المرسلات:١٥)

(*Veylün yevme izin li'l-mükezzibîn*) "Allah'ın ayetlerini yalanlayanlar, onlara karşı gelenlerin vay hâline! O zaman orada ne azablar, cezâlar çekecekler." (Mürselât, 77/15) diye...

Sonra, *Amme yetesâelûn* Sûresi... Tabii burada da en sonunda;

وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَالَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا (النبأ: ٤٠)

(*Feyekùlü'l-kâfiru yâ leytenî küntü türâbâ.*) "Kâfirler âhirette, 'Ah, keşke toprak olsaydım da, günahları işlemeseydim! Annem beni doğurmasaydı da, insan olmasaydım da, keşke toprak olsaydım da, o kusurları işlemeseydim, âhirette bu cezâya çarpılmasaydım!' diyecekler ama iş işten geçmiş olacak." (Nebe', 78/40) diye bildiriliyor. Ondan dolayı.

(*İze'ş-şemsü küvvirat*) Tabii bu da kıyametin korkularını, tehlikelerini, sahnelerini anlatan bir sûre...

İşte bu sûreler ve bunların içindeki mânâlar dolayısıyla Peygamber SAS Efendimiz telaşlandığından, gayretlendiğinden, sabahlara kadar ayakları şişecek kadar ibadet ettiğinden, böyle buyurmuş.

Rasûlüllah SAS, Habîbullah iken bu kadar telaşlanır, gayretlenir, ihtimam ederse, ibadete gayret ederse; bizim gibi her nefes alış-verişinde nice nice kusurları, hataları olan insanların, o hatalarını affettirmek için, elbette çok daha fazla gayret etmesi lâzım! Hatalarını düşünüp, Cenâb-ı Hak'tan affını dilemesi lâzım!.. Burada bizim için çok büyük ikaz var, ibret var.

Biz maalesef, Kur'an-ı Kerim okuyoruz ama, nasıl okuyoruz bilmem!.. Kur'an-ı Kerim'i okuyoruz, ondan sonra yine kimse bildiğinden şaşmıyor! Günahlardan uzaklaşmıyor ve çeşitli kusurları adet haline getirmiş, işlemeye devam ediyor. Yâni,

Kur'an-ı Kerim'den öğüt almıyor, hâlini düzeltmiyor. Zâten okurken de âyetleri anlamıyor.

Onun için ben kardeşlerime, sonunda pişman olup da, ah vah etmesinler diye:

"—Aman Kur'an-ı Kerim'i okuyun, her gün okuyun! Çoluk çocuğunuza da okutun! Evde akşamları bir kaç ayet, bir kaç ayet, 'Şu ayet-i kerimenin mânası nedir? Şu kelimenin mânâsı nedir?' diyerek okuyun!" diyorum.

Çoluk çocuk da bilsin, herkes kendini derlesin, toparlasın.

Dışarıda, insanın imanına kasdeden bir sürü tehlikeler var. İmansız giderse ne olur, ahirette ne gibi cezâlara çarptırılır? Onları çoluk çocuğumuza, eşimize, dostumuza, yakınlarımıza anlatabilmemiz lâzım! Bunları anlatmasak, o zaman iyi müslümanlık olmuyor.

Rasûlüllah Efendimiz bu sûreleri okuyarak telaşlanmışsa, saçı sakalı ağarmışsa; bizim artık sabahtan akşama, akşamdan sabaha ağlamamız lâzım! İnsafa gelmemiz lâzım, iyi kul olmaya çalışmamız lâzım!

Allah gaflet uykusundan uyanan, iyi kul olmaya yönelen, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun yaşayan müslümanlardan eylesin cümlemizi...

b. Şehidler ve Ümmetin Eminleri

Diğer bir hadis-i şerif… Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[18]

شُهَدَاءُ اللهِ فِي الْأَرْضِ أُمَنَاءُ اللهِ عَلَى خَلْقِهِ، قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا

(حم. عن رجال من الصحابة)

RE. 306/7 (*Şühedâu'llàhi fi'l-ardı ümenâu'llàhi alâ halkıhî kutilû ev mâtû.*)

---

[18] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.200, no:17821; Ebû İnebe Rh.A'ten. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.547, no:9560; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.715; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.55, no:7896.

Ahmed ibn-i Hanbel RA, Hanbelî mezhebinin imamı, aynı zamanda büyük hadis âlimi; o rivâyet buyurmuş bu hadis-i şerifi. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Şühedâu'llàhi fi'l-ard*) "Yeryüzünde Allah'ın şehidleri, (*ümenâu'llàhi alâ halkıhî*) halkının üzerine mürşid olarak görevlendirdiği ve halkı, müslümanları kendilerine emânet ettiği kimselerdir."

(*Kutilû ev mâtû*) "Ama ister harpte öldürülmüş olsunlar, isterse kendi ecelleriyle yatak odalarında ölmüş olsunlar..." Yâni, bunlar şehid sıfatıyla anılıyor. Biz sanıyoruz ki, sadece harpte öldürülen şehiddir Ama bunlar yataklarında ölse bile, yine şehid sayacak Cenâb-ı Hak. Allah'ın şehidleri bunlar. (*Şühedâu'llàh*) Allah'ın şehidleri. (*Fi'l-ard*) Yeryüzünde şehidlik mertebesi verdiği mübarekler demek.

Ard, arz demek. Biliyorsunuz Arapça'daki *dad* harfi Türkçe'ye geçerken bazen *de* ile geçmiş, bazen ze ile geçmiştir. Meselâ; *kadı* dediğimiz zaman, kadı efendi, yâni hâkim efendi; de ile geçmiş, yâni *dad* harfi. Ama aynı kökten *kazıye* kelimesi —*kazıye-i muhàkeme* diye veyahut *kaza* diye hepimizin bildiği bir kelime— ze ile geçmiş.

Burada da (*fi'l-ard*) yeryüzünde, arzda. Arz, yâni yerküre demek. Şimdi *dünya* kelimesi Arapça'da yeryüzü mânâsına kullanılmaz. *Dünya* kelimesi, şu anda yaşamakta olduğumuz bu hayat, ahiretin mukabili olarak kullanılır. İki hayat var: Birisi *el-hayâtü'd-dünyâ*, yaşadığımız şu hayat... İkincisi *el-hayâtü'l-âhireh*, yâni öldükten sonra gideceğimiz ahiret alemi.

Dünya kelimesini, sonradan biz yerküre mânâsına kullanmışız. Arapça'da hiç kullanılmaz. Arapça'da yerküre kasdedildiği zaman *arz* denir. (*Fi'l-ard*) "Yeryüzünde."

(*Şühedâu'llàhi fi'l-ard*) "Yeryüzünde yaşayan yâni bu dünya üzerinde yaşayan, dünyada bulunan insanların arasındaki şehidler, Allah'ın şehidleri kimlerdir?.. (*Ümenâu'llàhi alâ halkıhî*) Halkı üzerine Allah'ın emin kimse diye, görevli olarak tayin ettiği emin kimselerdir."

Peygamber Efendimiz de emindi, biliyorsunuz. Onun sıfatı, *Muhammed el-Emîn* sıfatıydı. Ondan sonra da Peygamber

Efendimiz gibi, Peygamber Efendimiz'in emri üzerine, yolu üzerine, insanları Kur'an'a çağıran, İslâm'a çağıran, Ümmet-i Muhammed'i korumaya gayret eden, yanlışlardan döndürmeye gayret eden, doğru yola gelsinler diye nasihat eden kimseler kimlerdir?.. İşte onlar ümmetin emniyet edildiği, emânet edildiği, havale edildiği, teslim edildiği kimselerdir. Allah-u Teàlâ:

"—Ben sizi görevlendirdim. Siz Ümmet-i Muhammed'e nezaret edin; onları koruyun, kollayın! Hatalarını söyleyin, doğru yollara çekin, yanlış yollara kaymalarına engel olun, gayretli olun!" buyurmuş.

İşte böyle kimseler şehidlerdir. Yâni bir bakıma mürşid-i kâmiller, evliyâullah, irşad vazifesiyle görevli kimseler demek. Tabii bu anlatıma göre, bu hadisin anlaşılmasına göre.

"Allah'ın emin kulları, (*alâ halkıhî*) ama kullarını kendisine emanet ettiği, teslim ettiği emin kullar. Kullar kendisine emânet verilmiş kullar demek. (*Kutilû*) Onlar bir İslâmî savaşta cihad ederken öldürülmüş, yâni şehid edilmiş olsalar; (*ev mâtû*) yahut da kendi ecelleriyle ölmüş olsalar... Tabii hepsi ecelle oluyor. Kendi yatağında veya hastanede veya yolda yürürken, diyelim ki kalp krizinden ölmüş bile olsa; isterse öyle ölsün, isterse savaşta öldürülsün. Savaşta öldürülmese bile şehiddir."

Çünkü bu şeref bu, bu kıymet, bu rütbe niye veriliyor bu kullara?.. Çünkü, onlar Ümmet-i Muhammed'i korumak istiyorlar. Ümmet-i Muhammed'i cennete götürecek yolları anlatıyorlar, oraya çekmeğe çalışıyorlar. Cehenneme götürecek yollardan korumağa çalışıyorlar. Tehlikeleri haber veriyorlar, "Yapmayın, etmeyin!" diye nasihat ediyorlar. Halka Peygamber Efendimiz'in arzusu üzerine, çalışması tarzında, o minval üzere, o yolda faydalı olma çalışmaları yapıyorlar. İşte asıl şehidler bunlardır.

Tabii, şehid çok önemli bir kişi, Allah yolunda canını vermiş. Ama her ölen şehid midir?.. İslâmî bir harpte, karşı tarafla çarpışırken ölmüş olan herkes şehid midir?.. Biz bilmeyiz, işin esrarını Allah bilir. Kulun kalbindeki imanı Allah bilir. Ama eğer Allah rızası için çarpışmamışsa, şehid değildir. Biz zâhire göre, "Bu şehiddir." diye hükmederiz ama, aslını, kökünü, esrârını Cenâb-ı Hak bilir ve ona şehid rütbesini vermez. Hatta âhirette:

“—Ben şehidim yâ Rabbi! Senin yolunda yapılan savaşa katıldım da, düşmanlar tarafından öldürüldüm.” dese bile, bazı kimselere, *Et-Tergîb ve’t-Terhîb* isimli hadis kitabında ve daha başka kitaplarda kaynaklarda geçiyor ki, Cenâb-ı Hak mahkeme-i kübrâda onları hesaba çekerken buyuracak ki:

“—Seni yalancı seni!.. (*Kezebte*) Yalan söyledin sen, hiç öyle yapmadın. Şu sebeple, bu sebeple çarpıştın.” diyecek.[19]

Kimisi ganimet için çarpışıyor, kimisi ne kahraman desinler diye çarpışıyor, kimisi kin için, intikam için çarpışıyor. Halbuki Hazret-i Ali RA Efendimiz, öldürmek üzere olduğu bir kâfiri öldürmemiş. Kendisine ölüm anında can havliyle, ters bir iş yapınca, kızdırınca kendisini, hemen üzerinden kalkmış. Adam sormuş:

“—Niye kalktın? Beni tam öldürecek duruma getirmiştin, kılıcı da kaldırmıştın...”

Demiş ki:

“—Şu ana kadar Allah rızası için savaşıyordum, seni onun için öldürecektim. Ama, şimdi kızdım sana; kendi kızgınlığımla öldürürsem, Allah rızası için olmayacak. Onun için bıraktım.” demiş.

Öyle deyince, adam da insafa gelmiş, müslüman olmuş.

Yâni, Allah rızası için çarpışan şehid oluyor. Allah rızası için olmayınca, niyet kötü olunca, maksat başka olunca, bu dereceyi alamıyor. Ama savaşta bile ölmese, niyeti Allah’ın dinine yardım etmek, müslümanları korumak, kollamak olunca; Allah’ın, müslümanları kendisine emânet ettiği, alim-i hakîkî, vâsıl-ı ila’llâh, erenlerden olunca, o zaman şehid oluyor. Allah’ın asıl şehidleri onlar oluyor.

---

[19] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1513, no:1905; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3137; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.321, no:8260; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.III, s.134, no:896; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.17, no:4345; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.489, no:7441; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.91, no:10771; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.470, no:7470; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VIII, s.434, no:7632; Münzirî*, Tergîb ve Terhîb*, c.I, s.28, no:28.

Onlar aynı zamanda, yaşarken de Cenâb-ı Hakk'ın varlığına, birliğine de şâhitlik de ediyorlar. Zâten yüzlerine baktığınız zaman, Allah'ı hatırlıyorsunuz, mübarek insanlar... Zaten haline baktığın zaman, için eriyor, kalbin değişiyor. Hatta niceleri tevbekâr oluyor böyle mübarekleri gördükleri zaman; günahları bırakıyorlar, kabahatleri, kusurları bırakıyorlar, iyi kul olmaya yöneliyorlar.

Neden?.. İşte onların o feyzinden, o mübarekliğinden, o cevherinin kıymetinden oluyor. Onun için, yeryüzünde Allah'ın varlığını birliğini anlatan şâhitler de oluyor. Bir taraftan da şehidler oluyor. "İster savaşta öldürülsün, ister evde ölsün, yatağında ölsün, gene şehiddir." denmesinden, bizim anladığımız mânâda şehidlik kasdediliyor ama...

Şehidlere, niçin bu şâhit olmak mânâsına gelen kökten gelen bu isim verilmiş?.. Onlar Allah'ın varlığına, birliğine şehâdet ettikleri için, gösterdikleri için, onun için çarpıştıklarından, Allah'ın güzel sıfatlarının şâhitleri olduklarından...

Burada da tabii erenler, evliyâullah, insanlara ma'rifetullahı öğretiyor. Ne demek?.. Allah'ı tanıtıyor. Allah'ın kudretini, kuvvetini, hesâbını, ikàbını, azâbını, muhabbetullahı, aşkullahı anlatıyor. Çok önemli! Onun için yeryüzünde Allah'ın şâhitleridir. Şehidleridir aynı zamanda... Her iki mânâ da üzerlerine gelir. Hem o yönden, hem bu yönden Allah'ın mübârek kullarıdır.

Allah öyle kimseleri arttırsın, gayret kuvvet versin, korusun... Ümmet-i Muhammed'e güzel hizmet eden insanlara, çok büyük imkânlar ihsan eylesin... Ümmet-i Muhammed'in kötülüğünü isteyenlere de fırsat vermesin... Müslümanları ayaklarının kaymasından, yanlış yerlere gitmelerinden, kafalarının bozulmasından, kalplerinin kararmasından korusun...

c. Kara ve Deniz Şehidi

Şehid sözü açılmışken bir hadis-i şerifi daha ekleyelim:[20]

---

[20] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.51; İbn-i Münde, *Müsned-i İbrâhim ibn-i Edhem*, c.I, s.34, no:26; Peygamber SAS'in halasından.

شَهِيدُ الْبَرِّ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ إلاَّ الدَّيْنَ والأَمَانَةَ ، وشَهِيدُ الْبَحْرِ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَالدَّيْنُ وَالأَمَانَةُ (حل. وابن النجار عن بعض عمات النبي)

RE. 306/8 (*Şehîdü'l-berri yuğferu lehû küllü zenbin ille'd-deynü ve'l-emânetü, ve şehîdü'l-bahri yuğferu lehû küllü zenbin ve'd-deynü ve'l-emânetü*)

İlginç bulacağınızı umduğum bir mânâ var bu hadis-i şerifte, duymamışsanız hayret edeceksiniz:

(*Şehîdü'l-berr*) "Karada çarpışırken şehid olan kimse." *Ber* kara demek; *berr u bahır* kara ve deniz demek. Yâni, "Toprakta, arâzide şehid olan kimse; (*yuğferu lehû küllü zenbin*) bunun bütün günahları bağışlanır. (*İlle'd-deynü ve'l-emânetü*) Üzerinde birisine borcu varsa, o kalır; sahibi âhirette o borcu gelip isteyecek. Ve birisi emânet bırakmışsa, "Şu şeyler sende emânet kalsın." dedi. Emâneti sonradan iade edecekti, edemedi, şehid oldu. O sorulur.

Yâni emânet hâriç, borç hâriç, bütün günahları bağışlanır. Ahirette onları da ödeyecektir, ötekileri de ödeyecek. Karadaki şehitler.

(*Ve şehîdü'l-bahr*) "Amma denizdeki şehidlere gelince; (*yuğferu lehû küllü zenbin*) bu mübareklerin hem bütün günahları affolacak; (*ve'd-deynü ve'l-emânetü*) borcu da, yanındaki emânetleri de afv u mağfiret olacak."

Yâni denizdeki şehidin mertebesi, denizdeki savaşta şehid olanın mertebesi, karadaki şehid olandan biraz daha yüksek... İkisinin de mertebesi çok yüksek olmasına rağmen, denizdeki

---

Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.928, no:2778; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.170, no:7716; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.77, no:4917; Ebû Ümâme RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.II, s.359, no:3602; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.691, no: 11112, 11113; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.422, no:13444.

biraz daha imtiyazlı... Bu neden böyle oluyor?.. Çünkü denizler çok önemli... Çünkü müslümanın denizlere yönelmesi lâzım!.. Bu bir teşviktir.

Peygamber SAS Efendimiz niye, "Çocuklarınıza yüzmeyi öğretin, okumayı, yazmayı öğretin! Bir de, silah atmayı öğretin!" buyurdu?..[21] Yüzmeyle beraber okumayı, yazmayı, silah atmayı beraber niye tavsiye buyurdu?.. Her yönden hazırlıklı olsunlar müslümanlar; her şeye kabiliyetli olsunlar diye...

Yüzmek, su, deniz, denizlerde faaliyetler çok önemli olduğundan dolayı bu hadis-i şerif. Burada da denizde şehid olanın ecrinin, sevabının daha fazla olacağı bildiriliyor.

Demek ki, müslümanların tâ başından beri ne yapması gerekiyordu?.. Deniz savaşlarına ve deniz savaşlarında kullanılacak cihazlara, âletlere vasıtalara, gemilere ve sâireye çok önem vermesi gerekiyordu. Eğer bu yapılmamışsa, müslümanların hatasıdır, kusurudur, telâfi edilmesi gerekir. Müslümanların denizcilikte en ileri toplum olması lâzım!.. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz öyle buyurmuş.

İşte hadis-i şerifleri tam okusak, o zaman, tam okuyunca, Allah'ın rızasını kazanmak için, Peygamber Efendimiz'in şefaatine ermek için neler yapmamız gerektiğini çok iyi öğreneceğiz.

Bizim gibi üç yanı denizlerle çevrilmiş olan bir ülkenin, denizcilikte dünyada birinci gelmesi lâzımdı. Çünkü bu hadis-i şerifler var. Hepimizin yüzme bilmesi gerekirdi; çünkü Peygamber SAS Efendimiz çocukları yüzme bilerek yetiştirmeyi tavsiye buyuruyor.

Avustralya'da benim dikkatimi çektiği için, sohbetlerimde sizlere nakletmiştim: Okullarda, mekteplerde çocuklara verilen derslerin arasında, mecburî olarak yüzme dersi de var. Ve

---

[21] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.219; Ebû Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.134, no:11619; RE. 276/6.

yüzmeye çok önem veriyorlar. Yüzmenin çeşitlerinden sekiz-on çeşidini yazıyor. Çocuk bunların sahasında başarılı olursa, başarılı oluyor; başarılı olmadığında da ikmâle kalıyor. Yâni şöyle yüzmeyi beceriyor ama, sırtüstü yüzmeyi bilemiyor, kurbağalamayı bilemiyor. Hepsini öğretmek için, hepsini sıralamışlar, derse koymuşlar.

Demek ki, çocuklarını yüzme bilen insanlar olarak yetiştiriyorlar. Bizim de öyle yapmamız lâzım! Biz de çocuklarımızı her yönden hazırlıklı yetiştirmeliyiz.

Sonra burada bir şeye dikkat ediyorum; kadın, erkek, yaşlı, genç, herkes çok güzel vücudunu koruyor, idman yapıyor, çalıştırıyor. Bakıyorum böyle yürüyüşlerine, lastik gibi, gayet sağlam yürüyüşlüler. Kadınlar bile bir yere bastıklarında, yer titriyor neredeyse... Çünkü gevşek değiller, çalışıyorlar.

Biz de bedenimize bakmalıyız, beden eğitimi yapmalıyız, idman yapmalıyız. Alıştırmalıyız kendimizi... Çocuklarımıza yüzmeyi öğretmeliyiz, dağcılığı öğretmeliyiz, havacılığı öğretmeliyiz!

Benim deniz ehliyetim var, kaptanlık belgem var, kara ehliyetim var... Şimdi imkân olsa, bunların hepsini arttırır, bir de pilot olmak için, bir de deniz altında dalgıçlık için bunların kursuna giderim. Neden?.. Bunların hepsi bir çeşit hazırlıktır, hünerdir. İnsanın hüneri ne kadar çok olursa, hizmeti o kadar güzel olur.

Onun için aziz ve sevgili kardeşlerim, hayatınıza şöyle bir nazar eyleyin, yaptıklarınıza bakın!.. Vücudunuzu koruyor musunuz, yoksa sigarayla içerisini kurum mu dolduruyorsunuz, zifir mi dolduruyorsunuz?.. İdmanlarınızı yapıyor musunuz, yoksa her tarafınızdan ağrılar mı geliyor, çatırtılar mı geliyor yürürken?.. Camilere gidiyor musunuz, gitmiyor musunuz?.. Yürüyor musunuz, yürümüyor musunuz?.. Oruçları tutuyor musunuz?.. Artık bunların hepsine dikkat edin!..

Hayatınızı yeniden Rasûlüllah SAS Efendimiz'in güzel tavsiyelerine göre düzenleyin! Çünkü bakıyorum, Efendimiz'in tavsiyelerinin bazılarını, müslüman olmayan ülkeler daha güzel uyguluyorlar da, müslüman olan ülkelerde hiç bu uygulamalardan eser yok!

Allah hepimizin gözünü açsın, uyandırsın... Güzel müslüman eylesin, güzel insan eylesin... İnsan-ı kâmil eylesin... Sevdiği kul olarak yaşatsın, sevdiği güzel işleri yapmayı nasib eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı cümlenize, cümlemize nasib eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

19. 05. 2000 - AVUSTRALYA

5. İLİM YOLUNDA OLMANIN MÜKÂFÂTI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı en güzel şekliyle dünyada, ahirette sizinle olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi sevindirsin, aziz ve bahtiyar eylesin...

Cuma sohbetlerimden birisine Allah'ın adıyla, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül ederek başlıyorum.

a. Yol Arkadaşlığı Yapmanın Sevabı

Deylemî'nin Enes RA'dan rivayet edip kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[22]

مَنْ خَرَجَ مَعَ أَخٍ لَهُ فِي طَرِيقٍ مُوحِشَةٍ ، فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ رَقَبَةً

(الديلمي عن أنس)

RE. 418/4 (*Men harace mea ahin lehû fî tarîkın mûhışetin, fekeennemâ a'teka rakabeten.*)

Değişik bir konu. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Men harace mea ahin lehû*) "Kim ki, arkadaşlarından bir arkadaşıyla beraber yola çıkarsa... (*Fî tarîkın mûhışetin*) Korkulu, korku veren, korkular dolu, endişelenecek bir yolda arkadaşıyla, ona refakat etmek maksadıyla, onun yol arkadaşı, yoldaşı olmak maksadıyla, kim yola çıkarsa; (*fekeennemâ a'teka rakabeten*) sanki bir köle azad etmişçesine mükâfât alır, sevap alır. Allah-u Teàlâ Hazretleri onu o sevaba nâil eder."

Tabii köle azad etmek olağan bir şey değil; olağanüstü, kıymetli, büyük bir sevap, az bir şey değil. Çünkü, bir köle bütün

---

[22] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.481, no:5491, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.682, no:16435; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.288, no:22130.

gücüyle, imkânıyla, aklıyla fikriyle sahibinin emrinde oluyor. Onun bağışlanması da, çok büyük bir fedâkârlık oluyor. Tabii ibadetlerdeki sevaplar da zahmetin çokluğuna, fedâkârlığın çokluğuna göre olduğundan, çok zahmetli, çok masraflı, çok meşakkatli olan şeylerin de mükâfâtı çok oluyor.

Şimdi burada, arkadaşın arkadaşına yardım çeşitlerinden birisini görmüş oluyoruz. Korkulu, tehlikeli bir yolda ona yoldaşlık, yol arkadaşlığı yapmak... Başka bir sebep yok, sırf o yalnız gitmesin, yalnız kalmasın diye...

Tabii, Peygamber Efendimiz zamanındaki alemi düşünürsek, Arabistan'ı düşünürsek, çölleri düşünürsek; Peygamber SAS Efendimiz tek başına seyahat etmeyi tavsiye buyurmuyor, uygun görmüyor. Tek başına gittiği zaman, yol kesici olmasa dahi, şeytanın bile insana zararlar verebileceğini söylüyor. Şeytan bir kişiye kötülük yapmaya, saldırmaya davranır. İki kişi olursa, yine davranır. Ama üç müslüman yola çıktığı zaman, artık davranamaz, cesaret edemez, yanlarına sokulamaz.

Demek ki, uzunca bir yolculuğa çıkılacağı zaman, en aşağı iki arkadaş daha bulmalı, üç kişi çıkmalı ki, Efendimiz'in bu hadis-i şerifinde işaret edilen sağlamlık temin edilmiş olsun.

Tabii, arkadaşının bir işi yok, sırf arkadaşına refakat için yapıyor bu fedâkârlığı... Kendi başına kalsaydı, oraya gitmeyecekti. Arkadaşı gidiyor diye, ona yardımcı olmak için gidiyor. Çok sevaplı...

Bugün de uygulanabilecek bir şey, uygulanması gereken bir şey! Çünkü yolların çeşit çeşit sıkıntıları olur, tehlikeleri olur, arızaları olur... İnsanoğlu tabii zayıf mahlûk; sağlığı bozulabilir, birden tansiyonu düşer, yükselir, ayılır, bayılır. Yanında böyle bir arkadaşı, yoldaşı olduğu zaman, mutlaka o ona yardımcı olur. Gayet güzel, iyi bir durum...

Arkadaş olmadığı zaman, "Evden çıktı ama gelmedi; nerede?.." diye, ev halkı da telâş içinde oraya oraya koşturur, bir haber bulmağa çalışır. Bazen de bulamaz, zorluk devam eder.

Onun için, güzel arkadaşlığın, dostluğun âdâbı arasında böyle bir hedef de olduğunu, böyle bir usül de olduğunu hatırımıza koyalım! Arkadaşımızı yalnız göndermeyelim, refakat edelim, yol

arkadaşı olalım ki, sevap alalım! Kendimiz de bir seyahata çıkacağımız zaman, iyi bir yol arkadaşı arayalım! Bizim de kendimizin böyle bir adetimiz olsun; töremiz, geleneğimiz böyle olsun.

Hani:

اَلرَّفِيقُ ، ثُمَّ الطَّرِيقِ

(*Er-refîk, sümme't-tarîk*)[23] "Önce yol arkadaşı, refâkatçı; sonra yolculuk...

---

[23] Lafız farkıyla, (*Er-refîk, kable't-tarîk*) "Yoldan önce arkadaş" şeklinde:

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.268, no:4379; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.25, no:27; Saîd ibn-i Râfi' ibn-i Hadîc babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.300, no:13534; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.618, no:41495 ve c.XVI, s.152, no:44103; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.203, no:531 ve c.II, s.34, no:1051; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.60, no:11435.

اَلْجَارُ ، قَبْلَ الدَّارِ (طب. عن سعيد بن رافع بن خديج عن أبيه عن جده)

(*El-câr, kable'd-dâr*)[24] "Önce komşulara bakılacak, sonra ev alınacak." Kimlerle komşuluk yapacağım diye, önceden düşünülecek. Yolculukta refakatçiler önemli.

Hayatı boyunca da, insanın refakatçısı eşidir, hanımıdır. Hanımsa, erkeğin refîka-i hayatı; erkekse, hanımın refîk-ı hayatıdır. Onlar da hayat yolculuğunda beraber yolculuk yapıyorlar. O da bir mânevî yolculuk.

Hayat bir yolculuktur zâten... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ya:

---

[24] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.268, no:4379; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.25, no:27; Saîd ibn-i Râfi', ibn-i Hudeyc babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.300, no:13534; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.618, no:41495 ve c.XVI, s.152, no:44103; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.203, no:531 ve c.II, s.34, no:1051; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.60, no:11435.

“—İnsan dünyada sanki bir yolcu gibidir. Bir ağacın altına biraz oturmuş, biraz dinleniyor, sonra kalkıp gidecek. Onun gibidir.” diyor.

O mânâları düşünerek yollara yalnız çıkmamalıyız. Yalnız yollara sapmamalıyız, topluluktan da ayrılmamalıyız. O da Efendimiz’in çok tavsiye ettiği şeylerden birisi:

مَنْ شَذَّ ، شَذَّ فِي النَّارِ (ك. والحكيم ، وابن جرير عن ابن عمر ؛ ك. عن ابن عباس)

RE: 484/3 (*Men şezze, şezze fi’n-nâr*)[25] “Kim toplumdan, topluluktan ayrılırsa, cehenneme doğru ayrılır.”

عَلَيْكُمْ بِالسَّوَادِ الْأَعْظَمِ

(*Aleyküm bi’s-sevâdi’l-a’zam*)[26] “Müslümanların umûmunun yolu üzere olun!” diye de Efendimiz tavsiye ediyor.

Ama bütün bu toplulukla beraber olmak, toplum içinde olmak, şehirde olmak... Hattâ köyde olmaktan daha sevaplıdır şehirde yaşamak... Çünkü, “Şehirde ilim vardır, irfan vardır, cuma vardır, vaaz vardır.” diyor Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde.

Rahmetli dedem de, “Mektep olmayan, tabip olmayan yerde durulmamalı!” derdi. Tabii hastane, doktor, o da önemli... Köyde

---

[25] Tirmizî, Sünen, c.VIII, s.71, no:2039; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.199, no:391; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.258, no:8116; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.206, no:1030; *Keşfü’l-Hafâ, c.I,* s.333, no:1074; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVII, s.43, no:17515.

[26] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1303, no:3950; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.196, no:2069; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.367, no:1220; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXXIII, s.286, no:7347; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.328; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18473, Ebû Ümâme RA’dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IX, s.238; İshak ibn-i Râhaveyh Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.318, no:909; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.392, no:9097; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.2000, no:2999.

ânî bir şey olur, yılan sokar, hastaneye yetiştirinceye kadar ölür. Ayağına bir şey batar, oradan mikrop kapar, ölür. Çok şeyleri biliyoruz.

Onun için, mümkün olduğu kadar medenî hayat, şehir hayatı tavsiye edilmiştir. Topluluk tavsiye edilmiştir. Müslümanlık topluluk dinidir. Toplulukla uyum içinde beraberce yaşamaktır, iş bölümüdür. Ama bazan da, muvakkat yalnızlıklar gerekebiliyor. Meselâ, ibadette uzlet gibi...

Bazan da yolculuklar gerekli oluyor. İnsan yalnız başına yola, mümkün olduğu kadar gitmesin... Böyle bir gitme durumunda olana da, bir arkadaşı Allah rızası için refakat ediversin!.. Rahatı kaçacak, işi aksayacak, günleri biraz bağlanmış olacak o yolculuğa ama, öyle de olsa sevabı çok; bir köle azad etmiş gibi sevap oluyor.

b. İlim Taleb Edenin Sevabı

İkinci hadis-i şerif:[27]

مَنْ خَرَجَ يَطْلُبُ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ ، لِيَرُدَّ بِهِ بَاطِلاً مِنْ حَقٍّ

أَوْ ضَلاَلَةً مِنْ هُدًى ، كَانَ كَعِبَادَةِ مُتَعَبِّدٍ أَرْبَعِينَ عَامًا

(الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 418/5 (*Men harace yatlubü bâben mine'l-ilmi, li-yerudde bihî bâtılen min hakkın ev dalâleten min hüden, kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne àmen.*)

Çok sevdiğimiz, Kur'an ehli, Kur'an-ı Kerîm'e çok âşinâ bir mübarek sahabi, Abdullah ibn-i Mes'ud RA rivayet etmiş. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Men harace*) "Kim çıkarsa..." Tabii evinden, köyünden, yerinden, yurdundan, oturduğu ikàmet mıntıkasından, mukim

---

27 *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.288, no:28835; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.294, no:22143.

olduğu diyardan çıkarsa... Niçin?.. (*Yatlubü bâben mine'l-ilm*) "İlimden bir bâb, bir bölüm, bir çeşit ilim, ilmin bir şûbesini öğrenmek için çıkarsa..." Neden öğrenmek istiyor bu ilmi?.. (*Li-yerudde bihî bâtılen min hakkın*) "Hakkın önüne gelmiş olan bir bâtılı kenara itip, hakkı kurtarmak, hakkı ortaya çıkarmak, bâtılı def etmek için; (*ev dalâleten min hüden*) veya hidâyetin önüne engel olmuş olan bir dalâleti, sapıklığı oradan itip, hidâyetin yolunu açmak için..." Yâni hakkın yerine getirilmesini, öğretilmesini, uygulanmasını sağlamak için; hidâyet yolunun açık olması için, bâtılla mücadele için, dalâleti def etmek için...

"Kim bu hàlis, güzel niyetle ilim öğrenmeğe niyetlenerek, öğreneyim de İslâm için, iman için çalışayım diye evinden, yerinden, yurdundan çıkarsa; (*kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne àmen*) bir àbid, zâhid, mübarek kulun kırk yıl ibadet etmesi gibi sevap olur."

Onun için, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, İslâm'ın çeşitli hücumlara, hilelere, tuzaklara, darbelere, suikastlara mâruz olduğu şu devirde, çocuklarınızı böyle ibadet ehli bir mübarek insanın, kırk yıl ibadet edip de kazanacağı sevap gibi sevap kazanmasına yarayacak ilim yoluna sevk edin! Bu hadisleri öğretin, anlatın!..

İnsan ilmi hakkı savunmak için, bâtılı def etmek için, hidâyeti öğretmek için, dalâletin uzaklaştırılması için öğrenmeli!.. İslâm'a hizmet için öğrenmeli, Allah'ın rızasını kazanmak için öğrenmeli!.. Bak bu niyetle yaparsa çok sevap olur diye, çocuğa sevabını bildirerek; "Aman evlâdım, haylazlık etme, derslerini iyi öğren! Çünkü bunu böyle yapıp da, şu sevapları alacaksın!" diyerek, kim çocuğunu ilim yoluna sevk ederse, bu devirde en hayırlı işi yapmış olur.

Çünkü herkes paralı işlere koşturuyor. Yâni, para kazandıracak itibar kazandıracak işlere koşuyor. En zeki, en kabiliyetli insanlar, maddî ilimlerin tahsiline koşturuyorlar.

Onlar da çok iyi tabii, koştursunlar. İlimde geri kaldığımız için, dünyada geri kaldık; nice nice büyük diyarları elimizden kaptırdık. O diyarlarda yaşayan kardeşlerimiz nice zulümlere

mâruz kaldılar, nice işkencelere uğradılar. Evleri yıkıldı, çoluk çocukları perişan oldu. Tabii, elbette o ilimleri de öğreneceğiz.

O ilimleri de Allah rızası için öğrenirse insan, yine çok sevap kazanıyor. Amma ana hedefi kaybetmemek için, şaşırmamak için, boşuna çalışmış olmamak için, bir de İslâm'ı, imanı kökünden, tam ve güzel bir şekilde öğrenmek lâzım!..

Hattâ benim çok sevdiğim, hürmet ettiğim kardeşlerim, dostlarım vardı. Bir taraftan tıp fakültesini bitirmişti, hattâ mütehassıs olmuştu; bir taraftan da hafızdı, hatimle namaz kıldırıyordu. Ne kadar hoşuma gidiyordu. Hem doktor, hem hafız... Hem mühendis, hem hafız... Hem hukuk fakültesini bitirmiş, hem yüksek İslâm enstitüsünü bitirmiş, hem hafız... Meselâ, böyle kardeşlerimiz vardı, çok sevdiğimiz, çok değerli kardeşlerimiz vardı. İki fakülte birden bitirmişlerdi.

Hafızlık da üçüncü bir fakülte demektir. Altı bin iki yüz küsür ayeti ezberlemek, altı yüz sayfayı ezberlemek, birbirine benzeyen, müteşâbih ayetleri fark etmek, ahkâmını bellemek kolay değil.

Meselâ, bir kardeşimi hatırlıyorum; Almanca bilirdi, Fransızca bilirdi, İngilizce bilirdi, Arapça bilirdi, Farsça bilirdi, hafızdı, hukuk fakültesini bitirmişti, profesör olmuştu, dekan olmuştu, yüksek mevkilerde bulunmuştu; ne kadar güzel!..

Yâni, iki ilmi birden öğrenirse, hem maddî ilimleri, hem mâneviyat ilmini... Zâten zor değil, çok değil... Tabii ilim sonsuzdur, bütün ömrünü orada harcasa bile yine de bitmez ama; öğrenilecek zarûrî ilimleri öğrendikten sonra, imanı kuvvetlendikten sonra, ne yaptığını bildikten sonra, kimin namına çalıştığının şuuruna erdikten sonra, kime, hangi cepheye hizmet ettiğini bildikten sonra, ne mutlu!..

Bazısı da ilim öğreniyor ama, Amerika'ya Avrupa'ya gidiyor ama, yaptığı işler zararlı, memleketin yararına değil... Memleketin aleyhine, düşmanlarla ittifak gibi, düşmanların işini görmek gibi oluyor. Çok üzülüyorum, çok acıyorum, çok hayıflanıyorum. O kadar tahsil havaya, boşa gidiyor. Tabii kendisi de tahsilli olduğu için, memlekete zararı daha fazla oluyor. Öyleleriyle baş etmek de çok zor oluyor.

İkinci hadis-i şerif ilimle ilgili oldu.

c. İlim Yolu Allah Yolu

Üçüncü hadis-i şerif... Üç tane hadis-i şerif okuyayım da, sohbetimi tamamlayayım diye düşünüyordum. Üçüncü hadis-i şerifi okuyalım. Ama ondan önce Tirmizî'nin hasen dediği, Enes RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifi, yine ilimle ilgili olduğu için okuyuvereyim, o da tamam olsun:[28]

مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، حَتَّى يَرْجِعَ

(ت .ع. طب. ض. عن أنس)

RE. 419/8 (*Men harace fî talebi'l-ilmi, fehüve fî sebîli'llâhi, hattâ yercia.*) "İlim öğrenmek için çıkan, yâni beldesinden, diyârından, evinden, barkından izin alıp, anasının babasının elini öpüp, ilim öğrenmeye giden insan, (*fehüve fî sebîli'llâhi*) Allah yolundadır. O andan itibaren, o hayata adımını attığı andan, (*hattâ yercia*) alim olup da evine dönünceye kadar..." Ama alim olamayıp yarı yolda dönse bile, o kaldığı müddetçe *fî sebîli'llâh*'tır.

Fî sebîli'llâh geçen ömürler, dakikalar, saatler, günlerin, yapılan ibâdetlerin mükâfatları çok yüksektir. *Fî sebîli'llâh* yapılan amellerin mükâfâtı bire yedi yüzdür. O bakımdan çok büyük sevap alır.

d. Namaz İçin Evinden Çıkmanın Sevabı

Dördüncü hadis-i şerifi okuyalım, Ebû Hüreyre RA rivâyet etmiş:[29]

---

[28] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.29, no:2647; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.234, no:380; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.292, no:6520; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.290; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.212; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.213; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.446, no:2119; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.283, no:28819; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.287, no:22127.

[29] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.964, no:20331; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.292, no:22138.

مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يُرِيدُ الصَّلَاةَ، فَهُوَ فِي الصَّلَاةِ، فَاتَتْهُ أَوْ أَدْرَكَهَا

(ك. في تارخه عن أبي هريرة)

RE. 419/7 (*Men harace min beytihî yürîdü's-salâti, fehüve fi's-salâti, fâtethü ev edrekehâ.*)

Bu hadis-i şerif namaz kılmakla ilgili. Namaz da dinin direği, çok önemli... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men harace min beytihî yürîdü's-salâh*) "Kim evinden namazı kılmak isteğiyle çıkarsa..." O zaman ne olur? (*Fehüve fi's-salâh*) "Namazda gibi sevap kazanmaya başlar."

Evinden yürüyecek, daha on beş dakika yol gidecek, camiye varacak, bekleyecek, ondan sonra namaz kılınacak... Hayır; evinden adımını attığı andan itibaren, namazdaymış gibi muazzam sevapları kazanmaya başlar.

Tabii başka hadis-i şeriflerden ben size nakledeyim:

"—Attığı her adımda bir günahı silinir; kendisine bir sevap verilir, hasene verilir. Mânevî derecesi de bir derece yükseltilir."[30]

Her adımda böyle kazancı var. Ve evinden çıktığı andan itibaren namazdaymış gibi, muazzam sevaplar kendisine yazılmaya başlar.

(*Fâtethü*) "İsterse o namaza erişememiş olsun." *Fâtethü* bu fiilin fâili namaz, sonundaki *hû* da kişi. "O namaz o kişiye nasib olmasa bile, namaz o kişiden kaçsa bile..." demek. Bize göre, o namazı kaçırsa deriz biz. Ama Arapça'da böyle deniliyor. "O namaz o kişiye nasib olmasa bile. O kişiye ulaşamasa bile, kaçırsa bile o kişiyi o namaz." mânâsına.

(*Ev edrekehâ*) "Yâhut da o kişi o namazı idrak etse..." Burada da fâil o kişi oluyor, *hâ* zamiri de o namaza gidiyor. Arapça'yı bilenler için, ilginç bir dilbilgisi tezâhürü.

---

30 Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.40, no:313; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.513, no:6637; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kişi ister o namaz ona nasib olmasın, kaçmış olsun; isterse o kişi o namaza yetişmiş olsun, namazdaymış gibi sevap alır. Kaçırsa bile...

Bazan oluyor. Ben geçen gün, burada camiye gideceğim, telefon çaldı. Çok sevdiğim kimse, telefonda konuşuyor. Kesmek mümkün değil, mühim bir şey anlatıyor. Ama dakikalar ilerliyor. Camide de karar aldık; namazlar şu vakitte kılınacak... Yâni, kararımıza da uyacağız, dakikası dakikasına... Hatta ben latife olsun diye, amma işin ciddiyetini de biraz anlasın kardeşlerimiz diye, namaz vaktini söylerken diyorum ki:

"—Bak sabah namazını saat altıda kılacağız! Saat altı sıfır sıfır, sıfır sıfır..."

Ne demek?.. Altının tam altısında, yâni bir dakika geçmemiş olacak, bir sâniye geçmemiş olacak. Sıfır sıfır dediğim, altmış dakikanın daha başlamamış olduğudur. İkinci sıfır sıfır dediğim, birinci dakikanın da daha birinci saniyesi başlamamış. O kadar kesin konuşuyorum. Böyle kesin konuşunca tabii arkadaşlar;

"—Pekiyi hocam, tamam, camiye saatinde geleceğiz!" diyorlar.

Diyoruz ama, niyetimiz bu ama, gel gör ki evdeki hesap çarşıya uymuyor. Camiye o denilen saatte bazan gelemiyoruz. Bazan birincilik bizde oluyor, bazan başka arkadaşlar alıyor. Bazan son rekâta yetişiyoruz selâm vermeden önce, bazan da yetişemiyoruz.

Hà, evinden çıktıktan sonra iki müjde var: O niyetle gidiyor ya, evinden çıktıktan sonra o namaz kaçsa bile, o namaza erişse de erişmese de, namazdaymış gibi sevap alır.

Biliyorsunuz İslâm'da niyet önemlidir. Yâni neye niyetliydi?.. Camiye gitmeye, namaz kılmaya niyetliydi. İslâm'da niyet önemlidir. Bunun misalleri çok...

Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[31]

---

[31] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1517, no:1909; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.475, no:1520; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.183, no:1653; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.36, no:3162; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.935, no:2797; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.270, no:2407; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.465, no:3192; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.87, no:2412; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.72, no:5550; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.III, s.258, no:3079; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.169, no:18336; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.25, no:4370; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.491, no:7450; Tahàvî,

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ ، بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ ، وَإِنْ مَاتَ

عَلٰى فِرَاشِهِ (م. د.ت. ن. ه. حب. عن سهل بن حنيف)

RE. 422/12 (*Men seele'llàhe'ş-şehâdete bi-sıdkin*) "Bir insan Allah'tan sıdk ile şehidlik isterse, cân ü gönülden şehid olmayı arzu ederse, (*belleğahu'llàhu menâzile'ş-şühedâ'*) Allah onu şehidlerin mertebesine eriştirir. Şehidlik sevabını ona verir, şehidlik makamına onu ulaştırır; (*ve in mâte alâ firâşihî*) evinde, yatağında ruhunu teslim etse, vefat etse bile, ölse bile..."

Neden?.. İslâm'da niyet önemlidir, kıymetlidir. Şehid olmak niyetinde idi. Ama harb olmadı, imkân olmadı veyahut kendisi hasta oldu, kalkamadı, orduya katılamadı, gidemedi.

Şimdi ben hatırlıyorum, ne kadar heyecanlıydık. İlk defa yedek subay olarak karar alındı, üniversiteden biz askere gidiyoruz. Rahmetu'llàhi Aleyh, Hocamız'ın evindeyim. Pazar günü, Tuzla Piyade Okulu'na gidip teslim olacağız, askerliğimiz başlayacak.

Emin olun, yemeği beklemedik, "Bir an evvel gidelim, birliğe bir an önce katılalım, sevabımız bir an önce çalışmaya başlasın!" diye... Aşk ile şevk ile, sevap kazanacağız diye kalktık gittik. Neden?.. İmanımız bize bunu söylüyor.

Onun için, askerlik mübarek olduğu için, hudutlarda Allah rızası için bekleyen mü'min askerin gözüne cehennem ateşi değmeyecek.

Hadis-i şerifte buyruluyor ki:[32]

Müşkilü'l-Âsâr, c.V, s.290, no:1920; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.II, s.492, no:184; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XII, s.173, no:2604; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.243, no:22163; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.464, no:3191; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.165, no:3446; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.384, no:938; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.693, no:11117; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.355, no:22327.

[32] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.175, no:1639; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.488, no:796; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.337, no:2427; Kudàî, *Müsnedü'ş-*

عَيْنَانِ لاَ تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (ت. عن ابن عباس)

(*Aynânü lâ temessühüme'n-nâr*) "İki göze cehennem ateşi değmeyecek: (*Aynün beket min haşyeti'llâh*) "Allah korkusundan ağlayan göze cehennem ateşi değmeyecek." Allah korkusundan, Allah sevgisinden ağlıyor. Geceleyin namaza kalkmış, seccadesinde namaz kılmış, tesbih çekiyor, şıpır şıpır ağlıyor. Kimse görmüyor ama. Kimsenin görmediği zamanda, evinde ağlıyor. Allah korkusundan... Tamam, o göze cehennem ateşi değmeyecek.

(*Ve aynün bâtet tahrusü fî sebîli'llâh*) "Bir de, Allah yolunda, İslâm ülkesini korumak için hudutta nöbet tutan göze, hudutlarda bekçilik yapan askerin gözüne cehennem ateşi değmeyecek."

İslâm'a ve imana çok vefâ borcumuz var. Onun için, biz aşk ile, şevk ile gittik. Nöbet olduğu zaman;

"—Tamam, Allah rızası için nöbet beklemenin sevabını alacağız!" diyorduk, uyumuyorduk.

Bir taraftan da ben çok korkuyordum. Çünkü, askerlikte nöbetçi olduğunuz zaman, birliğinizde bir eksiklik, bir zâyiât bir şey olsa nöbetçiden sorulur. Askerin birisi intihar etse, birisi ötekisiyle kavga etse, birisini öldürseler; veyahut bir topun bir

---

Şihâb, c.I, s.211, no:320; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.446; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.307, no:4346; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.119; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.IV, s.231, no:2624; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.360, no:867; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.233; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.345, no:1952; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.92, no:2431; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.16, no:4235; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.422, no:1447; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.48, no:4125; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.285; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.268, no:5875; RE: 320/9; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.523, no:9489; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.335, no:14418.

parçası, bir vidası, bir düğmesi, bir şeyi kaybolsa... Sen her şeyi tepeden tırnağa teslim alamazsın ki... Bir yanlış, bir eksik senin zamanında çıkarsa, o zaman ifade vermek zorunda kalırsın. Çok ciddî...

Cân u gönülden takip ederdik;

"—Bakalım uyuyorlar mı, vazifelerini iyi yapıyorlar mı?" diye elimizde fener, nöbetçi kulübelerini dolaşırdık.

Demek ki niyete göre, evde yatağında vefat etse bile şehid sevabı alır; niyeti güzel olduktan sonra… Ama imanı olmadıktan sonra veya niyeti kötü olduktan sonra, hiç bir şey alamaz. Her şey zihniyete göre, niyete göre...

Çünkü insan aklıyla, kalbiyle, niyetiyledir. Niyet ettiği güzel şeyleri her zaman yapamayabilir. Ona mükâfat veriyor Allah... Yaparsa, kat kat mükâfat veriyor. Ama yapamasa da, sen buna niyet ettin diye mükâfatı veriyor.

e. Alimler Peygamberlerin Varisleridir

Bir hadis-i şerif daha okuyalım, böylece sohbetimizi tamamlayalım diye düşünüyorum. Bu da yine ilimle ilgili olduğu için, sohbetimin dışında bırakmak istemedim. Uzunca bir hadis-i şerif, ama dinlemekte, söylemekte çok faydalar var:[33]

مَنْ خَرَجَ يُرِيدُ عِلْمًا يَتَعَلَّمُهُ ، فُتِحَ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَفَرَشَتْهُ
الْمَلاَئِكَةُ أَكْنَافَهَا ، وَ صَلَّتْ عَلَيْهِ مَلاَئِكَةُ السَّمَاوَاتِ ، وَ حِيتَانُ
الْبُحُورِ. وَلِلْعَالِمِ مِنَ الْفَضْلِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ
عَلَى أَصْغَرِ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ . إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ . إِنَّ

33 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.318, no:7679; Ebü'd-Derdâ RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.284, no:28823; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.293, no:22142.

الأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورِّثُوا دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا ، وَلَكِنَّهُمْ وَرَّثُوا الْعِلْمَ. فَمَنْ أَخَذَ بِالْعِلْمِ ، فَقَدْ أَخَذَ بِحَظِّهِ . مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لاَ تُجْبَرُ ، وَثُلْمَةٌ لاَ تُسَدُّ ، وَ هُوَ نَجْمٌ طُمِسَ . مَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ (ع. كر. عن أبي الدرداء)

RE. 419/10 (*Men harace yürîdü ilmen yeteallemühû, fütiha lehû bâbün ile'l-cenneti, ve fereşethü'l-melâiketü eknâfehâ, ve sallet aleyhi melâiketü's-semâvât, ve hîtânü'l-buhùr. Ve li'l-àlimi mine'l-fadli ale'l-àbidi kefadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ asgari kevkebin fi's-semâi.*

İnne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâi. İnne'l-enbiyâe lem yüverrisû dinâran ve lâ dirhemen, ve lâkinnehüm verresü'l-ilm. Femen ehaze bi'l-ilmi, fekad ehaze bi-hazzıhî..

Mevtü'l-àlimü musîbetün lâ tücberu, ve sülmetün lâ tüseddü, ve hüve necmün tumise. Mevtü kabîletin eyseru min mevti àlim.)

Ebü'd-Derdâ RA'dan. Artık bunu, bütün üniversiteye başlayan öğrenciler ezberlemeli!.. İlmi neden öğrendiğini o zaman artık ergenlik çağında iyice anlarlar. Tabii ortaokulda, lisede öğrenseler daha iyi... Bence herhalde ilkokuldan sonra, bunu ezberletmeli çocuklara... Artık herkesin çocuğu ne yapar bilmiyoruz ama, kendi çocuklarımıza öğretelim!..

Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Men harace yurîdu ilmen yeteallemühû*) "Kim evinden, diyârından ilim öğrenmek için, ilmi öğrenmek isteyerek kim çıkarsa..." Ne olur? (*Fütiha lehû bâbün ile'l-cenneh*) "Onun için, cennete doğru giden yolun önünde, cennete doğru bir kapı açılır." Yâni, iyi bir alim olarak öğrenir, yetişirse, cennete varacak demek ki.

(*Ve fereşethü'l-melâiketü eknâfehâ*) "Melekler kanatlarını yayarlar ona..." Hem gölgelemek için, korumak için, hem de, "Buyur başımızın üzerinde yerin var, seni isteğin yere götürelim!" gibi düşünebiliriz.

(*Ve sallet aleyhi melâiketü's-semâvât*) "Göklerin melekleri ona dua ederler, salât ederler. '*Es-salâtü ve's-selâmü aleyke!*' diye salât ederler. (*Ve hîtânü'l-buhùr.*) Denizlerdeki balıklar bile dua ederler."

Halbuki denizlerde ne kadar balıklar vardır? Milyarlarca, sayısı mümkün değil; onlar bile dua ederler. Artık nasıl oluyorsa, bu Cenâb-ı Hakk'ın bileceği bir şey. Peygamber Efendimiz buyurmuş: "Denizlerdeki balıklar bile alimin kıymetini bilip, ona dua ederler. Gökteki melekler de..."

(*Ve li'l-àlimi mine'l-fadli ale'l-àbidi*) "Alimin fazl u kemâl, rütbe ve derece bakımından, àbidle mukayese edildiği zaman derecesi nasıldır?.. (*Kefadli'l-kameri leylete'l-bedri*) Ayın on dördünde dolunayın, (*alâ asgari kevkebin fi's-semâi*) gökteki en zayıf yıldızın yanında parlaklığı ne kadar fazlaysa, ışığı ne kadar çoksa; alimin, àbid üzerine kıymeti, o zayıf ışık pırıltıcığı yanında dolunayın koca pırıltısı gibidir." O kadar fazladır alimin kıymeti, dolunay gibidir yâni.

(*İnne'l-ulemâe veresetü'l-enbiyâi.*) "Hiç şüphe yok ki mü'min alimler, àrif alimler, mürşid-i kâmiller, din alimleri, imanlı alimler, (*veresetü'l-enbiyâi.*) peygamberlerin vârisleridir." Çünkü, peygamberlerin yaptığı görevi devam ettiriyorlar.

(*İnne'l-enbiyâe lem yüverrisü dînâran ve lâ dirhemen*) "Hiç şüphe yok ki, peygamberler dinâr, dirhem, altın para, gümüş para, hazine, miras bırakmazlar, bırakmadılar. Hiç bir peygamberin böyle bir mirası yok. Para biriktirip servet yığıp da onları miras bırakmadılar. (*Ve lâkinnehüm verresü'l-ilm*) Lâkin onlar ilim miras bıraktılar. Din ilmi, ma'rifetullah; Allah bilgisi, âhiret bilgisi iman bilgisi, edeb, ahlâk bıraktılar." İşte âlimlerin peygamberlerden aldıkları miras bu... (*Femen ehaze bi'l-ilmi*) "Kim öğrenirse, ilmi alırsa, (*fekad ehaze bi-hazzıhî.*) işte o bu mirastan nasibini almış olur." Peygamberlerin (*Aleyhimü's-salevâtü ve't-teslîmât*)'ın bıraktığı mirastan nasibini almış olur.

(*Mevtü'l-àlimi musîbetün lâ tücber*) "Alimin ölümü, telâfi edilemeyecek bir büyük felâket ve musibettir." *Cebere*, yarayı sargıyla sarmak mânâsına geliyor Arapça'da. Alimin ölümü, böyle sarılamayacak, tedâvi edilemeyecek, merhem sürülüp sargı beziyle sarılamayacak bir büyük musibettir, belâdır, yaradır. Alim öldü mü, öyle oluyor.

(*Ve selmetün*) Gedik demek, yarık demek. (*Ve selmetün lâ tüseddü*) "Alimin ölümü, duvarda, surda kapatılmayan bir gediktir. İslâm'ın surunda, yâni kalesinde bir gedik meydana gelir; kapatılması mümkün olmaz. (*Ve hüve necmün tumise.*) O artık böyle, ışığı sönmüş bir yıldız gibidir öldüğü zaman."

(*Mevtü kabîletin eyseru min mevti àlim.*) "Bir kabile, bir sürü insan ölseler daha hafiftir; bir alimin ölmesi, daha büyük bir felâkettir." Çünkü alimin hizmeti, sıradan insanların hizmeti gibi değildir, onlardan kat kat daha fazladır. Milyonlara, milyarlara ışık tutar, kavimlere yol gösterir, yanlışlıkları düzeltir. Doğru yolu aydınlatır, insanları doğru yola çevirir, çeker.

Şimdi burada bir şeyi hatırlamaya çalışıyorum, ama hatırlayamadım; birisi İslâm'ın bir hakikatine itiraz etmiş. Bu cebir, (*musibetün lâ tücber*)'den hatırlamaya çalışıyorum. Cebrin yara sarmak mânâsına olduğunu bilmiyor, artık o Allah-u Teàlâ

Hazretleri'nin Cebbâr ismine mi itiraz etmiş, nasılsa şu anda hatırlayamadım. Arapça'yı bilmemekten, yâni kelimenin kökeninin hangi anlamdan doğup, ne şekilde kullanıldığını bilmemekten.

Onun için, ilim yolunda giden kardeşlere, asistanlara, doçentlere, profesör kardeşlere de tavsiye ederim; bu eski âlimleri, eski kitaplarda yazılan bilgileri yabana atmasınlar! Onların bu husustaki tecrübeleri, bilgileri, mütâlâaları kat kat fazla... Çok derin incelikleri kavramış durumdalar. Ben çeşitli ana kaynak kitapları okuyorum da, o kadar derinden derine incelemişler, o kadar samîmi öğrenmişler, o kadar güzel biliyorlar ki, hayran olmamak mümkün değil.

Eğer fikir bakımından eskilerle arasında bir fikir farkı olduysa, çok dikkat etsin kardeşlerimiz, birden karar vermesin! Acemilik yapmasın, acemi çaylaklık yapmasın, acemi doktorluk yapmasın! Sonra hayatı boyunca hatasını telâfi edemez. Yanlış bir kanaate girer, hem kendisi sapıtır, hem de başkalarını saptırır. Öyle olmasın...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize hakîkî ilimler, faydalı ilimler, ilm-i nâfi'ler ihsân eylesin... Kendimizi, evlâtlarımızı, yakınlarımızı böyle âlimler zümresinden eylesin... Hiç olmazsa evlâtlarımızdan bir tanesini o yola vakfedip hizmete gönderirsek, ne kadar güzel olur!..

Hani Meryem Validemiz'in annesi:

"—Yâ Rabbi! Şu karnımdaki yavrumu senin dinine, imana hizmet için vakfetmeye niyet ettim." diye düşünmüş hamileyken.

Meryem Validemiz doğunca da:

"—Yâ Rabbi, bu kız oldu. Halbuki ben onu erkek olacak, öyle hizmet edecek sanıyordum." demiş.[34]

Ama Cenâb-ı Hak onun hizmetini, o iyi niyetle vakfetmesini kabul etmiş. O küçük bebek, o vakfedilen bebek Meryem Validemiz olmuş. Meryem Validemiz de, mübarek bir cennetlik hatun olmuş. Sonra da Hazreti İsâ AS'ın annesi olmuş. Ne kadar güzel!..

---

[34] Âl-i İmran, 3/35-36

Yâni, oradan ibret alalım ki, bak, onun annesi yavrusunu Allah'ın dinine hizmet etsin diye vakfetmeye niyetlenmiş. Biz de hiç olmazsa bir çocuğumuzu, Allah'ın dinine hizmet etsin diye yönlendirelim!.. Çok ihtiyacı var müslümanların böyle samîmî alimlere... Yâni para pul hesabı yapmayan, menfaat hesabı yapmayan, dünya ehli olmayan, âhireti düşünen, samîmî, ihlâslı, derin alime çok büyük bir ihtiyaç var.

Allah hepimizin evlâtlarını ve kendimizi ve eşlerimizi, ailelerimizi hayırlı ilimlerle mücehhez, samîmî, has hâlis, âlim, fâzıl, kâmil kullardan eylesin... *Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve habîbihi'l-müctebâ...*

Allah hepinizden râzı olsun... *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

26. 05. 2000 - AVUSTRALYA

6. KURTULUŞ SÜNNET-İ SENİYYEDE!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Şu mübarek cuma günün bereketlerini, rahmetlerini, nimetlerini Cenâb-ı Hak sizlere nasib eylesin, ihsân eylesin...

a. Cahillik, Akıl ve Tefekkür

Okumak istediğim hadis-i şeriflerden iki tanesi, Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan rivayet olunmuş. Birincisine başlıyorum:[35]

لاَ فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ ، وَلاَ غِنٰى أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ ، وَلاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ (أبو بكر بن كامل ، وابن النجار عن علي)

RE. 482/3 (*Lâ fakra eşeddü mine'l-cehl, ve lâ gınâ a'vedü mine'l-akl, ve lâ ibâdete ke't-tefekkür.*)
Hazret-i Ali Efendimiz'in bir hadis-i şerifi. Hazreti Ali Efendimiz'i seven bütün müslümanlara ithaf ediyorum.
Peygamber Efendimiz, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği bu mübarek hadis-i şerifinde buyuruyor ki:
(*Lâ fakra eşeddü mine'l-cehl*) Bütün kelimeleri biliyorsunuz: *Fakr*; fakirlik, yoksulluk, noksanlık, bir şeye sahip olmamak demek. *Cehl;* câhillik, bilmemek demek. *Eşed* de; şiddetli, daha

---

[35] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Mizzî, *Tezhîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.239; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.256; Hz. Ali RA'dan.
İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.446, no:17233.

şiddetli, en şiddetli demek. Ama burada (*lâ fakra*) diye *lâ* gelince ve *fakr* kelimesinin sonu üstünlü okununca, (*lâ ilâhe*) der gibi; bu *lâ*'ya *nâfiyetü'l-cins* derler. Yâni, bir ismin önüne bu *lâ* gelirse, o ismin gösterdiği cinsten her şeyi nefyeder; bu şeyden hiç yok mânâsına gelir.

(*Lâ fakra*) deyince de, "Hiç bir fakirlik yok; (*eşeddü mine'l-cehl*) câhillikten daha şiddetli hiçbir fakirlik yok!" demek. Yâni bir kere câhillik bir çeşit fakirliktir, ama en fenâ fakirliktir. İlim yönünden fakirlik demektir. Bilgisiz, bomboş, okumamış, öğrenmemiş, bilmiyor işte, câhil...

Bu bir fakirliktir ama, mal yokluğundan, para yokluğundan daha beterdir. Çünkü câhil insan çok câhillikler yapar. Yâni, câhillik dediğimiz zaman kasdettiğimiz, kendisine dünyada, âhirette zarar verecek çok şeyler yapar. İyi yapıyorum sanarak, ahiretine zarar veren şeyleri de yapar.

Meselâ, bid'at olan bir şeyi sevap kazanıyorum sanarak yapar, cahilliğinden; halbuki bid'attir, hatta günahtır. Dine faydalı oluyorum sanarak, hatta sevap kazanıyorum sanarak bir şey yapar; ama dini kökünden kazıyacak bir şeydir, günahtır onu bilmez. Yanlış bilgilenmiştir veya hiç bilmemiştir, öğrenmemiştir. O fakirliklerin en fenasıdır. Onun için, "Cahillikten daha şiddetli fakirlik olmaz." diyor, Peygamber Efendimiz.

Biraz hadis-i şeriflerle fazla meşgul olduysanız, mutlaka duymuşsunuzdur. Peygamber Efendimiz, bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[36]

مَا أَخْشٰى عَلَيْكُمُ الْفَقْرَ، وَلٰكِنْ أَخْشٰى عَلَيْكُمُ التَّكَاثُرَ

(حم. عن أبي هريرة)

[36] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.539, no:10971; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.16, no:3222; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.582, no:3970; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.281, no:10314; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.99; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Mâ ahşâ aleykümü'l-fakr*) "Ben sizin için fakirlikten korkmam! (*Ve lâkin ahşâ aleykümü't-tekâsür*) Fakat bolluk içinde olmanızdan, zengin olmanızdan korkarım!"

Yâni, "Fakirlikten dolayı korkmuyorum. Çünkü, fakir oldunuz mu Allah'a yalvarırsınız, yakarırsınız; 'Aman yâ Rabbi!' dersiniz, 'Para ver yâ Rabbi! Geçinemiyorum, evin kirasını veremedim, aç kaldım, açıkta kaldım...' dersiniz."demek istiyor.

Tabii inanan insan fakrını, ihtiyâcını kime arz eder?.. Mevlâsına arz eder, yalvarır, yakarır. Yalvarmak, yakarmak da Allah'ın çok sevdiği bir şeydir. Mü'minin duası, niyazı, yalvarması, yakarması Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği bir şeydir. Onun için, fakirlik insanın Cenâb-ı Mevlâ'ya yönelmesini, esas itibariyle bağlanmasını, dua etmesini, niyaz etmesini, ibadet etmesini, korkmasını, ummasını sağladığı için, sonuç itibariyle faydalıdır.

Zenginlik de, insanı çeşitli zararlara sürükler. Meselâ, bir kere kibirli yapar. Zengin adam mütekebbir, kendini beğenmiş olur, sağ sola tepeden bakar, burun kıvırır, burnu havada olur, nefsi kuvvetli olur...

Bir kere kibir iyi bir şey değil, Allah oradan sevmez. Sonra parası var diye namazı, niyazı, ibadeti, tazarrusu, Cenâb-ı Hakk'a yalvarması, ilticâsı, münâcâtı az olur, unutur, tuğyan eder:

إِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنٰى (العلق:٦-٧)

(*İnne'l-insâne leyatğà. En raâhü'stağnâ.*) İkra' Sûresi'nden ayet-i kerime bu okuduklarım: "İnsanoğlu kendisini müstağni gördü mü, zengin gördü mü, —parası var, pulu var— tuğyan eder, insafı bırakır, gösterişe kaçar." (Alak, 96/6-7) Yüzükler, pırlantalar, küpeler, malıyla mülküyle öğünmek, süslenmede, püslenmede rekabet, yarış... Allah'ın sevmediği şeyleri çok yapar.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz, "Ben sizin fakir olmanızdan ziyade zengin olmanızdan korkarım!" buyurmuş.

Tabii, fakirliğin de kötü tarafı nedir?.. Fakir olduğu için isyan etmek, günaha sapmak, çalmak çırpmak veya Cenâb-ı Hakk'a karşı gelmek, âsi gelmek... İşte böyle insanı raydan çıkartan,

yanlış işler yaptıran fakirlik de iyi değil tabii. Allah'ı unutturan zenginlik de iyi değil. Ama fakirlik kimse tarafından istenmiyor; herkes, "Cenâb-ı Hak bize bol nimet versin!" diye istiyor.

Sahabeden birisi de:

"—Çok malım mülküm olsun, fakirlik canıma tak dedi yâ Rasûlallah!" demiş.

Ona da Peygamber Efendimiz:

"—Senin şükrünü edebileceğin az bir mal, seni saptıracak, şaşırtacak çok maldan daha hayırlıdır. İsteme bunu!" diye birkaç defa ihtar etmiş.

Sonrasını biliyorsunuz meşhur bir olay bu, hadis-i şerif kitaplarında anlatılan.

Fakirlik kötü ama, fakirliklerin en kötüsü de cahilliktir. Binâen aleyh, câhillikten kurtulmaya çalışmalıyız. Çoluk çocuğumuzu alim yetiştirmeye gayret etmeliyiz. Kendimiz de kitaplar okuyup, öğrenip, câhillikten kendimizi kurtarıp, bilgili müslüman olmaya çalışmalıyız. Ya da hiç olmazsa, "Ya öğreten ol,

ya öğrenen ol!" dediği gibi Peygamber Efendimiz'in;[37] bilgiye tâlip olan, bilgiyi öğrenmeye heves eden, kalkışan, bilgi yolunda olan insan olmalıyız.

Cahillikten kurtulmağa çalışmak çok önemli!.. Çoluk çocuğumuzu alim yetiştirmek fevkalâde önemli!.. Kur'an-ı öğrenmek, sünnet-i seniyyeyi öğrenmek, dinin ahkâmını, inceliklerini öğrenmek, fıkhın derinliklerine âşinâ olmak; haramı, helâli, mekruhu, mubahı öğrenmek çok önemli!.. Câhillikten kaçınacağız.

وَلاَ غِنىٰ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ ،

(*Ve lâ gınâ a'vedü mine'l-akl*) "Akıldan daha faydalı bir zenginlik de yoktur." diyor Peygamber Efendimiz. Yâni, akıl da bir zenginliktir insan için. Çünkü akıl sahibi, hakîkaten beş parasız bir kimse olarak bile gelse köyden şehire; kısa zamanda işini ilerletir, aklıyla başarı kazanır, kısa zamanda yükselir.

Akıl çok büyük bir nimettir ve insanın akıl yönünden fakir olmaması çok güzel! İnsanın akıl yönünden tam olması, akıllı olması çok büyük bir fazilet, üstünlük, çok güzel bir sıfattır. Ondan daha faydalı bir zenginlik de olamaz. Çünkü, insana anasından, babasından para pul, zenginlik kalsa bile, akılsız oldu mu onları da harcar, elinde bile tutamaz.

Onun için Allah hepimize akıl versin... Ama nasıl akıl versin?.. Aklın çeşitleri var, markaları var, cinsleri var. Hangi marka akıl isteyelim, hangisi en iyisidir?.. *Akl-ı selîm*; yâni sâlim olan, hastalıksız olan, yamuk olmayan, doğru olan akıl.

Şimdi dünyada herkes kendisini beğeniyor. Her millet kendisiyle, kendisinin müktesebatıyla, medeniyetiyle övünüyor. Her insan tutturduğu yolun daha uygun olduğunu sandığı için, o yolda yürüyüp gidiyor. Tenkit ettiğin zaman da, sana bin bir türlü laf söylüyor. Yâni herkes bir akıl sahibi ama, dünyada ne kadar insan varsa o kadar akıl var ama, mühim olan isabetli akıl, yâni

---

[37] *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.166, no:437.

doğru düşünen, bozuk yamuk düşünmeyen akıl sahibi olmak, akl-ı selim sahibi olmak.

Hırsızın da bir aklı var. Hırsızlık yapmayı tercih ettiriyor kendisine ve o aklıyla polisi atlatacak usulleri, çareleri arıyor, buluyor. En kuvvetli koruma tedbirleri altındaki banka kasasını bile soyup, alıp götürüyor. Akıl; akıl ama yamuk bir akıl, iyi bir akıl değil.

Yâni aklın nasıl olması lâzım?.. Akl-ı selim olması lâzım!.. Akl-ı selim olması için de, Cenâb-ı Hakk'ın yardım etmesi lâzım! Yâni, Cenâb-ı Hak yardım etmezse, insan doğruyu bulamaz.

Dünyada çok filozoflar yaşamış, gelmiş, geçmiş; ilkçağda, orta çağda, yeniçağda, yakın çağda, 20. Yüzyılda, 21. Yüzyılda... Her birisi başka bir söz söylemiş. Hani akıl için yol birdi? Niçin birisinin söylediğini ötekisi tenkit ediyor?.. O da akıllı, bu da akıllı ama sözleri farklı... Demek ki, herkes kendi aklını kullanarak gerçekleri bulmaya çalışıyor ama, en doğruyu bulmaya akıl bazen yetmiyor, kâfi gelmiyor. Demek ki kâfi gelen, yetenekli, yeterli bir akıl olması lâzım! Sâlim bir akıl olması lâzım, doğruları ölçüp tartacak bir akıl olması lâzım!..

Bunun gibi, zevkin de çeşitli tipleri vardır. Kimisi sadisttir; başkalarına ezâ, cefâ vermekten zevk alır, karşısındakine işkence ettirir. Roma imparatoru Neron gibi, esirin aslanın elinde parçalanışını seyreder, zevk alır. O da bir zevk ama, başına çalınsın böyle bir zâlimin böyle bir zevki... Nasıl bir zevk olması lâzım?.. Zevk-i selîm olması lâzım!

Herkes bir şey hisseder, ama hissin de güzel olması lâzım, hiss-i selim olması lâzım! Akl-ı selim olması lâzım, zevk-i selim olması lâzım! Her şeyin selim olması, yâni selâmette olması, arızadan, kusurdan uzak olması lâzım!..

Pekiyi selim bir akıl, güzel bir akıl nasıl olur?.. Her şeyi bilen Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin, kendisine bu nimetleri vermiş olduğu mübarek insanlar en akıllıdır. Yâni, peygamberler en akıllıdır; evliyâullah, mukarreb, ermiş, mübarek kullar en akıllıdır. Çünkü Allah sevdiğine en kıymetli şeyi verir. İslâm'da da en kıymetli şey akıldır.

İslâm'ın ana hedeflerinden birisi aklı korumaktır. İslâm'ın içkiye düşmanlığı, aklı götürdüğü içindir. Şaraba, rakıya, votkaya, biraya bizim hışmımız, kızgınlığımız boşuna değildir; akıldan yana olduğumuzdan dolayıdır. Akla düşman olduğundandır. Aklı götürüyor, idraki götürüyor, duyguyu götürüyor. Adamı köprünün kenarına çarptırıp, Boğaz'a yuvarlatıyor. İşte onun için bazı şeylere kızıyoruz.

Bazıları da bize kızıyorlar. Neden?.. Onların çok beğendiği, çok sevdiği şeyleri biz tenkit ediyoruz diye.

Biz kendiliğimizden de, tecrübemizle bunların güzel olduğunu anladığımız için, güzel şeyleri savunuyoruz. Çirkin şeylerin de karşısında mücâdele veriyoruz. Ama biz esas itibariyle Kur'an-ı Kerim'e, Peygamber Efendimiz'in sünnetine bakarak, İslâm'ın güzelliklerine bakarak, İslâm'ı temel esas alarak yapıyoruz. Yâni en selim olan akıl, vahiy ile, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hidayet vermesiyle, gerçekleri gören akıldır.

Acaba Firavun mu, Nemrut mu daha akıllı adamdı; Musâ AS mı, İbrâhim AS mı daha akıllı insandı?.. Birisi işte devletin başına geçmiş hükümdar; ötekisi de onun hışmına uğramış, ateşe atılmaya, öldürülmeye kalkışılmış bir insan. Sıkıntı çekmiş, korku geçirmiş, hayatî tehlikeye maruz bir insan... Hangisi daha iyi?.. Peygamberler daha iyi.

Daha iyi olduğunu tarih gösterdi. Biz de şu anda Nemrud'u sevmiyoruz, Firavun'u sevmiyoruz. Yaptığının zulüm olduğunu çok kesin olarak söylüyoruz. Ama başkaları söyleyememişler zamanında bunu... Hatta onları, Firavunları, Nemrutları desteklemişler.

Allah hepimize akl-ı selim versin. Yâni basiretli, gönül gözü açık insan olmayı, böyle her şeyi bilen Rabbü'l-àlemîn'in doğru yola sevk ettiği, gözünden perdeler kalkıp da gerçekleri görebilen insan olmayı nasib etsin...

Yoksa, herkes aklım var diyor ama, hiç de güzel akıl değil akılları... O da üzerinde düşünülecek bir şey. Asıl akılla o da anlaşılır. Yâni, hangi akıl daha iyi, hangi akıl yanlış?.. Hangi filozof ne söylemiş, yanılmış; hangi eren, evliyâ ne söylemiş, isâbet

etmiş?.. Onu da yine Cenâb-ı Hakk'ın verdiği kabiliyetle, akl-ı selim sâhibi ayırt edebilir:[38]

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ (ت. عن أبي سعيد)

(*İttekù firâsete'l-mü'min, feinnehû yenzuru bi-nuri'llâh*) "Mü'minin ferasetinden korkun, çünkü o Allah'ın nuruyla bakar." diye, Peygamber Efendimiz de bunu buyurmuş.

Çünkü, Allah nur verdi mi, zihninin dibindeki, köşesindeki gizliliği bile anlar. Zihninin en arka tarafına sakladığı art niyetini bile anlar. Kalbinin fitnesini, fesadını sezer insan; mü'mine Allah ferâset verdiği için.

İslâm ne kadar güzel, değil mi?.. "Câhillikten daha büyük fakirlik olmaz!" diyor, alimliğe teşvik ediyor. Aklı methediyor, "En büyük zenginlik akıldır." diyor, akıllı olmaya teşvik ediyor.

Sonra buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

وَلاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ .

(*Ve lâ ibâdete ke't-tefekkür*) "Tefekkür etmek kadar kıymetli ibadet de olmaz."

---

[38] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.298, no:3127; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.23, no:7843; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.129, no:1688; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XİV, s.67; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.473, no:17940; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.130, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.334, no:531.

(*Lâ ibâdete*) "Hiç bir ibâdet yoktur, (*ke't-tefekkür*) tefekkür etmek gibi..." Yâni, "Onun gibi hiç bir ibâdet yoktur!" ne demek?.. "Onun kadar sevabı çok olan hiçbir ibadet yok!" demek. Çünkü namaz mı daha kıymetli, tefekkür mü?.. Kur'an okumak mı daha sevaplı, tefekkür mü?.. Zikir yapmak mı daha sevaplı, tefekkür mü?.. Cihad etmek mi daha sevap, tefekkür mü?

Tefekkürlü olursa, ötekilerin bir kıymeti oluyor. Tefekkürsüz bir namaz, güzel namaz olmuyor. Tefekkürsüz bir oruç, güzel bir oruç olmuyor. Tefekkürsüz bir cihad; yâni bozuk niyetli, düşünmeden veya nefse uyarak, şehvâni, şeytâni maksatlarla yapılan bir cihadın hiçbir kıymeti olmuyor. Karşı tarafa zulmetmek için yapılan bir şeyin, hiçbir kıymeti olmuyor.

Hazret-i Ali Efendimiz RA, nasıl öldüreceği insanı öldürmekten vazgeçivermiş! Çünkü, savaşı bile Allah rızası için yapıyor. Allah rızası gittiği zaman, öyle bir şeyi yapmaktan kendisini alıkoyuyor. Onun için, en kıymetli şey tefekkürdür. Yâni en sevaplı iş tefekkürdür.

Niye tefekkür bu kadar kıymetli?.. Bu bir çalışmadır. İnsanın zihnini bir konu üzerinde çalıştırmasına, derin derin düşünmesine tefekkür etmek diyoruz.

Neden?.. İnsan düşüne düşüne doğruyu bulur. Yâni doğruyu bulmanın başka yolu yok! Düşünmeden bulunmaz. Yâni tesâdüfen, gözü kapalı, körebe oynar gibi, yoklamayla hakikatler bulunmaz; derin derin düşünülerek bulunur. Hatta, çok çok tecrübe yaparak bulunur. Tecrübeler üzerinde, tecrübelerin sonuçları üzerinde de düşünülerek bulunur. Bütün delilleri toplayarak, onların üzerinde tefekkür ederek gerçekler bulunur. Öyle, gerçek hemen meydanda değildir.

Altın madeni, hemen böyle toprağın üstünde pırıl pırıl parlamıyor. Elmas pırıl pırıl parlamıyor. Onu kaç metreler kazıyorlar, bin bir türlü zorluklarla çıkartıyorlar, öyle elde ediyorlar. Yâni çalışma gerekiyor. Doğruyu bulmak için de, tefekkür böyle yerin altından elması bulmak gibi, altını bulmak gibi, kıymetli madeni bulmak gibi bir şey.

Hatta erbabı olmazsa, eline aldığı taşın elmas olduğunu bile, işlenmemiş olduğu için anlamayabiliyor. Erbabı biliyor. Siz bir

eski kilim parçası diye bir kenara atıyorsunuz. Ama halıcı onu gördüğü zaman aklı başından gidiyor;

"—Aman, 14. Yüzyıl'dan kalma şu cins, şu kadar kıymetli halıyı kenara atmış bu câhil!" diyor.

Alıyor onu, turistlere ne kadar pahalı satıyor. Yüz binlerce dolara satıyor.

Onun için, tefekkür ibâdette de çok önemli!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nimetlerini tefekkür edecek, kudretini tefekkür edecek, sanatını tefekkür edecek, mahlûkatı üzerinde, masnûâtı üzerinde tefekkür edecek... Sanatı üzerinde, kudreti üzerinde, ibreti üzerinde tefekkür edecek... Dînî konuların güzelliğini anlamak için, derinlemesine tefekkür edecek: "Şu oruç ne kadar güzel bir ibâdet!.. Şu hac ne kadar hikmetli bir ibâdet!.. Şu zekât ne kadar yerli yerinde bir emir!.. Şu namaz ne kadar güzel, abdest ne kadar güzel, gusül ne kadar güzel!.." Bunları anlayacak.

Onun için tefekkür, her ibâdeti de ayrıca kıymetlendiren, çok kıymetli bir ibâdettir. Kendisi de bir ibâdettir. Yâni bir insan otursa, gözünü yumsa, tefekküre dalsa, çok sevap kazanır. Neden?.. Tefekkür ediyor. Tefekkür başlı başına bir sevap. Ama namazı tefekkürle kılarsa, namazı cevher oluyor. Orucu tefekkürle tutarsa, orucu mücevher oluyor. Haccı mütefekkirâne yaparsa, o kıymetli oluyor.

Cenâb-ı Hak bize şu tefekkür nimetini ihsan eylesin... Tefekkürün zevkine âşinâ eylesin... Hepimizi mütefekkirâne yaşamaya muvaffak eylesin...

Bakıyorum şöyle ayna gibi, uzaktan ekrandan seyreder gibi seyrediyorum; yapılanları, söylenenleri, hareketleri, davranışları, kararları... Allah akıl fikir ihsân etsin... Tefekkür nasib eylesin... Çok önemli!.. Çok kimse kendisinin dünyasını, âhiretini mahvediyor; yanlış hareketlerden dolayı, düşünmediğinden dolayı, akılsızlığından dolayı, câhilliğinden dolayı, tefekkürsüzlüğünden dolayı...

Demek ki, bir de fakültelerde felsefe derslerinde, kitaplarda tavsiye edilen, övülen tefekkür; herkesin de böyle hoşuna gidiyor, edâlı edâlı onları okuyup, onları satmayı da seviyorlar. Bu

tefekkürü, mütefekkirliği, gerçekten İslâm'ın onu emrettiğini, İslâm'ın bunların çok sevaplı olduğunu gösterip, müslümanları ona teşvik ettiğini ve mütefekkirlere çok sevap verdiğini bileceğiz. Ama doğruyu düşünüp, doğruyu yapana; eğriyi düşünüp de şeytanlığı yapana değil...

Şeytanın da tabii aklı var, hilesi var, vesvesesi var. Kandırıyor birçok akıllı insanı, ama ona bir mükâfat yok, onun karşılığı cehennem. Cehenneme girip, ebedi azab çekmek.

Güzel şeyleri yapacak, yâni güzel âletleri güzel imkânlarda kullanacak. İnsanoğlu eline geçen imkânları, aletleri, araçları, vasıtaları güzel yola kullanırsa, imtihanı başarıyor. Güzel yola kullanamazsa, kıymeti olmuyor, dünyası berbat oluyor. Etrafını da berbat ediyor, topluma da zararı oluyor. Öldükten sonra, ahireti de berbat oluyor.

Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzùr;
Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubûr!

denildiği gibi oluyor. [39]

Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edilen birinci hadis-i şerif bu, çok güzel! Ezberlemenizi tavsiye ederim.

b. Amel, Niyet ve Sünnete Uygunluk

İkinci hadis-i şerif. Hazret-i Ali Efendimiz'den, Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* kitabında rivayet etmiş:[40]

لاَ قَوْلَ إِلاَّ بِعَمَلٍ ، وَلاَ قَوْلَ وَلاَ عَمَلَ إِلاَّ بِنِيَّةٍ ، وَلاَ قَوْلَ وَلاَ عَمَلَ

---

[39] Sultan II. Mahmud devri devlet adamlarından Halet Efendi (1760-1823) için söylenmiştir.

[40] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.185, no:7908; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.44, no:601; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.280, no:297; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.376, no:1083, 2428 ve c.XV, s.911, no:43575; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.144, no:15175; c.XVI, s.452, no:17250.

وَلاَ نِيَّةَ إِلاَّ بِإِصَابَةِ السُّنَّةِ (الديلمي عن علي)

RE. 482/6 (*Lâ kavle illâ bi-amel, ve lâ kavle ve lâ amele illâ bi-niyyeh, ve lâ kavle ve lâ amele ve lâ niyyete illâ bi-isàbeti's-sünneh.*)

Bunlar çok veciz, yâni kısa ama özlü, mânâsı derin ve güzel, ana esasları anlatan çok güzel hadis-i şerifler... Bunları çocuklarınıza, arkadaşlarınıza öğretin, ezberletin!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ kavle illâ bi-amel*) "Hiç bir söz yoktur, ancak işlemekle, icrâ etmekle, amel etmekle kıymetlidir." Yâni, "Kuru sözün kıymeti yoktur, icraat yaparsan kıymeti vardır." demek. Sadece güzel şeyleri, "Şunu yapmak iyidir, bunu yapmak iyidir." der de insan, lafta bırakır da, sözde bırakır da icrâ etmezse, onu yapmazsa; o sözün kıymeti yoktur.

"—Doğru sözlülük iyidir."

"—Tamam, iyi olduğunu söyledin ama doğru sözlü değilsin!"

"—Yalan söylemek fenâdır."

"—Tamam, öyledir ama sen yalan söylüyorsun!"

Yâni söylediğin güzel bir şeyi, tatlı tatlı methettiğin, tavsiye ettiğin bir şeyi icrâ edersen, kıymeti var. İcrâ etmezsen, o sözün kıymeti yok. Sözü söyleyip de yapmazsa, vebal oluyor. O zaman demek ki, iyi şeyi lafta bırakmayacak, sadece sözünü etmeyecek, icraatını da yapacak. Çünkü güzel şey...

(*Ve lâ kavle ve lâ amele illâ bi-niyyeh*) "Tamam söz de güzel, onu icrâ da ediyor; bunların da hiçbir kıymeti yok..." Neyle kıymet kazanacak?.. (*İllâ bi-niyyeh*) "Niyet halis olursa, güzel niyetle yapılırsa, o zaman o güzel sözün uygulanması insana sevap verir."

Söz güzel, uyguluyor; ama niyet kötüyse, o zaman ondan sevap olmaz. Niyetine göre bakılır:[41]

---

[41] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr,

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göre mükâfâtlandırılır veya mükâfât alamaz, cezâ yer." Yapılan şeyin hangi niyetle yapıldığı İslâm'da çok önemlidir, çok ana noktadır, ana esastır. Niyet iyi olunca, amel kıymet kazanır. Niyet iyi olmazsa sözün ve onu uygulamanın, icraatın hiç bir kıymeti yoktur. Ahiret için yararlı tarafı yoktur, Allah ona sevap vermez. Çünkü niyeti kötü, niyeti riyâkârlık, yâni gösteriş yapmak... O zaman hiç sevap vermez Allah.

"—İşte iyi bir şey yaptı?.."

Yaptı ama, iyi niyetle yapmadı; Allah sevap vermez. Hem sözü güzel olacak, hem de o sözü uygulayacak, hem de iyi niyetle yapacak.

Bir de buyuruyor ki Efendimiz en sonunda:

(*Ve lâ kavle ve lâ amele ve lâ niyyete illâ bi-isàbeti's-sünneh*) "Böyle hepsini güzel yapsa; sözü güzel, icraatı da güzel, niyeti de iyi; (*illâ bi-isàbeti's-sünneh*) Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine uygun ise, o zaman sevap alır. Sünnete uygun değil de bid'at ise, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine aykırı ise, o zaman sevap almaz.

Müsned, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ,* c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

Demek ki hepimizin, hepinizin sünnet-i seniyye-i nebeviyyeyi çok iyi öğrenmesi lâzım!.. Onun için, bu hadis derslerini çoğaltmalıyız! Hattâ öğrendiğimiz bu güzel hadis-i şerifleri, çocuklarımıza ezberletmeliyiz ve uygulatmalıyız.

"—Hani sen filânca hadis-i şerifi ezberlemiştin, değil mi yavrum? Ne diyordu Peygamber Efendimiz?.."

"—Dişleri fırçalamak, misvaklanmak sevap..."

"—E haydi bakalım, yatmadan evvel dişlerini misvakla!.. Haydi bakalım namaza durmadan evvel, abdest alırken, abdest aldıktan sonra dişlerini misvakla, temizle!.." diye, böyle yaptırmak, uygulattırmak da lâzım!

Sünnet-i seniyyeye uyanı, sünnet-i seniyyeyi ihyâ edeni, Allah çok büyük mükâfâtlarla mükâfâtlandıracak. Hele hele şimdi öyle bir devirde yaşıyoruz ki, İslâm'ın düşmanları başarı kazandılar. Başarı bir zamanlar bizdeydi, Fâtih Sultan Mehmed Han'daydı, düşmanları biz yenmiştik. Kànûnî zamanına kadar gàyet iyi gidiyordu. Sonra, onlar coğrafî keşiflerle başka kıtaları buldular, zengin oldular, yayıldılar, kuvvetlendiler; silahları ve sâireleri

geliştirdiler. Biz onların gelişmelerini takip etmedik, vazifeyi tam yapmadık; bir...

İkincisi de; zenginledikten sonra zevke, gazele, şarkıya, Sâdâbâd eğlencelerine daldılar. Bunları edebiyatlarından, Nedim'in şiirlerinden görüyoruz. Sâdâbâd eğlencelerini duyuyoruz. Kaplumbağaların üzerine mum dikip de bahçelerde gezdirdiklerini, şairin diliyle "Geh varıp havz kenarında hırâmân olduklarını" biliyoruz. O zevkler, o sefâlar, o mahbuplar, o gül renkli şaraplar... Onların hepsi birikti, birikti; sonra başarısızlıklar bizi bu duruma düşürdü.

Ne yapmak lâzım?.. Gerçeklere dönmemiz lâzım! Allah'ın istediği gibi, güzel ahlâklı, Fâtih gibi, o ilk mübârek mücâhidler gibi, o mübârek alimler gibi, Molla Gürânî'ler gibi, Akşemseddin'ler gibi, Mevlânâ'lar, Yunus'lar gibi olmalıyız ki, onların kazandığı başarılar gibi başarıların yolu da bize açılsın!..

Onun için sünnet-i seniyyeyi güzelce öğreneceğiz. Her şeyimizi SAS Efendimiz'in yoluna, haline, sözüne, emrine uyduracağız. Peygamber Efendimiz'in sevdiği müslüman olacağız.

Şimdi bu devirde, düşmanlarımız bizden ileri gitmiş, başarı da kazanmışlar. Şimdi herkes sanıyor ki, bu başarıyı sağlayanların her şeyi güzel... Hayır her şeyleri güzel değil. Meselâ, bu afyon tiryakilikleri güzel değil!.. Sen de kabul edersin ki, bu esrarkeşlikleri güzel değil!.. Diğer ahlâkî kusurları güzel değil!.. Aile bağlarının zayıflığı güzel değil!.. Kadının kocaya sadakat göstermemesi güzel değil!.. Kapitalistin işçinin emeğini, haksızlık yapıp sömürmesi güzel değil!..

Kendileri dahi kötülüklerini anlayıp tenkitlerini yapıyorlar. İçlerindeki bilen insanlar, "Batıyoruz, yanlış oluyor!" diye bangır bangır bağırıp, hatalarını ortaya döküp, kendi toplumlarını ikaz etmeye çalışıyorlar.

Ama bizde şimdi, "Hah, bunların her şeyi iyi!" diye, onlara şuursuz bir hayranlık belirmiş; kendi güzelliklerimizi bırakıyoruz, onların çirkinliklerini alıyoruz, bozuluyoruz. Bozulma, dejenerasyon dediğimiz, tefessüh etme, kokuşma dediğimiz şey oluyor.

Ticârî hayatta dürüstlük kalmadı, ticârî hayat çöküyor, iktisâdî hayat çöküyor, adalet çöküyor, yönetim çöküyor... İnsaf,

merhamet kalmıyor, birlik beraberlik kalmıyor... Memleketi ayakta tutan, ülkeyi ileri götüren bütün iyi şeyler kaybolunca, bütün kötülükler ayağa kalkıp ortaya çıkınca, o zaman düşmanların karşısında perişan duruma düşüyoruz. Müslümanlar bu durumdan dolayı mağlub oluyorlar. Derbederlikten, işleri bilmemekten zarara uğruyorlar.

Sünnet-i seniyyeye döneceğiz, dinimizin güzelliklerini göreceğiz, Allah'ın sevdiği kul olacağız; Allah'ın, Peygamber'in istediği şekilde çalışacağız ki, başarıya ulaşalım!.. Aksi takdirde böyle bu cezalar devam eder.

c. Kardeşinin Alışverişine Saygı

Bir de bunun bir misali olacak galiba, üçüncü bir hadis-i şerifi okumak istiyorum. Abdullah ibn-i Ömer RA'dan, sağlam kaynaklarda rivayet edilmiş olan bir hadis-i şerif. Sonra niye bu hadis-i şerifi okuduğumu da açıklayacağım sizlere.

Diyor ki Peygamber Efendimiz SAS:[42]

---

[42] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1032, no:1412; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.634, no:2081; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.21, no:4722; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.162, no:510; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VIII, s.199, no:14868; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.45, no:17633; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.344, no:10671; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.244, no:756; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.446, no:3042; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1221; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.XIII, s.324; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.181, no:2176; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.133, no:9557.

Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.752, no:2033; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.440, no:1134; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.71, no:3239; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.318, no:8209; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.248, no:8540; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.292, no:5887; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VIII, s.198, no:14867: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.508, no:11152; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.344, no:10672; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.276, no:5356; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.171, no:3028; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.445, no:1026; Dâra Kutnî, *İlel*, c.IX, s.135; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1034, no:1414; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.147, no:17366; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.316, no:874; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.346, no:10681; Ukbe ibn-i Àmir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.97, no:4038; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.10, no:248; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.123,no:912, Semüre ibn-i Cündeb RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.294; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

لاَ يَبِعْ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ ، وَلاَ يَخْطُبْ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ

إِلاَّ أَنْ يَأْذَنَ لَهُ (عب. عم. م. د. ن. عن ابن عمر)

RE. 482/15 (*Lâ yebii'r-racülü alâ bey'i ahîhi, ve lâ yahtub alâ hıtbeti ahîhi, illâ en ye'zene lehû.*)

Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ yebi'*) "Satın almasın!" (*Lâ yebii'r-racülü*). *Lâ* nehiy, nehy-i gàib; nehyediyor, yasaklıyor Peygamber Efendimiz: "Adam satın almasın!"

(*Lâ yebîi'r-racülü alâ bey'i ahîhi*) "Müslüman kardeşinin satın almaya müşteri olduğu, tâlip olduğu mala, o tâlip iken, başka birisi de müşteri olarak ortaya çıkıp almaya kalkışmasın!" Neden?.. Ona ayıp olur. O alışveriş yapıyor; dur bakalım alacaksa alsın, almayacaksa sen o zaman gidersin. Ona vermedi, sen de başka fiyat verirsin, belki sen alırsın.

Ama tam o alış-veriş yaparken, "Ona satma, bana sat!" diyor. Peygamber Efendimiz bunu yasaklıyor. Bu kardeşliğe uygun değil. İslâm'a uygun değil. "Sizden bir adam, müslüman kardeşinin alışverişine gidip, onun alışverişi üzerine müşteri olup, aynı mala talip olmasın!" diyor.

(*Ve lâ yahtub alâ hıtbeti ehîhi*) Delikanlı gitmiş, bir kıza evlenme teklif edecek, ailesinden isteyecek; velisinden, babasından neyse... Bir kıza nikâh teklif edecek, evlenme teklif edecek, tâlib olacak... O sırada geliyor, "Onunla evlenme, benimle evlen!" diyor. Öyle yapmasın. Yâni, kardeşinin istediği kadına, kadının nikâhına o, o anda tâlib olmasın.

(*İllâ en ye'zene lehû*) Ancak o kardeşi, "Ben almıyorum, vazgeçtim. Buyur kardeşim, alacaksan sen al!" diye ona izin

---

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.242, no:606; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.69, no:9557; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIX, s.426, no:42834.

verirse, izin verdikten sonra tâlip olsun. Yoksa o müşteriyken, o istiyorken berikisi gelip de onun isteği üzerine, rakip olarak onun karşısına çıkmasın.

İslâmî terbiye, alış veriş terbiyesi, İslâm kardeşliği böyle. Birisi malı alırken, o malına müşteri olunmaz. Zaten medenî dünyada da, birisiyle konuşup dururken, ötekisinin konuşmasını dinlemez bile adam. Onunla konuşmayı bitirir, ondan sonra, "Buyur, siz de bir şey istiyorsanız söyleyin!" der, sırayla der. Her şey böyle... Tam o esnada, "Hey ben de istiyorum!" filan diye olmaz bu iş. Birisi bittikten sonra olur.

Şimdi bunu niye söyledim, anlatayım: Bizim burada, bir firma geldi büyük çarşı açacak, büyük bir ticârethâne açacak. Bir yere, çok büyük bir araziye müşteri olmuş, onu alacak. "Ben bunu almak istiyorum!" demiş. Bu Avustralya'da oluyor.

Yine Türkiye'den bir başka büyük firma, kalkmış gelmiş, aynı yeri almağa... "Bunu ben alacağım!" demiş. Bilip duruyor ötekisi müşteri olmuş; "Bunu ben alacağım!" diye talip oluyor.

Şimdi bana bunu bildirdiler. Ben dedim ki:

"—Olmaz, Peygamber Efendimiz'in hadisi var: 'Bir kardeşin tâlip olduğu mala o işini bitirmeden, vazgeçmeden bir başkası tâlip olamaz!' Bu hadise aykırı, bunu söyleyin!" dedim.

Çünkü ikinci firmanın mümessili, eskiden camide hocalık yapmış birisi… Ona gitmiş, söylemişler. "Bak böyle söylüyor Hocamız!" demişler.

"—Bu ticarettir, rekabettir; yaparım!" demiş...

Yapamazsın!.. İşte hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehàdis* kitabının 482. sayfasının 15. hadis-i şerifi. İmam Müslim'den, İmam Ebû Dâvud'dan, İmam Neseî'den bir hadis-i şerif. Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş. Fıkıh kitaplarını aç, nereye bakarsan bak!..

Sonuç ne oldu?.. Tabii o imam kardeşimiz bir kere, bu düşüncesiyle hata etti, günaha girdi. Başka ne oldu? Avustralyalı adam da ondan dolayı fiyatı arttırdı, şu kadar yüz bin daha pahalıya mal oldu bu birinci Türk firmasına... Kim yaptı bu işi... Öteki Türk firması yaptı.

Ayıp!.. Hem ayıp, hem de günah!.. Hem aynı milletin evlâtları olduğumuz için ayıp, çünkü zararı biz çekmiş olduk. Hem de aynı

dinin mensubları olduğumuz için ayıp!.. Hem de hocaya îkaz edildiği, söylendiği halde onun omuz silkelemesi, bu ticârettir demesi ayıp!..

Bunlar neden oluyor?.. İşte cahillikten oluyor. Bir çeşit cahillik, sünnet-i seniyyeyi bilmemek, fıkhı bilmemek... Ondan sonra da ortaya büyük zararlar çıkıyor. Ahirette de tabii onun hesabını verecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi hatâlı hareket etmekten korusun... Her işimizi rızasına uygun yapmaya muvaffak eylesin... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz izleyiciler ve dinleyiciler!...

02. 06. 2000 - AVUSTRALYA

7. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN VASIFLARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerinize olsun...

Bu cuma sohbetimi, Peygamber SAS Efendimiz'in mevlidi münasebetiyle, yani önümüzdeki çarşamba gecesi Mevlid Kandili olduğu için, Peygamberimiz'le ilgili hadis-i şerifleri sohbetimin konusu olarak seçtim.

Bu hadis-i şeriflerde Peygamber SAS Efendimiz, kendisine sorulduğu zaman; "Ya Rasûlallah sizin hakkınızda bilgilenmek istiyoruz. Zât-ı şerifiniz hakkında bilgi verir misiniz?" diye sordukları zaman, bu sözleri ifade eylemiş; onları okuyacağım. Böylece Peygamber SAS Efendimiz'in kendi mübarek hadis-i şerifleriyle, kendisini öğrenmiş olcağız.

a. Ben İnsanların En Şereflisiyim!

Okuyacağım hadis-i şeriflerin birincisi, Câbir RA'dan. Ondan başlıyorum:[43]

أَنَا أَشْرَفُ النَّاسِ حَسَبًا ، وَلاَ فَخْرَ ؛ وَأَكْرَمُ النَّاسِ قَدْرًا ، وَلاَ فَخْرَ .

أَيُّهَا النَّاسُ ! مَنْ أَتَانَا ، أَتَيْنَاهُ ؛ وَمَنْ أَكْرَمَنَا ، أَكْرَمْنَاهُ ؛ وَمَنْ كَاتَبَنَا ،

كَاتَبْنَاهُ ؛ وَمَنْ شَيَّعَ مَوْتَانَا ، شَيَّعْنَا مَوْتَاهُ ؛ وَمَنْ قَامَ بِحَقِّنَا ، قُمْنَا

بِحَقِّهِ . أَيُّهَا النَّاسُ ! جَالِسُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ أَحْسَابِهِمْ ، وَخَالِطُوا

---

43 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.45, no:111; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.584, no:32044; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.492.

النَّاسَ عَلٰى قَدْرِ أَدْيَانِهِمْ ، وَ أَنْزِلُوا النَّاسَ عَلٰى قَدْرِ مُرُوَّاتِهِمْ ؛ وَدَارُوا النَّاسَ بِعُقُولِكُمْ (الديلمي عن جابر)

RE. 153/3 (*Ene eşrefü'n-nâsi haseben ve lâ fahra, ve ekremü'n-nâsi kadren ve lâ fahra. Eyyühe'n-nâs! Men etânâ, eteynâhü; ve men ekremenâ, ekremnâhü; ve men kâtebenâ, kâtebnâhü; ve men şeyyea mevtânâ, şeyya'nâ mevtâhü; ve men kàme bi-hakkınâ, kumnâ bi-hakkıhî. Eyyühe'n-nâs! Câlisü'n-nâse alâ kadri ahsâbihim, ve hàlitu'n-nâse alâ kadri edyânihim, ve enzilü'n-nâse alâ kadri mürüvvâtihim, ve dâru'n-nâse bi-ukùliküm.*)

Deylemî'nin rivayet ettiği bu hadis-i şerifte Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*Ene eşrefü'n-nâsi haseben*) "Ben haseb bakımından insanların en şereflisiyim!" *Haseb*, insanın saygınlığı, sayılması, hürmet görmesi mânâsına.

Biliyorsunuz, insanlar İslam'da, İslam'ın ahkâmının karşısında, tarağın dişleri gibi eşittirler. Ama farkları takvâlarına göredir:

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ (الحجرات:١٣)

(*İnne ekremeküm inda'llàhi etkàküm*) [Sizin Allah katında en değerli olanınız, en soylunuz, en asiliniz en takvâlı olanınızdır.] (Hucurât, 49/13) buyrulmuştur.

İnsanların en kıymetlisi, en müttakî olanıdır. Allah'ın emirlerini en çok tutan, Allah'tan en çok korkan insan, en kıymetli insandır. Köle de olsa, fakir de olsa, çoban da olsa, ümmî de olsa, Allah'ın sevgili kulu olan, sevdiği işleri yapan en kıymetli olur.

Onun için, "Saygınlık bakımından, ben insanların en şereflisiyim!" diyor Peygamber Efendimiz SAS. Durumun ifadesi bu... Durumun ifadesi olduğu için, arkasından da, (*ve lâ fahra*) "Öğünmek yok!" buyuruyor. Yâni, "Siz benim kimliğimi, benim vasıflarımı sordunuz. Cenâb-ı Hak böyle takdir buyurmuş, ezelden beni seçmiş, böyle yaratmış, böyle görevlendirmiş. Onun için,

insanların saygınlık bakımından en saygını, en şereflisi benim; öğünmek yok!" diyor.

Yâni, "Ben bununla öğünmüyorum." diyor. Ancak şükredebilir insan böyle bir durumda. Yoksa ben böyleyim diye, başkalarına bunu baskı unsuru, ezâ, cefâ unsuru yapmaz tabii... Efendimiz onu özellikle belirtiyor.

(*Ve ekremü'n-nâse kadren ve lâ fahra*) "İnsanların kıymet bakımından da en asiliyim, en kıymetlisiyim; yine öğünmek yok!" Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri onu peygamber yapmış. Allah'ın seçip peygamber yaptığı, görevlendirdiği bir insan... Hem de Habîbullah, yâni Allah'ın sevdiği bir insan; Halîlullah... O bakımından kadir itibariyle en kadirlisi, en kıymetlisi, soylusu... Yine "Öğünmek yok!" diyor.

Başka hadis-i şerifler de okuyacağım ama bu sözlerin arkasından şöyle buyuruyor:

(*Eyyühe'n-nâs! Men etânâ, eteynâhu*) "Ey insanlar! Biz bize gelene gideriz." Peygamber Efendimiz ziyareti severdi. Ziyarete teşvik ederdi. Kardeşliği teşvik ederdi. İyiliğe iyilikle mukabele etmeyi, hediyeye hediyeyle mukabele etmeyi daima tavsiye ederdi. İnsanlar arasındaki münasebetlerin daima güzel olmasını dâimâ öğütlerdi. Kendisine gelene, o da giderdi.

Hatta, davet eden kimse çok fakir de olsa, çok kıymetsiz bir şey bile sunsa... Hani bir deve parçasını koymuş kaba, kaynatmış; onu bile sunsa ki, o zaman o çok kıymetli bir yemek sayılmıyor. Ona bile giderdi.

"Bize gelene biz de gideriz. (*Ve men ekremenâ, ekremnâhü*) Kim bize ikramda bulunursa, iyi muamele yaparsa; biz de ona iyi muamele yaparız. Soylu insan muamelesi yaparız. O zaman hatırını kollarız."

(*Ve men kâtebenâ, kâtebnâhü*) "Kim bizimle yazılı anlaşma yaparsa, biz de onunla o anlaşmaya uygun olarak imza atar, o anlaşmaya riayet ederiz."

Kâtebe-yükâtibü-mükâtebeten; daha ziyade köleyle efendisi arasında yapılan anlaşma için kullanılan bir kelime. Köle efendisine diyor ki: "Ben kendi ücretimi, bir yerlerden çalışıp ödeyeceğim. Sen beni satacağın zaman ne kadar para alacaksan, o

kadar parayı ben sana vereceğim. Anlaşalım!” diyor. Efendisi de pekiyi diyor, köleyle bir anlaşma yapıyorlar, imzalıyorlar. Köle de gece gündüz çalışıyor, çabalıyor, kendi parasını ödüyor. Buna *mükâtebe* deniyor. Yazıyla bir anlaşma yazmak demek ama, burada özel bir anlamı var.

“—Kim bizimle anlaşma yaparsa, biz de onunla anlaşırız. Yâni eğer bizden bir köle, bizimle böyle bir şey yapmak isterse, imzayı atarız; biz de onun anlaşmasına sadâkat gösteririz. Başka hususlarla bir anlaşma isterse, yine riayet ederiz. Yani zorluk çıkartmayız, iyiliğe mukabele ederiz.” demek istiyor.

(*Ve men şeyyea mevtânâ, şeyya'nâ mevtâhü*) “Kim bizim cenazemize, vefat eden kimsemize son görevleri yaparsa, cenazeyi teşyî ederse; biz de onun cenâzesini teşyî ederiz.”

Cenazeyi teşyî etmek; namazını kıldıktan sonra kabre götürüp, son vazifeleri yapıp, defnetmek demek. “Kim bizim vefat etmiş olanlarımıza bu son görevleri yaparsa, biz de onların vefat edenlerine bu muameleyi yaparız.”

Bunlar aynı zamanda, bize de bir nasihat oluyor. Yâni insanlara beşeri münasebetlerde, onların yaptıkları gibi siz de karşılık verin mânâsına.

(*Ve men kàme bi-hakkınâ, kumnâ bi-hakkıhî*) “Kim bizim hakkımızı çiğnemezse, yerine getirirse; biz de onun hakkını çiğnemeyiz, biz de onun hakkını yerine getiririz, hakkını veririz.”

(*Eyyühe'n-nâs*) “Ey insanlar! (*Câlisü'n-nâse alâ kadri ahsâbihim*) İnsanlarla, onların saygınlıkları ölçüsüne göre, mecliste oturun!” Yani saygın insanın karşısında, öyle davranılacak. Yaşlı, başlı, saygın, itibarlı kimseye karşı davranış, büyüğe olan davranış, samimi arkadaşa, kendisinden küçüğe karşı olan davranışa benzemez. “İnsanların saygınlığına göre, haseblerine göre onlarla oturmanıza, kalkmanıza, meclisteki davranışlarınıza dikkat edin!”

(*Ve hàlitu'n-nâse alâ kadri edyânihim*) “Ve insanların dindarlıklarındaki kuvvetine göre, onlarla samimiyetinizi ilerletin, onlarla kaynaşın!” Demek ki, dindar insanla kaynaşmayı daha çok yapacak. Çünkü hem kendisi dindarlığını onun yanında daha kolay yürütür; hem de ondan birçok şeyler öğrenir,

birbirlerini etkilerler. Böylece Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun kulluğu yapmak daha kolay olur.

(*Ve enzilü'n-nâse alâ kadri mürüvvâtihim*) "Ve insanları mürüvvetlerinin, mertliklerinin miktarına göre konuklayın!"

Mürüvvât, mürüvvetin çoğulu oluyor. *Mürüvvet* aslında *imru'* kelimesinin masdarı oluyor. Yani erlik demek, mertlik demek... Adam gibi, olgun yetişmiş bir insanın davranışları gibi davranan, onu gösteren kimseye mürüvvetli derler. Onları göstermeyen kimseye de, mürüvvetsiz derler. Yani ergin davranmıyor, tam bir adam değil. Hani, "O adam, adam değil!" deriz ya, bazen böyle döneklik yapanlara.

Mürüvvet erlik mânâsına geliyor, ama bu da muamelede güvenilirlik, sözünde durma mânâsına.

(*Ve dâru'n-nâse bi-ukùliküm.*) "İnsanlara aklınızı kullanarak, aklınızı kullana kullana muamele yapın; onları öyle dirayetle idare edin!" Yani onları aklınızla, dirâyetle idare edin! Veya bunun aksi, akılla idare etmenin aksi ne olur? Nefsinizle, yâni nefsânî duygularla yaparsanız; o zaman şöyle dedi, kızarsınız,

böyle söyledi kızarsınız; oturdu kızarsınız, kalktı kızarsınız... "Öyle yapmayın da, aklınıza göre davranın!" diyor Efendimiz.

Demek ki, kendisini kısa bir tanıtma ile tanıtmış, ama arkasından etrafındaki müslümanlara, insanlarla beşeri ilişkilerini güzel yapmaları konusunda mütekàbiliyet esasına göre, iyi davranana iyi davranmayı tavsiye eylemiş.

Ondan sonra da, dindar insan seçmeyi, onlarla daha iyi arkadaşlık yapmayı ve saygınlığına göre insanlara muameleyi dikkatlice yapmayı tavsiye eylemiş. "Hissiyâtınıza mağlub olarak insanlarla münâsebetlerinizi kızgınlıklarla, sevgilerle, düşmanlıklarla götürmeyin de aklınızla götürün, mantıklı davranın!" diye tavsiye buyurmuş.

b. Ben Cihad Peygamberiyim!

Diğer hadis-i şerif… Orada da buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[44]

أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ ، أَنَا رَسُولُ الرَّحْمَةِ ، أَنَا رَسُولُ الْمَلْحَمَةِ ،

أَنَا الْمُقَفَّي وَ الْحَاشِرُ ، بُعِثْتُ بِالْجِهَادِ ، وَ لَمْ أُبْعَثْ بِالزِّرَاعِ

(ابن سعد عن مجاهد مرسلاً)

RE. 153/4 (*Ene muhammedün ve ahmedün, ene rasulü'r-rahmeti, ene rasûlü'l-melhameti, ene'l-mukaffî ve'l-hàşiru, buistü bi'l-cihâdi, ve lem üb'asü bi'z-zirâ'*)

Bu hadis-i şerifte de, Peygamber Efendimiz kendisi hakkında bilgi veriyor. O bilgilerden de bize çok faydalı işaretler çıkacak. Buyuruyor ki:

---

[44] İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.105; Mücâhid Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.627, no:32167; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.Vıı, s.35, no:5736.

(*Ene muhammedün*) “Ben Muhammed’im.” Dedesi Abdü’l-Muttalib, doğduğu zaman bu torununa Muhammed ismini vermiş. *Muhammed*; çok medhedilmiş, çok öğülmüş kişi demek. Araplar arasında yaygın bir isim değil. Şaşırmışlar:

“—Niye bu ismi verdin?” demişler.

Demiş ki:

“—Yerde de, gökte de öğülen bir insan olsun diye düşündüm.”

Tabii, öyle mübarek insanların isminin konulması da, hep Cenâb-ı Hakk’ın işaretiyle olur. Muhammed bir ismi...

(*Ve ahmedün*) “Ben Ahmed’im.” Ahmed de aynı mânâya gelir. Bu da ism-i mef’ul olan Mahmud’un, ism-i tafdilidir. Yâni çok Mahmud, çok övülen; yine Muhammed gibi. *Hammede-yuhammidu*, teksir ifade ediyor. Arapça bilenler bilir, tef’il bâbı çokluk ifade eder. Meselâ *darabe* döğdü demek; *darraba*, *tadrîb* çok döğdü demek. *Hamide*, hamd etti demek; *ahmede* çok hamd etti demek. *Muhammid*, çok hamdeden; *Muhammed* ise çok övülen, beğenilen mânâsına geliyor. *Ahmed* de, çok *Mahmud* demek; aynı kapıya çıkıyor.

Eski kitaplarda, Allah’ın eski peygamberlere vahiyle indirmiş olduğu eski kitaplarda, Peygamber Efendimiz’den *Ahmed* diye de bahsedilir. Meselâ, İncil’de *Paraklitus* diye geçer. İncil’in kendisi yok ortada, tercümeleri var. Tercümelerinde *Paraklitus* diye bir kelime var; o da aynı mânâya, yâni çok öğülen mânâsına geliyor. Ama İncil’in tam aslı bulunsa, orada Ahmed olduğu anlaşılacak.

Çünkü Saf Sûresi’nde Cenâb-ı Hak Teàlâ buyuruyor ki:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَابَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي

اسْمُهُ أَحْمَدُ (الصف:٦)

(*Ve iz kàle îsebnu meryeme yâ benî isrâîle innî rasûlu’llàhi ileyküm musaddikan limâ beyne yedeyye mine’t-tevrâti ve mübeşşiran bi-rasûlin ye’tî min ba’dismühû ahmed.*) [Hatırla ki,

Meryem oğlu İsa: Ey İsrâil Oğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti.] (Saf, 61/6)

"—Ben, benden sonra gelecek, ismi Ahmed olacak olan bir peygamberi müjdeleyiciyim. Mûsâ AS'dan, peygamberlerden gelen eski ahkâm-ı ilâhiyyeyi de tasdik ediciyim. Onların arasındayım. Eskiyi tasdik edici ve gelecek olan bir peygamberi, âhir zaman peygamberi, Ahmed isimli peygamberi müjdeleyiciyim." diyor.

Zaten İncil'in müjde mânâsına geldiğini biliyoruz. Abdü'l-Ehad isimli bir zât var; papazlıktan İslâm'a girmiş, çok yüksek tahsilli. İsmi Abdü'l-Mesih iken, ismini değiştirmiş Abdü'l-Ehad adını almış. Çok doktoralar yapmış, profesör olmuş, ilimde, irfanda ilerlemiş, çok lisan bilen bir kimse. İncil üzerine, Kur'an üzerine kitap yazmış. O diyor ki:

"—*İncil*, müjde demektir. Çünkü Hazret-i İsâ AS vaazlarında, 'Benden sonra bir peygamber gelecek, aman o geldiği zaman ona tabi olun!' diye müjdeliyordu. Onun için müjde mânâsına gelir." diye açıklıyor.

Bir papazın açıklaması böyle...

Demek ki, Ahmed ismi de var, Muhammed ismi de var. Kur'an-ı Kerim'de de hem Muhammed diye geçiyor... Meselâ, Fetih Sûresi'nde;

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ (الفتح:٢٩)

(*Muhammedün rasûlü'llàh*) [Muhammed Allah'ın rasûlüdür.] (Feth, 48/29) diye geçiyor. Başka bir ayet-i kerimede;

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ (آل عمران:١٤٤)

(*Ve mâ muhammedün illâ rasûl*) [Muhammed ancak bir peygamberdir.] (Ali İmran, 3/144) diye geçiyor. Saf Sûresi'nde Ahmed diye geçiyor.

Peygamber Efendimiz'in çeşitli sıfatları vardır, onları da göreceğiz. Yâni, sıfatlar isimler grubuna dâhildir.

"Ben Muhammed'im ve Ahmed'im!" diyor Peygamber Efendimiz. (*Ene rasûlü'r-rahmeti*) "Ben rahmet peygamberiyim!" Allah'ın rahmetini insanlara bildiren, Allah'ın insanlara rahmet olarak gönderdiği peygamberim mânâsına gelir. Allah'ın bize rahmetini müjdeliyor tabii: "Bakın, mü'min olursanız cennete gideceksiniz, rahmet-i Rahmâna ereceksiniz!" diye... Ama asıl;

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (الأنبياء:١٠٧)

(*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-àlemîn*) (Enbiyâ, 21/107) diye, kendisinin àlemlere rahmet olarak gönderilmesi dolayısıyla, rahmet peygamberi Peygamber Efendimiz.

Ne demek àlemlere rahmet olarak gönderilmek, onu da tekrar açıklayalım: *Rahmet*, acımak demek, yâni merhamet etmek mânâsına geliyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'i, alemlere rahmet olarak göndermiş; ne demek?.. İnsanların gerçekleri görüp de, şaşkınlık yapmayıp da Allah'ın lütfuna ermesi, cennete girmesini sağlamak için, Allah bir ikazcı olarak, bir müjdeci olarak göndermiş ki, bu güzel bir şey tabii...

Önceden haber veriyor Cenâb-ı Hak: "Bak böyle yapın, cenneti kazanırsınız! Şöyle şöyle yapmayın, onlar fenadır. Öyle yaparsanız, zarara uğrarsınız. Şöyle yaparsanız, cehenneme girersiniz." diye bildiriyor. Bunları önceden bildirmesi rahmet... Bildirmeyip de, insanları sessiz sedasız imtihan edip de, dünyaya gönderip de, sonunda hatalıları cehenneme atmak yerine; Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmetinden, insanlara merhametinden, peygamberler gönderiyor ki, "İkaz olsunlar, mütenebbih olsunlar, kendilerini düzeltsinler de, Allah'ın lütfuna ersinler!" diye...

Peygamber Efendimiz de ancak rahmet olarak indirilmiştir, merhamet olarak indirilmiştir. Yâni, insanların iyiliği için indirilmiştir, insanlar kurtulsun diye indirilmiştir. O bakımdan *Rasûlü'r-rahme*'dir. Peygamber Efendimiz rahmet peygamberidir. Rahmet olarak gönderilmiş bir peygamberdir. Doğrudan doğruya kendisinin varlığı, peygamberliği rahmettir.

(*Ene rasûlü'l-melhameti*) "Ben Savaş peygamberiyim!" *Melhame* savaş demek. Etlerin kesildiği, insanların birbirleriyle çarpıştığı ve yaralandığı ve öldüğü bir olay olduğu için, savaşa *melhame* denmiştir. Yâni kanların döküldüğü, etlerin kesildiği, insan vücutlarının yaralandığı yer mânâsına.

Peygamber Efendimiz aynı zamanda buyuruyor ki:

"—Ben rahmet peygamberiyim. İnsanların dünya ahiret saadetini sağlamak için müjdeci ve ikazcı olarak gönderildim, bu bakımdan rahmetim. Ama bir taraftan da savaş peygamberiyim!"

Bu ne demek?.. Yâni, eğer bazı kötü insanlar Allah'ın emirlerini dinlemezlerse, Allah'ın emrinin tebliğini, insanlara bildirilmesini engellerlerse, Allah'ın buyurduğu güzel şeyleri yaptırtmamaya çalışırlarsa, Allah'ın yasakladığı çirkin işleri yapmaya kalkarlarsa, o zaman bunlara karşı tedbir almak gerekir. Dünyanın nizamı, insanların mutlu bir şekilde yaşaması buna bağlıdır. Onun için devletler kurulmuştur, kanunlar konulmuştur, polis vardır, zabıta vardır, asayiş vardır, yanlış iş yaptırmazlar. Yakalarlarsa muhakeme ederler, cezalandırırlar.

Tarihten beri böyle olmuştur. İnsanlar kötülüğe fırsat vermemeğe çalışırlar. Kötüleri caydırmağa, cezalandırmağa çalışırlar. İyiliği de yapmağa çalışırlar. Umûmiyetle böyledir.

Bu izahları şu bakımdan yapıyorum: Bir peygamber savaş yapar mı?.. Yapar. Çünkü, peygambere karşı savaşa kalkışılırsa, o zaman kendisini savunması gerekir. İyiliklerin yapılmasını engellemeye kalkıyorsa bazı insanlar, onlarla çarpışılır.

Polis de çarpışıyor. Baskın yapıyor, çeteyi dağıtıyor. Bu işin tabiiliğini anlatmak için söylüyorum. Ordular da çarpışıyor. Bir kötülük gördüğü zaman engellemek ve ülkeyi savunmak için çarpışıyorlar.

Peygamber Efendimiz sessiz, sedasız, pısırık, susan, sesini çıkartmayan bir peygamber değil. Yakalanan, gadredilen, testereyle kesilen bir insan değil. Peygamber Efendimiz merdâne, kötü insanlarla da çarpışan bir peygamber olarak gönderilmiş. Onun için Rasûlü'l-melhame'dir.

Ve buyuruyor ki SAS Efendimiz:

(*Ene mukaffi*) "Ben mukaffîyim, artçıyım."

Ne demek *mukaffî*?.. Şiirin kelimelerin en sonunda bir şey geliyor, *kàfiye* diyoruz ona. O kelime ile ilgili, aynı kökten. *Mukaffî*; bir şeyi kapatıcı, bitirici. Neyi bitiriyor?.. Peygamberler dünyanın hayatı, asırları boyunca gelmişler, insanlara olayları anlatmışlar, gerçekleri bildirmişler, Allah'ın güzel kulu olmalarını sağlamak için öğütlerini vermişler. Bunların sonuncusu, bu işi kapayan kim?.. Peygamber Efendimiz. Yani ne demek?.. Ahir zaman peygamberi demek, son peygamber demek...

Mukaffî demek; artcı, en sonuncu, en sonda gelen demek. Bitiriyor, artık kapatıyor. Peygamber Efendimiz'den sonra peygamber yok. (*Men lâ nebiyye ba'dehu*) Kendisinden sonra peygamber olmayacak olan, ahir zaman peygamberi.

O halde şimdi bu sıralarda ikide birde gazetelerde, haber kaynaklarında, "Birisi ben peygamberim dedi." vs. diye duyarsak, nedir o?.. Ya mecnundur, tımarhaneden kaçmıştır; veya tımarhaneliktir, tımarhaneye konulması gerekir. Gerçekten Allah'ın peygamberi değildir. Çünkü Peygamber Efendimiz, ahir zaman peygamberidir. Ondan sonra peygamber gelmeyecektir.

Peygamber SAS Efendimiz gelmeden evvel, onun ahir zaman peygamberi olduğunu, Allah öteki peygamberlere de bildirmiş. Yâni, nebiyy-i ahiri'z-zaman, ahir zaman peygamberi diye onun evsafını verirken, ondan sonra peygamber gelmeyeceğini bildirmiş.

Binaen aleyh, Peygamberimiz'den sonra peygamber olmadığını, hem alim, insaflı hristiyanlar bilirler... Hem alim, insaflı yahudiler, yahudi alimleri bilirler ki, Peygamber SAS Efendimiz'den sonra peygamber yok... Mukaffî, yâni artçı, artık bu işin sonuncusu; ondan sonra yok!

Senden sonra var mı?.. Yok! İşte ona mukaffi derler. Efendimiz vasıflarını söylerken, onu da söylüyor.

(*Ve'l-hàşir*) "Ben aynı zamanda kıyamette insanları toplayıcıyım." Hàşir; haşr etmek mânâsına, ism-i fail bu... Haşr edici, yâni toplayıcı demek.

Peygamber Efendimiz insanları kıyamette toparlayacak. Kimleri toparlayacak?.. Bütün mü'min insanlar Peygamber Efendimiz'in etrafında toplanacak. Hazret-i Adem'den İsâ AS'a kadar bütün peygamberler, sıddîklar, şehidler, sàlihler onun yanında yer alacaklar; Livâü'l-Hamd'i altında bulunacaklar.

Ve buyuruyor ki: (*Buistü bi'l-cihâdi*) "Ben cihad göreviyle gönderildim; (*ve lem üb'asü bi'z-zirâ'*) çiftçilikle gönderilmedim. Çiftçilik yapmak için gönderilmedim; Allah'ın emrini yerine getirmek için, engelleri aşıp, cihad yaparak İslâm'ın yerleştirilmesi için gönderildim." buyuruyor.

Zira'; fial vezninde, mufâale babından masdardır. *Muzâraa* ne demek; ziraat yapmak demek. Toprağı eşmek, kazmak, sürmek, tohumu ekmek, fidanı dikmek, mahsûlü almak mesleği, ziraatçilik.

Peygamber SAS Efendimiz ziraatçilikle emrolunmamış, cihadla emrolunmuş, cihad yapmak göreviyle gönderilmiş. Onun için, bütün müslümanların en başta gelen, en kıymetli, en şerefli hizmeti cihaddır. Allah yolunda, Allah'ın dinine hizmet etmektir. Allah'ın emrettiği güzel şeylerin, doğru inancın, hak dinin korunmasına yayılmasına gelişmesine çalışmaktır. Efendimiz bunu açıkça bildiriyor.

Başka bir hadis-i şerifte SAS Efendimiz şöyle ifade buyuruyor:

“—Eğer müslümanlar kazançla, ziraatle meşgul olurlar da, emr-i ma’ruf, nehy-i münker ve cihadı yapmazlarsa; o zaman, Ümmet-i Muhammed’in başına Allah öyle fitneler, musibetler, belâlar gönderir ki, sàlih kimseler dua etseler bile, Allah onların dualarını kabul etmez, o belâyı kaldırmaz; müslümanlar asıl görevlerine dönmedikçe...”

Müslümanlar asıl görevleri olan; İslâm’ı yaymak, öğretmek, insanları İslâm’a çağırmak, davet etmek ve Allah’ın emrini, dininin güzelliklerini insanlara anmak vazifesini yapmaktan geri dururlarsa; o zaman düşmanlar gàlip gelir, mafiyalar gàlip gelir, çeteler gàlip gelir.

Düşmanlar bir yeri istila ettiler mi, berbat ederler. Bombalarlar şimdiki duruma göre... Eskiden yakıp yıkarlardı. İnsanları öldürürler; makinalı tüfeklerle, bombalarla, evleri yıkarlar, yakarlar... Çocukların hali perişan; kızların, kadınların hali perişan... Erkekler kanlar içinde yerde... Çok fena şeyler olur. Çünkü iyiler çalışma yapmadılar, kötüler hakim oldu. İnsafsız, merhametsiz insanlar öyle yaparlar.

Müslümanlar gittikleri yerde ne yapmışlar?.. Gittikleri yerde ahaliye iyi bakmışlar. Meselâ, Balkanları fethetmişler, Viyana'ya kadar dayanmışlar, Sırplar Sırp olarak kalmış, Yunanlılar Yunanlı olarak kalmış, Bulgarlar Bulgar olarak kalmış; kiliseleri, papazları devam etmiş. Yedi asır Osmanlı idaresinde, Osmanlı onları en medenî şekilde yönetmiş. Gayet güzel...

Askere alınmamış, müslümanlar askere çağırılmış, ölmüş. Ankara'nın en güzel yerlerinde Rumların, Ermenilerin köşkleri var; Keçiören'de... Kayseri'nin en güzel yerlerinde, Talas'ta ve sâirede köşkleri var kesme taştan... Konya'da, başka şehirlerde huzur içinde, asırlarca yaşamışlar...

Hattâ birisi söylemişti: Anadolu erkeklerinin Anadolu'dan İstanbul'a çalışmaya geldikleri gibi, bu Amerika bulunduktan sonra, uyanık olan Ermeniler Doğu Anadolu'dan kalkar, Amerika'ya giderlermiş. İşte 1800'lü yıllarda, Osmanlıların son devirlerinde... Orada çalışırlarmış, para kazanırlarmış, gelirlermiş. Avrupa'ya giden işçilerin para kazanıp geldikleri gibi...

Doğu Anadolu'da, Erzincan'da bir Ermeni'ye demiş ki birisi:

"—Yâ, hanımını da götürsene gittiğin yere, Amerika'ya!"

Demiş ki:

"—Ben aptal mıyım? Hanımım burada emniyette, namuslu, kimse ona yan bakmıyor, bir zarar vermiyor, huzur içinde... Ben de çalışıyorum, para kazanıyorum geliyorum." demiş.

Bunu oralardaki bir kimseden duymuştum, askerlik yaptığım sırada. Ben de hayret etmiştim. Yâni, emniyette olduğu için, hanımını bırakıyor, kendisi çalışıp dönüyor.

Huzur içinde yaşatmış. Onlardan vezir seçmiş, hükümete almış, milletvekili seçmiş. Amma dış kışkırtmalardan, tahriklerden sonra da, onlar büyük katliamlar yaptılar. Ahaliye, kendilerine asırlarca komşu muamelesi yapan, hiç bir zarar vermeyen bu asil millete ne kötü günler yaşattılar.

Düşmanla işbirliği yaptılar. Ruslar Erzurum'a kadar geldiği zaman, onlara öncülük, kılavuzluk ettiler. Fransızlar güneye geldiği zaman, öncülük ettiler. İtalyanlar geldiği zaman, Yunanlılar geldiği zaman, her taraftan saldırıya uğradığımız o kara günlerimizde, eski iyilikleri unuttular, çok kötü şeyler

yaptılar. Maraş'ta vs. yerlerde silahlandılar, saldırdılar. Ondan sonra da tabii, ahali de kendisini savundu.

Yâni, iyilere görev düştüğünü anlatmak için bunları söylüyorum.

"—Bu savaş da ne oluyor?" diyenlere, ben de aynı şeyi söylüyorum:

"—İslâm savaşmıyor, savaş da ne oluyor? Niye İslam'la savaşıyorsunuz?.. Herkes fikrini söylesin, bakalım kim haklı? Puta tapan mı haklı, haça tapan mı haklı, yeri göğü yaratan Rabbü'l-âlemîn'e tapan mı haklı?.. Niye siz Haçlı Seferleri düzenleyip de üstümüze geldiniz?.. Niye Hindular bu kadar saldırılar yaptılar?.."

Geçen gün öğrendim: Sihler başlarına bir kırmızı kurdele takarlarmış. Bir müslümanı öldürmeyince, o kurdeleyi çıkartmazlarmış. Şu düşmanlığa bak!..

Müslümanlar öyle yapmıyor ki!.. Gidiyor:

"—Buda'ya tapmayın! Bu puta, bu ineğe tapmayın; Allah'a kulluk edin! Doğru olan din, Allah'a kulluk etmektir." diyor.

"—Pekiyi" derse, her şeyi olduğu gibi kalıyor. Çok daha mutlu yaşıyorlar.

Ama bunlar, fırsat buldu mu katliam yapıyorlar. Kadınlara kötülük yapıyorlar, kızlara kötülük yapıyorlar. Küçük çocukları, bebekleri süngünün ucuna takıyorlar. Mâsum insanları kazıklara oturtuyorlar.

Tarihte bunlar görülüyor. Bu haçlılar geldikleri zaman, küçük çocukların eti körpe diye, çocuk eti yemişler. Onlarla beraber gelen bir papaz, hatıratında bunları yazıyor. Onun için kimse kalkıp da iftira etmesin, eğri otursa bile doğru konuşsun!

Bu savaş da ne oluyor? Niye yapıyorsunuz bunu?.. Çünkü fikrin karşısında duramıyorsunuz. Fikrin karşısında duramayınca da, menfaatleriniz kaçmasın diye savaşa kalkışıyorsunuz. "*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyin, oturun! Biz sizden başka bir şey istemiyoruz ki...

Allah CC, Allah'ın varlığını birliğini kabul etmenizi istiyor:

"—Ben yaratıyorum, ben besliyorum; benden gayrıya tapıyorlar! Bu ne biçim iş?" diyor.

Biz böyle bir yanlışlığı engellemeye çalışıyoruz.

Binâen aleyh, mütecâvizin alacağı cevap vardır. Birisi tecâvüze kalkışmışsa, o zaman o kavgayı başlatana cevap verilir. Cevap hakkı doğar, savunma hakkı doğar.

c. Ben Peygamberlerin Efendisiyim!

Diğer hadis-i şerife geçiyorum. Aynı minval üzere, Efendimiz'in kendisinden bahsettiği hadislerden. Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri:[45]

أَنَا سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ إِذَا بُعِثُوا ، وَسَابِقُهُمْ إِذَا وَرَدُوا ، وَمُبَشِّرِهِمْ إِذَا أُبْلِسُوا ، وَ إِمَامِهِمْ إِذَا سَجَدُوا ، وَ أَقْرَبُهُمْ مَجْلِسًا إِذَا اجْتَمَعُوا ؟

[45] *Kenzü'l-Ummâl*, c.11, s.584, no:32043; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.17, no:5701.

أَتَكَلَّمُ ، فَيُصَدِّقُنِي ؛ وَأَشْفَعُ ، فَيُشَفِّعُنِي ؛ وَأَسْئَلُ ، فَيُعْطِينِي (ابن النجار عن أم كرز)

RE. 152/4 (*Ene seyyidü'l-mürselîne izâ buisû, ve sàbikuhüm izâ veradû, ve mübeşşiruhüm izâ üblisû, ve imâmühüm izâ secedû, ve akrabühüm meclisen ize'ctemeù, etekellemü feyüsaddikunî, ve eşfeu feyüşeffiunî, ve esel'ü feyu'tînî.*)

Ümm-ü Kerz RA'dan rivayet olunmuş. Burada da kendi vasıflarını, kendi mübarek lisânıyla söylediğini görüyoruz. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ene seyyidü'l-mürselîn*) "Ben mürsellerin, yâni peygamberlerin, görevli olarak insanlara gönderilmiş mübarek enbiyâullahın, Allah elçilerinin seyyidiyim!"

Peygamber Efendimiz, mertebe bakımından peygamberlerin en üstünüdür. Allah-u Teàlâ Hazretleri ona ahirette Makàm-ı Mahmud'u vermiştir. Kendisinin de bir adı Mahmud'dur; hem de kendisi, sàhib-i Makàm-ı Mahmud'dur. Makàm-ı Mahmud cennetteki en yüksek derecedir. Bir kişi içindir o; o da Peygamber Efendimiz'dir. Makàm-ı Mahmud'un sahibi ve peygamberlerin serveridir. En yüksek mertebelisidir.

Bütün peygamberler hâl-i hayatlarında, onun ümmeti olmayı temenni etmişlerdir. Adem, Musâ ve İsâ peygamberler, hepsi onun şanını, şerefini, üstünlüğünü, efdaliyetini ümmetlerine bildirmişlerdir.

(*Ene seyyidü'l-mürselîne izâ buisû*) "Peygamber olarak gönderildikleri zaman, ben peygamberlerin en saygınıyım, seyyidiyim, efendisiyim, en soylusu, asâletlisiyim!" buyuruyor.

(*Ve sàbikuhüm izâ veradû*) "Ve Havz-ı Kevser'in başına vardıkları zaman, mahşer yerine vardıkları zaman, Havz-ı Kevser'in başına gidildiği zaman, ben en önde gideniyim." *Verede*, vârid olmak, vürûd etmek, yâni gelmek mânâsına, umumiyetle bir suya gitmek mânâsına kullanılır Arapça'da. Evet, Peygamber Efendimiz bu önceliğe sahip, ilk önce o gidecek.

(*Ve mübeşşiruhüm izâ üblisû*) *Eblese-iblâs-üblisû*; me'yus olmak, ümit kesmek, ümitsizliğe düşmek demek. "İnsanlar

mahşerde Allah'ın kahrını, gazabını heyecanla gördükleri zaman, tir tir titrerken, ümitleri kalmadığı sırada, ben onlara müjde vericiyim." Cenâb-ı Hakk'a tazarru ve niyaz edecek, şefaat edecek. "Haydi üzülmeyin ey insanlar!" diye onların ümitsizliklerini, korkularını izale edecek.

(*Ve imâmühüm izâ secedû*) "Secde ettikleri zaman, namaz kıldıkları zaman, ben onların imamıyım!" Peygamber Efendimiz Mi'rac'da da bütün peygamberlere imamlık etmişti. Mahşerde de en önde, onların imamı olacak. Çünkü onların seyyidi, en önde geleni, rütbesi en yüksek olanı.

(*Ve akrabühüm meclisen ize'ctemeù*) "Toplaştıkları zaman, ben oturma yeri bakımından Allah'a en yakın, en şerefli yerde oturanıyım!" Mahşer yerinde toplandıkları zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde Allah'ın sàlih kulları gölgelenirken, kendisine en yakın, en şerefli yere onu oturtacak.

(*Etekellemü*) Ben konuşacağım mahşer günü, söz isteyip konuşacağım. (*Feyüsaddikunî*) [Benim sözlerim tasdik edilecek.] Allah-u Teàlâ Hazretleri benim sözümü, söylediğim sözleri: "Doğru söylüyorsun Ey mübarek Rasûlüm, doğrusun, tamam Rasûlüm!" diye beni tasdik edecek. Kim?.. Allah.

(*Ve eşfeu*) "Ben şefaat edeceğim. 'Yâ Rabbi, ümmetime rahmeyle! Günah işlemiş olsalar bile, suçlularını affeyle!' diye şefaat isteyeceğim. (*Feyüşeffiunî*) [Şefaatim kabul edilecek.] Allah-u Teàlâ benim şefaatimi makbul, geçerli şefaat sayacak." Şefaatim iş görecek. Yâni, şefaate muhtaç olanlar şefaate erecekler, kurtulacaklar.

(*Ve esel'ü, feyu'tînî*) [İsteyeceğim, istediğim verilecek.] "Cenâb-ı Mevlâ'dan isteyeceğim, o da bana istediklerimi bahşedecek."

Orada herkes tir tir titrerken, konuşmaya cesareti yokken, Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz'e bu üstünlükleri vermiş. Şefaat edince, şefâati makbul; konuştuğu zaman, sözü dinleniyor; istediği zaman, istediği veriliyor. Meclisi Allah'ın huzurunda, Allah'a en yakın meclis; secde ettikleri zaman toplanınca, peygamberlerin imamı; ümitsizliğe düştükleri zaman, onlara müjde veren, mahşer yerine geldikleri zaman en önde gelen, peygamberlerin serveri Peygamber Efendimiz SAS...

d. Livâü'l-Hamd Benim Elimde Olacak

Sonuncu hadis-i şerifi okuyarak sohbetimi tamamlamak istiyorum. Bu hadis-i şerif de Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve İmam Tirmizî tarafından rivayet olunmuş, hasen hadis-i şerif. Kitapları muteber ve rivayetleri kuvvetli mübarek hadis alimleri bunlar. Kimse itiraz edemez, onları herkes sever, sayar; hadis ilmindeki hükümlerinin ne kadar değerli olduğunu bilirler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[46]

أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ القِيَامَةِ ، وَلاَ فَخرَ ؛ وَبِيَدِي لِوَاءُ الْحَمْدِ ، وَلاَ
فَخْرَ ؛ وَ مَا مِنْ نَبِي يَوْمَئِذٍ آدَمُ فَمَنْ سِوَاهُ ، إِلاَّ تَحْتَ لِوَائِي ؛ وَ أَنَا
أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضُ وَلاَ فَخْرَ ؛ وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ
وَلاَ فَخْرَ (حم. ت. حسن ، ه. عن أبي سعيد)

RE. 152/2 (*Ene seyyidü veledi âdeme yevme'l-kıyâmeti ve lâ fahra, ve bi-yedî livâü'l-hamdi ve lâ fahra, ve mâ min nebiyyin yevme izin âdemü femen sivâhü illâ tahte livâî; ve ene evvelü men tenşakku anhü'l-ardu ve lâ fahra; ve ene evvelü şâfiin ve evvelü müşeffain ve lâ fahr.*)

(*Ene seyyidü veledi âdeme yevme'l-kıyâmeh*) "Ben kıyamet gününde Adem AS'ın evlâtlarının, yâni insan cinsinin seyyidiyim, en şereflisiyim, en efendisiyim, en önde geleniyim; (*ve lâ fahra*) iftihar yok!" Durum bu merkezde; ben Allah'ın bana bahşettiği bu dereceyi, sordunuz diye ifade ediyorum demek.

---

[46] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.308, no:3148; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1440, no:4308; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.2, no:11000; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.398, no:6478; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.401, no:7493; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.530, no:31882; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.15, no:11; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.25, no:5712.

(*Ve bi-yedî* —veya *bi-yedeyye*— *livâü'l-hamdi ve lâ fahra*) "Hamd sancağı, *Livâü'l-Hamd* benim elimde —veya iki elimde— olacak; öğünmek yok."

Bu *Livâü'l-Hamd*'i, Peygamber Efendimiz'in eline verilecek Hamd Sancağı'nı anlamak için, Hacca gidenler Arafat'ı, Müzdelife'yi, Mina'yı hatırlasınlar. Topluluk halinde gelmiş olan hacılar, birbirlerini kalabalıkta görsünler, tanısınlar diye, başlarında bulunan kimse, uzun bir sopaya bir bayrak takıyor, bir renkli bez takıyor. Herkes bakıyor, "Hah, tamam, bizim kafile şurada!" diye onun peşinden gidiyorlar. Kafile belli oluyor.

İşte bunun gibi, mahşer gününün kalabalığı içinde, Allah-u Teàlâ Hazretleri Hamd Sancağı'nı Peygamber Efendimiz'in eline verecek. O bayrakla Peygamber Efendimiz'in yerini, yanını herkes bilecek; peygamberler, sıddîklar, şehidler, sàlihler, mü'minler onun etrafında toplanacaklar. Hamd Sancağı'nın Efendimiz'in elinde olması çok büyük bir şeref!..

Çünkü bayrak, sancak şereftir, büyüklerin yanında olur ve çok önemli bir işarettir, çok derin anlamı vardır. Ahirette de Peygamber Efendimiz'in Livâü'l-Hamd'i, Hamd Sancağı olacak.

(*Ve mâ min nebiyyin yevme izin*) "Peygamberlerden hiç bir peygamber yoktur ki, o kıyamet gününde, (*âdemü femen sivâhü*) Adem ve ötekiler..." Halbuki Hazret-i Adem, insanların hepsinin dedesi, Peygamber Efendimiz'in de dedesi; yaşça büyük ama, hiç bir peygamber yok ki, (*İllâ tahte livâî*) "O gün hepsi benim Livâü'l-Hamd'imin, benim dalgalandırdığım şanlı Hamd Sancağı'nın altında olacaklar." Adem AS da gelecek, Adem AS'dan sonraki bütün yüz yirmi dört bin peygamber —sayısını Allah bilir— onlar hepsi benim sancağımın altında toplanacaklar." Allah bizi de orada toplananlardan eylesin... Bu arada hemen duamızı yapalım!

(*Ve ene evvelü men tenşakku anhü'l-ard*) "Yeryüzü yarılıp da, içindekileri çıkardığı zaman, ilk çıkan ben olacağım." Bundan maksat, insanlar kabre gömülüyor. Sonra kıyamet kopunca, sûra üfürülünce, onlar kabirlerinden kalkacaklar. Toprak açılacak, kabirden öyle kalkacaklar. Ama kabrinden ilk kalkan Peygamber Efendimiz olacak. Çünkü server o, önder o, en önde gidecek o...

Onun için ilkönce toprak onun üstünden açılacak. Kabr-i şerifinden Efendimiz kalkacak, öne geçecek. İlkönce o haşrolunacak, o ba'solacak. (*Ve lâ fahra*) "Öğünmek bahis konusu değil."

(*Ve ene evvelü şâfiin*) "Ve ilk şefaat edecek olan ben olacağım."

"—Yâ Rabbi, kullarını afv ü mağfiret eyle! Mü'minleri bağışla, günahlarını mağfiret eyle..." diye, Peygamber Efendimiz'in şefaat ettiği muhtelif yerler olacak. Kıyamet gününde muhtelif yerlerde, muhtelif zamanlarda şefaat edecek.

(*Ve evvelü müşeffain*) "Ve şefaati ilk kabul olan kimse de ben olacağım. (*Ve lâ fahra*) Bir öğünç bahis konusu değil." diye buyuruyor.

Tabii, Efendimiz'in kendisi hakkında bilgi verdiği daha başka pek çok hadis-i şerifler var. Biliyoruz ki, cennetin kapısına ilk gelecek olan da Peygamber Efendimiz olacak. Cennetin yüksek surları olacak.

Hattâ Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[47]

آتِي بَابَ الْجَنَّةِ يَومَ الْقِيَامَةِ ، فَأَسْتَفْتِحُ ، فَيَقُولُ الْخَازِنُ: مَنْ أَنْتَ ؟

فَأَقُولُ: مُحَمَّدٌ. فَيَقُولُ: بِكَ أُمِرْتُ لاَ أَفْتَحُ لأَحَدٍ قَبْلَكَ (م. حم.

وعبد بن حميد عن أنس)

RE. 3/1 (*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeh*) "Cennetin kapısına ben vardığım zaman, (*feesteftihu*) onun açılmasını isteyeceğim.

---

[47] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.188, no:197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.136, no:12420; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.379, no:1271; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.119, no:400; İbn-i Ebî Àsım, *Evâil*, c.I, s.62, no:10; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.447; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.138, no:418; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.462, no:955; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.532, no:31890; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.I, no:2; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.9, no:1.

(*Feyekùlü'l-hàzin*) Cennetin bekçisi Hàzin isimli melek, soracak:

(*Men ente?*) "Kimsin sen?.."

Peygamber Efendimiz de kendisini tanıtacak:

(*Ene muhammedün*) "Ben Muhammed'im! Allah'ın habîbi, ahir zaman peygamberi Muhammed'im." diyecek.

O zaman cennetin bekçisi meleğin, Rıdvân'ın cevabı şu olacak:

(*Bike ümirtü en lâ efteha kableke*) "Yâ Rasûlallah! Senden evvel bu kapıyı başka birisine açmamakla emrolunmuştum. Buyur, gir!" diyecek.

Yâni, Cenâb-ı Hak:

"—Sakın ha ey Rıdvân, Rasûlüllah'tan evvel kimseye açma! İlkönce o girecek buradan..." diye meleğine bildirdiği için, melek de onu beyan ediyor.

Böylece, cennete ilkönce Peygamber Efendimiz girecek. Her şeyin en üstünü, en önde geleni, ilki oluyor Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri.

e. Rasûlüllah'ı Tanıyalım!

Bizim ne yapmamız lâzım?.. Bizim Rasûlüllah SAS Efendimiz'i iyi tanımamız lâzım, iyi anlamamız lâzım!.. Onun büyüklüğünü, neden Allah'ın Habîbi olduğunu, niye peygamberlerin serveri olduğunu iyi anlamamız lâzım! Ve onun sevgisini gönlümüze yerleştirmemiz lâzım!..

Çünkü zâten tanıyınca, sevmemek mümkün değil. Onu gören aşık-ı sàdıkı olurdu. "Ondan önce ve onda sonra, hiç onun kadar güzelini görmedim!" derdi. Onu tanıyan da, aynı şeyi diyecektir muhakkak...

Rasûlüllah'ı tanıdıktan sonra, sevdikten sonra, müslümanın yapacağı iş, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine ittibâ etmektir. Sünnete ittibâ etmek ne demek?.. Hadis kitaplarını açmak, hadis-i şerif müslümanı olmaktır. En yüksek müslüman nasıl müslümandır?.. Hadis-i şerif müslümanıdır.

"—Başka ne tip müslümanlıklar var hocam?" diyecek olursanız; ahir zaman müslümanlığı var. Müslümana benzemez. Kendisine müslümanım der ama, "Ne biçim müslüman?" diye şaşarsınız. Çünkü İslâmî vazifeleri yapmaz. Günahların her çeşidini işler. Yine de o da bir derece, hiç olmazsa "El-hamdü lillâh, ben müslümanım!" der. Ama yanlış tarafı nedir?.. İyi olanı anlayamamaktır, iyi olanı da tenkit etmektir.

"—Biz de müslümanız!" deyip, daha iyi olan müslümanı tenkit eder, "Ne lüzum var?" filan der, cahilliğinden.

Ne lüzum olduğunu Allah biliyor, Rasûlüllah biliyor. Madem emretmiş, vardır bir sebebi...

"—İçki içme!"

"—Pekâlâ..."

"—Örtün!"

"—Pekâlâ..."

"—İbadet eyle!"

"—Pekâlâ..."

"—Yalan söyleme!"

"—Pekâlâ..."

Bunların hepsini yapar müslüman. Hadis-i şerif müslümanı odur. Zamane müslümanı da kendi kafasından uydurur, kaytarır,

kıvırtır; yine de müslümanlığı kimseye bırakmak istemez. Allah ıslah etsin...

Başka ne çeşit müslümanlıklar var?.. Bid'atlara saplanmış insanların müslümanlığı var. Bazı insanlar kendilerini dindarlık yapıyorum sanarak, sünnete aykırı yaşayışlara sürüklerler. Eski konuşmalarımda anlattığım gibi, demişler ki:

"—Salamura zeytin yemeyelim!.. Beyaz peynir yemeyelim!.."

Hatta birisi demiş ki, gülüyorum:

"—Bal yemeyelim!.."

Balı Kur'an-ı Kerim'de Allah medhediyor:

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ (النحل:٦٩)

(*Fîhi şifâun li'n-nâs*) "Onun içinde insanlar için şifâ var!" (Nahl, 16/69) buyuruyor. Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor. Güzel bir gıda, kuvvetli bir gıda... İçinde her türlü kıymetli, besleyici ve insan vücudunu zindeleştirici maddeler var.

Niye bal yemeyecekmişiz? Mantığa bakın: Arı her çiçekten gidiyormuş, bal alıyormuş. Bazan o çiçekler filancanın tarlasında, bazan falancanın tarlasında... Tarlalar da, çiçekler de, bitkiler de hepsi Allah'ındır. Arı da Allah'ın kuludur. Biz de Allah'ın kullarıyız. Allah-u Teàlâ Hazretleri arının çalışıp, çabalayıp topladığını yemeyi bize helâl kılmıştır. Yani aşırılıklar çok yanlış!

Kimisi et yemiyor. Neden yemiyorsun? Peygamber Efendimiz yemiş. Yâsin Sûresi'nde, "Bunları insanlar için biz yarattık!" diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri beyan ediyor. Yenilecek olanların yenilmesini helâl ediyor. Binilecek olanlarının, üzerine binilmesini helâl ediyor. Yani sen Allah'ın helâl ettiğini, müsaade verdiğini ne diye tenkit ediyorsun?

Aşırılıklardan, kendi aklına göre şeytana uyup, şeytan tarafından kışkırtılıp, böyle abuk sabuk şeylerle çeşitli işler yapanlar oluyor. Bunlara da, "bid'atçı müslüman" diyoruz. Yâni İslâm'ın özünde, aslında olmayan; Peygamber Efendimiz'in yaşantısında, hadis-i şerifinde olmayan tip fikirler ve davranışlar... Bid'at, yâni sünnete aykırı, sonradan uydurma şeyler.

İnsanlar çok çeşitli şeyler uydururlar. Kendilerini serbest bırakırsan, yüz verirsen, o kadar şaşırırlar ki, sonunda başlarlar putlara, taşlara, hayvanlara, ineklere, hatta yılanlara, hatta tenâsül cihazlarına taparlar. Hindistan'da öyle bir mezheb de var... Şeytan onlara bir mantık aşılar. O mantığı da uygun sanar ve ondan dolayı öyle yapar gider. Kimisi şeytana da tapıyor. Neden?... Tapalım da bize zarar vermesin filân gibi bir düşünceyle. Halbuki Allah, "Şeytan insanların düşmanıdır." diye bildiriyor. Kimisi de öyle yapıyor.

Allah-u Teàlâ bizi, sünnet ve hadis-i şerif müslümanlığından, Peygamber Efendimiz'in yolundan ayırmasın... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

09. 06. 2000 - AVUSTRALYA

8. ALLAH VE RASÛLÜNÜN SEVGİSİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Bir cuma sohbetinde yine sizin huzurunuzdayım, karşınızdayım. Uzaklarda da olsak, mânevi bakımdan kalbler yakın...
Peygamber SAS Efendimiz'in Mevlid'i, yakında idrak edip yaşadığımız güzel bir mutlu, mübarek hadise olduğu için, bugün Peygamber SAS Efendimiz'le ilgili hadisleri topladım ve bu cuma konuşmamı bunlar üzerinde, bunları anlatarak yapmak istiyorum.

a. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Birinci hadis-i şerif Aişe-i Sıddîka Validemiz'den Deylemî kaydetmiş, rivâyet etmiş (Rh.A). Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâm getirmekle ilgili. Herkesin bildiği bir konu ama, tekrar perçinlensin ve bu konuda daha gayretli olsunlar diye okuyorum. Efendimiz SAS buyurmuşlar ki:[48]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ عَزَّ وَجَلَّ غَداً رَاضِيًا ، فَلْيُكْثِرِ الصَّلاَةَ عَلَيَّ

(الديلمي عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka'llàhe azze ve celle gaden râdıyen, felyüksiru's-salâte aleyye*)
Peygamber SAS Efendimize salât ü selâm getirmenin faziletleri, mükâfatları, ecirleri çok fazla ama, burada da bir başka güzel yönünü öğrenip sevineceğiz. İnşâallah, Peygamber

---

[48] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*; c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.196, no:6103; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.504, no:2229; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22437.

Efendimiz'e salât ü selâmı daha da çok yapacağız. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men serrahû*) "O kimse ki, onu sevindirir, (*en yelka'llàhe azze ve celle*) kendisinin aziz ve celîl olan Allah'a mülâki olması, Allah'ın huzuruna varması, Allah'ın huzuruna varıp ona kavuşması... (*Gaden râdıyen*) Yarın, yâni ahirette, Allah kendisinden razı bir vaziyette karşılaşmayı kim severse..."

Toparlayalım: "Kim yarın rûz-u mahşerde, Allah'ın kendisinden razı olduğu bir güzel durumla, Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna varmayı, ona kavuşmayı severse, arzu ederse, temennî ederse; (*felyüksiru's-salâte aleyye*) bana salât ü selâmı çok eylesin!" diye tavsiye buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Biliyorsunuz salât ü selâmın çok çeşitleri var. En kısası:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

(*A'llàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed.*)

Daha kısası:

عَلَيْهِ السَّلَامُ

(*Aleyhi's-selâm*) "Ona selâm olsun!" demek. Mûsâ AS, İsâ AS, Muhammed AS... Hiç olmazsa en kısası söylenmeli!..

Peygamber Efendimiz'in ismi anıldığı halde, salât ü selâm getirmeyen cimridir. Peygamber SAS Efendimiz onun bahil, cimri olduğunu, öyle sayılacağını bildiriyor. Salât ü selâm getirmek lâzım! Uzunları var, anlamı çok heyecanlandırıcı, duygulandırıcı olanları var. Namazları bitirdiğimiz zaman okuduğumuz *Salâten tüncîna*, *Salât-ı Münciye* deniliyor; çok güzel anlamı olan bir salât ü selâm...

Daha başka salât ü selâmlar var. *Salât-ı Münferice* var. Daha başka çeşitleri var. Ama kısa veya uzun, hacmi küçük veya büyük, hangi çeşitte olursa olsun salât ü selâm getirmek, Allah'ın emri olduğu için yerine getirilmesi gereken önemli bir vazife...

Kur'an-ı Kerim'de:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ، يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ
وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (الأحزاب:٥٦)

(*İnna'llàhe ve melâiketehû yusallûne ale'n-nebiyy, yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*) [Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey mü'minler, siz de ona salevât getirin ve tam bir teslîmiyetle selâm verin!] (Ahzâb, 33/56) buyruluyor.

Onun için, biz kardeşlerimize, günde hiç olmazsa yüz defa salât ü selâm getirmeyi tavsiye ediyoruz. Yine Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden öğrendiğimiz, aldığımız bilgilere dayanarak... Yâni kendi kendimize, kardeşlerimize herhangi bir şeyi yükleyecek tavrı sevmiyorum şahsen ben. Peygamber Efendimiz ne tavsiye etmişse, onu tavsiye etmeyi seviyorum. Aynen nakletmeyi seviyorum. Ne az, ne fazla; aynen sünnet-i seniyyeyi uygulamalarını tavsiye ediyorum, temenni ediyorum kardeşlerimizin.

Onun için, yüz defa salât ü selâmı her gün söylersiniz. Ayrıca, cuma günü salât ü selâmın çok yapılması da Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi olduğundan, cuma günleri de bin tane yapmanızı tavsiye ederim. Hocam Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Efendimiz de, ben kardeşinize öyle tavsiye eylemişti. Bunlar da benden size yâdigâr olsun!..

Demek ki insan, Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâmı çok ederse, yarın Cenâb-ı Hakk'a onun kendisinden razı olduğu bir şekilde mülâki olur, karşılaşır. Bu çok büyük bir devlet, çok büyük bir nimettir.

İnşâallah bu tavsiyemi unutmazsınız, uygularsınız, hepimiz uygularız. Temenni ederiz ki, Cenâb-ı Hak bu hadis-i şerifte va'd edilen mükâfâtı biz àciz, nâçiz, kusurlu, eksikli, günahkâr kullarına da ihsân eder. Çünkü va'di haktır, va'dinden hulfü yoktur, rahmeti çoktur.

b. Allah ve Rasûlü'nün Sevgisi

İkinci hadis-i şerif yine Efendimiz SAS'le ilgili. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[49]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ، وَيُحِبَّهُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ ، فَلْيَصْدُقْ فِي حَدِيثِهِ إِذَا حَدَّثَ ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا ائْتُمِنَ ، وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ (هب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد)

RE. 424/1 (*Men serrahû en yühibba'llàhe ve rasûlehû, ve yuhibbühu'llàhu ve rasûlühû, felyasduk fî hadîsihî izâ haddes, velyüeddi emânetehû ize'tümin, velyuhsin civâra men câverahû.*)

---

49 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.201, no:1533; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.713; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.353, no:5189; Abdurrahman ibn-i Ebî Kurâd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1291, no:43373; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.382, no:22409.

Daha önce çeşitli vesilelerle bu hadis-i şerifleri camilerde ve radyoda, televizyonda söylemiş olabiliriz. Ama bilinen bir şeyin tekrarı, hem hatırlatma olur, faydası vardır, sevabı vardır; hem de insan bazen bildiği şeyleri de, üzerinden zaman geçince gevşiyor, sevabını faziletini unutuyor. Tekrar tekrar hatırlatmakta fayda var. Nitekim Peygamber Efendimiz:[50]

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ، أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ

(حم. ك. حل. عد. عن أبي هريرة)

(*Ceddidû îmâneküm, eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llàh.*) diye de tavsiye buyurmuş. Tabii mü'minler imanlı kimseler ama, "İmanınızı sık sık '*Lâ ilâhe illa'llàh*' sözünü söyleye söyleye tazeleyin!" buyuruyor. Demek ki, tazelemekte fayda var. Bu hadis-i şerifi de bu bakımdan okuyorum:

(*Men serrahû en yühibba'llàhe ve rasûlehû*) "Her kim ki, kendisini Allah'ın ve Rasûlünün sevmesinden memnunluk duyarsa... Yâni, içinde Allah sevgisi var, Rasûlüllah sevgisi var. Bunu kim isterse, bundan kim memnun olursa, böyle bir durum var da, bundan kim sevinecekse... (*Ve yuhibbehu'llàhi ve rasûlühû*) Allah'ın ve Rasûlünün de kendisini sevmesinden kim memnun olursa, böyle bir durumu kim isterse, temenni ederse..."

İki taraflı yâni. Hem kendisinde aşkullah, muhabbetullah ve muhabbet-i Rasûlüllah oluşmasını istiyor. Kalbine bakıyorsun, coşkulu bir Allah sevgisi var, coşkulu bir Rasûlüllah aşkı, muhabbeti var. Bu tabii büyük bir nimet, herkese nasîb olmuyor. O yüksek duygulara erişmek için, yüksek insan olmak lâzım! Cenâb-ı Hakk'ın büyük lütfu tabii...

---

[50] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.285, no:7657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.357; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.417, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76, no:925; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.416, no:1768; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.51, no:1068; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.34, no:11367; RE. 270/13.

Kim içinde Allah sevgisi, Rasûlüllah sevgisi uyansın, var olsun, o aşk ateşi canlansın diye temenni ediyorsa; bir de Allah ve Rasûlü onu sevsin diye istiyorsa... Karşılıklı yâni, kendisi Allah'ı sevecek, Allah da onu sevecek; kendisi Rasûlüllah'ı sevecek, Rasûlüllah da onu sevecek... Böyle bir şeye sahib olmaktan kim memnun olursa, kim böyle bir durumdan sevinç duyacaksa... (*Serrahû*) "Sevindirecekse..." mânâsına.

Tabii herkes sevinir. Her müslüman sevindiği için, "Kim böyle bir şeyi temenni ediyorsa..." gibi anlamak lâzım bu ifadeyi. Tabii, bütün müslümanlar temenni eder. bütün müslümanlar, bütün mü'minler Allah'ın kendisini sevmesini, Rasûlüllah'ın kendisini sevmesini ister. Kendisinde de onlara karşı sevginin, muhabbetin tabii, hàlisâne, muhlisâne olmasını ister tabii.

Böyle isterse, onun için ne yapsın:

1. (*Felyasduk fî hadîsihî izâ haddese*) "Konuştuğu zaman sözünde doğru olsun, sözü doğru söylesin, doğru dürüst konuşsun! Yâni yalancı olmasın, kıvırtıcı olmasın, aldatıcı olmasın, hilâf-ı hakîkat söz söyleyen kimse olmasın." Doğru sözlü olacak bir müslüman...

2. (*Velyüeddi emânetehû ize'tümin*) "Kendisine bir şey emanet verildiği zaman, emanet edilen şeyi, karşıdaki emanet veren kimseye, zamanı gelince versin!"

Tabii, emanete riayet edilir Bunu yapmamağa da emanete hıyânet denilir. Emanet etmiş birisi buna, vermiş bir şey; o da "Yok böyle bir şey, almadım!" diye inkâr ediyor. Üstüne yatmak derler, iç etmek derler; zimmetine geçirmek, almak, karşı taraf isbat edemiyor diye gasbetmek demek... Bir çeşit hırsızlık, hırsızlıktan da kötü bir şey!

Emânetlere riayet etmek, emaneti geriye vermek, dürüstlük işaretidir. Emanetler de çok çeşitlidir. Hattâ Allah'ın dini bize emanettir. Hattâ Kur'an-ı Kerim bize emanettir; bizim ona hizmet etmemiz lâzım!.. Basit eşyaların emanet olarak verilmesinden öte, ulvî emanetler de vardır.

Hanımlar bize emanettir. Kayınpederler, kayınvalideler ciğerpâresini çok sevgili yavrusunu vermiştir, erkeklerin emanetidir. Erkek hanıma hàmî olacak, her türlü tehlikeden

koruyacak, kollayacak... Hem dünyasını koruyacak, hem ahiretini... İmanına bir zarar gelmemesi, amelinde bir noksanlık olmaması için var gücüyle çalışacak. Doğru yolda yaşaması için, var gücüyle gayret gösterecek. Bu benim eşim, hayat arkadaşım, bana emanet diye.

Sonra çoluk çocuk insana emanettir, Allah'ın emanetidir. Onlara da İslâm'ı güzelce öğretmesi, bakması lâzım!..

Emanet çok geniş kapsamlı, alanı çok geniş olan bir sözdür. Ama en basiti verilen maddî para, pul, eşyayı, "Al sende bir müddet kalsın, sonra alacağım!" denilen şeyi, istediği zaman sahibine hemen şıp diye vermektir.

Aksi oluyor mu?.. Tarihte olmuş, şimdi de olur. Malın sahibi itimad etmiştir bu adama, vermiştir ama, bu adam da itimada lâyık değil demek ki, iyi ölçememiş; "Almadım öyle bir şey!.." der, kovalar, kışalar, haydi bakalım der. O da nereye başvursun?.. Başvuracak bir yeri yoktur, elinde isbat edecek belgesi yoktur ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyi biliyor, görüyor. Ahirette bunun acı bir hesabı vardır, cezası vardır. Dünyada da cezası kalmaz, emanete hıyanet edenler, bir gün ettiğinin cezasını çeker.

3. (*Velyuhsin civâra men câverah*) "Kendisine mücâvirlik eden kimsenin, bu mücâvirliğine güzel riayet etsin!" Yâni, "Kendisinin komşularına, komşuluğu güzel etsin!" mânâsına gelebilir. Komşularla iyi geçinmek tavsiyesi olabilir.

Bir de yanına gelip, bir müddet yanında beraber bulunan kimseye de, iyi davranmak anlamına gelir. Yolda bir müddet beraber bulunabilir insan, askerlikte bir arada bulunabilir... Çeşitli vesilelerle belli bir zaman için bir arada bulunabilir. Mücâvir olduğu, beraber bulunduğu, komşu olduğu, yan yana olduğu kimseye, bu yan yana olmanın âdâbına uygun muamele etmek; onları üzmemek, iyilik etmek gerekir.

Allah'ın bizi sevmesini istiyoruz, Rasûlüllah'ın bizi sevmesini istiyoruz, içimizde Allah aşkı, Rasûlüllah aşkı uyansın diye temennî ediyoruz... O zaman doğru sözlü olacağız, emanete riayet edeceğiz ve komşuluğu güzel yapacağız.

Basit gibi görünen tavsiyeler, ama riayet edilmiyor. Komşular birbiriyle kavgalı, ihtilâflı... Artık kabahat kimse ise, yapmak istemediği halde, bazen de bir tanesinin hırçınlığından böyle

şeyler oluyor. Barışmak isteyen istediği halde ötekisi yanaşmazsa; hırgürü, ihtilâfı beri taraf yapmamak istediği halde, sabrettiği halde, öbür taraf kasden çıkartırsa; o zaman asıl suçluyu Cenâb-ı Hak bilir ve cezalandırır.

c. Rasûlüllah'ı Görmek İsteyen...

Peygamber SAS Efendimiz'le ilgili konularla devam ediyoruz. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[51]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ، فَلْيَقْرَأْ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ، وَإِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

(حم. ت. طب. ك. ض. عن ابن عمر)

RE. 423/12 (*Men serrahû en yenzura ileyye yevme'l-kıyâmeti keennehû re'yü aynin, felyakra' ize'ş-şemsü küvviret, ve ize's-semâü'nfetarat, ve ize's-semâü'nşakkat.*)

Bu hadis-i şerifi Abdullah ibn-i Ömer RA rivâyet eylemiş. Ahmed ibn-i Hanbel (Hanbelî mezhebinin imamı), İmam Tirmizî, Taberânî, Hàkim ve diğer kaynaklar kaydetmişler. Bunlar güzel kaynaklardır, büyük alimlerdir, ciddî alimlerdir, eserleri muteberdir. (*Rahme-tu'llàhi aleyhim ecmaîn.*) Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

"Kıyamet gününde, bana sanki böyle gözüyle görüyor gibi nazar etmeyi kim isterse, yâni âşikâre, karşı karşıya, kim vech-i pâkime nazar etmek isterse; (*felyakra' ize'ş-şemsü küvviret, ve ize's-semâü'nfetarat, ve ize's-semâü'nşakkat.*) *İze'ş-şemsu küvviret*,

---

[51] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.433, no:3333; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.27, no:4806; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.620, no:8719; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.231; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.16, no:3996; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.283, no:11468; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.211, no:38346; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.398, no:22456.

yâni Tekvir Sûresi'ni; *İze's-semâü'nfetarat*, yâni İnfitar Sûresi'ni; ve *İze's-semâü'nşakkat*, yâni İnşikak Sûresi'ni okusun!"

Bu üç sûre otuzuncu cüzde, yerlerini bulun,[52] okuyun! Ezberinizde değilse ezberleyin! Üçüncüsünde secde âyeti vardır, geriye doğru dördüncü âyet; okudukça secde edeceksiniz. Mânâsını da okuyup anladığınız zaman, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in neden tavsiye ettiğini de o zaman keşfedersiniz.

Bunlar kıyamet alametlerini ve ahirette hesaba çekilen insanların durumlarını anlatıyor. Ahirete iman en önemli mesele olduğu için, imanımızda en önemli konu olduğundan, bunu çok iyi düşünmemiz lâzım ve ahirete çok iyi hazırlanmamız lâzım! Ahirete iyi hazırlanarak, amellerimizi dikkatli yapmamız lâzım! Onun için bu sûreleri tavsiye buyuruyor.

Buyurun size yeni bir vazife: Bunları bilmeyenler ezberlesin! Bilenler tefsirine baksın, çok iyi bir şekilde tefsirini öğrensin! İçindeki mânâları düşünsün! Ne yapması gerekiyorsa, mûcebince amel eylesin!..

d. Bir Müslümanı Sevindirmek

Ve sonuncu hadis-i şerif. Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan, İbnü'n-Neccâr ve Ebü'l-Hüseyin rivâyet etmişler. Onların kitaplarında kayıtlı... Efendimiz buyuruyor ki:[53]

مَنْ سَرَّ مُسْلِمًا بَعْدِي ، فَقَدْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي ؛ وَمَنْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي ، سَرَّهُ اللهُ تَعَالٰى يومَ الْقِيَامَةِ (أبو الحسين وابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 423/9 (*Men serra müslimen ba'dî, fekad serranî fi kabrî; femen serranî fî kabrî serrahu'llàhu teàlâ yevme'l-kıyâmeh.*)

---

[52] Kur'an-ı Kerim, s. 585, 586, 588.

[53] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.674, no:16413; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.376, no:22394.

Abdullah ibn-i Mes'ud hadisin râvîsi oldu mu, bana bir başka itimad geliyor, bir başka rahatlık geliyor. Çünkü tefsirde ileri bir sahabi, alim bir sahabi, *Abâdile-i Erbaa*'dan, Dört Abdullah'tan birisi... *Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn.* Allah şefaatlerine erdirsin...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men serra müslimen ba'di*) "Kim benden sonra bir müslümanı sevindirirse; yâni benim vefatımdan sonra, ahirete irtihalimden sonra, bir mü'min kardeşini sevimli bir şey yapıp da, gönlünü hoş edip de sevindirirse; (*fekad serranî fi kabrî*) beni kabrimde sevindirmiş gibi olur."

Çünkü, Peygamber Efendimiz bütün müslümanların velîsidir. Her müslümana yapılan iyilik onu sevindiriyor.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ ، عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (التوبة:١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) [And olsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Raûf ve Rahîm olduğundan, (*harîsun aleyküm*) bizim üzerimize çok şefkatli, şefkat kanatlarını germiş bir peygamber olduğundan; (*bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) mü'minlere Raûf ve Rahîm olduğundan; birisine iyilik yapıldı mı, kendisine iyilik yapılmış demektir diyor Efendimiz.

Vasiyet gibi oluyor bu. Yâni, benden sonra bakın işte yapabileceğiniz şey budur. Bir müslümanı sevindirin de, kabrimde sanki beni sevindirmiş gibi olursunuz. Çok güzel bir mânâ...

Bir müslümana iyilik yaparken bu anlamı düşünerek, bu mânâyı düşünerek iyilik yapalım! Rasûlüllah SAS'e sanki kabrinde bir ikram yapmışız, bir iyilik yapmışız gibi kabul olunacak.

(*Femen serranî fi kabri*) “Kim ben kabrimdeyken beni sevindirirse, (*serrahu'llàhu teàlâ*) Allah-u Teàlâ da onu sevindirir, sevinçlere gark eder; (*yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde...”

Demek ki, bir müslüman kardeşimize yaptığımız iyilik, Rasûlüllah’a yapılmış iyilik sayılacak. Ne mutlu, ne güzel!.. Rasûlüllah’a yapılmış olan iyiliği de, Cenâb-ı Hak kıyamet gününde o kulu sevindirecek mükâfatlar, sevaplar vererek, muratlarına erdirerek taltif edecek.

Sonuç itibariyle; bir müslümanı sevindirecek şeyler yaptınız mı, ahirette Allah da sizi sevindirecek, ahireti hayırlı edecek. Sizi ahirette Allah bir sevindirir ki, azab etmez. Sevindirdi mi, arkası iyi gelecek demektir. Sevinçten sonra, “Al biraz sevinç, ondan sonra haydi cezaya!” diyecek durum olmaz ahirette.

Onun için, müslümanları sevindirmeye gayret edelim! Kimsenin kalbini kırmamağa, gönül yıkmamağa çalışalım! Kimseyi mağdur etmemeğe gayret edelim, üzmemeğe gayret edelim!..

İnsanlar bazen kendi haklarını savunamazlar, bazen de savunmazlar. Yâni susar, “Cenâb-ı Hak biliyor!” der, Allah’a havale eder. En fenası o... Suskun haklı, Allah’a havale etti mi, haksızlık yapanı Allah perişan eder. O bakımdan son derece dikkatli olmak lâzım!..

Bu adam sessiz, gık demiyor. Ağzından lokmasını alsan ses çıkartmıyor. Vur ensesine, al ağzından lokmayı... Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri *Azîzün züntikàm*’dır, onun cezasını çıkartır. Saf da olsa, anlamıyor da olsa, veya anladığı halde edebinden, tenezzül etmeyip karşılık vermiyorsa; öteki de şirretliğe devam ediyorsa, Allah onun cezasını verir.

Aman kalb yıkmamağa çalışın! Çünkü kalbi yıkmak, Kâbe’yi yıkmak gibi kötüdür. Kalb yapmak, gönül yapmak, sevindirmek de ahirette sevinçlere gark olmanın, Allah’ın iltifatına mazhar olmanın sebebidir.

Aman müslüman kardeşlerinizi kollayın, üzmeyin, yardımcı olun! Hem Türkiye’de, hem Türkiye dışındaki müslüman kardeşlerinizi düşünün! Afrika’yı düşünün, Orta Asya’yı düşünün,

Kafkasya'yı düşünün, Çeçenistan'ı düşünün, Bosna'yı, Hersek'i düşünün; her türlü yardımı yapın!..

Ah!.. Elimizde imkânlar olsa da, şu susuzluktan insanların zayıflayıp kuruduğu Afrika ülkelerine gitsek. Sondaj makineleriyle gırıl gırıl yeri delerek aşağıdan suları bulsak, şırıl şırıl akıtsak, insanları sevindirsek...

Ah!.. Açlara tonlarla, tırlarla yiyecekler göndersek. Onların arazilerini nasıl değerlendireceklerini öğretsek, sulasak... İşte burada çöller, suyla gayet güzel, münbit arazi haline geliyor.

Bu Avustralya'nın iç taraflarında, Mildura diye bir şehir var, meyvacılık şehri. Yanından Mary River diye bir nehir geçiyor. O nehrin sularını alıyorlar... Böyle avucunuza aldığınız zaman, çöl kumu her taraf. Yâni, bizim bildiğimiz kahverengi toprak değil, kum. Ama o nehrin sularıyla, o kumlar sulanınca, çölün ortasında bir meyvacı şehri çıkmış.

Nice nice salkım salkım üzümler, bademler, elmalar, armutlar, meyvalar, zeytinler geniş alanlarda üretiliyor. Daha başka kasabalarda da öyle...

Bu Avustralyalıların benim size nakletmek istediğim bir güzel tarafları var. Bunlar her birisi, suyun her damlasının kıymetini çok iyi bildikleri için, suyu korumaya çok gayret ediyorlar. Çok yağış olan bir kıta değil yani, iç tarafları çöl. Onun için, her arazide üç beş tane gölet var, sun'î. Toprağı kazıyorlar, sel akan kısmının önünü yükseltiyorlar, tedbirleri alıyorlar.

Benim bahçemde de var şu anda. Yâni şöyle Türkiye'de böyle bir bahçe olsa, böyle göstersem; içinde kayığı da var, gezilebiliyor, ama sun'î... Şöyle kazılmış, kazma makineleriyle set yapılmış. Su birikmiş, ortasında bir buçuk adam boyu derinlik, kenarlara doğru azalıyor. Nilüferler ve sâireler var, orada yaban ördekleri sürüleri var. Türkiye'de olsa tüfekleri alırlar, hemen vururlar. Tabii o tarlada olan kuzular, inekler, mahlûkat geliyor, oradan sularını içiyor. Gerekirse sulama yapılıyor. Yâni, su böylece değerlendiriliyor.

Türkiye'de de olabilir. Türkiye'nin de birçok yerinde bu uygulanabilir. Yağışların az olduğu yerlerde, sellerin aktığı yerlere, usulüne uygun küçük bendler yaparak, yâni setler yaparak, oraya suyun toplanması sağlanır. Sonra yağmur yağmadığı zamanlarda, o su kullanılır.

Sulandığı zaman da, toprak çok sadık bir dosttur, çok münbit oluyor. Cenâb-ı Hak topraktan neler bitiriyor. Çok muhterem bir varlık toprak. Hizmetin karşılığını hemen veriyor, kat kat veriyor.

Bakıyorsunuz, hiç ummadığınız yerde; bizim bahçede bakıyorum, hiç ummadığımız otların arasında, kiraz domatesi denilen küçük domates bitmiş; salkım salkım domatesler var.

"—Allah Allah!.. Ben ekmedim, çayır çimendi burası, nereden oldu?.."

Kuşlar kanatlarıyla, gagalarıyla bunları taşıyorlar. Gidiyorlar domates bahçesinden yiyorlar, ağızlarında bulaşıklar; kanat çırptıkları zaman buralara düşüyor. Cenâb-ı Hak buralarda bitiriyor. Yiyoruz, tadı da güzel oluyor, tabii olarak geldiği için.

Hatta anlatıyorlar televizyonda, okyanusta volkan, yanardağ patlıyor, suların üstüne toplanıp da lavlar çıkıyor, donuyor, bir ada oluyor. Yanardağdan oluşan yeni bir ada... Bakıyorsunuz yüksek yerinde bir göl var. Bu krater ağzındaki göl...

Okyanusta yeni çıktı krater. Ve kızgın lavların çukurluğuna yağmur yağdığı için su birikti. Burada bir şey olmaması lâzım! Ama bakıyorsunuz bitkiler var, bakıyorsunuz balıklar var, bakıyorsunuz mahlûklar var... Nereden geliyor bunlar?.. Kuşlar vasıtasıyla, rüzgârlar vasıtasıyla Cenâb-ı Hak oradan oraya sevk ediyor.

Levâkıha, yâni rüzgârların böyle ilkah edici olduğunu da Kur'an-ı Kerim bildiriyor:

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ (الحجر:٢٢)

(*Ve erselne'r-riyâha levâkıha*) [Bir de ilkah edici rüzgârlar gönderdik] (Hicr,15/ 22)

Bakıyorsunuz hiç ummadığınız yerde balıklar oluyor, mahlûklar oluyor, çeşit çeşit bitkiler bitiyor. Cenâb-ı Hakk'ın lütfu... Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütfuna ne kadar hamd ü senâlar eylesek azdır.

Aman gönül yapmaya çalışalım! Aman mü'minleri sevdirmeğe çalışalım!.. Ondan açıldı konuşma. Zayıfların yardımına koşalım, yoksulların yardımına koşalım!.. Muhtaçlara yardım edelim, hastalara yardım edelim! Sevap kazanalım, ecir kazanalım. Dünyamız, ahiretimiz mâmur olsun, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

16. 06. 2000 - AVUSTRALYA

9. ALLAH'A TEVEKKÜL EDİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi dünyada ahirette üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cümlenizi, sevdiklerinizle beraber iki cihânda aziz ve bahtiyâr eylesin...

a. Allah'a Tevekkül Edene Allah Kâfîdir

Deylemî'nin İmran RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerifle, sohbetime başlamak istiyorum. Önce hadis-i şerifin mübarek metnini okuyalım. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[54]

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ، كَفَاهُ اللهُ مُؤْنَتَهُ ، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ ؛

وَمَنِ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَكَلَهُ اللهُ إِلَيْهَا (الديلمي عن عمران)

RE. 415/3 (*Men tevekkele ale'llàhi, kefâhu'llàhu meûnetehû, ve razekahû min haysü lâ yahtesib; ve meni'nkataa ile'd-dünyâ, vekelehu'llàhu ileyhâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif tevekkül etmek, Allah'a dayanmak, Allah'ı vekil etmek, Allah'a güvenmek; işini, işlerini yaparken işlerini Allah'a ısmarlamak mânâsına, tevekkül üzerine bir hadis-i şerif.

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de pek çok âyet-i kerimede, kendisine tevekkül edilmesini emrediyor, tavsiye ediyor. Binâen aleyh, bizim öğrenmemiz gereken önemli

---

[54] Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.346, no:3359; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.201, no:321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.120, no:1351; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.298, no:493; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.196, no:3658; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.IV, s.137; İmrân ibn-i Husayn RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.546, no:18189; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.202, no:5693 ve s.407, no:6273.

işlerden birisi de, Cenâb-ı Hakk'a tevekkül etmektir. Cenâb-ı Hakk'ın varlığını, birliğini, kudretini, her şeyin sahibi, hâkimi olduğunu, bütün gücün, kuvvetin onda olduğunu bilen, tabii ki Cenâb-ı Hak'tan yardım ister. Tabii ki, Cenâb-ı Hakk'a dayanır. Tabii ki, Cenâb-ı Hakk'a işlerini ısmarlar, havale eder. Tabii ki ona güvenir, onun kendisine yardım edeceğine inanır. Allah-u Teàlâ Hazretleri de yardım eder.

Onun için, tevekkül etmeyi, çok dikkatli bir şekilde hayatımıza uygulamalıyız. Yalnız tevekkül edilecek konularda, tevekkülü yanlış anlamamak lâzım. Elimizden gelen her türlü çalışmayı yapmalıyız. Yâni görev olarak, vazife olarak bizim yapmamız gereken her şeyi yapmalıyız. Tevekkülü tembellik mânâsına anlamamalıyız. Tedbir almamak mânâsına anlamamalıyız. Boş durmayı, gayret göstermemeyi, çalışmamayı tevekkül diye isimlendirmemeliyiz.

Onlar tembellik, onlar sorumsuzluk, onlar vazife şuuruna sahip olmamak... Onlar Cenâb-ı Hakk'ın sevmediği bir şey. Tevekkül Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği bir şey. Bütün gücün, kuvvetin Cenâb-ı Hak'ta olduğunu bilip, ona dayanmak, ona güvenmek, işlerini öyle yapmak...

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men tevekkele ale'llàh*) "Kim Cenâb-ı Hakk'a dayanırsa, güvenirse, işlerini ona ısmarlarsa; çalışmalarında, gayretlerinde Cenâb-ı Hakk'a dayanırsa, onun kendisine yardım etmesini dilerse; yardım ettiği takdirde de mutlaka başaracağına inanır, bilir ve Cenâb-ı Hakk'a: 'Yâ Rabbi ben sana tevekkül ettim, sana dayandım!' derse; (*kefâhu'llàhu meûnetehû*) Allah-u Teàlâ Hazretleri onun o sıkıntılı zamanında, kendisinden imdât istediği, medet umduğu zamanda onun sıkıntısına kifâyet eder. Yâni yardımcı olur, sıkıntısını giderir. Umduğu gibi onu korur ve istediği şeyi ona nasib eder."

Çünkü, mukadderat Cenâb-ı Hakk'ın takdiriyle oluyor:[55]

---

[55] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.333, no:8387; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.443, no:8553; Taberânî, *Dua*, c.I, s.469, no:1642; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.179, no:3625; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.248; Ebû Hüreyre RA'dan.

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) "Allah'tan başka güç kuvvet sahibi yoktur." Asıl iman, bütün gücün kuvvetin Allah'ta olduğunu iyice idrak etmektir. Biz kullar olarak, yâni mü'min kullar olarak bu duygunun ne kadar önemli bir duygu olduğunu bilmeliyiz.

Bazı önemli duygular var. O duygularla insan iyi bir müslüman oluyor. Ve o duygularla Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini, rızasını kazanıyor. O duygulardan bir tanesi nedir?.. Tevekkül duygusudur. Cenâb-ı Hakk'a dayanmak, yardımı ondan istemek, işini ona ısmarlamak, dilerse onun yardım edeceğini bilmek duygusudur.

Böyle bir düşünce ile, samîmî bir bağlılık ile sıkıntılarında, dertlerinde, boyunu aşan meselelerde, her meselesinde Cenâb-ı Hakk'a tevekkül ederse bir kul; Cenâb-ı Hak onun sıkıntısını giderir, istediğini verir, yardımını gönderir ve bu elle tutulur, gözle görülür bir şekilde, anlaşılır bir olay olarak, hayret edilecek bir şekilde tahakkuk eder.

(*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib*) "Ve Cenâb-ı Hak onu ummadığı, tahmin etmediği beklemediği yönden, yerden, vesilelerle rızıklandırır, nimetine mazhar eder. Hem geçim için gerekli maaşı ve rızkı verir, hem daha başka nimetleri ihsan eder."

Çünkü meselâ, insan iman edince, (*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri var; şeriki, nazîri, ortağı, benzeri ve dengi yok!"

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1276, *Dua* 34/16, no:3878, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.226, no:946, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.299, no:1003, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.33, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.454, no:1958; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.168, no:502; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.377, no:4327, 4329.

deyince, Allah'ın eşsiz, şeriksiz, nazîrsiz tek mâbud olduğunu bilince, bununla cenneti kazanıyor. Önemli duygulardan birisi bu...

Sübhàna'llàh deyince; hiç bir noksanı olmadığını, hiç bir işi eksikli, kusurlu yapmadığını, her türlü güzel, en güzel sıfatlara, en büyük, kıymetli vasıflara sahip olduğunu, her işinin güzel olduğunu anlamak; bu da insanı çok yüksek derecelere çıkartır.

El-hamdü li'llâh demek, kendisine gelen bütün nimetlerin, rızıkların Allah tarafından gönderildiğini bilip, ona teşekkür, ona hamd, onu medh ve senâ duyguları içinde, bu nimetlerin ondan geldiğini bilerek minnetdarlık duygusu içinde söylenen bir söz bu. Bu da çok büyük şey kazandırıyor.

(*Tevekkeltü ale'llàh*) "Allah'a dayandım, Allah'a tevekkül ettim, evelallah..." diyoruz biz, "Allah'ın izniyle bu işi yaparım, başaracağım!" diyoruz. O zaman çok büyük bir neş'e ile, aşk ile şevk ile atılıyoruz. Hakîkaten de, bu inancımızın çok kıymetli inanç olması dolayısıyla, Cenâb-ı Hak insanı umduğuna nâil ediyor.

Tabii, insanın acele etmemesi lâzım! Yâni bir geminin kaptanı bile, dümeni kıvırdığı zaman, gemi birden olduğu yerde çark etmez. Bir taraftan mesafe alarak, yönünü yavaş yavaş değiştirerek öyle döner.

Cenâb-ı Hak dilerse bir şeyi yok etmeye, var etmeye, döndürmeye, yüz seksen derece çevirmeğe, halk etmeye, icâd etmeye kàdirdir ama; işlerin oluşumunun da bir hikmetle, bir çok hikmetlerle belirli bir zaman içinde oluşacağını bilip de acele etmemeyi de Cenâb-ı Hak bize emrediyor. Peygamber Efendimiz bize tavsiye buyuruyor.

Bundan dolayı acele etmeden, sonucu alacak noktaya kadar çalışmaya devam etmek lâzım! Buna ne diyoruz? Sabr u sebat diyoruz. Allah sabredenleri de çok seviyor. Bu da çok güzel bir ahlâk, çok güzel bir davranış, çok güzel bir duygu... Bunlara sahip olmalıyız.

Yâni, güzel bir amacı düşünmeliyiz, düşündüğümüz için sevap alırız. Onu yapmak için girişmeliyiz işe... Giriştiğimiz zaman başarsak da, başarmasak da mükâfâtı alırız. İşin oluşu, meyvanın husûle gelmesi için, hasıl olması için de sabretmeliyiz, sebat etmeliyiz. Allah sabr u sebâtı da sever. Bir de Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dayanmalı, güvenmeli, tevekkül etmeliyiz. Allah tevekkül edenleri de çok sever.

Onun için, çok güzel duyguları oturun düşünün, yatın düşünün, yürüyün düşünün, toplanın düşünün, arkadaşlarınızla düşünün, sevdiklerinizle düşünün, gönüldaşlarınızla düşünün ve onun yapılmasına girişin ve Cenâb-ı Hakk'a tevekkül edin, edelim! Yâni, ben kenarda durup da, sağa sola söz söylemeyi de uygun görmüyorum. İstisnasız herkesin fiilen çalışması lâzım, elinden gelen her türlü gayreti göstermesi lâzım!

Bu işler, yâni hedef alınan güzellikler, güzel amaçlar ne kadar zor olsa da, Allah'a tevekkül edince Allah'ın yardım edeceğini, o sonucu bir zaman sonra ihsân edeceğini bilmemiz lâzım!..

Kendi hayatınızda dikkat edin, hafızanızı yoklayın, hatıralarınızı karıştırın; neler istemişseniz zaman içinde Cenâb-ı Hakk'ın verdiğini göreceksiniz. Cenâb-ı Hak duaları kabul ediyor, isteyene istediğini veriyor. Ben başta en belirgin şâhitlerden

biriyim. Bir umulmayan noktadan, çok yüksek nimetlere Cenâb-ı Hak nâil ediyor.

Onun için, tevekkül etmeye alışmalıyız. Bunun sonucunda da hem bize Allah'ın yardımı gelir, hem sıkıntılar gider, hem de Cenâb-ı Hakk'ın rızkı ve nimeti gelir. Hem de ummadığı yerlerden rızıklara nâil olur insan... Ne kadar güzel!

Demek ki, tevekkülü öğrenmeliyiz ve uygulamalıyız, uygulamaya çalışmalıyız!

Pekiyi bunun aksi nedir?.. Tevekkülün aksi, yani Allah'a tevekkül etmemek ne demek?.. (*Ve men inkataa ile'd-dünya*) "Kim dünyaya bel bağlarsa, yalnız dünyalığa, dünyaya dayanırsa..."

"—Bu işin başı paradır, para olursa olur, parasız olmaz." veyahut;

"—Bu işin başı şudur, şu alettir, şu vasıtadır, şunlar şunlardır; onlar olmayınca olmaz!" vs. diye düşünüyor.

Yâni gayeleri bu dünyaya yönelik, kısır, ahirete yönelik değil, Allah'ın rızasına kazanmaya yönelik değil; emelleri sadece dünyevî, maddî, geçici hevesler, emeller mânâsına da gelir.

Vasıtaları da hep dünyevî vasıtalar olarak düşünürse; yâni:

"—Kardeşim yapacaksın, çalışacaksın; çalışırsan başarırsın, yapacaksan sen yaparsın..." filân.

Öyle değil! İnsanın tâkatinin çok üstündeki sonuçları Cenâb-ı Hak veriyor. Yâni, insan çalışıyor ama çalıştığından çok çok büyüklerini, fazlasını Cenâb-ı Hak veriyor.

Burada emellerini, amaçlarını sırf dünyaya hasretmek mânâsı da var. Yâni, Allah'ın rızasını düşünmeyip, dünya menfaatini düşünmek gibi. Hem de alet ve vasıtaları hep maddî alet ve vasıta olarak düşünmek, mânevî yardımları, Cenâb-ı Hakk'ın lütfunu, ihsânını hiç nazara katmamak da var.

Böyle düşüncelerle, kim kendisini dünyaya hasrederse, dünyalığa bağlarsa, sırf o zihniyete sahip olursa, o kafada olursa; (*vekelehu'llàhu ileyhâ*) Cenâb-ı Hak da, "Sen böyle mi düşünüyorsun?" der, onu dünyaya döndürüverir. Salıverir kendi haline, dünya ile baş başa bırakır. Ama hiç bir şey eline geçmez. Çünkü sonuçları aldıran, ihsân eden, nimetleri veren, sıkıntıları

gideren, başarılara ulaştıran Allah'tır. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin...

Sevdiği işleri yapan, sevdiği bir kuluna Cenâb-ı Hak yardım eder. Misâlleri var mı?.. Tabii, başta Peygamber SAS Efendimiz ve diğer enbiyâullah misâldir. Çok az sayıda oldukları halde, çok nâ-müsâid durumda görüldükleri halde, Cenâb-ı Hak onları muvaffak etmiştir. Çünkü onlar Allah'a tevekkülü en güzel tarzda yapan kimselerdir.

Peygamberler ve Peygamber-i Zîşanımız, bizim en güzel örneklerimizdir. Peygamber Efendimiz de en büyük örneğimizdir. Her şeyimizi onun davranışlarına bakarak, oradan ibret alarak yapmağa çalışmalıyız!

Mûsâ AS ile Firavun'un macerasını, hepimizin bildiği olayları düşünelim! Yâni Mûsâ AS'ın imkânları neydi, Firavun'un gücü neydi?.. Kıyas bile kabul etmez. Gülerler, yâni:

"—Sen nasıl bu işe kalkışıyorsun?" derler.

Ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri:

اِذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ (طه:٤٢)

(*İzheb ente ve ehùke*) "Sen ve kardeşin gidin Firavun'a!" (Tàhâ, 20/42) diye emretti. Tabii onlar da peygamberlik vazifesini alınca, canları tehlikede de olsa, Allah'ın emrini tuttular. Ama Allah, sonunda onları gàlip eyledi.

Peygamber Efendimiz de çok zayıf olarak başladı. Müslümanlar ilk başta çok zayıf olarak başladılar. Çok mağdur edilmek istendiler. Çok zulme uğratıldılar. Ama sonunda başardılar. Diğer peygamberlerin hayatları da öyledir.

Onun için, anlattığım sıra ile güzel şeyleri düşünelim, güzel amaçlar edinelim! O amaçları elde etmek için, her türlü imkânı ortaya koyarak malımızla, canımızla çalışalım, gayret gösterelim ve Cenâb-ı Hak'tan yardım, nusret dileyelim, Cenâb-ı Hakk'a tevekkül edelim!.. Zafer, nusret, muvaffakiyet, başarı gelinceye kadar sabr ü sebat edelim!..

Sabr ü sebat ve takvâ, güzel başarının iki önemli şartıdır. Hem sabr ü sebatlı olacak, sabırlı olacak, hem de takvâlı olacak, müttakî kul olacak. Günah işleyip dururken, Cenâb-ı Hak yardım etmez! Yardımı bile keser... Rızkı da keser, yardımı da keser. Onun için, Cenâb-ı Hakk'a tevekkül etmeyi öğrenelim!..

b. İhtiyacını İnsanlardan Gizlemek

İkinci hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA'ın rivayet ettiğine göre ve Tayâlisî ve diğer kaynakların kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[56]

مَنْ جَاعَ ، أَوِ احْتَاجَ ، فَكَتَمَهُ النَّاسَ ، حَتَّى أَفضٰى بِهِ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَتَحَ اللهُ لَهُ رِزْقَ سَنَةٍ مِنْ حَلاَلٍ (عق. طس. هب. عن أبي هريرة)

RE. 415/13 (*Men câa, ev ihtâce, feketemehü'n-nâse, hattâ efdà bihî ila'llàhi azze ve celle, feteha'llàhu lehû rızka senetin min halâl.*)

Bu da yukarıdaki gibi, rızkın insana ne sûrette manevî bakımdan geleceğini gösteren bir diğer hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men câa*) Buradaki *câa*'nın, sonundaki ayın harfi, Türkçe'de olmayan bir harf. "Kim acıkırsa..." *Cû'*, açlık demek, masdar; bu da mâzisi. (*Men câa*) "Kim ki acıktı, kim acıkırsa..." (*Ev ihtâce*) *İhtâc* da, ihtiyaç duymak demek. "Kim ki karnı acıktı veya

---

[56] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.25, no:2358; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.141, no:214; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.215, no:10054; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.77, no:173; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.404; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.130, no:51; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.488, no:5516; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.450, no:17870; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.804, no:16782; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.220, no:21939.

ihtiyaçları belirdi, muhtaç duruma düştü...” Yemesi lâzım, giymesi lâzım, yakacak lâzım eve, çoluk çocuğa şu lâzım, bu lâzım... İhtiyaçlar... vs.

“Kim acıkır veya ihtiyaca düşer de; (*feketemehü’n-nâse*) bu açlığını, muhtaçlığını insanlardan, halktan saklarsa, ketmederse...” Neden ketmediyor, niye onlara söylemiyor?.. İstemek, söylemek, dilenmektir, halktan beklemektir. O bunu imanına yediremiyor, uygun görmüyor. Açlığını da söylemiyor, muhtaçlığını da söylemiyor.

Ne yapıyor yâni?.. (*Hattâ efdà bihî ila’llàhi azze ve celle*) “Aziz ve Celîl olan Rabbine sırrını anlatmak, derdini bildirmek ve ona yalvarmak ve hâlini ona arz etmek için saklarsa...” Tabii o her şeyi biliyor. Yâni, “‘Yâ Rabbi, karnım aç, çoluk çocuğum aç, ihtiyaçlar belirdi, aman Allah’ım! Yâ Rabbi!’ diye Cenâb-ı Hakk’a tazarrû ve niyaz edip, Cenâb-ı Hakk’a sırrını açar, meselesini, ihtiyacını Cenâb-ı Mevlâsına, Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne naklederse, ona arz ederse; (*feteha’llàhu lehû rizka senetin min halâlin*) Cenâb-ı Hak onun için bir senelik rızkın, hem de helâlden gelme rızkın kapısını açar.”

Neden?.. Cenâb-ı Hak'tan istediği için, beklediği için. Burada tevekkül kelimesi geçmiyor ama tevekkülün bir çeşidi, hâlini Allah'a arz etmek, Allah'tan istemek durumu, misâl olarak gösteriliyor.

Acıktı. E o zaman, "Verin bana yiyecek!" diye elini avucunu açabilir, dilenebilir. İhtiyacı oldu, sağa sola başvurup, "Para ver, borç ver, şunu ver, bunu ver..." filân diye ihtiyacını onlardan isteyebilir. Ama öyle yapmıyor; Rabbine hâlini arz etmek için insanlardan saklıyor. Sesini çıkartmıyor, dişini sıkıyor, yalvarıyor, yakarıyor... Ne olur? Aziz ve Celîl olan Allah ona bir senelik rızkın, helâlden kazanılan rızkın kapısını açar.

İşte bu da Cenâb-ı Hakk'a dayanmak, tevekkül etmek, Cenâb-ı Hak'tan istemek ne sonuçlara götürüyor, onu gösteren bir hadis-i şerif. O halde bizler de beliren hâcetlerimizi, ihtiyaçlarımızı, dileklerimizi, taleplerimizi samimi olarak Cenâb-ı Hakk'a arz edelim!..

Arz etmek nasıl olur?.. Dua ile olur, tazarrû ile olur, niyaz ile olur, yalvarma ile olur. Dua nasıl olur?.. Duanın, Cenâb-ı Hak'tan bir şeyi istemenin güzel şekilleri var. Peygamber Efendimiz nasıl yapmışsa, biz de öyle yapmaya çalışmalıyız.

İnsan abdest alır. Abdest alanı Allah sever. Abdest alınca günahları temizlenir. İki rekât namaz kılar. Namaz kılanı Allah sever. Ondan sonra Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirir. Tesbih çeker. Geceleyin teheccüde kalkar. Yâni, duaların kabul olduğu güzel zamanları gözler, güzel vakitleri gözler. Güzel işleri yapar. Sonra da boynunu büker, bütün kalbinin açıklığıyla, sevgisiyle, saygısıyla Cenâb-ı Hakk'a tazarrû eder, niyaz eder.

Sinan Paşa (Rh.A)'in *Tazarrûât*'ı var... Fâtih zamanın, o zamanların meşhur Sinan Paşa'sı... *Tazarrûât-ı Sinan Paşa* veya *Tazarrûnâme*'si, ne kadar güzel dualar, niyazlar ile dolu güzel bir kitap.

Sonra Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız (Rh.A)'in üç ciltlik *Mecmuatü'l-Ahzâb*, yâni bütün ârif, kâmil, mübarek insanların dualarının, her gün okudukları evrâdın, ezkârın, ahzâbın, hiziblerin hepsini toplamış, çok muazzam bir ansiklopedi diyelim, derya gibi bir eser meydana getirmiş. Herkes ondan

faydalanıyor, istifade ediyor. İşte *Cevşen* duası, işte şu dua, işte bu dua... İşte falanca yayınevleri şu kadarını yayınlıyor... İşte filânca zât oralardan seçme yapmış, bir dua kitabı o yayınlıyor... Ama mübarek, hepsini toplamış. Allah razı olsun, makàmını a'lâ etsin... Himmet ve teveccühlerine cümlemizi nâil eylesin... Ne kadar güzel hazırlamış!

Yâni duayı âdâbiyle, erkâniyle, güzel bir şekilde, tatlı bir şekilde hazırlanıp, zamanını kollayıp tazarrû ve niyâz eder, tevekkül eder ve Cenâb-ı Hak'tan isterse, Cenâb-ı Hak verir. Hattâ Cenâb-ı Hakk'ın kullarına;[57]

هَلْ مِنْ سَائِلٍ ، فَأُعْطِيَهُ ! هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ ، فَأَغْفِرَ لَهُ !

(حم. ن. عن جبير بن مطعم)

(*Hel min sâilin, feu'tıyehû*) "Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi kalksın, istesin, istediğini vereceğim! (*Hel min müstağfirin, feağfire lehû*) Yok mu tevbe ve istiğfar eden, tevbe ve istiğfar etsin, afv ve mağfiret edeceğim!" dediği zamanlar vardır.

Gece zamanları, seher vakitleri, sahur vakitleri, işte öyle Cenâb-ı Hakk'ın kullarına kendisinin seslendiği zamanlardır. Tabii o esnada birçok kimse, uyku daha tatlı geldiği için uyuyor. Fırsatlar kaçıyor. Pazar oluyor, kuruluyor, alınan alınıyor, verilen veriliyor, bitiyor... Artık pazarın sonunda, sabahleyin uyandığı zaman pazar bitmiş, malların arkada böyle döküntüleri kalmış. Pazaryerine insan geliyor bir şey almak için; pazarın vakti geçti!

Gerçi Cenâb-ı Hakk'a niyazın, ilticânın, tevekkülün her zaman olması da vardır. Yâni kapısı kapanmaz. Dâimâ olur, her yerde,

---

[57] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.81, no:16791, 16793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.134, no:1566; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.125, no:10321; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.413, no:1480; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3439; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.15, no:407; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.153, no:1442; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.250, no:215; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.104, no:3356; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.235, no:17246; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.259, no:27107.

her zaman olur. Her zaman yapmalı, ama en güzel zamanları, fırsatları da değerlendirmeli, kaçırmamalı, istifade etmeli!..

c. İlim Öğrenirken Ölen Kimse

Üçüncü hadis-i şerif, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Bu da bizi harekete geçirici, hızlandırıcı, teşvik edici, yönlendirici, motive edici; yâni uyuyan, duran insanı canlandırıp teşvik edici bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[58]

مَنْ جَاءَهُ أَجَلُهُ ، وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ ، لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلاَمَ ، لَمْ يَفْضُلْهُ النَّبِيُّونَ إِلاَّ بِدَرَجَةٍ (الخطيب عن ابن عباس)

RE. 415/10 (*Men câehû ecelühû, ve hüve yatlubü'l-ilme, li-yuhyiye bihi'l-islâme, lem yefdulhü'n-nebiyyûne illâ bi-derecetin*)

Peygamber Efendimiz'in bu konuda başka kaynaklardan rivayet edilmiş, başka güzel kelimelerle örülmüş hadis-i şerifleri de var. Bu hadis-i şerif de onlardan birisi. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men câehû ecelühû*) "Bir kimse ki, eceli ona gelir." Ama nasıl bir vaziyette gelir?.. (*Ve hüve yatlubü'l-ilme*) "İlim öğreniyorken..." Bu (*ve hüve yatlubu'l-ilme*), hal cümlesidir. "İlim öğrenme hâlinde iken, ilim öğreniyorken bir kimseye eceli gelirse..." Eceli gelmek ne demek? Hayatının müddetinin sonu gelirse; yâni hayatı bitecek, artık ölecek demek. *Ecel*, müddet demek ama, hayat müddetinin sonu ölüm olduğu için, ölüm mânâsına tercüme

---

[58] Dârimî, *Sünen*, c.I, s.112, no:354; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.61; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.174, no:9454; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.103, no:347; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.78, no:1056; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.559, no:5755; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.286, no:28829-28832; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.331, no:504; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1447, no:2450; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.217, no:21933, 21934.

edebiliriz. “Kime ölümü gelirse...” Ne haldeyken? (*Ve hüve yatlubü'l-ilme*) “İlim taleb ediyorken, öğreniyorken...”

Ne maksatla ilim öğreniyor?.. (*Li-yuhyiye bihi'l-islâme*) “Bu öğrendiği ilimle İslâm'ı canlandırmak için ilim öğrenip duruyorken, bir kimseye eceli gelirse...”

E İslâm zaten canlı, zaten şanlı, zaten kıymetli... Bu ne demek?.. İlim İslâm'ın hayatıdır, canıdır! Bazı hadis-i şeriflerde böyle bildiriliyor. İlim varsa, İslâm canlıdır. Yâni İslâm'ın kendisi değil de kişinin müslümanlığı, kişinin İslâm'ı, kendisindeki, İslâm'daki akis, nasib; bir insanın İslâm'dan nasibi, ilim varsa tamamdır, canlıdır; ilim yoksa ölüdür. Bu kişinin gönlünde ölüdür. İslâm dışarıda canlı ama, bu adamın İslâm'ında hayat yok, ölmüş. Neden?.. İlim yok, hiç bilgisi yok. Namaz bilmez, oruç bilmez, usül bilmez, âdâb bilmez, terbiye bilmez... O zaman ölmüş oluyor.

İlimle İslâm canlanır. Kişinin kendisinin müslümanlığı zînetlenir, güzelleşir. Müslümanlığı güzel olmaya başlar. Bir ülkede böyle ilim öğrenen insanlar çoğalırsa, o ülke yükselir. Çünkü iyi insanların çoğalması, gayretiyle işler düzelir. Cahiller çoğalırsa o ülke felâkete gider. Ekseriyetin durumuna göre akış olur. İnsanlar ekseriyetle iyi müslüman olurlarsa, o ülke canlı olur.

İslâm ölmez. Kıyamete kadar Allah'ın nuru sönmeyecek. Kur'an-ı Kerim, Kur'an-ı Kerim olarak kalacak. “Bir insan İslâm'ı diriltmek için, İslâm'a yardımcı olmak için, kendisinin müslümanlığını sağlamlaştırmak için; bir de topluma da yardımcı olmak için ilim öğrenirken, kendi bilgisini yükseltirken, hazinesini zenginleştirirken, ona ölümü gelirse, vâdesi gelirse; (*lem yefdulhu'n-nebiyyûn*) peygamberler ondan üstün olamazlar, (*illâ derecetin*) sadece bir dereceyle üstün olurlar.”

Yâni, peygamberlerin derecesi en yüksek derece... Onun hemen bir altındaki derece, peygamberlere en yakın ama, peygamber olmayan insanların en yükseği ama, peygamber değil... Peygamberlerin bir altındaki derece ulemâ'nın derecesidir. O dereceye Allah nâil ediyor, mazhar ediyor, yükseltiyor. Öyle ilim

öğrenirken, öğretirken; ama İslâm'ı kalkındıracağım diye öğrenirken ölürse...

Niyet çok önemli İslâm'da! İyi niyetle olacak, İslâm'ı yükseltmek niyetiyle olacak. "Para kazanacağım, satacağım, alacağım, çalacağım, çırpacağım..." diye, maddî menfaat niyetiyle olmayacak... Gösteriş için olmayacak, mücadele için olmayacak, kavga için olmayacak, hırs için olmayacak... Birçok incelikleri var tabii.

Samîmî bir niyetle, İslâm'a faydalı olmak, İslâm'ı kalkındırmak, müslümanlara yardımcı olmak, İslâm'ı savunmak, geliştirmek için çalışan insan, peygamberlere yakın bir dereceye kadar çıkıyor. Hemen altındaki dereceyi kazanmış oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi ölünceye kadar ilim öğrene öğrene zamanları geçirip, ilim öğreterek, İslâm'ı yayarak, sevapları kazanıp, hayatımızı rızasına uygun geçirmeye muvaffak eylesin... Sonunda da hüsn-ü hâtime ile, iyi bir son, iyi bir àkıbet ile ahirete göçüp, Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna sevdiği, razı olduğu kulu olarak varmayı nasib eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl

eylesin... Peygamber Efendimiz'e cennette komşu olup, orada onunla beraber olmayı nasib eylesin...

Allah hepinizden râzı olsun... Allah hepinize tevfîkini refîk eylesin... Allah hepinizi muvaffakiyetlere erdirsin; küçüklü, büyüklü, erkekli, kadınlı...

Üzülmeyin, mahzun olmayın; Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tevekkül edin! İlim öğrenin! İhtiyaçlarınızı Cenâb-ı Hakk'a arz edin! Cenâb-ı Hakk'ın yardımını bekleyin!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

30. 06. 2000 - AVUSTRALYA

10. MÜSLÜMANA DÜŞMANLIK ETMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cumanız mübarek olsun...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cuma gününün güzelliklerinden, nimetlerinden, rahmetlerinden, lütuflarından, ecir ve sevaplarından sizleri de hissemend ve hissedar eylesin...

a. Şer'î Cezâyı Engellemek

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden, kur'a ile açtığımız bir sayfadan, birinci hadis-i şerifi okuyarak mealini vermeye geçelim:[59]

أَيُّما رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللهِ حَتَّى يَنْزِعَ . وَ أَيُّمَا رَجُلٍ شَدَّ غَضَبًا عَلَى مُسْلِمٍ فِي خُصُومَةٍ لاَ عِلْمَ لَهُ بِهَا ، فَقَدْ عَانَدَ اللهَ حَقَّهُ ، وَحَرِصَ عَلَى سَخَطِهِ ، وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ التَّابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ . وَ أَيُّمَا رَجُلٍ أَشَاعَ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِكَلِمَةٍ ، وَهُوَ مِنْهَا بَرِيءٌ ، يَشِينُهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا ؛ كَانَ حَقّاً عَلَى اللهِ تَعَالَى ، أَنْ يُدْنِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ ، حَتَّى يَأْتِيَ بِإِنْفَاذِ مَا قَالَ

(طب. عن أبي الدرداء)

[59] *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.363, no:7040; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.58, no:43837; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.414, no:9928.

RE. 181/9 (*Eyyümâ racülin hàlet şefâatühû dûne haddin min hudûdi'llâh, lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yenzia. Ve eyyümâ racülin şedde gadaben alâ müslimin fî husùmetin lâ ilme lehû bihâ, fekad àneda'llàha hakkahû, ve harise alâ sahatihî, ve aleyhi la'netu'llahi't-tâbiatü ilâ yevmi'l-kıyâmeh.*

Ve eyyümâ racülin eşâa alâ raculin müslimin bi-kelimetin, ve hüve minhâ berîün, yeşînühü bihâ fi'd-dünyâ; kâne hakkan ale'llàhi teàlâ, en yüdniyehu yevme'l-kıyâmeti fi'n-nâri, hattâ ye'tiye bi-infâzin mâ kàl.)

Taberânî Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet eylemiş ki, Peygamber SAS şöyle buyuruyorlar:

(*Eyyümâ racülin hàlet şefâatühû dûne haddin min hudûdi'llâh, lem yezel fî sahati'llâhi hattâ yenzia.*) Birinci cümle bu.

(*Eyyümâ racülin*) "Her bir adam ki" diyor ama, kadın olsun erkek olsun, cinsiyet önemli değil, kişi mânâsına; Allah-u a'lem. "Her bir kişi ki, (*hàlet şefaatühü dûne haddin min hudûdi'llâh*) Allah'ın dininin ahkâmından dolayı bir kimse cezaya uğramış, ona hadd-i şer'i terettüb etmiş, şeriatin emrettiği ceza verilecek. Bunun engellenmesi için, Allah'ın hükmünden doğan cezanın yapılması önüne şefaatini koyarsa; (*lem yezel fi sahati'llâhi hattâ yenzia*) bu işten kendisini geri çekinceye kadar Cenâb-ı Hakk'ın kızgınlığına, gazabına mâruz olur. Kızgınlığında olur, kahrı, gazabı içerisinde olur."

Şimdi açıklayalım: İnsanlar kurallara göre yaşayacaklar. Bu kuralları Allah-u Teàlâ Hazretleri dininde, kitabında peygamberiyle bildirmişse, dînî kurallar oluyor, onlara uymak gerekiyor. İnsanlar da kendileri kurdukları toplumlarda kanunlar, kurallar koymuşlardır. O toplumdaki yöneticiler de, onlara uyulmasını ister.

Bu kuralların uygulanması bir takım müeyyideler ile, yâni zorlayıcı etkenler ile sağlanmağa çalışılır. "Bu kurallara uymayan şu kadar para cezası yer, şu kadar hapis cezası yer... Şu haklarından mahrum olur, bu haklarından mahrum olur..." gibi. Bunlara cezalar diyoruz. Hukuk fakültelerinde ceza hukuku diye, uzun uzun öğretilir bunlar.

Allah'ın cezalarından bir cezanın, hadlerinden bir haddin önüne, kendi şefaatini bir kişi koyarsa yâni; "Bu ceza uygulanmasın bu adama, ne olur..." diye şefaat etmeye kalkıyor suçluya, cezayı yemiş olan kimseye. Şefaatini bu işin yapılmasının önüne koyarsa, yâni engel olursa, arabanın tekerine taş koymak gibi; Cenâb-ı Hak'ın gazabında olur bu şefaatinde ısrar ettiği müddetçe...

"—Yâhu bu benim tanıdığımdır, ahbabımdır, bu şöyledir, böyledir." diyor ve hukukî cezanın uygulanmasını, Allah'ın hükmünün uygulanmasını şefaatiyle atlattırmak, geçiştirmek, yaptırtmamak, uygulattırmamak istiyor. Tabii bu Allah'ın hükmüne karşı olduğundan, Cenâb-ı Hak kızar.

(*Fî sahati'llâhi*) *Sahat*, *sin-hı-tı* harfleriyle kızgınlık demek. "Allah'ın kızgınlığına muhatap olur. Kızgınlığı dairesinde olur, kızgınlığı altında, içinde olur. (*Hattâ yenzia*) Kendisini bu yanlış tutumdan geri çekinceye kadar, Cenâb-ı Hak ona kızar."

Hukuk önemlidir. Haklar ve kurallar önemlidir. Tabii, burada bahis konusu olan, Cenâb-ı Hakk'ın dininin kuralları oluyor.

İnsanlar da kurallar koyarlar. İnsan toplumları kurallar koyar. En ilkel kabilelerden, en gelişmiş ülkelere kadar, her toplumun kuralı vardır. İsviçre medenî hukuku, Alman hukuku, Amerikan hukuku... Birbirinden de farklıdır. Çünkü insanlar toplanıyorlar, "Şu şöyle olsun, bu böyle olsun..." diye kararlaştırıyorlar.

Her toplumda kanun vardır, ama her kanun âdil değildir. Kanun devletidir ama, hukuk devleti değildir. Yâni haklara riayet eden kanunlar yok, hakları çiğneyen kanunlar var. Şöyle yapan şöyle olur, böyle yapan böyle olur. Ama kurallar isabetsiz, yanlış konmuş. Bunu da bilmek lâzım!

Elli kişi, yüz kişi toplanıyor. Amerikan kanunu başka oluyor, Alman kanunu başka oluyor, Fransız kanunu başka oluyor... Rus kanunu başka oluyor, Çin kanunu başka oluyor. Bakıyorsunuz, olmayacak bir sebepten adamı öldürüyor. Olamaz! Yâni insan bundan dolayı öldürülmez meselâ. Cezaların da suçla mütenâsib olması lâzım, orantılı olması lâzım.

Bir suçun büyüklüğünün de, tarafsız tesbiti zordur. Tam ölçeğin ölçülmesi zordur. Ama şu da muhakkaktır ki, bazı zâlim hükümdarlar da zâlim kanunlar çıkartırlar, zâlim vergiler koyarlar; milleti inim inim inletirler. Bazıları da adaletlidir.

Burada tabii Allah'ın hadd-i şer'îleri söz konusu. Hudûd-u şer'iyye deniliyor buna. Buradaki hudud, sınır mânâsına değil. Tabii sınır kavramından çıkmış ama, Cenâb-ı Hak'ın yasakları ve o yasakların çiğnenmesinden doğan cezalar mânâsına.

Bu Allah'ın cezalarından bir cezanın yapılmaması için şefaat etmeye kalkışan kimse, şefaati bu uygulamanın önünü kesen bir kimse, dâimâ Cenâb-ı Hakk'ın gazabı içerisinde olur, gazabı dairesinde, gazabı altında olur; bu işten vazgeçinceye kadar...

Demek ki, haksız şefaatler yapılmayacak. Cenâb-ı Hak'ın ahkâmına, emrine aykırı ukalâlıklar yapmayacak kullar. Cenâb-ı Hakk'ın buyruğunu tutacak.

b. Müslümana Düşmanlık Etmek

وَ أَيُّمَا رَجُلٍ شَدَّ غَضَبًا عَلٰى مُسْلِمٍ فِي خُصُومَةٍ ، لاَ عِلْمَ لَهُ بِهَا ، فَقَدْ عَانَدَ اللهَ حَقَّهُ ، وَحَرِصَ عَلٰى سَخَطِهِ ، وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ التَّابِعَةَ إِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(*Ve eyyümâ racülin şedde gadaben alâ müslimin fî husùmetin, lâ ilme lehû bihâ, fekad àneda'llàha hakkahû, ve harisa alâ sehatihî, ve aleyhi la'netu'llahi't-tâbiati ilâ yevmi'l-kıyâmeh.*)

İkinci bir hususu beyana geçiyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ve eyyümâ racülin*) "Her bir adam ki, her bir kişi ki, (*şedde gadaban alâ müslimin*) bir müslümana kinde, gazaplanmada şiddetlendi. (*Fî husùmetin*) Bir konudaki farklı düşünmeden, husûmetten, düşmanlıktan, muhaliflikten dolayı şiddetlendi. (*Lâ ilme lehû bihâ*) Ama o konuyu, tam da iyi bilmiyor. Bilmediği bir konuda farklı düşündüğü için, bir müslümana karşı şiddetli bir gazab gösteren kişi, (*fekad àneda'llàh*) Allah'la inat etmiş olur, inatlaşmış olur." Subhàna'llàh... Tabii, bu çok kötü bir şey...

(*Ve harisa alâ sehatihî*) “Ve Cenâb-ı Hakk’ın gazabı kendisine gelsin diye, Allah’ın gazabını çekmek konusunda sanki gayret göstermiş olur, hırs beslemiş olur, çanak tutmuş olur bu kötü davranıştan dolayı... Nedir bu kötü davranışı?.. Bilmediği bir konuda, bir müslümana şiddetle gazap ediyor. Halbuki, mesele onun düşündüğü gibi değil, başka bir şey... Bu gazab ettiği kimse haklı ama, bu bilmediği için ona düşmanlık ediyor. O zaman Allah’la inatlaşmış olur. Çünkü bilmediği şeye burnunu sokup, yanlış düşündüğü için.

Ve Allah’la inatlaşmaktan ayrı, bir de Allah’ın cezasını çekmeğe, kızgınlığını çekmeğe çanak tutmuş olur. Sanki onu arzuluyormuş gibi olur. “Arı kovanına çomak sokmak.” dedikleri gibi, kışkırtma gibi, kaşınma gibi... Hani, “Adam kaşındı.”derler, kendisi istemiş olur.

(*Ve aleyhi la’netu’llàhi’t-tâbiati ilâ yevmi’l-kıyâmeh.*) “Ona tâbî olan Allah’ın lâneti, kıyamete kadar devam eder. Allah’ın lâneti sürüp gider ona karşı...”

Demek ki, bir konuyu iyi bilecek. Bilmediği konuda da, öyle ona buna düşmanlık etmeyecek. Ben bunları, toplumla ilgili çalışmalarımız olduğu için çok gördüm, çok muhatap oldum. Çok böyle acaib şeylere tesadüf ettim. Böyle şeyler oluyor. Bilmiyor, uzaktan uzağa tenkit ediyor, gıybet ediyor, dedikodu yapıyor, yıkıcılık yapıyor. Halbuki mesele hiç de onun dediği gibi değil... Ah bir gelse, işin iç yüzünü bir sorsa da anlatsak; o zaman, ne kadar yanlış yaptığını anlayacak.

وَأَيُّمَا رَجُلٍ أَشَاعَ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِكَلِمَةٍ ، وَهُوَ مِنْهَا بَرِيءٌ ، يَشِينُهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا ، كَانَ حَقّاً عَلَى اللهِ تَعَالَى أَنْ يُدْنِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ ، حَتَّى يَأْتِيَ بِإِنْفَاذِ مَا قَالَ .

(*Ve eyyü mâ racülin*) “Herhangi bir adam ki, (*eşâa alâ raculin müslimin*) bir müslüman kimsenin aleyhine yayıyor, (*bi-kelimetin*) bazı iftiralar, bazı yanlış sözler yayıyor; (*ve hüve minhâ*

berîün) halbuki o müslümanda bu kusurlar yok… O bu suçlamalardan uzak, temiz, pak...”

Bunu niye yapıyor bu müslümana, niye böyle aleyhinde sözler yayıyor?.. (*Yeşinuhû bihâ fi'd-dünyâ*) “Dünyada onu karalamak için, lekelemek için yapıyor.”

(*Kâne hakkan ale'llâhi teàlâ*) “Allah-u Teàlâ Hazretleri üzerine hak olur, (*en yüdniyehû yevme'l-kıyâmeti fi'n-nâr*) kıyamet günü onu cehenneme yaklaştırmak... (*Hattâ ye'tiye bi-infâdi mâ kàle.*) Söylediği şeyin aslı olmadığını itiraf edinceye kadar, cehenneme yaklaştırıp azaba tâbi tutmak, Allah üzerine hak olur.” buyuruyor.

Demek ki bu hadis-i şeriften çıkan şu üç konu var:

1. Şeriatin, Allah'ın kanunlarının, emirlerinin cezalandırdığı bir kimsenin cezası kaldırılsın diye, suçlu bir kimsenin cezası kaldırılsın diye araya girmek doğru değil. Çünkü Allah kızıyor. Böyle merhametlerden maraz olur.

Hırsıza acırsın, rüşvetçiye acırsın, hayduta acırsın... Ondan sonra toplum bozulur. Toplumun düzeni bozulur, kötüler hàkim olur, cesaret alır. İyiler mağdur olur. Toplum yıkılır gider. Haksız kimse lehine şefaatte, aracılıkta, ricacılıkta bulunulmayacak.

2. İkincisi; herhangi bir müslümana bilmediği bir konuda şiddetle gazap etmeyecek. Çünkü aslında o müslüman o suça sahip değil ama bu yanlış biliyor. Uzaktan yanlış biliyor, yanılabilir. Pek çok kimse kendi fikirlerini doğru sanır, ama yanılabilir. Yanıldığını çok geç anlar.

Bazen hàkimler yanılıyor, adlî hata deniliyor. Ama adam idam edilmiş oluyor, iş işten geçmiş oluyor, hiç bir suçu olmadığı anlaşılıyor. Bazen gazeteler birilerini suçluyorlar, suçluyor, suçluyorlar, suçluyorlar... Halkın nazarında batırıyorlar, çıkarıyorlar. Ondan sonra o işi onun yapmadığı, başkasının yaptığı anlaşılıyor. Yüzleri kızarmıyor bile o suçlayanların... İşte onların cezalarının ne olduğunu burada görüyoruz.

3. Üçüncüsü de; bir kimseyi lekelemek, onun aleyhine sözler yaymak... Bu da dünyada onu lekelemek için, kadrini tenzil etmek, indirmek için, itibarını kırmak için yapılıyor aleyhine ama aslında öyle bir suçlu durum, haksız vasıf onda yok... “O zaman

Allah-u Teàlâ Hazretleri onu cehenneme yaklaştırır, yaklaştırır. 'Söylediğim şeyler onda yok!' deyinceye kadar, nedâmet duyup vazgeçinceye kadar cehenneme yaklaştırır." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz SAS.

Bunlar önemli şeyler. Yâni, bir müslümana haksız suçlamada bulunmak, bir müslümanın şanını, namusunu, itibarını lekeleyecek lâflar yaymak, bir suçluyu da korumağa kalkışmak; bunlar kötü şeyler...

Bakın İslâm ne kadar asil, ne kadar hukuka saygılı, ne kadar toplum lehine düşünüyor. Hukuk hatalarını, hukuktaki hastalıkları ne kadar güzel tesbit etmiş... Peygamber SAS Efendimiz, asırlar önce, çok yüzyıllar önce yaşamış olmasına rağmen, ne kadar yüksek fikirler öğretmiş, ne güzel terbiye etmiş... Peygamberliğini ne güzel yapmış, vazifesini ne güzel îfâ eylemiş... Ümmet-i Muhammed'i haklara riayet eden, ne kadar olgun insanlar olarak yetiştirmiş.

d. Allah Yolunda Cihad

Diğer hadis-i şerif. Bu da uzunca bir hadis-i şerif. Yine aynı minval üzere aynı şekilde başlıyor:[60]

أَيُّمَا مُسْلِمٍ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ ، فَبَلَغَ مُخْطِئًا أَوْ مُصِيباً ، فَلَهُ مِنَ الأَجْرِ كَرَقَبَةٍ أَعْتَقَهَا مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ. وأَيُّمَا رَجُلٍ شَابَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَهُوَ لَهُ نُورٌ. وأَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ رَجُلاً مُسْلِماً ، فَكُلُّ عُضْوٍ مِنَ الْمُعْتَقِ بِعُضْوٍ مِنَ الْمُعْتِقِ فِدَاءً لَهُ مِنَ النَّارِ . وَ أَيُّمَا رَجُلٍ قَامَ وهُوَ يُرِيدُ الصَّلاَةَ ، فَأَفْضَى الْوَضُوءَ إِلَى أَمَاكِنِهِ ، سَلِمَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ

60 *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1312, no:43434; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.434, no:9979.

وَخَطِيئَةٍ هِيَ لَهُ ؛ فَإِنْ قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ ، رَفَعَهُ اللهُ بِهَا دَرَجَةً ؛ وَإِنْ رَقَدَ

رَقَدَ سَالِمًا (طب. عن عمرو بن عبسة)

RE. 182/2 (*Eyyümâ müslimin ramâ bi-sehmin fî sebîli'llâh, febeleğa muhtıen ev musîben, felehû mine'l-ecri kerakabetin a'tekahâ min vüldi ismâîl. Ve eyyümâ racülin şâbe fî sebîli'llâhi fehüve lehû nûrun. Ve eyyümâ racülin a'taka racülen müslimen, feküllü udvin mine'l-mu'taki, bi-udvin mine'l-mu'tikı fidâen lehû mine'n-nâr. Ve eyyümâ raculin kàme ve hüve yürîdü's-salâte, feefda'l-vudùe ilâ emâkinihî, selime min külli zenbin ve hatîetin hiye lehû; fein kàme ile's-salâti, refeahu'llàhu bihâ dereceten; ve in rakade, rakade sâlimâ.*)

Bu da müjdeli... Hadis-i şerifteki sayılan hususlar müjdeli, sevindirici; çünkü onları yapmaya çalışıyoruz. Ümitlendirici cümleler. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Eyyümâ müslimin ramâ bi-sehmin fî sebîli'llâh*) "Herhangi bir müslüman ki, Allah yolunda bir ok attıysa; (*febeleğa muhtıen ev musîben*) ya hedefine isabet etmedi, kaydı, ya da isabet etti. İster isabet etsin, isterse etmesin. (*Felehû mine'l-ecri kerakabetin a'tekahâ min vüldi ismâîl*) O bir ok için, İsmâil AS'ın mübarek, asil evlâtlarından birisi esir düşmüş de, onu esaretten kurtarıp azad etmiş gibi bir sevap verir Allah."

Yâni, savaşta bir ok, isterse isabet etmesin; ille karşı tarafa isabet edip öldürme şartı da istenmiyor. İsabet etse de, etmese de bu sevabı alır.

(*Min vüldi ismâîl*), "İsmâil AS'ın evlâdı" demek. Bu (*min veledi ismâîl*) de okunabilir. İsmâil AS, Arapların en şerefli ataları, ailesi. Onun evlâdından olunca, ailenin şerefine göre köleyi azad etmek için, esiri kurtarmak için, fidye vermek için miktar tabii çoğalır. Yâni, en kıymetli esirler demek istiyor.

Demek ki, Allah yolunda savaşmak, silah atmak önemli...

"—E hocam, şimdi ok kullanmıyoruz?.."

Evet, doğru. Şimdi ok kullanmıyoruz, kurşun kullanıyoruz, mermi kullanıyoruz, top kullanıyoruz, füze kullanıyoruz. Yine onları kullananlar, —Allahu a'lem— o sevapları alırlar. Çünkü durum aynı.

(*Ve eyyümâ racülin şâbe fî sebîli'llâh, fehüve lehû nûrun*) "Herhangi bir müslüman ki Allah yolunda saçı sakalı ağardı. Yâni bir müslüman, Allah yolunda saçı sakalı ağarmış da ihtiyarlamışsa, ömrü Allah yolunda geçmişse; (*fehüve lehû nûrun*) bu ihtiyarlığı onun için makbul bir nurdur. O nurlu bir kimsedir, nûrâni bir kimsedir, Allah'ın sevgili, mübarek bir kuludur."

(*Ve eyyümâ racülin a'taka racülen müslimen*) "Herhangi bir kimse ki, müslüman bir köleyi azad etti ise, (*feküllü udvin mine'l-mu'teki bi-udvin mine'l-mu'tikı*) azad edilen kölenin her bir uzvu mukabilinde, (*fidâun lehû mine'n-nâr*) azad eden kimsenin o uzvu, cehennemden azad olur. Onun yerine fidye yerine geçer. Bu kölenin her uzvuna karşılık, köleyi azad eden kimsenin her uzvu cehennemden fidye ile kurtulmuş olur. Yâni, köle azad eden kimse cehenneme girmez."

(*Ve eyyümâ raculin kàme ve hüve yürîdü's-salâh*) "Herhangi bir adam ki, namaz kılmak niyet ederek, arzu ederek kalktıysa; (*feefda'l-vadùa ilâ emâkinihî*) ve abdest suyunu abdest azalarına döktü ve güzelce her tarafını, yüzünü, ellerini, ayaklarını yıkadıysa; başına, boynuna meshettiyse; (*selime min külli zenbin ve hatìetin hiye lehû*) işlemiş olduğu, kendisinin hatası olan her hatadan, her günahtan selâmet bulur, işlediği günahlardan kurtulur. (*Fein kàme ile's-salâh*) Bir de, bu abdest almanın arkasından namaza kalkarsa; (*refeahu'llàhu bihâ dereceten*) namaz kıldı diye, Allah onu derece itibariyle yükseltir."

Zaten abdest aldı, günahları affoldu. Günahları affolunca ne kalıyor?.. Derece yükselmesi. Namaz kılınca da derecesi yükselir.

(*Ve in rakade*) *Rakade*, uyumak demek.

وَهُمْ رُقُودٌ (الكهف:١٨)

(*Ve hüm rukùd*) [Onlar uyuyorlardı.] (Kehf, 18/18) diye Kehf Sûresi'nde de geçiyor. *Râkıd* uyku uyuyan demek, *rukùd* onun çoğulu oluyor.

"Eğer yatağa yatıp uyursa, (*rakade sâlimen*) her türlü günahtan salim olarak, kurtulmuş olarak, tertemiz olarak uyur."

Ne kadar güzel! Allah bizi, evlâtlarımızı, eşlerimizi, sevdiklerimizi ibadetlerinde dâim eylesin... Namazlı, niyazlı, abdestli, oruçlu, böyle iyi kullar eylesin...

Tabii cihad çok önemli. İslâm'da saçın sakalın ağarması çok güzel... Bu saç ve sakal ağarınca, bazıları sakalını bıyığını boyar. Bazıları da;

"—Ay, bu ihtiyarlık alâmeti!.. Ben gencim daha, bu nereden çıktı?" diye beyaz kıllarını kopartırlar.

Halbuki hadis-i şerifte:[61]

---

[61] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.986, no:17280; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2055, no:3054; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.423, no:9950.

أَيُّمَا رَجُلٍ نَتَفَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ مُتَعَمِّدًا ، صَارَتْ رُمْحًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

يُطْعَنُ بِهِ (الديلمي عن أنس)

RE. 182/7 (*Eyyümâ racülin netefe şa'raten beydàen müteammiden*) [Herhangi bir kimse ki, ihtiyarlığını saklamak için beyaz kıllarını yolarsa; (*sàret rümhan yevme'l-kıyâmeti yut'anü bihî*) bu kıllar kıyamet gününde süngü olur ve ona batırılır.] diye bildiriliyor. Yâni, kıllarını koparmayacak.

Bazı insanları görüyoruz, bazı geçmiş ihvanımızı, amcaları hatırlıyoruz; bembeyaz sakallı, ibrişim gibi. Hocamız da çok imrenirdi, böyle bazı tertemiz, sakalı ağarmış kimseleri görünce... Hakîkaten güzel oluyor.

İşte bu, böyle İslâm'da yaşaya yaşaya, İslâmî ibadetleri yapa yapa tamâmen nûrânîleşmek... Allah hepimize onu nasib etsin...

e. Yöneticinin Yumuşak Davranması

Üçüncü hadis-i şerif:[62]

أَيُّمَا وَالٍ وَلِيَ فَلاَنَ وَرَفَقَ ، رَفَقَ اللهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ابن أبي الدنيا

في ذم الغضب عن عائشة)

RE. 182/5 (*Eyyümâ vâlin veliye felâne ve rafeka, rafeka'llàhu bihî yevme'l-kıyâmeh.*)

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den. Bu hadis-i şerifi o nakletmiş. Peygamber SAS Efendimiz'den işitmiş, bize bildirmiş, rivayet eylemiş:

(*Eyyümâ vâlin*) "Herhangi bir vali ki, (*veliye*) valilik yaptı, bir işin başına geldi..." Burada *vâli*, ille vilayetin başına geçen kimse

---

[62] Lafız farkıyla: Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.241, no:383; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.166, no:271; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.100, no:5410; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.438, no:9988.

demek değildir Arapça'da. Yâni, ilçenin başına da geçse, herhangi bir idarenin başına da geçse ona *vâli* derler. Yâni *veliyy-i emr*, işi yüklenmiş kişî mânâsına Arapça'da bu.

"Herhangi bir görevli; resmî, idârî görevli bir görevi yüklendi..." Ya komutan oldu, ya vali oldu, ya kaymakam oldu, ya genel müdür oldu, ya şu oldu, ya bu oldu diyelim. Hepsine şâmildir bu. Yoksa ille bir eyalet olacak, vilayet olacak, onun başında vali olacak; belediye başkanı olursa olmaz gibi bir şey yok yâni. Bütün başkanlar, yöneticiler bu kelimenin altına geliyor, giriyor. Bu kelime onların hepsini kapsıyor, ifade ediyor.

"Bir kişi böyle bir görevle görevlenmiş ise..." (*Felâne*) Buradaki *fe* kelimenin aslından değil. *Lâne, leyyin* olmak, yâni yumuşak davranmak demektir: "Bu yönetici, idareci, başkan yumuşak davranıyorsa; (*ve rafeka*) ve rıfk ile muamele ediyorsa... Tatlı davranıyor, yumuşak davranıyor, muhataplarını hoş tutarak davranıyor, yönetimini güzel yapıyor. (*Rafeka'llàhu bihî yevme'l-kıyameti*) Allah-u Teàlâ Hazretleri de kıyamet gününde ona rıfk ile, yumuşaklıkla, tatlılıkla muamele eder. Yâni onu mükâfatlandırır ve taltif eder."

Allah-u Teàlâ Hazretleri eğer idareciysek, bize böyle rıfk ile, sevgi ile, halkı severek ona hizmet etmeyi, görevi öyle yapmayı nasib etsin... Bütün İslâm ülkelerine de, böyle hayırlı idareciler ihsân eylesin...

Allah hepinizden razı olsun...

*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, a*ziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

07. 07. 2000 - AVUSTRALYA

11. ZÂHİDİN ÖZELLİKLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak dünyada, ahirette cümlenizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Anne-Babası ve Ailesi İçin Çalışan

Kur'a ile açtığım yerden, karşıma gelen hadis-i şeriflerden okuyorum. Enes RA'ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[63]

اَلسَّاعِي عَلٰى وَالِدَيْهِ ، لِيَكُفَّهُمَا أَوْ يُغْنِيهُمَا عَنِ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللهِ ؛ وَمَنْ سَعٰى عَلٰى زَوْجٍ أَوْ وَلَدٍ ، لِيَكُفَّهُمْ وَ يُغْنِيهُمْ عَنِ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللهِ ؛ وَالسَّاعِي عَلٰى نَفْسِهِ ، لِيُغْنِيهَا وَيَكُفَّهَا عَنِ النَّاسِ فِي سَبِيلِ اللهِ ؛ وَالسَّاعِي مُكَاثَرَةً ، فِي سَـبِيلِ الشَّيْطَانُ (طس. عن أنس ؛ ك. عن أبي الدرداء)

RE. 212/5 (*Es-sâî alâ vâlideyhi, li-yeküffehümâ ev yuğniyehümâ ani'n-nâsi fî sebîli'llâh; ve men seà alâ zevcin ev veledin, li-yeküffehüm ve yuğniyehüm ani'n-nâsi fî sebîli'llâh; ve's-sâî alâ nefsihî, li-yuğniyehâ ve yeküffehâ ani'n-nâsi fî sebîli'llâh;*

---

[63] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.277, no:8630; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.18, no:9237; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.596, no:7710; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.360, no:13307.

ve's-sâì mükâedeten, fî sebîli'ş-şeytàn) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Es-sâî, sa'y eden demek. *Sa'y etmek* de koşuşturmak, gayret etmek mânâsına geliyor. (*Es-sâì alâ vâlideyhi*) "Anne ve babası üzerine, onların işlerini, ihtiyaçlarını karşılamak için koşturan, sa'y ü gayret eden kişi..." Neden?.. (*Li-yeküffehümâ ve yuğniyehümâ ani'n-nâsi*) "Onların ihtiyaçlarını karşılamak ve insanlardan müstağnî kılmak için; yâni onları insanlara muhtaç duruma düşmekten kurtarmak için... İnsanlara el açıp, ihtiyaç arz edip, yardım istemelerinden korumak için, anne ve babasına, onların nâmına, onların iyiliği için, hizmeti için koşturan kimse..." Bu gayreti yapan kişi nedir?.. (*Fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda çalışıyor demektir."

Tabii, (*fî sebîli'llâh*) sözü bir müslüman için çok önemli, yüksek bir söz. Yâni Allah yolunda, Allah rızası için... "Sebil!.. Sebil!.." diyoruz, "Su sebil!" diyoruz. Yâni, "Ben bu suyu parayla değil, Allah rızası için, Allah'tan sevabını bekleyerek dağıtıyorum!" demek. "*Fî sebîli'llâh* savaş" diyoruz; Allah rızası için, milleti, devleti, dini, imanı korumak için; haksızlığı engellemek, durdurmak için savaşıyor; çok önemli bir şey.

Demek ki, bu da önemliymiş: "Anne ve babasının ihtiyacını karşılamak ve insanlara muhtaç duruma düşmesini engellemek için koşturan kişi..." Yâni, onların evlâdı tabii, (*vâlideyhi*) denmesinden de anlaşılıyor, "Onların ihtiyaçlarını karşılamak için koşturan evlât..." Niçin koşturuyor demektir? (*Fî sebîli'llâh*) "Yâni cihad eder gibi, hacca gider gibi, Allah rızasını kazanmak için yapılan mühim işlerden birisini yapıyor gibi, *fî sebîli'llâh*tır. O sevabı alır, o zümreye dâhil olur, o şerefi kazanır, o rütbeye erişir."

(*Ve men seà alâ zevcin ev veledin, li-yeküffehüm ve yuğniyehüm ani'n-nâsi fî sebîli'llâh*) "Bir de hanımı için, eşi için yahut çocuğu için; onların ihtiyaçlarını karşılamak, insanlara muhtaç duruma düşmesini engellemek için, onlar için çalışan, koşturan; o da *fî sebîli'llâh*'tır."

Demek ki helâl ticaret, sanat, işçilik, rençberlik, amelelik, her ne iş ise... "Çoluk çocuğumun ihtiyacını göreceğim, onları

başkalarına muhtaç duruma düşürmeyeceğim!" diye çalışan bir insan, hangi yolda çalışıyor demektir?.. *Fî sebîli'llâh* çalışıyor demektir. Allah onu seviyor demektir. Allah'ın rızasına uygun bir faaliyet içinde demektir.

Ne güzel! İslâm ne kadar güzel!.. Ne kadar büyük gerçekleri anlatıyor. Çalışanı ne kadar şerefli bir insan olarak sunuyor. Hayırlı evlâdı, anne babasına yardım eden evlâdı, nasıl yüksek pâyeler vererek taltif ediyor Cenâb-ı Hak, ne kadar güzel!..

(V*e's-sâî alâ nefsihî, li-yuğniyehâ ve yeküffehâ ani'n-nâsi fî sebîli'llâh*) "Kendisi için çalışan, kendi nefsi için, kendi zâtı için, kendisi için çalışan; onu müstağnî kılmak için, insanların eline bakmaktan, onlardan yardım istemekten, dilenmekten kendisini korumak için gayret eden kimse de, *fî sebîli'llâh'*tır."

Bunun yaptığı da, yine aynı şerefi kazandırıyor kişiye. Anne babaya veya ailesine veya sırf kendisine... Yâni olabilir ki bir kimse: Annesi babası yoktur, daha evlenmemiştir, tek başınadır, bekâr bir delikanlıdır, aslan gibidir, levent gibidir, yiğittir, tek başına...

Ama neden çalışıyor?.. Kendisini başkasına muhtaç duruma düşürmemek için, insanlardan yardımını karşılayacak, onlara yük olacak bir duruma düşürmemek için çalışıyor. Bu da *fî sebîli'llâh*'tır.

(*Ve's-sâî mükâedeten fî sebîli'ş-şeytàn*) *Mükâede* burada hile yapmak, hilekârlık yapmak, madrabazlık, hile, hud'a yapmak mânâsına, müfâale bâbından masdar olmalıdır, olsa gerektir. "Böyle madrabazlık yapmaya koşturan, hile, hud'a yapmaya koşturan, (*fî sebîli'ş-şeytàn*) o şeytan yolundadır, Rahman yolunda değildir. Hata işlemektedir, günah işlemektedir, kendisinin mâneviyâtını tehlikeye düşürmektedir. Ahiretini mahvetmektedir."

Tabii çevremize bakacak olursak, işte gazeteler, radyolar, televizyonlar; işte yaşadığımız iş çevresi, işte oturduğumuz muhitimiz, aile çevresi, komşular... Herkes bir şeye koşturuyor bu dünyada. Yâni herkes bir gayret, bir sa'y, bir çalışma peşinde ama, bu çalışmaların hepsi aynı değil. Asil çalışmalar var, şerefli çalışmalar var, sevaplı çalışmalar var... Bir de şerefsizce, kötü, çirkin, fenâ çalışmalar var.

Fenâ çalışmalar, gayr-i meşrû çalışmalar, toplumun zararına, birilerinin haksız yere aleyhine olan çalışmalar. Tabii birisini kandırmak için, aleyhine çalışmayı yapıp başarmak için, öbür tarafa götürebilmek için adamı kandırmak lâzım, hile lâzım, aldatmaca lâzım... Ona *mükâede*, *keyd*, hile yapmak mânâsına, bu kelimeyi kullanmış Efendimiz SAS.

İnsanlar eğer kazançlarını, işlerini görmek için birilerini aldatarak, hile hud'a yaparak yapıyorlarsa, tabii bu şeytan yolundadır. Meselâ sütçü sütünü sağıyor, bir güğüm süt. İçine bir kova su katsa, kim yoğunluğunu ölçecek, kim bunun yakasına yapışacak, nasıl ceza verecek? Yaparsa bunu ne yapmış olur? Sütüne su katmak bir çeşit hiledir. Yâni satıcı onu yapıyor. Alıcı bilse o sütü almaz, veyahut sorsa yapılmasını istemez. İstemeden, kandırarak yapıyor; bu bir hiledir. Basit bir misâl olsun diye söylüyorum.

Tabii kumaşta hile olur, daha başka alış-verişlerde hile olur, ticarette kandırmaca olur, senette ve sâirede aldatmaca olur...

Meselâ biz Ankara'dayken, karşı komşumuz mobilyacıydı. İşte ticarî bakımdan sıkıntı var, mal satılmıyor. Darda olduğunu söylüyordu komşu, görüşüyoruz.

İşte bir gün geldi, "Şöyle oldu, böyle oldu... Bir zengin adam, böyle altın zincirli, köstekli saatli, kravatı altın iğneli, yakışıklı, boylu poslu bir adam; böyle ütülü pantolonlu, kravatlı... Geldi hemen, 'Şu takımı, şu takımı, şu takımı, şu takımı, şu takımı alın, işte adresim. Hemen çeki senedi yazayım, ne kadar fiyatı?' dedi. Hiç pazarlık yapmadan malları aldı." dedi.

Ondan sonra, tabii sevinçli, beş misafir odası takımı satmış oluyor bir seferinde. Tabii çek olduğu için, parayı almamış ama çeki var. Soruşturmuş:

"—Kimdir bu?" diye.

Demişler ki:

"—Bağdat Caddesi'nde büyük bir mağazanın sahibi..."

Zaten adamın kılığından, kıyafetinden, davranışındaki serbestlikten belli ki böyle bir hatırlı, paralı bir insan... Tahkik ettikten sonra, vermiş bizim komşu.

Ama ondan sonra bir ay geçmiş, senetler boş, çekleri tahsil edememiş, para yok. Atlamış, Bağdat Caddesi'ne gitmiş. Demişler ki:

"—Evet bir adam burayı tutmuştu, mobilyayla doldurmuştu. Birden bütün bu malları aldı, kamyonlara yükledi, burayı boşalttı gitti."

Ha, işte bu korkunç bir aldatmaca tabii... Bu da daha büyüğü, yâni süte su katmak gibi değil. Bunun da ötesinde daha büyük çaptaki ihalelerde, daha büyük çaptaki alışverişlerde, milyonların, milyarların, yüz binlerce dolarların alınıp verildiği alışverişlerde çeşitli aldatmacalar, hileler olabilir...

Tabii herkes bir yolla para kazanıyor, ömür geçiriyor. Kimisi hayra, kimisi şerre koşturuyor ama, Rabbü'l-âlemîn, yâni yeri göğü yaratan, ins ü cinni yaratan, rızkı veren, yağmuru yağdıran, otları bitiren, insanları yaşatan, geliştiren, olduran, öldüren Cenâb-ı Hak, hepsini görüyor.

Zâten bu dünya bir imtihan dünyası. Bir mü'min için, çok kesin olarak bilinen bir şey... İnanmayan tabii bunu reddettiği,

kabul etmediği için, bunlar boş şeyler diye düşündüğü için, öyle sandığı için, bu kanunları filân ayarlayıp, “Eğer kanunlar, mahkeme peşime düşmezse, işim iştir.” diye düşündüğü için yapıyor bunu ama, Cenâb-ı Hak *el-hakemü’l-adl* olduğu için,

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَا كِمِينَ (التين:٨)

(*E leysa’llàhu bi-ahkemi’l-hâkimîn*) “Hakimlerin en hakimi, adaletlilerin en adaletlisi değil mi Cenâb-ı Hak?” (Tîn, 95/8)

Hem dünyada, hem ahirette mahv u perişan ediyor. Firavun da olsa, Nemrut da olsa kahrediyor, cezasını veriyor.

Tarihten belli, çevrenize bakarsanız, o da belli... Namuslu insan hayrını, bereketini görür. Helâl lokmayla çoluk çocuğunu besleyen, mutlu bir ömür sürer. İlle zengin ömür sürmek diye de bir şey yok; ama mutlu, güzel, tertemiz, asil bir ömür sürer, hayat imtihanını tamamlar, ahirete göçer.

Kimisi çok böyle fırtına gibi yaşıyor. Lüks, sefahat ve şa’şaa, tantana içinde... Bu biraz tabii cazip görünebilir inanmayan bir insana ama, inanan buna aldırmaz. İnanmayana cazip gelir. Çünkü inanan biliyor ki, ahirette mü’minler için Cenâb-ı Hak bunlardan kat kat daha güzellerini, mukayese edilemeyecek kadar güzellerini verecek. Bu dünya biraz mihnet, meşakkat, imtihan yeridir. Olabilir. Bazı böyle fakr u zaruret, sıkıntı hali. Başta Peygamberler, mübarek evliyâullah, sahabe-i kiram ne sıkıntılar çekmişler!.. Olabilir.

Asıl amaç, asıl ölçek, sizin tabirinizle asıl kriter —ben yabancı kelimeleri kullanmak istemiyorum ama, maalesef yaygın— asıl düşünülmesi gereken ölçek, esas, Cenâb-ı Hakk’ın rızasıdır, ahireti kazanmaktır. Ahireti kazandı mı, ebedî saadeti kazanıyor. Ahireti kaybettiği zaman, ebedî azâba, hüsrâna uğruyor. İnanmayan inanmıyor. Keşke gösterilmek mümkün olsa da, inanmayanların o ahiret gününde nasıl pişman olduklarını görseler!.. O manzarayı onlar bir görseler, hatalarını anlarlar.

b. Dullara ve Miskinlere Yardım Eden

Diğer bir hadis-i şerif. Bu hadis-i şerif mühim kaynaklarda var. Buhàrî'de, Müslim'de, Neseî'de, Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de, İbn-i Hibban'da, Ahmed ibn-i Hanbel'de var. *Rıdvânu'llàhi ve rahimehümu'llàhu ecmaîn...* Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[64]

السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللهِ ،
أَوِ الْقَائِمِ اللَّيْلِ الصَّائِمِ النَّهَارِ (حم . خ. م. ت . ن. ه. حب.
عن أبي هريرة)

RE. 212/4 (*Es-sâî ale'l-ermeleti ve'l-miskîn, ke'l-mücâhidi fî sebîli'llâh, evi'l-kàimi'l-leyli es-sàimi'n-nehâr.*)

Ermele, kocası vefat etmiş, dul kadın demek. Evlenmiş ama kocası vefat etmiş. Tabii, dulun nesi vardır?.. Dulun çocuğu vardır; kendisini himaye edecek eşi ahirete göçmüştür, yardıma muhtaçtır.

Miskin de, fakirliği çok ziyade olan, kendisini geçindirecek bir şey yapamayan, iyice hâli durgun olan kimse mânâsına... Yâni "Fakirin ve dulun işlerini görmek için, onlara hayır sağlamak için, yardımcı olmak için, geçimlerini sağlayıvermek için koşturan kimse ne gibidir? (*Ke'l-mücâhidi fî sebîli'llâh*) Allah yolunda cihada giden, cihad eden, savaşan mücahid gibidir."

---

[64] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2047, no:5038; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2286, no:2982; Neseî, *Sünen*, c.V, s.86, no:2577; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.724, no:2140; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.361, no:8717; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.55, no:4245; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.50, no:1215; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.299, no:20592; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.470, no:11029; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.283, no:12444; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.46, no:2358; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kitâbü'l-İyâl*, c.II, s.811, no:610; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.342, no:3547; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.59, no:131; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2237, no:5660; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.346, no:1969; Safvan ibn-i Süleym RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.321, no:6020; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.359, no:13306.

Ne kadar büyük! O çok büyük bir makam çünkü. Böyle dullara, fakirlere koşturan da o kadar sevabı alıyor. O kadar mühim bir iş yapıyor.

Bir başka benzetme de yapmış Peygamber Efendimiz: Bir; Allah yolunda cihad eden kimse gibidir. İki; (*Ev*) "Yahut, (*el-kàimi'l-leyli es-sàimi'n-nehâr*) gece namaza kalkan, teheccüd namazları kılan kimse; gündüzü oruçla geçiren kimse gibidir."

Oruç tutmak çok sevap...

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر: ١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisab*) [Yalnız sabredenlere mükâfâtları hesapsız ödenecektir.] (Zümer, 39/10) buyruluyor. Oruç Allah'ın çok büyük mükâfât verdiği bir sabır ibadetidir. Hem vücuda faydalıdır, hem kalbe, ruha, gönle faydalıdır, hem zihne faydalıdır. Keşke haftanın belli zamanlarında Efendimiz'in tavsiye ettiği pazartesi ve perşembe oruçlarını ve diğer oruçları tutmaya gayret etse kardeşlerimiz!.. Tabii, bunlar sağlıklı olanlar için... Hastaysa, zâten hastalık bir mazeret oluyor. Oruç tutmak çok sevap...

Geceleyin kalkıp teheccüd namazı kılmak, gece kàim olmak, yâni kalkıp ibadetle geceyi geçirmek; o da çok büyük bir sevap. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ.*) "Geceleyin kılınan iki rekat namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır."

Çok kıymetli bir ibadet... Neden?.. Gösteriş yok, riyâ yok, başkasına çalım satmak yok... İhlâs var, hàlis muhlis bir ibadet. Çünkü odasında kendisi geceleyin, herkes uyurken ibadet ediyor. Samîmiyet var, ihlâs var, içtenlik var... Sonra gecenin ortamı, çevresi çok güzel; sessizlik var, karanlık var...

Gecenin karanlığı, insanın içinin aydınlığını arttıran bir şey... İnsan, gecenin o karanlığında eğer açık bir yerdeyse, yıldızlara baktığı zaman, ne güzel derin duygulara dalar. Yeri göğü yaratan alemlerin Rabbini nasıl düşünür. Yerin göğün azametinden, Cenâb-ı Hakk'ın *Allàhu ekber*'liğini ne güzel anlar. Nasıl derin duygularla mest olur, gaşyolur.

Bizim fakültedeki çalışma arkadaşlarımız benden rica etmişlerdi:

"—Gidelim, Ahlat'ta tarihi eserler var, mezarlar var, kümbetler var, oralarda kitabeler var... Kazılarda çıkan okunması zor, üstünsüz, harekesiz, noktasız buluntular var... Bunlar üzerinde inceleme yapılması ve yazıların okunması lâzım!" diye kardeşlerimiz, arkadaşlarımız benden rica etmişlerdi.

Ben de gitmiştim. Arkadaşımız, kazıların yapılması için kazı başkanıydı. Başka üniversitelerden de, bazı kendilerine yarayacak başka kimseleri de çağırmışlar. Bir de Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden birilerini çağırmışlar. Kendi kendilerine, beni de çağırınca tabii ben sofu, softa bir kimse... O çağırılan Ortadoğululular da inanç vs. bakımından biraz zayıf, veyahut ters kimselermiş. Korkmuşlar;

"—Hocamız bunlarla ters düşer, arada çatışma, çekişme, üzüntü olur." diye endişelenmişler.

Fakat, biz oraya gittik, Ahlat'ta kazıları yaptık, bir ay kadar kaldık. Kulaklarımızın derisi bile güneşten soyuldu. Tatlı bir hatıradır benim için. Geceleri pırıl pırıl yıldızların altında, sohbetler ettik. Hem o çocuk çok memnun olmuş, çok sevgi ve saygı gösterdi bize, sağ olsun... Hem de bizi oraya beraber davet etmiş olan kazının başkanı, durumdan son derece memnun oldu.

Bu neden oluyor?.. Tabii hak sözün tesiri var. Bir de gecenin şâirâneliği var, insanı derin duygulara götürmesi var. Söylenilen sözler var; okunan ayetler, hadis-i şerifler var. Tabii bunların hepsi etki ediyor.

Geceleyin, bir kere bu ortak sebep. Eğer kapalı bir yerde ise; ses seda yok, ışıkları yaksa uyuyanlar uyanacak, gürültü yapsa başkasını rahatsız edecek, doğru değil... Sessiz sedasız kalkar, yavaşça abdestini alır. Seccadesine geçer, namazını kılar, oturur tesbihini çeker, gözyaşları döker... Tevbe eder, istiğfar eder, münâcaat der Cenâb-ı Hakk'a, niyaz eder, yalvarır yakarır... Ne güzel duygulardır! Allah cümleye tattırsın, çok sevaptır.

İşte böyle, geceleri uyumayıp ibadetle geçirmek, bu güzel haller, evliyâullahın halleridir, sàlihlerin halleridir. Hem böyle

geceleri kalkıp ibadetle geçiren, hem de gündüzleri akşama kadar oruç tutan kimse gibidir.

Başına dönelim hadis-i şerifin: Kim bu sevapları alan bahtiyar kişi?.. Dulun, fakirin işlerini görmek, ihtiyacını gidermek için gayret gösteren, koşturan kimse.

Demek ki, muhterem kardeşlerim, aziz dinleyiciler ve izleyiciler! İnsanlar maalesef bencil, başkalarının kullandığı kelimelerle egoist... *Ego*; kendisi, ben demek... *Egoist*; kendici, yâni bencil... Türkçe'si var. İnsanlar öyledir, menfaatperesttir, "Rabbenâ, hep bana!" diye düşünenleri büyük ekseriyettedir ama, İslâm bizim aziz milletimizi çok güzel terbiye etmiştir. Biz hodbin değiliz, kendisini düşünen, kendisini beğenen değiliz. *Diğerbin*; başkalarını da koruyup, gözeten, fedakârlık yapan, iyilik yapmayı seven milletiz. Yardımsever milletiz, cömert milletiz, misafirperver milletiz.

Tabii öyle yaptığı zaman da, Cenâb-ı Hak;

"—Bak, bu kulum merhametli, öteki hemcinslerine de merhamet ediyor. Bak iyiliksever, mecbur olmadığı halde, bir menfaati olmadığı halde, fedakârlık yaparak iyilik yapıyor!" diye, çok büyük mükâfat verir, merhamet eder. Cenâb-ı Hakk'ın engin merhametine nâil olur.

Onun için, biz bütün insanlığın hayrı için çalışalım, düşünelim!.. Tabii insanlar, varlıkların içinde aziz bir cinstir, eşref-i mahlûkàttır. Bütün insanların iyiliği için çalışalım!.. Ama özellikle mü'minlere karşı ödevlerimiz büyük... Mü'min kardeşi, din kardeşi, İslâm kardeşi; onlara karşı çok görevlerimiz var. Uzun asırlar da onların önderliğin yapmış bir milletiz. Hep bize bakıyorlar, bizden bekliyorlar. Şimdi şartlar büyük ölçüde değişmekle beraber, yine de milletimizin çok büyük izzeti, itibarı, değeri var. Yurt dışında gezdiğim yerlerde, ben bunu çok açık seçik görüyorum.

Tabii bütün fakir, geri kalmış, mazlum, mağdur, sömürülen, aldatılan, kandırılan insanların yanında yer alıp, onlara çalışmak uygun. Ama Peygamber Efendimiz'e dahi Allah-u Teàlâ Hazretleri:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ (الشعراء: ٢١٤)

(*Ve enzir aşîreteke'l-akrabîn*) "En yakın akrabandan, aşiretinden peygamberlik vazifesini yapmağa, tebliğ vazifesini yapmağa başla!" (Şuarâ, 26/214) diye emretmiş.

Sonra, zekâtın verilmesi âdâbında da, yakınlara vermek, uzaklara vermekten önce geliyor. Önce etrafını, yakın çevresini kalkındırması, koruması gerekiyor. O bakımdan, milletimize hizmet çok çok önemli!..

Sonra, milletimizin aziz fertleri maalesef sun'î hudutlarla veyahut zâlim hudutlarla birbirinden kopartılmış durumda... Elimizi uzatsak, Batı Trakya'daki kardeşlerimiz var. Biraz daha imkânımız olsa, Balkanlardaki kardeşlerimiz var. Kafkasya'daki kardeşlerimiz var, Kırım'daki kardeşlerimiz var... Zulüm altında hücuma uğrayıp, çoluk çocuğu kesilen, öldürülen, toplu halde katledilenler var... Veyahut Orta Asya'daki Türk cumhuriyetleri gibi, kalkınmasına yardım etmemiz gerekenler var. Veyahut, daha başka nice yerlerde, yardıma muhtaç insanlar var...

Afrika'da bir ara idaremiz altında olan ve bize çok vefâ göstermiş olan ülkeler var, milletler var, siyâhî kavimler var. Hàsılı başkaları için de düşünüp, yüreğimiz çarpıp, bütün insanları sevip, onların hizmetine koşmak; şaşıranları doğru yola sevk etmeye çalışmak, yanılanlara gerçekleri öğretmek, muhtaçlara yardımcı olmak, açları doyurmak, çıplakları giydirmek çok önemli!..

Bunları Birleşmiş Milletler Teşkilatları, veyahut batılı devletler yapıyorlar. Ama yaparken bakıyoruz, bazen tarafgirâne, bazen art niyetlerle, bazen başka şeyleri sağlamak için vasıta olarak kullanıyorlar. Biz Allah rızası için onlar kadar, onlardan daha fazla bu gibi işleri yapmağa koşturmalıyız!

c. Zühd Nedir?

Üçüncü hadis-i şerif... Üç hadis okumaya niyet ettiğim için üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Deylemî (Rh.A) Ebû Hüreyre RA-dan rivayet etmiş, *Müsnedü'l-Firdevs*'inde olmalı. *Râmûzü'l-*

Ehàdîs'te Deylemî denilince, o kasdediliyor. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[65]

الزُّهْدُ أَنْ تُحِبَّ مَا يُحِبُّ خَالِقُكَ، وَأَنْ تُبْغِضَ مَا يُبْغِضُ خَالِقُكَ. وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حَلاَلِ الدُّنْيَا كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنْ حَرَامِهَا، فَإِنَّ حَلاَلَهَا حِسَابٌ وَحَرَامَهَا عَذَابٌ. وَأَنْ تَرْحَمَ جَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ كَمَا تَرْحَمُ لِنَفْسِكَ. وَأَنْ تَتَحَرَّجَ عَنِ الْكَلاَمِ فِيمَا لاَ يَعْنِيكَ كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ الْحَرَامِ. وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ كثرة الا كل، كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ الْمَيْتَةِ الَّتِي قَدْ اشْتَدَّ نَتْنُهَا. وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حُطَامِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ النَّارِ. وَأَنْ تَقْصُرَ أَمَلَكَ فِي الدُّنْيَا، فَهٰذَا هُوَ الزُّهْدُ (الديلمي عن أبي هريرة)

RE. 212/3 (*Ez-zühdü en tuhibbe mâ yuhibbu hàlikuke, ve en tubğıda mâ yubğıdu hàlikuke. Ve en teteharrace min halâli'd-dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ; feinne halâlehâ hisàbün, ve harâmehâ azâbün. Ve en terhama cemîa'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike. Ve en teteharrace ani'l-kelâmi fîmâ lâ ya'nîke kemâ teteharracü mine'l-harâm. Ve en teteharrace min kesreti'l-ekli kemâ teteharracü mine'l-meyteti'lletî kadi'ştedde netnühâ. Ve en teteharrace min hutàmi'd-dünyâ ve zînetihâ, kemâ teteharracü mine'n-nâr. Ve en taksura emeleke fi'd-dünyâ, fehâzâ hüve'z-zühd.*)

Bu uzun bir hadis-i şerif. Biraz hızlı anlatmak istiyorum uzun olduğu için ama, bu hadis-i şerif başlı başına, öğrenildiği zaman

[65] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.300, no:3365; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.379, no:6191; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.204, no:12935.

insanın hayatını doğruya sevk edecek, cenneti kazanmasına sebep olacak, en güzel şeyleri topluca ihtiva eden, çok önemli bir hadis-i şerif. Keşke kardeşlerimiz ezberleyebilseler ve mûcebince amel edebilseler!..

(*Ez-zühd*) Yâni, "Dünyaya aldırmazlık, âhirete rağbet etmek; dünyaya müstağni, âhirete rağbetkâr olmak." Bu zühd dediğimiz şey çok kıymetli, İslâm'da tavsiye edilen bir şey. *Zâhid* de, bu *zühd* kelimesinden geliyor; yâni zühd eyleyen, zühdü şiar edinen, dünyaya aldanmayıp, âhirete rağbet eden mânâsına. Hocamız'ın bir adı da, Muhammed'in yanında Zâhid idi.

Efendimiz SAS, bu zühdün tarifi olarak bunca cümleleri peş peşe ifade eylemiş bu hadis-i şerife göre. Zühd şudur, şudur, şudur diye sıralıyor. Tabii, bunlar çok olduğu için, ben okuduğum metni kısa kısa anlatayım; siz de kaleminiz elinizde, bir bir yazın!

Zühdün tarifinde birinci olarak Efendimiz'in söylediği cümle:

1. (*En tuhibbe mâ yuhibbu hàlikuke, ve en tubğıda mâ yubğıdu hàlikuke*) "Senin yaratanının, yâni Allah'ın sevdiği şeyi senin sevmen; Allah'ın buğz ettiği, kızdığı şeye de senin buğzetmendir. Zühd budur."

Evet dünyaya aldırmamak ama, Allah'ın sevdiğini sevmek, sevmediğini sevmemek. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını düşünmek, sevdiğini sevmek. Cenâb-ı Hak neyi sever?.. Merhameti sever. Merhametli olmak... Neyi sevmez?.. Yalanı sevmez. Yalanı bırakmak... Neyi sever? Yardımseverliği sever. Neyi sevmez?.. Cimriliği sevmez. Cimriliği bırakmak. Böyle Allah'ın sevdiğini sevmektir; kızdığına kızmaktır, sevmemektir.

Tabii Allah mü'mini sever, kâfiri sevmez. Allah-u Teàlâ Hazretleri dürüst insanı sever, yalancıyı sevmez. Allah-u Teàlâ Hazretleri mazlumu sever, zâlimi sevmez... Çoğaltabiliriz, sonsuz misaller bulunabilir. Ama bu esas çok önemli: Allah'ın sevdiğini sevmek, Allah'ın buğz ettiğine buğz etmek... Zühd budur işte! Zühd makbul bir sıfat ama, bir güzel rütbe ama, bir büyük tac ama, işte onu kazanmak için böyle olması lâzım insanın.

2. (*Ve en teteharrace min halâli'd-dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ; feinne halâlehâ hisàbün, ve harâmühâ azâbün.*) *Teteharrece* burada noktasız *ha* ile, teba'ud mânâsına; meşakkat

yerlerinden sıyrılmak, uzak durmak mânâsına. Haramdan, meşakkatli, sıkıntı verecek şeylerden sakınmak, çekinmek mânâsına kullanılıyor. *Hı* ile olsaydı *teharrüc*, çıkmak mânâsına gelecekti; Bu sakınmak mânâsına geliyor.

"Dünyanın helalinden, haramından kaçınır gibi sakınmak... Çünkü helali de hesaptır. Onun da hesabı vardır." Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda, hesap vermek de zordur. Rabbimiz bizi bi-gayri hisâb cennetine dahil eylesin... Eğer bizi hesaba çekecek olursa, o sorduğu sorulara nasıl cevap vereceğiz?.. Çok zor bir şey!..

(*Ve harâmühâ azâbün*) "Dünyalığın haramı mutlaka azabdır." Sen, bu haram parayı, rüşveti, hırsızlığı, zulmü yaptın, gasbı yaptın; elbette onun azabı olacak, korkunç azabı olacak... Azab bir kelime ama, onun ne kadar korkunç olduğunu cehenneme düşenler bilecekler, görecekler.

Onun için, zâhid olan kimse dünyalıktan da sakınır. Helalinden bile sakınır, titizlenir, haramından sakındığı gibi. Çünkü helâli hesaptır. Yâni, "Nereden kazandın?.. Kazandığının zekâtını verdin mi? Vazifelerini yaptın mı, cihada harcadın mı? Doğru yerlere mi sarf ettin; gösterişe, alkışa mı sarf ettin?" diye bunları hep soracak Cenâb-ı Hak.

Zühdün ikinci tarifinde: "Dünyanın helâlinden de haramı gibi sakınmak... Çünkü helâli hesaptır, haramı azabdır." diyor Efendimiz. Bilmiyorum, kaç kişi bunu böyle cân-ı gönülden benimseyip, yapabilir. Ama zühd bu işte...

3. (*Ve en terhama cemîa'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike.*) "Bütün müslümanlara merhamet etmendir, kendine merhamet ettiğin gibi..."

"—İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına batır!" demiş dedelerimiz.

Herkesi kendin gibi düşün! Sana bir kötülük yapılmasını istemediğin gibi, bir başkasına kötülük yapma!.. Bu çok önemli bir ahlâk kuralıdır. Kendisine acıyıp merhamet ettiği gibi, bütün müslümanlara merhamet edecek. Kendisini düşündüğü gibi, bütün müslümanları düşünecek.

4. (*Ve en teteharrace ani'l-kelâmi fîmâ lâ ya'nîke, kemâ teteharracü mine'l-harâm*) "Haram sözlerden kaçındığın gibi, boş olan, faydasız olan, anlamsız olan, bir fayda getirmeyecek olan konuşmalardan, lâkırdılardan da uzak durmandır." Bu da zühddür.

Yâni müslüman biraz sükûtîdir, çünkü sükût da ibadettir. Öyle mâlâyâni denilen faydasız zevzeklik, gevezelik, boş lafları hiç yapmaz. Haramdan kaçındığı gibi, mâlâyâniden de kaçınır. Zâhidlik demek, senin mâlâyâni, anlamsız, boş değersiz, kıymetsiz, faydasız laf, lâkırdı, gevezelik, zevzeklikten uzak durmandır; haram sözlerden uzak durduğun gibi.

5. (*Ve en teteharrace min kesretü'l-ekli, kemâ teteharrecü mine'l-meyteti'lleti kadiştedde netnühâ*) "Kokuşmuş ve kokusu şiddetlenmiş bir cîfeyi, leşi yemekten uzak durduğun, sakındığın gibi, çok yemekten uzak durmandır."

Bu da işte çok kimsenin yapamadığı bir şey... Yemekler güzel, imkânlar çok, kesede para var, buzdolabında çeşit çeşit nimetler var, masaya çeşit çeşit şeyler konuluyor. Gel de çok yemekten sakın!.. Biraz zor bu devrin insanı için. Çünkü bu devirde, bizim ülkelerimizde nimet çokluğu var. Nimete şükredilmiyor, nimetler bol bol yeniliyor, çok çok yeniliyor. Nefis besleniyor da, vazifeler düşünülmüyor.

Tabii bu devirde de, yine açlıktan kırılanlar da var. Afrika'da, Orta Asya'da, Hindistan'da, Pakistan'da, dünyanın bazı yerlerinde, Balkanlar'da, Kafkasya'da nice nice acı çeken insanlar, ızdırab çeken insanlar var.

6. (*Ve en teteharrace min hutàmi'd-dünya ve zînetihâ, kemâ teteharracü mine'n-nâr*) Dünyanın servet ve zînetinden, servet ü samanından, otundan, samanından, süs ve zînetinden sakınmak, uzak durmak, ateşten uzak durur gibi uzak durmak da zühd.

7. (*Ve en taksura emeleke fi'd-dünyâ*) "Ve dünyada emelini kısa tutmandır. (*Fehâzâ hüve'z-zühd*) İşte bunları yapmak, asıl zühd budur." diye Efendimiz sonunda bir daha te'kiden, "İşte zühd, bu saydıklarımdır!" diye buyurmuş.

İnsanını dünyada emelini kısa tutması, tûl-i emele düşmemek ne demek?.. Bunu pek çok kimse anlayamıyor. Dinliyor, söylüyor, kitaplardan okuyor ama, mânâsını anlayamıyor. Bu şu demek aziz ve muhterem izleyiciler ve dinleyiciler! İnsanın emeli, ümidi... Şöyle kendinizi yoklayın, yarın öleceğini düşünen kaç kişi var içinizde. Hasta olmadan sağlıklı haliyle;

"—Ben yarın ölürüm." diye düşünen kaç kişi var?

Sorun, imtihan etmek için iş yerinizdeki, çevrenizdeki dostlara, şöyle işin serbest olduğu bir zamanda:

"—İleriye doğru neler yapmak istiyorsunuz, söyle bakalım?" diye bir sorun...

İşte der ki:

"—İnşaallah, bir tane oğlum var, büyüyor, askere gidecek. Ondan sonra, dönünce onu evlendireceğim, bir dükkân açacağım, bilmem ne... Ondan sonra, emekliliğime on beş yıl kaldı, onu bitirdikten sonra, emeklilik maaşını alınca şuraya gideceğim, şunu yapacağım..." vs.

Hep böyle yıllar, uzun uzun neler düşünülür.

Meselâ otuz yaşındaki bir insana sorsan, o sanki yetmiş yaşına kadar, kırk yıl daha yaşayacağı kendisine söz verilmiş gibi düşünür. Yetmişine, seksenine gelinceye kadar ölmeyeceğini düşünür. Belki daha çok yaşamayı temenni ettiğinden, yaşayacağını düşünür ama, genç yaşta ölecektir. Bir sene sonra ölecektir, altı ay sonra ölecektir.

Allah hayırlı ömür versin, uzun ömür versin... Hüsn-ü hàtime nasib etsin... İşte insanın ölümünün geç olacağını, yaşamının çok uzun olacağını sanması tùl-i emeldir. Niye bu kötü bir şey?.. Çünkü nasıl olsa yaşayacağım diye tevbeyi yapmaz ve âhirete çalışmaz.

Ama hemen öleceğini bilse; meselâ, amansız bir hastalığa, doktorların çare bulamadığı bir derde düşmüş bir insan... Böylelerini de gördüm ben. Bir amansız hastalığa düşmüş ve bu hastalığın belirtileri de çıkmış ortaya. Artık işte bunun günleri sayılı, kendisi de biliyor. Böyle bir insanın hali nasıldır?.. Tevbe eder, günahlardan sıyrılır, borçlarını öder, hakları olan kimselerle helalleşir, âhirete hazırlanır.

İşte tûl-i emel bunu engelliyor. İnsanın yola gelmesini, iyi kul olmasını, Cenâb-ı Hakk'ın razı olacağı işleri yapmasını; tevbeyi, tevbeden sonra da iyi kul olup güzel işler yapmasını engelliyor. "Zaman uzun, nasıl olsa çok yaşayacağım! Nasıl olsa bir gün tevbe ederim, Allah da beni affeder. Nasıl olsa bir gün hacca giderim!" diye günahları işliyor insanlar. O rahatlıktan, rehavetten, o ümitten dolayı...

Emel; ümit demek... *Tûl-i emel*, ümidin müddetinin çok uzaklara kadar uzanması demek. O da yanlış bir şey. Emelini kısa tutacak. Yâni, "Ya hemen ölüverirsem?" diyecek ve hazırlığını ona göre yapacak. Allah bin yıl yaşatsın, çok uzun ömürlü yaşasın, çok hayırlı işler yapsın ama, hemen ölecekmiş gibi âhirete hazırlanması lâzım! Zâhidlik o. Onu düşünmeyen, "Çok yaşarım!" diyen, zâhid değil.

Özetleyerek duamızı yapalım: Allah-u Teàlâ Hazretleri, kendisinin sevdiğini sevmeyi, buğz ettiğine de buğz edip, tam rızasına uygun zihniyete sahib olmayı bize nasib etsin... Dünyanın helâllerinden istifade etmeyi ve onlara da sahip olurken titizlik göstermeyi nasib etsin... Bütün müslümanlara, kendisine merhamet ettiği gibi acımayı ve yardım etmeyi istemeyi nasib etsin... Fazla söz söylemekten, boş söz söylemekten bizi korusun... Boş söz yerine çok zikir, çok tefekkür nasib etsin...

Çok yemekten uzak tutsun... Çünkü bütün hastalıklar çok yemekten oluyor. İşte ondan nasıl kaçınacaksak, çeşitli tedbirleri alarak, bu kusurlarımızdan da inşâallah uzak duralım.

Dünyanın aldatıcı tantanası, mülkü, zîneti, servet ü sâmânına aldanmamayı nasib etsin... Çünkü bunların hepsi elden gidecek, mirasçılara kalacak. Onlar, onları helâl olarak yerken, mirası bırakan âhirette onu nereden kazandığının hesabını verecek.

Emelini kısa tutması, ümidini kısa tutması, ne kadar yaşayacağını bilemediği için ölüme ve âhirete hazırlanması lâzım insanın! Allah bize o uyanıklığı göstersin... Hakîkî zâhidlerden eylesin, àbidlerden eylesin... Rızasını kazanmayı nasib eylesin...

Ama çok uzun yıllar yaşamayı nasib etsin... Bunu candan hepiniz için temenni ediyorum. İnşallah bu tûl-i emel değildir. Yaşamanızı diliyorum, dua ediyorum Cenâb-ı Hak'tan... Çünkü bir müslüman kolay yetişmiyor. Bir müslüman devrildiği zaman,

vefat ettiği zaman, İslâm'ın kalesinden büyük bir gedik açılıyor. Bir alim vefat ettiği zaman, öyle oluyor. İslâm'ı bilen insanlar, ahlâklı, edebli, merhametli, àrif, kâmil insanlar çok yaşasınlar...

Keşke Yunus Emre sağ olsaydı, hâlâ zamanımıza kadar; kim bilir ne kadar faydalı olurdu halkımıza... Keşke Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Konya'da sağ olsaydı; ne güzel nasihatler verirdi herkese, idarecilere ve sâireye...

Allah-u Teàlâ Hazretleri uzun ömrünüzü a'mâl-i sàliha ve hayrat-ü hasenât ile değerlendirmenizi nasib etsin... Huzuruna yüzü ak, alnı açık varmamızı, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmamızı, sizlere de bizlere de nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

14. 07. 2000 - AVUSTRALYA

12. SÀLİH AMELLERE KOŞUŞUN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Bir yeni cuma sohbetinde karşınızdayım.

a. Gece Karanlığı Gibi Fitneler Olması

Ebû Hüreyre RA'ın bize rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS şöyle buyurmuşlar:[66]

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ ، فِتَنًا كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا ، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا. يَبِيعُ أَحَدُهُمْ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ (حم. م. ت. عن أبي هريرة)

RE. 243/2 (*Bâdirû bi'l-a'mâli fitenen kekıtai'l-leyli'l-muzlimi, yusbihu'r-racülü mü'minen ve yümsî kâfiren, ve yümsî mü'minen ve yusbihu kâfirâ. Yebîu ehadühüm dînehû bi-aradin mine'd-dünyâ kalîl.*)

İmam Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A), dört büyük mezhebden birisinin, Hanbelî mezhebinin imamı... İmam Müslim; meşhur, Buhàrî'den sonra en muteber hadis kitabının müellifi... İmam Tirmizî, *Sıhah-ı Sitte*'den bir diğerinin müellifi, muteber bir kitap

---

[66] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.110, no:118; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.487, no:2195; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.303, no:8017; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.156, no:2774; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.396, no:6515; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.55, no:140; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.335; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.457; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.7, no:2074; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.182, no:30880; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.329, no:878; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.86, no:10309.

yazmış olan kimse... Bunlar rivayet etmişler bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Bâdirû bi'l-a'mâl*) "Sàlih amelleri işlemeye, yâni Allah'ın sevdiği, razı olduğu, güzel amelleri işlemeye gayret gösterin, koşuşun, acele edin!.."

Bâdere-mübâdereten; bir iş için böyle koşuşmak, gayret sarf etmek anlamını ifade ediyor. *A'mâl* vasıfsız olarak zikredilmiş ama, buradaki ameller sizi kurtaracak, ahiretinize yarayacak, Allah'ın rızasını kazanmanıza sebep olacak ameller demek; yâni sàlih ameller demek... "Bu güzel amelleri, ibadetleri ve Allah'ın rızasını kazanacak şeyleri yapmaya koşuşunuz, acele ediniz, gayretleniniz!.."

(*Fitenen*) *Liecli'l-fiten* demek yâni. "Başınıza şöyle şöyle fitneler gelecek, onlara karşı kendinizi amel-i sàlihe sarılarak koruyunuz!" mânâsına gelebilir. Bir de, "O fitnelerin zamanında, o fitneler geldiği zaman harekete geçin, gayrete gelin, dininizi korumak, kurtarmak için çalışın!.." diye teşvik mânâsı da olabilir.

Ne imiş bu fitneler, bu imtihanlar? Bu insanları şaşırtan, Allah'ın, kaderin cilveleri, imtihanlar neymiş?.. (*Kekıtai'l-leyli'l-muzlim*) "Bir kere karanlık gecenin, etrafı örten, kapkara karartan gecenin parçaları gibi, gece parçaları gibi, yâni karanlık parçaları gibi fitneler." Onları gecenin karanlığına benzetiyor.

Gündüz her taraf ayan beyan göründüğü için, insan yürüdüğü yolu bilir, ayağını basacağı yeri görür. Çukura düşmez, uçuruma yuvarlanmaz, kuyuya düşmez. Ama gece olunca, ortalık kapkaranlık olduğu için ayağı sürçebilir, düşebilir, bir şeye takılabilir, bir şey batabilir... Onun için gece insanın ne yapacağını, nereye gideceğini, nasıl hareket edeceğini zorlaştıran bir şey karanlık. İşte o karanlık gece parçaları gibi olan fitneler. Neymiş bu fitneler, ne yaparmış?..

(*Yusbihu'r-racülü mü'minen ve yümsî kâfiren*) "Adam, yâni kişi demek, kadın da dâhil bunun içine, bu ifade tağlib sûretiyle söylenmiş. Yâni adam deniliyor ama, insan kasdediliyor. Adam veya kadın, herkes böyle olur. (*Yusbihu'r-racülü mü'minen*) "Adam sabaha mü'min olarak çıkar, sabaha mü'min sabahlar. (*Ve yümsî kâfiren*) Akşamladığı zaman, akşamleyin kâfir olarak akşamlar."

(*Ve yümsî mü'minen*) "Ya da akşama mü'min olarak erişir; (*ve yusbihu kâfiren*) sabahleyin kâfir olarak sabahlar. (*Yebîu ehadühüm dînehû*) Bu adamların birisi dinini satar, (*bi-aradin mine'd-dünyâ*) şu dünyalık, beş para etmez fâni dünyalığın malzemesi, malı, mülkü, parası metâı, menfaati karşılığında; (*kalîl*) az bir dünya menfaati karşılığında, az bir dünya malı, serveti karşılığında dinini satar, yâni ahiretini mahveder."

Şimdi ben bunu, çok önemli bir ihtar olarak değerlendiriyorum. Söylemek de çok önemli gibi geliyor bu sırada, anlatmak da çok önemli gibi geliyor. Çünkü dinimizi koruyacak müesseseler ve kişiler var; yok değil... İnsanlar da var, müesseseler de var, Diyanet teşkilâtımız var, müftülerimiz var, vaizlerimiz var, dindar insanlarımız var... Ama küfür de azılı, azgın. Az değil, küçümsenecek gibi değil.

Sonra, İslâm düşmanlarının teşkilatları çok geniş; küçümsenecek cinsten değil. Siyasî güçleri çok fazla… Yukarıdan tesir edebiliyorlar, baskı yapabiliyorlar. Teşkilâtları insan bakımından çok kalabalık, çünkü mâlî yönden bütçeleri de çok kuvvetli.

Biz en zaruri halk ihtiyaçları için memur bulamazken, belediyelere tahsisat ayırmakta zorlanırken, belediyeler şikâyetçi olurken; onlar, çok paraları hiç bizim akıl erdiremediğimiz, el uzatamadığımız, nazar-ı dikkate alamadığımız yerlere yatırım olarak yapıyorlar. Çok insanları kendi ülkelerinden uzak diyarlara, dünyanın kendilerinin sömürmesi bakımından önemli gördükleri yerlerine gönderiyorlar. Hatta, İslâm ülkelerine gönderiyorlar. Orta Asya'ya, Türk cumhuriyetlerine gönderiyorlar. Hatta Hindistan'a, Çin'e gönderiyorlar. Hindistan'ın, Çin'in tarihteki dinleri başka, ama şimdi onları kendilerine çekmeye çalışan başka kuvvetli teşkilâtlar ve inançlar var. Yâni kuvvetli, çok şiddetli, çok önemli çalışmalar var.

Bu çalışmaları alimlerimiz görüyor. Sivil toplum örgütleri dediğimiz vakıflar sarsılırken, tâkibat altında, tazyik altında, denetim altında, baskı altında, yasaklarla elleri kolu bağlanırken; onlar kanunlara, yasaklara da aldırmayarak, siyasî nüfuzlarını da

kullanarak bizim gidemediğimiz yerlere de giderek, çok etkili çalışmalar yapıyorlar.

Sonra bakıyorsunuz halk, hatta halk değil sizin ailenizden çoluğunuz, çocuğunuz, torununuz, bakıyorsunuz radyodan, televizyondan, internetten, bilgisayardan, onların etkisi altına giriyor. Onların hücumu altında, onların hücumuna maruz kalıyor. Onların aldatmacasına, hepsine ya siz cevap vereceksiniz, oturacaksınız; ya da cevapsız kalınca, onlar ötekileri kandırabiliyorlar.

Cevap vermek için de yâni; Almanları yenmek için müttefikler Almanya'ya bilmem ne kadar uçak filolarıyla sefer yapmış, bilmem ne kadar bomba atmışlar, sayısı yağmur gibi... Bunların hangi birisinin karşısında dursun Almanya?.. O kadar kuvvetli bastırılınca, tabii mağlubiyete uğradı bu İkinci Cihan Harbi'nde. Bilenler bilir, tarihten okuyanlar okur.

Yâni, Rusya ile Amerika arasında, yıldız savaşı denilen savaşlarda da düşünülen nedir? Rusya bombardıman ettiği zaman Amerika'yı çökertmek için, Amerika'nın amacı füzeleri daha kendi ülkesine gelmeden, havada karşılamak, imhâ etmek... Tabii o ne kadar çok füze gönderirse, o da o kadar çok karşılıkla füzeleri karşılaması lâzım! Bir tanesini kaçırtmaması lâzım ki, kendi ülkesi tahrib olmasın...

Yâni, bunlar hep sonunda bilinçli çalışmalara, savunmalara, büyük paralara ihtiyaç gösteriyor. Fakir milletler bu savunmaları, bu mânevî hücumlara karşı savunmaları yapamadıkları zaman, kendi yapısı, halkının yapısı, doğru yolda olan, doğru imanda olan, doğru ahlâkta olan insanları bozuluyor.

Bakıyorsunuz, yabancı bir ahlâk, beğenilmeyen, kötü bir ahlâk geliyor; Aile yapısını bozuyor, ahlâk yapısını bozuyor. Kişinin kafasını bozuyor, etrafa karşı sevgisini, saygısını bozuyor. Yüksek duygularını tahrib ediyor, menfaatçi bir insan haline döndürüp, şehvetin esiri, şeytanın esiri insan haline getiriyor. Eskiden toplumun veya dinin veya mukaddesâtın, Kur'an-ı Kerim'in yasak dediği için yapılmayan şeyler, şimdi gülünerek yapılıyor ve "Ne önemi varmış? Ne olurmuş yaparsa?.." deniliyor. Halbuki Allah, "Yapmayın, işlemeyin bu günahı!" diye emretmiş. "Ne olurmuş?" diye gülüyor.

Allah'ın emrine karşı böyle bir tavır ne demek?.. Kâfirlik demek, yâni mü'minin böyle bir şey yapması bahis konusu olamaz. İmanı gidiyor. Allah'a karşı bağlılığı, saygısı gidiyor ve Allah'a karşı korkusu kalmıyor, ahiret endişesi kalmıyor. İnanmadığı için de, "Ne olursa olsun?" diyor. Öyle bir havaya geliyor.

İşte Peygamber Efendimiz, bu zamanlar, böyle bir zaman, buna benzer olaylar olacağını nübüvvet nuruyla, yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kendisine bildirmesi sûretiyle; evveli, ahiri, geçmişi, geleceği göstermesi, bildirmesi ve nasihati yapsın diye söylemesi dolayısıyla söylüyor. Peygamber Efendimiz, kendi zamanından sonraki, müstakbel olayları, ileride gelecek olayları bahis konusu ediyor.

Öyle fitneler ki, karanlık gece parçaları gibi insanın önünü, bastığı yeri görmesi mümkün değil... Nasıl hareket edeceğini tayin etmesi müşkül.. İşte tam, benzetme çok güzel, yâni kapkara bir gece düşünün. Hiç ışık yok. Sokaklarda ışık yok. Ay yok. Bastığınız yeri göremiyorsunuz, el yordamıyla... Yâni gözünüz var ama kör gibisiniz, çünkü göz ışık olursa ışığı görür, ışık olmazsa göz bir işe yaramıyor. İşte böyle kapkara gece parçaları gibi fitneler.

Fitnelerin korkunçluğu o kadar fazla ki, insanın ahiretini mahvediyor ve bir günde aklı değişiyor, kafası değişiyor. Sabaha mü'min olarak sabahlıyor, akşama kâfir oluyor. Neden?.. Çünkü gündüz yaşantısı esnâsında işittiği sözler, gördüğü olaylar, konuştuğu kimselerle yaptığı sohbetler sonunda imanını yitiyor, kaybediyor, akşama kâfir oluyor. Veya akşama mü'min olarak erişebilmişse; geceleyin radyoda, televizyonda, okuduğu bir yazıdan, yahut gittiği yerdeki insanların yaptığı toplantıdaki söylediği sözlerden etkilenerek:

"—Tamam yâ, haklılar bunlar, ben yanılmışım şimdiye kadar!" diyerek, haklı, doğru olan imanını bırakıp, akşama kâfir olabiliyor.

Bunlar çok büyük fitne! Korkunç fitneler bunlar!.. Yâni insanın yanlışı doğru sanarak benimsemesi, güzel olan şeyi yanlış sanarak bırakması olayı... Bu, sanıyorum bu devirde olmaya başladı. Çünkü çok sorumsuz insanlar veya çok zalim, çok düşman, çok

sinsi, çok kasıtlı insanlar, çok sinsice çalışıp böyle şeyleri yapabiliyorlar, yaptırabiliyorlar insanlara...

Bu hadis-i şerifin kaynakları da mühim kaynaklar, önemli kaynaklar. Yâni, hadis sağlıklı ve çok mühim bir hususu bize hatırlatıyor. Sonra arkadaki cümle de çok dikkatimizi çeken bir cümle.

"Bu adamlar, (*ehadühüm*) bunlardan birisi, dinini dünyalıktan az bir menfaat, mal, mülk, para karşılığında değiştiriveriyor, satabiliyor. Satıyor, elinden çıkartıyor, dini gidiyor. Menfaati sağlıyor ama, din elden gidiyor. Bu hale geldiği zaman, veyahut gelmeden önce..."

Bu bahsedilen durumlar kıyamet alâmetidir. Kıyamet alâmeti, ahir zaman geldiği zaman işler çok zor olur. Bu duruma düşmeden evvel, güzel amelleri işlemeye koşturunuz!

Güzel ameller işlenirse toplum da selâmette olur, dünya da selâmette olur. Kıyametin kopması tehire, geriye gider. Çünkü Cenâb-ı Hak,

"—Siz iyi olduğunuz takdirde, ben de size iyilikler ihsan ederim!" diye ayetlerde bildiriyor.

Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerde bildiriyor. Kesin, insanoğlunun davranışına bağlı bunlar. Dünya üzerinde "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyen kimse bulundukça, kıyamet kopmayacak. Kötülükler arttıkça, fazlalaştıkça kıyamet yaklaşacak...

"—Her şey mukadderâtla değil mi?"

Her şey mukadderâtla ama, mukadderât esrar, esrâr-ı ilâhî... Cenâb-ı Hak bir şeyi söylüyorsa, muhakkak ki o öyledir. Bizim bilmediğimiz bir sır vardır işin içinde... Meselâ yapılan dua...

"—Allah duayı kabul ediyor ve gelmiş olan mukadderâtı kaldırıyor, gelecek olanı durduruyor." diye hadis-i şerif var. Sahih hadis-i şerif…

Demek ki, Cenâb-ı Hakk'ın kaderinin sırları var. Àrif olmayanlar anlayamıyor. Peygamber SAS Efendimiz'in bildirdiğine göre öyledir. İnsanlar iyi olursa, toplumlar iyi olur, dünyanın ömrü uzun olur, kıyametin kopması geriye gider. Cenâb-ı Hak gün içinde gün yaratır. İnsanlar mutlu yaşar. Kötü olduğu zaman da, kıyamet kopar. Zâten bir insanın şahsen ölümü, vefat ettiği zaman kendi kıyameti kopmuş oluyor, bitmiş oluyor işi.

Demek ki, o işler olmasın diye, iyi amellere koşturmak lâzım! Aman toplum bozulmasın diye, olmaması için. Yâni kötülüklerin ötelenmesi, ileri gitmesi için, amellere çalışmak lâzım!

Yahut da, yâni başka nasıl anlayabiliriz Efendimiz'in bu hadisindeki mânâyı:

"—Böyle durumlar olduğu zaman, ey mü'minler, var gücünüzle gayrete gelin! Amele, işe bakın; lâfı bırakın, çalışın!"

Burada a'mâl-i sàliha da denmediğine göre, sadece a'mâl dendiğine göre:

"—İcraata, işe geçin, boş durmayın! Bak işte yıkılıyor, kaçan evden kaçıyor, elden giden ziyan olup gidiyor. Gayrete gelin biraz, çok çalışın!" mânâsına.

Öyle veya böyle, hadis-i şeriften anladığımız, bizim çalışmamızın gerektiği... Amel-i sàlihe de çalışacağız; yâni Allah'ın sevdiği ibadet ve tâate, hayrât ve hasenâta da çalışacağız; toplumumuzun korunmasına ve güzelleşmesine, pisliklerden arındırılmasına, güzelliklerin yaygınlaşmasına da çalışacağız.

Bir de, az bir dünyalık için ahiretini satmak meselesi var burada; bu korkunç bir şey!.. Sanıyorum, gazete olaylarını incelediğimiz zaman, toplumu takip ettiğimiz zaman, böyle şeyler de görüyoruz. Bazı insanlar imanları zayıfladığı için, İslâm'dan gayri amaçlar, dünya sevgisi, dünya menfaati gönüllerine girip çöktüğü için, ehl-i dünya oldukları için, ahiretlerini satıyorlar. Milleti de satıyorlar, hazineyi de satıyorlar, millî menfaatleri de satıyorlar, dini de satıyorlar. Öbür taraftan kendisi menfaatleniyor ama, toplum onlardan, onların bu vefasızlıklarından, kalleşliklerinden çok zarar görüyor.

Tabii böylelerine de fırsat vermemek toplumun vazifesi... Her toplumda kötülüğü yapabilecek insanlar olur. İşin kolay tarafına kaçan, kestirmeden bol para kazanıp keyif çatmak isteyen, böyle fırsatçı, menfaatçi, zevkperest, ehl-i dünya insanlar her toplumda olabilir. Toplum bu gibileri içinde yok edebilmeli, tesirsiz hale getirebilmeli; iyileri hakim kılabilmeli!..

Toplum bir vücut gibidir, böyle kimseler de içinde bir mikrop gibidir. Sağlıklı bir toplum bu mikropları yok edebilir. Yok edemezse, bu mikroplar bütün vücudu kapladığı zaman, amansız,

tedavisiz bir hastalık halini alır. O zaman toplum çöker, ölür. Yâni başkalarının eline geçer.

Şöyle iki asırlık mâzîmizi dikkatli bir şekilde okumalı ve derin derin düşünmeliyiz. "Nerelere sahiptik, neler oldu, elimizde neler kaldı? Elimizden neler gitti, niye gitti?" diye derin derin düşünmeliyiz. Çünkü bu süreç devam ediyor, yâni oldu bitti değil. Belki oldu bitti diye düşünenler yanılıyorlar. Bu süreç aynen devam ediyor, daha kötüye de gidebilir. Onun için, ey kardeşler, ey izleyiciler, dinleyiciler! (*Bâdirû bi'l-a'mâl*) İcraata, amele koşun; iş yapmaya koşun, boş durmayın, çalışın, çabalayın!..

b. Sadakayı Erken Verin!

İkinci hadis-i şerif:[67]

بَاكِرُوا بِالصَّدَقَةِ ، فَإِنَّ الْبَلاَءَ لاَ يَتَخَطَّى الصَّدَقَةَ (طس. عن علي ؛ عد. هب. عن أنس)

RE. 243/5 (*Bâkirû bi's-sadakati, feinne'l-belâe lâ yetahatta's-sadakah.*)

(*Bâkirû*) "Erken davranın!" demek. (*Bâkirû bi's-sadakati*) "Sadakayı, zekâtı, hayrı hasenâtı vermeye çabuk davranın, erken davranın!" Neden?.. Çünkü hayır ve sadakayı yaptı mı bir insan, Allah'ın sevgisini kazanır; başına gelecek felâketler dertler belâlar gelmez.

"—Az sadaka çok belâyı def eder." derler.

Dînî bakımdan doğru, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden çıkan bir anlam bu.

---

[67] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.9, no:5643; Hz. Ali RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.214,no; 3353; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7620; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.248; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.614, no:16243; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.328, no:876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.88, no:10316.

“Sadakayı çabuk veriniz; (*feinne’l-belâe lâ yetahatta’s-sadakah*) çünkü belâ sadakayı çiğneyip de, sadaka engelini aşıp da insanın üstüne gelemez! Sadaka bir *hısn-ı hasin* gibi, bir metin sur gibi, duvar gibi belânın önüne geçer, onu tutar. Sadakayı verdiğin zaman, belâdan kurtulursun!” demek oluyor bu. “Belâ sadakayı çiğneyip de senin üstüne gelemez, sana ulaşamaz. Onun için sadakayı erken ver!” diyor.

Sadakayı, hayr u hasenâtı vermek lâzım! Birinci hadis-i şeriften de icraata koşun diye söyledik. Tabii, icraat dediğimiz zaman, icraatın nasıl yapılacağı meselesinde hemen para çıkar, maddiyat çıkar ortaya. Araba lâzım, benzin lâzım, kiralanacak bina lâzım! O icraatın yapılacağı yer hazır olacak, alet edevât toplanılacak... İnsanlar lâzım!..

İnsanlar tabii aç açık çalışamazlar. Bir gün, iki gün fedâkârca çalışsa... Maaş alması lâzım, yemek yemesi lâzım! Çoluk çocuğuna ihtiyacını götürmesi lâzım! Ne kadar idealist olsa da, insan yemeden, içmeden duramıyor.

“—Haydi bakalım zenginler, hayrınızı verin! Durumu iyi olanlar, haydi bakalım şu maddi şeyleri karşılayın!” demek icab ediyor.

Öyle oluyor. Yıllardır bu işlerin içindeyiz, başka türlü olmuyor.

Fakat Peygamber SAS de hadis-i şeriflerinde buyurmuş ki:

“—Şeytan en azılı elemanlarını, ordusunun en becerikli şeytanlarını, malını hayra sarf etmek isteyen insanları caydırmak için vazifelendirir. Onun yanına gönderir, onun aklını çelmeğe çalışır.”

Gerçekten de ne kadar anlatsanız, dertleri, sıkıntıları ne kadar söyleseniz, gene az çok fukarâ-i sàbirîn anlıyor. Zengin kardeşlerden de işte anlayan, hizmet edenler var. Ama büyük çoğunluk, bir yılbaşı eğlencesine verdiği para kadar para vermiyor. Bir futbol maçına yaptığı masraf kadar, hayra harcamıyor.

Bir futbol maçı olduğu zaman uçak paraları bulunur, uzak ülkelere gidilir, stadyumlardan yer alınır. Otellere ve sâirelere dünyanın parası verilir. Ama hayra gelince vermez; onun onda birini, yüzde birini vermez. Bunları hep görüyoruz. Şeytanın engellemesi, insanın aklını çelmesi...

Halbuki, Peygamber SAS Efendimiz kesin olarak beyan ediyor:

مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ (حم. م. ت. عن أبي هريرة)

RE. 389/2 (*Mâ nekasat sadakatün min mâlin*) “Verilen hayır ve sadaka malı azaltmaz, bilakis arttırır.”

Budanan dal, ağacın meyve vermesini azaltmaz, aksine arttırır; onun gibi. Evet sadaka veriyorsun, zekât veriyorsun, malın azalmış gibi görünüyor ama, muvakkat bir azalma, imtihan... Cenâb-ı Hak,

“—Bakalım bu söz tutacak mı?” diye imtihan ediyor.

“—Zekât verin!” dediği için veriyorsun.

Ama, “Cenâb-ı Hak, zekât verenin malına halef veriyor. Yâni verdiğinin halefini, arkasından daha fazlasını ihsân ediyor. Bereket veriyor, yenisini veriyor. Vermeyeni de helâk ediyor; başına çeşitli musibetler, felâketler getiriyor.”

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:[68]

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ ، إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا :
اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا ! وَ يَقُولُ الْآخَرُ: اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا !

(خ. م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi, illâ melekâni yenzilân*) "Allah'ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekùlü ehadühümâ*) Birisi der ki: (*Allàhümme a'ti münfikan halefâ.*) 'Yâ Rabbi cömertlik yapana verdiğinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...'

(*Ve yekùlü'l-âhar*) Diğeri de: (*A'llàhümme a'ti mümsiken telefâ.*) 'Yâ Rabbi, cimrilik yapanın da malını telef et! Cimrilik yaptı malım azalmasın diye ama, sen onu azalt!' diye dua eder." Tabii, Allah da öyle yapar.

Onun için, hayra, sadakaya, maddiyatın önemini de bilerek para ayıralım, erken davranalım!

Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında da öyleydi. Peygamber Efendimiz'in zamanında nice kahraman insanlar, abidevî şahsiyetler, bütün varlıklarını Peygamber Efendimiz'e getirip, onun emrine verdiler;

"—Bu Allah yolunda, emrinizdedir yâ Rasûlallah!" dediler.

O fakir toplum öyle doyuruldu. Ordular öyle teçhiz edildi, zaferler öyle kazanıldı. İslâm öyle gelişti.

c. Kötülüğü Değiştirmeğe Çalışın!

---

[68] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.9, no:5643; Hz. Ali RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.214,no; 3353; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7620; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.248; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.614, no:16243; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.328, no:876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.88, no:10316.

Üçüncü hadis-i şerif:[69]

بِحَسْبِ الْمَرْءِ إِذَا رَأَى مُنْكَراً ، لاَ يَسْتَطِيعُ لَهُ تَغْيِيراً ، أَنْ يَعْلَمَ اللهُ أَنَّهُ لَهُ كَارِهٌ (خ. في التاريخ ، طب. عن ابن مسعود)

RE. 243/7 (*Bi-hasebi'l-mer'i izâ raâ münkeran, lâ yestatîu lehû tağyiran, en ya'lema'llàhu ennehû lehû kârihün.*)

Bu hadis-i şerifi Abdullah ibn-i Mes'ud RA rivayet etmiş. İmam Buhàrî tarihinde, Taberânî kitabında kaydetmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Bi-hasebi'l-mer'i*) "Kişiye kâfî gelir, yeter" mânâsına bir tâbir bu. *Mer',* kişi demek. *Bi-hasebi* sözü de kâfi gelir, yeter mânâsına geliyor. *Hasbüna'llàh*, Allah bize yeter demek; *hasbiya'llàh*, Allah bana yeter demek ya, onun gibi.

(*İzâ raâ münkeran*) "Bir kötülüğü gördüğü zaman o kişi... (*Lâ yestatîu lehû tağyiran*) Onu değiştirmeye gücü yetmiyor." Toplumdaki kötülükleri görüyoruz, ama bir oyumuz var, bir kişiyiz, ateş olsak kendi cirmimiz kadar yer yakarız. Söylüyoruz ama, kötülüğü engellemeğe güç yetiremiyoruz. Sesimizi duyuramıyoruz, gürültüde boğuluyor ve kötülük oluyor.

"Kişi bir kötülüğü gördüğü zaman, onu değiştirmeğe güç yetiremiyor. Değiştirmek istiyor, gayret ediyor ama, değiştiremiyor. (*En ya'lema'llàhu ennehû lehû kârihün*) Allah'ın o işi sevmediğini, o işten memnun olmadığını, o işi istemediğini bilip değiştirmeye çalışması, ona kâfî gelir." Yâni, Allah onu kurtarır.

"—Ey kulum, sen bu işin doğru olmadığını bildin, anladın! Değiştirmek için gayret gösterdin ama olmadı, çünkü gücün yetmedi. Şerliler, kötüler gàlip geldiler. Ancak söyledin, yapabileceğin kadarını yaptın; sonra öyle oldu." diye, Cenâb-ı Hak

[69] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X,s.223,no:10541; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.174, no:37582; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.95, no:7589; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.278, no:951; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:655; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.73, no:5553; *Mecmau'z-Zevâid*, c.VII, s.540, no:12173; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.92, no:10326.

onun istemediğini bilince onu affeder, bağışlar. O kişinin kurtulmasına bu yeter.

Ama kötülüğe razı olursa, değiştirmezse, değiştirilmesi için bir gayret göstermezse;

"—Ne olurmuş canım?" derse...

Ki, duyuyoruz, duydum bu akşam. Dînî müesseselerde yüksek tahsil görmüş kimseler, dinin emirlerine aykırı işlerin yapılmasına, "Ne olurmuş canım, yapılsın!" diyecek noktaya gelmişler. Bazı olayları anlattılar; ne kadar günah, ne kadar ayıp!.. Bu din tahsilini sen bunun için mi yaptın?.. Hem din tahsili yapmış, hem de dinin yasak ettiği şeyleri, "Yapılsın canım, ne olur?" diyebiliyor. Yâni aldırmıyor.

Onun için, öylelerinin durumu çok vahim! Cezası çok büyük olur. Çünkü vazifesi Allah'ın dinini öğretmek, anlatmak iken, bu sefer aksini yapıyor; Allah'ın emirlerinin dinlenmemesine fetvâ veriyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her türlü fitneden, tehlikeden, yanılmadan, şaşırmadan korusun... Dinine, yâni Kur'an-ı Kerim'e, hadis-i şerife ve bunlardan çıkan sağlam İslâmî bilgilere uygun ömür sürmeyi, güzel işler yapmayı Allah cümlemize nasîb etsin...

Her türlü yanılmadan, hatâdan, haramdan, günahtan, kötülükten, şerden, zarardan, hasardan, dünyada ahirette, hepinizi, hepimizi korusun... Hepinizi, hepimizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

21. 07. 2000 - AVUSTRALYA

13. ALLAH'IN SEVDİĞİ VE KIZDIĞI ŞEYLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı hem dünyada, hem âhirette sizlerle olsun, sizin olsun... Cenâb-ı Hak iki cihan saadetine cümlenizi, sevdiklerinizle erdirsin...

a. Tevbekâr Genç, Günahkâr Yaşlı

Selman RA'dan —ki çok seviyorum o mübarek sahabiyi, Allah şefaatine cümlemizi erdirsin— bir hadis-i şerifle sohbetime başlıyorum. Önce mübarek metnini okuyalım.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[70]

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضُ إِلَى اللهِ مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلٰى مَعَاصِيهِ ؛ وَ مَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ يَوْمِ جُمُعَةٍ ؛ وَمَا مِنَ الذُّنُوبِ أَبْغَضُ إِلَى اللهِ مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ ، أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ (أبو المظفر السمعاني عن سلمان)

R.E. 383/9 (*Mâ min şey'in ehabbü ila'llàhi azze ve celle min şâbbin tâibin, ve mâ min şey'in ebgadu ila'llàhi min şeyhin*

---

[70] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.379, no:10233.

İlk cümlesi: İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.418, no:1282; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.118, no:963; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

mukîmin alâ meâsîhi, ve mâ fi'l-hasenâti hasenetün ehabbü ila'llàhi min hasenetin tu'melü fî leyleti cumuatin ev yevmi cumuatin, ve mâ mine'z-zunûbi ebgadu ila'llàhi min zenbin yu'melü fî leyleti'l-cumaati ev yevmi'l-cumuah.) Burada elif-lâmlı geldi, öncekilerde elif-lâmsız geldi.

Efendimiz SAS bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

(*Mâ min şey'in ehabbu ila'llàhi azze ve celle*) "Pek azîz ve pek celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne daha sevimli hiç bir şey yoktur..." Kimden?.. (*Min şâbbin tâibin*) "Tevbekâr, tevbe etmiş, doğru yolda yürüyen bir genç çocuktan, bir delikanlıdan daha sevimlisi yoktur."

Ve devam ediyor: (*Ve mâ min şey'in ebgadu ila'llàhi*) Ve Allah'ın en çok kızdığı, daha başka, daha çok kızdığı bir şey yoktur; (*min şeyhin mukîmin alâ meàsîhi*) yaşına rağmen Allah'a isyanda devam eden, ısrar eden, yapmayı sürdüren yaşlı kimseden daha çok kızdığı kimse yoktur."

Hadis'in öbür taraflarını açıklamadan önce bunu açıklayalım. Birinci cümlede, tevbekâr gencin Allah'ın en sevgili kulu olduğu belirtiliyor, ondan daha sevgilisi yoktur diye bildiriliyor. İkinci cümlede de, günahta ısrar eden ihtiyarın da, Allah'ın en çok kızdığı kimse olduğu bildiriliyor.

Şâbbün, delikanlı, erkek çocuk demek ama, hanım kız için de, yeni yetişme kız için de hüküm aynen öyledir.

İkinci cümledeki *şeyh*; Arapça'da saçı başı ağarmış, yaşlı kimse demek. Saçı başı ağardığı halde hâlâ günahlarda ısrar ediyor, tevbe etmemiş, Hak yoluna dönmemiş, Cenâb-ı Hakk'ın rızası istikametine yönelmemiş, hâlâ günahları yapan demek.

Demek ki, gençlerimiz günahlardan uzak durursa, hatta günah işlemişse bile tevbe eder de; "Yâ Rabbi, bundan sonra yapmayacağım, senin iyi kulun olacağım!" derse; Allah'ın en sevgili kulları arasına giriyor, en sevdiği kişi oluyor.

Ondan daha sevdiği yok. Neden?.. Çünkü o delikanlının, o gencin arzuları kuvvetli, cibilliyeti, yaratılışı, tabiatı iktizası delikanlılık çağı; bir cevherli çağ, heyecanlı çağ... Daha hayat tecrübesi az, duyguları da çok kuvvetli... O zaman o delikanlı kendisini tutarsa, kendisini günahlardan alı koyarsa; veyahut bir ayağı kaydı, yanıldı, şeytana uydu da günah işlediyse bile tevbe

ederse; ki burada *tâib* deniliyor, tevbe eden. Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönerse, "Yâ Rabbi ben bir kusur işledim, beni affet!" diye, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girerse, Allah'ın en sevdiği kimse oluyor.

Demek ki, gençler Cenâb-ı Hakk'ın yolunda yürümeye gayret etmeli! Hata etmişse bile, hemen tevbe edip Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeli! Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini kazanmak kolay değil. Allah indinde en sevgili insan olmak çok zor bir şey... Gençler kolayca o makamı yakalayabiliyorlar.

Onun için, umumiyetle bizim derslerimizi dinleyenler genç delikanlılardır, üniversite öğrencileridir. İstikbâlin çok büyük hizmet yapacak kimseleridir, genç kızlardır. Allah râzı olsun hepsinden... Hepsine çok büyük saygı duyuyorum, dualar ediyorum.

Demek ki, onlar böyle tevbekâr olur, hatalardan, günahlardan uzak durur; delikanlılık çağında başkalarının yaptığı yaramaz işleri, yaramazlıkları, günahları, hataları yapmazlarsa, çok sevap kazanacaklar, Allah'ın sevgili kulu olacaklar. Evliyâsı olacaklar yâni. Çok güzel bir şey...

Tabii maalesef, ben kendim lisede okurken hatırlıyorum; sanki Divan Edebiyatı'nda, Osmanlı Edebiyatı'nda şarabı metheden, selvi boylu güzelleri metheden şiirlerden başka şiir yokmuş gibi, hep onları okuturlardı. Ben de kızardım, nefret ederdim. Sonra Halk Edebiyatı'ndan okuta okuta, ille böyle vaize, hocaya, dine çatan, vaizi kötüleyen şiirleri okuturlardı. Ona kızardım.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın aslında bunlara müdahale etmesi lâzım! Yâni,

"—Burada bizim mesleğimize, din adamları mesleğine karşı saygısızlık var. Bu metinler konulmasın!" diye, Milli Eğitim Bakanlığı'na Diyanet'in müracaat etmesi lâzım, benim görüşüme göre.

Çünkü orada vaizi kötülüyor. Vaiz cehennemi anlatmış... Tabii anlatacak, çünkü Peygamber Efendimiz bildiriyor, çünkü Kur'an-ı Kerim bildiriyor. "Günah işlerseniz, cehenneme gidersiniz!" diye ikaz bir vazife. Onunla alay ediyor. Veyahut, "İçki içmeyin!" demiş, "Karşı cinse karşı gayrı meşru ilişkilere girişmeyin!" demiş; onunla alay ediyor. Bu konuların çıkartılması lâzım!..

Divan Edebiyatı'nda, eski edebiyatımızda, Halk Edebiyatı'mızda, gençlere güzel yönler gösterecek, ufuklar açacak çok daha güzel nice parçalar bulunabilir. Ama maalesef, Milli Eğitim Bakanlığı da bunları ayıklamamış, bizlere okutturmuşlardı. Ben şahsen kendim, o zaman üzülürdüm. Onları söyleyenleri sevmezdim, kızardım. Sanki dinle, camiyle, vaizle alay etmek hünermiş gibi öğretiliyor. Sanki şarap, içki içmek teşvik ediliyor. Sanki gayr-i meşrû arkadaşlar edinmek matahmış gibi anlatılıyor, öğretiliyor gibi oluyor, edebiyat dersinin içinde.

Halbuki usta eğitimciler, ustaca bu konuları çıkartıp, güzel konuları, gençlere yüksek ülküler aşılayacak parçaları seçmeleri ve öğretmeleri lâzım! Meselâ, bu hadis-i şerif öyle güzel bir şey. Yâni, bir gencin tevbe etmesine, tevbe ettiği zaman kazanacağı güzel mükâfatlara dair bir konu. Bunları anlatmak lâzım ki, çocuğun ayağı kaymasın, annesine, babasına isyan etmesin, okuldan kaçmasın, yaramazlık yapmasın, tembellik yapmasın... Terbiyeli bir aile çocuğu olarak yetişsin. Ondan sonra, namusuna leke düşürmesin.

Meselâ, Türkiye'deki bazı kardeşlerimiz öğünürler. Bazı zümrelerin mensubları,

"—Biz eline, beline, diline sağlam insanlarız!" diye söylerler.

Onlar da öyle söylüyor, biz de öyle söylüyoruz, başkaları da öyle söylüyor; din, akıl, mantık da öyle söylüyor. İyi bir vatandaş olmak için de, öyle olmak lâzım! Binâen aleyh, onların teşvik edilmesi lâzım!

Yanlış teşviklerin de, sessizce veya seslice, yanlıştır bunlar diye çıkartılması gerekir. Yâni, edebiyat dersleri meyhane kokmamalı, içki kokmamalı, gayrı meşrû ilişkilerin teşviki olmamalı! Tabiî çizgi içerisinde, edeb ve ahlâk dairesinde olmalı her şey...

Tabii, gencin arzuları çok kuvvetlidir. Başında kavak yelleri eser. Böyle radyoda, televizyonda, gazetede müstehcen, porno yayınlar vs. ile teşvikkâr da olunursa, o ortamda tamamen bozulur. Ailesi çok üzülür. Topluma zararlı olur, başarılı olamaz, iyi bir iş tutamaz. Anasının, babasının parasını yer. Arabayı çarpar, araba yarışı yapar, birbirleriyle tokuşturur... Bunları hep gazetelerden okuyorsunuz. Onun tevbekâr olması çok önemli!

Siz siz olun, tevbekâr delikanlılar, genç kızlar, hanımlar, genç beyler, —buranın tâbiriyle— centilmen beyler, kibar kişiler olun! Allah'ın sevgili kulu olmayı da kazanın!..

Bir de yaşlanmış, saçı sakalı ağarmış adam, herif hâlâ günahta ısrar ediyor. Bu da çok çirkin bir şey! Neden?.. Çünkü zaten bu, yaş yaşamış, eğriyi doğruyu öğrenmiş; zaten duyguları, esintili çalkantılı zamanları geçmiş, durulmuş, sakinleşmiş. Bunun hâlâ günahta ısrar etmesi, gençlere kötü örnek olması ve kendisini de toparlayamaması, toplum için büyük zarar, son derece kötü bir şey... Onun için, Allah ona da çok kızıyor. Günahta ısrar edip devam eden, saçı başı ağarmış adam; Allah'ın en kızdığı kimse de odur..

Bunu da herkesin gözü önünde bulundurması lâzım! Kendi kendine demesi lâzım ki günah işleyen kişilerin:

"—Yaşın şu hâle geldi, emekliliğin yaklaştı, saçın başın ağardı. Çocukların evlendi, torunlara kavuştun, karıştın. Hâlâ bu gidiş nereye? Nereye doğru gidiyorsun, nedir bu senin hâlin?.." diye kendi kendisine, ciddî ciddî sorması lâzım!

Aklını başına devşirmesini, kendisinin önce kendisine telkin etmesi lâzım, söylemesi lâzım!..

"—Vazgeç bu yoldan, ne zaman uslanacaksın ey deli gönül?.. Doğru yola gel, Cenâb-ı Hakk'ın kızdığı kul olmaktan yakayı paçayı kurtar! Allah'ın sevdiği kul olmak varken, en kızdığı insan durumunda olup da, huzuruna böyle bir halde gitmek ne kadar yanlış!" diye, böyle işleri yapanların kendi kendisine söylemesi lâzım!

b. Cuma Günü İyilik ve Kötülük

Gelelim hadisin devam eden öteki cümlelerine... Çok güzel bir hadis-i şerif. Ben üç tane hadis-i şerif okumayı düşünüyordum ama, bir hadis-i şerif de gàlibâ tek başına kâfî ve vâfî olacak; yâni yeterli olacak, tatminkâr olacak.

Diyor ki Efendimiz, hadis-i şerifin içindeki üçüncü cümlecikte:

وَمَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ يَوْمِ جُمُعَةٍ ؛ وَمَا مِنَ الذُّنُوبِ أَبْغَضُ إِلَى اللهِ مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ ، أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

(*Ve mâ fi'l-hasenâti hasenetün ehabbü ila'llàhi min hasenetin tu'melü fî leyleti cumuatin*) Cuma burada elif-lâmsız. Yâni, *nekre* olarak gelmiş, *ma'rife* değil. (*Ev yevmi'l-cumuati ve mâ mine'z-zunûbi ebgadu ila'llàhi min zenbin yu'melü fî leyleti'l-cumuati*) Burada elif-lâmlı gelmiş. Yâni, hadisin kelimelerinin harflerine dâhi sadakat göstermek açısından, böyle ince ince izahat vererek okuyorum.

Şimdi bu cümleler de, birbiriyle ilişkili iki zıt durumu anlatıyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—İyiliklerden, sevaplı işlerden, Allah'ın sevdiği güzel davranışlardan, cuma gününde veyahut cuma gecesinde işlenen güzel işten, güzel amelden, ibadetten, hayırdan daha sevimlisi yoktur."

Demek ki, cuma gününde veya gecesinde iyilik yapıldı mı, Allah çok seviyor. E biz de bu vaazları cuma vaazı olarak yapıyoruz, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!.. Siz bunu duyunca,

"—Daha cuma geçmedi. Bugün hangi haseneyi yapabilirim, hangi güzel işi, hangi güzel davranışı uygulayabilirim, yaparım da, Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini kazanabilirim?" diye düşünebilir, böylece o sevabı kazanırsınız.

Demek ki, yapılan iyilikler içerisinde cuma gününde veya gecesinde yapılan iyilikten daha sevimli bir iyilik, bir güzel davranış, Allah'ın daha sevdiği bir başka davranış yokmuş. Cuma gününe hürmeten, cuma gününün mübarekliğini bilerek, sevabını Allah'tan umarak, güzel bir şeyler yapmaya gayret ediniz.

Çünkü Peygamber Efendimiz:[71]

لاَ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا (حم. م. ت. عن أبى ذر)

(*Lâ tahkıranne mine'l-ma'rûfi şey'en*) "Hiç bir haseneyi, hiç bir iyiliği hakir görmeyin, hor görmeyin, küçümsemeyin!" buyuruyor.

---

[71] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2036, no:2626; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.173, no:21559; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.214, no:468; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3376; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.188, no:7613; Ebû Zer el-Gıfârî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.63, no:20652; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.403, no:1182; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.279, no:521; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.62, no:6383; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.167, no:1208; Begavî, *Şerhü's-Sünneh,* c.VI, s.315; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.252, no:8050; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.486, no:9691; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.454, no:3100; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.397, no:2854; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.196, no:1489; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.87; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.II, s.363, no:1181; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.67; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.270, no:3758; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.199; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.360, no:1017; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.119, no:166; Ebû Cürey Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.685, no:16445; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:83; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.63, no:16216-16221; RE. 469/4.

Çünkü, belki sırf onun yüzünden Allah'ın rahmetine erebilirsiniz. Bir haseneyle kurtulabilirsiniz.

Hani bizde de söz söylenir ya:

Bir mıh, bir nal kurtarır.
Bir nal, bir at kurtarır.
Bir at, bir yiğit kurtarır.
Bir yiğit, bir vatan kurtarır.

Yâni, mıh deyip geçmemek lâzım! Atın nalının bir mıhı düşmüş diye, ihmal etmemek lâzım! Küçük teferruatlar, önemsenmeyen küçük ihmaller, büyük ihmallere yol açabilir. Küçük iyilikler de, büyük faydalar sağlayabilir. Ummadığı yerde insana çok faydalar getirir.

Allah'ın günahlar içerisinde en kızdığı günah da, cuma gününde veya cuma gecesinde işlenilen günahtır. Çünkü cuma gecesidir.

"—İnsaf yâni, o mübarek gecede böyle günah işlenir mi?"

Cuma gündüzüdür.

"—İnsaf, bu cuma gündüzünde, bu mübarek günde bu günah işlenir mi?" diye, insanın kendi nefs-i emmâresini şeytana uymaktan alıkoymaya çalışması, dizginlemeye çalışması lâzım! Ve kendi nefsine nasihat etmesi lâzım;

"—Ey nefis ne yapıyorsun? Aman ha, sakın!" diye kendisine çeki düzen vermesi lâzım!..

Maalesef, günahlar kolaydır ve tatlıdır ve çoktur. Çepeçevre hepimizin etrafını sarmıştır. Onlardan korunmak bayağı bir yiğitlik ister. Bayağı ciddî bir savunma ister. Onun için, çok dikkat edin aziz izleyiciler ve dinleyiciler! Şeytan insanı en zayıf zamanında, en tatlı tarafından, en hoşuna gidecek şeyleri önüne sürerek aldatır.

"—Altından kendini gözet, zehiri teneke kupada sunmazlar." dediği gibi bir edebiyatçının;[72] tatlı tatlı süsleyerek, özendirerek,

---

[72] *Ağuyu altun tas içre sunarlar,*
Bal da onun suç ortağı…

teşvik ederek, isteterek şeytan günaha sokar insanı... İnsan da o günahın tatlılığına, çekiciliğine kapılır. Kendisini kaptırır, akıntıya uçuruma yuvarlanır, mahvolur.

Onun için, nefsin terbiye edilmesi lâzım! Nefsin terbiyesinin de çeşitli yolları var. O yollar gösterilmiş. Büyük evliyâullah, mürşid-i kâmillerimiz, Mevlânâlar, Yûnus Emreler, Eşrefoğlu Rûmiler, Hacı Bayram-ı Velîler, Erzurumlu İbrâhim Hakkılar; eserleriyle, ilâhileriyle, eğittikleri güzel insanlarla toplumumuza çok fayda sağlamış insanlar bunlar. Bunların her birisi bir mânevî eğitim yolunun mensubu veya kurucusu.

Bu mânevî eğitim yollarına da *tarikat* diyoruz. Kimsenin de tarikatlara yan bakıp, eğri büğrü söz söylememesi lâzım! Çünkü bütün bu mübarekleri tenkit etmiş oluyor, kendisinin hiç bir değeri olmadığı halde. Nerede Hacı Bayram-ı Velî, nerede İbrahim Hakkı Erzurûmî, nerede Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, nerede Yunus Emre... Bütün cihana ün salmışlar, asırları geçmişler, sevgileri gönüllerimize taht kurmuş. Hakikaten de güzel işler yapmışlar, iyi insanlar yetiştirmişler. O iyi insanlar da hem ilim erbâbı olmuş, hem ahlâk sahibi olmuş. Çok güzel davranışlarda bulunarak toplumu yükseltmişler.

Bu eğitim zayıfladığı zaman, toplum çökmüş. Rüşvet olduğu zaman —tarikat rüşveti tasvib etmiyor, onun karşısında— gayr-i meşrû ilişkiler olduğu zaman, sömürü olduğu zaman, zevkperestlik olduğu zaman, şeytana uymak, nefse uymak olduğu zaman, toplum çökmüş. Toplum çökmesin diye, iyi insanların yetişmesi lâzım!

İyi insanların yetişmesi için de birinci şart, Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor, nefsin terbiye edilmesi lâzım! Nefsi terbiye olursa insanın, felâh bulur. Nefsi terbiye olmamış insan, dünyada ahirette çok zararlı mahlûk olur ve mahvolur.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (الشمس:٩-١٠)

(*Kad efleha men zekkâhâ. Ve kad hàbe men dessâhâ.*) [Nefsini tezkiye eden, kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.] (Şems,: 9-91/10)

Kur'an-ı Kerim böyle buyuruyor. Binâen aleyh, Kur'an-ı Kerim'in teşvik ettiği bir hedefi sağlayan kurum, mübarek muhterem bir kurumdur.

Meselâ, "İlim öğrenin!" diyor Peygamber SAS Efendimiz. Nerede öğreneceğiz?.. Mektepte öğrenilecek. Mektepler ilmin öğretildiği müesseselerdir.

"—Nefsinizi terbiye edin!" diyor.

Nerede terbiye edeceğiz? Onun da terbiye edildiği bir yer olması lâzım!.. Terbiye edenler de muhterem kimselerdir. Terbiye edilen yer de güzel yerdir. Bunların güzelliğini de tarih kitaplarında görüyoruz. İftihar ediyoruz.

Mevlânâ... Mevlânâ'mız, sadece bizim Mevlânâ'mız olmaktan çıkıyor, Pakistanlılar da sahip çıkıyorlar, İranlılar da sahip çıkıyorlar, Avrupalılar da sahip çıkıyorlar. Almanya'da kaç tane Alman Mevlevî dervişi gördüm. Oturup Mevlânâ'nın yolunda yürüyorlar ve onun emirlerine göre yaşantılarını sürdürüyorlar. Kaç tane İngiliz gördüm. Amerika'da ne kadar böyle aydın kimseler gördüm.

Bugün Avustralya'da başörtülü bir kimse gördüm. Bir arkadaşın dükkânının önünde masada oturuyorduk. Arabadan indi.

Dedim:

"—Bakın burada bir başörtülü var. Bunu tanıyor musunuz?"

Bir tanesi:

"—Bilmiyorum." dedi.

Dükkânın sahibi dedi ki:

"—Ben tanıyorum. Bu yirmi iki yaşlarında bir Avustralyalı kızcağızdır. Kendisi müslüman olmuş durumda. Annesi, babası, ailesi müslüman olmamış; onları da müslüman etmeye çalışıyor."

Çok sevdim, bu asil bir davranış. İçeri girdi, alış-veriş yaptı filân. Arkadaşlara dedim ki, ilgilenin. Onlar da benim İngilizce kitabımı getirdiler:

"—Hocam bunu hediye edelim buna!" dediler.

İmzaladık, verdik hanım kıza. Ama çok takdir ettim. Bunlar hepsi güzel haberler. Allah-u Teàlâ Hazretleri, hakkı hak olarak görüp uymayı nasib etsin...

c. Cuma Günü Yapılacak Güzel İşler

Demek ki, cuma günü iyilik yapmaya daha da gayret edeceğiz. Kötülük yapmamaya daha büyük özen göstereceğiz, kaçınacağız. Çünkü, bir de cumaya özel saygı göstermek lâzım!

Cuma günü yapılan iyiliklerin neler olduğunu biraz düşünelim, aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler!.. Tabii hadis-i şeriflerle ilgili olarak düşüneceğiz, konuşacağız. Ben kendim şahsen üniversite profesörü olduğum halde, ilâhiyat profesörü olduğum halde, kendi fikrimi söylemekten şiddetle kaçınıyorum. İstiyorum ki, bütün sözler Kur'an-ı Kerim'den ayet olsun; Peygamber Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerinden birer cümle olsun. Ben şahsen bir şey söylemeyeyim, Kur'an-ı Kerim'in tercümanı ve nakledicisi olayım; Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinin anlatıcısı olayım diye istiyorum.

Cuma günü güzel işlerden bazıları neler olabilir? Hadis-i şerif bilgilerimizi yoklayarak düşünelim:

1. Bir kere temizlik... Bu temizliğin en büyük yapılış şekli nedir?.. Cuma günü cuma abdesti, cuma guslü almak... Yâni, ne demek cuma guslü, cuma abdesti?.. Banyoya girmek, güzelce niyet edip, "Cuma guslü almaya niyet ettim!" diyerek, tepeden tırnağa tertemiz, güzelce yıkanmak. Yağlar gidecek, ter kokuları gidecek, tertemiz yıkanacak. Ondan sonra kullanılan güzel sabunlardan hoş kokular, saçlarında, vücudunda güzel güzel kokular meydana getirecek.

Saçları böyle yapış yapış değil, kazık gibi değil, ipek gibi olacak. Oraya salladığı zaman, bu tarafa sallanacak; bu tarafa döndüğü zaman, o tarafa sallanacak. Tertemiz, güzel... Tırnak kesmek, dişleri misvaklamak... Bunlar yüzyıllardan beri müslümanların uyguladığı temizlikle ilgili güzel şeyler. Ağzın temizliği, vücudun temizliği, koltuk altlarının temizliği, parmakların, tırnakların temizliği... Ne kadar güzel!

"—Pekiyi, cuma günü bir insan bu temizliği yaparsa ne sevap kazanır?.."

Yedi günlük geçmiş günahı affediliyor, üç gün arttığı ile, ziyadesiyle on gün ediyor. Yâni on günlük günahı siliniyor. Her cuma böyle abdest aldığı zaman günahları siliniyor, tertemiz

oluyor. Ne kadar güzel! Zaten bir cuma namazı, bir evvelki cuma namazıyla aradaki günahların silinmesine sebeptir.

"—Kadınlar cuma namazına gitmiyorlar, onlara mükâfat yok mu?.."

Onlar da cuma abdesti alarak o sevabı kazanabilirler. Bir de Kehf Sûresi'ni okurlarsa; Kehf Sûresi Kur'an-ı Kerim'in ortasındadır, on beşinci, on altıcı cüzde... Onu okurlarsa ne oluyor? Yine on günlük günahları affediliyor, sevap kazanıyorlar.

Bu bir, sabah temizliği... Sabahleyin evinden çıkmadan önce bu temizliği yapacak. Sonra camiye, güzel elbiselerini giymiş olarak cumaya tertemiz gidecek.

2. İkincisi nedir?.. Zikrullah... Zikrullah, Kur'an-ı Kerim'in ve hadis-i şeriflerin biz müslümanlara çok şiddetle ve çok fazla miktarda olarak tavsiye etmiş olduğu, çok sevaplı bir ibadettir ve çok kolay bir ibadettir. Çünkü en güçsüz, en hasta, hatta yatalak olan bir insan bile zikir yapabilir. Hatta felçli, konuşamayan insan bile içinden zikir yapabilir. Hem en sevaplı, hem en kolay... Sevabı çok olunca, zahmetli olması lâzım! Çünkü,

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَحْمَزُهَا

(*Efdalü'l-a'mâli ahmezühâ*)[73] "Amellerin en faziletlisi, en zahmetli olanıdır." diye biliyoruz, genel kural bu. Amma zikrullah hem kolay, hem de sevabı çok...

Onun için, cuma günü meselâ, Peygamber Efendimiz'e yüz defa, bin defa salevât-ı şerife getirmek zikrullah... Sonra, mübarek kelimeleri ihtiva eden ibareleri yüz defa söylemek:

سُبْحَانَ اللهِ ، وَالْحَمْدُ لِلهِ ، وَلاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ ، وَاللهُ اَكْبَرُ ؛ لاَ حَوْلَ ، وَلاَ قُوَّةَ ، إِلاَّ بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

[73] *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.155, no:459.

“*Sübhàna’llàhi, ve’l-hamdü li’llâhi, ve lâ ilâhe illa’llàhu va’llàhu ekber; ve lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm.*” [Allah’ı tesbih ederim; noksan sıfatlardan tenzih eder, kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Hamd, bütün övgüler Allah’a aittir. Allah’tan başka ilah yoktur. Allah en büyüktür. Yüce ve azametli Allah’tan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur.] gibi.

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ ، وَبِحَمْدِهِ اَسْتَغْفِرُ اللهَ

(*Sübhàna’llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna’llàhi’l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru’llàh*) [Allah’ı hamd ile tesbih ve takdis ederim. Azametli Allah’ı noksan sıfatlardan tenzih eder, kemâl sıfatlarıyla tavsif ederim. Allah’a hamd ve şükrederek ondan mağfiret dilerim.]

Bunlar hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş zikirler. Yüz defa söylemek.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران:١٧٣)

“*Hasbuna’llàhu ve ni’me’l-vekîl.*” [Allah bana yeter, ben ona tevekkül etmişim; o ne iyi vekildir.] (Âl-i İmran, 3/173) demek...

اَللَّهُمَّ ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً

(*Allàhümme’rham ümmete muhammedin rahmeten àmmeh*) [Ey Allah’ım, Ümmet-i Muhammed’e acı, Ümmet-i Muhammed’e umûmî olarak rahmeyle!][74]

---

[74] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.75; Zehebî, *Mîzânü’l-İ’tidal*, c.II, s.597, no:5001; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.V, s.203, no:3988 ve c.XIX, s.154, no:20444; RE. 381/7.

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

(*Estağfiru'llàhe'l-azîm, ve etûbü ileyh.*) [Azamet sahibi Allah'tan mağfiret taleb ederim, ona dönerim.]

İşte bunun gibi zikirleri çokça yapmalıyız.

"—Ne zaman yapacağım hocam bunu, bir sürü şey söylüyorsun?.."

Bunlar iş yerine giderken, okuluna giderken, dükkânına giderken, yolda yaptığın zaman çoğunu bitirebileceğin zikirlerdir. Sevabı kazanabilirsin. İş yerinde müşteri gelmediği zaman, serbest olduğun zaman, yaptığın zaman kazanabileceğin büyük kazançlardır.

Çok da şereflidir. Çünkü bir kul Allah'ı zikrederse, Allah da o kulunu zikreder:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ (البقرة:١٥٢)

(*Fezkurûnî ezkurküm*) [Siz beni zikredin ki, ben de sizi zikredeyim!] (Bakara, 2/152) buyruluyor.

Onun için zikir, bizim yolumuzun, mâneviyat yolumuzun, tasavvuf yolumuzun, bütün tasavvuf yollarının birinci faaliyetidir. Sevabı çok olduğundan böyledir. Demek ki, sabahleyin tertemiz gusül abdestimizi alıp çıkacağız. Sonra zamanımızı zikirle geçireceğiz.

3. Sonra?.. Cuma namazına erken gitmek, çok sevap... İlk gidene deve kesmiş gibi sevap veriliyor. Yâni, yedi kurban kadar... Sonra bir kurbana iniyor. Sonra daha az, sonra daha az... Artık imam hutbeye çıkıp konuşmaya geçtiği zaman, melekler de onu dinleyecekleri için, camiye gelenlerin ismini yazmaktan artık defterler kapanıyor. Yâni, geç kalmış oluyor. Erken gitmesi lâzım! Cuma namazını kılması lâzım!

4. Sonra?.. Geçmişlerinin kabirlerin ziyaret etmek... Annesinin, babasının, dedelerinin, akrabasının, hocalarının, sevdiklerinin kabrini ziyaret etmesi... Ziyaret edemezse, uzaktan Yâsin

okumak, Tebâreke okumak, çeşitli sûreler okuyup, hatim indirip sevabını onlara bağışlamak.

5. Cumadan çıktıktan sonra, arkadaşlarla musafaha etmek, cumalarını tebrik etmek, bayramlaşmak.

6. Sonra?.. Hasta ziyareti. Cuma günü hasta ziyareti son derece sevap... Hastalar hastanelerde boynu bükük, dertleriyle mücadele ediyorlar, dertleşiyorlar. Bir müslüman onlara gidip ziyaret ettiği zaman, gönülleri hoş oluyor. Gönül yapmak da, Kâbe'yi yapmak gibi, tamir etmek gibi, imar etmek gibi sevaplı oluyor. Gönül yıkmak da, Kâbe'yi yıkmak gibi günah oluyor. Bizim dinimizin esası bu.

Onun için, birisi kalkıp da böyle yüksek perdeden konuşup, atıp tutup da müslümanların kalbini kırarsa, binlerce Kâbe'yi yıkmış gibi oluyor. Müslümanların gönlünü hoş edecek sözler söyleyen de, ne kadar sevap kazanıyor. Tatlı dilli olacak, kimseyi üzmemeye çalışacak.

Hasta ziyareti güzel! Bunu da yapmaya çalışmalı cuma gününde...

7. Sonra?.. Tabii fakir insanlar var, yoksul insanlar var. Onların bildiklerimiz, mahallemizdeki işte dul teyze, çocuğu şehid olmuş, annesi kalmış, evleri kira... Çarşıdan pazardan her şeyi alamazlar vs. Komşuları bilir bunları... Böyle kimselere, tanıdıklara, yakın çevreden başlayarak bildiği insanlara hayır ve sadaka yapmak. Akrabaya sıla-i rahim yapmak. Hani hem ziyaret etmek, hem de ihtiyacı varsa onun ihtiyaçlarını görmek.

Yardıma muhtaç kimselerin işini görüvermek… Meselâ, bizim burada dil bilen kardeşimiz oluyor, mevzuatı bilen kardeşimiz oluyor. Buraya yeni gelmiş olduğu için dil bilmeyen, derdini anlatamayan, istediğini söyleyemeyen kimseler oluyor. Bilenler arabalarına alıyorlar onları, gidiyorlar, onun işini görüveriyorlar.

Yâni, haceti olan bir kardeşin işini görüvermek. Bu da İslâm'da çok önemli bir şey... Kim dünyada bir müslüman kardeşinin işini görürse, Allah da ahirette sıkışık zamanda onun hacetlerini görür, dileklerini kabul eder, işini görür, onu sevindirir. Onun için, müslüman sevindirmeye gayret etmeli!

8. Tabii annesi babası sağsa; gidip onların duasını almalı, ziyaret etmeli, ellerini öpmeli! Çünkü Peygamber Efendimiz SAS, bir hadis-i şerifinde şöyle bir ifadeyle buyuruyor:

"—Bir adam, bir kişi, annesine babasına yetişmişse..."

Yâni, bu ne demek: "Adam olduğu zaman, büyüdüğü zaman annesi babası hâlâ sağsa…" demek. Çünkü bazen anne baba küçükken vefat ediyor. Çocuk da onları pek tanıyamıyor, hizmet imkânını bulamıyor. Küçük olduğundan hizmeti de bilmiyor. Ama hizmet çağına geldiği halde, büyüğü zaman, iş güç sahibi olduğu zaman annesi, babası sağsa... "Annesine babasına yetişmişse" dediği bu. Veya bir tanesine, sadece babasına, sadece annesine; birisi daha önce ölmüş de, ötekisi sağ. Tamam babası sağ, babasına hizmet ediyor. Annesi babası sağ, ikisine birden hizmet ediyor. Yok, babası vefat etmiş de sırf annesi kalmış, annesine hizmet ediyor.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:[75]

---

[75] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî,

"—Ana-babasına, yahut bir tanesine eriştiği halde, o evlât cenneti kazanamamışsa, Allah onu ne yapacaksa yapsın, rahmetinden uzaklaştırsın, burnu yerde sürtsün, cezasını versin!"

Yâni, anne-babaya güzel hizmet edip, duasını alıp, cenneti kazanmak varken, onu yapmadığı için, Peygamber Efendimiz, "O her şeye müstahaktır." demiş oluyor.

Demek ki, anneleri, babaları sağ olan kardeşlerimiz gidecekler, anne ve babalarına sevgilerini, saygılarını sunacaklar; ellerini öpecekler, dualarını kazanacaklar.

Mu'cemü'l-Evsat, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

"—Benim annem, babam şöyle, böyle..."

Tamam. Annen, baban ne olursa olsun, sana günahı emretmediği müddetçe, ona evlâtlığını güzel yapmaya devam et! O sana nasıl davranırsa davransın; sen ona iyi davran, Allah'ın rızasını kazan!

"—Ben bütün kalbimle, bütün iyi niyetimle iyi davranıyorum da, o bana şöyle yapıyor, böyle yapıyor, veya beni anlamıyor, veya benim müslümanlığıma kızıyor, veya benim İslâm'ı yaşamamı uygun görmüyor. Bana İslâm dışı şeyleri yaptırmak istiyor. Ben de tabii imanım dolayısıyla onu yapmak istemiyorum."

Tamam, sen evlâtlığını güzel yaparsan, o kabul etmezse; o zaman sorun onun sorunu olur. Allah sana sevabı verir. O artık iyi bir baba/anne olmadığı için hesabını Allah'a verecek. Yâni, demek istiyorum ki, her ne olursa olsun anne babanıza iyi muamele edin!

9. Tabii anneden, babadan daha kıymetli kimseler de var İslâm'a göre... İslâm'a göre anneden, babadan daha kıymetli kimseler kimlerdir?.. İnsanın hocasıdır, kendisine cennet yolunu gösteren, güzel ahlâkı öğreten kimselerdir. Tabii onlara da, o ilmiyle âmil Allah'ın mübarek kullarına da, olanca hürmeti göstermesi lâzım! Anne-baba gibi, onu da sevip sayması lâzım!..

Evet, bir hadis-i şerifle sohbetimizin müddetini doldurduk. Bunun içinde güzel güzel işaretler var, hepimizin alacağı ibretler var. Bu ibretleri alalım, bu işaretleri anlayalım ve bu sevapları kazanmaya hepimiz çalışalım!.. Hadis-i şerifi daha yakından öğrenmek isteyen olursa *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 383. sayfasının 9. hadis-i şerifi.

Allah hepinizden razı olsun... Hepinizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin... Şu fitnenin, fesadın, küfrün, şirkin, günahın çok olduğu asırda, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılıp, sünnet-i seniyyesi yolunda yürüyüp, Kur'an yolunda yürüyüp şehid sevapları kazanmayı Allah cümlemize, cümlenize nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz izleyiciler ve dinleyiciler!..

28. 07. 2000 - AVUSTRALYA

14. VAY ŞU KİMSELERİN HALİNE!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikramı üzerinize olsun... Allah sizi sevdiği kulları arasına kabul eylesin... Allah, sevgisini gönlünüze yerleştirsin... Ömrünüzü rıza-i Bârî'ye uygun geçirmeyi nasib eylesin... Hatalardan, haramlardan, günahlardan cümlenizi korusun...

a. Vay Zenginlerin Haline!

Bugün açtığım sayfadan, birinci okuyacağım hadis-i şerif... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[76]

وَيْلٌ لِلأَغْنِيَاءِ مِنَ الْفُقَرَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. يَقُولُونَ: رَبَّنَا ، بَخِلُوا بِحُقُوقِنَا الَّتِي فَرَضْتَ لَنَا عَلَيْهِمْ فِي أَمْوَالِهِمْ. فَيَقُولُ اللهُ تَعَالَى: وَعِزَّتِي وَجَلاَلِي لأُقَرِّبَنَّكُمْ وَلأُبَاعِدَنَّهُمْ (طس. والعسكري ، وابن مردوية عن أنس)

RE. 461/9 (*Veylün li'l-ağniyâi mine'l-fukarâi yevme'l-kıyâmeh. Yekùlûn: Rabbenà bahilû bi-hukùkine'lletî faradte lenâ aleyhim fi emvâlihim. Feyekùlü'llàhu teàlâ: Ve izzetî ve celâlî leukarribennekûm ve leübâidennehüm.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemà kàl.*

---

76 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.107, no:4813: Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.13, no:693; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.392, no:7137; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.465, no:15822; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.197, no:4325; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.484, no:25372.

Tayâlisî, İbn-i Mürdeveyh ve Askerî, Enes RA'dan rivayet eylemişler. SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Veylün li'l-ağniyâi mine'l-fukarâi yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde fakirlerden dolayı, vay zenginlerin başına gelecek olanlara!.. (*Yekùlûne*) O fakirler derler ki:

(*Rabbenà, bahilû bi-hukùkine'lletî faradte lenâ aleyhim fi emvâ-lihim!*) 'Yâ Rabbi! Senin bizler için onların boynuna mallarında yüklediğin, farz kıldığın zekât gibi, sadaka gibi mâlî vazifeleri yapmakta, bize fakir olduğumuzdan dolayı haklarımızı vermekte bunlar cimri davrandılar!' diye şikâyetlenirler." Zenginin malında fakirin hakkı var ya.

Yüce Mevlâmız Allah-u Teàlâ Hazretleri de buyurur ki:

(*Ve izzetî ve celâlî*) "İzzetime ve celâlime and olsun ki, izzetim celâlim hakkı için..." Büyük yemin. (*Leukarribenneküm*) "Hiç şüphesiz, şeksiz, tereddütsüz bilin ki, sizi kendime yakınlaştıracağım, yakın kullarımdan eyleyeceğim! Mutlaka ve muhakkak yakınlaştıracağım! (*Ve leübâidennehüm*) Onları da yanımdan, huzurumdan, rahmetimden muhakkak ve mutlaka, kesin surette uzaklaştıracağım!" der.

Veyl kelimesi Arapça'da bir tâbirdir, edattır, "Vay!" mânâsına. Türkçe'deki "Vay vay, vay onun haline vay!.." dediğimiz gibi. Bir de cehennemde şiddetli azap gösterilen bir vâdinin ismi olduğu da hadis-i şerifte bildiriliyor. Veyl deresi denilen bir uçurumdan da, hadis-i şerifte bahis geçiyor.

(*Veylün li'l-ağniyâi*) "Vay zenginlerin başına geleceklere!.." Yâni şiddetli azap, şiddetli sıkıntı filân mânâsına. "Aslında bu *vey* idi, yâni l yoktu; sonra l ile öyle tabirleşti, kalıplaştı." diye, bazı dil alimleri ifade etmişler. Yâni başına bir büyük musibet, sıkıntı, sorumluluk, ceza, vebal gelecek kimselere, (*Veylün lehû*) "Ona veyl olsun!" veya "Veyl olacak!" şeklinde, "Allah kahretsin!" filân der gibi, bir beddua gibi de kullanılıyor. (*Veylün aleyhi*) şeklinde *alâ* ile de, *li* harf-i ceriyle de kullanılıyor.

Kur'an-ı Kerim'de de biliyorsunuz Tatfif Sûresi, (*Veylün li'l-mutaffifîn*) diye başlıyor. Kur'an-ı Kerim'de de geçen bir kelime bu. İbn-i Abbas RA bu kelimeyi, "şiddetli azap" diye açıklamış.

(*Veylün li'l-ağniyâi*) "Zenginlere şiddetli azab var." Neden?.. (*Mine'l-fukarâ'*) "Fakirlerden yana ihmalleri, fakirlere yapması gereken yardımları yapmadıkları için; (*yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde..."

O zaman fakirler diyecekler ki: (*Rabbenâ*) "Yâ Rabbi, ey Rabbimiz! (*Bahilû*) Bunlar cimrilik yaptılar, bahillik yaptılar, nekeslik yaptılar. (*Bi-hukùkinâ*) Bizim haklarımızı vermekte cimrilik yaptılar, yâni vermediler. (*Elletî faradte lenâ aleyhim fi emvâlihim*) O haklar ki, malları konusunda sen onlara bizler için farz kıldın, onların boyunlarına vazife kıldın."

Kur'an-ı Kerim'de;

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ. لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (المعارج:٢٤-٢٥)

(*Ve'llezîne fî emvâlihim hakkun ma'lûm. Li's-sâili ve'l-mahrûm*) "Zenginlerin mallarında dilenenler için, yoksullar ve mahrumlar için belirli bir hak vardır." (Meàric, 70/24-25) buyruluyor.

Demek ki, zengin o hakkı ayıracak, "Bu fakirin hakkı" diyecek, "Yoksulun hakkı" diyecek; hakkı sahibine verecek, kurtulacak. İşte onu verdiği zaman, malı temiz bir mal olacak. Çünkü başkasının malına oturmamış, başkasının malını yememiş, başkasının malını gasb etmemiş oluyor.

"—Ama ben bunu kendim kazandım?.."

"—Sen kendin kazandın ama bu kazandığının şu kadarı fakirin hakkı!" diyor Allah…

Farz kılmış. Yeri göğü yaratan, seni yaratan, sana sağlık veren, sana zenginlik veren, akıl veren; bu işleri, paraları kazanabilecek kabiliyeti, zekâyı veren Allah, her şeyi sana veren Allah, "Malından şu kadarını fakire ver!" diye sana mükellefiyet yüklemiş.

Pekiyi, ver demeseydi de, Allah onu da zengin etseydi...

"—Allah versin!" diyor ya bazıları.

Bu Allah versin sözünü bilmiyor insanlar. İstanbul'da filân kullanılır. Dilenci gelip bir şey istediği zaman, "Allah versin!" derler.

Hadis-i şerifte böyle bir tabir geçiyor ama:

"—Sizden bir şey istediği zaman, veriniz. Yarım bir hurma da olsa, isteyene istediğini verin!"

أَعْطُوا السَّائِلَ وَإِنْ جَاءَ عَلٰى فَرَسٍ (مالك عن زيد بن أسلم مرسلاً ؛ عد. عن أبي هريرة)

(*Ü'tu's-sâile ve in câe alâ feresin*)[77] "Atın üzerinde de gelse, isteyiciye verin!" Bunun atı var demeyin! Atı vardır ama, yiyeceği yoktur, istiyor.

"—Bir içim su, bir yudum lokma, ne verebilirseniz verin! Veremiyorsanız, dua edin!" diyor Peygamber Efendimiz.

Yâni, "Bende de yok kardeşim, ne yapayım? Allah sana da, bana da versin... Allah acısın..." filan diye, veremediği zaman, vermeye imkânı olmadığı zaman, dua edecek.

Zengin kasıla kasıla:

"—Allah versin!" diyor. "Kardeşim ben çalışıyorum, kazanıyorum." diyor.

Pekiyi, sen çalışıyorsun, kazanıyorsun, doğru gibi görünüyor bu söz... Ama, Allah sağlık vermeseydi çalışabilecek miydin? Çalışamayacaktın. Akıl vermeseydi, güçlü kuvvetli olduğun halde çalışabilecek miydin? Çalışamayacaktın. Müşteri göndermeseydi, işler ters gitseydi...

Meselâ, bir takım kararlardan dolayı Türkiye'de neler yaşadık. Bir gecede herkesin malının üçte ikisi gidiverdi. Eski hükümetlerden birisi bir karar aldı, malının üçte ikisi yok gibi oldu, çalınmış gibi oldu, alınmış gibi oldu. Üçte ikisi gitti, üçte biri kaldı. Üçte bir nisbetine düşüverdi. Millet onu anladı, anlamadı... Başka yerde küçücük bir yüzde nisbetinde bir değişme olsa,

---

77 Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.93, no:20017; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.V, s.1450, no:3653; Zeyd ibn-i Eslem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.527, no:15986 ve 15987; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.148, no:2074; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.62, no:3739.

hükümeti devirirler. Millet onu hazmetti, geçti gitti. Türkiye acaib hazımlı bir ülke...

Fakirin zenginde hakkı var, bu kesin. Çünkü zengine zenginliği veren, zenginliği sağlamasını temin eden, imkânları veren Allah... Yaratan Allah, yaşatan Allah... Öldürse, diriltemezsiniz. Hasta etse, iyi edemezsiniz. Olayları ters geliştirse, takdîrât, alın yazısı başka türlü olsa, Karadeniz'de gemileri batar, tırı çarpar, arabası devrilir, şu olur, bu olur; sel olur, yangın olur, âfet olur... vs. vs. Yâni vermezse, vermez Allah. Veren Allah, alan Allah... İnsanın bunu anlaması lâzım!..

Allah bana verdi, beni imtihan etmek için. Merhametimi ölçmek için, bana "Ver!" diye emrediyor. Yâni, "Bakalım merhametli mi, fakirlere acıyor mu?" diye imtihan bu. Vermesi lâzım!

"—Pekiyi Hocam, sen ileri ülkelerde yaşıyorsun; bu Türkiye'de böyle oluyor da, öteki ülkelerde nasıl oluyor?.."

Öteki ülkelerde yardım Türkiye'dekinden kat kat fazla... Bir kere işsizlik hakkı var; işsiz insanlar dahi alnının akıyla, kimseye el açıp, avuç açıp dilenmeden yaşayabiliyor. Bu Avustralya'da, Avrupa'da, Almanya'da çalışmayanlar bile tıkır tıkır maaş alıyorlar. Hasta olursa bedava bakılıyor, ev kiraları düşük oluyor, ev buluyorlar... Yâni, devlet sağlığıyla ilgileniyor; onun sağlığını iyi yapmak, iyileştirmek, tedavi etmek boynunun borcu oluyor. Bunlar için her türlü tedbiri almış, sakatlara her türlü kolaylığı göstermiş, hayretler içinde kalıyor insan...

Bizim arkadaşlardan birisinin annesi ihtiyarladı, bakıma muhtaç duruma düştü. Arkadaşı iş yerinden devlet emekliye ayırdı. Dedi ki:

"—Senin annen bakıma muhtaç, en iyi sen bakarsın. Ben seni emekli ediyorum, bu annene bak!" dedi, annesinin bakımını sağladı.

Sonra evi olmayana ev veriyor. "Senin ev sahibi olman lâzım!" diye, ev alacaklara para veriyor, yardım ediyor. Yâni, yardımlar çok fazla...

Sonra halkın kendisi, —yâni devlet araya girmeden— o kadar yardımsever ki, iki adımda bir kilise, hastane, okul, hayır

müessesesi... vs. Her parselde, her adada, şehir planında bakarsanız en güzel yeri, en baş köşesi, mûtenâ yeri bir hayır müessesesinindir veya bir din müessesesinindir. Kesinlikle, bizden daha çok hayır yapıyorlar ve devlet de hayrı bizden daha çok destekliyor, milletine çok çok daha güzel hizmet ediyor. Yüzleri gülüyor...

Alt yapıyı yapmış. Hayat için gerekli ana maddeler su gibi, hatta sudan ucuz. Süt sudan daha ucuz, halis, tertemiz... Et ucuz... Öyle aç kalmak, boynunu bükmek, ağzı sulanmak, lokantanın önünde açlıktan gözleri kararıp bayılmak gibi şeyler yok!..

Demek ki zengin, Allah'ın kendisine verdiği imkânlarla zengin oldu. Çalışmayla, çalıştım kendim kazandım dese bile, çalışmanın şartlarını da Allah verdi. Aklı da, sağlığı da Allah verdi. Onun için Allah ona, fakire biraz yardım etmesini emretmiş, farz kılmış.

O fakirler şikâyet edecekler:

"—Yâ Rabbi! Senin onların boynuna bizler için, mallarından ayırsınlar da versinler diye, farz kıldığın haklarımızı bize vermediler, cimrilik yaptılar!" diyecekler.

Onun üzerine Allah-u Teàlâ Hazretleri büyük bir yeminle:

"—İzzetime, celâlime yemin ediyorum ki, sizi kendime yakınlaştıracağım! Muhakkak ve mutlaka, şeksiz şüphesiz sizi kendime, yakınıma alacağım! Onları da uzaklaştıracağım. Yâni, sizi rahmetime erdireceğim, onları da rahmetimden uzaklaştıracağım." buyuracak diyor Peygamber Efendimiz.

Bu *veylün,* eğer cehennemde şiddetli azabın gösterildiği bir uçurumsa, cehenneme atılacaklar; zekâtlarını, sadakalarını vermedikleri için, hayrat ü hasenatını yapmadıkları için, cayır cayır yanacaklar demek ki.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, sizi kimseye muhtaç etmesin... Yâni, kula muhtaç etmesin... Kula muhtaç olmak çok zor... Ama muhterem kardeşlerim, muhtaçların da ne kadar ızdırap çektiğini; yoksulluğun, fakirliğin ne kadar zor olduğunu tahayyül edelim, idrak edelim, anlamağa çalışalım, anlayalım ve onlara gerekli yardımları yapalım! Çünkü yapılmadığı zaman, ahirette cezası var. Yapıldığı zaman da, dünyada ahirette çok faydası var.

Şu Afrika'ya çok acıyorum. Türkiye'ye yakın... Afrika'ya mutlaka yardım elini uzatmalıyız! Sudan'dan mı başlayacağız, Somali'den mi başlayacağız?.. Bir ara Somali'ye bazı yardımlar oldu. Moritanya'dan mı başlayacağız, Senegal'den mi?.. Bir Afrika ülkesinin başkanı da geldi, geçenlerde ziyaret etti Türkiye'mizi. Afrika'yla ilişkilerimizde böyle güzel, hayırhah düşüncelerle yardım edelim! Teknik yardım edelim, mâli yardım edelim, gıda yardımı yapalım; o tarafa eğilelim!..

Çünkü, buralarda televizyonlarda bir sürü açıklamalar, davetler, istekler yapılıyor:

"—Bunları doyuracağız, bunlara yardım edeceğiz. Para verin, işte şuraya para yatırın!" diye fakirler gösteriliyor.

Ondan sonra, onları nasıl derleyip toparladıklarını, nasıl üstlerini giydirdiklerini, nasıl sınıflarda okuttuklarını, nasıl vahşilikten, ilkellikten kurtardıklarını gösteriyorlar televizyonlarda...

Tabii, onları aynı zamanda kendi dinlerine, kültürlerine göre yetiştiriyorlar. Hem kendi dillerini öğrendikleri için, kendilerine yardımcı oluyor, kendilerinin etki alanları genişliyor. Hem de dinlerine çektikleri için, onların başına papaz gönderiyorlar.

Sonra onlar vasıtasıyla, onların yaşadıkları yerleri de elde ediyorlar, sömürüyorlar.

Şimdi bizim de, hem Türkiye içinde, hem Türkiye dışında yardım çalışmalarımız olmalı! Tabii, evvelâ yakın akrabalardan başlamak gerektiğine göre, Azerbaycan'dan başlayarak Orta Asya'daki Türkî Cumhuriyetlere her türlü yardımı, yardımlaşmayı, iş birliğini mutlaka sağlamalıyız.

Sonra Balkanlar çok önemli... Bosna bizim kalemiz. Bulgaristan'da, Makedonya'da, Arnavutluk'ta, Romanya'da pek çok dindaşlarımız, kardeşlerimiz var.

Geçen gün çok sevindim, bir kardeşimiz Bulgaristan'da, Tuna boyunda güzel bir caminin yapılmasına elini uzatmış. Allah hepimize nasib eylesin... Sordum:

"—Nasıl orada durum?.."

"—Gayet güzel!.. Belediye başkanına çıktık, iyi karşıladılar." dedi.

Yâni, muhtaçlar bize. Bulgar devlet başkanı da gelecekmiş Türkiye'yi ziyarete. Yâni işbirliğine mecburlar. Biz de akıllıca davranırsak, tekrar eski güzel işbirlikleri olabilir. Onun için, her yönden çok gayretli, çok dikkatli olmanızı acizâne hatırlatıyorum, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

b. Kötü Alimlerin Zararı

İkinci hadis-i şerif, biraz bizlere de dokunan, yâni ulemâ kısmına da dokunan bir hadis-i şerif ama, bunu da okuyalım, çünkü sırası geldi. Kendi aleyhimize de olsa, hakkı söylememiz lâzım!

Allah-u Teàlâ Hazretleri, alimleri ümmetin emanetçileri kılmıştır, ümmeti alimlere emanet etmiştir. Alimler peygamberlerin varisleridir ve halifeleridir. Müslümanları koruyup kollamakla vazifelidir. Ama maalesef, bazı alimler bu vazifelerinden hiç haberdar değiller. Çok yanlış işler yapıyorlar. Onlara da ikazda bulunmak gerekiyor.

Onun için, sayfadaki bu hadisi şerifi de, bu duygularla seve seve okuyorum. Enes RA'dan, Hâkim *Târih*'inde rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[78]

وَيْلٌ لأُمَّتِي مِنْ عُلَمَاءِ السُّوءِ ، يَتَّخِذُونَ هٰذَا الْعِلْمَ تِجَارَةً ، يَبْتَغُونَ مِنْ أُمَرَاءِ زَمَانِهِمْ رِبْحًا لأَنْفُسِهِمْ ، لاَ أَرْبَحَ اللهُ تِجَارَتَهُمْ (ك . في تاريخه عن أنس)

RE. 461/10 (*Veylün li-ümmetî min ulemâi's-sûi, yettahizûne hâze'l-ilme ticâreten, yebteğûne min ümerâi zemânihim ribhan li-enfüsihim, lâ erbaha'llàhu ticâratehüm*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Kenarda, "Bu hadis-i şerifte belki şöyle olsa daha iyi" diye bir düzeltme var. (*Min ümerâihim zemânihim*) yerine, "Burada (*min ümerâi zemânihim*) olmalı!" diye düzeltme yapıyor. Biz ona göre mânâsını verelim:

(*Veylün li-ümmetî*) "Vay benim ümmetimin başına geleceklere!.." Demek ki, çok şeyler gelecek ümmetin başına... Ona üzülüyor Peygamber SAS Efendimiz. (*Min ulemâi's-sû'*) "Kötü alimlerden vay benim ümmetimin çekeceklerine, vay başına geleceklere!.." diyor.

Yâni, burada ümmet suçlu değil, alimler suçlu ama, ümmet de o alimlerden çok çekecek. Ceza, azab gibi, şiddetli musibet gibi bir şey çekecekler. Onun için, "Vay!" diyor. (*Veylün li-ümmetî min ulemâi's-sû'*) "Kötü alimlerden, vay benim ümmetimin başına gelenlere!" diye tercüme edebiliriz.

"—Bu alimler niye kötü alimler? Ne yapıyorlar, vasıfları ne?.."

(*Yettahizûne hâze'l-ilme ticâreten*) "Bu ilmi ticaret kaynağı ediniyorlar." Yâni, "Kazanç vesilesi ediniyorlar. İlmi satıp para topluyorlar, ceplerini dolduruyorlar. İlmi menfaat için, dünyalık sağlamak için kullanıyorlar." demek olur. Kur'an-ı Kerim'de de

---

78 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.398, no:7154; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.371, no:29084; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.480, no:25366.

böyle, dünyalık karşılığında ahireti satan kimselerin, eski ümmetlerde olduğunu okuyoruz. Onların da şiddetli azaba uğrayacakları, zaten Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor.

(*Yebteğùne min ümerâi zemânihim*) Bu kötü alimler ne yaparlarmış?.. Peygamber SAS Efendimiz ne yapacaklarını bildiriyor. Peygamberlik görüşüyle, ileride olacak şeyi bildirip hatırlatıyor bizlere. Ne yapıyorlarmış?.. (*Yebteğûne min ümerâi zemânihim ribhan li-enfüsihim*) "Zamanlarının emirlerinden, başkanlarından, emir ve komuta sahibi, söz sahibi, iktidar sahibi kişilerinden kendi nefisleri, şahısları için kazanç elde ediyorlar."

(*Lâ erbaha'llàhu ticâratehüm*) Bu cümle de bedduadır Peygamber Efendimiz'den:

"—Allah bu ticaretlerini kârlı etmesin! Allah ticaretlerine kesatlık versin! İyilik vermesin, ticaretlerini kahretsin, mahvetsin..."

Neden?.. Çünkü ilmi satıyor, menfaat sağlıyor. İlmin gereği olan doğru yolu gösterme vazifesini yapmıyor. Doğruyu söylemiyor. İktidar sahiplerine dalkavukluk ediyor, zalim sultanlara yanaşıyor. Onların yalan yanlış işlerinde de ikaz etmeyip, pohpohlayıp ceplerini doldurmağa bakıyor.

Bu tabii, toplumun çok büyük bir hastalığıdır. Toplum böyle bir duruma düştüğü zaman, helâk olur. Çünkü, toplumlara yol gösterecek olanlar bilge ve bilgin insanlardır. Tâ ilk çağlardan beri, "Devletleri keşke bilge insanlar idare etse..." diye özlenmiştir. Eflatun meselâ, "Devleti böyle feylesof, arif, bilge insanlar idare etmeli!" diye, tâ kendi zamanından söylemiştir.

Tabii böyle bilen ve güzel ahlâka sahip olan insanlar devleti idare ettiği zaman, toplumlar yükselir. İnsanlar müreffeh yaşarlar, mutlu olurlar. Kurt kuzuyla arkadaş olur, tatlı geçim olur. Aldatmaca olmaz, sömürme olmaz, zulüm olmaz, eza, cefa haksızlık olmaz.

Ama alimler bozulunca, toplum da bozulur. Çünkü onlar insanları eğitiyorlar, onlar insanları eğitiyorlar, yönlendiriyorlar. Onlar hedefleri gösterecekler. Onu yapmadıkları zaman, iş dünyaperest, zevkperest, menfaatperest kötü insanların aklına kalınca, "Ben nereden neyi, nasıl çalar çırparım, nasıl rüşvet

alırım?" şekliyle işler gidecek duruma gelince, tabii o zaman toplum bozuluyor.

Önce alimler bozulur, ondan sonra kıyamet kopar. Hadis-i şeriflerde böyle bildiriliyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri alimleri alır, geriye cahil insanlar kalır. Sonra kendilerine bir şey sorulduğu zaman da, yalan yanlış cevaplar verirler. Kendileri de sapıtırlar, dalâlete düşerler. Kendilerine soru soranları da dalâlete düşürürler. Onlar insanların en kötüleridir. İşte onlardan sonra, böyle o sapıtan kavimlerin başına kabak patlar; belâlar, musibetler yağar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ilim bakımından bizleri, sizleri yükseltsin... Evlâtlarınızı alim yetiştirmeye çok gayret edin!..

Ben bana soran bütün kardeşlerime, önce ilim yolunu tavsiye ediyorum:

"—İlimde ilerlemesi, yükselmesi mümkünse, ilerlemeye, yükselmeye çalışsın! Doktora yapsın, doçent olsun, profesör olsun, alim olsun... Zamanında, alanında, kendisinin dalında, çalıştığı dalda bir tane olsun, yegâne olsun... Dünyanın her yerinden kendisine soru sorsunlar, bilgi öğrenmeye çalışsınlar. Öyle yetiştirsin, öyle olsun!" diye gayret ediyorum, teşvik ediyorum, tavsiye ediyorum bana soran kardeşlerime...

"—Doktora yapın, üniversiteye girin, doçent, profesör olun..." diyorum.

Arkadaşlara şaka yapıyorum. Bu tabii öyle el sanatı gibi kolay bir şey değil ama:

"—Oturun kafanızı yorun, kendi sahanızda bir şey icad edin!" diyorum.

Bir de latîfe yapıyorum:

"—Benim de zamanım olsa, ben oturacağım bir şey icad edeceğim!" diye.

Gülüyorlar tabii.

Tabii, insanın her yönden hünerli olması, elinin hünerli olması iyidir. Kafasını, aklını, mantığını, muhakemesini güzel kullanırsa, yeni şeyler bulunabilir.

Biliyorsunuz, duymuşsunuzdur, yâni bu çengelli iğne; şöyle kıvrılıyor, şuraya takıldıktan sonra şu tarafında takılıyor, tutuyor.

Bu bir telin kıvrılması, ucuna bir şey eklenmesi, basit bir şey... Bunu Amerika'da ilk defa bulan, yapan adam zengin olmuş... Yâni, bir uzun teli iki defa kıvırıyor. Bir ucunu sivri yapıyor, batacak gibi... Öteki ucuna da, onu geçireceği bir yer takıştırıyor, bunu kaynatıyor. Al sana bir çengelli iğne... Toplu iğne; o da bir başarı. İğne fırt diye öbür tarafa gitmesin diye, arkası topuzlu...

Şimdi burada bizim yeni aldığımız caminin mihrabı yapılacak, minberi yapılacak, orası kesilecek, burası biçilecek... Buradaki inşaatla ilgili büyük mağazalara gidiyorum. O demirlerin, o vidaların çeşitlerine, o çivilerin çeşitlerine, o tahtaların çeşitlerine hayret ediyorum, hayran kalıyorum. Ne kadar teferruatlı, ne kadar ince, ne kadar geliştirmişler kendi dallarında işleri... Hangi dalda incelerseniz, hayran kalıyorsunuz.

Bir boya tutturalım dedik, katalogdan bir boyayı bulduk:

"—Şundan bir kutu istiyoruz."

"—Yok, bu böyle olmaz!" dediler.

“—Nasıl olacak?”
“—İstediğini söyle?...”

Söyledik. Ondan sonra gittiler bir boyayı aldılar. Orada gözümüzün önünde kitabı açtılar, şundan şu kadar gram, bundan bu kadar gram... Önlerindeki kapta kattılar. Bir çevirme makinesine soktular, çevirdiler. Verdiler bize tam o renk. Yâni, o tonu tutturdular. Yâni, her şey bu kadar ince olmuş.

Geze geze ayaklarınız yoruluyor. Onların sergilendiği büyük mağazaları, gezdiğiniz zaman hayretler içinde kalıyorsunuz. İşte çalıştıkları için, öyle ilerliyorlar.

Meselâ, duvara çivi çakıyoruz; duvar alçıdan olduğu için çivi tutmuyor, levha düşüyor. Ne yapmak lâzım?..

“—Kolayı var!” dediler. “Bir çeşit çiviler var. Deliği deliyorsunuz. Ondan sonra vidaladığın zaman arka tarafı şişiyor, çekiliyor ve alçıyı tutuyor. O alçı duvarda sapasağlam duruyor...”

İşte basit bir şey... Ama bilmeyen bilmiyor. Bazı arkadaşlara gidiyorum, bakıyorum; duvardaki levhaları kopmuş, yerde. Yâni o çiviyi, o vidayı bilmedikleri için, onu yapamıyorlar.

Onun için, ilimde çalışmak lâzım; bir... Ama alimlerin de ilmi hayra kullanması lâzım; iki... Yâni, şerre kullanmaması lâzım! Hele hele din alimlerinin din nâmına, Allah rızası için ellerini vicdanlarına koyup;

“—Kur’an-ı Kerim şöyle buyuruyor, hadis-i şerifte böyle buyruluyor.” diye, hakkı söylemesi lâzım, haktan ayrılmaması lâzım!

Allah’ın gazabına uğrayacak, ahirette ceza çekecek yamukluklar yapmaması lâzım! Dünya metaı için, mevkii, makamı için ahiretini satmaması lâzım!..

c. Yöneticilerin Vay Haline!

Üçüncü hadis-i şerif. Üç hadis okuyarak sohbetimi tamamlayayım diye, bir üçüncü hadis-i şerif daha ekleyelim. Peygamber Efendimiz SAS, bu hadis-i şerifinde de buyurmuş ki:[79]

---

[79] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.37, s.446; Rûyânî, Müsned, c.III, s.2, no:857; Abdullah ibn-i Mugaffel RA’dan.

وَيْلٌ لِلْوَالِي مِنَ الرَّعِيَّةِ ، إِلاَّ وَالِياً يَحُوطُهُمْ مِنْ وَرَائِهِمْ بِالنَّصِيحَةِ

(الروياني عن عبد الله بن مغفل)

RE. 461/4 (*Veylün li'l-vâlî mine'r-raiyyeti, illâ vâliyen yehùtuhüm min verâihim bi'n-nasîhah.*)

Diyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:

(*Veylün li'l-vâlî mine'r-raiyyeti*) "Vay o valiye... Raiyyetten dolayı, teb'adan dolayı, yönettiği insanlardan dolayı, vay o valinin başına geleceklere!.. (*İllâ vâliyen*) Ancak şu vali müstesnâ..."

Raiyyetinden dolayı, idare ettiği insanlardan dolayı, ahirette vay valinin başına geleceklere!.. Başı çok derde girecek, şiddetli azaba, cezaya uğrayacak. (*İllâ vâliyen*) Şu valiler müstesnâ ki; (*yehûtuhüm min verâihim bi'n-nasîhah*) samimiyetle, içtenlikle, hayırhahlıkla, iyiliklerini isteyerek onları şöyle arkalarından, haberleri olmadan, ihtiyatlı ihtiyatlı, tehlikelerden koruyup himaye eden valiler, güzel hizmet eden valiler müstesnâ..."

Demek ki, vazifesini güzel yaptı mı kurtuluyor, hatta mükâfatları alıyor. Vazifesini güzel yapmadığı zaman, mevkiinin, makamının gerektirdiği çalışmaları yapmadığı zaman, ahirette Cenâb-ı Hakk'ın kahrına, gazabına uğrayacak duruma düşebiliyor. Herkes böyle...

Peygamber SAS Efendimiz'in meşhur hadis-i şerifini hemen hatırladık. Tabii siz de hatırlamışsınızdır:[80]

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.40, no:14689; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.492, no:25392.

[80] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.304, no:853; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1459, no:1829; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.145, no:2928; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.208, no:1705; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II s.54 no:5167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.342, no:4490; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.81, no:206; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.170, no:3890; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I,s.273, no:450; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.199, no:5831; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20649; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.322, no:5261; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.287, no:12466; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.374, no:9173; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.281; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.143, no:2951; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.242, no:745; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İyâl*, c.I, s.491, no:320; İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.108, no:2; Hatîb-i Bağdâdî,

كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ (خ. م. د. ت. حم. حب. طس. ع. هب. ق. حل. خط. عد. عن ابن عمر)

RE. 343/1 (*Küllüküm râin, ve küllüküm mes'ûlün an raiyyetihî*) "Hepiniz çobansınız; hepiniz çobanlık ettiği sürünün korunmasından sorumlusunuz." buyruluyor.

Meselâ, aile reisi çocuklarından sorumlu... Hanım da evin eşyasından, kocasının namusundan; işe gittiği zaman arkasında emanet bıraktığı şeylerden sorumlu... Yâni herkes sorumlu.

Bunu sadece, bir kimseye bir şey söylemek için söylemiyoruz. Ama yöneticilerin sorumlulukları daha fazladır. Çünkü, mevkileri daha yüksektir. Çünkü, ihmalkârlıkları sadece kendilerine zarar vermez, çok büyük topluluklara zarar verir. Onun için, onların cezaları da daha büyük oluyor.

O bakımdan, sahabe-i kiram göreve çağrıldığı halde reddetmişlerdir;

"—Ben almayayım, kusura bakmayın, kabul etmeyeyim, affedin, bağışlayın!" demişlerdir.

Çok ısrar edilince, görevi almışlardır. Böyle görevi almağa atılmamışlardır. Çünkü yapılmayınca vebali, cezası çok fazla oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, hepimize gerçekleri gün gibi, pırıl pırıl görmeyi nasib etsin... Doğru ve güzel olan şeyleri yapmaya

---

Târih-i Bağdad, c.IV, s.428, no:2327; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.265, no:100; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.174; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.110, no:5954; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.49; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.123; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.47, no:14710; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.152, no:209; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.276, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.330, no:1483; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14670 ve 14710; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.941, no:1946; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.381, no:15753, 15754; RE. 343/1

cümlemizi muvaffak eylesin... Her türlü yanlışlıklardan, kötülüklerden, onları işlemekten, onlara bulaşmaktan, hepinizi, hepimizi korusun... Hepimizi hayırlı bir ömür sürmeye muvaffak eylesin... Ümmet-i Muhammed'e faideli olmayı nasib etsin...

Kur'an-ı Kerim'e tam mânâsıyla uyup, Peygamber Efendimiz'in sünneti yolunda yürüyüp, sünnet-i seniyyeyi ihyâ eyleyip, şehid sevapları kazanmayı nasib eylesin... Huzuruna yüzü ak, alnı açık varalım...

Rabbimiz bize lütfeylesin, rahmeylesin, cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Cumalarınız mübarek olsun... Allah nice cumalara sağlık ve afiyetle cümlenizi eriştirsin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

04. 08. 2000 - AVUSTRALYA

15. İNSANI CENNETE GÖTÜREN AMELLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikramı üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Selâmı Yayın!

Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim, Taberânî, Beyhakî, İbn-i Mâce ve Tirmizî'nin Abdullah ibn-i Selâm RA'dan rivayet ettiği sahih hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[81]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! أَفْشُوا السَّلاَمَ ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ ، وَصِلُوا الأَرْحَامَ ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ (حم . ش. ك . طب. ق. ض. ه. ت. صحيحٌ ، وعبد بن حميد ، والدارمي ، وابن سعيد ، وابن زنجويه عن عبد الله بن سلام)

---

[81] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1083, no:3251; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7277; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.257, no:35847; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.424, no:8749; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.179, no:496; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.418, no:719; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd*, c.I, s.110, no:7; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.280; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.620; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.104; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.IV, s.26, no:418; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.152; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXIII, s.118, no:25693.

RE. 495/4 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Efşü's-selâm, ve at'imu't-taàm, ve sılü'l-erhàm, ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm; tedhulü'l-cennete bi-selâm.*)

Bu mübarek sözlerinin mânâsını açıklayayım, sonra konu üzerinde daha geniş konuşmaya devam edelim:

Peygamber SAS Efendimiz, (*Yâ eyyühe'n-nâs*) buyuruyor. Yâni karşısında bulunan tanıdığı, tanımadığı, insanlara hitab ediyor. "Ey insanlar, ey ahali, ey halk!" diye umûma hitab ediyor. Umumî bir hitab, kalabalığa yapılmış bir hitab.

(*Efşü's-selâm*) "Selâmı *ifşâ* ediniz! Yâni, selâm vermeyi yayınız; açıkça, önünüze gelene "*Es-selâmü aleyküm!*" diyerek selâm veriniz ve bu selâm verme adetini de yaygınlaştırınız, yayınız!"

(V*e at'imut-taàm*) "Ve yemek yediriniz!

(*Ve sılü'l-erhàm*) Ve akrabalarınızı kollayınız, akrabalık bağlarına riayet ediniz, onlara yardımcı olunuz, sıla-i rahim yapınız!"

(*Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*) "İnsanlar uykuya daldıkları, uyudukları zaman, geceleyin herkes uykudayken, siz namaz kılınız!"

(*Tedhulü'l-cennete bi-selâm.*) Burada *tedhulûne*'nin *nun*'u düşmüş. Çünkü emrin cevabı oluyor. Bunları, bunları yapın diye emir verildikten sonra, böyle yaparsanız; (*tedhulü'l-cennete bi-selâm.*) "Cennete selâmetle, sağlıkla, esenlikle girersiniz." buyruluyor.

O halde bu kelimeleri biraz daha açıklayalım. Bu sözü, Peygamber Efendimiz'in böyle dediğini Abdullah ibn-i Selâm RA naklediyor bize. Bu kişi çok önemli bir kişi, çok değerli bir kişi... Peygamber Efendimiz'in ashabından. Özellikleri itibariyle, üzerinde dikkatle durmamız gereken bir kişi.

Kendisi yahudi; yahudilerin Medine-i Münevvere'deki alimlerinden, *ahbâr-ı yehud*'dan. *Ahbar*, *hibir* kelimesinin çoğulu. Noktasız *ha* ile, *cim*'e benzeyen *ha* ile. Alim demek, yâni deryâ gibi bilgisi olan alim demek. (Noktalı ha ile olursa, *ahbar* diye hırıltılı ha ile olursa, o zaman haberler mânâsına gelir.) Rahiblere, hristiyan papazlarına *ruhban* denildiği gibi, yahudilerin din adamlarına da *ahbar* deniliyor.

Bu zât-ı muhterem Medine'deki yahudilerin hürmet ettiği, saygı gösterdiği, bilgisine hayranlık duyduğu, alim bir kişi. Adı Abdullah ibn-i Selâm, Selâm oğlu Abdullah...

Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, hicret ettiği zaman;

"—İşte bir zât geldi, Allah'ın peygamberi, elçisi olduğunu söylüyorlar. Bakalım bu beklediğimiz, Tevrat'ta da geleceği bildirilen, evsafı bildirilen ahir zaman peygamberi mi?" diye merakla, incelemek için, Peygamber Efendimiz'in toplantı yaptığı meclise, toplantı yerine gitmiş. Ve o toplantı yerinde, şöyle arkadan, neler söylendiğine dikkat etmiş. Efendimiz bu tavsiyeleri buyurmuş.

Bu hadisi anlatırken, "İşte oraya gittim, yüzüne bir de baktım ki..." diyor.

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*) "Anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek; olmayan

bir şeyi ben söyleyeyim diye yalandan söyleyecek bir insan değil!" Ciddî, nurlu, pırıl pırıl, sakin, aşık olunacak, hayran olunacak, beğenilecek, vakarlı, sevimli bir kimse. Allah cemalini görmeyi cümlemize nasib etsin...

"—Bir de baktım ki, yüzü hiç de öyle yalancı bir insan yüzü değil!" diye, böyle hayran kalmış.

Ne demiş Efendimiz?.. O Medine'ye geldiği ilk günlerin toplantılarından birinde yâni. Yeni bir şehre hicret etmiş bir insan. Karşısındaki insanlar kimler?.. Bunların bir kısmını hacca geldikleri zaman, Akabe bey'atında tanıdı. Ama birçokları da onun için, daha ilk defa gördüğü kimseler... Çevre de yeni bir çevre... Böyle bir topluma, yeni bir şehre geldiği zaman söylediği sözler önemli.

Bu hadis-i şerifi tabii müteaddit defalar sohbetlerimizde, yeri geldikçe söylemiştik. Bir kere diyor ki:

(*Efşü's-selâm*) "Selâmı ifşâ edin!" İfşâ ne demek?.. *Fâş* etmek demek. Yâni, gizli yapmamak, aşikâreye çıkartmak. Meselâ sırrı *fâş* etmek ne demek?.. Sırrı saklamayıp söylemek demek... "Selâmı da saklamayın, içinizde kalmasın, fâş edin, ifşâ edin, yayın, aşikâre söyleyin!" demek.

Bir kere selâmın, selâmlaşmanın çok önemi var İslâm'da. Çünkü selâmlaşma bir nezaket başlangıcıdır, tanışmanın başlangıcıdır. Müslümanların tanışması lâzım, insanların tanışması lâzım! İnsanlar Hazret-i Adem'in evlâtları, aynı cinsten varlıklar, çok yüksek varlıklar. İnsanoğlu çok yüksek bir varlık. Elbette yüksekliğine uygun bir yaşam tarzı ve davranışları olması lâzım!

Bir kere müslüman müslümanı, insan insanı, insan olması dolayısıyla, hemcinsi olması dolayısıyla, *Benî Adem*, Adem AS'ın evlatları olması dolayısıyla, tanıması lâzım, sevmesi lâzım!.. Bu tanımak, sevmek için ilk adım nedir?.. Selâmdır.

Selâm, karşı tarafa:

"—Ben sana karşı iyi duygular besliyorum, senin iyiliğini istiyorum, esenliğini istiyorum. Dünyada ahirette selâmette olmanı istiyorum. Her türlü selâmetin, huzurun, rahatın, refahın, nimetin, ihsanın, ikramın olduğu cennete girmeni istiyorum!"

demeye kadar giden, çok özlü bir söz ve dini mânâsı çok derin bir söz.

Bunun Türkçe'ye başka bir kelimeyle, esenlikle falan tercümesi mümkün değil. Çünkü Arapça'daki ilişkileri bakımından kelimenin arkası, çağrışımları ve bağlantıları, başka hiç bir dilde olmayan genişlikte ve zenginlikte ve önemli.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ !

(*Es-selâmü aleyke*) "Selâm senin olsun!" demek, "Sen cennetlik ol!" demeye kadar giden bir mânâ taşıyor. Yâni, "Dârü's-selâm olan cennete gir, orası sana nasib olsun, cennet sana nasib olsun!" demeye kadar giden, çok güzel bir söz...

Tabii, bazıları bunu yadırgıyorlar veya soğuk karşılıyorlar, yâni halimiz o hale gelmiş. "*Es-selâmü aleyküm*" deyince sinirleniyor, yüzü kızarıyor, tavrı değişiyor. "Bırak şu Arab'ın selâmını!" filan diyor. Halbuki, kendisi bir çok Avrupa kelâmını kullanıyor. Meselâ, telefonda *alo* diyor. *Alo* ne demek?.. Merhaba demek, *hello* demek yâni. *Hello*'yu derken hiç yadırgamıyor. Halbuki ben niye *hello* diyeyim, merhaba derim veya daha güzel bir Türkçe kelime kullanırım. Yabancı bir kelime kullanmam.

Farkına varmadan *alo*'yu kullanıyor. *Hello* (merhaba) demek olduğunu bilmeden, yabancı bir selâm olduğunu bilmeden kullanıyor. Ama, Allah'ın *Es-selâmü aleyküm*'üne kızıyor bir çok kimse. Öztürkçecilikten kızıyor, ilericilikten kızıyor, devrimcilikten kızıyor, İslâm'a karşı olmasından kızıyor... Bir çok şeyden, artık böyle İslâm'a karşı çeşitli yönlerden şartlandırılmış. Pavlof'un şartlı refleksi tarzında eğitiminde, gazeteyle, dergiyle, görgüyle, karikatürle, çizgiyle, filimle, oyunla şartlandırılmış.

İslâm deyince, mahsustan bazı kimseler çağrışımları hesaplıyorlar. Yâni, İslâm deyince akla iyi şey gelmesin, İslâm deyince aklına hep kötü şeyler gelsin diye. Avrupa'da bunu çok kurnazca yapıyor Avrupalılar. İslâm diyor, bir minareyi gösteriyor, ezan okunduğunu gösteriyor. Bir kurban; hemen koyunun kesilmiş olduğunu ve kanlarının akmış olduğunu

gösteriyor. Pekiyi sen ne demek istiyorsun?.. Sen hiç mezbahada hayvan kesmiyor musun?.. Hayvan eti yemiyor musun?..

Sen hayvan eti değil, insan eti bile yiyorsun. Yâni sen insanları bile kahrediyorsun, mahvediyorsun, sömürüyorsun, türlü haksızlıklar yapmışsın benim tarihimde, ecdadımda, okuduğum kitaplarda nice nice sabıkaların var, nice nice misaller var. Kendin de bilip duruyorsun. Sanki kendi dininde kurban meselesi yok mu?.. Var. Sanki başka dinlerde yok mu?.. Var. Fakat işte ille İslâm'ı kanla, kesmekle alâkalı gösterecek, veyahut arkasından terörist gösterecek.

Terör, dehşet demek... *Terörist*; dehşet verici, yıldırmak için yıldırıcı korkunç işler yapan insanlar. Bu da Avrupa'nın adeti zaten. Terörizm Avrupa'nın adeti, kelime de Avrupa'dan gelme. Bir işi yapmak için, güzel güzel yapmak yolunu seçmiyorlar, "Dehşet meydana getiririm, yıldırırım, zorla alırım!" diye, o tarzda hareket ediyorlar. Yâni, oturup kuzu kuzu, yumuşak yumuşak, rıfk ile, selâmetlik ile, esenlik ile, tatlı tatlı, sulh u sükun ile iş yapmak yok... Ama işi döndürmüşler, çevirmişler, böyle insanları şartlandırmışlar.

Bu bir misal tabii... Çok misaller verebiliriz.

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

(*Es-selâmü aleyküm*) demek, yâni "Sen hem dünyada her türlü hastalıktan, belâdan, sıkıntıdan uzak ol, esen ol; hem de cennetlik ol!" demek.

Dünyada ne kadar kral gibi, Nemrut gibi, Firavun gibi yaşasan da kıymeti yok! Sonunda ahirette cehennemlik olacak bir insanın, dünyadaki kısa mutluluğu, mü'min için hiç kıymetli değil. Hiç kimse Firavun'a özenmiyor, hiç kimse Nemrud'a özenmiyor, hiç kimse Neron'a özenmiyor, onun gibi olayım diye düşünmüyor. Zengin olmayı düşünüyorlar belki ama, onlar gibi olmayı hiç düşünmüyorlar.

Asıl büyük, ebedi, sonsuz, sermedî, hàlidî saadet ahiret saadeti. Onu kazanmak için çalışacak insan bu dünyada... Malıyla, canıyla, var gücüyle, bütün bilgisiyle, nezaketiyle,

zarafetiyle, gayretiyle, kuvvetiyle, ilmiyle, irfanıyla hizmet edecek, gönül alacak, sevap kazanacak.

Yunus'un (Rh.A) sözü ne kadar güzel:

Ben gelmedim dâvî için,
Benim işim sevi için.
Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmaya geldim![82]

---

[82] Dr. Mustafa Tatçı, Yunus Emre Divânı, s.176, şiir no:179, MEB, İstanbul 2005; Şiirin tamamı şöyle:

Benim bunda kararım yok,
Ben bundan gitmeye geldim.
Bezirganım metaım çok,
Alana satmaya geldim.

Ben gelmedim da'vi için
Benim işim sevi için.
Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmaya geldim.

Dost esrüğü deliliğim,
Aşıklar bilir neliğim,
Değşiriben ikiliğim,
Birliğe yetmeye geldim.

Ol hocamdır, ben kuluyam;
Dost bahçesi bülbülüyem;
Ben şeyhimin bahçesinde,
Şad olup ötmeğe geldim.

Bunda bilişmeyen canlar,
Onda bileşemez onlar;
Bunda bilişip dost ile,
Halim arz etmeğe geldim.

Siz Yunus'tan sorun haber,
Dost kandaysa anda ol var,
Haber gel sen benden al!
Ben anı görmeye geldim.

Gönül yapmayı hayatın amacı, gayesi saymak... Bunu niçin söylüyoruz?.. Bizim milletimiz, Türk milleti milyonlarca Yunus demektir. Yâni Türk milleti nasıl bir millettir, nedir?.. Milyonlarca Yunus'tur. Köylüdür ama, Yunus gibi àriftir. Köylüdür ama Yunus gibi cömerttir. Köylüdür ama, Yunus gibi aşık-ı sadıktır. Köylüdür ama, misafirperverdir. Köylüdür ama, mütevazidir. Köylüdür ama, gayretlidir. Köylüdür ama, bilgilidir, görgülüdür. Yunus gibi...

Yunus Emre, bizim milletimizi iyi anlatacak güzel bir misaldir, tam bir misaldir. Böyle odun bile getirirken eğri odun seçmeyen, her şeyin güzelini bilen ve sözün de güzelini söyleyen; sözün bazen kalbi yıktığını, bazen savaş çıkarttığını, sözün dikkatle söylenmesini bilen bir kimse...

Bütün ecdadımız böyleydi. Bütün Türk milleti, bütün halkımız böyleydi. Tabii bunlar ancak edebiyatı bilen, tarihi bilen, örfümüzü bilen, bir de dünyayı bilen insanların görebileceği gerçekler.

Bize hoş gösterilen düşmanlar nasıldır? Onların görüntüleri, reklamları, propagandaları nasıl, iç yüzleri nasıl?.. Bunu bilmek de lâzım!..

Rusya Kafkaslarda bütün insanlar için, dünya için çarpışıyormuş. Hiç de öyle değil. Bir kere bu Kafkasya senin değil; bu Kafkasya, Kafkasyalıların... Ama sen orayı istila ettin. Şimdi de bütün dünya için çarpışmıyorsun; oranın petrolü için, oradan geçecek petrol borularından hisse almak için kan döküyorsun, çoluk çocuğu öldürüyorsun. Esirleri, yaralıları parayla satıyorsun; kadınları, çoluk çocuğu zehirliyorsun. Bir sürü insanlık suçu... Ama sözü öyle söylüyorlar. Onlara kanmasın insanlar.

Hasılı, (*Efşü's-selâm*) "Selâmı yayınız!" demek; bir, *"Es-selâmü aleyküm'*ü yayınız ki, muhabbet olsun, tanışıklık olsun!" demek.

Yunus Emre àşık olmuş,
Ma'şûka derdinden ölmüş.
Gerçek erin kapısında,
Ömrüm harcamaya geldim.

Bir de, “Selâmeti, esenliği sağlayınız! Yâni, sadece iş sözde kalmasın!” demek.

Birisine, “Sen şen ve esen ol!” derken, onun şenliğini, esenliğini bozacak bir şey de yaparsa insan, herhalde zıt olur, tezat olur, yanlış olur. Yâni “Sen esen ol, sen iyi ol, sen şen ol!” dediğin zaman, onun öyle olması için de ikram, izzet, itibar, güleç yüz, yardım ve sâireyi de sağlamak İslâm’ın emri. İşi lafta bırakmıyor.

Zaten bilginin lafta bırakılması İslâm’da günah... Bilginin lafta kalmaması lâzım, uygulanması lâzım! Uygulandığı zaman kıymetli... İlim amel edildiği zaman, icraata geçtiği zaman kıymetli İslâm’da... Onun için, hem selâmı söz olarak söyleyecek, hem de selâmetliği için çalışacak. Gönlü şen olsun, hoş olsun, gönlü yapılsın diye çalışacak. Bu o kadar derin bir anlama sahip.

Ama yeni gelinen bir şehirde, ahaliye ilk söylenen söz olması bakımından çok önemli!.. Çünkü biz, ticaret yoluyla dünyaya açılan bir milletiz şimdi. Sebep olanlardan Allah razı olsun... Dış dünyaya açılıyoruz, mallarımız dışa satılıyor. Müteşebbis müteahhitlerimiz, muhtelif ülkelerde, dış ülkelerde iş yerleri açıyorlar, fabrikalar açıyorlar. Türkiye’de imal edilen mallar, yiyecekler, malzeme satılıyor.

Avustralya’da şaşırıyoruz; bir çarşıya pazara gittiğimiz zaman, Türk mallarını gördüğümüz zaman memnun oluyoruz. “Aaa, Paşabahçe’nin camları, bardakları burada!.. Aaa, falanca mobilya fabrikasının mobilyaları, eşyaları burada!.. Aaa, Türkiye’den gelme şu mal!” diye seviniyoruz, memnun oluyoruz. Yâni bu dışa açılma da önemli bir şey.

Selâm, iyiliğini dilemek, karşısındaki insanla tanışmak... Biz insanız, aynı cinsteniz, aynı babanın evlâtlarıyız. Bizim aramızda yakışan sevgidir, ilişkilerin tatlı olmasıdır. Böyle harp, darp, öldürme, kan dökme, sömürme, inletme, zulmetme yoktur... Bu ne kadar güzel bir şey! İşte bu devrede, bu açılım zamanında dışta da nasıl hareket edeceğimizi gösteren bir şey.

Yeni bir muhitte, biz meselâ Avustralya’ya gelmişiz veya Avrupa’ya gitmişiz, Amerika’ya gitmişiz. Belki dünyanın artık gidilmeyen nereleri kaldı bilmiyorum, her yere gidiyor kardeşlerimiz. Sağ olsunlar, Allah gayretlerini arttırsın... Gittiği

yerde bir kere selâmı yayacak, güzel davranacak, sevgi toplayacak.

b. Yemek Yedirin!

Sonra, (*Ve at'imut-taàm*) "Yemek yedirin, cömertlik, iyilik yapın!" İnsanın en asli ihtiyacı yemektir. Yemek yiyemediği zaman, yemediği içmediği zaman ölür insan... Gıda alamadığı zaman hastalanır, halsizleşir, düşer. Bakılmazsa, yemezse ölür. Açlıktan kıtlıktan Afrika'da hayvanların, yerlilerin, zavallıların öldüğü gibi, ölür. Onun için yemek yiyecek.

Pekiyi adamın yemeği yok. Garip, muhacir, kimsesi yok, diyar-ı gurbette; imanından dolayı kendi yurdundan çıkartılmış, kendi evinden uzaklaştırılmış, kendi eşyalarını taşıyamamış, canını kurtarmak için gelmiş. Ne olacak şimdi?.. O fakir, buradaki adam zengin... Buradakinin bağı, bahçesi, hurması, üzümü var; yeşilliği var, kuyusu var, evi var... Bu yeni gelenin hiçbir şeyi yok... Aynı şekilde gelmese bile, oranın yerlileri arasında da geçim farkları var.

Zengin ne yapacak?.. Zenginliğinden, zengin olmayanları faydalandıracak, sevap kazanacak. Allah ona nimeti vermiş, o da kardeşlerine Allah'ın verdiği nimetten ikram edecek, sevap kazanacak. Yemek yedirecek, "Buyurun, bizde çorba içelim!" diyecek, ziyafet çekecek, tanışacaklar.

Bakın, "*Es-selâmü aleyküm!",* tanışma, ondan sonra yemek yedirme;

"—Bizim eve buyurun, bizim bahçeye buyurun! Sofraya gelin, oturun, buyurun yeyin, rica ederim!" filan derken, tanışma daha ileriye gitti.

Tabii yemek yiyen memnun;

"—El-hamdü lillâh, çok güzel olmuş, Allah razı olsun... Çok şükür. Tam gözüm kararmıştı, açlıktan bayılacak gibi olmuştum. Yedim, içtim el-hamdü lillâh, sağ olun. Fedâkârlık ettiniz, ikram ettiniz." diye candan dua eder. Hele hele o devirde...

Şimdi tabii şu anda üretim arttığı için, en fakirin bile, hiç bulamıyorum diyen insanın bile, hiç olmazsa yiyebileceği bir şeyler, kolayca elde edebileceği şeyler var. Özellikle bizim ülkede... Ama bir yer düşünün ki yağmur yağmaz, ot bitmez, ekin çıkmaz, ağaç olmaz, meyve yok. Ne olacak orada?.. Hayvan yok... Ya avlanacak, öyle karnını doyuracak; ya ot ve bitkiden karnını doyuracak. İkisi de olmayınca, ya bir yerden getirilmiş olacak, ya da olan olmayana verecek. İnsanın en muhtaç olduğu şeyi ona sağlamak çok önemli...

c. Sıla-i Rahim Yapın!

(*Ve sılü'l-erhàm*) Bu da akrabalık bağlarının bağlantılı olması, koparılmamış olması, ilginin devam etmesi... *Sıla*, Arapça'da bahşiş mânâsına geliyor. Akrabaya ilginin sadece merhaba ve ziyaret tarzında değil, aynı zamanda kesesini açıp da icabında para pul vermek, onun ihtiyacını karşılayacak malzemeyi vermek mânâsını da taşıyor.

Sıla-i rahim; evet akrabayı ziyaret etmek, ilgiyi devam ettirmek, sevgiyi canlı tutmaya, bağları sağlam tutmaya çalışmak ama, bir taraftan da ikram tarafı var işin; yedirmek, giydirmek, vermek, yardımcı olmak... Bu da çok önemli!

İnsanlar tek oldukları zaman, çok zor yaşarlar. Onun için, topluluk halinde yaşıyor insanlar. Yâni, tek başına yaşamak, bütün hayatın ihtiyaçlarını tek kişinin kendisinin sağlaması demek olacağından, zor olduğundan nasıl çalışıyor: Birisi ekmek yapıyor, ötekisi kumaş dokuyor, ötekisi ayakkabı yapıyor, öteki sebze yetiştiriyor, berikisi ticaret yapıyor... Böylece iş bölümüyle, faaliyet çeşitleriyle topluma herkes katkıda bulunuyor. Toplum renkli, bereketli oluyor, zengin oluyor.

Herkes kendisinde olanı vererek, olmayanı parayla veya mal takasıyla alarak, karşısındakinin emeğinden faydalanarak yaşamını, hayatını güzel bir şekilde sürdürüyor. Bu gayet güzel bir şey... Bu yardımlaşmanın kuvvetli olması lâzım! İslâm yardımlaşmanın, kardeşliğin kuvvetli olmasına çok önem veriyor. Özellikle akraba ilişkilerinin, çok daha ciddiyetle canlı tutulmasını tavsiye ediyor. *Sılü'l-erhàm* bu mânâları ihtiva ediyor.

d. Gece Namazı Kılın!

(*Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*) "İnsanlar uykudayken kalkın, geceleyin namaz kılın!" Bu da işte evliyâ olmanın yoludur.

Allah'ın sevgili kulu olmanın yolu nedir?.. Allah'ın divanına çıkmak, onunla münâcaat eylemek, onu zikretmek, ona şükretmek, onu düşünmek; ona derdini arz ederek, dua ederek, ihtiyacını belirterek onunla samimiyetini, yakınlığını ilerletmek.

Bu nasıl olacak?.. Gürültüde, parıltıda, gündüz patırtı içinde, hay huy içinde, alışveriş içinde insanlar birbirlerini işgal ettiğinden, meşgul ettiğinden, bu gündüz kolay olmuyor. Yalnız olduğu zaman, gece olduğu zaman, herkes uyuduğu zaman, tek başına kaldığı zaman; işte o zaman fırsat ele geçiyor.

Mahbubun, muhib ile baş başa kaldığı zaman oluyor. Yâni, sevenle sevilenin tenha, baş başa kaldığı zaman geliyor. Başka ilişkilerin hepsi sükûna ermiş, kesilmiş oluyor. O zaman zikreden, o zaman Kur'an okuyan, o zaman namaz kılan, o zaman tefekkür eden, o zaman eline tesbihi alan, o zaman gözyaşı döken, çok büyük sevap kazanıyor.

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) "Geceleyin kılınan iki rekat namaz, dünyadan da, dünyanın içindeki her şeye sahip olmaktan da daha hayırlı." Neden?.. Çok büyük sonuçlar doğuruyor, Allah'ın sevgili kulu olmayı sağlıyor da, onun için. Hararetle tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz.

Kur'an-ı Kerim'de de:

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ، عَسٰى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

(الإسراء: ٧٩)

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek, asâ en yeb'aseke rabbüke makàmen mahmûdâ*) diye, Peygamber Efendimiz'e Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin tavsiyesi var.

"—Geceleyin teheccüde kalk, teheccüd namazı kıl; böylece Allah seni hiç bir insanın ulaşamadığı, insanoğlunun kazanabileceği en yüksek mertebe olan Makàm-ı Mahmûd'a seni Allah yerleştirsin, ulaştırsın, çıkartsın!" (İsrâ, 17/79) diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor.

Gece ibadetini sizlere çok tavsiye ediyorum. Tabii selâmı çok tavsiye ediyorum. Çünkü bir insan birisiyle selâmlaşır, tanışırsa, arkadaş olursa, bir derecesi artacak. Arkadaş olmanın çok sevabı var. Böylece muhabbet olacak. Muhabbet olduktan sonra da, birlik ve beraberlik içinde çok başarılar sağlanacak.

Selâmı tavsiye ediyorum, selâmlaşmayı, herkesin iyiliğini isteyip sokulmayı, geçimli olmayı, herkesle güzel ilişkiler kurmayı tavsiye ediyorum.

e. Allah İçin Sevin, Allah İçin Kızın!

Tabii, herkesle güzel ilişkiler dediğim zaman, böyle cıvık bir yumuşaklığı tavsiye etmiyor İslâm; onu kasdetmiyorum. Yâni eğriye eğri, doğruya doğru... Çünkü, yanlışlığın karşısına çıkmak da fazilettir. Yoksa, yanlış yapanın karşısında da yumuşak durmak, karşı tarafta bir adam öteki adamı dövüyor, sövüyor. Sen

buradan oturup, “Ben etliye, sütlüye karışmam!” diye kenarda durursan, bu da İslâm’da uygun olmuyor.

İslâm’da güzel ahlâk, iyiliği desteklemek, kötülüğü engellemektir. Emr-i ma’ruf, nehy-i münkerdir. Kötülüğün karşısında müslüman, onu engelleyici bir tavır alacak.

“— Efendim nezâkete sığar mı?..”

Tabii, elbette. Asıl nezâket işte o. Bir haksız kişi, haksızlık yaparken onu yaptırtmamak, engellemek. Zâlim zulüm ederken zulmü engellemek, hırsıza hırsızlığını yaptırmamak, arsıza arsızlık yaptırmamak, terbiyesizin terbiyesizlik yapmasına fırsat vermemek. O da İslâm’ın iki taraflı, dengeli terazisinin tam olduğunun alâmeti.

Yoksa öyle cıvık bir yumuşaklık, yılışık bir yumuşaklık, pısırık bir yumuşaklık değil. İslâm’ınki kahraman bir yumuşaklık, engin bir yumuşaklık... Ama yerine göre müdahale edecek, sözü söyleyeceği zamanı bilecek. Efendi, cesur, kahraman, hakkı tutan, hakkı söylemekten korkmayan, çekinmeyen kimse olacak müslüman.

Öyle, “Gülelim, oynayalım, herkesi sevelim!” tarzında değil. Herkes sevilmez. Kötü insan sevilmez. Sevginin bir tarafı da sevmemektir, buğz etmektir. O da bir çeşit olumsuz sevgi demektir. Sevmemek ne demek?.. Eksi sevgi demek... Sevmemek de var. (*El-hubbu fi’llâh*) Allah için sevmek de var İslâm’da; (*el-buğzu fi’llâh*) Allah için sevmemek de var. O olmazsa olmaz.

Yâni, bir insan kızılacak kimseye, kötü kimseye, kötülüğü yapan kimseye Allah için kızmıyorsa, zulmü, zàlimi engellemiyorsa, o zàlimi seviyorsa; olmaz. Yâni, hubb-u fillâh da var, buğz-u fillâh da var.

Bizde böyle alışılmış, gazetelerde Ramazan’da cıvık cıvık:

“—İşte İslâm sevgi dinidir...”

Açıklamak lâzım her şeyi, yerli yerince konuşmak lâzım! Sevgi ama, gel de bakalım, şu yerleri yurtları yıkan, bombaları atan, diyarları harabeye çeviren insanları sev...

Fransızlar Cezâyir ahâlisinin üçte birini kesmişler. Bunun neresini seveceksin?.. Neresi medeniyet?.. Hani Fransız inkılâbı, hani insan hakları?..

İtalyanlar Libya'ya saldırmışlar, vahaları yakmışlar, insanları öldürmüşler... vs. vs... Yâni, bunun neresi medeniyet?.. Bal gibi vahşet, bal gibi istilâcılık, bal gibi barbarlık... Bal gibi dediğim tatlı mânâsına değil, apaçık, kesin mânâsına.

İşte en büyük barbarlığı kendileri yapıyorlar. Hani Romalılar veya Yunanlılar kendilerine medenî derlermiş, dışarıdakilere barbar derlermiş... Barbarlığı kendisi yapıyor. Anasını saymaz, babasını saymaz, hakkı kabul etmez, mazluma acımaz, yardım etmez... Öyle medeniyet mi olur?..

Bizim ecdadımızın en büyük özelliklerinden birisi, mazluma yardım etmek, mazlumun yanında yer almak, zâlimin karşısına dikilmektir. Dinimizde çünkü en sevaplı işlerden birisi, en sevaplı cihad, zâlim sultanın karşısında hak sözü söylemektir. İşte onun için İslâm'ı tam anlamak lâzım, tam anlatmak lâzım; yanlış anlamaları da engellemek lâzım!

İslâm sevgi dinidir; tamam ama, sevginin olumsuz sevgi tarafı da vardır. Yâni iki tarafı da vardır işin. Bu yanı da vardır, o yanı da vardır. Kuzey kutbu da vardır, güney kutbu da vardır. Doğu tarafı da vardır, batı tarafı da vardır. Her şeyi, eğri de otursa insanın hudutlarını çizerek doğru söylemesi lâzım!

Fıkıh dediğimiz şey, kıymetli ilim. Dinde fakih olmayı meselâ Allah'tan isteyecek her müslüman.

"—Yâ Rabbi, beni dinde fakih eyle." ne demek?

"—İlmi, irfanı, sezgisi, terazisi doğru olan, tam olan insan eyle!" demek.

Yâni, eğriyi doğruyu anlayacak.

Zàlime gidip acımak, mazlumu herkes tepelerken iki tekme de o vurmak; bu müslümanlık değil... Zulmün karşısında susmak; o da müslümanlık değil... Zengine zenginliğinden dolayı dalkavukluk edip, güleç yüzle karşılamak; fakire fakirliğinden dolayı kaş çatmak; bu da İslâm değil...

"Bir insan zengine karşı, sırf zenginliğinden dolayı, dalkavukluk için, tezellül, tabasbus ederse, yâni böyle eğilip bükülürse, dininin üçte ikisi gider." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Fakir bile olsa, sakin duracak. Yanlış yapıyorsa; "Ey zengin! Sen zenginsin ama, bak şu sözün, şu işin yanlış!" diyebilecek. Ondan para gelecek diye umduğundan, şak şak şak; olmaz.

Yâni, İslâm her şeyi ölçülü yapmıştır, ölçü koymuştur. İslâm ölçü dinidir. Rahmân Sûresi'nde;

وَوَضَعَ الْمِيزَانَ (الرحمن:٧)

(*Ve vadaa'l-mîzân*) [Ve mîzânı, dengeyi o koydu.] (Rahmân, 55/7) diye geçiyor. İslâm ölçü koymuş, İslâm terazili bir dindir.

Her şeyin ölçüsü vardır, ölçeği vardır. İlâcın ölçüsünü kaçırırsan, zehir olur, öldürür insanı. İlâcı ilâç olacak ölçüde kullanmak lâzım! Fazla ölçüde kullanırsan zehir olur, hastayı öldürürsün. Doz diyoruz, miktar; ilâcın alınma miktarı önemli. Az da olsa olmaz, çok da olsa olmaz. Çok olsa öldürür, az olsa tesir etmez.

Miktar çok önemli... Konuşmanın miktarı da çok önemli... Sevmenin miktarı da önemli... Peygamber Efendimiz diyor ki:[83]

أَحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا ، عَسٰى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا ؛ وَأَبْغِضْ

---

[83] Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.447, no:1321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.260, no:6593; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.489, no:1705; İbn-i ebî Şeybe, *Musanne f*, c.XIV, s.102, no:37026; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.I, s.247, no:434; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl*, c.I, s.149, no:111; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.208, no:1539; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.371, Hz. Ali RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.277, no:1920; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.357, no:3395; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.489, no:1711; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.208, no:1543; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.427, no:6316; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.298; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.213, no:5119; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.430, no:739; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.434, no:1432; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.213, no:5120; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.24, no:24742; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.167, no:13103: *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.53, no:130; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.440, no:707.

بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا ، عَسٰى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَّا (ت. هب. عن أبي هريرَةَ ؛ طب. عن ابن عُمَرَ وعن ابن عمرو ؛ قط. في الأفراد عد. هب. عن علي موقوفًا)

(*Ühbub habîbeke hevnen mâ*) "Sevdiğin insanı ihtiyatla sev, gözü kapalı sevme! (*Asâ en yekûne bağîdeke yevmen mâ*) Bir zaman gelir, belki düşman olursun. Ona göre tedbirli ol! (*Übğud bağîdeke hevnen mâ*) Düşmanlık ettiğin kimseye de ihtiyatlı davran! (*Asâ en yekûne habîbeke yevmen mâ*) Belki bir gün gelir barışırsınız, dost olursunuz. Sonra söylediğin, sarf ettiğin bir sözden dolayı mahcup olursun."

İhtiyatlı olmak lâzım, kendisini tutmak lâzım! İslâm işte ifrat ve tefridin arasındaki itidal ve denge yolu. Çok güzel... Ne ifradı, aşırı gitmeyi, çok yapmayı tavsiye etmiş; ne az yapmayı tavsiye etmiş. Yâni *optimum* dedikleri, en faydalı, en uygun, en müsait şeyi tavsiye etmiş.

"—Efendim, falanca dinde boşanmak yok."

Boşanmak gerekebilir bazen, boşanmak niye yok.

"—Falanca dinde de boşanmak var, istediğin gibi boşan..."

O kadar da olmaz. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[84]

---

[84] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:2178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.650, no:2018; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I,s.21, no:26; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.63; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:217; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.187, no:19194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14672; Muhàrib ibn-i Dessâr Rh.A'ten. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.214, no:2794; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.35, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.1160, no:27872; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.27, no:39; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

أَبْغَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ ، الطَّلَاقُ (د. ه. ك. عد. ق. عن ابن عمر)

RE. 8/2 (*Ebğadu'l-halâli ila'llàh, et-talâk*) "Allah'ın en sevmediği helâl, boşanmadır." Boşanma helâl ama, var ama; haksız, yersiz olursa, Allah kızar.

Bir kadın kocasından ayrılmaya kalkıyor. Diyorlar:

"—Kardeşim, kızım, yavrum, evlâdım; bak kaç çocuğunuz var! Sen şimdi neden boşanmaya kalkıyorsun?.. Bunca yıl aklın başında değil miydi? Sen buna gönül arzusuyla, gönül vererek, evet diyerek varmadın mı, evlenmedin mi? Şimdi niye ayrılmak istiyorsun?.. Bir kadın kocasından kendisi ayrılmak isterse, cennetin kokusunu koklayamaz. Halbuki cennetin kokusu cennetten taşar, beş yüz yıllık mesafeden bile duyulur."

Cennetin kokusunu koklayamaz, yâni cennetin yanına bile yanaşamaz demek. Ne kadar kötü bir şey!.. Ne yapacak? Yuvasına sàdık olacak.

"—Gönlüm ısınmıyor."

Senin gönlüne şeytan girmiş, ondan ısınmıyor. Bak üç tane, dört tane çocuk var. Ayrılacaksınız, çocuklar analı-babalı öksüz olacak. Senin sorumluluk duygun yok mu?.. Artık büyüt şu çocukları... Kendi başına kaldığınız zaman, "Ben senden bıktım, sen benden bıktın; haydi ayrılalım!" diye konuşun ama, sorumluluklarınızı bilin!

Anne olmak demek, baba olmak demek, sorumluluklar yüklenmek demek... Adam baba olmuş; kumarhanede paraları harcıyor, meyhanede paraları harcıyor, eve para getirmiyor. Çocukların sorumlususun, Allah senden soracak. Bu çocuklar da senden hesabını soracaklar. Yâni koca da sorumlu, hanım da sorumlu, herkes sorumlu. Herkesin hakları da var, görevleri de var. Öyle dengeli hepsi... İslâm, denge dini...

"Böyle yaparsanız, yâni dengeli müslüman olursanız, geçimli olursanız, selâmı yayarsanız, cömert olursanız, yemek yedirirseniz; böyle bir eli açık, cömert, arkadaş canlısı kimse olursanız; akrabalarla bağları güzel yaparsanız; ama Rabbinize karşı kulluğunuzu da güzel yapmak için, gece ibadetine de kalkar, teheccüd namazlarını da kılarsanız; (*tedhulü'l-cennete bi-selâm*)

selâmetle, esenlikle cennete girersiniz!" diye buyuruyor. Sahih bir hadis-i şerif.

Evet, kolay... Zâten Peygamber SAS Efendimiz, çok güzel bir eğitici. Çok çok ibret alınacak; herkesin, her meslekten insanın İslâm'dan ibret alması gerekiyor. Peygamber SAS kısa, özlü öğretiyor. Yâni: "Ben size İslâm'ı anlatacağım, dinleyin..." Hadi bakalım, arkası gelecek sayıda, arkası gelecek sayıda, arkası gelecek sayıda... Artık kavrayamaz duruma geliyor kişi, İslâm'ı anlayamıyor. Müslüman ama İslâm'ı anlayamıyor.

Bugünün müslümanları öyle. İslâm'ın özünü, esasını, ana yapısını anlayamamışlar. Koca koca çamları deviriyorlar, koca koca hatalar yapıyorlar. Müslümanım sanıyorlar kendilerini, samimiyetle kendisini müslüman sanıyor, halbuki kesin olarak İslâm'dan ayağı kaymış, uçuruma yuvarlanmış oluyor. Yanlış işler yapıyor, "Allah kerimdir!" diyor, "Benim bir kaç küçük günahım var!" diyor, "Allah beni affetmeyecek de kimi affedecek?" diyor.

Allah affeder veya affetmez, senden utanacak mı, çekinecek mi?.. Sen neye müstehaksan onu yapacak. Bu lâfları söylüyor. Sen de bakıyorsun: "Yâ kardeşim! Şimdi ben oturup senin günahlarını, hatalarını, benim gördüğüm sevmediğim taraflarını saymaya kalksam, ciltlerle ansiklopedi olur. Sen pür hatasın, hâlâ 'Benim hiç hatam yok!' diyorsun. 'Kimi üzdüm, kimi kırdım?' diyorsun. 'Ben de müslümanım!' diyorsun, öyle sanıyorsun." Yâni öyle değil.

Peygamber Efendimiz, ana hatlarıyla ve herkesin kolay anlayabileceği elle tutulur noktalarından işi anlatarak, bize İslâm'ı öğretiyor: (*Efşü's-selâm*) "Selâmı yayınız!" Bu, "Birbirinizi seviniz!" demenin müşahhas, elle tutulur, herkes tarafından anlaşılan bir tarafı. Yâni adam hiç bir şey anlamasa, "Selâmı yayayım, Peygamber Efendimiz yayın dedi." diye "*Selâmün aleyküm!*" dese; o da "*Aleyküm selâm*" diyecek, "Merhaba" diyecek, "Neredensin, nasılsın?.." bilmem ne diyecek... Böylece ahbaplık olacak. Yâni kàbil-i tatbik, kolay uygulanabilir yolundan kısaca öğretiyor ve herkesin hatırında kalacak şekilde söylüyor.

"Haa, cömert olacakmışım, tamam..." Yemek yedirmeyi tavsiye olarak öğrenmiş olan insan, ne yapar? Daha küçük ikrâmı daha rahatlıkla yapar, daha kolayca yapar. Demek ki, ikramkâr olacak,

kendisinin sahip olduğu şeyleri başkalarına sunabilecek, al diyecek. Ona alışacak.

Meselâ bunu küçük çocuğa öğretebilir insan:

“—Yavrum, al sana çikolata!.. Tamam kucakladın. Tamam, benim çikolatam diyorsun. Hadi bakalım, bir parçasını da şu çocukcağıza ver! Bak nasıl bakıyor uzaktan, çikolatanın çikolata olduğunu anladı. Hadi bakalım, ‘Al kardeşim!’ de, bir parçasını ona ver.”

(*At’imu't-taàm*) emrinin çocuğa öğretilmesi. Çocuk:

“—Yok, vermem, hepsini ben yiyeceğim!”

“—Sen bunun hepsini yiyecek olsan, zaten hastanelik olursun. Koca çikolata... Birazını vermeye alış!”

“—E biter...”

“—Biter ama ötekisi hiç yemiyor. Biterse beraber bitsin, o da yesin, sen de ye!..”

İşte böyle küçükten, kàbil-i tatbik, uygulanması kolay şeylerden çocuğa öğretirsen, çocuk iyi bir çocuk olur, iyi bir insan olur. Hayatta da başarılı olur. Bazı ikramlar yapmak gerektiğini bilir; hanımına ikram yapar, komşusuna ikram yapar, müşterisine ikram yapar.

“—Bu malın kaça?..”

“—Şu kadar...”

“—İkramı bunun?..”

Demek ki, dükkân sahibinin de müşteriye bir ikramı varmış. Ne kadar güzel söylüyorlar. Yâni, tenzilâtı ne güzel söylüyor;

“—Bunun ikramı nedir?” diyor.

İşte bunları Peygamber Efendimiz öğretirken hem kısa söylüyor, hem de uygulanabilir bir şeklini söylüyor. Onu uyguladığın zaman, o güzel şeyi, âdeti, örfü güzelce yakalamış oluyorsun.

(*Sılü’l-erhâm*) “Akrabalarınla bağlantıyı kur!” Tabii gidersen, gelirsen, “Dayım, teyzem, amcam, yengen, yeğenim...” derken; konuştun mu dertleşirsiniz, yardımlaşırsınız, muhabbet olur. O da, “Bu bizim yeğen çok iyi bir insandır. Bizi unutmaz, gelir gider.” der. Böylece iş biter yâni.

Geceleyin namaza kalkmak; bu çok faydalı. Bir kere bunda sonsuz eğitimler var... Uykuyu bölmek tavsiyesi var.

"—Geceleyin horul horul uyuma! Bir de yaptığın işleri düşün, zihnini kullan, hafızanı kullan, tefekkür kàbiliyetini geliştir!" meselesi var, tevazu meselesi var...

Ma'rifetullah dediğimiz çok kıymetli cevhere sahip olmanın yolu burası, oraya götüren geçit bu... Kàbil-i tatbik uygulamalardan çok yüksek duygulara, eğitimlere götürüyor Peygamber Efendimiz.

"—Böyle yaparsanız, cennete de girersiniz!" diyor, mükâfatı da kısaca söylüyor.

Demek ki bir hadisi dinlese, bir hadisi uygulasa bir insan cennete gidebilir. İşte size bir hadis, haydi uygulayın; buyurun cennete!..

f. İlim Öğrenin!

Üç hadis olsun diye, altındaki hadis-i şerifi de okuyorum:[85]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! عَلَيْكُمْ بِالْعِلْمِ ، قَبْلَ أَنْ يُقْبَضَ ، وَقَبْلَ أَنْ يُرْفَعَ .

اَلْعَالِمُ وَالْمُتَعَلِّمُ شَرِيكَانِ فِي الْأَجْرِ ، وَلاَ خَيْرَ فِي سَائِرِ النَّاسِ

بَعْدُ (طب. خط. عن أبي أمامة)

RE. 495/5 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Aleyküm bi'l-ilmi, kable en yukbeda ve kable en yürfa'. El-àlimü ve'l-müteallimü şerîkâni fi'l-ecr, ve lâ hayra fî sâiri'n-nâsi ba'd.*)

---

85 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.254, no:224; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.220, no:7885; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.212, no:645; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.165; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.211, no:4313; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.16, no:4022; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.299, no:28868; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.174, no:25778.

Ebû Ümâme Hazretleri'nden rivayet olunmuş. Taberânî ve Hatîb-i Bağdâdî kaydetmişler kitaplarına. (*Rahmetu'llàhi aleyhimâ.*) Efendimiz bu hadis-i şerifinde şöyle hitap ediyor:

(*Yâ eyyühe'n-nâs!*) "Ey ahâli, ey insanlar! (*Aleyküm bi'l-ilm*) Size ilmi tavsiye ederim, ilme sarılın, ilim öğrenin, ilmi size öğütlerim; (*kable en yukbeda*) ilim alınmadan önce, (*ve kable en yürfea*) ve ortadan kaldırılmadan önce... Elinizden alınmadan, ortadan kaldırılmadan ilim öğrenmenizi size tavsiye ederim!"

İlim nasıl alınır?.. Alimler gider, bilgiler alimlerle beraber gider, o konu kapanır. Yâni bir usta ölür, o meslek sırrı onunla beraber gider. Onu artık bir daha, birisi onun kadar güzel yapamaz.

Peygamber Efendimiz birçok şeyler öğretiyor. Onun etrafında bulunan ashabı bunları öğreniyorlar. Yeniler de oradan öğrenecekler. Onların yanına giderlerse öğrenirler. Gitmezlerse, o zâtlar, o Peygamber Efendimiz'in mübarek ashabı gittiği zaman, ne Kur'an ilmi, ne tefsir ilmi, ne hadis ilmi, ne fıkıh ilmi, ne kelâm ilmi gelişir. Hepsi ölenle giderse, geride cahillik kalır. Cahiliye çağı gene gelir, şimdi olduğu gibi.

Şimdiki zamanın insanlarının yaptıkları işlere bakarsanız, tam İslâm'dan önceki Arap cahiliye devri gibi, çöl bedevîleri gibi, daha fenâ... Yamyamlar gibi... Tamtam çalan yamyamlar durumuna gelmişler. İşte birbirlerini öldürüyorlar, yiyorlar... Haram, yalan dolan, hırsızlık, arsızlık, yüzsüzlük... Yâni, başkasına zarar verici her türlü olumsuz uygulama...

Halbuki medeniyet dediğimiz şey, bir insanın yaptığı işin başkasına zarar vermeyecek şekilde olması. Hürriyetler başkasının hürriyetleriyle sınırlı. Ama gel de anlat... Kitaplar yazıyor ama, gel de insanların uygulamalarında onu gör. Çarşı pazar, aldatmaca, hile... Faturalar sahte, naylon... Vergiler kaçırılır; tartılar, ölçüler eksik olur, mallar hileli olur... vs. vs. İlim gittiği zaman öyle olur.

"—İlim elinizden alınmadan önce ve ortadan kaldırılmadan önce ilim öğrenin!" diyor Efendimiz.

(*El-àlimu ve'l-müteallimu şerîkâni fi'l-ecr*) "İlmi bilen alim de, ilme tàlip olan, öğrenen öğrenci de sevapta ortaktır." Ortaklık,

ikiye bölmek mânâsına değil; o da sevap alır, bu da sevap alır mânâsına... Yâni, yüz tane sevap varsa, ellisini o alır, ellisini o alır mânâsına değil; yüz sevap bu alır, yüz sevap o alır mânâsına...

Yâni, öğreten sevap alır da, öğrenen sevap almaz mı?.. O da alır. Neden?.. Öğrenen olmasa öğreticinin malını kim alacak, o kime malını satacak. Müşteri olmazsa, dükkâncı nasıl kâr edecek? Onun için ikisi de önemli. İkisi ecirde, sevapta ortak... İkisi de alır sevabı.

(*Ve lâ hayra fî sâiri'n-nâsi ba'dü*) "Artık bunların dışında, bundan sonra başka insanlarda; yâni din ilmini ilerletmeyen, öğrenmeyen kimselerde hiç bir hayır yoktur."

"—Hocam, benim çocuk Amerika'ya gitti de bilgisayar mühendisi oldu, döndü."

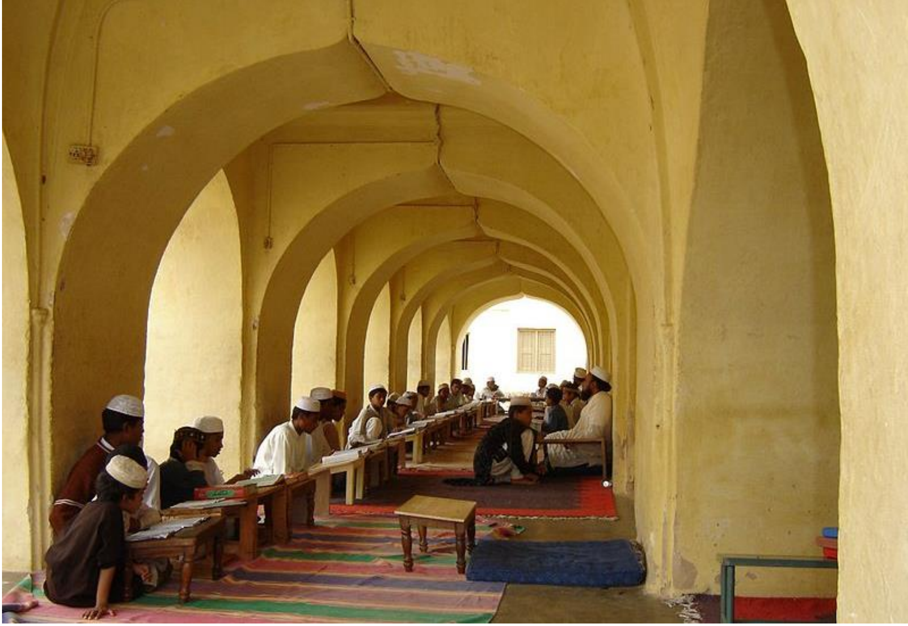
Ötekisi cevap veriyor:

"—Benim çocuk da Avrupa'nın falanca şehrine gitti, hukuk tahsili yaptı İsviçre'den Lozan Üniversitesi'nden döndü de, falan da, filân da..."

Pekiyi, sen bunlara İslâm'ı öğrettin mi, imanı öğrettin mi, Allah'ın varlığını, birliğini biliyorlar mı?.. Mü'min insanlar mı, kâfir insanlar mı?.. Dürüst insanlar mı, ahlâklı mı, ahlâksız mı?.. Milliyetine, örfüne, adetine, güzel ecdadımızın yoluna bağlı mı?.. Yoksa dejenere mi olmuş, kozmopolitleşmiş mi?.. Kayıp mı olmuş, başka bir milletin malı mı olmuş?.. Kimin örfüyle, âdetiyle, ilmiyle, irfanıyla, harsıyla, medeniyetiyle yetişirse, ona hizmet ediyor. Hatta gidiyor, oraya yerleşiyor. Onu öyle güzel yetiştirebilmiş mi?..

Başka insanlarda hayır yok... Yâni, din ilmini öğrenmemişse, din ilmini öğrenmediği zaman, sırf alim olmak, sırf öğrenci olmak fayda vermiyor, Allah onları mükâfatlandırmıyor. Ama imanlı olduğu zaman, her işi sevap oluyor. Askerin nöbet tutması sevap oluyor, silâh atması sevap oluyor, tâlimi sevap oluyor... Adamın çoluk çocuğu başkasına muhtaç olmasın diye alış-verişe gitmesi, kazanması sevap oluyor... Yâni, iman olunca her şey sevaplanıyor. İyi niyet olduğu için, bütün icraat, bütün işler sevaplı oluyor. İmanı olmadığı zaman da, hiç sevap olmuyor.

"—Falanca adam şöyle oldu, böyle oldu, şehid oldu..."

Şehid olmak için birinci şart, mü'min olmaktır. Adam mü'min değilse, niçin şehid olsun?.. Şehid olmaz ki... Şehid olmak için mü'min olmak lâzım! Yâni, müslüman ordusuyla düşman ordusu karşı karşıya geliyor. Buradan da ölüyor, oradan da ölüyor. Buradan ölen cennetliktir, mü'min, Allah rızası için yapıyor işi... Oradan ölen cehennemliktir, çünkü Allah'ın düşmanı.

"—İkisi de ölüyor, vatan için ölüyor?.."

O da vatanı için ölüyor ama, doğru yere iltihak etsin! Niye yanlış yolda, yanlış cephede, yanlış yerde yer alıyor da, yanlışlıkları destekliyor? Niye yanlışlıkların yaygınlaşmasını sağlayan yerde, oranın varlığını kuvvetlendiriyor, ona destek oluyor?..

Bir kimse mü'minlerin arasında dursa, aklı fikri kâfirlerle beraber, onları beğenir tarzda olsa; onlardan sayılır. Bir kimse kâfirlerin arasında olsa, aklı fikri mü'minlerle beraber ve mü'minlerin hayrına, yardımına olsa; o sevap alır. Yâni kim bir

topluluğun fikir bakımından, inanç bakımından, niyet bakımından yanında yer alıyorsa, onlardan sayılır:[86]

مَنْ كَثَّرَ سَوَادَ قَوْمٍ، فَهُوَ مِنْهُمْ (الديلمي عن ابن مسعود)

(*Men kessera sevâde kavmin, fehüve minhüm*) [Bir kimse bir kavmin kalabalığını arttırırsa, o da onlardan olur.] Kimin yanında yer alıyorsa, kimi destekliyorsa ondan sayılır.

Alim ve müteallimden başkalarında hayır yoktur. Ama bu ilim, irfan, imanlı olacak! İmansız olursa, hiç kıymeti yok. Bunu açıkça söylemek lâzım! Herkes aynı sevabı alamıyor.

g. Takvâyı Ticaret Edinin!

Ve üçüncü hadis-i şerif:[87]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! اتَّخِذُوا تَقْوَى اللَّهِ تِجَارَةً، يَأْتِكُمُ الرِّزْقُ بِلاَ بُضَاعَةٍ وَلاَ تِجَارَةٍ، ثُمَّ قَرَءَ : وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا. وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ (طب. حل. وابن مردوية عن معاذ)

RE. 495/7 (*Yâ eyyühe'n-nâs! İttehizû takva'llàhi ticâreten ye'tîkümü'r-rizku bilâ büdàatin ve lâ ticâreh, sümme karaa: Ve*

---

[86] Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.519, no:5621; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.36, no:24735; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1585, no:2588; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.345, no:23699; RE. 441/4.

[87] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.97, no:190; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.233, no:415; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.86; Isfahânî, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.94, no:55; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.270, no:8154; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.266, no:11421; *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.371, no;1007; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.312, no:1007; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.112, no:25679.

men yettekı'llàhe yec'al lehû mahracen. Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib)

Bu hadis-i şerif Taberânî, Ebû Nuaym ve İbn-i Mürdeveyh tarafından, *—rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn—* Muaz RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

(*Yâ eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar, ey ahâli! (*İttehizû takva'llàhi ticâreten*) Takvâyı, Allah korkusunu, müttakîliği kendinize kazanç kaynağı edinin! Kazanç kaynağınız takvânız olsun! (*Ye'tîkümü'r-rizku bilâ bi-dàatün ve lâ ticâreh*) Takvâ sahibi olursanız, sizin rızkınız, nimetiniz Allah tarafından size malsız, sermayesiz, ticaretsiz gelir."

"—Allah Allah! İnsan Allah'ın sevgili kulu olursa, haramlardan, günahlardan sakınır, Allah'tan korkar, müttakî bir kul olursa, öyle mi olur?.."

"—Evet öyle olur."

Sonra, Peygamber SAS Efendimiz ayet-i kerime okumuş:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(الطلاق: ٢-٣)

(*Ve men yettekı'llàhe yec'al lehû mahracâ.*) "Kim Allah'tan korkarsa; haramdan, günahtan, yanlışlıktan sakınırsa; Allah'ın emrini tutmakta titizlenirse; Allah ona sıkıntısından bir çıkış yolu gösterir, darlığını giderir, sorununu çözer. (*Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib*) Ve ummadığı yerden ona rızık gönderiverir, rızıklandırır, nimetlendirir, mükâfatlandırır." (Talâk, 65/2-3)

Demek ki doğruymuş, Allah'ın sevgili kulu olunca Allah mükâfatını gönderiverir. Nasıl gönderir?.. Havadan gönderir, karadan gönderir, doğrudan gönderir, dolaylı gönderir, o gelir. Nereden göndereceğini öyle güzel bilir, öyle güzel gönderir ki, herkes şaşırır, herkes hayret eder, herkes hayran kalır.

Allah hepimizi Allah'tan korkan, düşünceli, temiz, iyi müslüman eylesin... İslâm'a sımsıkı sarılmayı nasib etsin... Fırtınalardan, kasırgalardan, deryânın çalkantılarından iman gemisi batmayanlardan eylesin...

Fırtınalı bir devirde yaşıyoruz. Herkes bir şeyler söylüyor. Bilen söylüyor, bilmeyen söylüyor. Ünvanlısı söylüyor, ünvansızı söylüyor... Ama ben kenardan şöyle bakıyorum, kimseye kasdım yok; diyorum ki:

"—Ben sıradan bir insan olsam, şimdiki bilgilerim olmasa, profesörlüğüm olmasa, Arapça'm olmasa, Kur'an okumamış, hadis okumamış olsam; şu sıradan ahalinin içindeki falanca kardeş gibi olsam, acaba gerçeği bu kadar yalanın arasında nasıl anlayabilirim?.. Anlayabilir miyim, anlayamaz mıyım?.." diye korkuyorum. Çok zor...

"—Çare ne?.."

İlim öğrenmek. İlmi öğrenirse insan, gerçeği anlar.

"—Hangi ilmi?.."

Önce Kur'an'ı ve hadis-i şerifi, dini öğrenirse o zaman doğruyu, yanlışı çok iyi anlar. Hele hele önce hadis-i şerifi öğrenirse, Kur'an'ı da dosdoğru anlar.

Şimdi herkes, "Kur'an şöyle diyor, böyle diyor." diyor. Kur'an'da kasdedilmeyen mânâya, ayeti delil olarak gösteriyor. Halbuki o ayetten çıkan anlam o değil. Kur'an'da böyle buyruluyor diye, yalan yanlış ahkâm çıkartıyor. Tabii hem kendisi sapıtıyor, hem de başkalarını saptırıyor.

Onun için, Allah gerçeği görmeyi nasib eylesin... Hakîkati görmeyi, yakalamayı nasib eylesin... Kanmamayı, aldanmamayı, şaşırmamayı nasib etsin... Kalbimizin, yâni gönlümüzün iman dolu olmasını, takvâ dolu olmasını, Allah sevgisi dolu olmasını nasib etsin... Bizi her türlü tehlikeden korusun... İyi kul olarak yaşayıp, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasib etsin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, böylece üç hadis-i şerif tamam oldu.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

11. 08. 2000 - AVUSTRALYA

16. İYİLİĞİN KIYMETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Cenâb-ı Hak nice mübarek günlere, gecelere erdirsin... O günlerin, gecelerin mübarekliğinden, feyzinden, bereketinden istifade edip, rızasını kazanmayı nasib eylesin... Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

a. İyiliği Hor Görmemek

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:[88]

لاَ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا ، وَلَوْ أَنْ تَصُبَّ مِنْ دَلْوِكَ فِي إِنَاءِ الْمُسْتَسْقِي ، وَأَنْ تَلْقٰى أَخَاكَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ ، فَإِذَا أَدْبَرَ فَلاَ تَغْتَابَهُ

(ابن أبي الدنيا عن سليم بن جابر)

88 İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.119, no:166; Ebû Cürey Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.63, no:20652; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.403, no:1182; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.279, no:521; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.62, no:6383; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.167, no:1208; Begavî, *Şerhü's-Sünneh,* c.VI, s.315; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.252, no:8050; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.486, no:9691; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.454, no:3100; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.397, no:2854; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.196, no:1489; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.87; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.II, s.363, no:1181; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.67; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.270, no:3758; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.199; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.360, no:1017; Ebû Cürey Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3376; Ebû Zer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.685, no:16445; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:83; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.63, no:16217.

RE. 469/4 (*Lâ tahkıranne mine'l-ma'rûfi şey'en, velev en tesubbe min delvike fî inâi'l-müsteskî, ve en telkà ehàke bi-bişrin hasen, feizâ edbera felâ tağtâbehû.*) *Sadaka rasûlla'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, mü'min kardeşe yapılan iyiliğin, güzel bir şey olduğunu tavsiye ediyor. Ve küçük bile olsa, bunun az görülmemesini beyan buyuruyor. Şöyle:

(*La tahkıranne mine'l-ma'rufi şey'en*) "Sakın ha, asla ve kesinlikle, kesin olarak ma'ruftan, ma'ruf cinsinden hiç bir şeyi hakir görmeyesin! Sakın ha hor ve hakir görme!.."

Ma'ruf ne demek? *El-emru bi'l-ma'ruf, ve'n-nehyi ani'l-münker.* Münkerin karşıtı olan bir kelime Arapça'da. Türkçe'de ma'ruf, bilinen mânâsına geliyor. Arapça'da o mânâdan daha ayrı bir kullanımı var bu tabirlerde, yâni örfe uygun mânâsına... Aklın ve dinin, mantığın ve vicdanın hoş gördüğü şeye *ma'ruf* derler. Örfe, geleneğe, töreye, İslâmî, umumî, umumun hiss-i selimine, zevk-i selimine uygun şey mânâsına kullanılıyor.

Mü'minin ma'rufu, ma'ruf sıfatına sahip olan her şeyi, her cins hareketi, davranışı, hem işlemesi, yapması lâzım; hem de teşvik ettirmesi, yaptırmaya gayretli olması lâzım, emretmesi lâzım! Emr-i ma'ruf o mânâya geliyor.

"Ve ma'ruf babından, ma'ruf çatısı altına girebilecek, ma'ruf cinsinden olan hiç bir şeyi hor ve hakir görme sakın ha!" Küçük bir şey, önemsiz bir şey... Birisine bir şey yaptığımız zaman, birisi bize teşekkür edince, diyoruz ki: "Bir şey değil..." Yâni önemsemiyoruz, yâni teşekküre değmez mânâsına "Bir şey değil!" diyoruz. Peygamber Efendimiz, "İyiliğin hiç bir çeşidini, küçüğünü, büyüğünü, azını, çoğunu hor hakir görme, önemsiz sayma!" buyuruyor. Misal veriyor:

(*Velev en tesubbe min delvike fî inâi'l-müsteskî*) "Su isteyen kimseye, senin kendi kovandan suyu ona boşaltıvermeni bile basit bir şey görme; çünkü iyiliktir." Çünkü belli olmaz, belki bir iyiliğinden dolayı cennete girersin. Yâni, hiç bir iyilik yapmayıp yapmayıp da, tek bir iyilik yapmak değil de; bir iyilik senin cennete girmene yardımcı olur, sebeb olabilir.

Hani atalarımız da söylemişler ya:

“—Bir mıh bir nal kurtarır, bir nal bir at kurtarır, bir at bir yiğit kurtarır, bir yiğit bir vatan kurtarır.”

Mıh, nalın çivisi… Yâni, küçükten büyüğe doğru sıralayarak, küçük şeylerin birike birike önemli hale gelebileceğini, onun için küçümsenmemesi gerektiğini anlatmışlar.

“*—Damlaya damlaya göl olur*.” demişler.

Damla azdır ama göl çoktur. Ama göller nasıl oluşuyor? Damlalar, yağmurlar, seller çukur yerlere toplanıyor, göl oluşuyor. Yoksa, yağmadığı zaman, göller kuruyor.

“—Ma’ruftan hiç bir şeyi, yâni aklın ve şeriatın uygun gördüğü, örfe uygun güzel bir davranışı, fiili, işlemi, eylemi hor hakir görme; önemsiz, küçük görme, dudak bükme, yan bakma!.. Kendi kovandaki suyu kardeşinin kovasına, senden su isteyen kimseye boşaltıvermek kadar hafif, küçük bir şey bile olsa...”

Müsteskî, *sakî* kökünden geliyor. Sakî, sulamak demek. Sulayana da *sakkà* derler. Biz *saka* diyoruz, yâni *kaf* harfini şeddeli okumuyoruz.

İstif’al babına gelince de, sulanmayı istemek, kendisine su verilmesini istemek mânâsına geliyor. Kelime o kalıba döküldüğü zaman bu mânâya gelir. Meselâ: *Gafera*, günahları bağışlamak, örtmek; *istiğfar*, bağışlanmayı istemek... *Şifâ’*, hastalıktan berî olmak; *isteşfâ*, hastalıktan iyi olmayı istemek; *müsteşfâ,* hastane mânâsına kullanılıyor Arapça’da.

Bunun gibi, *müsteskî* de senden su isteyen kimse. “Su isteyenin kabına senin kovandan su boşaltman bile olsa, bu kadar küçük bir şey bile olsa, iyilikten herhangi bir şeyi hor hakir görme, az görme! Belki ondan çok büyük kazançlara çıkarsın, ulaşırsın.”

Bir başka misal, şu bile olsa bunu da hor hakir görme tarzında: (*Ve en telkà ehàke bi-bişrin hasen*) “Kardeşini güzel bir güleç yüzlülükle karşılaman bile...”

Bişr, yüzün güzelliği demek. Çehrenin böyle beşâşetli olması, tebessümlü olması demek. *Bişr-i hasen* de, güzel bir tebessümle karşılamak... “Kardeşini güzel bir tebessümle karşılamak bile olsa, bu da ma’ruf; bu da aklın ve şeriatın uygun gördüğü güzel işlerden, davranışlardan. Bunu bile hor görme!”

(*Feizâ edbera*) “Döndüğü zaman...” Yâni, arkadaş sana arkasını dönüp gidiyor. “Gittiği zaman, (*felâ teğtâbehû*) onu da gıybet etme! Güleç yüzle karşılayıp da, yüzüne gülüp de, arkasından gıybet etme!” Yâni, “Sana geldiği zaman güleç yüzle karşılıyorsun. Yüzüne gülüp de, arkasından gıybet etmemen de, bir iyiliktir.”

Çünkü bazı insanlar nezaket icabı veya alıştığı için, güleç yüzle karşılıyor ama. arkasından böyle bu hadis-i şerifte bildirildiği şekilde gıybetini yapıyor, günahlara giriyor, çekiştiriyor, aleyhinde konuşuyor. Bunu yapmamak da, işte bir iyiliktir.

Böyle küçük gibi görünse bile, iyilikleri yapmak lâzım, hor görmemek lâzım! Kötülükleri de küçük bile olsa, önemsemek lâzım ve yapmamak için dikkatli olmak lâzım! Peygamber Efendimiz SAS, bu hadis-i şerifinde bizlere bunu bildiriyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her hâli ma'ruf olan; yâni örfe, töreye, aklın, mantığın, dinin, imanın, vicdanın emrettiği tarza uygun olan kimselerden eylesin... Sözümüze dikkat edelim; davranışımıza, ahlâkımıza, her muamelemize dikkat edelim! Hepsi bu cinsten olsun, güzel olsun... Allah'ın sevdiği cinsten olsun...

b. İmanın Tadı

İkinci hadis-i şerif, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan:[89]

لاَ تَدْخُلُ حَلاَوَةُ الْإِيمَانِ قَلْبَ امْرِءٍ حَتَّى يَتْرُكَ بَعْضَ الْحَدِيثِ خَوْفَ الْكَذِبِ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا ، وَيَتْرُكَ بَعْضَ الْمِرَاءِ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا (الديلمي عن أبي موسى)

RE. 470/10 (*Lâ tedhulü halâvetü'l-îmâni kalbe'mriin hattâ yetrüke ba'da'l-hadîsi havfe'l-kezibi ve in kâne sàdıkà, ve yetruke ba'da'l-mirâi ve in kâne muhikkà*)

Bu hadis-i şerifi de bir ahlâkî öğüt, dikkatle dinleyelim. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Lâ tedhulü halâvetü'l-îmâni kalbe'mriin*) "İmanın tadı, tatlılığı bir kişinin kalbine girmez..." Yâni, adam imanlı ve imanından da zevk ve lezzet alan, imanın tadını duyan, imanı yaşayan bir kimse haline gelemez. "İmanın tadı, bir kişinin kalbine girmez; (*hattâ yetruke ba'de'l-hadîsi havfe'l-kezibi*) belki yalan olur diye, (*ve in kâne sàdıkà*) aslında doğru bile olsa, acaba

---

[89] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.104, no:7608; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.630, no:6904; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.85, no:16280.

yalan mı diye tereddüdünden, sözünü söylemekten korkan bir insan hâline gelmedikçe...”

Yâni, aslında yalan değil, doğru ama tereddüt düşüverdi içine: “Acaba yalan söylemiş olur muyum, yanlış söylemiş olur muyum, hilâf-ı hakikat mi olur?” diye tereddüdünden, Allah korkusundan, “Belki yalan mı olur, acaba...” diye, sözü söylemekten vazgeçiyor. İşte bu duyguya sahip olmadıkça, kişi imanın lezzetini tatmış bir insan olamaz, imanın tadı kişinin gönlüne girmez. Böyle olacak yâni.

Doğru olacak aslında ama o kadar titiz olacak ki, bazı sözlerini terk edecek. Demek ki, “Acaba yalan olur mu, doğru değil mi, neme lâzım yalan söylemiş olmayayım...” diye, yalan olur korkusundan bazı sözlerini terk edecek kadar titiz olmadıkça, imanın tadını alamamış bir insan oluyor. Böyle yaparsa, imanın tadı gelir. Bu bir... Bu hadis-i şerifte tavsiye edilen hususlardan birisi bu.

İkicisi de: (*Ve yetruke ba'da'l-mirâi ve in kâne muhikkà*) “Haklı da olsa, haklı olmasına rağmen münakaşayı, bazı münakaşaları veyahut münakaşanın bir kısmını bırakmadıkça...” Çünkü münakaşa da, karşılıklı lâf çekişmesi de sonunda tatsızlığa gider, ahbaplığı, arkadaşlığı bozar. Evet sen haklısın ama, susuverirsin, ahbaplık bozulmaz, tatsızlık olmaz.

Demek ki, söze hàkim olmayı, bazı sözleri doğru da olsa söylememeyi; haklı olduğu zaman bazı münakaşalarda da susuvermeyi Efendimiz tavsiye ediyor. Bunların hepsi tabii ortada iyilik olsun diye; yâni kötülük üremesin, doğmasın, meydana gelmesin diye. İşte böyle titiz bir insan, böyle fedâkâr bir insan, böyle özveride bulunabilen bir insan, imanın tadını tadar. Böyle yaptıkça, imanı içinde tatlanır. O tadı da duyar insan. Demek ki, bu davranışlardan Cenâb-ı Hak o zevki, o lezzeti duyuruyor. Bunu böyle yapmayınca duyurmuyor.

O halde biz de böyle olalım! Yâni sözümüze çok dikkat edelim! Hatta bazı sözlerimizi doğru da olsa söylemeyelim! Dedelerimiz de, herhalde böyle hadis-i şeriflerden aldıkları terbiyelere dayanarak, “Her doğruyu söylemek doğru değil.” demişler. Münakaşalarda da işi sonuna kadar dayatıp da, cılkını çıkartmayalım, ahbaplıkları bozmayalım!..

c. Cehennem ve Cennet

Üçüncü hadis-i şerif; İmam Ahmed İbn-i Hanbel, İmam Buhàrî, Müslim, Neseî, İbn-i Hibban, —*rahimehümu'llàhu ecmaîn*— Enes RA'dan rivayet etmişler. Kimisi mezhep imamı, kimisi hadis alimi; ama hepsi hadis önderleri, hadiste çok mükemmel eserler yazmış kişiler bunlar.

İleride olacak bir şeyi bize anlatıyor. İlerisi neresi?.. Ahiret... Ahirette olacak bir hususta Peygamber Efendimiz'in sözünü, hadisini naklediyorlar. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[90]

---

90 Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2689, no:6949; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2187, no:2848; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.290, no:3272; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.134, no:12403; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.501, no:268; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.411, no:7725; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.204; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.356, no:1182; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.127, no:2551; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.407, no:1171 ve c.XIV, s.611, no:39479; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.118, no:16369.

لاَ تَزَالُ جَهَنَّمُ يُلْقَى فِيهَا ، وَ تَقُولُ : هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ؟ حَتَّى يَضَعَ فِيهَا
رَبُّ الْعِزَّةِ قَدَمَهُ ، فَيَنْزَوِي بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ ، وَتَقُولُ: قَطٌّ قَطٌّ ، وَعِزَّتِكَ
وَ كَرَمِكَ. وَلاَ يَزَالُ فِي الْجَنَّةِ فَضْلٌ ، حَتَّى يُنْشِئَ اللهُ بِهَا خَلْقاً آخَرَ ،
فَيُسْكِنَهُمْ فِي فُضُولِ الْجَنَّةِ (حم. خ. م. ن. حب. عن أنس)

RE. 471/11 (*Lâ tezâlü cehennemü yulkà fîhâ ve tekùlü: Hel min mezîd? Hattâ yedaa fîhâ rabbü'l-izzeti kademeh, feyenzevî ba'duhâ ilâ ba'd, ve tekùlü: Kattu kattu, ve izzetike ve keremik. Ve lâ yezâlü fi'l-cenneti fadlun hattâ yünşia'llàhu bihâ halkan âhara feyüskinühüm fî fudùli'l-cenneh*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Lâ tezâlü cehennemü yulkà fîhâ*) "Cehennemin içine cehennemlikler atılır durur, atılmaya devam eder... (*Ve tekùl*) Ve atıldıkça, cehennem de der ki, her atıldıktan sonra bakar böyle: (*Hel min mezîd*) 'Daha var mı, dahası var mı, daha atılacak var mı?' diye ister, bekler ve sorar Rabbü'l-àlemîn'den: 'Daha var mı yâ Rabbi?.. Daha gelsin!' gibilerden."

Hani bir canavar düşünün ki, kocaman ağzı var, kocaman vücudu var. Küçücük bir lokma atılıyor, lup diye yutuyor. Gene bakıyor böyle, daha istiyor, daha istiyor... Tabii canavar filân ne kelime, solda sıfır kalır. Cehennem muazzam bir azap âlemi... Oraya atılıyor ve dünyadaki günahlarına göre cehennemlikler orada cezalarını çekiyorlar. Korkunç, fecî, elîm, kelimelerin tarif edemeyeceği bir yer... Her seferinde de: "*Hel min mezîd?*" der. Kur'an-ı Kerim'de de bildiriliyor:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ (ق:٣٠)

(*Yevme nekùlü li-cehennem*) "O gün cehenneme deriz: (*Heli'mtele'ti*) 'Doldun mu yâ cehennem?' (*Ve tekùlü hel min*

mezîd?) O da: 'Daha var mı yâ Rabbi?..” der.” (Kaf, 50/30) Yâni, “Daha gelecek varsa gelsin, bende yer var!” mânâsına. Demek ki, cehennem çok geniş, dar değil. Çok azab yerleri, tabakaları var.

“Bu böyle der durur. (*Hattâ yedaa fîhâ rabbü'l-izzeti kademehû*) İzzet sahibi Rabbü'l-àlemîn Tebâreke ve Teàlâ Hazretleri kadem-i şerifini onun içine koyuncaya kadar... Yâni kudretiyle tecelli edinceye kadar, böyle der durur. O tecelli üzerine, (*feyenzevî ba'duhâ ilâ ba'd*) kıvrılır, buruşur, cehennemin bir kısmı öbür tarafına katlanır, kat kat katlanır, küçülür, daralır.

(*Ve tekùlü: Kattu kattu...*) 'Tamam yâ Rabbi! Pes, pes...' der. Yâni, Cenâb-ı Hakk'ın o celâl tecellisi üzerine, böyle serkeşliği ve istekliliği kalmaz, buruşur kalır. (*Ve izzetike ve keremike*) 'İzzetine keremine and olsun ki pes pes, tamam tamam yâ Rabbi!' der.”

(*Ve lâ yezâlü fi'l-cenneti fadlun*) “Bütün cennetlikler girdiği halde, cennette gene çok geniş yerler kalır. (*Hattâ yünşia'llàhu bihâ halkan âhar*) *Bihâ* yerine, *lehâ* rivayeti de varmış bir rivayette. “Cenâb-ı Hak oraya yeni bir takım mahlûklar yaratır, başka türlü yaratıklar yaratır. (*Feyüskinühüm fî fudùli'l-cenneh*) Bu cennetin arta kalan yerlerine, Cenâb-ı Hak onları iskân eder, yerleştirir.”

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize cennetini görmeyi nasib eylesin... Demek ki, çok geniş yerler var, herkese yer var. Girenlerin hepsi memnun ve mesrur olacak. Daha da artacak da, Cenâb-ı Hak yeni varlıklar yaratacak, oraları iskân edecek, süsleyecek, bezeyecek, şenlendirecek...

Cehennemde cezasını çekip, cehennemden çıkıp, cennete en son giren insanın, cennette sahip olacağı mekânların, arazilerin bu yeryüzü ve bu yedi kat semâvât kadar büyük olduğunu, Peygamber Efendimiz başka hadis-i şerifinde bildiriyor.

Cennete giren en sonuncu kişinin, yâni rütbede, derecelendirmede, sıralamada en arkada kalan kişinin de, cennette en yüksek makamın kendisine verildiğini sanacağını söylüyor. Çünkü cennete mahzun olmak, mahcup olmak, azımsamak, yokluk hissetmek diye bir şey bahis konusu değil. Her türlü güzellik var. Hudutsuz güzellikler var, sınırsız imkânlar var,

çok büyük imkânlar var. Fazlasıyla tatmin edici imkânlar var. Herkes şâd olacak, memnun olacak...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi cennetine girip, şâd u hurrem, mesrur ve memnun olanlardan eylesin... Kahrına, gazabına uğrayanlardan eylemesin...

Tabii, cenneti kazanmak için çalışmak lâzım! Cennete göre, cenneti kazanacak şekilde çalışmak lâzım!.. Cehenneme girmemek için de, cehennemden kurtulacak şekilde haramlardan, günahlardan korunmak lâzım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize tevfîkini refîk eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

18. 08. 2000 - AVUSTRALYA

17. ÜMMETİN BOZULDUĞU ZAMAN...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Bugün bir arkadaşım, Medine-i Münevvere'de bana güzel bir hadis kitabı hediye eyledi. Büyük bir alimin yazdığı bir hadis kitabı. Ben oradan (*Sevâbü'l-ameli's-sàlihe inde fesâdi'z-zaman*) "Zamanın bozulduğu sırada iyi ibadet, kulluk, amel-i sàlih işlemenin mükâfatı" diye, bir bölümü size okumak istiyorum. Üç hadis-i şerif okumak istiyorum.

Tabii, zaman Allah'ın yarattığı bir varlık. Onun bozulmasından maksat, yâni *fesâdü'z-zaman*'dan maksat; o zaman içinde yaşayan insanların dindarlıklarının bozulması, davranışlarının bozulması demek. Yoksa zamanda bir şey yok. Zaman fesada uğradı demek, o zamanda yaşayan insanlar kötü oldular mânâsına...

İşte böyle, insanların iyi olmaları gerektiği halde, iyi olmayıp da kötü oldukları zamanlar amel-i sàlih işlemenin, yâni Allah'ın sevdiği güzel işler yapmanın sevabını anlatan hadis-i şerifler olacak bunlar.

a. Fitne Zamanında Güzel Kulluk

Birincisi Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan rivayet olunmuş ki, Rasûlüllah SAS şöyle buyurmuşlar:[91]

---

[91] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2268, no:2948; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.489, no:2201; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1319, no:3985; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.289, no:5957; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.126, no:932; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.212, no:488; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.153, no:402; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.341; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.203, no:5230; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.351, no:2605; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.369, no:1852; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.186, no:30890; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.344, no:14439.

اَلْعِبَادَةُ فِي الْهَرْجِ كَهِجْرَةٍ إِلَيَّ (م. ت. عن معقل بن يسار)

(*El-ibâdetü fi'l-herci kehicretin ileyye*) "Herc zamanında ibadet, bana hicret gibidir." Aynı kelimelerle tercümeyi böyle bir çerçeve olarak yapayım, ondan sonra açıklamasını yapmaya çalışırım.

Bu hadis-i şerifi Müslim rivayet eylemiş. İmam Müslim hadis alimi, *Sahîh-i Müslim*'in yazarı.

Herc, *re* harfi sükûnlu olarak, yâni *herec* değil, *herc*… *Herc*, ihtilaf ve kıtal demek... Yâni, karışıklık ve birbirine aykırı hareket etme mânâsına geliyor. Herc ü merc diye de Türkçe'de az çok tanıdığımız bir kelime.

(*El-ibâdetü fi'l-herci*) "Böyle dini duyguların, dindarâne yaşantının, ilmin irfanın, hatta toplumun örfünün, adetinin karıştığı ve fitnelerin zuhur ettiği bir zamanda Allah'a güzel ibadet etmek, kulluğu güzel yapmak, (*kehicretin ileyye*) bana hicret etmek gibidir." diyor Peygamber Efendimiz.

Peygamber SAS Efendimiz hâl-i hayatındayken, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret oldu. Kendisi hicret ettikten sonra, müslümanların onun etrafında toplanması için hicret etmeleri ayet-i kerimelerde emrolundu müslümanlara. Böyle hicret etmeyip de kâfirlerin, müşriklerin sultası, baskısı altında duranların, eğer kendileri güzel amel işleyememişlerse sorumlu olacakları, hicret edip ibadeti güzel yapabilecekleri yere gitmeleri tavsiye ediliyordu.

Mekke-i Mükerreme fetholunduktan sonra da, Peygamber SAS Efendimiz:

"—Artık hicret yoktur. Bundan sonra madde hicreti, yâni bir şehri bırakıp bir başka yere göç etmek yoktur.[92] Bundan sonra

---

[92] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1025, no:2631; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.148, no:1590; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.226, no:1991; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.312, no:2512; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.349, no:3050; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.452, no:4592; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.339, no:10844; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.407, no:36930; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.41, no:844; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1416, no:3686; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

hicret, mânevî mânâsıyla kötülüklerden, günahlardan hicret etmek, onları bırakıp iyi şeylere yönelmek olarak kalmıştır.[93] Maddi olarak hicret yoktur. Çünkü, ne de olsa bir kere küfrün kalesi de böylece müslümanların eline geçmiş oldu." diye buyurmuştur.

Tabii, tarih boyunca müslümanların İslâm'ın ilk çıktığı zamandaki sıkıntılarına benzer, hatta daha şiddetli sıkıntılara uğradıkları zamanlar da olmuştur. Her devirde oluyor. Tarihin bazı zamanlarında olmuş. O zaman, sıkıntılı zamanlarda, insanın Allah'a kulluğu güzel yapabilmesi için, Allah'a güzel kulluk yapılmasının engellendiği, baskı altında olduğu yerden güzel tarafa hicret etmesi yine olur.

Hatta bizim ülkemizde de Bulgaristan'dan, Yugoslavya'dan gelen kimselere muhacir deniliyor. Çünkü oralarda artık İslâmî yaşamı zorlaşıyor, idari baskılar artıyor, ibadetler engelleniyor,

---

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1488, no:1864; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.209, no:4867; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.362, no:4952; ; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.408, no:36932; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.17, no:17554; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.22, no:11183; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.282, no:3017; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.84, no:601; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.407, no:36929; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.384; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.42, no:845; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.3; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.243, no:1767; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.464, no:13899; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.439, no:357; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.447; Câbir ibn-i Abdillah RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.309, no:9712; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.931, no:46250.

[93] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.13, no:10; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.6, no:2481; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.105, no:4996; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.163, no:6515; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.467, no:230; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.391, no:1144; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.56, no:3598; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.280, no:460; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.499, no:11122; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.187, no:20544; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.214, no:8701; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.333; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.271, no:595; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.138, no:181; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.270, no:6034; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.271; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1301, no:2304.

günahları işlemeleri için zorlanıyorlar. Onun için onlar da, “Bizim için önemli olan ahireti, Allah’ın rızasını kazanmaktır.” diye ülkemize geliyorlar, muhacir oluyorlar.

Demek ki, bizim yaşadığımız zamanda da olmuş bir olay hicret etmek... Tabii Peygamber Efendimiz’in zamanını düşünün! Gözünüzü yumun ve Peygamber Efendimiz’in bulunduğu şehre gitmeyi düşünün! Oraya hicret etmeyi, Efendimiz’in yanında yer almayı, etrafında halkalanmayı düşünün! Ne kadar güzel bir şey olduğunu düşünün... Buna benzetiyor Peygamber Efendimiz. Böyle fitneli, karışık zamanda, karışıkların çok olduğu zamanda, kulluğu güzel yapmanın, Peygamber Efendimiz’e hicret etmek gibi güzel, sevaplı bir şey olduğunu beyan buyuruyor.

O halde, bu hadis-i şeriften benim çıkarttığım şu oluyor: Demek ki, hayat bir imtihan olduğu için, müslümanların başına sıkıntılar gelebilir. İşte Keşmir, işte Balkanlar, işte Kafkasya, işte Kosova, işte Bosna, işte daha başka diyarlar... Sıkıntılar olabiliyor. Ama sıkıntı ne kadar büyük olursa olsun, müslümanın Cenâb-ı Hakk’a kulluğunu güzel yapması, gevşememesi lâzım!

Çünkü hayat bir imtihandır. Belki sonunda, alın yazısında şehidlik vardır. İmtihanın nasıl bir şekilde geçeceğini insan bilemez. Bazı yazılar yazılmıştır. “Sıkıntı olabilir ama sıkıntı zamanında dahi, baskı zamanında dahi İslâm’a sımsıkı sarılmak, ibadetini yapmak, Cenâb-ı Hakk’ın sevdiği sevaplı işleri işlemek; Cenâb-ı Hakk’ın yasakladığı günahlı işlerden kaçınmak, bozulmuş topluma uymamak; bozuk toplumun içinde iyi bir insan olarak yaşamak, Peygamber Efendimiz’e hicret etmek gibi sevaptır.” diye Efendimiz söylemiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi imandan ve İslâm’da, dinde salâbet-i dîniyye sahibi olmayı, sebat sahibi olmayı nasib eylesin... İmtihanlardan, fırtınalardan, zelzelelerden, çeşitli sıkıntı ve baskılardan dolayı İslâm’a uymayan, imana yakışmayan, mü’mine yakışmayan işleri yapar duruma gelmekten, gevşemekten, bozulmaktan, vazifelerini ihmal eden insan durumuna düşmekten korusun... Kendisine daima, her zaman rızasına uygun ibadet etmeyi nasib eylesin...

Peygamber Efendimiz'in tavsiye buyurduğu ve çok kıymetli bir duadır diye methettiği bir duası var, hep yapıyoruz:[94]

[94] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.475, no:1522; Neseî, *Sünen*, c.III, s.53, no:1303; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.244, no:22172; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.369, no:751; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.364, no:2020; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.407, no:1010; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.239, no:690; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, no:125, no:250; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.99, no:4410; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.32, no:9937; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.241; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.436, no:1650; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.71, no:120; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *eş-Şükr*, c.I, s.39, no:109; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.284; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.470, no:1914; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.299, no:7969; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.677, no:1838; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.223; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.207, no:1977; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.422, no:717; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.438, no:2075; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.51, no:29400; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.100, no:4411; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *eş-Şükr*, c.I, s.6, no:4; Muhammed ibn-i Münkedir Rh.A'ten.

اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلٰى ذِ كْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ !

(*Allàhümme einnâ alâ zikrike, ve şükrike, ve hüsni ibâdetik.*) "Yâ Rabbi seni zikretmekte, ve sana şükretmekte, ve sana güzel kulluk etmekte bize yardım eyle, tevfikini refik eyle!.." diye dua.

Böyle dua edelim! Cenâb-ı Hak bizi öyle eylesin... Zikrini, şükrünü yapan, ibadetini güzel icra eden mü'minlerden eylesin...

b. Sünnete Sarılmanın Karşılığı

Diğer bir hadis-i şerif ki, bu ikinci hadis-i şerif. Taberânî rivayet etmiş. Ebû Hüreyre RA'dan, isnadı kusursuz. Buyuruyor ki Peygamber SAS:[95]

مَنْ تَمَسَّكَ مِنْ سُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ شَهِيدٍ
(طس. حل. عن أبي هريرة)

(*Men temesseke min sünnetî inde fesâdi ümmeti*) "Ümmetimin bozulduğu zamanda, kim benim sünnetime sıkı sarılır, tutunur, yapışır, ihyâ eder, uygularsa; (*felehû ecru şehid.*)ona şehid sevabı vardır."

Şimdi tabii şehid olmak, çok yüksek bir rütbeye ermek demek. Çünkü şehidlere Cenâb-ı Hak daha kanının ilk damlası yere damladığı zaman, cennetteki makamını gösteriyor. Cennetlik olacak, ahiretin tehlikelerinden kurtulacak. Şehid olmak çok güzel!

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.157, no:2600; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.202, no:3457, 3700, 3901; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.270, no:17352,17355; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.211, no:548; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.128, no:4856.

[95] Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.315, no:5414; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.200; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.418, no:800; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.372, no:1071.

Ama böyle savaşmadan, kanı dökülmeden de Cenâb-ı Hak o sevapları veriyor. Nasıl?.. İşte toplum bozulsa bile, hatta müslümanlar bozulsa bile... Çünkü imanlarının zayıflaması, ibadetleri bırakmaları ve günahlara, şeytana, nefse uymaları dolayısıyla, müslümanların da bozulması bahis konusu olabilir. Allah korusun, Allah etmesin ama, olabiliyor. Olduğunu şu devirde de görüyoruz.

İşte böyle ümmetin bozulduğu bir zamanda, Peygamber SAS Efendimizin sünnetine tutunan, onu tutan, uygulayan kimseye, şehid sevabı veriliyor. Şüphesiz Peygamber Efendimiz, sözleriyle hareketleriyle, davranışlarıyla bizim için en güzel nümûnedir. Bakarak kendimizi ayarlayacağımız en güzel insandır. Tabii, onun sünnetine sarılmak insanı kurtarır; dünya ve ahiret saadetine erdirir.

Bir müslüman için en önemli ilk nasihat, en önde söylenecek şey; Kur'an-ı Kerim'e sarılması; ikincisi de, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılmasıdır. Çünkü Kur'an-ı Kerim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmıdır. Peygamber Efendimiz'in sünneti de, Kur'an-ı Kerim'in hayata uygulanışını bize gösteren tatbikatlar demektir.

Onun için, Kur'an ehli olmak istiyorsa bir insan, yâni, "Ben Kur'an'ı seviyorum, Allah'ın kelâmına uyacağım, hayatımı ona göre sürdüreceğim!" diyorsa, mutlaka Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılması lâzım! Ve bunun dışında kendisi eğer başka zihniyetler ortaya koyuyorsa; o sünnetten ayrı fikirler koyma gibi şeylere bid'at deniyor.

"—Her bid'at dalâlettir ve dalâleti çıkartan kimse cehennemliktir." diye, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte buyuruyor.[96]

---

[96] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.97, no:8521; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.III, s.188, no:1578; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.III, s.143, no:1785; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.550, no:1786; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.189; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

أَصْحَابُ الْبِدَعِ كِلاَبُ النَّارِ (أبو حاتم الخزاعي في جزئه عن أبي أمامة)

(*Ashàbü'l-bidei kilâbü'n-nâr*)[97] "Bid'at ehli cehennemin köpekleridir." diye de bir şiddetli hadis-i şerif var.

Demek ki, müslümanın sünnete sarılmaktan başka kurtuluş yolu yok! Bir tek yol var, tek doğru yol var, o da Peygamber Efendimizin sünnetine sarılmak!..

Hakikaten sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, Peygamber Efendimizin sünnetini hadis-i şerif kitaplarında gördüğümüz zaman, okuduğumuz zaman, izlediğimiz zaman, öğrendiğimiz zaman, hayatın teferruatlarını bize Peygamber Efendimiz'in ne kadar güzel öğrettiğini görüyoruz.

Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılan müslüman, Pakistan'da da olsa, Hindistan'da da olsa, Malezya'da da olsa, Avrupa'da, Amerika'da da olsa, dünyanın neresinde olursa olsun iyi müslüman oluyor. Sünnet-i seniyyeden uzaklaştıkça, bid'atlara bulaştıkça, başka zihniyetlere, başka akımlara, başka yollara ayağı kaydıkça, adım adım insanlar kötüleşiyor, gaddarlaşıyor, zalimleşiyor, insafsızlaşıyor. Haram helâl ayırmaz oluyor. Başkalarının gözyaşından kalbi yumuşamaz oluyor. Sırf kendisini düşünen insan oluyor. Her türlü kötülük ondan çıkıyor.

Ve her türlü sıkıntının karşısında nasıl davranmamız gerektiğini de, Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bize öğretmiş. Çünkü evveli ve ahiri bilen Cenâb-ı Hak Teàlâ Hazretleri, ona istikbale ait bilgileri de vermiş. "Ahir zamanda şunlar olacak, şunlar olacak, şu olaylar zuhur edecek..." diye birçok hadis-i şeriflerde, sahih hadislerde bize bunları bildirdiğini de hatırlarsınız.

---

[97] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.380, no:1094; RE. 72/5.

Burada da dikkat edilirse, ümmetin fesada uğrayacağını da ifade etmiş oluyor Peygamber Efendimiz. Halbuki bazı hadis-i şeriflerde de sahabe-i kiramı teşvik ediyordu, teselli ediyordu:

"—Üzülmeyin! Bir zaman gelecek, siz kisraların saraylarına, kayserlerin saraylarına yâni Bizans'a, Sâsânî İmparatorluğu'na hakim olacaksınız." diyordu; oldu.

Hatta:

"—Bu İslâm bayrağı denizleri aşacak, okyanusların ötesinde dalgalanacak!" diye bildirmişti.

Oldu, Endülüs'e geçti, Avrupa'ya geçti. Malta adası, Sicilya adası, İtalya'nın bir kısmı, İsviçre'nin bir kısmına kadar, Fransa'nın yarısına kadar Avrupa İslâm'la tanıştı. Arapların fütûhatı devrinde, mücâhidler oralara kadar gittiler. Endülüs'te bir İslâm devleti kuruldu. Hâlâ kalıntılarını, saraylarını, medenî eserlerini ziyaretçiler hayranlıkla izliyorlar.

İslâm her tarafa yayıldı. Onu da söylüyor Peygamber Efendimiz ama, ondan sonra bir bozulma olacağını da söylüyor. Bu da Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunun nişânesidir.

"—Ümmetim ahir zamanda bozulacak!' diye bildiriyor; ümmet bozulacak.

Hakikaten, çevremize bakacak olursak… Müslümanım diyen milletlerin çoğunu gezdim; Sudan'a gittim, Libya'ya gittim, Bosna'ya gittim, Orta Asya ülkelerine gittim, Pakistan'a gittim, birçok ülkeleri dolaştım... Türkiye'yi biliyorum, tabii sizler de biliyorsunuz. Kur'an-ı Kerim'i biliyoruz, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini biliyoruz, fıkıh kitaplarını biliyoruz... Nerede tarif edilen müslüman, nerede karşımızda olan, hal-i hazırda yaşayan insanlar?..

Çok iyi insanlar var her ülkede, kesinlikle çok temiz insanlar var. Onlar nereden temizlik almışlar, temiz olarak yaşıyorlar?.. Çok da bozulmuş insanlar var. Bir müslüman ülke diyorsunuz, bakıyorsunuz, hiç gayrimüslim bir ülkeden farkı kalmamış!.. Sokakta baktığımız zaman... Tabii ararsanız, iyi insanların bulunduğu yerlerde, iyi insanları görebiliyorsunuz.

İşte o umumî bozulmadır, ümmetin fesadıdır. Çünkü umumî olarak iyiydi bir zamanlar. İslâm hayatın her yerine damgasını vurmuştu. Her şey güzeldi, ahlâk güzeldi. Şimdi ahlâksızlık tabii karşılanıyor ve çok büyük ahlâksızlıklar gözler önünde işlenebiliyor. "İşte o zamanda..." diyor Peygamber Efendimiz, o zamanı, o ilerideki zamanı söyleyerek, sünnete sarılmanın önemini anlatıyor:

"—Benim sünnetime sarılan kimseye şehid sevabı vardır." buyuruyor.

Onun için muhterem kardeşlerim, nerede olursak olalım, toplumumuz ne durumda olursa olsun; istersek Amerika'da, veya Avustralya'da, veya Avrupa'da olalım, nerede olursak olalım, çevremiz nasıl yaşarsa yaşasın, biz Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine sarılmalıyız!..

Bunun çaresi nedir?.. Sahih bir hadis kitabını, yâni herkesin baş tacı ettiği, öpüp başına koyduğu bir hadis kitabını almak, okumak; okuduğunu da uygulamaktır. Yâni, bunun tek başına yapılabilecek, en güzel kullanma şekli budur.

Daha güzel şekli: İslâm'ı güzel bilen ve güzel yaşayan insanlarla bir araya gelip, bir İslâmî toplum oluşturmaktır. O zaman çok daha rahat olur. Hanımlar, çocuklar rahat ederler; büyükler rahat ederler. Çünkü beraberlikten çeşitli faydalar, feyizler, bereketler hâsıl olur.

c. O zaman Sen Kendine Bak!

Üçüncü hadis-i şerif, Ebû Ümeyye eş-Şa'bânî (Rh.A)'ten rivayet edilmiş, diyor ki:[98]

سَأَلْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ: يَا أَبَا ثَعْلَبَةَ ، كَيْفَ تَقُولُ فِي هٰذِهِ الْآيَةِ: عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ . قَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْهَا خَبِيرًا . سَأَلْتُ عَنْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ:

(*Seeltü ebâ sa'lebete'l-huşeniyye*) "Ebû Sa'lebe el-Huşenî'ye ben sordum..." diyor ismini saydığım bu şahıs: (*Yâ ebâ sa'lebeh, keyfe tekùlü fî hâzihi'l-âyeh: Aleyküm enfüseküm*) Kur'an-ı Kerim'de bir ayet-i kerimenin parçası:

عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لاَ يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ (المائدة:١٠٥)

(*Aleyküm enfüseküm lâ yedurruküm men dalle ize'htedeytüm*) "Siz kendi nefsinize dikkat edin, kendinize bakın! Siz hidayet

98 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.526, no:4341; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.257, no:3058; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4014; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.108, no:385; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.358, no:7912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.220, no:587; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.127, no:9731; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X,s.91, no:19980; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.30; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.428, no:753; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Ukùbât*, c.I, s.44, no:41; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIV, s.40; Ebû Sa'lebe el-Huşenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.144, no:5531.

üzere olursanız, sapık olan insanlar size zarar veremezler.” (Mâide: 105) buyruluyor. Bu ayet-i kerimeyi soruyor Ebû Sa’lebe’ye, Ebû Ümeyye isimli şahıs:

“—Bu ayet-i kerimeyi nasıl izah edersin? Ne demek bu?” diye soruyor.

O da cevap vermiş ki: (*Kemâ va’llàhi lekad seelte anhâ habîran*) “Allah’a yemin olsun ki, sen bu soruyu, bu konuyu bilen bir kimseye sormuş bulundun.” demiş. Demek ki, kendisi bunu biliyormuş. Nereden biliyormuş, anlatıyor:

(*Seeltü anhâ rasûlü’llàh SAS*) “Ben de bunu Peygamber Efendimiz’e, ‘Bu (*aleyküm enfüseküm*) ne demek?’ diye sormuştum. O cevabını vermişti. Sen de bana sordun. Bu konuyu bilen bir kimseye sormuş oldun vallàhi.” diye böyle bir kuvvetli üslupla anlatmış. (*Fekàle*) Peygamber Efendimiz’in şöyle buyurduğunu naklediyor bu sahabi, Ebû Sa’lebe el-Huşenî:

ائْتَمِرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنَاهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ حَتَّى إِذَا رَأَيْتَ شُحًّا مُطَاعًا ، وَهَوًى مُتَّبَعًا ، وَ دُنْيَا مُؤْثَرَةً ، وَ إِعْجَابَ كُلِّ ذِي رَأْيٍ بِرَأْيِهِ ؛ فَعَلَيْكَ يَعْنِي بِنَفْسِكَ وَدَعْ عَنْكَ الْعَوَامَّ ! فَإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ أَيَّامًا ، الصَّابِرُ فِيهِنَّ مِثْلُ الْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ ، لِلْعَامِلِ فِيهِنَّ مِثْلُ أَجْرِ خَمْسِينَ رَجُلاً يَعْمَلُونَ مِثْلَ عَمَلِهِ (ت. ه. د. عن أبي ثعلبة الخشني)

(*İ’temirû bi’l-ma’rûfi ve tenâhev ani’l-münkeri, hattâ izâ raeyte şuhhan mutàan, ve heven müttebean, ve dünyâ mü’sereten, ve i’câbe külli zî re’yin bi-re’yihî; fealeyke bi-nefsike ve da’ anke’l-avâm. Feinne min verâiküm eyyâmen, es-sàbiru fîhinne mislü’l-kàbıdı ale’l-cemri, li’l-àmili fîhinne mislü ecri hamsîne racülen ya’melûne misle amelihî.*)

Peygamber Efendimiz’in sözü burada bitiyor. Peygamber SAS Efendimiz’in bu sözlerini İbn-i Mâce ve Tirmizî rivayet etmişler,

hadis-i hasen demişler. Ebû Dâvud da —o da büyük bir hadis alimi— biraz daha bir ilâve ile açıklama yapmış:

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ! أَجْرُ خَمْسِينَ رَجُلاً مِنَّا ، أَوْ مِنْهُمْ ؟ قَالَ: بَلْ أَجْرُ خَمْسِينَ مِنْكُمْ .

(*Kîle: Yâ rasûla'llàh! Ecrü hamsîne racülen minnâ ev minhüm*) “Yâ Rasûlallah, bizden elli adam mı, onlardan mı?” diye soruldu. (*Kàle: Bel ecru hamsîne minküm*) “Hayır, sizden elli kişinin ecri kadar sevap verilir.“ buyurdu.

Şimdi bu hadis-i şerifi açıklayalım. Başı sonu belli olsun diye, ana çerçeveyi böyle söyledikten sonra, açıklamaya geçelim. Peygamber SAS Efendimiz ne buyurmuş:

(*İ'temirû bi'l-ma'rûf*) “Aklın ve şeriatin güzel ve doğru bulduğu, ma'ruf denilen işleri emredin, emr-i ma'ruf yapın! (*Ve'ntehû ani'l-münker*) Aklın ve şeriatin çirkin, kötü olarak değerlendirdiği çirkin olan, kötü olan şeyleri nehyedin, yaptırtmayın!”

Yâni ölçeğe göre çirkin ve kötü... Akla göre kötü, dinimize göre kötü olan. Çünkü bizim dinimize göre kötü olan, bir gayr-i müslimin ülkesinde tabii karşılanabilir ama, bizde kötü... Yâni, bir kâfire göre tabii karşılanabilir ama, mü'mine göre yanlış. Onun için: “Akla ve İslâm'a göre güzel olan şeyi emredin, akla ve İslâm'a aykırı olan şeyi de engelleyin, yapmayın deyin, yaptırtmayın. Emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapın!” demek yâni.

(*Hattâ*) Şimdi burada *hattâ* edatı, şu oluncaya kadar demek. Yâni bunları görünceye kadar: (*İzâ raeyte şuhhan mutâan*) “Peşine takılıp gidilen bir cimriliği; (*ve heven müttebean*) ve nefsin hevâsına uymayı, (*ve dünya mü'sereten*) ahiret bırakılıp da, dünyanın tercih edilmesini görünceye kadar. (*Ve i'câbe külli zî re'yin bi-re'yihî*) Her akıl sahibinin, fikir sahibinin, oy ve görüş sahibinin kendi oyunu beğendiği zamana kadar, emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapın!”

Nasıl emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapacak insan?..

Konuyu bilecek; “Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyuruyor, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde böyle buyuruyor.” diyecek ama; toplum bozuldu, cimrilik var, herkes hevâ-i nefsine uyuyor, ahiret unutulmuş, dünya tercih ediliyor ve herkes kendi fikrini beğeniyor:

“—Benim görüşüm doğru!” diyor.

O zaman artık sen ayet okusan, hadis okusan; adam ayeti, hadisi kabul etmiyor ki, yâni onlara uymaya niyeti yok ki... “O durumu görünceye kadar emr-i ma’ruf, nehy-i münker yap!” buyurmuş Peygamber Efendimiz muhatabına.

“Ama bu durumu gördüğün zaman, (*fealeyke bi-nefsike*) o zaman sen kendine bak! Yâni, başkalarına emr-i ma’ruf, nehy-i münker yapıyorsun, dinlemiyorlar, burunlarının doğrusuna gidiyorlar, İslâm’a aykırı işler yapıyorlar. O zaman sen kendine bak, kendine hâkim ol! (*Ve da’ anke’l-avâm*) Avâmı artık terk et.” Söyledin, dinlemediler; sen vazifeni yaptın.

(*Feinne min verâiküm eyyâmen*) Çünkü sizin arkanızda öyle günler vardır ki, (*es-sàbiru fîhinne mislü’l-kàbıdı ale’l-cemri*) o

zaman sabredenler, İslâm'a sarılanlar sanki ellerine kor ateşi tutmuş gibi olacaklar." Yâni eli yanar ateşi tuttuğu zaman. İşte öyle sabır günleri gelecek ki. İslâm'a tutunanlar eline ateş tutmuş gibi, avucunun içi yandığı gibi, cayır cayır yanacak. Yâni müslüman olmak, müslümanca yaşamak zor olacak.

(*Li'l-àmili fîhinne*) "O günlerde İslâm'ı uygulayan, ibadetlerini yapan kimseye, (*mislü ecri hamsîne racülen*) elli adamın ecrinin karşılığı verilir." Yâni, bir kişiye elli kişinin sevabının karşılığı veriliyor. Kendi amelini yapan daha elli insan varmış gibi, hepsinin yaptığı sevaplar kadar sevap veriliyor. Demek ki, o sabır günlerinde, zor günlerde böyle ibadet ve taati yapan kimselere, elli kişilik sevap veriliyor.

Şimdi, Ebû Dâvud'daki, ilâveye gelelim:

(*Kìle: Yâ rasûla'llİah! Ecrü hamsîne racülen minnâ ev minhüm)* Bu sözleri duyunca sahabe-i kiram, Peygamber Efendimiz'e sordular:

"—Biz sahabelerin içinden elli adam ecri kadar mı ecir verilir; yoksa o devirdeki, o insanların elli tanesinin sevabı gibi mi sevap verilecek?" diye sormuşlar.

Tabii, sahabe nedir?..

خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

(*Hayru'l-kurûnî karnî*)[99] "Devirlerin en hayırlısı benim asr-ı saâdetimdir ve benimle beraber olan insanlardır, yânî sahabedir.

---

[99] İbn-i Hacer, *Tahlîsu'l-Hayr*, c.IV, s.204, no:2130; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.938, no:2509; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1962, no:2533; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.695, no:3859; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.378, no:3594; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.205, no:7222; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.180, no:1777; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.122, no:20174; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.126; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.4; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.52; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.187; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IL, s.52; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.500, no:2221; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.426, no:19833; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.212, no:7229; Hàkim, *Müstedrek*,

(*Sümme'llezîne yelûnehüm*) Sonra onlardan sonra gelenlerdir, yâni tâbiîndir. (*Sümme'llezîne yelûnehüm*) Sonra onlardan sonra gelenlerdir, yâni tebe-i tâbiîndir." buyrulmuştur. Hadis-i şeriflerde bu kesin. Yâni, Asr-ı Saadet'in müslümanları en kıymetli insanlardır. Hiç bir kimse onların derecesine yükselemez. Çünkü, onlar Peygamber Efendimiz'i yüz yüze gördüler, dünya gözüyle gördüler, sohbetlerini dinlediler, öyle feyz aldılar. Onlar kıymetli.

"—Biz sahabelerden elli kişi mi yâ Rasûlallah? Yoksa o devirdeki o insanlardan, o müslümanlardan elli kişi mi?.." diye sorulunca, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Bel ecru hamsîne minküm*) "Hayır, sizin öteki söylediğiniz gibi değil! Aksine sizden elli, yâni sahabeden elli adamın sevabı kadar sevap verilecek." diye, Peygamber Efendimiz müjdelemiş.

Demek ki, aziz ve sevgili kardeşlerim! Müslümanlar bulundukları ülkede, inandıklarından dolayı sıkıntıya uğrarlarsa, sabredecekler. Fitne, fesad, aksine propaganda, reklam, şeytanî şaşırtmacalar, kışkırtmacalar veyahut çevredeki herkesin böyle dünyaya dalması karşısında şaşırıp da;

"—Herkes yaparken, elin aptalı bir ben miyim?" deyip, onlara kapılmayacak. Yâni, toplumun akışına kendisini kaptırmayacak müslüman... Kur'an-ı Kerim'e sarılacak, Peygamber SAS Efendimiz'i sünnet-i seniyyesine sarılacak, öyle yaşayacak!

O zaman, öyle yaşadığı zaman, bir kişiye sahabeden elli kişinin sevabı kadar sevap veriliyor. Öyle yaşadığı zaman, Peygamber

---

c.III, s.535, no:5988; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.212, no:526; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32410; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.549, no:2303; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.220, no:352; Hz. Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, s.267, no:18374; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.121, no:6727; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.27, no:1122; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32413; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.152, no:5673; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.125; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.940, no:1036; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.211, no:4871; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.285, no:2187; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.404, no:32408; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.148, no:383; Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî,* c.II, s.47, no:726; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.180; Ca'de ibn-i Hübeyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.335, no:5475; Ebû Hüreyre RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.245, no:1265; RE. 280/5

Efendimiz'in etrafına hicret etmiş insan gibi sevap kazanıyor. Öyle yaşadığı zaman, şehid olmuş, kanını, canını Allah yoluna feda etmiş insan gibi sevap kazanıyor.

O halde ne yapmamız lâzım?.. Bu güzel hadis-i şerifler bir bakıma müjde, bir bakıma bize yol gösteren hadis-i şerifler. Bu hadis-i şerifleri duyduktan sonra, ne yapmamız gerekiyor?.. Tabii, İslâm'ı güzel öğrenmemiz gerekiyor. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri, İslâm'ı bize en büyük nimet olarak gönderdi. İslâm olmasaydı işte diğer toplumlar gibi, dünyanın başka ilkel kabileleri, vahşiler, kötü adetleri yapan, uygulayan hayret ettiğimiz, uzak durduğumuz milletleri var, onlar gibi olabilirdik.

İslâm büyük nimet ve Peygamber Efendimiz'in gelmesi mü'minler için rahmettir. Peygamber Efendimiz'in Mescid-i Saadet'inde şöyle mihraba yakın yerde yazılmış ki, Peygamber Efendimiz'in isimlerinden birisi de *Rahmetün li'l-mü'minîn*, yâni mü'minlere rahmettir.

İslâm mü'minler için rahmettir. Kur'an-ı Kerim bizler için rahmettir. Peygamber Efendimiz SAS bizzat, bizler için rahmettir. Biz o rahmetlere, nimetlere mazhar olmuş insanlar olarak ne yapmalıyız?.. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmeliyiz, Peygamber Efendimiz'i tanımalıyız, hadis-i şeriflerini öğrenmeliyiz ve böylece Allah'ın insanı nasıl sevdiğini; nasıl düşünüp, nasıl davranan insanı sevdiğini doğru olarak algılamalıyız.

Çünkü bu devir, işte fikirlerin çoğaldığı bir devir. Herkesin kendini beğendiği, kendisini doğru sandığı bir devir. Herkes başkalarını da o tarafa çekmeye çalışıyor. Ama basiretli bir insan, bilge bir insan, bilgin bir insan yanlış olduğunu çok açık olarak görüyor uzaktan:

"—Yanlış yapıyor bunlar!" diyor ama, söz dinletemiyor.

O halde biz ne yapacağız?.. Kur'an-ı Kerim'i bu günden itibaren, bu sözleri duyduğumuz günden itibaren daha iyi bir öğrenmeye gayret edeceğiz! Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini, daha bir uygulamak aşkı ve şevkiyle, dikkatle dinleyeceğiz, okuyacağız ve hayatımıza uygulayacağız! Allah'ın sevdiği, sàlih, hàlis, muhlis, àbid, zâhid, âşık, sàdık bir kul olmaya gayret edeceğiz.

Böyle yaşayacağız ki, hayat imtihandır. Böyle yaşayıp Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna vardığımız zaman, sevenin sevdiğine kavuştuğu gibi bir kavuşma günü olsun, *şeb-i arus* olsun... Tabii Cenâb-ı Hak kendisini seveni sever. Kendisinin rızasını düşünenden râzı olur. Kendisinin rahmetini umanı, rahmetine erdirir. Kendisinden cenneti isteyeni, cennete sokar. Kendisinden cehenneme atılmaktan sığınanı, atılmamayı isteyeni de cehennemden korur. Hadis-i şeriflerde bu müjdeler verilmiş.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi cehenneminden, kahrından, gazabından, azabından, ikàbından, uzak eylesin... Rahmetine erdirdiği, sevdiği, râzı olduğu kulların zümresine dâhil eylesin... Hem sàlih insanlar olarak yaşayalım, bir... Hem de bundan daha güzel bir rütbe var; muslih insan olalım! Yâni, başkalarını da ıslah etmek için, başkalarını da doğru yola getirmek için, başkaları da sàlih insan olsun diye çalışmak... O daha yüksek bir mertebedir.

Yâni, daha cevval, daha faal olalım, İslâm'a daha çok hizmet edelim!.. Önümüzdeki günler, önümüzdeki çağlar inşâallah, İslâm çağıdır. İslâm'ı insanlara götüren insanlardan birisi de biz olalım, o sevapları biz alalım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri, gayretinizi, aşkınızı, şevkinizi ziyade eylesin... Sevdiği şekilde yaşamanızı nasib eylesin... Sevdiği işleri yapmanızı nasib eylesin... Hayırlı, uzun ömürlerle muammer eylesin... Ahirete irtihâl ettiğiniz, göçtüğünüz zaman cennetlik eylesin... Arkanızda da, sevap kazanmanızı devam ettiren hayırlı evlâtlar, hayırlı eserler, hayırlı müesseseler, hayrât u hasenât bırakmayı nasib eylesin... Cümlenizi rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

25. 08. 2000 - Medine

18. İYİLİĞİ EMRETME, KÖTÜLÜĞÜ ENGELLEME GÖREVİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri nice cumalara, mübarek günlere sağlıkla, afiyetle eriştirsin... İslâm'ı ve müslümanları aziz kılsın... Kötü insanları, zalimleri, fâsıkları, fâcirleri ıslah etsin... Islahı mümkün olmayanlara, kendisi ne muamele edeceğini bilir. Bizi şerlilerin şerrinden korusun...

a. Kötülüğü Engelleme Görevi

İbnü'n-Neccar'ın Cerîr RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerifle sohbetime başlamak istiyorum. Peygamber SAS buyurmuş ki bu hadis-i şerifte... Sayfayı besmeleyle, kur'a ile açtım. Ön düşüncelerle konu seçerek değil de, bakalım buradan hangi konular gelecek diye, tevekkül ederek açtım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz SAS:[100]

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ فِي قَوْمٍ ، يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي ، يَقْدِرُونَ عَلَى
أَنْ يُغَيِّرُوا عَلَيْهِ ، فَلاَ يُغَيِّرُوا ؛ إِلاَّ أَصَابَهُمُ اللهُ بِعِقَابٍ قَبْلَ أَنْ يَمُوتُوا

(ابن النجار عن جرير)

[100] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.526, no:4339; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.537, no:302; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.332, no:2382; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.17; Saîd ibn-i Mansur, *Sünen*, c.IV, s.1650; Cerîr RA'dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4009; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.364, no:19250; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19979; Cerîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.164, no:5592; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.116, no:20346.

RE. 378/9 (*Mâ min ehadin yekûnü fî kavmin ya'melü fîhim bi'l-meàsî yakdirûne alâ en yugayyirû aleyh, felâ yugayyirû; illâ esàbehümü'llàhu bi-ikàbin kable en yemûtû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mà kàl, ev kemà kàl.*

Bu hadis-i şerif kişiyle, toplumla ilgili; kişinin toplumla ilişkileriyle ilgili, davranışlarıyla ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyorlar:

(*Mâ min ehadin*) "Hiç bir adam, hiç bir kişi, hiç bir fert yoktur ki, (*yekûnü fî kavmin*) bir toplumun içinde, bir insan topluluğunun arasında yaşıyor olsun da, (*ya'melü fîhim bi'l-meàsî*) o toplumun içinde isyanlar, günahlar, yâni Allah'a isyan cinsinden olan çeşitli suçlar, pis işler, kötü işler yapsın..."

Meàsî, ma'sıyet kelimesinin çoğulu; *ma'sıyet* de isyan kelimesiyle aynı kökten. *İsyan*, *fi'lan* vezninde masdar; *ma'siyet* de masdar-ı mîmî'si. İkisi de, netice itibariyle Allah'ın emrine karşı gelmek, dolayısıyla günah demek oluyor. Ama bir takım bölgelerin, bir takım toplulukların genel yönetime isyan etmesi değil de, kulun Allah'ın emrini tutmayıp, Allah'a karşı gelmesi, ona isyan etmesi; dolayısıyla günah mânâsına geliyor.

"Bir kavmin içinde bir insan var ve onların arasında günahları işliyor. Kavmin içinde, kavmin gördüğü anladığı, bildiği şekilde aldırmadan, pervâsız günahları işliyor. (*Yakdirûne alâ en yugayyirû aleyhi*, *felâ yugayyirû*) Bu günahı işleyen kişiyi de, kavim değiştirmeye muktedir, yâni engellemeye muktedir, men edebilirler ama men etmiyorlar. Kişinin günah işlemesine aldırış etmiyorlar ve durdurmuyorlar. Günah işlemesini engellemiyorlar. (*İllâ esàbehümü'llàhu bi-ikàbin kable en yemûtû*) O toplum ahirete göçmeden evvel, ölmeden evvel, o toplumun fertlerinin hepsi, Allah'ın bir kahrına, ikàbına, cezasına dünyada da mâruz kalırlar. Allah onlara dünyada da bir ceza verir."

Şimdi burada mesele şu: Kavim aslında kötülüğü işlemiyor. Kavim, diyelim ki İslâmî bir toplum. İçlerine bir adam gelmiş, uzaktan gelmiş, beriden gelmiş veya aralarından çıkmış bir kimse. Neyse... Bu bir takım günahlar işliyor. Topluluk istese ona, "Yapma, ayıptır, günahtır, yanlış yapıyorsun!" diyebilecek, ama demiyor, aldırmıyorlar. Belki bir kişidir diye önemsemiyorlar veyahut da günah işlenmesinden herhangi bir tedirginlik

duymadıkları için karışmıyorlar, müsamaha ediyorlar. Hangi sebeple ise, engellemiyorlar. Ama engellemek isteseler, yapma deseler yaptırmayacaklar. Engelleyebilecekler ama, engellemiyorlar.

O zaman bu kavme, bu engellemeyen insanlara, günahı işlemedikleri halde, günahı engellemedikleri, günah işleyeni alıkoymadıkları, men etmedikleri için, ölmeden evvel bir ilâhi cezayı Allah onlara gönderir.

Buradan şunu görüyoruz ve pek çok hadis-i şerifler var bu konuda: Bir müslüman toplumuyla ilgilenir, toplumun düzeniyle, temizliğiyle, yönetimiyle ilgilenir... Biz dergiler çıkarttığımız zaman, tabii dergilerimizin dinî bilgileri vermek konusunu en önemli konu olarak öne aldığı muhakkak. Ama tabii, ülkenin çeşitli meseleleriyle karşılaştığımızda, onlara ait İslâm'ın hükmü nedir, Kur'an'ın emri nedir? Peygamber Efendimiz'in bu konuda hadis-i şerifleri var mıdır, tavsiyesi nasıldır?" diye fikir yürütüyor ve konuşuyorduk. Bize hasım dergilerden, haftalık, aylık siyasi dergilerden itiraz geliyordu. Sözlü ve yazılı tarizler geliyordu:

"—Yâ siz madem dindarsınız, dindar kişilersiniz, dinî dergiler çıkartıyorsunuz; dünya işlerine ne karışıyorsunuz?" diyorlardı.

Bu, İslâm'ı bilmediklerinden kaynaklanan bir yanlış itiraz tabii... Çünkü İslâm, insanın sadece bir yönüyle, sadece ibadetiyle ilgilenen bir din değil. Yâni, sadece namaz kılsın, sadece oruç tutsun, hacca gitsin, işte ibadet dediğimiz fiilleri, işleri yapsın... Sadece bununla ilgilenen bir din değil. İslâm hayata yeni bir görüş getiriyor, yeni bir yorum getiriyor, yeni bir hayat tarzı teklif ediyor insana.

Diyor ki: İnsanların hepsi tarağın dişleri gibi Allah katında eşittir. Ne siyahın beyaza üstünlüğü vardır, ne beyazın siyaha üstünlüğü vardır. Ne Arab'ın Acem'e üstünlüğü vardır, ne Acem'in Arab'a üstünlüğü vardır. İnsanlar eşittir. Hazret-i Adem'in evlatlarıdır. Hazret-i Adem de topraktandır, asılları topraktan, yâni hepsi eşittir. Birisi ötekisine zulüm etmemeli, baskı yapmamalı, hakkını çiğnememeli...

İslâm'ın en önde durduğu hususlardan birisi, zulmü engellemektir. En çok, "Zulüm yapmayın!" diye zulmü yapmamayı tavsiye eder insana...

Zulüm de, insanın her türlü haksızlığıdır. Her türlü haksızlığa zulüm denir. Yâni odanın içinde, kendi başına, hiç kimse yokken hatalı bir iş yapsa bile; ikinci bir şahıs yok, ezilen, baskı altında kalan, canı yanan ikinci bir şahıs yok; tek başına odada bir günah işlese bile, o yine zàlimdir, kendi nefsine zulmetmiştir. Neden?.. Kötü kul olduğundan, ahirette cezasını çekecektir de, kendisini mahvediyordur. Onun için, (*zàlimün li-nefsihî*) oluyor. Kendisine karşı zulmeden ikinci bir şahıs olmadığı halde, dağ başında çoban olsa bile, kendisine karşı bir günah işlediği zaman, o da zàlim olmuş oluyor.

İslâm zulmü istemiyor. En tabii sıralama, bölen sırasına göre sıralamamız gerekirse, İslâm ilk önce doğru inancı istiyor. Şirki, yâni putlara ve sâireye tapıp Allah'a şirk koşmayı şiddetle reddediyor. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki:

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (لقمان:١٣)

(*İnne'ş-şirke lezulmün azîm*) "Şirk koşmak çok büyük bir zulümdür." (Lokman, 31/13)

Bakın, itikaddaki bir yanlışlığı da, İslâm zulüm olarak tarif ediyor. Çünkü ondan, gerçekten bir sürü başka zulümler çıkıyor. Adam sapıttığı için, yanlış kurallardan dolayı, götürüyor karısını mâbedde yakıyor, tanrıya kurban ediyorum diyor. Kavmin içinden seçilmiş en güzel kızı Nil nehrine atıyorlar:

"—Nil nehri bize kızma, al sana bir kız veriyoruz!" diyorlar vs.

Yâni, bâtıl bir inançtan bir sürü toplumsal suçlar, günahlar, haksızlıklar çıktığı için, puta tapmak, yanlış inanç, çok büyük bir zulüm oluyor.

Cenâb-ı Hak Erhamü'r-rahimîn olduğundan, kullara rahmetiyle muamele ediyor. Ve rahmetine aykırı işlerin yapılmasına rıza göstermiyor. Onun için, önce itikad doğru olacak; bir... Ondan sonra, kişilere zulmedilmeyecek, kimse kimseye zulmetmeyecek. Hakkàniyet olacak, adalet olacak, zulüm olmayacak. Bunu emrediyor.

Ondan sonra, kişilerin birbirleriyle muamelesinde dürüstlük olacak, sözü doğru olacak, özü doğru olacak. Allah'ın kendisini gördüğünü, bir gün mahkeme-i kübrâda hesap vereceğini düşünerek hareket edecek. Her şeyi vicdanına danışarak, elini vicdanına koyarak insafla, adaletle halledecek. Bunu emrediyor.

Kuvvetli ve çok yönlü temizliği emrediyor. İtikadın temizliği, gönlün temizliği, bedenin temizliği, çevrenin temizliği... Çeşit çeşit... Yâni, İslâm'ın o kadar güzel prensipleri, esasları, tavsiye ettiği öğütleri var ki, saysak, ulaştırabilsek, anlatabilsek bütün cihan halkı müslüman olur. Ama biz müslümanlar bu cevheri güzel anlatamadığımız için, müşteri yok diyoruz ve insanlar maalesef yanlış yanlış inançlara kapılıyorlar. Bazen, bir sapık insan bunları derliyor, topluyor üç yüzünü, beş yüzünü bir ormana götürüyor, hepsi intihar ediyor, yakıyorlar kendilerini... İşte buyurun, bâtıl bir inancın ne kadar büyük bir zulüm getirdiğinin 20. Yüzyıl'daki misali...

Şimdi, müslüman kendisine zulmetmeyecek, bir... İkincisi; toplumda başkasının zulmetmesine de meydan vermeyecek, zulmün de karşısına çıkacak. Günahın, haramın, haksızlığın, zulmün yapıldığı yerde, müslüman onu engellemeye çalışacak.

"—Hocam, bu senin böyle fantezin midir? İslâm'ı güzel göstermek için söylediğin övücü sözler midir? Yoksa gerçek mi?.."

Evet, gerçek! Çünkü, "Müslümanın yapması gereken farzlar nelerdir?" diye anlatan kitapların hangisine baksanız, Kur'an-ı Kerim'in mealini okusanız, "Emr-i bi'l-ma'ruf ve nehy-i ani'l-münker müslümanların boynunun borcudur, farzdır." diye orada görürsünüz.

"El-emru bi'l-ma'ruf, ve'n-nehyü ani'l-münker" ne demek?.. Müslüman iyiliği emredecek, yaptırmaya çalışacak, iyiliği yaymaya çalışacak. Kötülüğü de engellemeye, önlemeye çalışacak. Ya fiilen yaptırtmayacak, ya nasihat olarak söyleyecek, ya da gönlüyle buğz edecek ki, bu da imanın en aşağı derecesi. Çünkü imanı bile ortaya koyamıyor.

Kendisi zulmetmeyecek ama başkası zulmederse ona da müsaade etmeyecek. Kendisi günah işlemeyecek ama başkasının da günah işlemesine izin vermeyecek. Nasıl bir şefkatli baba çocuğunun sigaraya alışmasını istemiyorsa, içkiye alışmasını istemiyorsa; daha kötüsü, uyuşturucuya alışmasını hiç istemiyorsa; bir anne kızının kötü yollara düşmesini hiç istemiyorsa... Bunun gibi, toplumda bulunan öteki insanlar da bizim bir kere Hazret-i Adem'den kardeşlerimiz, bütün insanlar kardeş. Ne kadar güzel, İslâm ne kadar güzel anlatıyor. Kardeşimizin kötülüğünü istememememiz lâzım!..

Karşımızda bir kadın varsa, ya annedir; annelere hürmet edilir. Ya birisinin eşidir; eşlere, evlilere saygı gösterilir hürmet edilir. Ya da birisinin kızıdır; kendi kızımızı nasıl korumak isteriz, kız da korunacak, saygı duyulacak bir şey meselâ... Peygamber Efendimiz böyle anlatıyor. Yâni bütün imkânlarını, kötülük yollarını kapatarak anlatıyor. Yâni kötülük yapamazsın; çünkü ya annendir, ya birisinin eşidir, ya birisinin kızıdır. Sen böyle bir şeyin kendine yapılmasını ister misin?..

Şimdi toplumdaki kardeşlerimizin de kötülük yapmamasına dikkat edeceğiz. Peygamber Efendimiz'in nükteli bir hadis-i şerifini hatırlayın. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[101]

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ : تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (خ. ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Din kardeşine zàlim de olsa yardım et, mazlum da olsa yardım et!"

(*Kîle*) Sahabe-i kiram derhal öğrenmek maksadıyla soruyorlar:

(*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah! Mazlum kardeşime yardım etmeyi anladım; çünkü zulme uğruyor, tabii ona yardım edeceğim. (*Fekeyfe ensuruhû zàlimen*) Pekiyi, zalim kardeşime nasıl yardım edeyim?.. Yâni zulüm kötü değil mi?"

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyuruyor ki... Fakat ne kadar önemli! Hem ifade ne kadar tatlı, hem ne kadar dikkat çekici, ne kadar önemli bir kural: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) "O kardeşinin

---

[101] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

zulüm yapmasını engellersin, (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır."

Çünkü hakîkaten, zulmü işlediği zaman belâsını bulacak. Allah dünyada, ahirette zalimi kahreder, mahveder. Ona yaptırmamak; ona yardım, ona iyilik o...

Yâni, afyona alışmış, esrara alışmış bir insana böyle emniyetin, bütün uluslararası teşkilatların, böyle esrar kaçakçılarını engellemek için koşuşturması neden?.. Toplumlar sonunda helâk olmasın diye. Çünkü uyuşturucu müptelâsının sonunun ne kadar acı, ne kadar feci olduğunu bildikleri için, engellemeye çalışıyorlar.

İşte bunun gibi, müslüman kendi toplumunda kötülüğün yapılmasına da izin vermez. Müsamaha etmez, müsaade etmez, yardım etmez. O zaman böyle bir toplum, meleklerden müteşekkil bir toplum olur. Ne kadar güzel! Yâni bütün toplum iyiliği emrediyor, iyiliğin yapılmasına yardımcı oluyor. Kötülüğü engelliyor, yapmıyor ve yaptırtmıyor.

Eğer yaparsa, tabii kendi suçu işlediği için cezayı çekecek. Yok kendisi yapmıyor, karışmıyor; "Öbür tarafta başkası yapıyormuş, bana ne?" diyor. O da suç, o kötülüğü de yaptırmayacak. Kendisi yapmadığı gibi, başkasına da o kötülüğü yaptırmayacak. İşte bu hadis-i şerif onu anlatıyor.

Bu izahtan sonra metnini bir kere daha okuyalım ki, buradaki harekelerin kazınması, değişmesinden dolayı yanlış okuyuştan dolayı bir şey olmasın, çünkü hadis-i şeriftir, çok önemli:

مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ فِي قَوْمٍ ، يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي ، يَقْدِرُونَ عَلٰى أَنْ يُغَيِّرُوا عَلَيْهِ ، فَلاَ يُغَيِّرُوا ، إِلاَّ أَصَابَهُمُ اللهُ بِعِقَابٍ قَبْلَ أَنْ يَمُوتُوا

(*Mâ min ehadin yekûnü fî kavmin, ya'melü fîhim bi'l-meàsî, yakdirûne alâ en yugayyirû aleyh, felâ yugayyirû, illâ esàbehümü'llàhu bi-ikàbin kable en yemûtû.*)

"Hiç bir kişi yoktur ki, bir kavmin içinde günahları işliyor. Kavim, o kişinin günahları işlemesini engellemeye muktedir

oldukları halde engellemiyorlar. O zaman, böyle yaptıkları için, ölmeden evvel Allah onları bir cezaya çaptırır, bir ilâhî cezaya uğratır." buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Ne kadar güzel! Bu hadis-i şerifi iyice hafızanızda tutarsanız, yakınlarınıza, arkadaşlarınıza, dostlarınıza anlatırsanız; bu hadis-i şerif yaygınlaşır ise, toplumun güzelleşmesine ne kadar faydalı olacak, değil mi?..

Yâni, bir kimsenin kötülük yapmasına müsamaha yok. Sigarayı atmayacak, ormanı yakmayacak, yere tükürmeyecek, falancaya zulüm yapmayacak, yol kesmeyecek, hırsızlık yapmayacak... Çünkü bütün insanlar engelliyor, yaptırtmıyorlar, "Öyle şey olmaz!" diyorlar. Öyle bir toplum ideal toplum, arzu edilen, hayal edilen, temenni edilen bir toplum... Bu hadis-i şerif İslâm'ın güzelliğini, ne kadar güzel bir din olduğunu, çok güzel belgeleyen bir hadis-i şeriftir. Bunu ezberleyin ve lütfen, her yerde her zaman anlatın!

b. Yöneticinin Sorumluluğu

Aynı sayfada çıkmış olan diğer hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[102]

مَا مِنْ أَحَدٍ يَلِي أَمْرَ عَشَرَةٍ فَمَا فَوْقَ ذٰلِكَ ، إِلاَّ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلٰى عُنُقِهِ ، يَفُكُّهُ عَدْلُهُ ، أَوْ يُوثِقُهُ إِثْمُهُ (أبو سعيد في القضاة عن أبي أمامة)

RE. 378/7 (*Mâ min ehadin yelî emra aşeratin femâ fevka zâlike, illâ ye'tî yevme'l-kıyâmeti mağlûleten yedühû ilâ unükıhî,*

---

[102] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.267, no:22354; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.172, no:7720 ve 7724; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.629, no:599; Zehebî, *ed-Dînâr*, c.I, s.36, no:9; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.38, no:14684 ve s.50, no:14720; *Mecmau'z-Zevâid*, c.V, s.369, no:9033; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.116, no:20347.

yefükkühû adlühû ev yûsikuhû ismühû.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mà kàl, ev kemâ kàl.*

Ebû Ümâme RA'dan rivayet edilmiş olan bu hadis-i şerifi de, iyice bellemenizi tavsiye edeceğim. Bu da aynı şâheser kurallardan birisini gösteren, deminki gibi aynı değerde, güzel bir konuyu işleyen hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Mâ min ehadin*) "Hiç bir kişi yoktur; (*Yelî emra aşeratin femâ fevka zâlike*) on kişinin veyahut ondan daha fazla insanın başında, onların bir işinin âmiri olmuş, onların başına geçmiş, idarecisi olmuş, yöneticisi olmuş, toplumun işini yapan bir kişi olmuş..."

Veliye-yelî-velâyeten; bir işi yapmak. Meselâ şehrin işini yönetene de *vâli* deniliyor, bu kökten ism-i fâil sîgası oluyor. Biz meselâ şehrin yöneticisine *vali* deriz de, kasabanın yöneticisine *kaymakam* deriz. O da, valinin makamına kàim vekil demektir aslında. Valinin namına orada işleri yürüten kimse demektir. Köyde olunca *muhtar* diyoruz, seçilmiş insan mânâsına. Arapça'da ise, bir işin başına geçmiş, o işi götüren kişi demek bu.

"Hiç bir kişi yoktur ki, on kişinin başına geçmiş, onların işlerini görüyor veya on kişiden fazla..." En aşağısı on kişi demek gibi. (*İllâ ye'tî yevme'l-kıyâmeti mağlûleten yeduhû ilâ unukıhî*) "Kıyamet günü eli omuzuna, boynuna bağlanmış, kelepçelenmiş, zincirlenmiş olarak gelir."

Demek ki, o zamanın usûlüne göre, esirleri öyle götürüyorlarmış. Zaman zaman usüller değişiyor. Belki ülkelerde ve devirlerde, bölgelerde de adetler değiştiği için öyle oluyor. Suçlu yakalandığı zaman nasıl götürülür?.. Polisler kelepçe geçirirler eline, iki bileğinden elleri birbirine bağlanmış olur. İki eli bağlı olduğu için koşamaz, kaçamaz. Gitse bile, kaçsa bile yakalanır. Eliyle bir saldırıda bulunamaz... Tabii ellerin arkaya kelepçelenmesi de mümkün. Bu biraz daha işini zorlaştırır...

Demek ki o devirde, Peygamber Efendimiz'in devrinde, eller boyuna bağlanıyormuş. Tabii o zaman boynuna bağlı olunca; elleri ensesine, boynuna bağlanmış bir esir göz önüne getirin... İşte on kişiye ve daha fazlasına yönetici olarak geçmiş hiç bir kimse yoktur ki, kıyamet günü elleri böyle boynuna bağlı olarak mahşer yerine gelmiş olmasın. Böyle elleri bağlı getirilir.

“—Aaa, bu valiydi! Aaa, bu kaymakamdı! Aaa, bu muhtardı, bu genel müdürdü, bu bilmem şuydu, buydu!..”

Her neyse... Yâni mü’min. Mü’min olduğu halde, mahşer yerine böyle elleri boynunda bağlanmış esir gibi, suçlu gibi getirilir.

(*Yefükkühû adlühû*) “Adaleti, bu boynuna bağlı elleri çözdürtür.” Ne demek?.. Eğer bu yöneticiliğinde adaletle, insaflı, dürüst davranmışsa, elleri çözülür. Ama mahkeme-i kübrâya kadar gelirken elleri bağlı gelir. Yöneticilik zor, yâni sorumlu. (*Yefükkühû adlühû*) “Adaletli hareket etmiş ise, adaletli hareket etmesi bu bağların çözülmesine sebep olur.”

(*Ev yûsikuhû ismuhû*) “Yahut da günah işlemişse, yâni yöneticiliği kötü yapmışsa, o zaman da bağları daha çok bağlandırır; sımsıkı sarılmasına, bağlanmasına yol açar.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Hadis alimleri de bunu, kadılarla ilgili bölümde almışlar, kaydetmişler. Hakim, kadı, adaletle hareket edecek. O da çünkü mahkeme işlerinin, insanların birbirleriyle ihtilâflarının çözülmesinde görevlendirilmiş oluyor. Ama bu, sadece adalette çalışan insanlarla ilgili bir hadis olduğunu göstermez. Her dalda, yâni on kişi ve daha fazla insanın başına, yönetici olarak seçilmiş her kimsenin durumu budur.

Allah yardımcı olsun... Hazret-i Ömer gibi adalet etmelerini nasib etsin... Dürüst olmayı nasib etsin... Tertemiz davranmayı nasib etsin... Böylece Allah’ın rızasını kazanmayı nasib etsin Allah bütün idarecilere...

Çünkü idareciler iyi olunca, toplumları iyi yönetirler. Toplumlar ve dünya iyi olur. İdareciler kötü olursa, bir devleti, bir milleti batırabilirler. Büyük belâları başına sarabilirler. İşte meselâ, Musolini’nin, Hitler’in davranışları... İşte meselâ, Filipinler’de Markos’un durumu... Bunun gibi gazetelerden, dergilerden okuduğunuz şeyleri hatırlayın!..

c. Ölen Herkesin Pişman Olması

Üçüncü hadis-i şerif yine aynı sayfadan, Abdullah İbnü’l-Mübârek’in, Tirmizî’nin, Ebû Nuaym’ın, Beyhakî’nin Ebû Hüreyre

RA'dan rivayet ettikleri üçüncü hadis-i şerif. Bu da çok önemli, bunu da ezberleyin!

Biliyorsunuz, 40 hadis ezberlemekle ilgili rivayetler var... Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[103]

مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثاً ، بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهاً عَالِماً

(عد. عن أنس)

(*Men hamele min ümmetî erbaîne hadîsen*) [Benim ümmetimden kim kırk tane hadis-i şerifi ezbere bilirse, (*beasehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti fakîhen àlimen*) Allah onu kıyamet gününde, fakîh ve alim olarak haşr eder.] Yâni, alimler ve fakihler zümresine katar, onlardan eyler

Başka bir rivayette de şöyle buyruluyor:[104]

مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا فِيمَا يَنْفَعُهُمْ مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ ،

بُعِثَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْعُلَمَاءِ (هب. عن أبي هريرة)

RE. 419/1 (*Men hafiza alâ ümmetî erbaîne hadîsen fîmâ yenfeuhüm min emri dînihim*) [Kim ümmetime dînî konularda faydalı olması için kırk tane hadis-i şerifi ezberlerse, (*büise*

---

103 İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.56; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.125, no:181; Enes ibn-i Malik RA'dan.

104 Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.II, s.270, no:1725; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.45, no:595; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.150; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1081; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.483, no:8840; Nüveyre RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.II, s.270, no:1726; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.133; İbn-i Asâkir, *Erbaùne Hadîsen*, c.I, s.21, no:1; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.134; İbn-i Asâkir, *Erbaùne Hadîsen*, c.I, s.22, no:2; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

yevme'l-kıyâmeti mine'l-ulemâ') o kimse kıyamet gününde alimler zümresinden ba'solur.]

Kırk hadisi ezberinde bilen kimseyi, Allah mahşer gününde alimlerden bir kimse olarak diriltir, haşr eder. Onun için, çocuklarınıza hadis-i şerifleri öğretin!

Benim Avustralya'daki cemaatimden, ihvanımızdan bazılarının çocuklarını anlattılar bana, küçücük çocuk, "Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk buyuruyor ki..." filân diye, annesi babası öğretmiş, hadis-i şerifi tıkır tıkır söylüyormuş. Küçükler söylerse, büyüklerin çok daha şuurlu bir şekilde öğrenmesi uygun olur.

Gelelim bu hadis-i şerifin metn-i mübarekine, bakalım Efendimiz SAS nasıl buyurmuş:[105]

مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ إِلاَّ نَدِمَ: إِنْ كانَ مُحْسِناً ، نَدِمَ أَنْ لاَ يَكُونَ ازْدَادَ ؛ وَ إِنْ كانَ مُسِيئًا ، نَدِمَ أَنْ لاَ يَكُونَ نَزَعَ (ابن المبارك ، ت. حل. ق. في الزهد عن أبي هريرة)

RE. 378/12 (*Mâ min ehadin yemûtü illâ nedime: İn kâne muhsinen, nedime en lâ yekûne izdâd; ve in kâne müsîen, nedime en lâ yekûne nezea.*)

Bu da kısa bir hadis-i şerif. Bu da anlamı deryalar kadar geniş. Güzel bir konuyu bize hatırlatıyor, bizi uyarıyor Peygamber Efendimiz:

(*Mâ min ehadin yemûtu*) "Ölen hiçbir kimse yoktur ki, (*illâ nedime*) pişman olmasın. Bütün ölenler, hepsi öldüğü zaman

---

105 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.603, no:2403; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.178; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.11, no:33; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.34, no:6106; Beyhakî, *Kitâbü'z-Zühd*, c.II, s.279, no:716; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.412; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1061, no:42716; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1741, no:2744; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.117, no:20348.

pişman olacak.” diyor. “Ölüp de pişman olmayan hiç bir kimse yoktur.” buyuruyor.

“—Nasıl olur, iyiler var, kötüler var, mübarek insanlar var, evliyâullah var, peygamberler var?..”

(*İn kâne muhsinen*) “Eğer hayatını güzel geçirmiş, iyilikler yapmış, muhsin kullardan ise; (*nedime en lâ yekünne’zdâde*) ‘Niye çok daha fazla iyilik yapmadım?’ diye pişman olacak. ‘Niye hayatımın bazı dakikalarını, günlerini, zamanlarını biraz boş geçirdim, niye o zamanlar ibadet etmedim?’ diye, ömrünün boşuna geçmiş zamanlarına nedâmet gösterecek iyi insan.”

(*Ve in kâne müsîen*) “Eğer günahkâr, kötülük yapan bir insan ise; (*nedime en lâ yekûne nezea*) ‘Niye ben bu kötülükten elimi çekmemişim, niye yapmaya devam etmişim, niye iyi kul olmamışım?’ diye, pişman olacak.” Asıl pişmanlığı tabii onlar duyacak.

Allah bizi böyle günahkârlardan etmesin... Burada bizi ilgilendiren nokta, iyi insanların da pişman olması meselesidir. İyi insanlar da pişman olacak... Neden?.. Hayatını tam verimli geçirmediği için.

Hani biliyorsunuz, deniliyor ki:

“—Falanca hastane %70 kapasiteyle çalışıyor.”

Yâni ne demek?.. Yüzde yüz tam hizmetini vermiyor, %30 boşluk var.

“—Fabrika %50 kapasiteyle çalışıyor.”

Ne demek? Yâni fabrika tam çalışsa, malı satılsa; isterse şimdi üretiminin bir misli daha fazla yapabilir ama, satış olmadığından, şu bu sebepten az çalışıyor.

Şimdi müslümanlar da, “Ben müslümanım!” diye kasılabilir. Kendisine rehavet gelebilir, rahatlık gelebilir: “İşte ne var yâni?..” diyebilir. Birileri vardı, bana böyle söylüyorlardı:

“—Ne var yâni?.. Ne varsa yapıyoruz. Ne duyduysak yapıyoruz. Yâni varsa bir şey, söyle onu da yapalım!..”

İyi ama, bir anını bile boş geçirdiği zaman pişman olacak insan. Halbuki bizim günlerimiz kahvelerde, stadyumlarda, yazlıklarda, kışlıklarda, nerelerde nerelerde, nasıl boş geçiyor!..

Kendini bilen, Allah'tan korkan insanlardan bazıları, yemekle vakit çok geçiyor diye, sulu bir şeyi karıştırır, içerlermiş hemen öyle. Yâni, çiğneyeceğim diye zaman harcayıp da, zamanım hebâ olmasın diye hemen içer, ondan sonra çalışmasına devam ederlermiş.

Rahmetle analım Ali Ya'kub Hocamız'ı da... Çok mübarek, çok dürüst bir alim idi. Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin, ruhları şâd olsun... Arkadaşına anlatmış: Mübarek, Mısır'da kütüphane müdürlüğü yaptığı zamanlar, Bardağın içine üç dört tane hurma koyuyormuş, suyun içine; daireye gidiyormuş. Sonra gelinceye kadar, hurmalar suyun içinde iyice yumuşuyormuş ve suyu şerbet yapıyormuş. Eve gelince onu içiyormuş, hurmaları yiyormuş. Yemek bu. Bir daha koyuyormuş, gene yemek bu... Yâni hurmayla, suyla idare ediyormuş.

Tabii başka yemekleri yemeğe gücü yettiği halde, imkânı olduğu halde; "Ben oraya iki saat, bir saat harcayamam!" diye, sıvı yiyeceği yeyiverip çalışmasına devam etmek, zamanın kıymetini çok iyi anlamak demek.

Halbuki bizler, hem kendimize döndürelim nazarlarımızı, hem de başkalarına bakalım: Ne kadar çok zamanlar harcıyoruz. Yapmamız gereken işleri yapmıyoruz. Değerlendirilecek vakitleri değerlendirmiyoruz. “Haftanın iki günü tatil.” diyoruz, “Çalışma bitti, işte bundan sonra tamam.” diyoruz. Ayaklarımızı uzatıyoruz, “Dairede çalıştım, yorgun geldim.” diyoruz. Yazın bir ay, iki ay tatil diyoruz... vs. Halbuki ömür çok kıymetli, çok aziz. Geçen zamanlar bir daha geri gelmiyor ve ondan sonra insanlar pişman olacak.

Bu hadis-i şeriften aldığımız derse göre, ne yapmamız lâzım?.. Hiç bir zamanımızı boşa geçirmememiz gerekir. Daima hayırlı, verimli, sevaplı bir çalışma içinde olmalıyız. Bu nedir?.. İslâm’ı öğrenmek, İslâm’ın emirlerini, yasaklarını hayatında uygulamak, İslâm’ı başkalarına öğretmek, başkalarına hayırlı işler yapıp hayır dualarını almak; millete, ümmete, Kur’an-ı Kerim’e, dine hizmet etmek, Allah’ın rızasını kazanmak; böyle huzuruna yüzü ak, alnı açık varmak...

Allah bunu cümlemize nasib eylesin... Çalışkan müslümanlar olalım, verimli müslümanlar olalım; ümmetimize, dinimize en güzel tarzda hizmetler edelim!.. Şahsımıza, kendimize, ailemize hizmet edelim!..

Kişinin ailesine yaptığı hizmetleri de, İslâm güzel hizmetler olarak değerlendiriyor. Çünkü aileni geçindirdiğin zaman, çoluk çocuk harama bakmıyor, haram yemiyor, çalmıyor, çırpmıyor... O da kıymetli bir şey!

Yâni, bunlar da yasak değil; alış-veriş, geçimi sağlamak için faaliyet... Hepsi meşru ve sevap... Hatta:[106]

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ تَحْتَ ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

[106] İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.109; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.494, no:9029; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.11, no:9218; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.348, no:941; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XI, s.395, no:11048; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.365, no:2746.

(الأصبهاني ، والديلمي عن أنس)

(*Et-tâciru's-sadûku tahte zılli'l-arşi yevme'l-kıyâmeh.*) "Doğru sözlü, doğru özlü bir tüccar, kıyamet gününde Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek!" diye müjdeliyor Peygamber Efendimiz.

Çünkü doğru sözlü, doğru özlü... Çünkü o beldeye lâzım olacak malı, metaı uzaklardan alıyor, getiriyor; uygun bir fiyatla merhametli bir şekilde satıyor, sevap kazanıyor. O faaliyetle para da kazanıyor ama, Allah sevap da veriyor.

Dinimizin güzelliklerini, okudukça anlayacaksınız. Ben de fırsat buldukça, güzelliklerini ifade etmeye çalışacağım.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize, İslâm'ın kıymetini bilmeyi nasib etsin... Hayatımızı İslâm'a göre geçirmeyi nasib eylesin... Rızasını kazanmayı nasib eylesin... Peygamber Efendimiz'in yolunda yürümeyi, Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne ermeyi nasib eylesin... Ahirette de ona komşu olalım, sohbetine erelim...

Rabbimiz cemâlini göstersin, rıdvân-ı ekberine cümlemizi vâsıl eylesin... *Bi-hürmeti ismihi'l-a'zam, ve bi-hürmeti nebiyyihi'l-muhammedini'l-mustafâ aleyhi's-salâtü ve's-selâm...*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

01. 09. 2000 - Mekke

19. ALLAH'IN DİNİNİ ÖĞRENİN VE ÖĞRETİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak sizi sevdiklerinizle beraber iki cihan saadetine erdirsin... Dualarınızla bizleri de...

a. Ahir Zamanda Belâların Gelmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den, misafir olduğumuz hacı efendinin açtığı bir sayfadan üç hadis okuyacağım. Birincisi Hazret-i Ömer RA'dan, Ebü'n-Nasr el-Sicezî ve Ebû Nuaym el-Isfahânî kaydetmiş. Bu rivayete göre şöyle buyuruyor Peygamber SAS:[107]

إِنَّهُ سَيُصِيبُ أُمَّتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ بَلاَءٌ شَدِيدٌ ، لاَ يَنْجُو مِنْهُ ، إِلاَّ رَجُلٌ عَرَفَ دِينَ اللهِ فَجَاهَدَ عَلَيْهِ بِلِسَانِهِ وَقَلْبِهِ ، وَذٰلِكَ الَّذِي سَبَقَتْ لَهُ السَّوَابِقُ ؛ وَرَجُلٌ عَرَفَ دِينَ اللهِ فَصَدَّقَ بِهِ (أبو النصر السجزي في الإبانة ، وأبو نعيم عن عمر)

RE. 141/1 (*İnnehû seyusîbü ümmetî fî âhiri'z-zemâni belâün şedîd, lâ yencû minhü, illâ racülün arafe dîna'llàhi, fecâhede aleyhi bi-lisânihî ve kalbihî, ve zâlike'llezî sebekat lehü's-sevâbık; ve racülün arafe dîna'llàhi, fesaddeka bihî.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

---

[107] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.226, no:31009; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.38, no:9043.

Bu hadis-i şerif, ahir zamanda ortaya çıkacak halleri anlatan hadis-i şeriflerden bir tanesi. Efendimiz'in istikbale ait, bu dünyanın bozulmasına yakın, ahir zaman dediğimiz, dünyanın artık helâk olmasına yakın zamanda, toplumların bozulacağına dair verdiği bilgileri ihtivâ eden hadislerden; "İşte Deccal çıkacak... Mehdi ile ilgili hadis-i şerifler... Kıyametin büyük, küçük alâmetleri..." gibi hadis-i şeriflerden birisi. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnnehû*) "Hiç şüphe yok ki, (*seyusîbü ümmetî fî âhiri'z-zamâni belâün şedîd*) ahir zamanda benim ümmetimin başına çok kuvvetli ve şiddetle belâ ve imtihan, musibet gelecek, çatacak. (*Lâ yencû minhü*) Bu belâ ve fitneden yakasını kimse kurtaramayacak. Bu belâ zarar verecek, bu fitne ayakları kaydıracak ve insanlar imtihanı kaybedecekler. (*İllâ racülün arafe dîna'llàhi, fecâhede aleyhi bi-lisânihî, ve kalbihî*) Ancak, Allah'ın dinini bilen ve bu din üzerine cihada girişen, cihad eden; hem diliyle hem kalbiyle, gönlüyle cihad eden kişi kurtulacak."

Tabii burada (*racül*) sözü, kişi mânâsına geliyor. Kadın da olsa, aynı durumdur. Yâni, bu gibi durumlarda bu söz, ille erkek cinsinden olan mânâsına kullanılmıyor.

Allah'ın dinini bilen ve diliyle, kalbiyle, o din üzere cihad eden kimse kurtulacak. Yâni hem sözünü söylüyor, hem de kalbi sağlam, tertemiz, pırıl pırıl, ihlâslı... Demek ki bilecek ve bir de gayretli olacak, dini için çalışacak; o kurtulacak.

(*Fezâlike'llezî sebekat lehü's-sevâbık*) "İşte böyle yapabilen, Allah'ın dinini bilip de hem onu yaşayıp, hem de diliyle, kalbiyle İslâm için cihad eden kimse; Allah'tan kendisine çok büyük lütuflar ezelde kısmet olarak yazılmış, nasib olmuş kimse demektir." Yâni demek ki, bunun derecesi çok yüksek Allah indinde...

Ne büyük lütuflara ermiş ki, bu fitnelerde, bu belâlarda, imtihanlarda hem müslüman olarak kalıyor; hem de İslâm için ayrıca çalışıyor, cihad ediyor. "Yaptığınız yanlıştır, günahtır. Şöyle yapın, böyle yapmayın! Sevaplı işleri yapın, günahlı işleri yapmayın!" diye diliyle söylüyor. Yâni çalışkan bir müslüman, gayretli bir müslüman, mücahid bir müslüman... İslâm'a yardım etmek isteyen bir kişi... Görevleri olduğunun idrakinde olan bir

kimse... Öyle esen yellere kapılmıyor, aldanmıyor. Çıkan fitnelerin karşısında ayağı kaymıyor. Söylenen sözlerden akîdesi sarsılmıyor. Cihad ediyor. Bu yüksek derece... Bu çok güzel!

Bu sayfanın böyle kur'ada çıkmasını, şu bakımdan anlamlı buldum: Şimdi ülkemizde ve başka İslâm ülkelerinde müslüman kardeşlerimiz çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya... Filistin'deki kardeşlerimiz, İsrail askerlerinin kurşunlarına mâruz durumda; altmış kişi şehid oldu, binlerce yaralı var... Keşmir'de çeşitli olaylar, şu kadar şehid... İşte Kafkasya'da durum... İşte daha başka yerlerde durumlar... Yâni müslüman olduğu için bir kimse, şimdi rahat görmüyor, iltifat görmüyor, itibar görmüyor; aksine hücuma uğruyor haksız yere...

Hem adamlar diyorlar ki:

"—Hürriyet var, insan hakları var... Herkes istediğine inanabilir. Devlet din tutmaz, laiktir, bir tarafı tutmaz. Halkın kendisinin vicdânî meselesidir der, serbest bırakır." diyorlar.

Hem de birçok ülkede İslâm, devletin baskısı altında...

Mısır'da, Suriye'de, Irak'ta, Libya'da, daha başka ülkelerde korkunç bir baskı var... Kimisi şu bahane ile, kimisi bu bahane ile müslümana baskı yapıyor.

Ve hayret edilecek bir durum: Müslüman ancak demokrasiyi hazmetmiş olan, halk idaresi, hürriyetler vs. konusunda mücadelesini vermiş de, haklarını kazanmış bir topluma giderse, Amerika gibi, Avrupa gibi; işte orada biraz rahat ediyor. O da neden?.. O adamların kendi ülkelerinde, birbirlerinin inançlarına müdahale etmeme konusundaki kararlarından istifade ediyor. Ama yine de onlar fırsat buldular mı, kıyıdan kenardan İslâm'a zarar vermeye çalışıyorlar.

Cami açmak isteseniz, mümkün olduğu kadar çelmelemeye çalışıyorlar. Seyahate gitmek isteseniz, kendi ülkeleri için vize verinceye kadar kan kusturuyorlar.

"—Niye gidiyorsun? Malın ne kadar, mülkün ne kadar, mücevherin ne kadar?.. Tapuları getir!.." diye seyahat hürriyetleri tahditli.

Vize almak için kapılarda, kuyruklarda bekleyişler onur kırıcı. Böyle bir sürü tatsız şeyler... Yâni, müslümanlık hoş görülmüyor.

Bir de bazıları heveslenmiş ki: "Yeni bir bin yıla giriyoruz..." Üçüncü bin yıla diyorlar onlar, Hazret-i İsâ'dan aldıkları tarihe göre... *Milenyum* diyorlar, yâni bin yıl demek. Arapça'sı *elf*. Hani, İmâm-ı Rabbânî Hazretleri için *Müceddîd-i Elf-i Sânî*, İkinci Binin Müceddidi diyorlar ya. Tabii buradaki bin, hicrî tarihteki bin. Hicrî tarih 622. milâdî yılı başlangıç olarak kabul eden, bizim geleneksel, dînî hayatımızın temelini teşkil eden, Ramazanlarımızı, bayramlarımızı, kurbanımızı hesapladığımız, orucumuzu tuttuğumuz takvim.

Bu milenyumdan sonra ne olacakmış?.. Dünya üzerinde sadece kendi dinleri kalacakmış. Onunu için başka dinleri silmek için uğraşıyorlar. Paraları var, bir de devlet destekleri var.

Şimdi ben bu devirde, müslümanları şuna benzetiyorum: Birileri gelmiş müslümanın elini ayağını tutmuş, karşısına da düşman geçmiş, yüzüne boyna yumruk patlatıyor. Bıraksalar, müslüman kendisini savunacak ama, güya kendisinin arkadaşları,

taraftarları, elini ayağını tutmuş, savundurmuyor. Ben buna benzetiyorum.

Hristiyanlar Avrupa ülkelerinde, dış ülkelerde, hattâ şimdi Rusya'da bile haklarını almış durumda... Kiliseleri var, teşkilatları var, vakıfları var... Bütçeleri var, muazzam sayıda yetişmiş elemanları var.

E bizim vakıflarımız baskı altında... Zaten Osmanlılardaki vakıflar yok şimdi, devletleştirilmiş. Vakıflar idaresi kurulmuş, devletin yönetimine verilmiş. Gelirlerle turistik oteller yapılıyor vs. Vakfedenlerin arzu ettiği dînî amaçlara sarf edilmiyor. Bu bir gerçek... Lâik bir düzenin mantığı ile yürütülüyor. Gelir yok, gelir kaynakları kurutuluyor. Serbest hareket yok. İslâm'ı öğretme hürriyeti yok, İslâm'ı öğretmek için müessese kurma rahatlığı yok... Kurulan müesseselerin çalışmasında serbestlik yok...

İşte böyle müslümanlar dünyanın her yerinde eli kolu bağlı. Her yerde kendilerine saldırılıyor. Birlik beraberlikleri de yok, birbirlerine yardım da edemiyorlar. Evet, Suudi Arabistan zengin, parası pulu var; ama paralar Avrupa, Amerika bankalarında, başka işlerde kullanılıyor. Öbür tarafta, hemen Suudi Arabistan'ın altında Somali'de, Afrika'nın diğer ülkelerinde insanlar su bile bulamıyor. O da müslüman, kardeş, ama irtibat yok.

İleri İslâm ülkeleri var, ötekilere yardım edebilirler. Bir düzen kurulmamış, komşu müslüman ülkeler bile birbirlerine düşman... Bizim Balkanlar'da, Kuzeyde ezelî, tarihi düşmanlarımız var; onlarla gayet iyi olmaya çalışıyoruz, her türlü cevr ü cefasını çekiyoruz. Ama tarihî, ezelî beraberliğimiz olan ülkelerle de, uzun zamandır kaşları çatık politikalar yürütüyoruz.

Bunları niçin anlatıyorum?.. Zaman, ahir zaman... "Ahir zamanda da çeşitli imtihanlar olacak!" hadis-i şerifiyle anlatıyorum. Demek istiyorum ki: Bu devirde, dünyanın neresinde olursa olsun, imtihanlara mâruz kalan, baskılara mâruz kalan müslümanlar müteselli olsunlar, ne yapacaklarını bilsinler diye anlatıyorum.

"—İleride, ahir zamanda müslümanlara büyük musîbetler gelecek, şiddetli belâlara mâruz kalacaklar!" diyor Peygamber

Efendimiz. “Bundan ancak bir kişi kurtulacak ki; o kişi Allah’ın dinini biliyor, Allah’ın dini için diliyle ve kalbiyle cihad ediyor. Böyle yapabilen kurtulacak.” diyor. Yâni atılgan, faal, şuurlu müslüman kurtulacak. Bu, işte Allah’ın kendisine çok ezelden lütuflar yazmış olduğu bir kimse…

Bir de bu fitnelerden kim kurtulacak?.. (*Ve racülün arafe dîna’llàhi*) “Allah’ın dinini biliyor, öğrenmiş, hak olduğunu biliyor; (*fesaddeka bihî*) tasdik ediyor.” Ama ne yapsın? Mazlum, mağdur, müstad’af, ezilmiş; susuyor. Çeşitli imkânsızlıkların altında, İslâm’ın hak din olduğunu biliyor, müslümanın haklı olduğunu biliyor; ama karşı taraftaki şamatacının üstesinden gelemiyor. Çünkü karşı taraf işleri ayarlamış, her türlü şer güçleri arkasına almış; radyolar, televizyonlar, müstehcen yayınlar... vs. Müslümanın imanına saldırıp duruyor.

Demek ki, Hazret-i Ömer Efendimiz’den nakledilen bu hadis-i şeriften şunu çıkaracağız: Dinimizi bir kere mutlaka öğrenmemiz lâzım! Öğrenmeyen gidiyor. Bu devirde dînî bilgilere de sataşma çok... Onun için, dinimizi çok sağlam, çok ihlâslı, temiz kaynaklarından, aslî kaynaklardan öğreneceğiz.

Bu devirde öyle insanlar çıkıyor ki, şimdiye kadar İslâm tarihindeki koca, dev, muhteşem alimler hiç yaşamamış sanki; veyahut onların hepsi yanılmış, şaşırmış, hepsi cahil, gàfilmiş de, sanki kendisi çok allâmeymiş gibi konuşuyor:

"—İslâm'da şu yoktur, İslâm'da bu vardır... İşte müslümanlar yanlış hareket ediyor, müslümanların hepsi yanılıyor..." diyor.

Böyle ukalâları meslek hayatımızda gördük biz, ictimâî hayatımızda da görüyoruz. Adamın doğru düzgün bilgisi yok; Arapça bilgisi yok, Kur'an bilgisi yok... Ama bakıyorsun, "Dinin aslı şudur!" diye kitap yazmağa kalkıyor ama, yanlışlarla dolu... Bir sayfasında elli tane yanlış var. Temeli de yanlış. Hem de söylediği sözlerle imanını bile kaybetmiş, küfre düşmüş oluyor. Cahil... Cahilliğinden, kendisini bir şey biliyorum sanıyor, bir şey bilmediğini de bilmiyor. Hindi gibi kabarıp ortalıkta dolaşıyor ama, boş. Davul gibi güm güm ötüyor ama, içi boş...

Bunları, Allah'ın dinini bilen, arif bir müslüman anlamalı!..

Kur'an'a bakacak, Kur'an'da ne diyorsa, oradan anlayacak; bir... Tabii, Kur'an-ı Kerim'in de açıklaması, Peygamber Efendimiz'in bizzat 23 senelik peygamberlik hayatı... Kur'an-ı Kerim kendisine indiği için, Kur'an'ı en önce öğrenen, en çok üzerinde düşünen ve en önde uygulayan ve uygulanmasını emreden kimse... Onun için, Peygamber Efendimiz'in hadisleri olmadan, Kur'an-ı Kerim'i doğru anlayıp, namazı doğru kılmak, zekâtı doğru vermek, haccı doğru yapmak mümkün değil...

"—Kur'an bize yeter..."

Kur'an bize yeter ama, hacca nasıl gideceğiz?.. İhram nasıl olacak? İhramın yasakları, haccın menâsiki anlaşılamaz. Zekât doğru uygulanamaz. Teferruat hadis-i şeriflerdedir.

Onun için, birisi kalkıp da hadisi şerifleri küçümsüyor, ehemmiyetini inkâra kalkışıyor ve gözden düşürmeğe uğraşıyorsa, bilin ki kötü niyetlidir. Kur'an-ı Kerim'i Peygamber Efendimiz'den daha iyi bilen bir insan düşünülebilir mi?..

"—Efendim, hadislerin hepsi sağlam mı?.."

Sen bu sağlam mı sözünü, okuduğun kitaplara hiç sordun mu?..

"—Benim okuduğum fizik kitabı sağlam mı?.. Benim okuduğum tarih kitabı sağlam mı, coğrafya sağlam mı, edebiyat sağlam mı?" diye hiç sordun mu?..

Orada bir şahsın rivayetini hakikat olarak alıyorsun; Romalı bir tarihçinin, Yunanlı bir feylesofun abuk sabuk bir rivayetini alıyorsun, ona inanıyorsun da, bin bir süzgeçten geçmiş, en ince şekilde incelenmiş, birbirleriyle mukayese edilmiş İslâmî bilgileri kökünden inkâr ediyorsun:

"—Yok efendim, bana göre böyle..."

Sen kimsin, senin ne bilgin var?.. Tarihte senin adını yazacaklar mı sanıyorsun kitaplara?.. Yâni seni bir kimse bilecek mi, sen ne ile temâyüz etmişsin ki, böyle diyorsun?..

Böyle atıp tutan insanlara itibar etmeyecek. Kur'an-ı Kerim'e, hadis-i şerife, eski büyük allâme, büyük müctehid alimlerimizin sözlerine bakıp, doğruyu anlayacak. Bir; dini doğru olarak anlayacak. İkincisi; kendisi acizse, böyle kıyıda köşede onu uygulayacak... Daha güzeli çalışkan müslümansa, Allah'ın evvelden çok lütuflar bahşettiği müstesnâ bir iyi insansa; o zaman, bir de İslâm için çalışacak...

Bugün İslâm, her yerde hücuma mâruz; İslâm'ı kim koruyacak? Allah'ın dinini kim koruyacak?.. Allah korur, hiç şüphe yok, zâten koruyor, bizi de koruyor ama, müslüman da Allah'ın dinine yaptığı yardımla derece kazanacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın dinine yardımcı olmayı ve öyle yardım edenlerin çok lütuflara ereceğini, doğru yolu onların bulabileceğini pek çok ayet-i kerimelerde bildiriyor.

Bu hadis-i şerif o bakımdan çok anlamlı... Kur'a ile çıktı. Yâni, müslümanlar çektikleri sıkıntıları kaderin cilvesi olarak bilsinler, yılmasınlar; dinlerini güzel öğrensinler, çoluk çocuklarına öğretsinler; dinlerini yaşasınlar, bir de etrafa anlatsınlar!

Bak ne diyor: (*Ve câhede aleyhi bi-lisânihî*) "Diliyle söyleyecek, anlatacak, yazacak, çalışacak..." Çünkü İslâm'ın temeli ilimdir. İlmin yayılması için de çare eğitimdir, öğretimdir. Eğitim öğretim olmazsa, ilim kütüphanelerde kalır.

Meselâ, Süleymaniye Kütüphanesi bir hazine ama, kaç kişi biliyor?.. Kaç kişi gidip istifade ediyor?.. Ecdadın muazzam eserlerini Amerikalılar okuyorlar; onlar söylerlerse, bizimkiler haberdar oluyorlar. Yâni onlar söylemese, onlar insafsız olsalar, kindarlıklarından yok burada bir şey deseler; yok sanıyorlar. Halbuki, var!..

Bereket versin onlar, "Aman, şunlar ne kadar muazzam!.. Bunlar ne kadar muhteşem!.. Şunlar ne kadar güzel!" diyor da, o zaman batılılar öyle diyor diye, bizimkiler de biraz uyanıyorlar.

"—Vay, mûsikîmiz güzelmiş!.. Vay tarihimiz şerefliymiş!.. Vay, ecdadımız çok başarılıymış!.. Vay falanca alim çok büyükmüş!.." diyorlar.

Eğer Mevlânâ'yı Avrupalılar desteklemeselerdi, sevmeselerdi, Mevlevî olmağa kalkmasalardı; bizimkiler tarikatçı diye Mevlânâ'nın türbesini de yıkarlardı. Konya'yı da yerle bir ederlerdi herhalde...

b. Dinden Çıkan Alimler

İkinci hadis-i şerif. Bu da mezheb imamı, muhaddis, mübarek, sevimli, muhterem zât Ahmed İbn-i Hanbel Hazretleri ve İmam Müslim ve Buhàrî Hazretleri tarafından kaydedilmiş bir hadis-i şerif. Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretleri'nden rivayet olunmuş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[108]

إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِ هٰذَا قَوْمٌ ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ رَطْباً لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ ، لَئِنْ أَدْرَكْتُهُمْ لأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ ثَمُودَ (حم. م. خ. عن أبي سعيد)

RE. 141/7 (*İnnehû yahrucu min dı'dıi hâzâ kavmün, yetlûne kitâba'llàhi ratben lâ yücâvizü hanâcirehüm, yemrukùne mine'd-dîni kemâ yemruku's-sehmü mine'r-ramiyyeh, lein edrektühüm leaktülennehüm katle semûd.*)

Kaynakları İmam Buhàrî, Müslim, Ahmed ibn-i Hanbel olmasaydı okumayacaktım. Yâni, zayıf bir hadis okuyup da, münakaşa mevzuu açmak istemediğim için okumayacaktım ama, kaynakları kesin. Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnnehû yahrucu min dı'dıi hâzâ*) "Bunun arkasından, bu kaynaktan bir takım insanlar türeyecek, tipler türeyecek ki; (*yetlûne kitâba'llàh*) Allah'ın kitabını, yâni Kur'an-ı Kerim'i okuyacaklar. (*Ratben*) Böyle tatlı tatlı, ter ü taze Allah'ın kitabını okuyacaklar. (*Lâ yücâvîzü hânâcirahüm*) Ama, Kur'an-ı Kerim gırtlaklarından öteye geçmeden, yâni kalplerine inmeden,

---

[108] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1581, no:4094; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.741, no:1064; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.656, no:4764; Neseî, *Sünen*, c.V, s.87, no:2578; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.4, no:11021; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.296, no:2234; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.322, no:2903; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.156, no:18676; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.46, no:2359; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.192; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.139, no:30947; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.83, no:9141.

kalplerini nurlandırmadan, imanlarını sağlamlaştırmadan okuyacaklar.”

Gırtlaklarına kadar iniyor, sadece ses tellerinde... Ses nerede teşekkül ediyor?.. Akciğerden hava geliyor, gırtlaktaki ses tellerini çırpındırıyor, kıpırdatıyor. Ondan sonra boğazdaki, dildeki, dişlerdeki bir takım etkilerden harfler, kelimeler oluşuyor, sesler çıkıyor. Konuşma oluyor, şarkı oluyor, Kur’an-ı Kerim tilâveti oluyor... Ağızdan çıkan şeyler, ama aşağıdan değil. Yâni, Allah’ın kitabını ter ü taze, sevimli, çok hoş okuyorlar ama, gırtlaklarından öteye gitmiyor.

(*Yemrukùne mine’d-dîn*) “Dinden çıkar bu adamlar... Kur’an okudukları halde, dinden çıkarlar. (*Kemâ yemruku’s-sehmü mine’r-ramiyyeh*) Okun gerilmiş olan yaydan fırt diye çıkıp gittiği gibi, dinden cıvvv diye çıkıp giderler.” Demek ki, Kur’an-ı Kerim kalblerine inmediği, gönüllerine tesir etmediğinden; okuduğu Kur’an güzel ama, hareketleri yamuk, zihniyetleri yamuk, kalpleri kara, taşlaşmış, yaptıkları iş ters olduğundan böyle oluyor.

(*Lein edrektühüm*) “Ah, onları bir yakalasaydım, ulaşsaydım bir onlara...” diyor Peygamber Efendimiz, (*Leaktülennehüm*) “Onları öldürürdüm muhakkak, (*katle semûd*) Semûd’u öldürür gibi...” Hani Sâlih AS’ın kavmi Semud kavmi helâk edilmişti. Semûd’u öldürür gibi onları öldürürdüm!” diyor.

Bu ne demek?.. Kur’an-ı Kerim’i kullanarak, dini kullanarak, dine aykırı işler yapanların, Rasûlüllah tarafından buğz edilen, ne kadar sevimsiz, kötü, günahkâr insan olduklarını gösteren bir delil bu. Onların yaptıkları çok kötü demek oluyor. Yâni Kur’an okuyorlar ama, yaptıkları iş dinin temeline dinamit koymak... Yaptıkları iş dinin, Kuran’ın özüne aykırı...

Bunun niçin söylüyorum?.. Bunu söyleyişimin sebebi şu: Bir insan bir lâfı söyler. Hırsız da, yankesici de, dolandırıcı da bazen karşısındakini dolandırmak için, aldatmak için düzgün söz söyler. Ama yaptığı iş, hırsızlık, dolandırıcılık, sömürme vs... Müslümanlar böylelerine kanmasınlar diye; unvanlara, isimlere, gönle kadar inmeyen dildeki sahte sözlere müslümanlar aldanmasınlar diye söylüyorum.

“—Pekiyi nasıl anlaşılır bu insanlar? Yâni, Kur’an da okuyorlar...”

Özü sözüne uymaz. Kur’an okurlar, hareketleri Kur’an-ı Kerime uymaz, sünnet-i seniyyeye uymaz. Kur’an-ı Kerim’in ölçeği çok umûmî olduğu için, orada teferruat görünmediğinden, asıl sünnete bakmak lâzım! Sünnet-i seniyyeye uygun yaşıyor mu? Yaşıyorsa orada teferruat görünüyor. O zaman onun iyi insan olduğu anlaşılır.

Sünnete aykırı yaşıyor...

“—Niye aykırı yaşıyorsun, senin hiç gâvurdan, gayrimüslimden bir farkın yok. Yaşam tarzın, yemen, içmen, kazanmak, oturman, kalman, konuşman, hareketin, niyetin hep kötü senin... Hiç farkın yok ötekilerden. Senin müslümanlığın nerenden belli? Hiç bir şeyin müslümanlığa uymuyor. Yaptığın işler de müslümanlığa zarar veriyor. Sen kendi kalene gol atıyorsun. Kendi arkadaşlarını arkadan hançerliyorsun. İslâm’a zarar veriyorsun...”

Yâni, böyle insanları nereden anlayacağız? Hakikati bilirsek, Kur’an’ı bilirsek;

“—Sen Kur’an diyorsun ama Kur’an’a uymuyorsun...” diye o mi’yarla ölçüp anlayacağız.

Hani kuyumcuya bir parça geliyor, altınlı bir mücevher parçası. Onu mihenk taşına vuruyor. Kaç ayar altın olduğunu anlıyor:

“—Ha, bu sahte...” diyor. Veyahut, “Bunun ayarı düşük” diyor. “Bu iyi bir şey değil. Ben şu kadar para veririm!” veya “Böylelerini almıyorum!” diyor.

Sahte olduğu zaman, katışık olduğu zaman almıyor.

Biz de hangi mi’yara vuracağız?.. Kur’an-ı Kerim, hadis-i şerif ve şeriat-ı garrâ mi’yarına vuracağız.

“—E hocam, Yirminci Yüzyıl’da Ahmed İbn-i Hanbel’in ahkâmıyla amel edilir mi?..”

Edilir tabii... Kur’an-ı Kerim ve hadis-i şerife uyan şeyler söylüyor. Kendi başına, Kur’an’ın serbest bıraktığı bir şeyi yasaklayıp, kilit vurmuyor ki mübarek zât. Çok büyük alim, hadis alimi. Hadis-i şerifler ne diyorsa, Kur’an-ı Kerim ne diyorsa, öyle hareket ediyor.

Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerifleri okuduğunuz zaman, hayret edeceğiniz kadar çağların üstünde. Okumadığı için, millet İslâm'ı gericilik sanıyor. İslâm'ın ahkâmını çağa uygun değil sanıyor.

Biz ortaokuldan, ilkokuldan beri görüyoruz; İslâm'ı yaşayan yaşayabilir. Hem ticarî hayatında yaşıyor, hem seyahatinde yaşayabiliyor, hem memuriyet hayatında yaşayabiliyor. Gölge edenler olmasa, daha da kolay olacak bu iş. Yâni hiçbir zorluğu yok, gayet rahat. Her şeyi uygulanabiliyor, çok güzel oluyor.

Zaten uygulansın da, toplum ıslah olsun diye onlar gelmiş. Ama millet onlara yüz çevirmiş. Ondan sonra, dün televizyon kanallarında vardı. Adamın bir milyon parası bile yok, her birisi, kendisi ve çocuğu ve torunu dahi borçlu. Memleketi, halkımızı zengin etmek idarelerimizin vazifesi ama, herkese yığınla borç yüklenilmiş. Bir taraftan israf, bir taraftan suiistimal, bir taraftan beceriksizlik, bir taraftan iyi iş yapanları tepelemek, kötü iş yapanları başa getirmek, tarafgirlik, menfaatperestlik, insafsızlık, zulüm vs...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, gerçekleri görüp de ona göre hareket etmeyi, eğriyi, doğruyu anlamayı, ayırmayı nasib etsin...

c. Fâcirin Dine Yardım Etmesi

Bir hadis-i şerif daha okuyalım üç olsun diye: Ebû Hüreyre RA'dan bir hadis-i şerif... Yine aynı kaynaklardan, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî ve Müslim'den; ilginç... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[109]

إِنَّهُ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلاَّ نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ ، وَإِنَّ اللهَ لَيُؤَيِّدُ هٰذَا الدِّينَ

بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ (حم. خ. م. عن أبي هريرة)

---

109 Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1114, no:2897; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.105, no:111; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.309, no:8076; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.378, no:4519; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.159, no:1097; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.269, no:9573; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.209; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.98, no:272; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.63, no:9091.

RE. 141/6 (*İnnehù lâ yedhulü'l-cennete illâ nefsün müslimeh, ve inna'llàhe leyüeyyidü hâze'd-dîne bi'r-racüli'l-fâcir.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İnnehù*) "Hiç şüphe yok ki, (*lâ yedhùlü'l-cennete illâ nefsün müslimeh*) ancak müslüman bir nefis, kişi girebilecek cennete... Başkası giremez, ancak mü'min, müslüman bir kimse cennete girer."

Allah kâfirleri cennete sokmaz. Şu veya bu şekilde, yanılma ve saire bahis konusu değil. O zındık fıkralarında olduğu gibi, şaşırtma vs. olmaz. "Yanlışlıkla cennete girmiş de, o softaları filan görmüş, beğenmemiş." diye böyle uyduruk şeyler yok. Rabbü'l-àlemîn'in hükmetmesiyle, mahkeme-i kübrâda aldığı cezaya göre cehenneme atılacak. Affedilen, lâyık olanı da Cenâb-ı Hak lütfuyla, keremiyle cennetine sokacak.

Cennete ancak müslüman olan girer. Bunu neden söylüyor, anlatacağım biraz sonra. Tabii bu genel bir hüküm. Buradan bir sorunun da cevabını buluruz:

“—Falanca kâşif filanca cihazı bulmuş insanlar çok istifade ediyor. Acaba o cennete girecek mi?..”

“—Giremez!”

“—Nereden biliyorsun?..”

“—Cennete ancak müslüman girecek, başkası giremez. Falanca kâşif de giremez. Müslüman olsaydı, doğru yolu bulsaydı, Allah’ın varlığını kavrasaydı, girerdi.”

Yoksa, hayatta her insanın az çok bilgisi, başarısı vardır. Ama o bilgi ve başarı mühim bir şey değil. Tabii olacak. Herkes çalışacak... Çiftçi de çalışıyor. Belki daha çok yoruluyor. Masa başında çalışan kâşiften daha çok yoruluyor. Hamal veya işçi... İşte o da bir ekmek, somun kazanıyor. Senenin sonunda bir mahsül ele geçiyor... O bir şey değil; asıl doğru yolda olacak, doğru imana sahip olacak, Allah’ı bilecek. Müslüman olmazsa, cennete giremez. Kâşif maşif olması yetmez, mü’min olması lâzım!..

Ve buyuruyor ki Peygamber Efendimiz: (*Ve inna’llàhe leyüeyyidü haze’d-dîne bi’r-racüli’l-fâcir*) “Ve Allah dilerse, fâcir, fısk u fücur sahibi, günahkâr bir adamla da bu dini desteklettirir.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Yâni, bakarsın fasık, facir bir insanın da faydalı bir işi olur; müslümana ve İslâm’a faydası dokunur.

Nitekim Peygamber Efendimiz’in zamanında bunu gösterecek olaylar oldu. Bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz’e geldiler, dediler ki savaş esnasında:

“—Yâ Rasûlallah şu zâta bakın, ne kadar güzel çarpışıyor! Düşmana nasıl saldırıyor, nasıl deviriyor, ne kadar bahadırca, pehlivanca vuruşuyor!.. Ne kadar mâhir, bak ne kadar orduya faydalı oluyor, müslümanlara yararı oluyor, düşmanları kaçırtıyor, def ediyor...” filan dediler.

Böyle hayranlıklarını dile getirdiler. Peygamber Efendimiz de buyurdu ki:

“—O cehennemliktir!”

Şaşırdılar. Hem İslâmî savaşta çarpışıyor kişi, hem de Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “O cehennemliktir.” Şaşırdılar, afalladılar, durakladılar ama, biraz sonra Rasûlüllah Efendimiz’in yanına bir haberci geldi, dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, o demin güzelce çarpışan kimse intihar etti.”

“—Neden intihar etti?..”

Yaralanmış çarpışırken... Tabii, o kadar insanı öldürdü, kesti; yaralandı. Yarası çok acımış, acıyınca ümitsizliğe düşmüş, tahammül edememiş. Kılıcının kabzasını, elle tutulan kısmını yere dayamış, sivri yerini de karnına dayamış. Abanmış, yâni kendi kendisine kılıcı batırmış kalbine, karnına; kendisini öldürmüş. Kendi kılıcına abanmak suretiyle intihar etmiş.

Tabii, İslâm'da intihar yok! Çünkü canı insana emanet olarak Allah verdiği için, korumakla mükellef. Müslüman intihar edemez. Sabreder. Öldürülürse öldürülür, kalırsa kalır ama müslümanın intihar etmesi, kendi canına kıyması yoktur. Çünkü Allah vermiş emâneti güzel kollayacak.

Şimdi bu, kendi kendine intihar ettiğinden cehennemlik oldu. Ebediyyen hep o şekilde azab olacak. Kendi karnına kılıç batırarak öldürdüğü için, kendisine de cehennemde o şekilde azab olacak. Bunu biliyoruz hadis-i şeriflerden.

“—Ama İslâm ordusunda çarpıştı, bayağı da yararlılıklar gösterdi.”

Olsun, Allah bu dini, böyle fâsık fâcir bir insanla da desteklettirir. Bazen böyle olabilir, bunu gösteriyor. Ama bu, böyle biraz destekledi diye cennete gireceğini göstermez. Çünkü, cennete ancak müslüman olan nefisler girecek. Yâni böyle sahte değil, hakikaten imana sahip, pırıl pırıl imanlı insanlar cennete girecek. Peygamber Efendimiz böylece bildiriyor.

Bundan çıkacak ders nedir?.. İmanımızı korumaya gayret etmek... Aman kendimizin, ailemizin, çoluk çocuğumuzun, çevremizin, milletimizin hak olan pırıl pırıl güzel imanını, küfrün hücumlarından korumaya son derece dikkat ve gayret edelim!.. Müşriklerin, kâfirlerin, zalimlerin, din düşmanlarının, millet düşmanlarının, tarih düşmanlarının; Türkiye'nin varlığının, birliğinin, istiklâlinin, istikbâlinin düşmanlarının oyunlarına, entrikalarına kapılmayalım!.. Kapılanları da ikaz edelim, dosdoğru yolda yürüyelim!.. Çünkü biz haklıyız, doğru yoldayız, besbelli...

Bu entrikalara, bu yalanlara, dolanlara aldanmadan yaşayalım!.. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmaya gayret edelim!..

İslâm'ı güzel öğrenelim ve cenneti kazanmaya, cehenneme düşmemeye hayatımız boyunca gayret edelim!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi lütfuyla, keremiyle te'yid ve takviye eylesin... Nusretine mazhar eylesin... Bizim gözümüzden perdeleri, gönlümüzden pasları kaldırsın, gidersin... Gönlümüz pırıl pırıl nurlu olsun... Gözümüz basiretli olsun... Gerçekleri görelim, doğruyu eğriyi anlayalım, yalancıyı sahtekârı ayıralım... Hakkı anlayalım, hakka uyalım, batıldan uzak duralım!..

Rabbimiz Tebâreke ve Teàlâ bize olumlu, verimli, hayırlı, faydalı, uzun ömürler ihsân etsin... Sàlih ameller işlemek, güzel ibadetler yapmak nasib etsin... Arkamızda güzel eserler, sadaka-i câriyeler bırakmak nasib etsin... Hayırlı ilimler, hayırlı evlâtlar bırakmayı nasib etsin...

Ümmet-i Muhammed'e çok büyük faydalar sağlamış, çok hayırlar temin etmiş bir kimse olarak yaşayıp, böyle mü'min-i kâmil olarak ruhumuzu teslim edip, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasib eylesin... Mevlâmız bizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Habîb-i Edîbine Firdevs-i Âlâ'da komşu eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

06. 10. 2000 - İSVEÇ

20. ALLAH İÇİN SEVMEK, ALLAH İÇİN KIZMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Cenâb-ı Hakk'ın tüm hayırları, lütufları üzerinize olsun... Hem dünyada, hem ahirette Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Çarşıda Pazarda Tesbihin Sevabı

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden Deylemî (Rh.A)'in Hazret-i Ali RA ve KV Efendimiz'den rivayet ettiği bir hadis-i şerifle sohbetime başlamak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[110]

اَلسُّوقُ دَارُ سَهْوٍ وَغَفْلَةٍ ، فَمَنْ سَبَّحَ فِيهَا تَسْبِيحَةً ، كَتَبَ اللهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ ؛ وَ مَنْ قَالَ : لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، كَانَ فِي جِوَارِ اللهِ حَتَّى يُمْسِيَ (الديلمي عن علي)

RE. 214/12 (*Es-sûku dâru sehvin ve gafleh, femen sebbeha fîhâ tesbîhaten ketebe'llàhu lehû bihâ elfe elfi hasenetin; ve men kàle fîhâ lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh, kâne fî civâri'llâhi hattâ yümsiye.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu, çarşı-pazar yeriyle ilgili bir hadis-i şerif. *Sûk,* pazar yeri demek Arapça'da. Burada insanlar toplanır, satıcılar mallarını tezgâhlara koyarlar. Müşteriler gelir, orada istedikleri mallara bakarlar. Ölçülür, tartılır, paraları verilir veya başka bir malla

---

[110] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.344, no:3557; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.50, no:9330; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.394, no:13372.

değiştirilir. Böylece alışverişler yapılır. Çarşı pazar yeri böyle bir yer. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Es-sûku dâru sehvin ve gafletin*) "Pazar yeri, yanılma ve gaflet yeridir. Gaflet ve yanılma yurdudur." Neden çarşı pazar yanılma yeridir, gaflet yeridir? Çünkü, alışverişin hakkàniyetle yapılması lâzım! İki tarafın Cenâb-ı Hakk'ın koyduğu adaletli kurallara riayet etmesi lâzım! Satıcının doğru sözlü olması lâzım! Malını haksız yere allayıp, pullayıp methetmemesi lâzım! Mostra yapıp, altına kötüleri koyup aldatmaca yapmaması lâzım! Ölçüyü, tartıyı düzgün yapması lâzım!

Alanın riayet etmesi gereken âdâb var. Satanın da riayet etmesi gereken kurallar var, âdâb var. İslâmî bir pazar yerinde ticaret ahlâkına ait uyulması gereken kurallar var.

Hazret-i Ömer Efendimiz halife iken sorarmış:

"—Hangi alışveriş helâldir, hangi alışverişe haram katışır?.. Şeriata, kànun-u ilâhîye hangisi aykırıdır? Nasıl olursa faize girer?" diye imtihan edermiş. Bilmeyeni, cevap veremeyeni de cezalandırırmış.

Bu ticaret âdâbını, ahkâmını müslümanların, ticaretle meşgul olanların bilmesi lâzım! Herkesin bilmesi gerekir; çünkü hepimiz az çok çarşıya pazara gidiyoruz, bir şeyler alıyoruz, veriyoruz. Tabii, o alışverişte kurallara uygun olmayan işler yapılırsa, sehiv olur, yanılma olur.

Bir de gaflet yeridir diyor. Tabii, çarşıda satıcı malını satıp para kazanmak istiyor. Alıcı da iyi bir mal almak istiyor ve iyi malı ucuza almak istiyor. Bir kazanç hırsı var, dünyalık maddî birtakım düşünceler var... Bu hırslar insanın gözünü bürürse, Cenâb-ı Hak'tan gàfil olur insan. Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi gördüğünü, bildiğini, her yerde hàzır ve nâzır olduğunu düşünemez. Gafletle yanlış işler yapar, belki de haramlara bulaşır.

Bu çok olur. Yalan yere yeminler, hileli mallar olur. Belki hileli paralar olur. Eskiden paranın da halisi ve kalpı, sahtesi olurmuş. Belki şimdi de sahte para yine bahis konusu. İşte böyle bir yer...

İnsan oraya girdiği zaman tehlikeli bir mıntıkaya giriyor. Hata yapılabilen, insanı Allah'ın rızasına aykırı durumlara düşürebilen bir yere girmiş oluyor. Dikkat etmesi lâzım! Mühim olan Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın rızasına aykırı iş yapmamak, haramlara, günahlara bulaşmamak... Müslümanın ana fikri budur.

Şimdi böyle bir yere giren, imanlı bir kimse ne yapacak?.. Tesbih çekecek, Allah'a sığınacak. Burada Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Femen sebbeha fîhâ tesbîhaten*) "Kim bu pazar yerinde, çarşı yerinde bir tesbih söylerse..." Tesbih ne demek?.. *Sübhàna'llàh* demek... Tesbihin de tabii çeşitleri var. Kur'an-ı Kerim'de de (*Sübhàne*) ile başlayan pek çok ayetler var. Bizim *Evrâd-ı Şerîfe*'mizde bu tesbihatla ilgili ayetlerin olduğu bir gün de var. Oradan, pazar günü evradından hatırlayabilir kardeşlerimiz.

Tesbihlerin, yâni Allah'ı tesbih etmenin, "*Sübhàna'llàh*" demenin güzel ibareleri, çeşitleri var. Hepsi güzel... Meselâ; Adem AS'ın tesbihi, Nuh AS'ın tesbihi... Yunus AS'ın tesbihi:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ (الأنبياء:٨٧)

(*Lâ ilâhe illâ ente sübhàneke innî küntü mine'z-zàlimîn.*) [Senden başka hiç bir ilah yoktur, yâ Rabbi seni tenzih ederim; gerçekten ben zâlimlerden oldum.] (Enbiyâ, 21/87) gibi, ayetlerde olan, hadis-i şeriflerde olan tesbihler var.

"Kim orada bir tesbih okursa, tesbih sözü söylerse; (*ketebe'llàhu lehû bihâ*) bu tesbih sözünden dolayı, bu dilindeki ifade ettiği bu güzel sözden dolayı Allah ona *elfe elfi hasene* yazar." Bu *elfe elfi hasene*, bin kere bin hasene demek. Bin kere bin de milyon eder. Yâni, bir milyon hasene yazar.

"—Tesbihin anlamı ne, mânâsı ne?.. Biz Kur'an-ı Kerim'de de tesbih sözünü okuyoruz. Namazda da rükûda, '*Sübhàne rabbiye'l-azîm*' diyoruz; secde de '*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ*' diyoruz. Tesbih ne demek, Türkçe'de bunu hangi söz ifade eder, nasıl anlatabiliriz?.."

"Sübhàna'llàh" demek, Cenâb-ı Hakk'ın; rabbimiz, alemlerin rabbi, yaradanımız, Mevlâmız Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her türlü noksandan, eksiklikten, kusurdan, ayıptan münezzeh olduğunu ifade etmektir. Yâni:

"—Yâ Rabbi! Senin hiç eksiğin, kusurun, yanlışın, hatân yok... Her şeyin en güzel, en mükemmel!" demektir.

Onun için, "*Sübhàna'llàh*" sözünü hayran olunacak ve hayret edilecek yerlerde söylerlerdi. İslâmî âdâba göre ecdadımız, selef-i sàlihînimiz, hayatta çeşitli şeylerle karşılaştığı zaman, kendi duygularını frenlemek için veya kendi duygularını karşı tarafa ifade etmek için, güzel sözleri kullanırlardı. Meselâ; beğendikleri, hayret ettikleri bir şey olduğu zaman, "*Allàhu ekber!*" diye bağırırlardı, seslenirlerdi.

Meselâ, Ve'd-duhà Sûresi indiği zaman, sahabe-i kiram oradaki o müjdeleri duyunca, sureyi dinledikten sonra, (*Allàhu ekber*) "Cenâb-ı Hak en büyüktür!" diye tekbir getirmişlerdi. Yâni, bu bizim alkışımız gibi, hayranlık duyunca şakır şakır bir alkış tufanı koptuğu gibi; meydanda ise, "Yaşa, varol!" sözü gibi... O makamda ama, tabii İslâmî edebe göre, güzel bir söz söyleniyor.

Kızdığı zaman, karşı tarafta kendisini üzecek davranışlar olduğu zaman, "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*"

denirdi. Veya, “*Lâ ilâhe illa’llàh*” denirdi. Şimdi hacca, umreye gittiğimiz zaman görüyoruz. Araplar birbirleriyle münakaşa filân ediyorlar. Birbirleriyle biraz yüksek sesle sesler söylenmeğe başladığı zaman:

“—*Sallû ale’n-nebiyyi!*” yâni, “Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getir!” diyorlar.

O da tabi “Hayır, getirmem!” diyemiyor; “*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*” diyor. Böylece kızışan ortam serinlemiş oluyor, kızgınlık dağılıyor, şeytana fırsat verilmemiş oluyor.

“*Sübhàna’llàh*” ne demek?.. “Yâ Rabbi, sen her türlü noksandan münezzehsin! Her türlü kemâlâtın sahibisin, hàlikısın, mâlikisin!” demek.

Onun için, güzel bir şey, hayran olunacak bir şey gördüğü zaman da selef-i sàlihînimiz, “*Sübhàna’llàh!*” derlerdi.

“—*Sübhàna’llàh*, ne kadar güzel manzara!..”

“—*Sübhàna’llàh*, ne kadar güzel bir çiçek, ne hoş koku!..” filân gibi söylerlerdi.

İşte burada da, pazar yerine girildiği zaman böyle bir tesbih söylemenin mükâfâtı bildiriliyor. Demek ki, biz de zikrederek, Allah’ı düşünerek, Cenâb-ı Hakk’a böyle tesbih ederek pazar yerine girersek; inşâallah hatalardan, günahlardan, o çarşının, pazarın şeytanca işlerinden, şeytanın aldatmalarından korunuruz.

(*Ve men kàle: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Her kim de ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*’ derse...” Bu ne demek: “Hiç bir güç ve kuvvet yok Allah’ınkinden başka... Bütün güç ve kuvvet Allah’ındır. O kàdir-i mutlaktır, ne isterse onu yapar. O müsaade ederse, başka şeyler de olabilir; etmezse, olmaz!” demek.

Bu da çok mühim bir sözdür, buna da *havkale* derler. *Havkale*, ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*’ demektir. *Tesbih* de, “*Sübhàna’llàh*” demektir.

“Böyle *havkale* eyleyen, yâni ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh*’ diyen; (*kâne fî civâri’llâh hattâ yümsiye*) Cenâb-ı Hakk’ın hıfz u himâyesinde olur, akşam oluncaya kadar...” Akşam olunca tabii pazar yeri dağılacak. Gündüzle kàimdi. Gece oldu mu, ışık filân olmadığından, akşam vakti gelmeden evvel herkes metaını toplar, gideceği yere giderdi.

“Akşama kadar Cenâb-ı Hakk’ın hıfz u himâyesinde, korumasında olur.” Çünkü bütün güç ve kuvvetin Allah’ta olduğunu anlamış, şuurlu bir müslüman... “Sen bu şuura ermişsin diye, Cenâb-ı Hak onu sever ve gafletten, hatâdan, yanlıştan, aldatılmaktan, zarara uğratılmaktan, artık her türlü istemediği şeyden korur. Cenâb-ı Hakk’ın himayesinde olunca, zararlı bir şeye mâruz kalmaz.

O halde, çarşıya pazara gittiğimiz zaman tesbih söyleyelim, “*Sübhàna’llàh*” diyelim; veya “*Sübhàna’llàh, ve’l-hamdü li’llâh, ve lâ ilâhe illla’llàhu va’llàhu ekber*” diyelim!.. Sonunda bu da zikredildiği için, “*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm*” diyelim!..

Demek ki namazların sonrasında, Ayete’l-Kürsî’yi okumadan evvel okuduğumuz tesbihi söylersek, orada bunların hepsi var: “*Sübhàna’llàhi ve’l-hamdü li’llâhi ve lâ ilâhe illla’llàhu va’llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi’l-aliyyi’l-azîm.*”

Demek ki, pazar yerine girdiğiniz zaman, dilinizle bu sözleri söyleyin de, bu sevapları Cenâb-ı Hak, Peygamber SAS Efendimiz’in bize bildirdiği, müjdelediği, va’dettiği şekilde sizlere ihsân eylesin... Sizi korusun, çarşının pazarın şerrine uğratmasın... Hayrına erdirsin... Ticaretiniz, alışınız, verişiniz hayırlı olsun... İşiniz rast gitsin...

Bu birinci hadis-i şerif. İnşâallah üç tane okuruz.

b. Kış Mü’minin Baharıdır

İkinci hadis-i şerife geliyorum. Bu da çok çok hoşuma giden bir hadis-i şeriftir. Ebû Saîd RA Hazretleri rivayet etmiş. Muhtelif kitaplarda kaydedilmiş, muhtelif ibareleri var. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[111]

---

111 Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.416, no:3940; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.297, no:8239; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.375, no:3672; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kısmen: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.75, no:11734; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.324, no:1061; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.325; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.115, no:141; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

الشِّتَاءُ رَبِيعُ الْمُؤْمِنِ؛ قَصُرَ نَهَارُهُ فَصَامَهُ، وَطَالَ لَيْلُهُ فَقَامَهُ

(العسكري في الأمثال، هب. ق. عن أبي سعيد)

RE. 215/15 (*Eş-şitâü rebîu'l-mü'min; kasura nehâruhû fesàmehû, ve tàle leylühû fekàmehû.*)

Ne kadar hoş, ne kadar tatlı bir hadis-i şerif. İnşâallah, hattat kardeşlerimiz güzelce yazarlar, duvarlara asılır. Şimdi sonbahardayız ya, önümüzde kış var. Ekim çıktı mı, bir kasım kalıyor, ondan sonra kışa geliyoruz. Bir buçuk ay sonra kış...

Şitâ, Arapça'da kış demek. *Sayf*, yaz demek.

إِيلاَفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ (قريش:٢)

(*Îlâfihim rihlete'ş-şitâi ve's-sayf*) [Kış ve yaz seyahatları onlara kolaylaştırıldığı için…] (Kureyş, 106/2) diye sûreden hatırlayacaksınız.

Sayf'ın yaz olduğunu, *sayfiye* kelimesinden hatırınızda tutabilirsiniz. *Sayfiye*, yazın gidilen köşkler, deniz kenarları, bağlık bahçelik çiftlik yerlere deniliyor; yazlık demek. *Rebi'* de ilkbahar demek.

Şimdi burada Peygamber SAS Efendimiz, iki mevsimi yan yana söyleyerek, nükte, bir edebî sanat, bir güzel söz ifade buyurmuş:

(*Eş-şitâü rebîu'l-mü'min*) "Kış mevsimi mü'minin baharıdır."

Ne kadar güzel! Kıştır ama mü'min için ilkbahar gibidir. İlkbaharı severiz. Neden?.. Kışın soğuktur, ayazdır, dondurucudur. Köylerde, dağlarda çeşitli sıkıntılar olur. Yakıt olmazsa, evde insan üşür. Abdest alacağı zaman elleri, ayakları üşür. Elinin yüzü çatlar. Oraya ilaç sürülecek olur, çatlakları sızlar... Çeşitli zorlukları, meşakkatleri vardır.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.576, no:35209: *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.519, no:1533; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.432, no:13464.

Ama ilkbahar geldi mi, havalar yumuşar. Koyunlar kuzularını dünyaya getirir. Kuzular meleşir, kelebekler uçar, kuşlar öter... Çayırlar, çimenler yemyeşil olur, çiçeklerle bezenir, halı gibi olur. Gökyüzünde bereketli bulutlar yağmurlar yağdırır. Şırıl şırıl sular akar... Şairlere ilham kaynağı olun, şiirlere konu olan bir güzel mevsim. Onun için baharı çok severler, nevbahar derler. Biz ilkbahar diyoruz. Bu herkesin sevdiği bir mevsimdir.

Peygamber SAS Efendimiz de kışı methediyor: "Kış mü'minin baharıdır." diyor. Yâni, "İnsanların baharı sevdiği gibi, mü'min kışı sever, kıştan memnundur."

Sonra güzelce de izah ediyor:

(*Kasura nehâruhû*) "Gündüzü kısadır." Kışın gündüzler kısa olur, saat olarak azdır; geceler uzundur. (*Fesàmehû*) "Mü'min de o kısa günde orucu kolay tutar, rahat tutar. Orucu tutuverir, sevabı kazanır."

Bir de harman zamanında, gündüzün çok uzun sürdüğü ve sıcağın çok olduğu, insanın çok susadığı, göğsünü bağrını açıp da rüzgâr aradığı zamanı düşünün... O zaman oruç tutarken, akşama kadar ağzının nasıl kuruyacağını düşünün... O harman vaktinde, bizim eski dedelerimizin, bir taraftan harman yaparken, döven çevirirken, bir taraftan oruç tuttukları zamanları ben hatırlarım. Allah sevaplarını çok eylesin... Zordur.

Kışın gündüz kısa olduğu için, oruç tutmak kolaydır. "Kış mü'minin ilkbaharıdır. Çünkü gündüzü kısa oldu, o da gündüzünü oruç tuttu." diyor Peygamber Efendimiz. Böylece sevabı kazandı.

(*Ve tàle leylühû*) "Kışın gecesi de uzun olur. (*Ve kàmehû*) Gecesi uzun olunca da, yatsıdan sonra erken yatar, uykusunu alır; zorlanmadan gece ibadetine, teheccüde kalkar. Abdestini alır, namazını kılar, tesbihlerini çeker. Kur'an-ı Kerimini okur, Cenâb-ı Hakk'a tazarru ve niyaz eyler. Seherlerde güzel güzel tevbe ve istiğfar eyler.

Dağlar ile, taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!..

Böylece gündüzde oruçlu olup sevap aldığı gibi, gecede de teheccüde rahatlıkla kalkabilir. O gece ibadetini yapıp, büyük sevapları alır. Çünkü:

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ.*) "Geceleyin kılınan iki rekâtçık bir namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır."

Onun için bu kış mevsimi, hem gecede hem gündüzde müslümanın işine çok yarıyor. Gündüz kolay oruç tutuyor, yine sevap kazanıyor aynen... Gece de kolay kalkıyor teheccüde, sevabı kolayca kazanıyor. Ama yaz olsaydı, gündüz oruç tutmak zor olacaktı. Gece de kısa olduğundan, yattığı zaman uykusunu alamadığından, teheccüde kalkmak zor olurdu.

Teheccüde kalkacaktı, bir de bakar ki teheccüdün vakti geçivermiş, sabahın vakti gelmiş. Allah saklasın, bir de sabah

vaktinde de uyanamayıp, güneş doğduktan ne kadar vakit geçtikten sonra, gafletle uyanmak ne kadar acı olur.

"—Sabah namazına vaktinde kalkamadım, kılamadım!" diye kadar üzülür müslüman...

Halbuki kış geceleri böyle olmaz, rahatlıkla hem teheccüdünü kılar, hem sabah namazına yetişir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Bugünlerde zaten kolaylaşmıştır. Üç Ayların içindeyiz, Receb ayındayız. Receb ayında Peygamber Efendimiz çok oruç tutardı. Siz de böyle gündüzü kısa olan mevsimde oruçları çokça tutun, sevapları kazanın!.. Geceleri de teheccüde kalkın, sevapları kazanın!.. Bizi de duadan unutmayın...

c. Şirkin Gizli Oluşu

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Hazret-i Aişe Anamız RA'dan. Hakîm-i Tirmizî, Hâkim ve Ebû Nuaym rivayet etmişler. Birkaç konuyu ihtiva eden bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[112]

الشِّرْكُ أَخْفَى فِي أُمَّتِي ، مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا فِي اللَّيْلَةِ الظَّلْمَاءِ ؛ وَ أَدْنَاهُ أَنْ تُحِبَّ عَلَى شَيْءٍ مِنَ الجَوْرِ ، أَوْ أَنْ تُبْغِضَ عَلَى شَيْءٍ مِنَ العَدْلِ ؛ وَهَلِ الدِّينُ إِلاَّ الْحُبُّ فِي اللهِ ، وَالْبُغْضُ فِي اللهِ . قَالَ اللهُ تَعَالَى : قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ ، فَاتَّبِعُونِي ، يُحْبِبْكُمُ اللهُ (الحكيم ، ك. حل. عن عائشة)

[112] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.319, no:3148; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.368; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.60, no:1024; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.858, no:7504; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.434, no:13468.

RE. 215/16 (*Eş-şirkü ahfâ fî ümmetî, min debîbi'n-nemli ale's-safâi fî'l-leyleti'z-zalmâ'; ve ednâhü en tühibbu alâ şey'in mine'l-cevri, ev en tübgıda alâ şey'in mine'l-adl; ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh, ve'l-buğdu fi'llâh. Kàle'llàhu teàlâ: Kul in küntüm tuhibbûna'llàhe, fettebiùnî, yuhbibkümü'llàh*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerifte, birinci konu: Peygamber Efendimiz şirkin ince bir tehlike olduğunu, gizli bir tehlike olduğunu anlatıyor. Diyor ki:

(*Eş-şirkü ahfâ fî ümmetî min debîbi'n-nemli ale's-safâ fî'l-leyleti'z-zalmâ'*) "Şirk ümmetim hakkında, karanlık gecede kara taşın üzerinde karıncanın yürümesinden daha gizli bir şeydir." Yâni öyle açık, belirgin bir şey değildir. Sessiz, sedasız, karanlık gecede karıncanın kara taşın üzerinde, karınca zaten kendisi de kara; kara karınca kara taşın üzerinde, karanlık gecede yürüdüğü zaman, nasıl göreceksin?.. Işık olmazsa göremezsin.

Şirk de öylece görünmez bir şekilde insana geliverir, insan tehlikeye düşer. Şirk benim ümmetim hakkında böyle karıncanın adımcığından, kara taşın üzerinde karanlık gecede adımcık adımcık gelmesinden daha tehlikeli, daha gizli bir şekilde geliverir, diyor.

Yâni, "Şirke düşüverir bir müslüman, aman dikkat edin!" mânâsına. Birdenbire, karıncanın yürüdüğünü insan anlamadığı gibi…

(*Ve ednâhu*) "Bu şirkin en aşağısı..." Tabii şirkin en kocamanı, en görüneni, en bilineni: Bir insanın Allah'a ortak koşmasıdır; puta tapmasıdır, haça tapmasıdır, insana tapmasıdır, dağa tapmasıdır, öküze, timsaha tapmasıdır, Firavun'a, Nemrud'a tapmasıdır... Neyse tarih boyunca, işte okuduğunuz, vaazlardan duyduğunuz çeşit çeşit şaşkınlıklar, aya güneşe tapmasıdır... Bu tabii şirk... Yâni adamın bir dini var, bir inancı var ama dini bozuk, inancı yanlış, akla aykırı, Allah'ın rızasına aykırı.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah'ın indinde hakikî din İslâm dinidir." (Âl-i İmran, 3/19)

Şimdi bu gizlice insana geliveren, insanın içine pattadak düşüverdiği gizli şirke, çok dikkat etmek lâzım! O öyle güneşe tapmak gibi değildir. Bir müslüman güneşe tapmaz, öküze tapmaz, öteki milletlerin taptığı yanlış şeylere tapmaz. Ama (*ednâhu*) meselâ en aşağısı, nedir: (*En tühibbu alâ şey'in mine'l-cevr*) "Zulümden bir şeyi sevmendir."

Adam zulmediyor, zàlimlik yapıyor. Öyle yapmasına rağmen, o adamı seviyor. Bu bir zulüm yapmış, yâni sen bunu niye seviyorsun?.. İşte bu bir şirktir. Bunu bir şirk olarak kabul ediyor. İzah edecek neden şirk saydığını Efendimiz, öyle olduğunu izah edecek.

(*Ve en tubğida alâ şey'in mine'l-adli*) "Bir de bir adam adaletli, hakkaniyetli, dosdoğru, bir şey söylüyor, bir şey söylüyor, yapıyor. Sen de ondan hoşlanmıyorsun, kızıyorsun onu yaptı diye. Halbuki doğruyu yapıyor, adaletli olanı yapıyor. Adaletli olan şeyi yapmasına rağmen kızman, zulüm cinsinden bir şeyi yaptığı halde onu yapanı sevmen işte şirkin aşağı çeşitlerinden bir tanesi de budur. (*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh, ve'l-buğzu fi'llâh*) Çünkü, Allah için sevmek ve Allah için kızmaktan başka bir şey midir din?.."

Bunu yapmamış oluyor insan. Sevdiğini Allah için sevecek. Allah rızası için, Allah seviyor diye sevecek. Sevmediğine, kızdığına da Allah rızası için kızacak. Allah kızıyor, Allah'ın emrine aykırı diye kızacak. Buna "*el-hubbu fi'llâh, ve'l-buğzu fi'llâh*" diyoruz.

Bunu bütün müslümanların iyice öğrenmesi lâzım! Namazı öğreniyorlar, haccı öğreniyorlar da, bak burada Peygamber SAS Efendimiz, aziz kardeşim, dinleyicim nasıl soruyla soruyor:

(*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh ve'l-buğzu fi'llâh*) "Din Allah için sevmek ve Allah için buğz etmekten başka bir şey midir? Sadece odur!" diye söylüyor, önemini vurgulamak için. Demek ki hakiki bir dindar, sevdiğini Allah için sever, kızdığına Allah için kızar. Bu sevgiler, bu kızmalar Allah için olmazsa, o zaman şirk

oluyor. Çünkü adam adaletle iş yaptığı halde kızıyor, zulüm yaptığı halde seviyor. O zaman şirk oluyor.

Oooo, vah, yazık!.. O zaman ahalinin çoğu, dünya üzerindeki insanların çoğu şirke düşmüş durumda. Allah rızası için adaleti sevmesi lâzımken, Allah rızası için zulme buğz etmesi lâzım gelirken, zulmedeni seviyor, adalet edene kızıyor. Doğru söyleyeni dokuz köyden kovuyorlar. Yamuk iş yapanı baş tacı ediyorlar, alkışlıyorlar, öne geçiriyorlar. Din Allah için sevmek, Allah için buğz etmekten başka bir şey midir halbuki? Ooo, demek ki her sevdiğimizi Allah için sevecekmişiz, her kızdığımıza Allah için kızacakmışız. Ölçek ne:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri o şeyi seviyor mu?.."

"—Seviyor!"

"—Ben de seviyorum."

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri sevmez mi bu işi?"

"—Sevmez."

"—O zaman ben de sevmiyorum!"

E bunu nereden anlayacağız?.. Allah'ın Kur'an-ı Kerim'inden, gönderdiği Peygamber-i Zîşan'ından... Peygamber Efendimiz'in hadislerini okuyacağız, Kur'an-ı Kerim okuyacağız. Neyin yasak olduğu, neyin emredildiği belli...

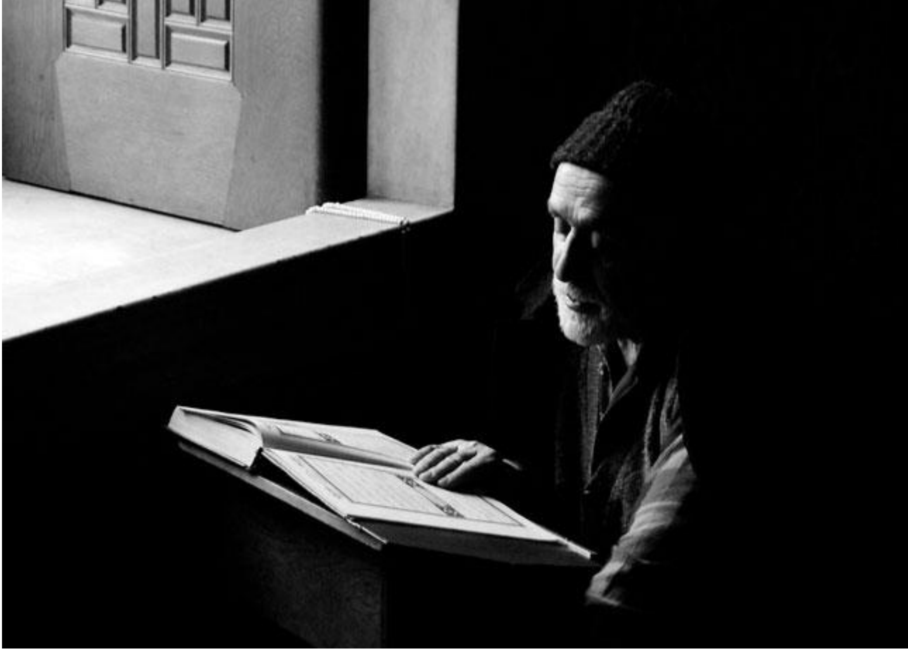
Bakın, geçen gün de söyledim: Bir hafta önce, on gün önce müslüman olmuş İsveçli kardeş, ne diyor?

"—Niye müslüman oldun?" diye sordum.

Diyor ki:

"—Kur'an-ı Kerim'i okudum. Baktım ki müslüman olmaktan başka çare, başka seçenek yok. 'Müslüman olmam lâzım!' dedim, müslüman oldum." dedi.

Muhterem kardeşlerim! Anneden, babadan müslümanlığı miras almışız, helâl olsun, çok güzel. Çünkü ölüm hak, miras helâldir. Dedelerimiz iyi müslümanlardı, Allah için çalıştılar, sevapları kazandılar, mekânları cennet olsun, ahirete göçtüler. Din de bize miras kaldı. Hatta bu beldeler, bu diyarlar onlardan bize emanet kaldı. Şimdi biz miras aldık dini ama, ne yapmamız lâzım?.. Dinin inceliklerini öğrenip, bizim kendimizin de şuurlu müslüman olması lâzım! Dini bilmemiz lâzım!..

Kur'an-ı Kerim'i bilmiyoruz, omuz silkiyoruz. Arapça'yı öğrenmemişiz. Bülbül gibi İngilizce, Fransızca, Almanca konuşuyor. Fasih, hatta anlayamıyor konuşan;

"—Sen Türk müsün, Alman mısın?.." diye soruyor.

Hatta benim bir arkadaşımla beraber hacca gitmiştik. Orada Cidde havaalanında bir konuşmaya tutuştu Arap'la. Arap Almanya'da bulunmuş, bizim arkadaşımız da Almanya'da bulunduğu için konuştular. Bizim arkadaş tabii Almanca'yı güzel biliyor. Kendisi de uzun boylu, sarışın; tabii Kazanlı olduğundan. Oradakiler güneşi çok görmediğinden sarışın oluyorlar. Kardeşimiz Kazanlı, yâni Kazan müslümanlarından. Arap, çok güzel Almanca konuşmasından, tipine de baktı, sarışın görünce:

"—Yok..." dedi, "Sen Almansın, kandırıyorsun beni!" dedi.

Cidde'de Alman müslümanı sanıyor yâni. Irk olarak Alman sandı.

Yâni, "Her dili güzelce öğreniyoruz da, şu Kur'an-ı Kerim'in yazılmış olduğu, inmiş olduğu Arapça'yı öğrenmezsek, Peygamber Efendimiz'in konuştuğu Arapça'yı öğrenmezsek olmaz!.." deyip

öğrenmemiz lâzım. Ben bu yurt dışında kaç müslüman Avrupalıyla tanıştıysam, ilk işleri Arapça'yı öğrenmek. Neden?.. Onunla anlayacaklar dinin inceliklerini.

Arapça'yı öğreneceğiz, Kur'an-ı Kerim'i güzelce okuyacağız, aşk ile şevk ile... Bak, gayrimüslim olan bile Kur'an okuyunca müslüman oluyor.

Müslüman olduğunu ailesine ilân etmiş:

"—Ben müslüman oldum, haberiniz olsun." diye.

"—Ne dediler?" dedim.

"—Evin içine bomba atmış gibi oldu." diyor.

Yâni bomba atsa, bom diye patlar. Çok tepki göstermişler ama o tepkiye filân aldırmıyor. Yâni insan iyi mü'min oldu mu, kalbine iman girdi mi Allah'ın rızasını düşünür, ne yapması gerekirse doğru olanı yapar. Kızan kızsın, kızmayan kızmasın. Anlayan anlasın, anlamayana Allah hidayet versin, ne diyelim...

Evet, dini öğreneceğiz, dini bilmeden olmaz. Bakın Peygamber Efendimiz, hiç bilmediğimiz bir tarafından bize dini tarif etti: (*Ve heli'd-dînü ille'l-hubbu fi'llâh ve'l-buğzu fi'llâh*) "Din, Allah için sevmek, Allah için buğz etmekten başka bir şey midir sanki?.. Elbette sadece odur!" Yâni, çok önemli Allah için sevmek, Allah için kızmak. Sevdiğini Allah için sevecek, kızdığına da Allah için kızacak.

Allah içi kızılacak kimseye kızması lâzım. Severse olmaz, şirk olur. O zaman Allah'ın emrini tutmuyor da, başka bir ölçeği ölçek alıyor. O zaman şirk oluyor. Sevilecek insana da kızıyor. Kızmayacak, Allah için sevecek onu, çünkü Allah seviyor. Bu çok ince bir kural... İnşâallah, bu hadis-i şerifi iyice hazmeder, öğrenirsiniz. *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 215. sayfasının 16. hadis-i şerifi. Bunu güzelce ezberlesin kardeşlerim, herkese anlatsınlar.

Efendimiz bir de, Kur'an-ı Kerim'den sözüne delil olacak ayet-i kerimeyi okuyor: (*Kàle'llàhu teàlâ*) Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki:

قُلْ إِنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمْ اللَّهُ (آل عمران:٣١)

(*Kul*) "Rasûlüm de ki: (*İn küntüm tuhibbûna'llàh*) 'Eğer siz Allah'ı seviyorsanız, (*fettebiùnî*) bana ittibâ edin, bana uyun ki, (*yuhbibkümu'llàh*) Allah da sizi sevsin!'" (Âl-i İmran, 3/31)

Yâni bak din neymiş? Allah'ı seven insan, Rasûlüllah'ı da sevecek...

Çok kimseler var. Şimdi bu gezdiğim dış ülkelerde hristiyanlar, meselâ Hazret-i İsâ'yı sevmek, Allah'ı sevmek konusunda çok edebiyatlar gelişmiş, onu söylüyorlar. Ama Allah'ı seviyorsanız, o zaman Allah'ın peygamberini seveceksiniz, Allah'ın peygamberine tâbî olacaksınız. Allah'ın kelâmını seveceksiniz, Allah'ın kelâmını okuyacaksınız, Allah'ın kelâmına, emrine uyacaksınız, Allah'ı seven, Allah'ın emrini de sever, Allah'ın sevdiği kulu da sever. O zaman da, öyle yaparsa Allah'ın sevgisini kazanır, yapmazsa sevgisini kazanamaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize, gerçekleri görmeyi nasib etsin... Görmeyenlerin de, gözlerindeki perdeleri kaldırsın, gönüllerindeki pası izâle etsin, hakkı görmeyi nasib eylesin... Cümlemizi rızasına uygun ömür sürmeye muvaffak eylesin... Sevdiği hâlis, sàlih, hakikî müslümanlar eylesin... İslâm'a güzel hizmetler yapmayı nasib eylesin... İman-ı kâmil ile ahirete göçmeyi nasib eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Peygamber Efendimiz'e komşu eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

13. 10. 2000 - İSVEÇ

21. DÜNYA VE AHİRET İÇİN ÇALIŞMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

a. Hastanın Duası

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden, bir kardeşimizin kur'a ile açtığı sayfadan üç tanesini okumak istiyorum. Birincisi Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet olunmuş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[113]

اِغْتَنِمُوا دَعْوَةَ الْمُؤْمِنِ الْمُبْتَلَى (أبو الشيخ في الثواب عن أبي الدرداء)

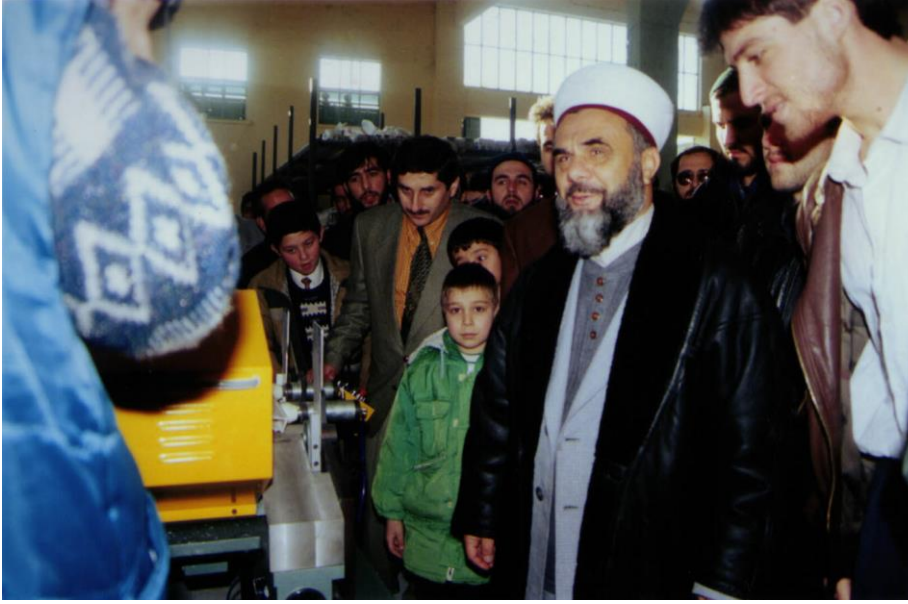
RE. 75/8 (*İğtenimû da'vete'l-mü'mini'l-mübtelâ*) "Hastalığa mübtelâ olmuş mü'minin duasını fırsat ve ganimet bilin, ondan istifade etmeğe çalışın!" buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Çünkü, hastalandığı zaman, mü'minin duası makbuldür. Hastaya verilen mükâfatlardan birisi, duasının müstecâb dua olmasıdır, kabul olunacak dua olmasıdır. Uykusu ibadettir, iniltisi tesbihtir. Yapamadığı ibadetleri yapmış gibi sevap alır. Her zaman söylüyoruz: Hastalar sabretsinler de, bu sevapları kaçırmasınlar! Hastalığın da bir fırsat olduğunu bilsinler!

Hasta olan kimsenin elinde olan imkânlardan, güzelliklerden birisi de, duasının müstecâb olmasıdır. Onun için, bu yönden de Peygamber SAS Efendimiz öbür insanlara tavsiye buyuruyor: "Hasta mü'minin duasını ganimet bilin, ondan istifade edin, faydalanın!" diyor. *İğtinam*; ganimet bilmek, faydalanmak mânâsına...

---

113 *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.149, no:3308; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.167, no:441: *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.141, no:3880.

Zâten mü'minin duası makbuldür ama, hasta bir mü'minin duası özellikle çok kıymetlidir. Onun için, hasta kardeşlerimizi ziyaret edin! Özellikle cuma günü ziyaret etmek tavsiye ediliyor.

Cuma günü yapacağımız işlerden birisi de, kabir ziyareti olabilir. Babalarınızı, annelerinizi, akrabalarınızı, geçmişlerinizi kabrinde ziyaret eder, Fâtiha okursunuz.

Hasta ziyaret edin! İşte hastanın duasını fırsat bileceksiniz, Halini hatırını soracaksınız. Mâneviyatı düzelecek, sizi görünce memnun olacak, mesrur olacak. "Nasılsınız?" diyeceksiniz, elini şefkatle tutacaksınız, alnına elinizi koyacaksınız. "Bana dua edin!" diyeceksiniz. O da memnun olacak, dua edecek. Zâten memnun olduğu için, candan dua eder. "Allah razı olsun!" der.

Cuma günü sadaka vermenin faydalı ve çok kârlı olduğunu hadis-i şeriflerden biliyoruz. Kabir ziyaret ederseniz, hasta ziyaret ederseniz, sadaka verirseniz, cuma namazı kılarsanız, cuma namazına erken giderseniz, cuma namazı için gusül abdesti alırsanız, çok çok sevaplar kazanırsınız. Bunları hep anlatıyorum, hatırlatıyorum. Her hafta bunları yapmağa gayret edin, sevapları kazanın!

Hasta kardeşlerimizi ziyaret edin! Bizden de selâm söyleyin, bize de dua etsinler... Duasını elde etmeye çalışın, gönlünü hoş etmeye çalışın!.. Giderken bir hediye götürürsünüz. Çeşitli yönlerden gönlünü hoş edip sevindirirsiniz. Sevindirilen hasta, mâneviyâtı düzelen hasta daha çabuk iyileşir. O tarafı da var işin. Onun için ziyaretlerin her çeşidini bir dînî vazife, kardeşlik vazifesi, tasavvuf vazifesi olarak ihmal etmeyin, yapın!

Hasta ziyareti; bir... Hasta olmayan arkadaşları ziyaret; iki...

"—Falanca kardeşim var, okuldan arkadaşımdı." veyahut "Askerlikten arkadaşımdı." veyahut "Hacda tanışmıştık." deyin, kalkın ziyarete gidin!

Şimdi bir arkadaş gidiyordu buradan;

"—Falanca yere uğrayacak mısın?" dedim.

"—Yok!" dedi, "Ben doğrudan doğruya giderim." dedi.

Doğrudan doğruya gitmeyip de, falanca yere uğrasa; bir işi yok, tam ivazsız garazsız, sırf Allah rızası için bir ziyaret... Ziyaret etse, o ziyaretin mükâfâtını alacak. Bir kardeşini Allah için ziyaret edince, Allah'ın sevgisini kazanıyor insan.

Büyükleri ziyaret etmek çok güzel... Annesinin, babasının, vefat etmiş büyüklerinin hâl-i hayatta iken dostları olan kimseleri ziyaret etmek. Meselâ;

"—Falanca kimse, Hocamız'ın çok sevdiği bir kimseydi." diyerek onları ziyaret etmek çok sevap.

Bu çeşit ziyaretleri hayatınızın bir parçası olarak yapın! Ziyaret edemediğiniz zaman da, telefon açın! Telefon olmadığı zaman bir kart atın, bir mektup yazın, gönderin! Böylece gönül almağa çalışın! Şu ölümlü dünyada, en güzel işlerden birisi böyle gönül kazanmaktır, dua kazanmaktır.

b. Savaşta Dikkat Edilecek Şeyler

İkinci hadis-i şerif. Safvân ibn-i Assâl RA'dan. Ahmed ibn-i Hanbel tarafından kaydedilmiş. Efendimiz gàlibâ, bir orduyu göreve gönderirken, onlara nasihat buyuruyor:[114]

---

[114] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.240, no:18122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.70, no:7397; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV,

اُغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، لاَ تَغُلُّوا ، وَلاَ تَغْدِرُوا ، وَلاَ تُمَثِّلُوا ، وَلاَ تَقْتُلُوا وَلِيداً ؛ وَ لِلْمُسَافِرِ ثَلاَثٌ مَسْحٌ عَلَى الْخُفَّيْنِ ، وَ لِلْمُقِيمِ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ (حم. عن صفوان بن عسال)

RE. 75/10 (*Üğzû bi'smi'llâhi fî sebîli'llâh, lâ teğullû, ve lâ tağdirû, ve lâ tümessilû, ve lâ taktülû velîden. Ve li'l-müsâfiri selâsün meshun ale'l-huffeyni, ve li'l-mukîmi yevmün ve leyleh.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Üğzû*) "Gazâya gidiniz, cihada gidiniz, gaza ediniz; (*bi'smi'llâh*) Allah'ın namına, Allah adına, Allah'ın adıyla..." Yâni hem besmele çekerek, hem de o savaşı neden yapıyorsunuz?.. Allah rızası için. (*Fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda" diye onu da ayrıca belirtiyor. "Besmeleyi çekerek, Allah'ın adına, Allah'ın namına, Allah'ın rızasını kazanmak için gazâ edin!"

Başka niyet, art niyet, kötü niyet veya düşünceler, kızgınlıklar, hınçlar, çeşitli hesaplar; bunların hepsi boştur. Bir tek hesap güzeldir: Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmaya çalışmak, ahirette Allah'ın sevdiği kul olmak, cennete girmek...

Hattâ bazı kimseler cenneti de hesap etmiyorlar, sadece Allah'ın rızasını kazanmayı düşünüyorlar. Meselâ, bizim Nakşîlikte dört tane terk var:

[Der Tarîk-ı Nakşıbendî lâzım âmed çâr terk;
Terk-i dünyâ, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk.]

Terk, bir şeyi bırakmak demek... İkinci bir mânâsı daha var terkin, başa giyilen kavuğun parçasına da terk diyorlar. Meselâ dört tane dilimi varsa dört terkli diyorlar. Sekiz tane ise sekiz

---

s.416, no:2467; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.377, no:3411; Safvân ibn-i Assâl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.752, no:11282; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.145, no:3887.

terkli diyorlar. On iki dilimli bir kavuksa, ona da on iki terkli diyorlar.

Nakşîler dört parçalı başlık giyiyorlar. Ama bu dört terkli kavuk, dört şeyi terk etmenin alâmetidir diyorlar. Bu dört dilim, dört şeyin bırakılmasını remzediyor diyorlar. Bu yolda dört terk vardır diyorlar:

1. *Terk-i dünyâ*: Bu dünya hayatının menfaatinin, fânî, geçici hesaplarının bırakılması. Yaptığı işi onlar için yapmamak. Yâni, "Para kazanacağım, mevki kazanacağım, itibar kazanacağım, oy kazanacağım..." gibi şeyler düşünmemek.

2. *Terk-i ukbâ*: Ahiret hesabını terk etmek. "Şu kadar sevap kazanırım, şu kadar mükâfât alırım..." filân diye ahiret hesabı da düşünmeyecek.

3. *Terk-i hestî*: Varlığı terk edecek. Her çeşit benim dediği şeyi gönlünden çıkartacak. Mevkî, makam, zenginlik, ilim, irfan... gibi şeylerini, her çeşit müktesebâtını, varlığını gözünden çıkartacak. Onlardan dolayı kabarmayacak. Bütün varlığından geçecek.

4. *Terk-i terk*: Bu terk ettiklerini de kafasından, gönlünden çıkartıp, "Ben ne büyük işler yaptım yâhu!" diye düşünmeyecek. Onları da kafasından silecek. Yapacağı işi sırf Allah rızası için yapacak.

Şimdi bazen duyuyoruz. Kendi vatanını kurtarmak için çarpışıyor filân diye sevdiğimiz Afganlılardan bazı acaib şeyler duyduk, çok üzüldük. Meselâ kardeş kardeşin yolunu kesip vurmuş. Bazıları da, "Ayıptır, yapmayın, etmeyin!" filân demişler. Öyle diyen hocalardan bazılarını da şehid etmişler. Yâni, savaş nasıl olacak?.. Fî sebîlillâh olacak. Art niyetli, başka maksatlı, böyle şeytana kanarak olmayacak.

"—Allah'ın emriyle, Allah rızası için gazâ edin!" dedikten sonra, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ teğullû*) "Ganimet malını iç etmeyin, çalmayın!" Savaşta alınan ganimetler ordunun malıdır. Komutanın emrinde ortaya yığılır. Devletin payı beşte bir ayrılır. Beşte dördü gazilere ölçüyle dağıtılır.

Ölçüden evvel birisi bir şey alır, cebine koyar, çantasına koyarsa, o zaman ganimetten çalmak deniliyor buna. Hırsızlık gibi oluyor. Çünkü toplanacak, meydana konulacaktı. Öyle

yapılmadığı zaman, günah oluyor İslâm'da... Allah rızası için savaşılıyor, ganimet malı da ortaya konuluyor. Devletin, hükümetin, hazinenin payı ayrıldıktan sonra, ganimetler gazilere taksim ediliyor.

(*Ve lâ tağdirû*) "Ve gadir, zulüm yapmayın!" Gadrin çeşitleri:

1. Anlaşmayı bozmak. Meselâ, anlaşma yapmışsanız sözünüze sadık olun, sözünüzün eri olun!

2. Bir de gadir, zulüm mânâsına gelir.

Başka hadis-i şeriflerden biliyoruz. Meselâ, Peygamber SAS buyuruyor ki:[115]

اِنْطَلِقُوا بِاسْمِ اللَّهِ ، وَبِاللَّهِ ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ! لاَ تَقْتُلُوا شَيْخًا فَانِيًا ، وَلاَ طِفْلاً ، وَلاَ صَغِيراً ، وَلاَ امْرَأَةً (د. ق. عن أنس)

(*İntalikù bi'smi'llâh, ve bi'llâh, ve alâ milleti rasûli'llâh!*) "Allah'ın adıyla, Allah için ve Allah Rasûlü'nün milleti üzere yola çıkınız!"

(*Lâ taktülû şeyhan fâniyâ*) "Yaşlı bir adamı öldürmeyin!" Çünkü ihtiyar, savaşmıyor.

(*Ve lâ tıflâ*) "Küçük bir çocukcağızı öldürmeyin!" Meselâ, Yunanlılar, Ermeniler, küçük çocuklarımızı öldürmüşler, süngüleri saplamışlar, yakmışlar, yıkmışlar.

(*Ve lâ sağîran*) "Küçük kimseyi de öldürmeyin!" Bebek değil ama, savaşmayacak kadar küçük yaştakileri de öldürmeyin!

(*Ve le'mreeten*) "Kadın da öldürmeyin!" Çünkü o da savaşmıyor. Bunlara böyle riayet etmezse, o da gadir olur.

Sonra başka hadis-i şeriflerden biliyoruz:[116]

---

[115] Ebû Dâvud, Sünen, c.III, s.37, no:2614; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.90, no:17932; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.382, no:33790; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.1, s.90, no:200; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.382, no:11013; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.78, no:5845.

وَلاَ تَقْطَعُوا شَجَرَةً مُثْمِرَةً !

(*Ve lâ taktaù şecereten müsmireten*) “Verimli ağaçları kesmeyin, yakmayın!” buyruluyor. Yâni, mala da telefat vermemeğe çalışacak.

Tabii, bazen savaşın gerekleri icabı, mecburiyetleri olabilir ama, böyle bir mecburiyet bahis konusu olmadan, mala da telefat verilmez. Yâni ağaçlara da, doğaya da mümkün olduğu kadar zarar vermemek de, hadis-i şeriflerde Peygamber SAS Efendimiz tarafından tavsiye edilmiştir.

İlk hadis-i şerife devam ediyoruz:

وَلاَ تُمَثِّلُوا ، وَلاَ تَقْتُلُوا وَلِيداً !

---

116 *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.475, no:11411; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.348, no:27290.

(*Ve lâ tümessilû*) "Müsle yapmayın!" *Müsle*; bir kişinin işkence olsun diye burnunu, kulağını kesmek demek. Peygamber Efendimiz bunu da yasaklıyor. İnsanlar arasında savaş çıktığı zaman, hınç duyulduğu zaman böyle şeyler yapılan bir ortamda, Peygamber Efendimiz böyle şeyleri yasaklıyor.

(*Ve lâ taktülû velîden*) "Çocukları da öldürmeyin!" Yâni, İslâm'a göre savaşın da bir asâleti, merdâneliği ve âlicenablığı olduğunu görüyorsunuz. Müslüman böyledir.

Eman dilemiş insanlara da zarar verilmez. Sonra başka hadis-i şeriflerde:

"—Manastırında kendi ibadetiyle meşgul olan papazlara, rahiblere dokunmayın!" diye de tavsiyesi vardır Peygamber SAS Efendimiz'in.

Ancak söz dinlemeyen, karşı gelen, inat eden, çarpışanlara karşı çarpışılır. Savaşın ahlâkî, merdâne, âlicenâbâne kurallarını böylece görmüş oluyoruz.

Sonra bunları bitirdikten sonra, bir bilgiyi daha vermiş oradaki kimselere:

وَلِلْمُسَافِرِ ثَلاَثٌ مَسْحٌ عَلَى الْخُفَّيْنِ ، وَلِلْمُقِيمِ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ .

(*Ve li'l-müsâfiri selâsün meshun ale'l-huffeyni*) "Seferde olan kimsenin, üç gün ayaklarındaki mestlere meshetme hakkı vardır." buyurmuş.

Müsafir ne demek Arapça'da?.. Seferde olan kimse demek... Türkçe'dekinden farklı. Türkçe'de misafir deyince, evimize gelen insanı kasdediyoruz. Arapça'da misafir deyince, evinden yurdundan ayrılmış, sefere çıkmış olan insan anlaşılıyor. Eve gelen kimseye onlar *dayf* derler. Yâni, kelimeler farklı.

(*Ve li'l-müsâfiri selâsü meshun ale'l-huffeyni*) Ordu olarak sefere çıkıyorsunuz. Üç gün mestinizi ayağınızdan çıkartmadan, üstüne mesh ederek abdestinizi alabilirsiniz. (*Ve li'l-mukîmi*) Ama sefere gitmemiş, yöresinde oturmakta olan kimseye, beldesinde oturmakta olan kimseye, mestlerin üzerine mesh müddeti bu kadar uzun değildir. (*Yevmün ve leyletün*) Bir gün ve bir gecedir."

Yâni, 24 saat doldu mu, mesti çıkarıp ayağını yeniden yıkaması, yeniden giymesi icab eder.

Demek ki seferde su kıt olabilir, başka zorluklar olabilir. Ayaklarına mestleri giyip de yola çıkmış olan şahıslara o hususu da Peygamber Efendimiz hatırlatmış.

Bu da şimdi bize, Türkiye'deki kardeşlerimize özellikle önümüzdeki günlerde lâzım olacak. Havalar soğuyunca mestler ayaklara giyiliyor. Ben dahi şu anda İsveç'te mestliyim. Çok daha soğumadığı halde hava, mestleri getirttim, giydim. Tabii bunlar ne kadar kullanılır?.. Bir gün, bir gece... Ama yola çıkmış bir insan, bunu üç gün kullanabilir. Bu bilgiyi de öğrenmiş olduk.

c. Dünya ve Ahiret İçin Çalışmak

Gelelim bu sohbetimizin, bu sayfadaki hadislerinin üçüncüsüne... Bu hadis-i şerifi Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As rivayet etmiş. *Radıya'llàhu anhümâ*; babası da sahabe, kendisi de sahabe... Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs*'ine almış.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[117]

اِعْمَلْ عَمَلَ امْرِئٍ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَمُوتَ أَبَدًا ، وَاحْذَرْ حَذَرَ امْرِئٍ يَخْشَى أَنْ تَمُوتَ غَدًا (ق. والديلمي عن ابن عمرو)

RE. 75/1 (*İ'mel amele'mriin yezunnü ennehû len yemûte ebedâ, va'hzer hazere'mriin yahşâ en yemûte gadâ.*)

Kısa bir hadis-i şerif. Konusunu herhalde duymuşsunuzdur, biliyorsunuzdur. Bu konuda ifadeleri, sözleri değişik başka hadis-i şerifler de var. Efendimiz buyuruyor ki muhatabına:

---

[117] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.402, no:3886; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.19, no:4521; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.266; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5379; *Keşfü'l-Hafâ*, c.2, s.1336, no:2339; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.112, no:3834.

(*İ'mel amele'mriin yezunnü ennehû len yemûte ebedâ*) "Kendisinin hiç ölmeyeceğini düşünen, öyle zanneden bir insanın ameli gibi amel et, çalışmanı yap, iş işle, icraat yap, faaliyette bulun! (*Va'hzer hazere'mriin yahşâ en yemûte gadâ*) Yarın ölecek olan bir insanın korkusuyla hazer eyle, kork!" buyuruyor.

Şimdi bu ne demek olabilir? Yâni hiç ölmeyeceğini sanan bir insanın, ölüm hiç hatırına gelmeyen, ölümü hiç düşünmeyen bir insanın ameli gibi amel eyle, icraat eyle... Hiç ölmeyecek insan nasıl hareket eder?.. Tabii, ilk hatıra gelen, yaşamak için kendisini gerekli ihtiyaçlarını sağlamak için çalışır, ticaret yapar, faaliyet yapar... vs. Bu mânâya gelebilir.

(*Va'hzer hazere'mriin yahşâ en yemûte gadâ*) "Yarın ölecek olduğundan korkan bir insanın endişesiyle hazer eyle!.. Ne demek?.. Yarın ölecek bir insan da, her türlü ufak hesabı bir tarafa bırakır, doğrudan doğruya ahiretine yarayacak işlere yönelir. Boş işle meşgul olmaz. Yarın öleceğim diye, tevbe istiğfar eder... vs.

(*İ'me'l-amele'mriin yezunnu ennehû len yemûte ebedâ*) "Hiç ölmeyecek olduğunu sanan bir insanın ameliyle amel et!" tavsiyesini, bazıları da şöyle yorumlamış:

"Hiç ölmeyecek olan bir insan, nasılsa ölmeyeceğim diye telaş etmez, çok büyük bir rahatlık içinde olur, aheste olur. İbadetlerini daha telaşsız yapar. Açlık gelir, ölüm gelir filân diye hiç endişesi yok çünkü. Hayatı garantilenmiş gibi. O zaman, yaptığı ibadetleri çok daha rahat, tadını çıkarta çıkarta yapar." gibi anlayanlar da olmuş.

Ama umûmî ve tabii şekilde bizim duyduğumuz, eskiden kulağımıza gelen:

"—Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya çalış, yarın ölecekmiş gibi ahirete çalış!" diye büyüklerimiz söylerdi.

Yâni, harıl harıl dünyevî vazifeleri de yapacağız; işimize gücümüze, bağımıza, bahçemize, tarlamıza bakacağız. Hattâ Peygamber SAS Efendimiz nasıl buyuruyor:

"—Elinde dikilecek fidan varsa, sen onu dikmekle uğraşıyorken kıyamet kopuyor olsa bile, yine fidanını dik!" buyuruyor.

Hayırlı işlere, topluma ve kendimize, geçimimize faydası olacak işlere tabii gayret edeceğiz. Neden?.. Helâlinden kazanmak için, kimseye muhtaç olmamak için. Kazancımızın fazlalıklarıyla da, hayır hasenat yapma imkânı oluyor. Fakir olduğu zaman başkasına yük oluyor.

Geçen günkü tefsir dersinde de geçmişti: Yemenliler:

“—Biz mütevekkil insanlarız, Allah’a tevekkül ediyoruz.” derlermiş.

Hacca giderken yanlarına hiç yiyecek almadan, yol ihtiyaçlarını sağlayacak malzeme almadan çıkarlarmış. Allah-u Teàlâ Hazretleri:

“—Öyle yapmayın, (*ve tezevvedû*) kendinize azık edinin!” diye, yol hazırlığı yapmalarını, yiyecek içeceklerini hazırlamalarını tavsiye ediyordu.

Neden?.. Başkalarına yük olmasınlar, dilenmesinler, başkalarının sırtından geçinmeye alışmasınlar diye.

Çalışmak onun için lâzım! Kimseye muhtaç olmamak için, dosta düşmana el açmamak için; bir... Çoluk çocuğumuzun ihtiyaçlarını görmek için; iki... Üçüncüsü de, kazandığımız fazla ise, o kazandığımızın fazlalığıyla da sevap kazanmak için. Sadaka vermek, hayır hasenât yapmak, çeşme, cami, yol, köprü, diğer hayır işleri yapmak; İslâm’ı yaymak için yurt içinde, yurt dışında faaliyetlere katkıda bulunmak, bizzat gitmek için...

Hele meselâ, bir zengin insanın birkaç çocuğu olsa, bir çocuğunu;

“—Allah rızası için, haydi seni Afrika’nın falanca ülkesine gönderiyorum, paranı sağlayacağım. Sen orada İslâm’ı yay!” diye görevlendirse; o da Allah rızası için gitse, o diyarlarda sahabe gibi İslâm’ı anlatsa, ne kadar güzel olur. Sahabe-i kiram (*Rıdvânu’llàhi aleyhim ecmaîn*) öyle yapmışlar.

Böyle güzel çalışmalar yapmak için de; insanın hayır hasenat yapması ve hayrı, hasenâtı desteklemesi için de paraya ihtiyaç oluyor. Onun için çalışmak gerekiyor, güzel oluyor.

Ben bunlara ilâve olarak, bir de kendi hayatımda şunu gördüm: çalışan insan dinç kalıyor, genç kalıyor. Çalışmak ilaç gibi insanın sağlığına yarıyor. Çalışmayan insan da düşünülenin

aksine, tahmin edilenin aksine yıpranmamış kalmıyor, çalışandan daha zayıf, daha nahif oluyor, daha dayanıksız oluyor, daha çabuk yıpranıp çöküyor. Çalışan daha dinç kalıyor.

Bakıyorsun, bağda bahçede çalışan insan 70-80 yaşına gelmiş, tarlaya halen gidiyor. Beli kamburlaşmış, sakalı bembeyaz olmuş ama, çelik gibi mâşâallah... Öbür tarafta evinde kaymakla, izzetle, nimetle beslenen insan hastalıklı, mızmız oluyor. Neden?.. Çalışmak yarıyor. Faaliyet, yorgunluk, çalışmak, o bakımdan da ayrıca güzel bir şey, farklı bir şey...

Onun için çalışmayı sevmeliyiz, boş durmayı, tembelliği sevmemeliyiz. Bir anı, bir dakikayı bile boş geçirmemeğe gayret etmeliyiz. Çok çok kitap okumalıyız. Her kitap bir hayat demektir. Bir hayat tecrübesini insana kestirme yoldan, kısa yoldan kazandırıyor. Kıymetli kitapları çok çok okumalıyız. Kütüphanemizdeki kitapların hepsi okunmalı, bitmeli; "Daha var mı?" diye aranmalıyız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri böylece ilm ü irfanını geliştiren ve İslâm'a çok faydalı olan kullardan olmayı, her yönden faydalı olmayı cümlemize nasîb eylesin... Rızasını kazanmayı nasîb eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi, cümlemizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

20. 10. 2000 - İSVEÇ

22. NE MUTLU ŞU KİMSEYE Kİ...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi dâimâ üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak dünyada ve ahirette cümlenizi aziz ve bahtiyar eylesin; sevdikleriniz, çoluk çocuğunuz ve büyüklerinizle beraber...

Bir arkadaşın evinde misafiriz, kardeşlerimizle beraber... Türkiye'deki gibi muhabbetli bir ev sohbeti halindeyiz, içindeyiz. Kardeşimizin besmele ile açtığı sayfadan cuma sohbetimizin hadis-i şeriflerini okuyorum:

a. Kardeşini Kendisine Tercih Etmek

Birincisi, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyorlar ki:[118]

أَيُّمَا امْرِئٍ اشْتَهٰى شَهْوَةً وَآثَرَ عَلٰى نَفْسِهِ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ (قط. في الأفراد ، وأبو الشيخ في الثواب عن ابن عمر)

RE. 183/1 (*Eyyüme'mriin iştehâ şehveten ve âsera alâ nefsihî, gafara'llâhu lehû.*)

Kısa bir cümle halinde, mübarek hadis-i şerifi Peygamber Efendimiz'in. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Eyyüme'mriin*) "Herhangi bir kişi ki, (*iştehâ şehveten*) canı bir şey arzu etti, çekti. Yiyecek, içecek herhangi bir şeyi canı çekti, o konuda iştihası kabardı. Diyelim armut istedi canı, veya elma istedi, veya erik istedi, veya bir meşrubat istedi, veya bir yemek

---

118 İbn-i Adiy, *el-Kâmil*, c.V, s.126; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn,* c.II, s.76, no:624; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXI, s.142; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.258, no:6360; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1203, no:43112; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.387, no:9872.

istedi, aldı ama, baktı ki karşısında bir kardeşi, ahbabı, arkadaşı, sevdiği bir kimse var, veya Allah'ın başka bir kulu var. (*Ve âsera alâ nefsihî*) Kendi nefsine onu tercih etti." Onu canı çekmişti, istemişti, arzulamıştı o şeyi, ama kendisi alacak yerde onu karşısındakine veriyor. O mü'min kardeşini kendisine tercih ediyor.

"Kim böyle yaparsa, canının çektiği şeyi kardeşine ikram ederse, kardeşini kendisine tercih ederse, 'Onun da canı istiyordur, bu güzel bir şey; o da istemiştir.' diye ona verirse; (*gafara'llàhu lehû*) Cenâb-ı Hak böyle davranan bir mü'mini mağfiret eder, günahlarını bağışlar."

Şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim, bu *âsera-yü'siru-îsâr*; —peltek se ile— tercih etmek, daha uygun görmek mânâsına bir kelime. Ahbaplıkta arkadaşlıkta birkaç şekilde davranılabilir diye yazıyor, ahlâk ve tasavvuf kitapları; meselâ, İmam Gazâlî (Rh.A) *İhyâ*'sında... Birisiyle ahbapsın, mü'min kardeşsin, arkadaşsın, tanışıyorsunuz.

"—Ona karşı davranışlarında, ikramlarında üç durum bahis konusudur." diyor İmam Gazâlî:

1. Arkadaşını, bakımıyla yükümlü olduğun bir kimse kadar kollamak. Yâni, senin evinde kim var, senin kazancınla kimlere bakıyorsun sen, kimlere hayır geliyor?.. Evinde hanımına geliyor, çoluk çocuğuna geliyor. Belki evinde bir yeğenin filân varsa, işte köyden göndermişler, okusun diye... Senin evinde kalıyorsa yeğenin kalıyor. Belki kocası ölmüş, yalnız kalmış bir akraban, amcanın karısı, yengen, halan kalıyor. Neyse... Veya hizmetçin, kölen...

Onun tabii ihtiyacını görürsün. Çünkü artık senin çatının altında, senin bakımın altında. Yâni, ihtiyacını karşılayıvermen, bu bir mertebedir. Bu arkadaşlığın, dostluğun en aşağıdaki mertebesidir.

2. Orta derecesi, neyin varsa bölüşüyorsun. İmkânların kendinde ne varsa, o kadarını da ona veriyorsun. Bu daha fazla tabii, yarı yarıya bölüşüyorsun. Buna da bölüşme, yarı yarıya ortak olma deniliyor. Bu orta derecesi...

3. Üçüncü yüksek derecesi ise, şimdi bu hadis-i şerifte de geçen îsâr derecesi. *Îsâr*; kendisine kardeşini, karşısındakini tercih etmek. Yâni, “Ben yemeyeyim ama, o yesin! Ben giymeyeyim ama, o giysin!” diye, ona öncelik tanımak. Onun ihtiyacını görmeyi daha öne almak.

Bu kimin ahlâkı imiş?.. Kur’an-ı Kerim’de geçiyor: Medine-i Münevvere’nin ensàrı, Mekke-i Mükerreme’den gelen mü’min kardeşlerini, muhâcirîni bağırlarına basmışlar, onların ihtiyaçlarını görmüşler; öylece Cenâb-ı Hakk’ın rızasını, takdirini kazanmışlar.

Kur’an-ı Kerim’de buyruluyor ki:

وَيُؤْثِرُونَ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ (الحشر:٩)

(*Ve yü’sîrûne alâ enfüsihim velev kâne bihim hasàsah*) “Kendilerinin sıkıntıları bile olsa, öncelikle kardeşlerini tercih ederler, onların ihtiyaçlarını görürler.” (Haşr, 59/9) Gık demezler, belli etmezler, ses çıkarmazlar.

Bu arkadaşlığın yüksek derecesidir. Yâni, önce arkadaşını düşünmek, arkadaşını kendi canından kıymetli bilmek, İslâm kardeşliğinin en yüksek derecesidir. Hàlis müslümanlar arasında, böyle güzel kardeşliklerin tarihte misalleri çok... Allah bizim aramızda da, yaşayan şu andaki müslüman kardeşler arasında da böyle güzel kardeşlikleri nasib eylesin...

b. Haksız Kazancı İade Edin!

İkinci hadis-i şerif, aynı sayfadan. El-Fadl ibn-i Abbas RA’dan Taberânî rivayet etmiş. Diyor ki Peygamber Efendimiz, hitab ediyor etrafındakilere:[119]

---

[119] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.280, no:718; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.104, no:2629; Fadl ibn-i Abbas RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VIII, s.596, no:14252; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IV, s.669, no:11051; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.476, no:10069.

أَيُّهَا النَّاسُ ! مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَرُدَّ ، وَلاَ يَقُولْ: فُضُوحَ الدُّنْيَا ؛ أَلاَ ، وَ إِنَّ فُضُوحَ الدُّنْيَا ، أَيْسَرُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ

(طب. عن الفضل بن عباس)

RE. 183/6 (*Eyyühe'n-nâs! Men kâne indehû şey'ün felyerudde, ve lâ yekùl: Fudùha'd-dünyâ; elâ, ve inne fudùha'd-dünyâ, eyseru min fudùhi'l-âhireh.*)

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Eyyühe'n-nâs!*) "Ey insanlar, ey ahali!" Muhatapları, etrafında kendisini dinleyen, seven ashabı... (*Men kâne indehû şey'ün*) "Yanında haksız yere alınmış bir şey olan, (*felyerudde*) versin onu geriye... Haksız olarak almış olduğu şeyi geriye versin!"

Bu ne olabilir, bir kimse haksız bir şeyi nasıl alır?.. Savaşta, savaşın ganimetini taksim edilmeden evvel gàziler alamazlar. Daha önceki konuşmalarımda da çeşitli vesilelerle söylediğim gibi, paralar, mallar, ganimetler ortaya yığılır.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ (الأنفال:٤١)

(*Va'lemû ennemâ ganimtüm min şey'in feenne li'llâhi humusehû ve li'r-rasûl*) [Biliniz ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri, Allah'a ve Rasûlüne aittir.] (Enfâl, 8/41) diye ayet-i kerimede belirtildiği üzere, *humus* denilen beşte biri, yâni yüzde yirmisi hazine payı olarak, devletin hissesi olarak, devletin millete hizmet işlerinde kullanması için ayrılır. Allah için, Rasûlü için denildiği, beytü'l-mâle ve müslümanların yöneticisi olan veliyyü'l-emrin, ulü'l-emrin, halifenin emrinde olmak üzere ayrılır. Devletin payı... Beşte dördü, yâni yüzde sekseni de, savaşa katılmış olan gàzilerin arasında taksim edilir. Cenâb-ı Hakk'ın emri, tavsiyesi böyle.

Şimdi bu taksim olmadan evvel, savaşta gördüğü, bulduğu, karşılaştığı şeyi; para, pul, mücevher, silâh, kalkan, daha başka alet, edevat neyse, onu;

“—Ay, ben bunu çok beğendim!” diye, bir gàzi yanına alamaz!

Hiç bir şey alamaz. Ganimet malları ortaya konulur. Ondan sonra komutan tarafından gerekli şekilde bölümlendirilir, taksim edilir ve dağıtılır. O zaman hissesine düşeni alır. Bu olabilir.

Ya da, birisi birisinden emanet bir şey almıştır, vermiyordur. Ya da ortada görmüştür, haberi olmadan almıştır. Veyahut daha başka bir şekilde almıştır. İster ganimetin taksim edilmemiş mallarından olsun, ister haksız yere ele alınmış başkasının malı olan, eşyası olan varlık olsun, her ne ise... Kimin yanında böyle, haksız olarak kendisinin yanında bulunan bir şey varsa, onu sahibine iade etsin! Aldığı yere geri versin!..

(*Ve lâ yekùl: Fudùha'd-dünyâ*) “Şimdi ben bunu verirsem, yaptığım haksızlık belli olacak, rezil olacağım, dünya rezilliği demesin!” *Fudùh-fadàhat*, rezil olmak, kepaze olmak mânâsına. “Eyvah bu dünyanın kepazeliği olur yâ, ben bunu nasıl veririm?.. Çıkartacağım, ‘Bu benim yanımdaydı, alın!’ diyeceğim. Rezillik, kepazelik olur.” demesin, utanmasın; çıkartsın, versin!

(*Elâ*) “Gözünüzü açın, kafanıza iyice koyun, pür dikkat dinleyin ki, (*ve inne fudùha'd-dünyâ eyseru min fudùhi'l-âhirah*) dünyadaki rezillik ve kepazelik, ahiretin rezilliğinden, kepazeliğinden çok daha hafiftir. Burada mahcub olacaksa, olsun, versin ama, ahirete kalırsa, ahirette cezası daha fazladır. ahrete bırakmasın!” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bir hadis-i şerifte de hatırlıyorum. Demek ki böyle ilandan ve açıklamadan sonra, bir kısmı ya bunu duymamış, ya da tereddüt etmiş, “Vereyim mi, vermeyeyim mi?.. Küçük mü, büyük mü?” diye. Peygamber Efendimiz'e birisi sonradan bir ayakkabı sırımı, bağcığı getirmiş:

“—Bu da ganimettendi!” demiş.

Önemsiz diye belki yanında tuttu. Peygamber Efendimiz demiş ki:

“—Sen benim ilanımı duymadın mı?..”

“—Duydum ama, işte o zaman vermedim.”

Ganimetler ortaya konuldu, taksim edildi. O zaman hesaba girecekti.

“—Şimdi bu cehennem ateşinden bir bağcık!..” demiş.

Demek ki, haksız olanın cezası cehennem olmuş oluyor.

Tabii, bizim bu ifadelerden çıkartacağımız çok çok ibretler vardır.

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Biz de dâimâ ahiretteki büyük mahkemeyi düşünerek hareket edelim! Bu dünyadaki küçük hesapları göz önüne alıp da, dînen doğru olmayan bazı işleri yapanlar olmuşsa, onları telâfi etsin! Susup, köşede pusup da, o suçu devam ettirmesin... Hatasını itiraf etsin;

“—Ben bunu yapmıştım, pişmanım, alın!” desin, işini ahirete bırakmasın!..

c. Ölümden İbret Alın!

Bu sayfanın üçüncü hadis-i şerifi. Dokuz satırlık uzunca bir hadis-i şerif. Çok dikkatli dinleyin, çok ibretli... Hattâ not alırsanız, veya ses kaydına geçiyorsanız, tekrar tekrar dinlerseniz çok uygun olur.

Peygamber SAS Efendimiz gàlibâ bir hutbe gibi, bir vaaz gibi buyurmuş bu uzunca hadis-i şerifini. Enes RA rivayet ediyor. Hakîm-i Tirmizî kitabında kaydetmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[120]

أَيُّهَا النَّاسُ ! كَأَنَّ الْمَوْتَ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا كُتِبَ ، وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِيهَا

عَلَى غَيْرِنَا وَجَبَ ؛ وَكَأَنَّمَا نُشَيِّعُ مِنَ الْمَوْتَى عَنْ قَلِيلٌ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ؛

بُيُوتِهِمْ أَجْدَاثِهِمْ وَنَأْكُلُ تُرَاثَهُمْ كَأَنَّا مُخَلَّدُونَ مِنْ بَعْدِهِمْ ؛ فَطُوبَى لِمَنْ

120 Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.355, no:10563; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.273, no:6237; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.358, no:614; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.384; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.97; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.240; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usûl*, c.I, s.241; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.141, no:1358; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.202; Hz. Hüseyin RA’dan.

Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.208, no:491; Ebû Hüreyre RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.X, s.394, no:17700; *Kenzü’l-Ummâl*, c.XV, s.1370, no:43596; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.471, no:10057.

شَغَلَهُ عيبِهِ مِنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ؛ طُوبٰى لِمَنْ ذَلَّ فِي نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ مَنْقَصَةٍ وَ تَوَاضَعَ لله مِنْ غَيْرِ مَسْكَنَةٍ ؛ وَ أَنْفَقَ مَالاً جَمَعَهُ مِنْ غَيْرِ مَعْصِيَةٍ ، وَ رَحِمَ أَهْلَ الذُّلِّ والمَسْكَنَةِ ، وخَالَطَ أَهْلَ الْفِقْهِ وَ الْحِكْمَةِ ؛ طُوبٰى لِمَنْ ذَلَّ نَفْسُهُ ، وطَابَ كَسْبُهُ ، وَصَلُحَتْ سَرِيرَتُهُ وَ كَرُمَتْ عَلاَنِيَتُهُ ، وَعَزَلَ عَنِ النَّاسِ شَرَّهُ ؛ طُوبٰى لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ ، وَ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ ، وَأَمْسَكَ الْفَضْلِ مِنْ قَوْلِهِ (الحكيم عن أنس)

RE. 183/5 (*Eyyühe'n-nâs! Keenne'l-mevte fîhâ alâ gayrinâ kütib, ve keenne'l-hakka fîhâ alâ gayrinâ veceb; ve keennemâ nüşeyyiu mine'l-mevtâ an kalîlin ileynâ râciùn; büyûtühüm ecdâsühüm, ve ne'külü türâsehüm, keennâ muhalledûne min ba'dihim;*

Fetùbâ li-men şegalehû aybühû an aybi gayrihî; tùbâ li-men zelle fî nefsihî min gayri menkasatin, ve tevâdaa li'llâhi min gayri meskeneh, ve enfaka mâlen cemeahû min gayri ma'sıyeh, ve rahime ehle'z-zülli ve'l-meskeneh, ve hàleta ehle'l-fıkhi ve'l-hikmeh;

Tùbâ li-men zelle nefsühû ve tàbe kesbüh, ve salühat serîretühû ve kerümet alâniyetüh, ve azele ani'n-nâsi şerrehû; tùbâ li-men amile bi-ilmihî, ve enfaka'l-fadle min mâlihî, ve emseke'l-fadla min kavlih.)

Edebiyat sanatlarıyla dopdolu, şâhâne bir hadis-i şerif. Her cümlesi bir cevher, mücevherat dükkânı gibi, mücevherat sandığı gibi bir hadis-i şerif. Şimdi cümlelerini açıklayalım! Her birisi ayrı bir hadis-i şerif sayılabilir. Sanki biz on-on beş hadis-i şerif öğrenmiş gibi olacağız bu hadis-i şerifle. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Eyyühe'n-nâs*) "Ey ahali, ey insanlar! (*Keenne'l-mevte fîhâ alâ gayrinâ kütib*) Sanki şu dünyada, şimdiki bizim dünya hayatımızda ölüm sanki bizden başkasına yazılmış." Sanki bizim

alnımıza, defterimize, kaderimize yazılmamış da, sanki biz hiç ölmeyecekmişiz de, sanki hep başkaları ölecekmiş gibi... Davranışlarımız sanki ölüm bizden gayrisine yazılmış gibi... Öyle rahatız ki, öyle telaşsızız ki, öyle gamsızız ki, sanki ölüm bize yazılmamış, sanki bizden gayriye yazılmış ölüm bu dünyada...

(*Fekeenne'l-hakka fîhâ alâ gayrinâ vecebe*) "Sanki bu dünya hayatında hakkı işlemek, hakkı tutmak sanki bizden başkasına gerekli!.. Bize gerekli değil sanki..." O kadar hakları çiğnemek, aldırış etmemek, hataları hiç düşünmeden işlemek var ki, sanki bu hak meselesi bize vacib değil de, hakka uymak bizden gayrine vacibmiş gibi...

(*Fekeennemâ nüşeyyiu mine'l-mevtâ an kalîlin ileynâ râciùn*) "Sanki biz aramızda vefat eden kardeşlerimizi, az bir zaman sonra tekrar geri geleceklermiş gibi uğurluyoruz." Halbuki öyle değil, giden gelmiyor.

Gidenlerin her biri memnun ki yerinden;
Birçok seneler geçti, dönen yok seferinden...

diye şairin[121] söylediği gibi, dönmek yok ama, sanki biz çok üzülmüyoruz; sanki gidenler biraz sonra gelecekmiş gibi. Hani

---

[121] Yahya Kemâl'e (1884-1958) ait şiirin tamamı şöyle:

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.

Biçare gönüller. Ne giden son gemidir bu.
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki, giden sevgililer dönmeyecekler.

Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden;
Birçok seneler geçti, dönen yok seferinden...

İstanbul'dan Ankara'ya uğurluyorsun, oradaki işlerini gördükten sonra gene gelecekmiş gibi... Bu uğurlama, biraz sonra gelecek olduktan sonra, insanı pek düşündürmez. Gelecek nasıl olsa diye.

Halbuki ölüm öyle değil. Giden bir daha gelmiyor. Nereye gidiyor, bu ayrılık ne kadar sürecek, o gidenin hali ne olacak?.. Biz kalıyoruz geride halimiz ne olacak?.. Öyle derin derin, ibretli bir şekilde düşünmüyor da insanlar, sanki uğurladıkları ölüler az zaman sonra dönecekmiş gibi... Davranışları böyle gamsız.

(*Büyûtühüm ecdâsühüm*) "Onların evleri artık kabirleri..." *Cedes*, kabir demek; *ecdâs* kabirler demek. Artık o gömdüğümüz kabirler onların evleri, bir daha geri dönüş yok.

(*Ve ne'külü türâsehüm keennâ muhalledûne min ba'dihim*) "Ve onların, o ölenlerin miraslarını yiyoruz, sanki onlardan sonra biz dünyada ebedi kalacakmışız gibi." Halbuki onlar öldüğü gibi, ölüm bize de gelecek. O miraslarını yediğimiz insanlar gibi, biz de öleceğiz, bizim de miraslarımızı yiyecekler. Ama o mirasları yerken hiç ölüm hatırına gelmiyor pek çok kimsenin... Bu mirası yiyenler, mirasçılar onlardan sonra sanki ebedi kalacaklar.

Binâen aleyh, bu duyguları atmak lâzım, yâni gamsızlığı atmak lazım, ölümü unutmamak lâzım, derin derin düşünmek lâzım!.. Hesabı düşünmek lâzım, dine sarılmak lâzım, hakkı tutmak lâzım, hak yolda yürümek lâzım!..

d. Ne Mutlu Şu Kimseye ki...

(*Fetùbâ li-men şegalehû aybühû an aybi gayrihî*) "İşte öyle yapıp da, kendi ayıbını düşünüp de ayıpları üzerinde çalışan, başkalarının ayıbıyla uğraşmak yerine kendi ayıbıyla uğraşana ne mutlu! Kendi ayıbıyla uğraşması, başkalarının ayıbını görme ve arama kötü huyuna kendisini düşürmeyenlere ne mutlu!.."

Tabii ister istemez çevremizdeki kimselerin ayıpları gözümüze takılır. Ama düşünelim ki, bizim de ayıplarımız var. Başkalarının ayıbıyla uğraştığı zaman, insan günaha girer. Söylediği zaman gıybet olur. Ama kendi ayıbıyla uğraşması lâzım! Çünkü kendi ayıbıyla kim uğraşacak? İnsan kendisini düzeltmeye çalışmazsa, kim gelip düzeltiverecek onun kusurunu?..

Binâen aleyh, insan başkasının ayıbını gördüğü zaman, derin derin kendi ayıbını düşünmeli;

"—Bende daha fazlası var, ben bunu düzelteyim!" diye uğraşmalı!..

İşte böyle, "Kendi ayıbı ile uğraşması başkasının ayıbına bakmaktan kendisini alıkoyana ne mutlu!" diyor. Böylesini tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Yâni, "Kendi ayıplarınıza bakın!" diyor.

"—Pekiyi kendi ayıbımıza bakacağız, kendimizi düzelteceğiz. Yeri gelince başkasının ayıbını da söylemeyelim mi?.."

Tabii o da bir kural. İslâm'da emr-i ma'ruf, nehy-i münker var... Nasihat var, hakkı tavsiye var, sabrı tavsiye var. Tabii o da yerine göre olacak ama, asıl düzeltilecek olan kendimiziz. Kendi ayıplarımızı düşünmeli ve düzeltmeye öncelik tanımalıyız.

(*Tùbâ limen zelle fî nefsihî min gayri menkasatin*) "Kendisinde noksanlık olmadığı halde, nefsinde kendi kendisini hor hakir görene ne mutlu!.." Yâni insan faziletli bile olsa, daha faziletli, daha kâmil insanları düşünüp kendisi tevazûya sarılacak; kendi nefsinde kendisini dev aynasında görmeyecek, küçük görecek; kusuru olmasa bile...

(*Ve tevâdaa li'llâhi min gayri meskenetin*) "Ve Allah rızası için ne mutlu tevazu gösterene; miskinliğe düşmeden..." veyahut "Miskinlik hali olmasa bile, yâni kendisi yüksek, izzetli, itibarlı bir kimse bile olsa, ne mutlu tevazu gösterene!" mânâsına da düşünebiliriz.

(*Ve enfaka mâlen cemeahû min gayri ma'sıyeh*) Bunlar hep ne mutlu kelimesi başına eklenecek durumlar. "Ne mutlu topladığı malını ma'siyete, günaha harcamayanlara!.." Çünkü para iki yere sarf edilir: Ya sevaplı yere sarf edilir; insan hayır yapar, zekât verir, sadaka verir, dua alır, sevap kazanır... Ya da keyfe, zevke, içkiye, kumara, eğlenceye, çalgıya, saza, söze, işrete, iyş u nûşa harcar; o zaman da günah olur. "Ne mutlu topladığı malı, günah olmayan yere harcayana!" diyor Peygamber Efendimiz.

(*Ve rahime ehle'z-zülli ve'l-meskeneh*) "Ve ne mutlu böyle hakikaten düşkün, miskin insanlara acıyanlara!.." Etrafımıza bakacağız, düşkün insanların düşkünlüğünü düşüneceğiz.

Bazen o düşkün insanların mazisini bilseniz, hayret edersiniz, aziz ve sevgili izleyiciler! Meselâ ben ortaokuldayken, bizim okuduğumuz ortaokulda garip bir adam vardı. Her halde bahçıvanlık işleriyle filân meşgul oluyordu. Biz tarım dersinde sınıfa saksı getiriyoruz, öğretmenimiz söyledi diye. İçine sümbül soğanı dikiyoruz. Sümbül büyüyor, pembe, güzel kokulu filan. Hem sınıfımız süsleniyor, hem de biz tarım dersinde uygulama yapmış oluyoruz.

Bakıyoruz, saksılar gitmiş.

"—Bu yarı meczup bahçıvan alıp götürüyor!" diye öğretmene söyledik.

"—Çocuklar, biliyor musunuz o sizin beğenmediğiniz insan, bir zamanlar bu okulda öğretmendi. Çok akıllı uslu, efendi bir kimseydi ama, insan her zaman aynı durumda olmuyor. Allah kimseyi bu duruma düşürmesin..." dedi.

Acımışlar da, onu bahçıvan kadrosunda idare ediyorlar. Yoksa bayağı itibarlı bir öğretmenmiş.

Neden böyle durumlara düşer insan?.. Aklı gider, sıhhati gider, ihtiyarlar... Bazen zenginken malı kaybolur, fakir düşer. Bazen başka sebeplerden... Öyle düşkünlere de acımak lâzım! Ne mutlu fakirlere, düşkünlere, güçsüzlere acıyanlara!..

(*Ve hàleta ehle'l-fıkhi ve'l-hikmeh*) "Fıkıh ve hikmet ehli ile oturup kalkanlara da ne mutlu!" diyor Peygamber Efendimiz.

O da bize bir işarettir. Kiminle ahbaplık edeceğiz, kimin sohbetine gideceğiz; kim bizim ziyaretimize gelecek, nerede toplanacağız, kimlerle toplanacağız?.. İşte Efendimiz'in tavsiyesi... Ehl-i fıkıh ve hikmetle, yâni dinî bilgisi derin olan, sezgisi, anlayışı, kavrayışı da doğru olan ve sözleri, hareketleri, hâli hikmetli olan kimselerle oturup kalkmak lâzım!..

Yâni hafif meşreb, dinî bilgisi olmayan, fısk u fücur erbabı, günaha dalmaktan çekinmeyen insanlarla ahbaplık ede ede insan ne yapar? Günahlara dala dala, yoldan çıkar, raydan çıkar; sonra kendisi de çok tehlikeli durumlara düşer. Dünyası, ahireti büyük zararlara uğrayabilir.

Onun için, ehl-i fıkıh ne demek?.. Dini iyi bilen ve dinin ruhunu iyi kavramış, derinlemesine dinî ahkâmı iyice doğru anlamış kimse demek. Çünkü herkes bir laf söylüyor. Hele bu gün

21. Yüzyıl'da herkes kendi yaşantısını beğeniyor. Tabii kendi yaşantısı bozuk, İslâmî olmayan bir yaşantı... Dış tesirler altın kalmış, bozulmuş, ahlâkı tefessüh etmiş... Bizim dînî ahlâkımızı bırakmış, giyimi, yemesi, içmesi, ailevî ilişkileri, komşuluk ilişkileri, ticaret vs. hepsi İslâm ahlâkına aykırı, kötü ve çirkin. Şimdi o diyor ki:

"—Bence din şöyle olmalı, böyle olmalı!.. Beş vakit namaz yok, oruç bilmem şöyle, hac böyle..."

Yâni, dinin farz diye, "İslâm'ın şartı nedir?" diye çocuklara küçükten öğrettiğimiz ana esaslarının her birisine dil uzatıyor. "Şu değişmeli, bu böyle olmalı..." diyor.

Halbuki dinde Allah'ın emri tutulur. Yâni, kulun kendi keyfi uygulanmaz ki... Tabii böyle bilmeyen insanların toplantısına giden, onlarla düşüp kalkan insan da, sonunda onlar gibi düşünmeye başlar, kendisi zarar eder. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın kullara ihtiyacı yok, kâinâta ihtiyacı yok, alemlere ihtiyacı yok; *ganiyyun ani'l-àlemîn*... Kulların yaratanlarına, Mevlâlarına sonsuz ihtiyaçları var, kulluk yapmaları lâzım!.. Edepsizlik yaparlarsa, cezayı kendileri çekerler. Cenâb-ı Hakk'ın azametine, saltanatına bir noksan gelmez.

Onun için, kişi kendisini kurtarmaya çalışacak. Kurtuluşun yolu da dini doğru bilen, edepli, ahlâklı, hikmetli, dürüst, ağır başlı, vakur, engin bilgili, ahlâkı kemâle ermiş insanlarla ahbaplık etmektir. "Ne mutlu onlarla düşüp kalkanlara!" diyor.

Şimdi millet fıkhı ve hikmeti unutmuş. Halbuki, en çok öğrenmeye gayret edilmesi gereken, en önce ve mutlaka herkesin öğrenmesi gereken şeyler bunlar.

(*Tùbâ li-men zelle nefsühû*) "Ne mutlu diyor nefsi hor olana, yâni mütevâzi olana! (*Ve tàbe kesbühû*) Ve kazancı helâl olana ne mutlu!.." Kazanç haram oldu mu ne olur?.. Yediği her haramdan dolayı, vücudunda biten her hücre için, cehennem ateşi vacib olur. Haramla biten tene, vücuda, uzva cehennem ateşi mutlaka gelir ve cehennem ateşinde mutlaka yanar. Onun için kazancın tayyib olması lâzım! Ne mutlu kazancı güzel olana!..

(*Ve salühat serîretühû*) "Ne mutlu iç dünyası, kalbi, vicdanı sàlih olana; dosdoğru, tertemiz olana!.." Evet, iç temizliği ne kadar önemli. İçi temiz olacak da dışı pejmürde mi olacak? Hayır! (*Ve*

kerümet alâniyetühû) "Dış görünüşü de asaletli olana ne mutlu!.." İçi tertemiz, dış görünüşü de asil olana ne mutlu!..

Tabii mü'minin kalbi temizdir, altın gibidir de, dış davranışlarından da güzelliği belli olur. Uzaktan bakan hayran kalır, tercihlerine, davranışlarına, hareketlerine bakan aşık olur. "Şu zât-ı muhteremin ahlâkının güzelliğine aşık oldum." denir. Ne mutlu böyle içi güzel, dışı da asil olana!..

(*Ve azele ani'n-nâsi şerrehû*) "Ne mutlu elinden çıkacak zarardan, insanları uzak tutmuş olana!.." Ne demek bu? "Elinden insanlara zarar gelmeyene ne mutlu!.." demek.

(*Tûbâ li-men amile bi-ilmihî*) "Ne mutlu bildiğini hayatında uygulayana!.." Hadis dinliyor, Kur'an-ı Kerim dinliyor, öğreniyor, anlıyor. Tamam, ne mutlu o bildiğini uygulayana, hayata geçirene, tatbik edene!.. Çünkü İslâm'da bildiğini uygulamak çok büyük fazilettir. Duyunca yapmak lâzım! Zâten duyduğunu, öğrendiğini de yapmak için öğrenmesi lâzım, o niyetle öğrenmesi lâzım. Ne mutlu bildiğini uygulayana!..

(*Ve enfaka'l-fadle min mâlihî*) "Malının fazlasını infak edip, hayrât-ü hasenâta verene ne mutlu!.. (*Ve emseke'l-fadla min kavlihî*) Malının fazlasını verecek ama, infak edecek ama, sözünün fazlasını tutacak." Burada da edebî sanat var. Yâni tezatlı bir ifadeyle çok güzel bir şey anlatıyor. Malının fazlasını ne yapacak?.. Verecek. Sözünün fazlasını ne yapacak?.. İçinde tutacak, vermeyecek, ortaya koymayacak. Yâni gevezelik etmeyecek. "Ne mutlu malının fazlasını infak edene; ama sözünün fazlasını, lüzumsuzunu tutana ne mutlu!" diyor.

Bu da böyle… Sözle ilgili çok edebler var. Bunları *İhyâu Ulûmi'd-Dîn* gibi kitaplardan öğrenmek lâzım! *Mecmau'l-Âdâb* gibi kitaplardan okuması lâzım kardeşlerimizin...

Sükût çok kıymetlidir ve garanti teminatlıdır. İnsan susunca günah işlememiş olur. Söz söylemek veballidir. Lüzumsuz söz söylemek de, mâlâyâni olur. En hafifi boş söz olur. Ama ondan sonra, gittikçe veballi olur, günahlı olur, suç olur vs. Hatta sözün kötüsü, daha kötüsü, daha kötüsü derken, insan dinden imandan bile çıkar gider.

Bu uzun hadis-i şerifin her cümlesini, insan duvara bir ayrı levha olarak assa, evini bu hadis-i şerifin cümleleriyle süslese ve bunları hep hatırında tutsa, defterine yazsa, cüzdanına koysa… Trende gelirken, vapurda gelirken, yolda gelirken giderken açsa açsa okusa, ezberlese de, bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz'in işaret buyurduğu tarzda bir davranışı kendisine huy edinse, güzel bir müslüman olsa, ne iyi olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri okuduklarımızı, dinlediklerimizi anlayıp kavramayı, sevip uygulamayı nasib eylesin... Böylece kendisinin rızasını, Peygamber Efendimiz'in hoşnutluğunu, sevgisini kazanmayı cümlemize müyesser eylesin...

Habîb-i Edîbinin sevdiği, Allah'ın razı olduğu kullar olarak, iyi mü'min olarak yaşayıp, İslâm'a ve müslümanlara güzel hizmetler edip, ömrümüzü hayırlı, bereketli geçirip, şöyle iman-ı kâmil ile ahirete göçüp, Rabbimizin huzuruna sevdiği razı olduğu kul olarak varmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

27. 10. 2000 - İSVEÇ

23. KİMSEDEN BİR ŞEY İSTEMEMEK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi lütfuna erdirsin, rahmetine daldırsın, iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Bir arkadaşın misafiriyiz, onun hanesindeyiz. Onun besmeleyle, sağ eliyle açtığı sayfadan karşımıza gelen birinci hadis-i şerifi okumağa başlıyoruz:

a. İnsanlardan Bir Şey İsteme!

Taberânî'nin Abdurrahman ibn-i Dâhim'den —veya ibn-i Delhem'den— rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:[122]

لاَ تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكَ الْجَنَّةُ ، لاَ تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ . اِسْتَغْفِرِ اللهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ ، يُغْفَرُ لَكَ سَبْعِينَ عَامًا . قَالَ: لَيْسَ لِي ذَنْبٌ سَبْعِينَ عَامًا ؟ قَالَ: فَلأَبِيكَ. قَالَ: لَيْسَ لأَبِي ذَنْبٌ سَبْعِينَ عَامًا ؟ قَالَ : فَلأَهْلِ بَيْتِكَ . قَالَ: لَيْسَ لأَهْلِ بَيْتِي ؟ قَالَ: فَلِجِيرَانِكَ (طب. عن عبد الرحمن بن داهم أودلهم)

RE. 473/1 (*Lâ tes'eli'n-nâse şey'en ve leke'l-cenneh, lâ tağdab ve leke'l-cenneh. İstağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreten kable en*

---

[122] İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.302, no:5116; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XIII, s.199, no:4164; Abdurrahman ibn-i Delhem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1295; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.137, no:16418.

tağîbe'ş-şemsü, yuğferu leke seb'îne âmen. Kàle: Leyse lî zenbin seb'îne âmen? Kàle: Feliebîke. Kàle: Leyse li-ebî zenbin seb'îne âmen? Kàle: Feliehli beytike. Kàle: Leyse li-ehli beytî?.. Kàle: Felicîrânik.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Efendimiz SAS, muhatabına buyurmuş ki:

(*Lâ tes'eli'n-nâse şey'en ve leke'l-cenneh*) "İnsanlardan bir şey dilenme, isteme, taleb etme; sana cennet var! Yâni, dilencilik yapmazsan, bir şey istemezsen sana cennet var! (*Lâ tağdab ve leke'l-cenneh*) Kızma, gazablanma, sinirlenme, sakin olmayı öğren; sana cennet var! Cennetlik olursun."

(*İstağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreten kable en tağîbe'ş-şemsü*) "Bir günde, güneş batmadan evvel yetmiş defa '*Estağfiru'llàh*' diye istiğfar eyle, yâni Allah'tan afv ü mağfiret taleb eyle; (*yuğferu leke seb'îne âmen*) böyle yaparsan yetmiş yıllık hataların, günahların mağfiret olunur, affolur."

(*Kàle: Leyse lî zenbin seb'îne âmen?*) Onun üzerine o kimse demiş ki, belki yaşı küçük olduğundan dedi: "Benim yetmiş yıllık günahım yok..." (*Kàle: Feliebîke*) "O zaman babanın günahları da affolur."

(*Kàle: Leyse li-ebî zenbin seb'îne âmen?*) "Babamın da yetmiş yıllık günahı yoksa?.." dedi. (*Kàle: Feliehli beytike*) "Aile fertleri, evinde barındırdığın kimlerse, onların günahları mağfiret olunur." dedi.

(*Kàle: Leyse li-ehli beytî?..*) "Benim ehl-i beytimin de o kadar günahı yoksa?.." dedi. (*Kàle: Felicîrânike.*) "O zaman komşularınınki de affolur." buyurdu.

Şimdi dönelim, bu sözleri izah edelim: Peygamber SAS Efendimiz ashabını çalışmaya teşvik etmiştir. Helâl kazanmayı tavsiye buyurmuştur. Hattâ böyle el açıp isteyenlere, demiştir ki:

"—Git bir ip al! Git çölden, dağdan odun parçaları topla, bu ipe sar, sırtına vur, pazara getir!" demiştir.

O da öyle yapmıştır. Ondan sonra el-hamdü lillâh, kimseden bir şey istememiştir.

Peygamber Efendimiz, "İnsanlardan bir şey istemeyin!" diye çok tavsiye buyurduğu için, sahabe-i kiram istememeğe, bu

tavsiyeyi tutmağa çok ihtimam gösterirlermiş. Hattâ, devesinin üstünde iken, sahabeden birisinin eğer kamçısı yere düşse;

"—Kardeşim, şu kamçıyı uzatıver!" diye, onu bile istemezlermiş.

Kendi işini kendisi görmek, kimseye yük olmamak, kimseden bir şey istememek, taleb etmemek hususuna bu kadar dikkat ederlermiş.

Hakîkaten, hayatlarında sünnet-i seniyyeyi tam uygulamak isteyen, sàlih, àrif, kâmil evliyâullah büyüklerimiz de böyle tavsiye etmişlerdir. Peygamber Efendimiz'in bu tavsiyesini, kendilerinden ilim irfan öğrenenlere nakletmişlerdir. Demişlerdir ki:[123]

Tasavvuf yâr olup bâr olmamaktır;
Gül-i gülzâr olup hàr olmamaktır.

---

[123] Dede Ömer Ruşenî'nin tasavvufun tarifini yaptığı şiirinden alınmış bir beyittir. Şiiri bir kısmı:

Tasavvuf terk-i da'vâdır demişler
Dahi kitmân-ı ma'nâdır demişler

Tasavvuf terk-i kîl ü kàle derler
Hemân vecd ü semâ' ü hâle derler

Tasavvuf hıfz-ı evkàta demişler
Tasavvuf terk-i mâ fâte demişler

Tasavvuf bâbıdır bezl ü atânın
Tasavvuf beytidir mihr ü vefânın

Tasavvuf bir hidâyetdir Hüdâ'dan
Bunu ben söylemedim bil hevâdan

Tasavvuf terk-i evtândır demişler
Tasavvuf hecr-i ihvândır demişler

Tasavvuf kalbi Hakka bağlamaktır
Yüreğin ışk oduyla dağlamaktır.

Tasavvuf yâr olup bâr olmamaktır;
Gül-i gülzâr olup hàr olmamaktır.

Yâni, “Dost olmak var, arkadaş olmak var ama; yük olmak, bir şey istemek, onun bunun sırtından geçinmek yok!” mânâsına. Daha önceki konuşmalarımda bu şiirden bahsetmiştim, şimdi yeri geldi diye yine söylüyorum.

Demek ki, Efendimiz’in tavsiye buyurduğu: Kişinin kimseye yük olmaması, ihtiyaçlarını kendisinin görmesi. Bu güzel bir şeydir. Herkes kendi elinin emeğini yerse, kimseye yük olmamağa çalışırsa, üzerine kul hakkı geçirmemeğe gayret ederse, güzel olur. Aksine, bil’akis, hatta, daha fazlasıyla, kendisi fazla kazanır da başkalarına ikram ederse, cömertlik ederse, o daha güzel olur.

Meselâ, İbrâhim ibn-i Edhem Efendimiz KS, Belh padişahı iken, vazifeden ayrılmış, tasavvuf yoluna girmiş, Allah’ın sevgili kulu olmuş. Meşhur evliyâullah arasında, ismi herkesin dilinden düşmeyen, İbrâhim-i Edhem veya İbrâhim ibn-i Edhem denilen o büyüğümüz, gündüz çalışırmış, işçilik, amelelik yapar, alın teriyle kazancını sağlarmış. Ondan sonra onunla yiyecek içecek alırmış, arkadaşlarıyla kaldığı ribata, tekkeye veya hana, mekâna o yiyecekleri getirirmiş;

“—Buyurun, yeyin!” dermiş.

Akşama kadar çalışıyor, bir kere kimseye yük olmuyor, iş üretiyor; bir... İkincisi, bu kazandığıyla yiyecek içecek, ihtiyaç maddelerini alıyor, başka kardeşlerine, komşularına, oda arkadaşlarına, ribat arkadaşlarına ikram ediyor. Ne kadar güzel!

Asıl tasavvuf, asıl güzel müslümanlık bu... Yâni, mümkün olduğu kadar başkasına iyilik yapmak ve yük olmamak.

b. Gazablanma!

İkinci cümlesi:

لاَ تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ .

(*Lâ tağdab ve leke'l-cenneh*) Efendimiz muhatabına ikinci bir öğüt de veriyor: "Kızma, gazablanma, sinirlenme; o zaman da cennetlik olursun! Kızmazsan cennet senin olur, sana cennet var." diyor. Efendimiz'in bu tavsiyesi de, birçok kimseye yaptığı bir tavsiyedir.

Hattâ Ebû Hüreyre RA'dan şöyle rivayet edilmiş:

أَنَّ رَجُلاً قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي ! قَالَ: لاَ تَغْضَبْ !
فَرَدَّدَ مِرَاراً ، قَالَ: لاَ تَغْضَبْ ! (خ. ت. حم. عن أبي هريرة)

(*Enne racülen kàle li'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve sellem*) Bir adam Peygamber SAS Efendimiz'e demiş ki: (*Evsînî*) "Bana öğüt ver yâ Rasûlallah!".

(*Kàle: Lâ tağdab*) O da ona: "Sinirlenme, gazablanma!" buyurmuş.

(*Fereddede mirâren*) Adam birkaç kere, aynı şeyi tekrarlamış. İstiyor ki çeşitlendirsin, çoğaltsın öğütlerini… (*Kàle: Lâ tağdab*) O da ona her seferinde: "Sinirlenme, gazablanma!" buyurmuş.

Bu kızmamak, çok önemli! İnsanın nefsine hakim olması, sinirine hakim olması, öfkesini tutabilmesi, sakin olabilmesi çok önemli. Ayet-i kerimede de:

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ (آل عمران: ١٣٤)

(*Ve'l-kâzimîne'l-gayz*) "Gayzını, kinini, düşmanlığını yutup, ondan vaz geçerler." (Âl-i İmran, 3/134) diye, buna benzer bir vasıf, müttakî kullar için beyan ediliyor.

Tabii bu gazab, öfkelenmek, zaman zaman hepimizin başına gelen, hepimize arız olan bir haldir, hàlettir. Karşılaştığımız istemediğimiz bir olaydan dolayı, canımızı sıkan bir olaydan dolayı öfkeleniriz. Ne yapmak lâzım, ne tavsiye ediliyor? Nasıl olmamızı emir buyuruyor Efendimiz SAS?.. Sakin olmamızı, sinirlenmememizi, vakur bir şekilde meseleyi serinkanlılıkla mütalaa etmemizi tavsiye buyuruyor.

Bu sinirlenmemek, öfkelenmemek vasfı çok güzel bir vasıftır. Bazı tasavvuf yollarında ana esaslardan bir tanesi öfkelenmemek, gazablanmamak diye bir madde olarak, ayrıca beyan edilmiştir. Siz de kendinize dikkat edin ve sinirlendiğiniz zamanlarda, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirin! Bu hadis-i şerifin bu cümlesini hatırlayın, Efendimiz'in tavsiyelerini hatırlayın, sinirlenmeyin, kendinizi tutun!

Sinirlendiğiniz zaman ayakta iseniz, mümkünse oturun; veyahut gidin, abdest alın; veyahut camın önüne gidin, derin nefes alın! Böylece öfkenizin, sinirinizin tam patladığı sırada fevrî bir hareket yapmayın! Çünkü dedelerimiz atasözü olarak güzel söylemişlerdir:

"—*Öfke ile kalkan, zarar ile oturur*."

Yâni, insan sinirlenip bir kalktı mı, dengeli hareket etmez, mantıklı hareket etmez; camı çerçeveyi kırar... Masayı bardağı, tabağı kırar, sandalyeyi kırar. Ondan sonra da pişman olur. Yâni, zarar olur. Ondan sonra da:

"—Ben bunu neden yaptım?" der.

Bu öfke şeytandandır. Onun için, insanın kendisine hakim olması lâzım! Meseleyi serinkanlı düşünmeye alışması lâzım!..

c. Her Akşam Yetmiş Defa İstiğfar Et!

اِسْتَغْفِرِ اللهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً ، قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ ،

يُغْفَرُ لَكَ سَبْعِينَ عَامًا .

(*İstağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreh*) "Bir günde yetmiş defa *Estağfiru'llàh* de!" Ne zaman?.. Zamanını da beyan buyuruyor: (*Kable en tağîbe'ş-şems*) "Güneş batmadan evvel." Demek ki, ikindiden sonra yetmiş defa istiğfar eylemesini, tevbe eylemesini tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Mükâfâtını da beyan buyuruyor: (*Yuğferu leke seb'îne àmen*) "Yetmiş yıllık günahın böylece affolur."

İkindinden akşama kadar olan vakit, yâni asır zamanı, çok önemli bir zamandır. Günün sonudur, bittiği zamandır. İslâmî mantığa göre, zamanı bölümlendirmeye göre, güneşin batmasıyla bir gün biter. Akşam ezanıyla yeni bir günün zamanı, dakikaları, saniyeleri başlamış olur.

Demek ki güneşin batmasıyla, bir gün aramızdan çekilip gidiyor. Geri getirmek mümkün değil giden günü. O gün hayır yaptıysak, ne mutlu... Kötülük yaptıysak, o da defterimize yazılacak. Onun azabı, ikàbı olacak.

Onun için, akşama doğru ibadet etmek, tevbe ve istiğfar eylemek, tazarru ve niyazda bulunmak hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiştir. Abdülaziz Hocamız (Rh.A), bizden önceki ağabeylere anlatırmış:

En bereketli, duaların en güzel olduğu zamanlardan birisi, tabii seher vaktidir. Yâni geceleyin kimsenin olmadığı zamandır. Gece, sahur vakti, sabahın olmasına biraz daha vakit var, gecenin sonu... Bu en güzel, sevabın en çok kazanılacağı zamanlardan birisidir.

Çünkü seher vakti Cenâb-ı Hak kullarına seslenir:[124]

---

[124] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.81, no:16791, 16793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.134, no:1566; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.125, no:10321; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.413, no:1480; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3439;

يَنْزِلُ اللهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ: هَلْ مِنْ سَائِلٍ ، فَأُعْطِيَهُ ! هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ ، فَأَغْفِرَ لَهُ ! هَلْ مِنْ تَائِبٍ ، فَأَتُوبَ عَلَيْهِ ! حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ (حم. ن. عن جبير بن مطعم)

(*Yenzilü'llàhu fî külli leyletin ilâ semâi'd-dünyâ*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri her gece en yakın semâya nüzul eder, (*feyekùlü*) ve kullarına şöyle seslenir:

(*Hel min sâilin, feu'tıyehû*) 'Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi kalksın, istesin, istediğini vereceğim! (*Hel min müstağfirin, feağfire lehû*) Yok mu istiğfar eden, istiğfar etsin, afv ve mağfiret edeceğim! (*Hel min tâibin, feetûbe aleyhi*) Yok mu tevbe eden, tevbesini kabul edeceğim!' diye kendisinin teklif buyurduğu zamandır. (*Hattâ yatleu'l-fecru*) Bu fecir doğana kadar, yâni imsak vaktine kadar devam eder."

Seher vaktinde istiğfar çok önemlidir. Yunus Emre'mizin dediği gibi:

Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni![125]

İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.15, no:407; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.153, no:1442; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.250, no:215; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.104, no:3356; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.235, no:17246; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.259, no:27107.

[125] Dr. Mustafa Tatçı, Aşık Yunus, s.147, şiir:179, MEB Yayınları, İstanbul, 2005. Şiirin tamamı şöyle:

Dağlar ile taşlar ile/Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile/Çağırayım Mevlâm seni!

Su dibinde mâhi ile/Sahralarda âhû ile,
Abdal olup yâ Hû ile/Çağırayım Mevlâm seni!

Çağırayım, dua edeyim, zikredeyim demek. Kuşlar böyle gecenin son zamanı oldu mu, daha sabah olmadan evvel, cıvıldaşmalarını arttırırlar. Sanki kendi dilleriyle tevbe ve istiğfar ediyorlar, tesbih eyliyorlar.

Şimdi, gecenin o vakti çok önemlidir; bir... Dikkat etmek lâzım, o vakitte kalkmak lâzım! Abdest almak lâzım, teheccüd namazı kılmak lâzım, tevbe ve istiğfar eylemek lâzım!

Sonra, güneşin doğduğu zaman çok önemlidir. Sabah namazından sonra, güneşin doğma zamanı. Güneşin doğmasına işrak diyoruz. Şarkta ışıklarını dünyaya saçmağa başladığı zaman...

Biliyorsunuz, sabah namazından sonra işrak zamanına kadar zikirle meşgul olmak çok sevaptır. Bir hac ve umre sevabı vaad edilmiştir. Hem de SAS Efendimiz üç defa, "Tam bir hac ve umre sevabı kazanır... Tam bir hac ve umre sevabı kazanır... Tam bir hac ve umre sevabı kazanır." diye buyurmuş:[126]

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى تَطْلُعَ

Gök yüzünde İsâ ile/Tûr Dağı'nda Mûsâ ile,
Elimdeki asâ ile/Çağırayım Mevlâm seni!

Derdi öküş Eyyûb ile/Gözü yaşlı Ya'kûb ile,
Ol Muhammed mahbûb ile/Çağırayım Mevlâm seni!

Hamd ü şükrullah ile/Vasf-ı Kul huvallah ile,
Dâim zikrullah ile/Çağırayım Mevlâm seni!

Bilmişem dünya halini/Terk ettim kıyl ü kâlini,
Baş açık ayak yalını/Çağırayım Mevlâm seni!

Yûnus okur diller ile/Ol kumru bülbüller ile,
Hakkı seven kullar ile/Çağırayım Mevlâm seni!

[126] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

الشَّمْسُ ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ
تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ (ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin*) "Kim sabah namazını cemaatle camide kılarsa, (*sümme kaade yezküru'llàhe hattâ tatlua'ş-şems*) sonra Allah'ı zikrederek zamanını değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar oturursa... (*Sümme sallâ rek'ateyn*) Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekat namaz kılarsa; (*kânet lehû keecri hàccetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh*) böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi..." buyurmuş.

Onun için selef-i sàlihînimiz, evliyâullah büyüklerimiz, bu hadis-i şerife dayanarak, bize sabah namazından sonra camide oturup, ilim irfan öğrenip, *Evrâd-ı Şerife*'yi okuyup, duaları yapıp, kerahat vakti çıkıncaya kadar; yâni güneş doğup da etrafı biraz aydınlatıncaya kadar, şöyle güneşin doğmasından yarım saat, kırk dakika, elli dakika (en az yirmi-yirmi iki dakîka) geçinceye kadar ibadetle meşgul olup, ondan sonra kalkıp iki rekât namaz kılmayı tavsiye etmişlerdir. Buna *İşrak* namazı denilir. O vakit de çok kıymetli... Duaların kabul olduğu bir zaman...

Üçüncüsü de, işte bu güneşin battığı, günün bittiği zamandır. Burada Peygamber Efendimiz onu tavsiye buyuruyor. Bu da, o ikindi vaktinin çok sevaplı olduğunu gösteren hadis-i şeriflerden biridir. Abdülaziz Hocamız da, kendi duygularına dayanarak, hissiyatına dayanarak dermiş ki:

"—Gàlibâ, bu daha da tesirli oluyor!"

Gün batarken, güneş ağır ağır iniyor. O sırada camide, evinde, seccadesinde kişi tazarru ve niyaz ediyor, "*Estağfiru'llàh...*" diyor. "Bu çok etkili, tesirli, faydalı, iyi bir zamandır." diye buyrulmuş, hadis-i şerifte bunu görüyoruz.

Hadis-i şerife devam ediyoruz:

قَالَ: لَيْسَ لِي ذَنْبٍ سَبْعِينَ عَامًا ؟ قَالَ: فَلأَبِيكَ. قَالَ: لَيْسَ لأَبِي ذَنْبٍ سَبْعِينَ عَامًا ؟ قَالَ : فَلأَهْـلِ بَيْتِكَ . قَالَ: لَيْسَ لأَهْلِ بَيْتِي ؟ قَالَ: فَلِجِيرَانِكَ .

(*Kàle: Leyse lî zenbin seb'îne âmen?*) Onun üzerine o kimse demiş ki, belki yaşı küçük olduğundan dedi: "Benim yetmiş yıllık günahım yok..." (*Kàle: Feliebîke*) "O zaman babanın günahları da affolur."dedi.

(*Kàle: Leyse li-ebî zenbin seb'îne âmen?*) "Babamın da yetmiş yıllık günahı yoksa?.." dedi. (*Kàle: Feliehli beytike*) "Aile fertleri, evinde barındırdığın kimlerse, onların günahları mağfiret olunur." dedi.

(*Kàle: Leyse li-ehli beytî?..*) "Benim ehl-i beytimin de o kadar günahı yoksa?.." dedi.

(*Kàle: Felicîrânike.*) “O zaman komşularınınki de affolur.” buyurdu.

Yetmiş yıllık günahı yoksa bir insanın, o zaman babasının da günahlarının affına vesile oluyor. Babasının o kadar günahı yoksa, aile fertlerine faydası oluyor. Onlar mevcut değilse veya günahları yok ise, o zaman komşularına bile fayda veriyor.

Görüyorsunuz, iyi bir müslümanın bir kere ana-babasına faydası var. Ondan sonra ailesine faydası var. Ondan sonra da komşularına faydası var. Onun için, en önemli iş, kişileri mü’min-i kâmil halinde yetiştirmektir. Evlâtlarımızı böyle tam mü’min olarak yetiştirirsek, topluma ne kadar faydalı olacak.

Onun için, en büyük yatırımı bu tarafa yapmalıyız. Çocuklarımızı iyi müslüman olarak yetiştirmeğe, ne yaptığını, niçin yaptığını bilen, yaptığı işlerin kaynağını Kur’an-ı Kerim’den, hadis-i şeriften öğrenmiş olan, şuurlu olarak yapan müslüman olarak çocuklarımızı yetiştirmeliyiz.

Eğer kendimize, hanımımıza, çocuklarımıza eğitimi öne alır ve ona büyük yatırımlar yaparsak, toplumumuz kısa zamanda yükselir. Kısa zamanda çok yüksek bir toplum olur, çok olgun bir toplum olur.

Bu şikâyet edilen rüşvetler, bankaları sömürmeler, aldatmalar, kaçakçılıklar, çetecilikler vs. bunların hepsi imanın zayıflığından oluyor, Allah’tan korkulmadığı için oluyor. Ahiret mahkemesi, hesabı düşünülmediğinden oluyor.

İyi insanlar böyle yapmazlar. İyi insanlar Yunus gibi olur, Mevlânâ gibi olur. Karıncayı dahi incitmeyen çalışkan insanlar olur.

Evlâtlarımızı böyle mü’min-i kâmil yetiştirmek için her türlü tedbiri alalım! Onların iyi yetişmesi için her türlü fedâkârlığı yapalım!..

d. Ehl-i Kitaptan Bir Şey Sormayın!

İkinci hadis-i şerif İbn-i Asâkir’den, Abdullah ibn-i Mes’ud RA râvîsi.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[127]

لاَ تَسْأَلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ ، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يُخْبِرُوكُمْ بِالصِّدْقِ فَتُكَذِّبُوهُمْ ، أَوْ يُخْبِرُوكُمْ بِالْكَذِبِ فَتُصَدِّقُوهُمْ. عَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ، فَإِنَّ فِيهِ نَبَأَ مَا قَبْلَكُمْ ، وَ خَبَرَ مَا بَعْدَكُمْ ، وَفَصْلَ مَا بَيْنَكُمْ (كر . عن ابن مسعود)

RE. 473/2 (*Lâ tes'elû ehle'l-kitâbi an şey'in, feinnî ehàfü en yuhbirûküm bi's-sıdkı fetükezzibûhüm, ev yuhbirûküm bi'l-kezibi fetüsaddikùhüm. Aleyküm bi'l-kur'âni, feinne fîhi nebee mâ kabliküm, ve habera mâ ba'diküm, ve fasla mâ beyniküm.*)

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Ehl-i kitâba bir konu sormayın!"

Yâni, "Dînî konuları sormayın!" demek istiyor.

Peygamber SAS'in vazifesini yaptığı toplumda, Medine-i Münevvere'de yahudi kabileleri vardı, hristiyanlar vardı. Sonra İslâm intişar ettiği, yayıldığı zaman, o dinlerin mensublarıyla daha çok temasa gelinmişti. Hatta, Peygamber SAS Efendimiz Bizans'a, Mısır'a, Bayreyn'e, İran'a hükümdarlara elçiler gönderip, onlara İslâm'ı anlatmıştı, onları İslâm'a çağırmıştı.

Kur'an-ı Kerim'de onların da sevdiği saydığı peygamberlerin ismi geçiyor. Meselâ İsâ AS'ın ismi geçiyor, Mûsâ AS'ın ismi geçiyor, İbrâhim AS'ın ismi geçiyor. Ya'kub ve Yusuf AS'ların ismi geçiyor. Bunlar müşterek değerlerimiz, hepimiz seviyoruz.

Tabii, onlarla ilgili bir konu olduğu zaman, gidip onlardan bilgi almak durumuna geldi sahabeden bazı kimseler. Hattâ Hazret-i Ömer Efendimiz ilim erbabı olduğundan, meraklı olduğundan, bazı konuları gidip onlara sorardı. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

---

[127] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.477; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.351, no:1006; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.138, no:16422.

"—Bu ehl-i kitaba böyle konuları sormayın! (*Feinnî ehàfü en yuhbirûküm bi's-sıdkı fetükezzibûhüm*) Çünkü ben korkuyorum ki, size doğru bir şey söylerler. Yâni bozulmamış, sağlam bir sözü söylerler. Siz de hayır dersiniz, itiraz edersiniz, doğru kabul etmezsiniz onu; o zaman hata edersiniz. (*Ev yuhbirûküm bi'l-kezibi*) Yahut da dinlerinin aslında, peygamberleri zamanında olmayan yalan yanlış bir şey söylerler. (*Fetüsaddikùhüm*) Siz de onu doğru sanıp, 'Hà doğru, böyle demek ki...' diye tasdik edersiniz. İkisi de yanlış olur, helâk olursunuz. Böyle yapmayın!"

(*Aleyküm bi'l-kur'ân*) "Size Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılmayı tavsiye ederim. Kur'an-ı Kerim'i öğrenin, Kur'an-ı Kerim'e bakın, oradaki gerçekleri öğrenmeye gayret edin! (*Feinne fîhi nebee mâ kableküm*) Çünkü sizden önce yaşayan insanların haberi orada vardır; dosdoğrusu vardır, bozulmamışı vardır. (*Ve habera mâ ba'deküm*) Sizden sonra olacak olaylar hakkında da bilgiler vardır."

Hem, "Kıyamet şöyle kopacak, ahir zamanda şunlar olacak, ümmetin içinden şunlar çıkacak..." diye bilgiler var, hem de, "Dünya hayatından sonra ahiret hayatı olacak, cennet var, cehennem var... Onlardan evvel mahşer yerinde toplanacaklar, ameller tartılacak, mahkeme-i kübrâ var..." diye çok daha ileriye dönük bilgiler var. Yâni, hem evvelkilerin bilgileri var, hem de sonrakilerin bilgileri var.

(*Ve fasla mâ beyniküm.*) "Bir de aralarınızda ihtilaf ettiğiniz, çeşit çeşit görüşlerin olduğu konularda da, konunun halli, çözümü vardır. Yâni, Kur'an-ı Kerim doğruyu söyleyip konuyu halletmiştir. Hakkı batıldan ayırt eden bilgiler vardır. O halde Kur'an-ı Kerim'i öğrenin!" buyuruyor.

Bizim müslümanlar olarak, Kur'an-ı Kerim'i çoluk çocuğumuza "*Elif, be, te, se...*" diye harflerinden öğretmeye başlamamız lâzım! Fakat kısa zamanda hem Arapça'yı öğreterek, hem de eğitimin kurallarına, usullerine riayet ederek, kademelerine riayet ederek, çocukların yaşlarını göz önünde bulundurarak, en önemli Kur'an hakîkatlerini anlatmaya başlamalıyız. Her şeyin Kur'an-ı Kerim'den delilini göstermeliyiz, Peygamber Efendimiz'in sünnetinden delillerini göstermeliyiz. Dini, ana temellerine dayalı

sağlam bilgilerle öğrenmesini sağlamalıyız. Sonradan sokuşturma veyahut başka milletlerin hallerine, adetlerine bakarak bozulma veya bid'at gibi şeyler varsa, onlar böylece ayıklanmış olur.

O bakımdan, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, hepimize, her zaman, her yaştaki her müslümana Kur'an-ı Kerim'i, yaşına göre, kabiliyetine göre, tahsiline, bilgisine, ilmine, irfanına göre, en derin şekilde öğrenmek mecburiyeti var. Hocalarımız buna gayret etmeli, alimlerimiz bunu en güzel tarzda yapmağa çalışmalı!.. Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Size Kur'an-ı Kerim'i tavsiye ederim! Kur'an-ı Kerim'e sarılmak sizin vazifeniz olsun!"

Bu da çok önemli bir husus...

e. Rızık İçin Telaşlanmayın!

Gelelim bu sayfadaki üçüncü hadis-i şerife. Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadis-i şerifi de, Câbir RA'dan rivayet olunmuş, çok kaynaklarda kaydedilmiş. Beyhakî'nin eserinde, Hàkim'in *Müstedrek*'inde, İbn-i Hibban'da ve diğer kaynaklarda var. Efendimiz bir hususu öğütlüyor bize burada:[128]

لاَ تَسْتَبْطِئُوا الرِّزْقَ ، فَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ عَبْدٌ لِيَمُوتَ حَتَّى يَبْلُغَهُ آخِرُ رِزْقٍ هُوَ لَهُ ، فَاتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ : أَخْذِ الحَلاَلِ ، وَتَرْكِ الحَرَامِ

(ض .حب. ك. ق. حل. عن جابر)

---

[128] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.32, no:3239; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.4, no:2134; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.38, no:9074; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.67, no:1186; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.264, no:10184; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.156; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.186, no:1152; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.36, no:9288; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.162, no:16487.

RE. 473/10 (*Lâ testebtıü'r-rizka, feinnehû lem yekün abdün li-yemûte hattâ yeblüğahû âhiru rizkın hüve lehû, fetteku'llàhe feecmilû fî ahzi'l-halâl, ve terki'l-harâm.)*

Bu hadis-i şerif, hayatımızın en önemli kurallarından birini bize açıklıyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ testebtıü'r-rızk*) "Rızkın gelişini gecikiyor sanıp da telaşlanmayın!" Biliyorsunuz, herkesin rızkını, kısmetini Cenâb-ı Hak takdir buyurmuştur. Mukadderatın kalemiyle bunlar yazılıdır. İnsanın rızkı bellidir. Bunu beyan ediyor, "O gelmeyecek sanıp da acele etmeyin, gelmiyor diye telaşlanmayın!" buyuruyor. Halbuki gelecek.

(*Feinnehû*) "Çünkü, (*lem yekün abdün*) hiç bir kul yoktur ki, (*li-yemûte hattâ yeblüğahû âhiru rizkın hüve lehû*) kendisinin kısmeti olan en son rızık lokması kendisine gelmeden ölsün..." Yâni en son kısmeti olan lokmayı da yer de, artık rızkı tamam olur, kısmeti biter, ondan sonra hayatı sona erer. Mutlaka rızkı gelir.

Başka bir hadis-i şerifte de Peygamber SAS buyuruyor ki:

"—Rızkı kazanacağız diye acele etmeyin, telaşlanmayın! Rızık gelmeyecek, aç kalacağız, açık kalacağız, çoluk çocuk ne yapacak diye korkmayın! Çünkü, sizin rızkınızı aradığınız gibi, rızık da sizi arıyor, o sizi bulacak. Yâni, sen yerinde dursan bile, o gelip seni bulacak. Senin onu aradığın kadar, o da seni aramakta." buyuruyor.

Bu da güzel bir müjde... Burada daha sonra buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz:

(*Fetteku'llàh*) "Allah'tan sakının, korkun, günahlara sapmayın! 'Eyvah, rızkım gelmiyor, aç kalacağım gàlibâ!' filân diye telaşlanıp, acelecilik yapıp yanlış işler yapmayın, harama sapmayın, Allah'tan sakının! (*Feecmilû fî ahzi'l-halâl*) Helâl rızkı almakta güzel davranın! (*Ve terki'l-harâm.*) Ve haramdan kaçınmaya da dikkat edin! Yâni, helâlden almaya ve haramdan iyi kaçınmaya özen gösterin, dikkat edin!" buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Rızık insanın karşısına imtihan olarak şu veya bu yoldan gelebilir. Bir insan haram lokma yerse, helâl olmayan rızık yerse ne olur?..

Bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:[129]

مَنْ أَ كَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاَةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ، وَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ؛ وَ كُلُّ لَحْمٍ يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ ، وَ إِنَّ اللُّقْمَةَ الْوَاحِدَةَ مِنَ الْحَرَامِ لَتُنْبِتُ اللَّحْمَ

(الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 409/4 (*Men ekele lokmaten min harâmin*) “Kim haramdan bir lokma yerse...” Ne olur?.. (*Lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten*) “Kırk gece namazı kabul olmaz; (*ve lem tüsteceb lehû da’vetün erbaîne sabâhan*) ve kırk sabah duası kabul olmaz.”

Gece gündüz ibadeti, duası kabul olmuyor. Neden? Bir lokma haram yedi diye...

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu çok önemli. Bir lokma haram yedi, kırk gece namazı kabul olmuyor, kırk sabah duası kabul olmuyor. Dua ediyor, Allah duaları kabul edici ama, kabul olmuyor. Neden? Haram yediği için...

(*Ve küllü lahmin yünbitühü’l-harâm*) “Haram yedikten sonra hâsıl olan her et ki, yediği haram lokmadan hâsıl olmuştur, meydana gelmiştir; (*fe’n-nâru evlâ bihî*) haramdan oluşan bir ete, cehennem ateşi daha lâyık olur. Yâni haram yeyip de vücudunda haram lokmadan et hâsıl olan kimsenin, o eti mutlaka cehennemde yanar, cehenneme daha lâyıktır.

(*Ve inne’l-lokmate’l-vâhidete mine’l-haram*) “Şu da bilinsin ki, haramdan bir lokma bile yese, (*letünbitü’l-lahm*) mutlaka vücutta

---

[129] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XX, s.55, no:21483.

bir et meydana getirir, haramdan bir parça hâsıl olur.” Haramdan bir parça hâsıl olduğuna göre, o da cehennemde yanacağına göre, cehenneme lâyık olduğuna göre, kişi cehenneme atılacak demektir.

Onun için, bir müslümanın en çok dikkat etmesi gereken hususlardan birisi, helâl lokma yemektir. Şimdi çok bollaştı, rahatlaştı; herkes birbirine bakarak hırslı bir şekilde, korkmadan, aldırmadan haramı yiyor, içiyor. Rüşvet almak, haksız iktisâb; kandırmak suretiyle, ticaret yaparken bile aldatmak sûretiyle, ölçüde tartıda hile yapmak suretiyle kazanmak; veyahut kendisinin hakkı olmayan bazı şeyleri çeşitli oyunlarla, kanunî boşlukları bularak malı mülkü ve sâireyi kendi üzerine geçirmek; bunlar çok yapılıyor ama, bunların hiç birisi yapan kişiye ne dünyada ne ahirette fayda getirir. Bir kere dünyada hayrını görmez, ahirette de mutlaka cezasını çeker.

Bir müslümanın düşünmesi gereken en önemli nokta, helâl kazanmasıdır, helâlinden kazanmasıdır. Helâl rızık ile kendisini beslemesidir.

Evliyâullah büyüklerimizin de üzerinde en büyük dikkatle durdukları husus, yedikleri lokmanın helâl olmasıydı. Ona çok dikkat ederlerdi. Haram lokma yememeğe, şüpheli lokma yememeğe çok gayret ederlerdi.

Siz de toplumun bozulmasına kapılmayın! Bozuklukları da düzeltmeye çalışmak müslümanın vazifesidir. Müslümanlar garibandır. Gariban ne demek?.. Toplumun içinde herkesin yadırgadığı kimsedir.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde buyurdular ki:[130]

---

[130] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne RA'dan.

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا ، فَطُوبٰى لِلْغُرَبَاءِ ! قِيلَ: وَمَا الْغُرَبَاءُ ؟ قَالَ: اَلَّذِي يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسِ (طب . طس. عد. عن عن سهل بن سعد)

(*Bedee'l-islâmü garîben ve seyeûdü garîben*) "İslâmiyet garip olarak başlamış ve yine o başlayışı gibi garipliğe dönecektir. (*Fetùbâ li'l-gurabâ'*) Gariplere müjdeler olsun!"

(*Kîle: Veme'l-gurabâ'*) "Bu garibanlar kimlerdir?" diye soruldu.

(*Kàle: Ellezîne yuslihùne mâ efsede'n-nâs*) "İnsanların bozup berbat ettiği işleri ıslah edenlerdir." buyurdular.

Biz toplumu düzeltmeğe, güzelleştirmeğe çalışmalıyız. Bu kötülükler de bir gün düzelecek diye gayret etmeliyiz, çalışmalıyız. Kendimiz de kötü işlere, kötü yollara tevessül etmemeliyiz. O yapıyor, ötekisi yapıyor... "Ben yapmam, ben Allah'tan korkarım! Ancak helâl lokma kazanırım, çoluk çocuğuma helâl lokma yediririm. Haramdan şiddetle kaçınırım." diye iyice zihnimize yerleştirelim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimize helâl rızıklarla beslenmeyi, yaşamayı, helâl kazançlarla çoluk çocuğumuzu idare etmeyi nasib etsin... Bu hadis-i şeriflerde bildirildiği gibi, ahlâkı güzel olup,

---

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.101, no:10343.

kimseden bir şey istemeyen, kimseye yük olmayan, kızmayan, sakin, teenni ile, vakur hareket eden müslümanlardan eylesin... İbadetimizi, zikr ü tesbîhatımızı, tevbe ve istiğfarımızı münâsib, güzel, kıymetli vakitleri kaçırmadan; işte günün sonunda, akşama yakın, akşamdan önceki zamanlarda, sabahleyin güneş doğma zamanında, geceleyin seher vakitlerinde yapmayı nasib etsin...

Bir de dînî bilgileri, dinimizin en büyük kaynağı olan, hattâ Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinin, davranışlarının ve sözlerinin de kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'den almaya dikkat edelim!.. Kur'an'ı öğrenelim ve öğretelim!.. Peygamber Efendimiz'in hayatı boyunca yaptığı iş Kur'an-ı Kerim'i anlatmak görevi olduğu için, Peygamber Efendimiz'in hayatına, sünnet-i seniyyesine ve hadis-i şeriflerine çok dikkat edelim ve çok iyi bir şekilde sahih hadis kitaplarından onları öğrenelim! Öğrendiklerimizi hayatımızda uygulayalım!..

Böylece hem Kur'an-ı Kerim'in ehli olalım, Kur'an-ı Kerim'in şefaatine erelim; hem de Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ etmenin mükâfâtlarını alalım!.. Peygamber Efendimiz'in sevgisine, iltifatına, teveccühüne, şefaatine nâil olalım!.. Allah bunları lütfuyla, keremiyle nasîb eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

03. 11. 2000 - İSVEÇ

24. ALLAH RIZASI İÇİN SEFERE ÇIKMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Yine bir cuma sohbeti münasebetiyle size hitab etmek şerefine erdim.

a. İnsanlardan İstemenin Zararı

Birinci hadis-i şerif, Peygamber SAS Efendimiz'den Ebû Hüreyre RA tarafından rivayet olunmuş bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[131]

مَنْ فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ ، فَتَحَ اللهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛

وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيَةٍ ، ابْتِغَاءَ لِوَجْهِ اللهِ ، أَعْطَاهُ اللهُ خَيْرَ الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةِ (ابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 432/1 (*Men feteha bâbe mes'eletin, fetaha'llàhu lehû bâbe fakrin fi'd-dünyâ ve'l-âhireh; ve men feteha bâbe atıyyetin ibtiğàe li-vechi'llâhi, a'tàhu'llàhu hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh.*)

Bu hadis-i şerif istemekle ilgili, dilenmekle ilgili. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Men feteha bâbe mes'eletin*) "Kim isteme kapısını açarsa, yâni isteme yoluna girerse..." *Mes'ele, seele'*den masdar-ı mîmîdir. *Seele*, bir soru sormak mânâsına geliyor; bir de dilenmek, bir şey istemek mânâsına geliyor. "Kim dilenmek kapısını açarsa, yâni dilenme yolunu tercih eder de dilenmeye başlarsa..." demek. Yâni, ondan bundan, "Bana ekmek ver, peynir ver, para ver, giyim ver, kuşam ver..." diye neyse ihtiyacı, bir şeyler istemek. Buna

---

[131] Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr,* c.I, s.32, no:25; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.792, no:16745; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.99, no:23059.

dilenmek diyoruz Türkçe'de. Bu İslâm'da makbul değil, dilenmek doğru değil. Peygamber SAS Efendimiz dilenmenin uygun olmadığını beyan ediyor bu hadis-i şerifte.

"Kim böyle bir kapıyı açarsa, kim isteme yolunu tercih ederse, (*fetaha'llàhu lehû bâbe fakrin*) Allah da ona fakirlik kapısını açar." Yâni, "O dilenmek yoluna girince, ceza olarak Allah da onu fakirleştirir." demek.

Bu fakirlik dünyada kalsa neyse ne ama, (*fetaha'llàhu lehû bâbe fakrin fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Hem dünyada, hem ahirette fakirlik kapısı açar." Dünyadaki fakirlik, insanın malının mülkünün olmaması, yoksulluk çekmesi, sıkıntı çekmesi, geçim sıkıntısı çekmesi...

E pek çok insan geçim sıkıntısı çekmiş, yaşamış, ölmüş... Çeşitli ülkeler var dünyanın üzerinde halen sıkıntı çeken. Şu Filistinli kardeşlerimiz ne yer, ne içer? Afrika'daki, Somali'deki, Orta Afrika'daki, suların akmadığı, yağmurların yağmadığı yerlerde insanlar ne yerler, ne içerler, nasıl yaşarlar?.. Tabii bizim evimiz dolu, mutfağımız dolu, buzdolaplarımız dolu, derin dondurucularımız dolu, kilerlerimiz dolu, cüzdanlarımız dolu... Evde olmayanları da, hemen biraz ineriz merdivenden, bir köşeyi döndük mü, oradaki büyük dükkânlardan, çarşılardan istediğimizi küfelere doldurup, alıp getirebiliriz. Yâni bazıları da bu halde değil, dünyada fakirlik çekiyorlar.

Bazen de çok iyi insanlar, Allah'ın çok sevgili, mübarek kulları fakir bir ömür sürmüşler. Peygamber SAS zamanında bu fakirlik daha da şiddetliymiş. Böyle şehirlerarası taşımacılık olmadığı için, üretim imkânları kıt olduğu için, tarıma dayalı, herkesin emeğine dayalı bir ekonomi olduğu için; daha böyle bir endüstrileşme, yâni makineleşme olmadığı için, hızlı imalat çıkmadığı için, arz az, talep çok olduğu için, ihtiyaçlar karşılanamadığından insanlar sıkıntı çekermiş...

Bu fakirlik gelip geçer ama, Peygamber Efendimiz: "Hem dünyada, hem ahirette fakirlik..." buyuruyor. Tabii ahiretin fakirliği çok fena... Ahiretteki fakirlik, mal mülk fakirliğine benzemez. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmetinden yana fakir olmak, lütfuna ermemek, kahrına uğramak, cezasına çarpılmak

durumu olur; o çok daha fenâ... Demek ki, dilenmemesi lâzım bir insanın...

Peygamber SAS Efendimiz, isteyeni boş çevirmezdi; isteyene fazlasıyla verirdi, ne isterse verirdi. Hatta düşünün, bakın siz yapar mısınız, yapamaz mısınız?.. Kendinizi onun yerine koyun: Bir keresinde çok güzel bir elbise getirdiler;

"—Yâ Rasûlallah giy bunu!" diye Peygamber Efendimiz'e hediye ettiler.

Çok da güzel bir elbise... Giyer giymez çok yakıştı, herkesin gözleri kamaştı. Hemen fukaranın birisi geldi, dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, bana bu elbiseyi ver!"

Efendimiz hemen çıkarttı, verdi. Yeni elbiseyi çıkarttı, verdi. Köşede sıkıştırdılar o isteyeni, dediler ki:

"—Yâ, ayıp ettin! Peygamber Efendimiz daha yeni giyinmişti, biraz giyseydi hiç olmazsa. Hemen giydi, arkasından sen istedin. Olur mu böyle şey?" dediler.

O da dedi ki:

"—Ölünce kabirde ona bürünürüm diye düşündüm, o niyetle istedim."

Yâni, onun o istemesi ayrı mesele; Peygamber Efendimiz isteyince veriyor. Her isteyene veriyor, ama istemeyi sevmiyor, istemeyi tavsiye buyurmuyor. Hatta dilenen birisine demiş ki:

"—Git bir ip al. Şehrin dışına çık. Oradaki çalılardan, dallardan topla, sırtına iple, vur onları. Getir onları pazarda: 'Şunları ocakta yakmak isteyenlere satıyorum...' de, ama dilenme!"

O da öyle yapmış. Hakikaten bakmış ki geçim de oluyor. Yâni satılıyor ve satıldıkça kendisi de bir şeyler alabiliyor. Efendimiz'in tavsiyesi bu. Burada da böyle buyuruyor:

"—Kim dilenmek kapısını açarsa, Allah da ona dünyada ve ahirette fakirlik kapısını açar."

b. İhsân Etmenin Mükâfâtı

Pekiyi ne yapmak lâzım?.. Dilenmemek lâzım! Aksine, cömert olmak lâzım! İsteyen değil, veren olmak lâzım!.. Bakın hadis-i şerifin devamında, buyuruyor ki Efendimiz:

وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيَةٍ ، ابْتِغَاءَ لِوَجْهِ اللهِ ، أَعْطَاهُ اللهُ خَيْرَ الدُّنَيَا وَالْآخِرَةِ .

(*Ve men feteha bâbe atıyyetin*) "Kim cömertlik, ikram, bağış kapısını açarsa..." *Atıyye*, bir kimseye verilen bir şey... Yâni elma veriyorsun, meyve veriyorsun, yiyecek veriyorsun, ekmek veriyorsun, et veriyorsun, kuzu veriyorsun, kuzu veriyorsun, deve veriyorsun... Neyse... Küçük büyük i'tà edilen, verilen şeye *atıyye* derler. İhsan, bağış demek...

"Kim bağış kapısını açarsa, yâni bağış yolunu tercih ederse, ona buna cömertçe verirse..." Neden yapıyor bunu?.. (*İbtiğàen li-vechi'llâh*) "Allah'ın zât-ı pâkinin kendisinden hoşnut olmasını heveslenerek, isteyerek, temenni ederek, kazanmak için, onu düşünerek veriyor." Kim Allah'ın rızasını kazanmak için, cömertlik, ihsan, ikram kapısını açarsa, yâni verme yolunu tercih ederse; dilenmek değil de Allah rızası için vermek yolunu tercih ederse; (*a'tàhu'llàhu hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Allah da o kuluna hem dünyanın, hem de ahiretin hayırlarını ihsan eder."

Verince azalması lâzım! Verilince, insanın yanındaki şeylerin azalması lâzım... Ama öyle olmuyor. Allah ona dünyada da hayrın kapılarını açıyor.

Zaten, başka hadis-i şeriflerden de biliyoruz. Verene Allah daha çok fazlasını ihsan ediyor. Halefi, yâni verilenin yerine başkası geliyor, başka mal geliyor, başka zenginlik geliyor. *Halef* diyoruz ya, birisi bir makamdan gidince arkasından gelene. O mal da gidince, onun yerine halefi geliyor, yâni Allah gene dolduruyor boşluğu. Hem de fazlasıyla dolduruyor, daha fazla veriyor.

(*Hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Hem dünyada, hem de ahirette... Dünyada da yoksulluk çekmez cömert insan, eli bolluk içinde olur, kesesi rahat olur, evi bolluk olur, işi rast gider... Dünyada da rahat eder, ganî olur, zengin olur; ahirette de... Yâni ahirette de sevap kazanır, mükâfata erer, rahat eder.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, nasıl olalım?.. Kazanalım, yedirelim!.. Hem yiyelim, hem yedirelim. Yâni hem

kendimiz kimseye muhtaç olmadan, kimseden bir şey istemeden geçinelim, yaşayalım, yiyelim, yedirelim çoluk çocuğumuza; hem de başkalarına ihsan ve ikram ederek, onların duasını alarak, fakirlere yardımcı olarak, oradan da sevap kazanalım!..

Tabii, sadece fakirlik meselesi yok şimdi. Bir müslümanın düşüncesi, sadece öteki müslümanların fakirliği değil. Başka türlü yardımlara da ihtiyaç oluyor. Paradan gayrı şeylere de ihtiyaç oluyor. Meselâ, bence en önemli iş, eğitim... En önemli şey, müslümanların istikbâle yönelik yapması gereken en önemli iş hangisi?.. Eğitim. Eğitmek, müslümanları müslüman eğitmek. Müslüman çocuklarının annelerinden, babalarından daha bilgili, daha şuurlu, daha ihlâslı, daha güzel müslüman olarak yetiştirilmesi...

Bakın bu İsveç'te, İşçi Partisi iktidarı ilk defa bundan kırk küsür yıl önce almış. İktidarı alır almaz, hemen bir araya gelmişler yöneticiler, demişler ki:

"—Biz İşçi Partisi'yiz, büyük sermaye sahipleri büyük imkânlarını halkın teveccühünü kazanmak için kullanırlar; bu iktidarı bizim elimizden bir devre, iki devre sonra çekip alırlar. Onun için biz çalışma yapalım!" demişler.

Neye karar vermişler?.. Eğitime yönelmeye karar vermişler. Yâni "Amaçlarımızı, yapacağımız iyilikleri eğitimle çok güzel öğretelim!" demişler ve onun esbâbını hazırlamışlar. Yâni bu gayeye, bu amaca ulaşmak için atılması gereken adımları atmışlar, yapılması gereken işleri yapmışlar ve kendilerini anlatmak bakımından eğitime önem vermişler. Ya da iktidara gelen bir fırkanın, partinin ne yapması gerektiği iyice düşünmüşler. Tabii o da bilimsel çalışmalarla bulunuyor, kırk sene, kırk küsür seneden beri iktidardan düşmemişler.

Demek ki ilme sarılmak, her şeyi bilimsel usûllerle düşünüp, çözümleyip, geliştirmek uygun oluyor.

Onun için, müslümanın eli açık olacak. E herkesin karnı tok... Sen ekmek verirsin, adam almaz. Ben hatırlıyorum, küçükken kapıya gelirdi dilenciler, biz de bir şeyler verirdik. O daha ziyade para isterdi. Çünkü çoğu bu işi meslek olarak yapıyor. Profesyonel deniliyor yâni. O verdiğin yemekleri, gıdaları köşeye

koyuverirlerdi. Para olursa cebine alıyor. Zaten belki iki tane, üç tane apartmanı var, evi var. O para istiyor, cebi böyle para dolu olacak. Senin ona verdiğin yiyecek, giyecek gibi şeyleri köşeye koyuveriyordu, ben hatırlıyorum.

Tabii aç olanlar vardır, belki bizim ülkemizde de vardır. Ama Avrupa'da filân bakıyoruz, devlet vatandaşlarına güzel hizmet veriyor ve aç bırakmıyor, bir maaş veriyor, sağlığına dikkat ediyor... vs. O zaman, yâni doyurmak çok önemli bir mesele olmuyor. Ama ruhunu doyurmak, imanını korumak, ahiretini kurtarmak çok önemli oluyor. Oralara da para harcanacak tabii.

Sonra istiklâlin korunması, hürriyetin korunması çok önemli... Oralara paraların harcanması lâzım! Yâni atıyye, ihsan ve ikramın yönlerini düşünüyoruz, onları konuşuyoruz. İşte böyle yapanlara da Allah hem dünyada, hem ahirette hayırlar ihsan eder.

Demek ki üretici olacağız, çalışkan olacağız. Ortaya eser koyucu olacağız. Başkasına yük olmayacağız, başkasının sırtına binmeyeceğiz. Aksine başkalarına hayrımız, iyiliğimiz olacak. En basit anlamıyla: Dilenmeyeceğiz, ikram edici olacağız. Daha geniş anlamıyla: Topluma yük olmayacağız, topluma bir şeyler kazandıracağız. Hatta öyle eserler bırakacağız ki, öldükten sonra, ahirete göçtükten sonra bile o eserlerden faydalanılacak da, Allah bizim defterimize sevap yazdıracak, ahirete büyük mükâfatlarla taltif edecek.

Evet, buna çok dikkat edelim. Çalışkan müslümanlar olalım ve verimli, olumlu müslüman olalım! Yâni, başkalarına fayda sağlayan hayırlı müslüman olalım! Başkalarına yük olan, başkalarının desteğini alarak yaşayan kimseler olmamaya gayret edelim!..

Ama bazen de çeşitli sebeplerden, hayatın, kaderin yazısı, çizgisi dolayısıyla, cilvesi dolayısıyla en ummadığın insanlar çok zenginken çok fakir düşebiliyor, çok kuvvetliyken güçsüzleşebiliyor, yardıma muhtaç oluyor. Daima insanlar birbirlerine yardım edecek. Yardım kapısı her zaman açık. Ne kadar istemesek de bir zaman gelir, hiç olmazsa çoluk çocuğumuza muhtaç oluruz. Yâni onlar, "Annedir, babadır..." diye bakar. Yatalak olur insan. Allah elden ayaktan düşürmesin...

Kimseye muhtaç etmesin… Kendi gücüyle, kendi emeğiyle, yüz akıyla yaşamayı cümlemize Allah nasib etsin...

c. Allah Rızası İçin Sefere Çıkmak

İkinci hadis-i şerif, aynı sayfadan devam ediyorum. Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan, Ebû Dâvud, Taberânî, Hàkim rivayet etmişler. *Rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn...* Allah razı olsun, o alimler toplamışlar, biz de toplanmış olan hadis-i şerifleri size okuyup anlatıyoruz. Peygamber SAS Efendimiz'in söylediği mübarek sözleri, çok değerli bilgileri, hazineleri korumuşlar. Biz de o hazinelerden alıp, mücevherâtı sizlere ulaştırıyoruz.

Mücevherâttan daha kıymetli bunlar! Dünyanın ve ahiretin saadetine, ikramlarına, ihsânlarına erdirecek güzel bilgiler... İkinci hadis-i şerif:[132]

مَنْ فَصَلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَمَاتَ أَوْ قُتِلَ ، أَوْ وَقَصَتْهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ ، أَوْ لَدَغَتْهُ هَامَّةٌ ، أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ، بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللهُ ، فَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ (د. طب. ك. هب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 432/2 (*Men fasale fî sebîli'llâhi femâte ev kutile, ev vekasahû feresühû ev baîruhû, ev ledeğathü hàmmetün, ev mâte alâ firâşihî, bi-eyyi hatüfin şâe'llàhu feinnehû şehîdün ve inne lehü'l-cenneh.*)

Bu hadis-i şerif Ebû Dâvud'da, Taberânî'de ve diğer kaynaklarda yer almış. Ebû Dâvud, biliyorsunuz *Sıhah-ı Sitte*'den.

---

[132] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.12, no:2499; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.88, no:2416; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.282, no:3418; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.22, no:4248; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.166, no:18318; İbn-i Asâkir, *Ta'ziyetü'l-Müslim*, c.I, s.76, no:105; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.I, s.223, no:54; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.493, no:10555; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.193, no:23074.

Çok dikkatle dinleyin, ben çok zevk duyuyorum. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Men fasala fî sebîli'llâh*) "Kim Allah rızası için, Allah yolunda faslederse..." Fasletmek ne demek?.. Ayrılmak demek. Yâni, "Kendisini yerinden, yurdundan ayırırsa..." İnsan cihada gidince ne oluyor, askere gidince ne oluyor, sefere gidince ne oluyor, hacca gidince ne oluyor?.. Evini bırakıyor, kasabasını, yerini yurdunu bırakıyor, sefere çıkıyor. "Kim Allah yolunda böyle bir ayrılığa kalkışırsa... Cihad etmek için yerini yurdunu terk etti. (*Femâte*) Yolda eceli geldi, öldü." Çünkü uzun zaman alıyor. Bu işler bir anda olup biten işler değil. (*Ev kutile*) "Yahut öldürüldü, şehid edildi."

(*Ev vekasahû feresühû ev baîruhû*) *Vakasa*, boynu kırılmak, boynu kırmak mânâsına bir fiil. "Atı veya devesi onun boynunu kırdı." At ve deve insanın boynunu nasıl kırar?.. Hoplar, zıplar, yere düşer insan. Attan düşer veya deveden düşer, ters bir şekilde düşer, boynu kırılır, ölür. Yahut teper, veyahut bir yere çarpar. Yâni, "Bir binek kazası oldu, hayvanı, atı veya devesi onun boynunu kırdı, öldürdü."

(*Ev ledegathü hàmmetün*) “Yahut, zehirli bir hayvan onu soktu.” Bazı akrepler sokuyor, öldürücü oluyor. Bazı örümcekler oluyor, sıcak ülkelerde daha çok görülüyor, Arabistan’da da öyle... Hattâ benim kendi beldem olan Çanakkale’de de, kırmızı renkli zehirli örümcekler hatırlıyorum, *büyü* derdik biz. Bunlar soktuğu zaman öldürücü olabilir. Yahut yılan sokar. Bazı yılanların öldürücü olduğunu biliyorsunuz. İşte böyle bir mahlûk soktu da öyle öldü. Bu da olabilir. Yâni, savaşa gidemedi, yolda böyle şeyler oldu.

(*Ev mâte alâ firâşihî*) “Yahut da yattı, yatağında öldü.” Çadırında akşam yatıyor, sabaha bakıyorlar, ölmüş. *İnnâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciùn.* (*Bi-eyyi hatfin şâe’llàh*) “Yâni, Allah’ın dilediği herhangi bir şekilde, nasıl olduysa, öldü; (*feinnehû şehîdün*) muhakkak ki o şahıs şehiddir, (*ve inne lehü’l-cenneh*) ve ona mükâfât olarak cennet vardır.” Yâni, cennete girecek.

Ama savaşa katılamadı, bir başarı gösteremedi, kahramanlık yapamadı. Çünkü savaş olmadı, yolda öldü, attan düştü yahut yılan soktu, yahut şu veya bu şekilde öldü; yahut hiç bir şey olmadı da yatağında öldü. Şimdi doktorlar, “Kalp rahatsızlığı olmuş, veya beyin damarı tıkanmış...” filân diyorlar. Bir bahane... Hangi şekilde olursa olsun, değil mi ki evden çıkarken, evden ayrılırken Allah rızası için ayrıldı; o şehiddir ve cennetliktir. İlle savaş yapma şartı yok.

Kànûnî Sultan Süleyman son seferine çıkmış, seferde iken ölmüş. Sadrazam, “Ordu dağılır, mâneviyatı bozulur, birtakım olaylar olur...” diye padişahın vefat ettiğini belli etmemiş, usta bir şekilde saklamış. Ama seferde iken vefat etmiş. Bu hadis-i şerife göre bu padişah savaşa katılmadı, yolda öldü; yine şehiddir.

Onun için, Bâkî’nin meşhur mersiyesinde, yâni Kànûnî için yazdığı ağıt mahiyetindeki şiirinde şöyle diyor:

Minnet Hüdâ’ya kim iki cihanda kılıp saîd,
Nâm-ı şerifin eyledi hem gàzi hem şehîd.

Yâni, “Allah’a hamd ü senâlar olsun ki, senin namını hem gàzi eyledi, hem şehid eyledi.” Çünkü, birçok seferler savaşa gitti, Zigetvar’a kadar Balkanlarda fütuhatla ömrü geçti, gàzi oldu,

gazâ ile meşgul oldu. En son seferinde de seferdeyken vefat etti. Çadırında vefat etti, çarpışma olmadı ama olsun, yatağında bile ölse şehiddir. Çünkü seferdedir, çünkü Allah rızası için çıkmıştır.

Tabii burada bir önemli ibare var, onun altını çizmek lâzım, dikkati çekmek lâzım: (***Fî sebîli'llâh***) "Allah rızası için..."

İnsan savaşa çeşitli amaçlarla çıkar. Kalbinde, kafasında çeşitli düşünceler vardır, menfaat hesapları vardır. Hepsi şehid olmaz, hepsi gàzi olmaz. Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[133]

---

133 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7428, 7429; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Ancak Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözü en yüksek olsun, dileği yerine gelsin, dini üstün olsun, *Lâ ilâhe illa'llàh* kabul olsun, o söz yücelsin diye çarpışan, fî sebîlillâh çarpışmış olur." buyuruyor. Başka maksatlarla olursa, olmaz.

İntikam için, yer görmek için, para için, pul için... Ne bileyim, insanların kalplerinde türlü türlü fikirler oluyor, düşünceler oluyor. Fî sebîlillâh olacak, Allah rızası için olacak...

Adam mü'min değil, savaşa gidiyor... Hiç bir şey olmaz, ne şehid olur, ne gàzi olur.

"*—Ne şehid oldu ne gàzi, haybeye gitti Niyâzi!*" dediği gibi, boşa gider.

Çünkü, inancı yok! İnancı olacak, mü'min olacak, Allah için yapacak. Yaptığı işi, Allah rızası için yapacak; o zaman o sevabı alır.

d. Canı İçin, Malı İçin Savaşmak

Üçüncü hadis-i şerif. Bu hadis-i şerif de İbn-i Abbas RA'dan rivayet olunmuş. Abdü'r-Rezzak kitabında kaydetmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[134]

مَنْ قَاتَلَ دُونَ نَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلُ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091.

[134] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.116, no:18570; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.733, no:11236; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.108, no:23087.

فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قَاتَلَ دُونَ أَهْلِهِ حَتَّى يُقْتَلُ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ

قُتِلَ فِي جَنْبِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ (عب. عن ابن عباس)

RE. 432/5 (*Men kàtele dûne nefsihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün, ve men kàtele dûne ehlihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile fî cenbi'llâhi fehüve şehîd.*)

Burada bakın, nelerle karşılaşacaksınız dinleyince, konuyu ilk duyan aziz izleyiciler ve dinleyiciler:

(*Men kàtele dûne nefsihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün*) "Kim nefsi için, nefsini korumak için, nefsi uğruna savaşırsa, ölünceye kadar çarpışırsa, şehiddir." Ne demek *dûne nefsihî*, yâni nefsini korumak maksadıyla, nefsini korumak için öne çıkıp da çarpışıyor. Yâni, kendi canını korumak için.

Demek ki, İslâm'da hayat önemlidir, hayat hakkı çok büyük bir haktır. Bir insanın hayatını korumak için savunma yapması, ve bu savunmada mücadele ederken ölmesi güzel bir şeydir. Yâni, teslim olmayacak, kendisini koruyacak, zalime, kuru gürültüye pabuç bırakmayacak. Kendisini korumak için ölürse, şehid olur.

Dağın başında, tarlada çalışıyorken, geceleyin, evindeyken, yalnızken, yoldayken birisi saldırdı; o da kendisini savundu. O bir yumruk vurdu, ötekisi bir yumruk vurdu... O altta, o üstte... Derken, hayatta her şey olabilir. Düşman kuvvetli olur, birkaç kişi olur. Meselâ, arkadan geldi bir tanesi, bir odun vurdu kafasına, kafasını yardı, öldürdü... Kendisini korumak için yaptığı mücadelede ölen bir kimse şehiddir. Savaş filân yoktu, adam işe gitmişti. Akşam gelirken, bu olay oldu. Tarlaya gitmişti, tarlada bu olay oldu meselâ.

(*Ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün*) "Malını korumak için mücadele ederken öldürülen de şehiddir." Malına saldırı oldu, onu korumak istiyordu. Haydutlar yolunu kesti, malını almak istiyor, o da vermemek istiyor. Malını korumak için mücadele ederken, karşı taraf bunu öldürdü. O da şehiddir.

"—Canım işte malını verseydi de, hayatını kurtarsaydı..."

İyi ama, kötülüklere böyle fırsat verdiğiniz zaman, evet dediğiniz zaman, kötüler kuvvetlenir. Onun için, herkesin kötülüğün karşısında direnç göstermesi lâzım!

Karşı taraf da korksun.

"—Ben bunun malını alacağım ama, bu savunur malını... Parasını yedirtmez!" diye korkması lâzım!

(*Ve men kàtele dûne ehlihî hattâ yuktele fehüve şehîdün*) "Ailesini korumak için çarpışırken ölürse, o da şehiddir."

Bazen çeşitli hücumlar oluyor. Aileye, insanın eşine, çoluğuna çocuğuna haksız hücumlar oluyor. O zaman tabii korumaya geçecek. Ailesidir, ehlidir, onları korumak vazifesi... O esnada öldürüldü. Karşı taraf bir kurşun attı kaçtı ama, nedir bu?.. Bu da şehiddir. Çünkü, aile de muhterem... İslâm'da mal da muhterem, can da muhterem, aile de muhterem. Onları korumak için yapılan savunma ve mücadelede ölürse insan şehiddir.

Bakın, malın muhteremliği çok ilginç! Müslüman kendi malını bile tahrib edemez. Kendi malını tahrib etse;

"—Bu benim kendi evim, bütün camlarını şimdi kırmak istedi canım, aldım elime sopayı, camlarımı kırıyorum!" diyemez.

Yaparsa, kadı onu yakalar, cezalandırır. Çünkü, mala zarar vermek yoktur İslâm'da...

Meselâ, bu adamın tam ekinleri toplanmıştı, harman olmuştu. Düşmanı geldi, geceleyin tutuşturdu, yaktı. Biliyor, gördü kaçarken... O hırsla gidip o da onun harmanını yakamaz. Neden?.. İslâm'da zarar vermek de yoktur, zarara zararla mukabele etmek de yoktur. Malın bir kabahati yok, adamın kabahati var. Kanun onu yakalasın, cezalandırsın.

"—Yakalayamadı, kaçtı..."

O ayrı... Allah mutlaka cezalandırır. Cenâb-ı Hakk'ın adaletinden kimse kaçamaz. Gidip de sen onun harmanını yakamazsın, sen de onun malına zarar veremezsin!.. O senin camını kırdı, sen de onun camını kıramazsın!... İslâm'ın anlayışı böyle...

Ve en son cümle: (*Ve men kutile fî cenbi'llâh, fehüve şehîd.*) "Allah'ın yanında iken öldürülen, o da şehiddir." *Cenb*, yan demek.

Allah'ın yanında olmaktan ne kasdediliyor?.. Rahmetu'llàhi aleyh, Abdülaziz Hocamız, parantez içinde izah etmiş: "İnsan namazda iken Allah'ın yanında oluyor."

Cenâb-ı Hak kullarının her zaman yanındadır.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) "Nerede olursanız olun ey insanlar, Allah-u Teàlâ Hazretleri yanınızdadır." (Hadîd, 57/4) Her yaptığınızı görüyor, her söylediğinizi işitiyor. İçinizi, dışınızı biliyor. Her yerde hàzır ve nâzır... Çok güzel bir söz: Her yerde hàzır ve nâzır...

Ama bazen kullar, Cenâb-ı Hak kendisine bu kadar yakın olduğu halde Allah'tan fersah fersah uzakta... *Fersah* ne demek?.. Bir günlük yol demek. Kervanın bir günde aldığı mesafeye *fersah* derler, otuz küsur kilometredir. Her fersahta bir dinlenme yerleri yapılırmış. Kervansaraylar olurmuş.

Fersah fersah ne demek?.. Çok uzak demek... Yâni Cenâb-ı Hakk'ın varlığını bilmiyor, kabul etmiyor, inanmıyor. Günahkâr... Günahkâr oldu mu, Allah sevmez. O zaman Allah'tan kul uzaklaşıyor. Evet Allah onun her yaptığını görüyor ama, o adam Allah'tan fersah fersah uzak... Yâni Allah'ın rızasına aykırı işler yapmış, Allah'a yakınlık sıfatını kazanamamış, Allah'ın rahmetinden çok uzak... Allah'ın rahmeti ona gelmeyecek, o Allah'ın rahmetine ermeyecek demek.

İnsanın Allah'a en yakın olduğu zaman ne zamandır?.. Huzuruna gittiği zaman... Allah'ın huzuru neresidir, mü'minin mi'racı nedir?.. Namazdır. "*Allàhu ekber!*" dediği zaman, mü'min Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna girmiş oluyor. Cenâb-ı Mevlâ ona nazar ediyor. Melekler, huriler iki tarafa dizilmiş durumda, Cenâb-ı Hakk'ın divanına girmiş oluyor. Ama namazda aklına ticaret gelirse, dünya işleri gelirse, hattâ kötü kötü şeyler gelirse; o zaman huzura uygun olmayan işler yapmış olur, huzurdan çıkmış olur.

Namazın içinde kulun Allah'a en yakın olduğu durum hangisidir?.. Secde halidir. Kul secdede iken Allah'a en yakın

haldedir. Çünkü tevâzuun en güzel ifade şekle secdedir. Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda şerefli, pırıl pırıl, ak pak alnımızı yere koyuyoruz. Kendi kulluğumuzun ikrarı:

"—Evet yâ Rabbi, ben senin yarattığın àciz, nâçiz bir kulunum! Sen de yüceler yücesisin, Allàh-u ekbersin, a'zamsın, ecelsin!.."

Ecell, en celîl demek. En celîl, en büyük, en yüksek, en ulu Allah... *Ekber*, en büyük... *A'lâ*, en yüksek... *A'zam*, en muazzam... Her şeyi en yüksektir Cenâb-ı Hakk'ın... Biz de aciz nâçiz kullarız.

Secdedeyken en yakın hali oluyor. Ne mutlu namazda iken ruhunu teslim edenlere... Hele secdede iken, ruhunu teslim etmek ne güzel!..

Ben Kalaba'da mahallemizin camisinde hutbe okuyordum. Hutbe esnasında bir hareketlenme oldu, arkadan bir ses geldi. Hutbeyi bozmadık. Hutbe bitti, ondan sonra gittik bir de baktık ki, *innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciùn*... Cumaya gelmiş olan cemaatten bir hacı efendi, ruhunu camide teslim edivermiş. Cuma vaktinde, hutbe esnasında... Hutbe namaz gibidir tabii, hiç ses çıkartılmadan dinlenilen bir şey... Cuma günü ruhunu teslim etmiş, ne güzel...

Sonra duydum bir hoca efendi, bir Ramazan günü sahurda yemeğini yemiş, orucu niyetlenmiş, camiye gelmiş. Cüzünü, Kur'an-ı Kerim'ini cemaate okumuş. "*Allàhu ekber!*" diye namaza durmuşlar... Ondan sonra, secdeden kalkmamış bir türlü... Cemaat beklemişler, beklemişler, bir şey olduğunu anlamışlar. Kalkmışlar bakmışlar ki, hoca efendi camide, Ramazan gününde, oruçlu iken, sabah namazında, secde halinde Cenâb-ı Hakk'a ruhunu teslim etmiş.

Neden?.. Ehl-i Kur'an, hafız, Allah'ın sevdiği bir mübarek müslüman. Allah öyle ölüm nasib etmiş.

Allah cümlemize hayırlı, uzunlu ömürler ihsân etsin... Tabii her ömür sona erecek.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ (العنكبوت:٥٧)

(*Küllü nefsin zâikatü'l-mevt*) [Her nefis ölümü tadıcıdır.] (Ankebut, 29/57) Hepimiz ahirete göçeceğiz. Hayırlı ölümler ihsân eylesin Cenâb-ı Hak... Hüsn-ü hàtimeler ile, sevdiği kul olarak divanına varmayı nasîb eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

10. 11. 2000 - İSVEÇ

25. ALLAH'I ÇOK ZİKREDİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah cümlenizden razı olsun... Cümlenizi rahmetine erdirsin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar olun...

Sevdiğimiz bir kardeşimiz bizi davet etti, evine geldik. Kitabı kendisine verdik, "Aç bir sayfa!" dedik. O da bize bir sayfa açtı. Buradan birinci hadis-i şerifi okuyorum.

a. Her Yerde Allah'ı Zikredin!

Peygamber SAS Efendimiz, Atâ ibn-i Yesar'dan mürsel olarak Ahmed ibn-i Hanbel'in rivayet ettiğine göre, buyurmuş ki:[135]

اُذْكُرِ اللهَ عِنْدَ كُلِّ حَجَرٍ وَشَجَرٍ (حم. في الذهد عن عطاء بن يسار مرسلاً)

RE. 67/1 (*Üzküru'llàhe inde külli hacerin ve şecerin*) buyurmuş. Birinci hadis-i şerif zikirle ilgili. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Üzküru'llàh*) "Allah'ı zikredin! (*İnde külli hacerin ve şecerin*) Her ağacın yanında ve her taşın yanında Allah'ı zikredin!"

---

135 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.159, no:331 ve s.175, no:374; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.78, no:34325; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:548; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.241; İbn-i Hibbân, *es-Sikàt*, c.II, s.110; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.435, no:4541; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.194; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.26; Atà' ibn-i Yesar Rh.A'ten.

İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.997; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.55, no:7852; Muhannef ibn-i Zeyd el-Bekrî RA'dan.

Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.531, no:1092; Ebû Seleme RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.395, no:7120 ve c.X, s.72, no:16753; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.45, no:5252 ve c.XV, s.1261, no:43283; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.131, no:303; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.160, no:2998.

b. Zikr-i Hafîye Devam Edin!

İkinci hadis-i şerifi de okuyalım:[136]

اذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْراً خَامِلاً ! قِيلَ: وما الذِّكْرُ الخامِلُ ؟ قالَ: الذِّكْرُ الْخَفِيُّ (ابن المبارك عن ضمرة بن حبيب مرسلاً)

RE. 67/2 (*Üzküru'llàhe zikran hàmilen. Kîle: Ve me'z-zikrü'l-hàmil? Kàle: Ez-zikrü'l-hafiyyü*)

Bu da Abdullah ibn-i Mübârek'in kitabından. Çok sevdiğim mübarek bir alim, babasının ismi gibi... Onun kitabından naklen veriyor Gümüşhàneli Hocamız (Rh.A):

(*Üzküru'llàhe zikran hàmilen*) "Zikr-i hàmil ile Allah'ı zikredin!" *Hàmil*, *hı* harfi ile, az sesle mânâsına. "Allah'ı az sesle zikredin!" Denildi ki: (*Kîle: Ve me'z-zikrü'l-hàmil?*) "Bu aşağı sesle zikir nasıldır?.." (*Kàle: Ez-zikrü'l-hafiy*) Hafî olan, saklı olan zikirdir." buyurdu.

Şimdi bu iki hadis-i şerifte zikrin her ağacın, taşın yanında yapılması ve sessiz olarak yapılması tavsiye edilmiş oldu.

Şimdi zikir kelimesini kısaca açıklayalım: Arapça'da *zikr* kelimesi, *zekere-yezküru* fiilinin masdarıdır. Zikretmek demek; anmak, hatırına getirmek, hatırında tutmak, hatırında olması demek...

Allah'ı zikretmek demek, Allah'ı hatırına getirmek, hatırında olması demek... Zikrin mukabili olan fiil nedir, yâni anmamak, hatırlamamak nedir?.. O da *nesiye-yensâ-nisyan*; hatırlamamak, unutmak mânâsına geliyor.

Demek ki zikir, mefhum-u muhàlifi ile anlatacak olursak, unutmanın zıddı, unutmamak, hatırlamak mânâsına gelen bir

---

[136] Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.50, no:155; Damre ibn-i Hubeyb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.615, no:1757; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.159, no:2995.

kelime. Allah'ı zikretmek de, Allah'ı hatırında tutmak, Allah'ın hatırında olması demek oluyor.

Tabii insan, dünya içindeki meşguliyetleri dolayısıyla, işi gücü, gelen giden, konuşmalar, sohbetler, gözünün, kulağının takındığı meşgaleler dolayısıyla bu işi yapamaz. Hattâ unutur, aklına gelmez, gelmeyebilir. Ama tabii, mü'min kullar bu hatırında olmayı çok yapmak sevaplı diye, buna gayret ederler. Tefekkür ederler, muhasebe-i nefis yaparlar. Yeri göğü incelerken, olaylara, varlıklara bakarken, kelebeklere, çiçeklere, böceklere bakarken;

"—Bunu Rabbim yaratmış!"diye Allah'ı hatırlarlar.

Olayları gördükleri zaman, karşılaştıkları zaman;

"—Bu benim Rabbimin takdiridir." derler.

Yâni, Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı varlıklar ve Cenâb-ı Hakk'ın yaptığı işler, çevresinde olup bitenler, olanlar, ölenler dolayısıyla, çok çok Cenâb-ı Hakk'ı hatırlar.

Tabii makbul olan, Cenâb-ı Hakk'ın hep insanın hatırında olması ve öylece, Cenâb-ı Hak hatırında iken, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun hareket etmesidir.

Cenâb-ı Hakk'ı hatırlayınca;

"—Rabbim, alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri beni görüyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri her yerde hàzır ve nâzır, sözlerimi işitiyor. Melekler benim yaptıklarımı kaydediyorlar. Allah beni hesaba çekecek." diye, her işini Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun yapmağa çalışır.

Yâni, hatırında tutmaktan maksat, itaat etmektir. Rızasını kazanmak için, tam Cenâb-ı Hakk'ın istediği gibi hareket etmektir.

c. Allah'a İtaat Eden Zikir Ehlidir

O bakımdan, "Bir insanın elinde tesbih olsa, veyahut hatırında Allah olsa; Allah'ı düşünüyor ama, yine de o günahı işliyor... O

zaman zikretmiyor demektir. Hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz bunu açıkça beyan eylemiştir:[137]

مَنْ أَطَاعَ اللهَ فَقَدْ ذَكَرَ اللهَ ، وَ إِنْ قَلَّتْ صَلاَتُهُ ، وَصِيَامُهُ ، وَ تِلاَوَتُهُ الْقُرْآنِ ؛ وَمَنْ عَصَى اللهَ فَلَمْ يَذْكُرْهُ ، وَإِنْ كَثُرَتْ صَلاَتُهُ ، وَصِيَامُهُ ، وَ تِلاَوَتُهُ لِلْقُرْآنِ (الحسن بن سفيان ، طب . كر. عن واقد ؛ ض. هب. عن ابن أبي عمران مرسلا)

RE. 405/4 (*Men etàa'llàhe fekad zekera'llàh*) "Kim Allah'a itaat ediyorsa, Allah'ın emrini tutuyorsa, isyan etmiyorsa, günah işlemiyorsa; (*fekad zekera'llah*) o Allah'ı zikrediyor demektir; (*ve in kallet salâtühû ve sıyâmühû ve tilâvetühü'l-kur'ân*) nafile namazı, nafile orucu ve Kur'an okuması az olsa bile..." Yâni, eğer gününü itaatle geçiriyorsa adam, isyan etmiyorsa, Allah'ı zikrediyor demektir; dilinde zikri, elinde tesbihi az olsa bile... Çünkü, aslolan o idrâke ulaşıp, o idrake göre yaşamaktır.

(*Ve men asa'llàhe felem yezkûrhu*) "Ama bir insan eğer günah işliyorsa, Allah'a àsî oluyorsa, o kimse de Allah'ı zikretmiyor demektir; (*ve in kesüret salâtühû ve sıyâmühû ve tilâvetühû li'l-kur'ân*) nafile namaz kılması, oruç tutması ve Kur'an-ı Kerim'i okuması çok olsa bile..." Yâni, "Elinde tesbih, dilinde zikir olsa da, o Allah'ı zikretmiyor demektir." diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, hatırlamaktan murad, itaat etmektir. Kulluğu güzel yapmaktır, rızasına uygun davranmaktır.

---

[137] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.154, no:413; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.491; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1101; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.IV, s.286; Vâkıd RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.452, no:687; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.17, no:70; Saîd ibn-i Mansùr, *Sünen*, c.II, s.630; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.561, no:5761; Hàlid ibn-i Ebî Umran Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.671, no:1924; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.486, no;21295.

Bu hakîkî hatırlama, yâni *hûş der dem*; her nefes alış verişte şuurlu olmak, Cenâb-ı Hakk'ın kulu olduğunu bilmek, ona karşı kulluk görevini doğru yapması gerektiğini bilmek için, her an bunu düşünmesi için, hatırından kaçırmaması için, tesbih çekmek, yâni zikir kelimelerini tekrar tekrar söylemek de bir çaredir. Böyle yaptıkça, yavaş yavaş, yavaş yavaş, bu zorlamalı, itmeli kakmalı olan hatırlama, zikreden insanda dâimî bir hal haline gelir. O zaman devamlı Cenâb-ı Hakk'ı hatırında tutan, onu düşünen, her yaptığı işi Allah için yapan bir insan haline gelir.

Onun için denmiştir ki:

اَلذِّكْرُ بِالتَّذَكُّرِ

(*Ez-zikru bi't-tezekküri*) "Cenâb-ı Hakk'ın insanın yadında olması, hatırında olması, zikir işine çalışmakla olur, kendisini zorlamakla olur." denmiştir.

Onun için, Peygamber SAS, bizlere sahih hadis-i şeriflerde çeşitli zikirleri tavsiye etmiştir:

"—Günde yüz defa, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyin!"[138]

"—Cenâb-ı Hakk'ın isimlerini zikredin!"

"*—Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber... Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhil-aliyyi'l-azîm*"i yüz defa söyleyin!"

Cenâb-ı Hakk'ın sıfatlarını belirten cümleciklerden oluşan bir ibare bu.

"*—Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm ve bi-hamdihî*" deyin!

Böyle çeşitli hadis-i şeriflerde, yüzlerce hadis-i şerifte bize bu zikirleri tavsiye etmiştir. Neden?.. Bunlarla meşgul olmak suretiyle zikir insana yerleşir ve insan zamanla, hep Cenâb-ı Hakk'ı düşünen, her işini Cenâb-ı Hakk'ın rızası için yapan bir insan haline gelir. Bu zorlamanın sonunda zorlama kalkar, tabii

---

[138] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.425, no:27433; Ümm-ü Hâni bint-i Ebî Tâlib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.717, no:2055.

bir hal haline gelir. Her zaman, aldığında, verdiğinde, kızdığında, sevdiğinde, her düşünce, söz, iş ve faaliyetinde Cenâb-ı Hakk'ı düşünerek, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun hareket eden bir insan haline gelir.

Onun için burada da, birinci okuduğum hadis-i şerifte:

"—Her taşın, her ağacın yanında Allah'ı zikredin!" diye buyuruyor.

Tabii taş çoktur, ağaç da çoktur, her zaman insan karşılaşır. Böylece Cenâb-ı Hakk'ı çok zikretmek tavsiye edilmiş oluyor.

Nitekim Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerime açıkça çok kelimesini kullanmış. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا. وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً

(الأحزاب: ٤١-٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zkürü'llâhe zikren kesîrâ.*) "Ey iman edenler! Allah'ı çok şekilde zikredin, çok zikirle zikreyleyin! (*Ve sebbihùhu bükreten ve esîlâ.*) Sabah akşam ona tesbih eyleyin!" (Ahzâb, 33/41-42) diye çok zikretmeyi beyan etmiş. Bu hususta pek çok ayet-i kerime var. 80-90 kadar ayet-i kerime hatırlıyorum. Yüzlerce hadis-i şerif var.

O halde, demek ki zikretmek Kur'an'ın emri, Peygamberimiz'in emri, sünnet-i seniyyenin gereği, hakîkî müslümanın şânı oluyor. Münafıklar hakkında da buyruluyor ki:

وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلاَةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلاَ يَذْكُرُونَ

اللَّهَ إِلاَّ قَلِيلاً (النساء: ١٤٢)

(*Ve izâ kàmû ile's-salâti kàmû küsâlâ.*) "Namaza kalktıkları zaman istemeye istemeye, tembellene tembellene kalkarlar. (*Yurâûne'n-nâs*) İnsanlara gösteriş yaparlar. (*Ve lâ yezkürûna'l-làhe illâ kalîlâ.*) Allah'ı anmazlar, ancak az anarlar." (Nisâ, 4/142) Yâni, çok az anıyorlar.

Demek ki, bizim zamanımızdaki bazı zavallı müslümanlar, dereceyi münafıklardan da aşağı düşürmüşler ki, hiç zikretmiyorlar. Münafıklar az zikrediyor diye Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor. Ama bizim zamanımızın sözde müslümanları, ortada yalancı pehlivan gibi peşrev yapıp dolaşanlar, hiç zikretmiyorlar. O daha da acı oluyor.

Sonra, bu zikrin gösteriş için olmaması esas olduğundan, insanın kendisiyle Rabbi arasında bir mesele olduğundan dolayı da, ikinci hadis-i şerifte zikrin gizlice yapılması, yâni bakanın anlayamaması, dinlemek isteyenin duyamaması şeklinde yapılması tavsiye ediliyor.

Zikrin sevabı çok fazladır. Bütün sevaplı amellerin başında, en sevaplı iş olarak gelir. Hattâ bütün ibadetler de zikirle olursa, çok sevaplı olur; zikirsiz olursa, az sevaplı olur.

Savaşıyor; zikirle olursa, sevabı çok olur... Namaz kılıyor, zikirli olursa, uyanık bir hàtır ile olursa, sevabı çok olur... Oruç zikirle olursa, sevabı çok olur. Hac — işte tefsir sohbetlerimizde okuyoruz— ihrama girip Lebbeyk çektiği andan Arafat'a, Müzdelife'ye, Mina'ya kadar, tavafta ve sâirede tamâmen, tepeden tırnağa zikirdir... Onun için, ibadetler de zikirle daha güzel oluyor, hakîkî oluyor ve sevabı çok oluyor.

Tabii, her ibadetin sevabı var, ücreti var; yapılan ibadete göre Cenâb-ı Hakk'ın mükâfâtı var. Meselâ, Allah yolunda infak etmek, bire yedi yüz mislidir sevap. Kesenin ağzını açıyorsun, Allah yolunda paranı veriyorsun. Bir verdiğin zaman, yedi yüz vermiş gibi, yedi yüz misli mükâfât veriyor Cenâb-ı Hak... Ama zikrullah, bundan da yüz kat fazladır: Bire yetmiş bin... Hadis-i şerifte kesin olarak bildiriliyor, böyledir. Zikr-i hafî de, yâni gizlice içinden zikretmek de, bunun yetmiş kat fazlasıdır. Yâni, dört milyon dokuz yüz bindir.

Tasavvuf kitaplarında anlatılan bir hususu beyan etmem lâzım. Tasavvuf kitaplarında zikir üç mertebede anlatılır.

1. *Zikr-i cehrî*: Yüksek sesle, duyulabilir, görülebilir şekilde zikretmek. Bu adam zikrediyor işte, banda alabilirsiniz, duyabilirsiniz, görebilirsiniz. Bu zikr-i cehrî... Cehren, yâni âşikâre olarak zikir yapıyor.

2. *Zikr-i hafî*: Bizim namazda sûreleri, tesbihleri içimizden söylediğimiz gibi. Yâni kendimiz duyacak kadar, çok alçak bir sesle zikretmek olarak tarif ediliyor. Fısıltı şeklinde de olsa, yine bir ses çıkıyor, dil dudak kıpırdıyor. Kulağını çok yanaştırırsa, duyabilir.

Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz Berat Gecesi'nde secdeye kapanmış, yarı geceye kadar bir secdesini devam ettirmiş. Sonra kalkmış, doğrulmuş, bir daha secdeye gitmiş, gecenin öbür yarısında devam etmiş. O secde esnasında da dualar eylemiş. Hazret-i Aişe Vâlidemiz kulağını yanaştırınca, ne dualar ettiğini duymuş. Yâni yüksek sesli değil, hafif sesli mânâsına.

3. *Zikr-i kalbî*: Hiç duyulmayan, belli olmayan zikre de zikr-i kalbî derler. Yâni, ağzını kapat, dilini de kıpırdatma, sesini de çıkartma, içinden "Allah... Allah..." de!..

Tabii, bunu kimse bilmez, melekler de bilmez; Cenâb-ı Hak bilir sadece. O zaman bu zikrî kalbî, gönülden zikir oluyor. Bunun hiç sesi duyulmuyor.

Bu üç mertebede olur. Allàhu a'lem, buradaki zikr-i hafîden maksat, *ez-zikrü'l-hàmil* dendiğine göre, fısıltı şeklinde mânâsına olabilir. Peygamber SAS Efendimiz, haccedenlerin yüksek sesle zikrettiklerini duyduğu zamanda, hacda onlara ihtarda bulunmuş:

"—Ey insanlar! Böyle bu kadar bağrışıp çağrışmayın! Çünkü siz uzakta olan bir kimseye seslenmiyorsunuz. Cenâb-ı Hak her yerde hàzır ve nâzırdır." diye onları sekînete davet etmişti.

Onun için, müslüman namaza giderken yavaş yavaş, ağır ağır, vakarla yürür. Zikri yaparken, ölçülü bir şekilde yapar. Çok yüksek sesle olmaz.

Senelerce önce bu diyarda gezerken, bir şehre gelmiştik. Orada bir camide zikir yapıldı. Beni bir arkadaş gezdiriyordu, şimdi Konya'da. O dedi ki:

"—Hocam, ömrümde ben bu kadar bağırtılı, çağırtılı zikir görmedim!" dedi.

Hakîkaten insanlar öyle terlemişlerdi ki, ceketleri bile ıslanmıştı. Bir de hoplayarak, böyle hareket ederek zikir

yapmışlardı. Demek ki burada, Peygamber SAS Efendimiz çok gürültülü olmayan, sessiz bir zikri tavsiye ediyor.

Zikr-i kalbî ise, bunun en ileri mertebesi olmuş olur. Sesin alçaltılması, riya olmasın diyedir. Onu hiç kimse bilmediği için, tamamen kalbinden olunca hiç kimse duymayacağı için, riyadan en uzak şekli o olduğundan, onun da mükâfâtı çok çok daha fazla olur.

d. Şehadet Getiren Cennete Girecek

Zikirle ilgili bu sayfada bir hadis-i şerif daha var. İbn-i Huzeyme ve İbn-i Hibban Câbir RA'dan rivayet etmişler. Bu bütün dinleyiciler ve bütün müslüman kardeşlerimiz için bir müjde:[139]

اِذْهَبْ فَنَادِ فِي النَّاسِ: أَنَّهُ مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ مُوقِنًا أَوْ

مُخْلِصاً فَلَهُ الْجَنَّةَ (ابن خزيمة ، حب. ض. عن جابر)

RE. 67/9 (*İzheb fenâdi fi'n-nâs: Ennehû men şehide en lâ ilâhe illa'llàhü mûkınen ev muhlisan, felehü'l-cenneh.*) buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz.

Emir eylemiş yanındaki zâta, râvîsi Câbir RA, belki ona söyledi: (*İzheb*) "Git, (*fenâdî*) nidâ eyle, yâni yüksek sesle, tellal bağırır gibi bağırarak insanlara duyur!" Hani namaz için yüksek sesle ezan okuyoruz da, herkes duyuyor ya, onun gibi nidâ eyle, yüksek sesle bağır! İnsanların arasında, kalabalık olduğu, toplu olduğu yerde hepsine nidâ et, yüksek sesle söyle ki:

(*Ennehû men şehide*) "Kim şahitlik ederse, tanıklık ederse, (*en lâ ilâhe illa'llàh*) Allah'tan başka ilâh olmadığına şahitlik ederse; veyahut '*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*' derse..." Nasıl ama?.. (*Mûkınen*) "Şeksiz, şüphesiz tam bir inanç ve sağlam bir kanaat olarak 'Allah'tan başka ilâh yoktur!" diye söylerse, şahitlik ederse;

---

[139] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.363, no:151; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.50, no:144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.175, no:3027.

(*ev muhlisan*) riyâkârlıkla değil de, hàlis, katıksız bir iyi niyetle söylerse, (*felehü'l-cenneh*) ona cennet var! O cennetlik olacak. Git bunu insanlara duyur!" diye, Câbir RA'a Peygamber Efendimiz emreylemiş.

El-hamdü lillâh, biz de ihlâs ile, şeksiz şüphesiz kesin bir şekilde:

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) [Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur; ve yine şahitlik ederim ki. Muhammed AS onun kulu ve rasûlüdür.]diyoruz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, bunu insan tek başına söylerse yeter tabii ama, bu devirde bir de tebliğ vazifesini iyi yapmamız gerekiyor. Çünkü İslâm düşmanları çok çalışıyor. Hem de çok güzel alet, edevat bulmuşlar, imkânları ele geçirmişler, bir de zenginlemişler. Gerçi müslümanların da zenginleri var ama, onların İslâm'ı yaymaktaki gayretlerinden, İslâm düşmanlarının İslâm'ı söndürmek için yaptıkları çalışmalar, çok daha fazla ve çok daha çeşitli... Oturuyorlar, kalkıyorlar, masaların başında, etrafında toplanıyorlar, derin derin düşünüyorlar. Uzmanları bu işin içine katıyorlar:

"—İslâm'ı yeryüzünden nasıl yok edebiliriz, İslâm ülkelerini nasıl zayıflatabiliriz?.. Müslüman halkları nasıl baskı altında tutabiliriz, nereden kandırabiliriz?.. Müslüman halkların idarecilerini, idare edilenlerle nasıl düşman haline getirebiliriz?.. Şuradaki halkı, buradaki halkla nasıl düşman haline getirebiliriz?.. Müslüman milletlerin birbirleriyle işbirliği yapmasını önlemek için, aralarını açmak için neler yaparız?" diye derin derin düşünüyorlar.

Büyük paralar ayırıyorlar, pek çok insanı bu işlere seferber ediyorlar;

"—Haydi bakalım çalışın da, müslümanların arasını bozun!" diye casuslar gönderiyorlar.

İki komşu İslâm ülkesi birbirleriyle kanlı bıçaklı düşman oluyor. Birleşmek şöyle dursun, birbirlerini kıtır kıtır kesecek hale geliyorlar. Yâni düşmanlar böyle çalışıyor.

Tabii, düşmanların çalışma şekilleri sadece bunlar değil. Okuduğunuz kitaplar, seyrettiğiniz filmler, romanlar, tiyatro eserleri, hikâyeler, birçok şeyler İslâm ülkelerine, İslâm düşmanlarının bozuk fikirlerini, yamuk fikirlerini aşılıyor. Müslümanları İslâm'dan koparıp, başka bir bozuk, bâtıl, modası geçmiş, sönmüş, Allah indinde geçerli olmayan bir dine çekmek çalışmaları yapıyorlar.

Hakîkaten de büyük müesseseler kuruyorlar, okullar açıyorlar, üniversiteler açıyorlar, çocukları okutuyorlar. O okutma esnasında yavaş yavaş, onun da farkında olmayacağı bir şekilde, kanaatlerini bunların kafalarına sokuyorlar. Yâni,

"—Kısa bir zaman içinde olmaz bu iş, ben bunu yavaş yavaş yapayım!" diye gizli hareket ediyorlar.

Biliyorsunuz, Arap ülkelerinde böyle İslâm düşmanlığı yapmak için, ilk iş olarak üniversiteler açtılar. Oralara İslâm düşmanlarını gönderdiler. Onlar Arapça'yı da güzelce öğrendiler, İslâm eserlerini de güzelce okudular. Okuduktan sonra,

"—Nereden başlayıp İslâm'ı nasıl, nereden alt edebiliriz; müslümanların kafasını nasıl bozarız?" diye kollarını sıvadılar, çalıştılar. Halen de çalışıyorlar.

Üniversitelerden başladılar. O üniversitelerden yetiştirdikleri insanlar da, onların maşaları olarak veya robotları olarak çalıştı. Meselâ, Osmanlı İmparatorluğu'nun bölünmesinde, şimdiki Boğaziçi Üniversitesi'nin yerinde olan Amerikan kolejinde [Robert Kolej] çok çalışma yaptılar. Oradan yetişen insanlar Bulgar komitecisi oldu, Yunan milliyetçisi oldu, Sırp milliyetçisi oldu, Balkanları öyle kopardılar.

Tabii, bir de düşman bilgili oldu mu, onu alt etmek daha zor oluyor. Şimdi bakıyorsunuz Balkan ülkelerinde bizim zavallı kardeşlerimiz Boşnaklar, Arnavutlar, Kosova'dakiler; okuma fırsatı vermiyorlar. Esnaf olsun, işçi olsun, cahil kalsın...

"—E ne olacak?.."

Ötekiler okusun, onlar yönetici olsun, onlar büyük işleri yapsınlar. Berikiler de işte böyle dükkândan eve, evden dükkâna; tarlada ziraatle, çapayla güneşin altında uğraşsınlar diye okutmamağa gayret ediyorlar.

Hattâ İslâm ülkelerinde kurdukları üniversitelerde eğitimin seviyesi düşük tutuluyor ki, o ülkelerdeki insanlar kendi evlâtları kadar iyi yetişmesin diye.

Hattâ eğer İslâm ülkelerinden, onların ülkelerine bazıları tahsil yapmağa gitmişse, onlara doktora filân yaptırdıkları zaman, kolay tarafından ve çok çalıştırmadan, çok bilgi vermeden, hemen unvanları onlara kazandırıyorlar. Bunlara bu kadar yeter diyorlar. Yâni, çok kuvvetli yetişip de, bizim karşımıza çıkmasınlar gibi çalışmalar yapıyorlar.

Bunları niçin anlatıyorum: Bugün ihlâsla, iman ile, yakîn ile, imân-ı kâmil ile "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*" diyen, Allah'tan başka ilâh olmadığına şahitlik eden insanlar, bir de bu şahitliğini müesseseleştirmeli, müesseseler kurmalı! Yüksek eğitim müesseseleri kurmalı ve halkın eğitimine önem vermeli!.. Halkı eğitecek her çeşit araç ve gereci kurmalı!..

Televizyonlar birer araç.

"—Bakalım bizim güzel Türkiye'mizde haller nasıl?" diye dışarıdan seyrediyorum; televizyonları beğenmiyorum.

"*—En akıllısı Deli Bekir, ol dahi zincirde yatur.*" diye bir söz vardır; çok günahlı şeyler var. Tabii, RTÜK bazı ölçeklerle hatalı gördüğü yayınları yasaklıyor, bir gün ceza veriyor, bir ay ceza veriyor.

Tabii, onun ölçeği başka... Şöyle yaparsa cezalandırırım, böyle yaparsa cezalandırırım diyor. Bir de Cenâb-ı Hakk'ın cezalandırması var. Günahlı bir şey olduğu zaman, Cenâb-ı Hak cezalandırıyor. Kur'an'ın ahkâmına, dinin ahkâmına, hadis-i şerife, Peygamber Efendimiz'in sünnetine aykırı bir şey olduğu zaman, günah olduğu zaman cezalandırıyor. Onlara kim dikkat edecek?.. O yayınları yapan mü'min insanlar dikkat edecek. Yâni "Aman imana aykırı, ahlâka aykırı bir şeyler yapmayayım!" diye düşünecek.

Bakıyorum, çok zayıf görüyorum. Demek ki, müslümanların çok çalışması lâzım! O konularda çalışmalar yapması lâzım ki, bu kelime-i şehadeti, Allah'ın varlığını, birliğini herkes bilsin ve başka kanaatlerde olanlar, haça, puta tapanlar da yola gelsinler!

Bunlar için de tabii, şöyle bir tasarım yapılmalı yılların içinde:

"—Birkaç yıl şöyle yaparız, ondan sonra böyle yaparız; ondan sonra şu olur. Sonunda onları da *Lâ ilâhe illa'llàh* inancına kazanırız, bâtıl inançtan kurtarırız. Cehennemde çatır çatır, ebedî yanmaktan kurtarırız." diye çalışmak lâzım!

Kendisinin şehadet etmesi güzel, kendisini kurtarıyor. Kendisini kurtaran hamiyetli insanlar, biraz da başkalarını kurtarmağa çalışmalı diyorum.

e. Namazda Ölümü Hatırlayın!

Gelelim bugünkü sohbetimizin sonuncu hadis-i şerifine. Bu da zikirle ilgili ama, bu başka türlü zikir. Bu da Deylemî tarafından, Enes RA'dan rivayet edilmiş ve hasen hadis-i şerif diye kaydedilmiş. Hàfız İbn-i Hacer de çok büyük bir alim, o da tasdik eylemiş. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[140]

اُذْكُرُ الْمَوْتَ فِي صَلاَتِكَ ! فإِنَّ الرَّجُلَ إذَا ذَكَرَ الْمَوْتَ فِي صَلاَتِهِ ، لَحَرِيٌّ أنْ يُحْسِنَ ؛ وَ صَلِّى صَلاَةَ رَجُلٍ ، لاَ يَظُنُّ أَنْ يُصَلِّي صَلاَةً غَيْرَهَا ، وإِيَّاكَ وَكُلَّ أَمْرٍ يُعْتَذَرُ مِنْهُ (الديلمي عن أنس)

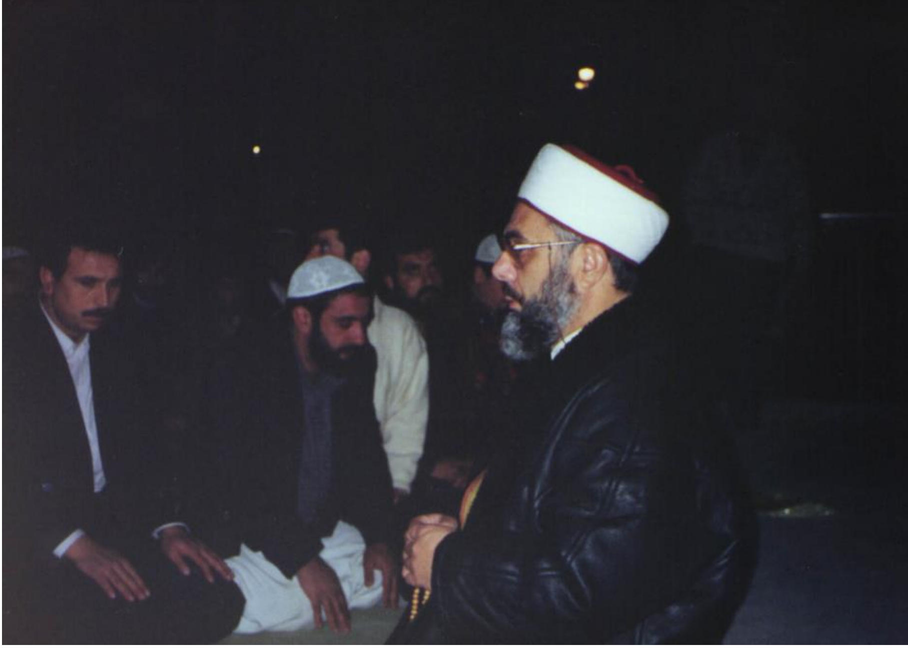
RE. 67/3 (*Üzkürü'l-mevte fî salâtike! Feinne'r-racüle izâ zekere'l-mevte fî salâtihî lehariyyün en yuhsine, ve sallâ salâte racülin lâ yezunnü en yusalliye salâten gayrehâ, ve iyyâke ve külle emrin yu'tezeru minhü.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

---

[140] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1755; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.II, s.39, no:534; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.524, no:20079; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.157, no:2990.

(*Üzkürü'l-mevt*) "Ölümü zikreyle, yâni ölümü hatırla! Ne zaman?.. (*Fî salâtike*) Namazında..." Namazında bir gün gelip de öleceğini, bu dünyanın fâni olduğunu hatırla! Şimdi hayattayken, namazda Cenâb-ı Hakk'ın divanına duruyorsun ama, bir gün de ahirette Cenâb-ı Mevlâ'nın divanında durup, mahkeme-i kübrâda hesap vereceğini düşün!.. Bir gün gelip öleceğini, kendisinin cenaze namazının kılınacağını, saf saf namaza duracaklarını hatırla!

Hani Osmanlı şairi[141] ne demiş:

Kadrini seng-i musallâda bilip ey Bâkî,
Durup el bağlayalar karşına yârân sâf sâf...

---

141 Bâkî (1526-1600): Asıl adı Mahmud Abdülbâkî olan Divan edebiyatı şâiridir. Sultanü'ş-Şuâra (Şairler Sultanı) olarak anılmış, Türk edebiyatının en önemli isimleri arasında yer almıştır. Medine ve İstanbul illerinde de kadılık yapmış. Anadolu ve Rumeli eyaletlerinde kazaskerlik görevinde bulunmuştur.

“Kadrini musallâ taşında bilip de, karşında el pençe divan dururlar senin ahbapların.” diyor. O ahbâbın saf saf durması kadrini bildiğinden, bilmediğinden değil; mü’min öldüğü zaman cenaze namazını kılmak için saf tutuyorlar. Ama şair öyle demiş.

Neyse, insan namaz kıldığı zaman cenaze namazını filân hatırlar, yahut öleceğini hatırlar, Cenâb-ı Hakk’ın huzurunda olduğu bilir. Böyle namazında ölümü hatırlamayı tavsiye ediyor.

Peygamber Efendimiz başka hadis-i şeriflerinde her zaman ölümü düşünmeyi bizlere tavsiye ediyor. Buna *zikrü’l-mevt* derler, *tezekkür-ü mevt* derler, ölümü hatırlama... Veya *tefekkür-ü mevt*, yâni ölümü düşünmek derler. Tasavvufta da bir vazife olarak dervişe verilir. Çünkü ölümü düşünen insan ölüme hazırlanır ve hâlis, muhlis bir insan olur. Öyle maddî, küçük hesaplarla onun bunun parasını alıp, şunu bunu hortumlayıp, çalıp, çırpıp, ömrünü haramla geçirmez.

“Namazdayken ölümü hatırlasın!” dedikten sonra, (*Feinne'r-racüle*) buyuruyor Efendimiz. “Çünkü kişi, (*izâ zekere’l-mevte fî salâtihî*) namazında ölümü hatırlarsa, (*lehariyyün en yuhsine*) muhakkak ki, elbette kulluğunu daha güzel yapar.” Veyahut buradaki gibi (*en yahsüne*) okursak, “Güzel olmaya daha meyleder, daha uygundur bunun bu hâli...” Yâni namazda ölümü hatırlayınca, namazın dışında da daha güzel bir kul olur. Nasıl olsa öleceğim, diye hesaplı hareket eder, günahlardan uzak durur.

(*Ve sallâ salâte racülin lâ yezunnü en yusalliye salâten gayrihâ*) “Ve namazını da güzel kılar. Öyle bir kılar ki namazını, bundan sonra bir daha namaz kılmayacağını düşünen bir adamın, bu sonuncu namazıymış gibi düşünen bir adamın kılışıyla namazı kılar.” diyor.

Burada tabii hemen, Hàtem-i Esam Efendimiz KS’i hatırladık. Büyük velî, evliyâullah, kerametleri zâhir olan kimse. O namaza duracağı zaman, çok güzel bir abdest alırmış. Seccadesine oturduğu zaman, “Azrail AS arkamda, bu kıldığım son namaz...” diye düşünürmüş.

Tabii başka şeyler de düşünürmüş. Onun çok güzel namaz kılışı var. Demek ki, bu hadis-i şerifi uyguluyor mübarek... Yâni,

“Bundan sonra bir daha namaz kılamayacağım, bu sonuncu namazım...” diye düşünürmüş. Demek ki bu hadis-i şerifi okumuş, onu uyguluyor.

İşte sıradan bilginler ile evliyâullahın, mutasavvıf büyüklerimizin farkı buradadır. Sıradan bilginler bilgi çokluğuyla övünür, bilgisini artırmaya çalışır. Ayaklı kütüphane gibi olmaya çalışır. Bizim evliyâullah büyüklerimiz de, öğrendiklerini uygulamaya çalışır. Allah’ın rızasını kazanmaya gayret eder. Bir şeyi okuduğu zaman, “Ben bunu nasıl uygulayacağım?” diye düşünür.

Ben de onun için, sizlere her zaman söylüyorum: Aman bu vaazları lâf dinliyor gibi, lâf olsun diye dinlemeyin! Uygulamak aşkıyla, azmiyle dinleyin! “Rasûlüllah Efendimiz böyle buyurmuş, uygulayayım!” diye dinleyin!..

Sahabe-i kiram ve eski selef-i sàlihînimiz Kur’an-ı Kerim’i nasıl okurlarmış?.. Onar ayet, onar ayet okurlarmış. Ayetlerin mânâsını bildikten sonra, onların uygulamasını yaparlarmış. “Bu okuduğum on ayetin, aşrin uygulaması, gereği nedir, ne yapmam lâzım?” diye onu yaparlarmış. Uygularlarmış, hazmederlermiş, ondan sonraki on ayete geçerlermiş.

Sanıyorum bu devirde böyle yapan müslümanlar çok azaldı, veya arasan, mumla arasan bulamazsın. Yâni Kur’an’ı okuyor, “Tamam, hatimi indirdim.” diye seviniyor ama, “Kur’an-ı Kerim’i okuyayım da uygulayayım; anlaya anlaya okuyayım da, ihlâslı ihlâslı uygulayayım!” diye düşünene rastladıysanız bana bildirin; ben de vaazımda, “Böyle mübarekler var!” diye söyleyeyim.

O halde yapmıyorsak, yapmaya başlayalım! Kıldığımız namazları sonuncu namazmış gibi düşüneceğiz, ölümü anacağız, namazı öyle kılacağız... Yâni öyle namazın erkânından çalıp çırpıp, yerden tavuğun yem topladığı gibi secdeleri hızlı hızlı yapıp, “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàh... Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàh...*” deyip, “Sub, sub, sub...” deyip, *Subhàna’llàh* demeden hızlı hızlı bitirmeyeceğiz işi. Hakkını vererek, ta’dil-i erkân ile, güzelce namaz kılacağız; hem de ölümü düşünerek, Cenâb-ı Hakk’ın huzurunda olduğumuzu düşünerek...

Bir de son cümlesi var, bu sonuncu hadis-i şerifin... Efendimiz muhatabına, böyle namaz kılarken ölümü hatırlamasını söylediği kimseye, bir de buyurmuş ki:

(*Ve iyyâke ve külle emrin yu'tezeru minhü*) "Sonunda özür dilemek zorunda kalacağın herhangi bir işi yapma! Her iş ki, sonunda ondan özür dilemek zorunda kalacaksın, aman ondan sakın, onu yapma!"

"Sonunda özür dileyeceğin işe yanaşma, kötü işi yapma! 'Bunu karşı taraftaki duyarsa, benim böyle yaptığım anlaşılırsa, özür dilemek zorunda kalırım.' diyeceğin işi, en iyisi başından hiç yapma! Özür dilenecek bir iş, kötü iş demektir; o işi yapma!" diye bir ölçü veriyor Peygamber SAS Efendimiz. Biz de, sonunda özür dilenecek hatalı işler yapmamağa gayret edelim!

Evet, bugün evinde misafir olduğumuz kardeşimizin niyetine göre, hâline göre böyle zikirle ilgili emirleri geldi Peygamber Efendimiz'in... Bunların hepsi emirle başlıyor:

(*Üzküru'llàhe inde küllü hacerin ve şecer*) "Her taşın ve ağacın yanında Allah'ı zikret!"

(*Üzküru'llàhe zikran hàmilen*) "Allah'ı alçak sesle zikret!" Bu da bir emir...

(*Üzküru'l-mevte fî salâtike*) "Namazda ölümü an!" Bu da bir emir...

Ondan sonra da: (*İzheb fenâdi*) "Git insanlara nidâ et ki, ihlâsla, tam bir imanla '*Lâ ilâhe illa'llàh'* diye şehâdet eden cennete girecek! Muhakkak ona cennet var diye müjdele!"

Hepsi bunların emir... O halde bu emirleri tutalım, uygulayalım da Rasûlüllah SAS Efendimiz'in şefaatine, sevgisine nâil olalım ve hadis-i şerifleri ihyâ etmiş olalım! Çünkü sünnetleri, hadisleri ihyâ edene, şehid sevapları verilecek. O şehid sevaplarını kazanmak hepimiz için çok güzel bir şey...

Allah hepimizi şehid sevaplarına nâil eylesin... İslâm'a çok güzel hizmetler yapmayı nasib eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasib eylesin...

f. Allah da Sizi Zikreder

Bir de tabii siz Allah'ı zikrederseniz, Allah da sizi zikreder.

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلاَ تَكْفُرُونِ (البقرة:١٥٢)

(*Fe'zkürûnî ezkürküm ve'şkürû lî ve lâ tekfurûn)* [Öyle ise siz beni anın ki, ben de sizi anayım! Bana şükredin, sakın bana nankörlük etmeyin!] (Bakara, 2/152) buyruluyor.

Bu da çok büyük bir şeref... Allah'ı zikrettiğiniz zaman, Allah'ın da sizi zikrettiğini hatırlayın! Elinizde tesbihiniz olsun, yolda giderken onu çeke durun... Sigara tiryakileri sigarayı bıraksın, eline tesbihi alsın; o onu oyalar. "Allah.. Allah..." desin, diğer tesbihleri çeksin.

"—Ne bu tesbih elinde?.."

"—Sigara tiryakisi idim. Kurtulmak için hocam emretti." dersiniz. "İşte buna devam ediyorum, çok da faydasını gördüm." diye başkalarına da tavsiye ederseniz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi İslâm için çalışıp, İslâm'a çok faydalar sağlayan, has, hâlis müslümanlardan eylesin... Zikir ehli, fikir ehli, hal ehli, ahireti bilen, öleceğini düşünen, ona göre hasbî hareket eden, tam Allah'ın rızasına göre hareket eden kullardan olmayı; ihlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* inancı üzerinde durmayı ve onu yayacak çalışmalar yapmayı; malıyla, canıyla, her türlü imkânıyla, müktesebâtıyla İslâm'ı yaymaya çalışmayı nasib eylesin...

Sıkıntılar olabilir, var dünyanın bir çok yerinde... İşte Filistinli kardeşlerimiz, işte başka ülkelerdeki baskılar... vs. Bunların hepsi imtihandır. Eski zamanda, eski ümmetlere mü'min oldukları için baskılar çok daha fazla olmuştu. Peygamber Efendimiz'in zamanında da, Mekke devrinde baskılar oldu.

Dünyanın her yerinde, müslümanım diyen insanı Cenâb-ı Hak imtihan eder. Kaderin cilvesidir, sıkıntılar gelir. Aman sıkıntılardan yılmayın, Cenâb-ı Hakk'a kulluğunuzda gevşemeyin! İmanınız artsın, Cenâb-ı Hakk'a tevekkül edin!..

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (الطلاق:٣)

(*Ve men yetevekkel ale'llàhi fehüve hasbüh*) "Kim Allah'a tevekkül ederse, Allah ona kâfi gelir." (Talâk, 65/3)

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (القصص: ٨٣)

(*Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn*) "Ve sonunda güzel sonuçlar müttakîlerin olacak." (Kasas, 28/83)

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

17. 11. 2000 - ALMANYA

26. ORUCUN FAZÎLETLERİ VE İNCELİKLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri, dünya ve ahiretin hayırlarına cümlenizi erdirsin...

Bu cuma sohbetimi, Ramazan'ın bu hafta içinde başlaması dolayısıyla, oruçla ilgili hadisler üzerinde yapmak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz'in oruçla ilgili hadis-i şeriflerinden bir kısmını okumak istiyorum.

a. Ramazan'da Mânevî Değişiklikler

Önce şunu beyan edelim ki, oruç ayı Ramazan geldiği zaman, çevremizdeki mânevî alem değişikliğe uğrar. Bu hususta çeşitli hadis-i şerifler var. Onlardan bir tanesini, *Râmuz*'dan okuyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[142]

إِذَا جَاءَ شَهْرُ رَمَضَانَ ، فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَةِ ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ ، وَ

---

[142] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.132, no:326; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II,s.156, no:1563; Utbe ibn-i Ferkad es-Sülemî RA'dan.

Lafız farkıyla: Neseî, Sünen, c.IV, s.130, no:2108; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.311, no:18816; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.67, no:2418; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1302; Utbe ibn-i Ferkad es-Sülemî RA'dan.

Kısmen: Müslim, *Sahîh*, c.II, s.758, no:1079; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.66, no:682; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.126, no:2097; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.526, no:1642; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I,s.310, no:684; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8669; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.188, no:1882; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.202, no:7695; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.64, no:2408; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.306; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.III, s.188, no:1882; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.753, no:23702; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.30, no:1732.

صُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ ، وَنَادٰى مُنَادٍ : يَا طَالِبَ الْخَيْرِ هَلُمَّ ، وَيَا طَالِبَ الشَّرِّ أَقْصِرْ ، حَتَّى يَنسَلِخَ الشَّهْرُ (طب. عن عتبة بن عبد)

RE. 40/9 (*İzâ câe şehru ramedàn, füttihat ebvâbü'l-cenneh, ve gullikat ebvâbü'n-nâr, ve suffideti'ş-şeyâtînu, ve nâdâ münâdin: Yâ tàlibe'l-hayri helümme, ve yâ tàlibe'ş-şerri aksır, hattâ yensaliha'ş-şehr.*)

Utbetü'bnü Abd'den Taberânî rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*İzâ câe şehru ramadàn*) "Ramazan ayı geldiği zaman, (*füttihat ebvâbü'l-cenneh*) cennetin kapıları açılır." Bu bir değişiklik, mânevî âlemin en büyük değişikliklerinden. (*Ve gullikat ebvâbü'n-nâr*) "Cehennemin kapıları kapatılır, (*suffideti'ş-şeyâtîn*) ve şeytanlar zincirlere vurulur, yâni zincirlerle bağlanılır." Böylece üç tane değişikliği ifade etmiş oluyor bu hadis-i şerif.

(*Ve nâdâ münâdin*) "Bir seslenici seslenir ki, bir münâdî nidâ eyler ki: (*Yâ tàlibe'l-hayr*) 'Ey hayrı taleb eden, ey hayır isteyen, (*helümme*) gel! (*Ve yâ tàlibe'ş-şerri*) Ey şerri isteyen, (*aksır*) geri dur, yapma kötülüğü!' (*Hattâ yensaliha'ş-şehr*) Bu mübarek ay gidinceye kadar, bu durum böyle devam eder."

Diğer bir hadis-i şerifinde Peygamber SAS buyurdu ki:[143]

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ ، أَمَرَ اللهُ حَمَلَةَ الْعَرْشِ ، أَنْ يَكُفُّوا عَنِ التَّسْبِيحِ ، وَ يَسْتَغْفِرُوا لأُمَّةِ مُحَمَّدٍ وَالْمُؤْمِنِينَ (الديلمي عن علي)

---

[143] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.757, no:23716; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.III, s.131, no:1906.

RE. 45/4 (*İzâ dehale şehru ramadàn, emera'llàhu hamelete'l-arşi, en yeküffû ani't-tesbîhi, ve yestağfirû li-ümmeti muhammedin ve'l-mü'minîn.*)

Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan rivayet edilen bu ikinci hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

(*İzâ dehale şehru ramadàn*) "Ramazan ayı girdiği zaman, (*emera'llàh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri emir buyurur, ferman buyurur; (*hamelete'l-arş*) Arş-ı A'zam'ı, Arşu'llah'ı taşıyan Hamele-i Arş isimli meleklere emreder." Onların işi, görevleri "*Sübhàna'llàh*" diyerek Cenâb-ı Hakk'ı dâimâ tesbih etmek. (*Yeküffû ani't-tesbîh*) "O tesbihi bırakmalarını, (*ve yestağfirû li-ümmeti muhammedin ve'l-mü'minîn*) Muhammed SAS'in ümmeti için ve mü'minler için istiğfar etmelerini emreder." Yâni, bu ay geldiği zaman, Hamele-i Arş melekleri, muazzam melekler, büyük melekler mü'minler için dua ederler.

Oruç ta eskilerden beri, Adem AS zamanından beri, mü'minlere emredilen bir büyük ibadet. O zamandan bu yapıla gelmiş. Onun için, mü'minlere Arş-ı A'zam'ın Hamele-i Arş melekleri, o Arş'ı taşıyan melekler tevbe ve istiğfar ediyorlar. Tabii, afv ü mağfiret taleb ediyorlar. Meleklerin afv ü mağfiret taleb etmesi, çok büyük bir değişiklik, Cenâb-ı Hakk'ın mü'minlere ulaşması için güzel bir vesile, mübarek bir vesile. Tabii Peygamber Efendimiz'in devresi geldiği zaman da, artık o zamanın mü'minleri Ümmet-i Muhammed olmuş oluyor. Onlar için dua ediyorlar.

İşte bu mübarek ay, bu mânevî değişikliklerin, daha başka mânevî değişikliklerin, yerlerdeki, göklerdeki değişikliklerin olduğu ay, pazartesi günü inşâallah başlayacak. Pazar günü akşam, akşam ezanıyla beraber Ramazan girmiş olacak. Ramazan girince akşamüstü, tabii yatsı namazının arkasından, Ramazan'ın kendine mahsus ibadeti olan *terâvih namazı* kılınacak. O da artık camilerin şenlenmesi, minarelerin kandillerle donanması, salât ü selâm ve diğer tesbihat ve güzel Kur'an-ı Kerim kıraatleriyle şenlenmesi başlayacak.

Böyle teravih namazını kıldıktan sonra, gecesinin teravihten sonraki zamanda yapılacak iş, oruç için sahura kalkmak... Sahura kalkmak sünnettir ve berekettir. Peygamber SAS az bir şeyle dahi

olsa, hafif bir şey atıştırmak tarzında bile olsa, sahurun yapılmasını tavsiye buyuruyor.

Bazıları diyorlar ki:

"—Uykuyu bölmeyelim, işte akşamdan yediğimiz yeter, ben dayanabilirim..."

Halbuki ibadet kasdıyla, "Allah'ın rızasını kazanmak Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymakla olacak!" diyerek, "SAS Efendimiz'in sünnetidir." diyerek sahura kalkacağız. Dinleyen kardeşlerimin de, kalkmaları uygun olur.

Bir de sahura kalkınca, tabii bir şey daha kazanmış oluyor insan; gece namazını kılmak için uyanmış oluyor, yatağından kalkmış oluyor. Gece namazı da, yâni geceleyin kılınan teheccüd namazı da, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı olan bir namaz. İnsanı çok büyük manevî kârlara erdiren bir namaz...

Onun için, akşamdan yer yatarsan, uykuyu bütün tutmuş olursun ama; hem sahurun bereketini kaçırmış olursun, hem de gece namazını, teheccüdü kaçırmış olursun.

İnsan iki büyük kârı düşünmeli: Birisi, teheccüd namazı. Hemen kalkar kalmaz abdest alıp, teheccüd namazını kılmalı. Ondan sonra, sahuru küçük veya büyük bir hazırlıkla, az veya çok bir şeyle yapmalı. Yâni, bir hurma da olsa, bir bardak su veya süt gibi bir şey de olsa, tabii sahur olur. Artık hanım filân da kalkar da, güzel, aile boyu, bir tatlı manevî lezzet içinde güzel bir sahur yapılırsa, o da olur. Çocukların hafızasında, silinmez izler bırakır böyle güzel şeyler.

Böylece pazartesi günü, teravihi kılınmış olan, sahuru yapılmış olan, niyetlenilmiş olan oruç başlayacak, akşama kadar... Akşam ezanı okununca iftar edilecek ve bir gün bitmiş olacak. İkinci gün başlamış olacak. Çünkü ibadetlerde günün başlangıcı akşam namazıdır. Demek ki, pazar günü akşam namazı, Ramazan'ın başlangıcı olmuş oluyor, başlaması oluyor. Teravihi kılıyoruz, sahura kalkıyoruz. Ondan sonra pazartesi günü oruçlu oluyoruz.

Oruç çok önemli bir ibadettir. Üzerinde ne kadar, ne kadar izahat versek az gelir. Peygamber SAS'in, yine *Râmuz*'da rivayet edilen, Abdullah ibn-i Mübarek'in bizim neşrettiğimiz *Kitâbü'z-Zühd* isimli eserinde de olan bir hadis-i şerifi var:[144]

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ بَابًا ، وَبَابُ الْعِبَادَةِ الصِّيَامِ (هناد عن ضمرة بن حبيب مرسلا)

RE. 128/9 (*İnne li-külli şey'in bâben, ve bâbü'l-ibadeh, es-sıyâm.*) "Her şeyin bir kapısı vardır, bir girişi vardır, bir yolu yöntemi vardır, başlangıcı vardır usulüne uygun olarak. İbadetin

[144] Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.500, no:1423; Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.358, no:679; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.128, no:1032; Damre ibn-i Hubeyb Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.330, no:4992; İbn-i Hacer, *Metâlib-i Âliye*, c.III, s.320, no:1049; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.713, no:23586; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.164, no:8150.

kapısı da oruçtur.” Yâni, oruçla Cenâb-ı Hakk’ın istediği güzel ibadetler yapılmış olur.

b. Orucun Allah İndindeki Değeri

Oruç çok önemli bir ibadettir. Allah-u Teàlâ Hazretleri insanın arzularını, yeme içme arzusunu, şehvetini kendi rızası için, hakkı olduğu halde, yâni meşru olduğu halde, haram olmadığı halde bırakmasından çok çok razı oluyor, hoşnut oluyor. Buhàrî ve Müslim’in rivayet ettiği bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:[145]

والذي نفسي بيده ، لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ. يَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّمَا يَزَرُ شَهْوَتَهُ ، وَطَعَامَهُ ، وَشَرَابَهُ لأَجْلِي ؛ فَالصَّوْمُ لِي ، وأَنَا أَجْزِي بِهِ (خ. م. عن أبي هريرة)

(*Ve’llezî nefsî bi-yedihî, lehulûfu femi’s-sàimi atyebu inda’llàhi min rîhi’l-misk. Yekùlü’llàhu azze ve celle: İnnemâ yezeru şehvetehû, ve taàmehû, ve şerâbehû li-eclî, fe’s-savmu lî ve ene eczî bihî*)

Yeminle başlıyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ve’llezî nefsî bi-yedihî*) “Canım kudreti elinde olan Rabbime, Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne yemin olsun ki...” Allah’a böyle yemin ediyor. “Nefsim elinde olan Allah’a” demenin mânâsı ne?.. Yâni, “Dilerse hayatımı sürdürür, dilerse sona erdirir. İsterse yaşatır, isterse öldürür, isterse hayra sevk eder. Her şey Cenâb-ı Hakk’ın kudretinin elinde olduğu için, (*ve’llezî nefsî bi-yedihî*) diye böyle bu tarzda yemini çok yapardı.

---

[145] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.670, no:1795; İmam Mâlik, *Muvatta’* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.310, no:683; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.465, no:10000; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8291; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhàd ve’l-Mesânî*, c.III, s.269, no:1649; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.714, no:23589.

“Şu canımın, nefsimin elinde olduğu Allah’a, Rabbime yemin ederim ki, (*lehulûfu femi’s-sàim*) oruçlunun ağzının kokusu...” Çirkin bir kokudur o. Ağzı aç kalınca insanın tabii biraz koku yapar. (*Atyebu inda’llàhi min rîhi’l-misk*) “Ama bu ağız kokusu, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin nazarında, ind-i ilâhisinde misk kokusundan bile daha hoştur.”

Evet dünya gözüyle, maddi gözle insanın keyfine, zevkine, bakışına göre kokladığı zaman hoşuna gitmeyen bir kokudur oruçlunun, aç bir insanın nefesinin kokması, ağzının kokması... Ama Allah indinde, misk kokusundan daha makbuldür. Çünkü, Allah için yemeğini yemedi. Açlığı Allah için...

(*Yekùlu’llàhu azze ve celle*) Çok aziz ve pek celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri der ki:

(*İnnemâ yezeru şehvetehû, ve taàmehû, ve şerâbehû*) “Bu kulum şehvetini, yemek yemesini ve su içmesini terk ediyor; (*li-eclî*) benim rızam için, benim için terk ediyor.” Onun için Allah seviyor.

(*Fe’s-savmu lî*) “Binàen aleyh, benim için terk ettiğinden; bu yemesini, içmesini ve şehvetini benim için bıraktığından, oruç benim içindir, benimdir. (*Ve ene eczî bihî*) Ve orucu ben mükâfatlandıracağım!”

İnsan Allah rızası için aç durduğu için, Rabbimiz Tebâreke ve Teàlâ oruçluyu seviyor. Bu hadis-i şerifte de, beyan olunmuş oldu bu durum.

Demek ki; ibadetin kapısı, girişi oruçtur, Cenâb-ı Hakk’a güzel kul olmanın yolu budur. Onun için, orucu bir ay Cenâb-ı Hak mü’minlere farz kılmıştır. Çok güzel bir mevsim oluyor bu. Bir ay oruç tutarak bu değişik havaya girmek; insanın nefsinin ıslâhı ve ibadetlerinin makbul olması ve büyük sevaplar kazanması; mânevî bakımdan terakkî etmesi, ıslâh olması, şöyle kendisini süzmesi, sâfileştirmesi bakımından çok güzel, uzun bir eğitim zamanı oluyor bu 29 veya 30 gün.

Arabî ayların tabii bazen 29, bazen 30 olmasına göre, bir hilalin görünmesinden başlanıyor; o akşam teravih kılınıp sahura kalkılıyor. Bir ay devam ediliyor. Akşam güneş battıktan sonra tekrar nev hilâlin, yeni hilâlin görünmesi üzerine, artık Ramazanın bittiği, ondan sonraki ayın, Şevval ayının başladığı

anlaşılıyor. Böyle iki hilalin görünmesi arasındaki zaman, bazen 29 olur, bazen 30 olur. Çünkü ayın dünya etrafındaki dönüşü 29,5 gündür. Bu buçuk bazen bir tarafa eklenir, bazen öbür tarafa eklenir. Öbür tarafa eklendiği zaman bu taraf 29 kalır, eklenen kısım 30 olur, mesele bu. İntizamsızlık gibi görünen bu durum, ayın dünyanın etrafındaki dönüşünün tam 30 günde olmayıp, 29,5 gün olmasındandır.

Bir aylık, güzel bir ciddi eğitim. İbadetin kapısından içeriye giriyoruz oruçla. Tabii ibadet, ondan sonra da Ramazan'ın günlerinin geçiriliş şekli ile ilgili oluyor. Yâni, sen oruç tutuyorsun, kapıdan girdin... Tamam Cenâb-ı Hakk'ın rızası alemine kapıdan girdin; ibadet, güzel kulluk başladı. O zaman güzel kulluk yapacaksın. Sabahtan akşama sözüne, hareketine dikkat edeceksin, neyle meşgul olduğunu gözleyeceksin, azalarını günahlardan koruyacaksın. Haramlardan kendini şiddetli bir şekilde hıfzedeceksin ki, o zaman, içine girdiğin ibadet aleminde, yaptığın güzel şeylerle orucun kıymetlensin ve senin afv u mağfiretine sebep olsun.

Biliyorsunuz, oruç güzel tutulursa; Ramazan ayı Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği vech ile ifa edilir, başarılırsa; bunun mükâfâtı çok büyük... Kulun cennetlik olmasına, bütün günahlarının afv u mağfiret olmasına sebep olur.

c. Orucun Sevabını Kaçırtan Şeyler

Tabii dikkat edilmesi gereken, hemen işin başında, kuvvetli bir şekilde vurgulayıp hatırlatmamız gereken bir husus var, onu mutlaka söylemeliyiz. Peygamber SAS; Câbir RA'dan, Enes RA'dan rivayet edildiğine göre buyurmuş ki:[146]

---

[146] İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.86, no:347; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.197, no:2979; İbn-i Ebî Hàtim, *İlel*, c.I, s.258, no:766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.752, no:23813 ve s.795, no:23820; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.318, no:11993; RE. 279/7.

خَمْسٌ يُفَطِّرْنَ الصَّائِمَ: اَلْكَذِبُ ، وَالْغِيبَةُ ، وَالنَّمِيمَةُ ، وَالْيَمِينُ الْكَاذِبَةِ ، وَالنَّظَرُ بِالشَّهْوَةِ (الديلمي عن أنس)

(*Hamsün yufettırne's-sàim: El-kezibü, ve'l-gıybetü, ve'n-nemîmetü, ve'l-yemînü'l-kâzibeti, ve'n-nazaru bi'ş-şehveh.*)

Biliyorsunuz oruçlu, su içmeyecek bir, yemek yemeyecek iki. Bir de hep sorarlar, şimdi mevsimi değil:

"—Denize girilir mi, girilmez mi?.."

Geçen gün hadis-i şerifte geçti. Tabii, girilmemesini Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifte bildiriyor. Kimse de hadis-i şerifleri dikkatli okumadığı için, halkımız da onları bilmiyorlar. Gazetelerde, "Olur mu, olmaz mı?" diye akıl yürütüyorlar. Halbuki Peygamber SAS Efendimiz hükmünü zaten söylemiş, beyan etmiş.

Demek ki teferruatı, incelikleri öğrenecek yer, Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadis-i şerifleri. Ona müracaat etmedi mi, insanlar ortada kalıyor, ne yapacağını bilemiyor, hatalı işler de yapıyorlar.

Şimdi yemeyecek, tamam. Yemek yemeyecek, ağzına lokma koymayacak. Teferruatı, incelikleri, hudutları, sınırları artık fıkıh kitaplarında anlatılan şekilde... Su da içmeyecek, şehvetini de terk edecek. Evliyse hanımına yaklaşmayacak, bekârsa başka türlü yönlerden kendisini tehlikeye düşürecek işler yapmayacak. Şehvetini de engelleyecek. Başka?..

Bu kadar sanıyor ahali, sadece bu üçü var zannediyor. Çok meşhur olan üç tanesi olduğundan, başka bir şey düşünmüyor. Halbuki kapı içine girdiğin alem de ibadet alemi. İbadet sadece aç kalmak, susuz kalmak, şehvetinden uzaklaşmak değil, daha başka şeyler de var. Azalarını günahlardan korumak da ibadet… Buna takvâ deniyor; sakınmak, korumak... Onu yapmadığı zaman, orucun sevabı kaçıyor.

Nitekim, bu okuduğum hadis-i şerifte nasıl buyurmuş SAS Efendimiz:

(*Hamsün*) “Beş şey var ki, (*yufettırne’s-sàim*) oruçluyu iftar ettirir, orucunu bozar. Yâni, iftar etmiş gibi oruçlunun sevabını kaçırttırır.”

Şimdi burada orucunun bozulduğunu söyleyince; bunları yapan kimse, “Nasıl olsa benim orucum bozuldu.” der de, bir de yemeğe içmeğe kalkarsa; bu sefer kefaret de gerekir. Mânevî bakımdan bozuluyor, onu hatırlatıyorum. Önce okuyalım:

Beş şey oruçluya orucunu bozdurtur, iftar etmiş gibi yaptırtır. (*Yufettırne’s-sàim*) “Oruçluyu iftar ettirtir.” Akşam değil, günün ortasında iftar ettirtir. Yâni orucunu bozdurmuş olur.

1. (*El-kezibü*) "*Kezb*, yalan." Yalan söyledi mi, iftar etmiş gibi olur, yemiş içmiş gibi olur. Orucun sevabı gider.

2. (*Ve’l-gıybetü*) "Gıybet." Yâni mecliste olmayan bir mü’min kardeşinin ayıplarını fâş etmek, söylemek, dedikodu yapmak.

3. (*Ve’n-nemîmeh*) Yâni, birisinin lafını alıp ötekisine götürmek, ikisinin arasının bozulmasına sebep olacak haberi ona ulaştırmak. Koğuculuk yapmak deniliyor eski Türkçe’de buna.

4. (*Ve’l-yemînü’l-kâzibeh*) “Bir de mahkemede, veyahut herhangi bir işin inandırıcı olması için, yalan yere yemin etmek.”

Tabii, mahkemede olursa adaleti saptırtıyor. Herhangi bir muamelede olursa karşı tarafı aldatıyor, aldatmaca olmuş oluyor. Öbür tarafa da gadir oluyor. Mahkemede olunca, yemin etti tamam, ötekisinin hakkını gasbetti. Zulüm ve gadir olmuş oluyor.

5. (*Ve’n-nazaru bi’ş-şehveh*) “Ve şehvetle bakmak.” Yâni, bakmaması gereken bir cinse; erkekse kadına, kadınsa erkeğe şehvetle bakması da orucu bozdurur. İftar etmiş gibi yapar oruçluyu.

Tabii şimdi birisi düşünelim öğleyin açtı televizyonu, oradaki bir şeye şehvetle baktı; yahut bile bile yalan söyledi birisine; veyahut bir toplantıda gıybet etti, veyahut yalan yere yemin etti ticarethanesinde; veyahut birinin lafını ötekisine taşıdı. Yâni, burada yasaklanan kötü şeylerden birisini yaptı farz edelim, düşünelim böyle bir durumu.

Sonra bu hadis-i şeriften dolayı, “Ay benim orucum gitti!” dedi, tabii üzüldü, pişman oldu. “Ben artık oruçlu değilim!” dedi, gitti, yedi, içti. Ne olur?.. Bu mânevî bakımdan sevabı kaçırtıyordu;

orucu maddi bakımdan da bozmuş olduğundan, bu sefer kefaret gerekir. Böyle maddi bakımdan orucunu insan bozarsa, ceza olarak altmış gün oruç tutması lâzım, bir gün de kaza etmesi gerekiyor; altmış bir gün ediyor.

O bakımdan bunları yapmayacağız, ama bunlar kazârâ yapıldıysa, "Nasıl olsa orucum bozuldu..." diye de, artık orucunu maddî bakımdan da yeyip içmeyeceğiz. Bunlar manevî iş, yâni ahlâkî kusur. Ötekisi maddî bir şey... Böyle yaptığı zaman, orucunu tamamen bozmaya kalkmayacak.

d. Oruçta Dikkat Edilecek Konular

Tabii başka şeyler de var, başka hadis-i şerifler var. Bir hadis-i şerif daha okuyalım:[147]

إِنَّمَا الصَّوْمُ جُنَّةٌ ؛ فَإِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلاَ يَرْفُثْ ، وَلاَ يَجْهَلْ ؛ وَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ ، أَوْ شَاتَمَهُ ، فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ ، إِنِّي صَائِمٌ ! (خ. م . عن أبي هريرة)

(*İnneme's-savmu cünnetün; feizâ kâne ehadüküm sàimen felâ yerfüs, ve lâ yechel; ve ini'mruün kàtelehû, ev şâtemehû felyekul: İnnî sàimün, innî sàimün!*)

Buhârî ve Müslim'de, Ebû Hüreyre'den rivayet edilmiş bir hadis-i şerif bu da. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

---

147 Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.670, no:1795; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.806, no:1151; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.720, no:2363; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.163, no:2216; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ) Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.257, no:7484; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.205, no:3416; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.156, no:2775; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.191, no:7443; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.315, no:3639; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.269, no:8093; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3252; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.278, no:3284; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.714, no:23589; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.620, no:1633.

(*İnneme's-savmu cünnetün*) "Oruç kalkandır." *Cünne*, savaşta insanın kendisi oktan, kılıçtan koruması için kullandığı âlet, kalkan mânâsına. "Oruç kalkan gibidir, kalkandır." demek, yâni teşbih maksadıyla böyle söyleniyor. Nasıl kalkan insanı kılıçtan, oktan, düşmanın saldırısından koruyorsa, siper oluyorsa, oruç da öyle bir şeydir. Fenalıktan insanı korur, cehennemden de korur. Yâni cehenneme düşmemesini, cennete girmesini de sağlar.

(*Feizâ kâne ehadüküm sàimâ*) "O halde, yâni bu işin olabilmesi için, va'dedilen mükâfata erilebilmesi için, sizden biriniz oruçluyken, (*felâ yerfüs*) kötü, küfürlü, müstehcen lâf söylemesin!.." Türkçe'si, küfretmesin! Türkçe'de küfretmek, ağzını bozmak mânâsına. *Refese-yerfüsü* de, o fuhşiyâtı işlemek veya sözünü söylemek mânâsına geliyor. Böyle yapmasın! Yâni ağzını derli toplu tutacak, bozmayacak.

(*Ve lâ yechel*) "Cahillik de etmesin!" Cahillik ne demek?.. Yâni âlim, fâzıl, kâmil bir insanın yapmasını doğru görmediği bir şeyi, bunları düşünmediği için yapmak demek. Cahillik demek, okuma yazma bilmemek değil; kendisini günaha sokacak şeyin günah olduğunu bilmeyip, günahı işlemek mânâsına.

"Cahillik etmesin, ağzını bozmasın, küfretmesin!" İşte bunlar da, görüyorsunuz deminki yalan ve gıybet gibi, orucun sevabını kaçıran şeyler.

(*Ve ini'mruün kàtelehû*) "Pekiyi karşı taraftaki bir adam bununla dalaşırsa, mücadele ederse, kavga ederse; (*ev şâtemehû*) küfür etmeye kalkarsa, ağzını o bozarsa..." Cevap verecek mi?.. (*Felyekul*) "Desin ki: (*İnnî sàimün, innî sàimün!*) 'Ben oruçluyum, ben oruçluyum!' desin." Yâ kendi kendine desin, tutsun kendini; ya da karşı tarafın da duyacağı şekilde; artık onun nasıl olacağını söylemiyor Efendimiz. "Ben oruçluyum, ben oruçluyum!" desin diye, iki defa tekrar buyurmuş. Yâni kendisine:

"—Aman ben kendimi tutayım, bu adamın kötü davranışına kötü bir muamele ederek, orucumun sevabını kaçırtmayım!" demiş oluyor.

Veyahut karşıdaki adama da:

"—Ben oruçluyum, ben oruçluyum, sana uymam!" demiş oluyor.

Onun için, orucun tutulması esnasında bu gibi hususlara dikkat etmek lâzım!

Etmezse ne olur?.. Eline bir şey geçmez. Yâni oruçtan hasıl olacak muazzam kârları, sevapları, kazançları kaybeder. Bir de tabii, işlediği günahın cezalarını da çeker.

Onun için Peygamber SAS, İmam Neseî ve İbn-i Mâce'nin Ebû Hüreyre RA'dan rivayet ettiğine göre buyurmuş ki:[148]

كَمْ مِنْ صَائِمٍ ، لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ

(ن. ه. عن أبي هريرة)

(*Kem min sàimin*) "Nice oruç tutan insan vardır ki, (*leyse lehû min sıyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş*) onun tuttuğu oruçtan kendisine, aç kalmaktan, susuz kalmaktan başka bir şey yoktur. Yâni, bir kârı yoktur, bir sevabı yoktur."

O halde, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Orucu güzel tutalım! Ahlâkî şartlara, esaslara uyarak, dilimizi tutarak, gözümüzü koruyarak; her âzâmızı, her çeşit günahtan sakınarak ve ibadetin kapısı olduğunu bilerek, günümüzdeki diğer bütün hareketlerimizin de orucumuzun sevaplı olmasına, veyahut sevabının kaçmasına tesir edeceğini bilerek, cahillik etmeden, ağız

---

148 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

bozmadan, yalan yanlış, günah haram işler yapmadan, orucu güzel tutalım!..

Bunun mukàbilinde Cenâb-ı Hakk'ın vaad ettiği, Peygamber Efendimiz SAS'in bize bildirdiği o mükâfatları Rabbimiz bizlere ihsan etsin... Şu ay, hepimizin afv ü mağfiretine ve Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanıp, cennetine girmemize vesile olsun...

Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazanlarınızı mübarek etsin... Hepinize gayret, kuvvet ihsan etsin... Hepinize dünya ve ahiretin hayırlarını dilerim... Hepinizden de dünyada ve ahirette hayırlara erme konusunda, ben kardeşinize ve Ümmet-i Muhammed'in selâmetliğine dua etmenizi ricâ ederim...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

24. 11. 2000 - İSVEÇ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Ramazan'ınız hoş geçsin... Cenâb-ı Hak bu mübarek ayda ikram ettiği, ihsân ettiği hayırların cümlesinden en çok şekilde istifade etmeyi cümlenize, hepimize, kardeşlerimize nasîb eylesin... Allah hepinizden razı olsun... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Amellerin Karşılığı

Sohbetimdeki ilk hadis-i şerif, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Taberânî *Evsat*'ında kaydetmiş, Beyhakî *Şuabü'l-İmân*'ında kaydetmiş. Peygamber Efendimiz'in mübarek sözlerini teberrüken okuyalım; çünkü, esas olan odur. Onun açıklamaları ve sâireleri bizim sözlerimizdir. Aslını ilkönce bir dinleyelim:[149]

اَلْأَعْمَالُ عِنْدَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ سَبْعٌ: عَمَلاَنِ مُوجِبَانِ، وَ عَمَلاَنِ بِأَمْثَالِهِمَا ، وَعَمَلٌ بِعَشْرِ أَمْثَالِهِ، وَعَمَلٌ بِسَبْعِمِائَةٍ، وَعَمَلٌ لاَ يَعْلَمُ ثَوابَ عَامِلِهِ إِلاَّ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ. فَأَمَّا الْمُوجِبَانِ: فَمَنْ لَقِيَ اللهَ يَعْبُدُهُ مُخْلِصًا لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛ وَمَنْ

---

[149] Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.298, no:3589; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.265, no:865; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.109; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.379, no:16143; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.422, no:5090; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.29, no:10175; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.49, no:1448.

لَقِيَ اللهُ قَدْ أَشْرَكَ بِهِ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ. وَمَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً ، جُزِيَ بِهَا ؛ وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْمَلَ حَسَنَةً فَلَمْ يَعْمَلْهَا جُزِيَ مِثْلَهَا. وَمَنْ عَمِلَ حَسَنَةً جُزِيَ عَشْرًا. وَمَنْ أَنْفَقَ مَالَهُ فِي سَبِيلِ اللهِ ضُعِّفَتْ لَهُ نَفَقَتُهُ: الدِّرْهَمُ بِسَبْعِمِائَةٍ ، وَالدِّينَارُ بِسَبْعِمِائَةٍ . وَالصِّيَامُ لِلهِ عَزَّ وَجَلَّ ، لاَ يَعْلَمُ ثَوَابَ عَامِلِهِ إِلاَّ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ (طس. هب. والحكيم عن ابن عمر)

(*El-a'mâlü inda'llàhi azze ve celle seb'un: Amelâni mûcibân, ve amelâni bi-emsâlihimâ, ve amelün bi-aşri emsâlihî, ve amelün bi-seb'imieh, ve amelün lâ ya'lemü sevâbe àmilihî illa'llàhu teàlâ azze ve celle.*

Feemme"l-mûcibân: Femen lakıya'llàhu ya'büdühû muhlisan lâ yüşrikü bihî şey'en, vecebet lehü'l-cenneh. Ve men lakıya'llàhu kad eşreke bihî, vecebet lehü'n-nâr.

Ve men amile seyyieten, cüziye bihâ. Ve men erâde en ya'mele haseneten, felem ya'melhâ, cüziye mislehâ. Ve men amile haseneten, cüziye aşran. Ve men enfaka mâlehû fî sebîli'llâhi, du'ifet lehû nafakatühû: Ed-dirhemü bi-seb'imieh, ve'd-dînâri bi-seb'imieh.

Ve's-sıyâmü li'llâhi azze ve celle, lâ ya'lemü sevâbe àmilihî illa'llàhu azze ve celle.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Hazret-i Ömer Efendimiz'in oğlu mübarek Abdullah RA'ın rivayet ettiği bu hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*El-a'mâlü inda'llàhi azze ve celle seb'un*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nazarında, Allah katında, Allah'ın yanında kulların işlenen amelleri, icraatları yedi tabakadır, yedi çeşittir. (*Amelâni mûcibân*) Bunun iki tanesi, kulun yaptığı iki amel gerektiricidir." Neyi gerektirdiğini sonra açıklamada söyleyeceğim.

(*Ve amelâni bi-emsâlihimâ*) "Kulların amellerinden iki amel daha vardır, bunlar da misliyle, aynen, bire bir mukabele, karşılık kazandırır insana. (*Ve amelün bi-aşri emsâlihî*) Bir tanesi de kul bir şey yapar, on misli mükâfat verir Allah-u Teàlâ Hazretleri. (*Ve amelün bi-seb'imieh*) Bir de kulun bir ameli, icraatı, ibadeti vardır ki, onun mükâfâtı bire yedi yüzdür. (*Ve amelün lâ ya'lemü sevâbe àmilihî illa'llàhu teàlâ azze ve celle*) Kulun bir ameli, ibadeti de vardır ki, onun sevabının ne kadar olduğunu Aziz ve Celîl olan Allah'tan başkası bilmez." diyor.

Efendimiz önce böyle kapalı olarak söylüyor. Tabii, kapalı olarak söylenen söz merak uyandırır.

"—Acaba şu ne imiş?.. Acaba bu ne imiş?" diye dinleyenler, daha büyük bir aşkla, şevkle, merakla dinlerler. Siz de herhalde, mükâfatlandırılışına göre yedi tabakaya ayrılan, bu yedi tür amel, ibadet, icraat, faaliyet nelerdir diye merak ediyorsunuzdur. Şimdi SAS Efendimiz'in açıklamasından biz de size anlatalım:

(*Feemme'l-mûcibân*) "İki tanesi gerektirici, icab ettirici ameldir. "Bunları söylüyor SAS Efendimiz. (*Femen lakıya'llàhu ya'büdühû muhlisan lâ yüşrikü bihî şey'en*) "Her kim ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni ihlâsla ibadet ediyorken, hiç bir şeyi ona şerik koşmamışken, şirke düşmemişken Allah'a kavuşursa; (*vecebet lehü'l-cenneh*) onun böyle yaşamı, böyle ibadet edişi, ona cenneti gerekli kılar. Yâni, böyle bir kul cennete girer."

Allah hepimizi ihlâs ile, hàlis muhlis, yalnız ve yalnız, sadece ve sadece Allah'a kulluk etmeyi; kula kul olmamayı, veya gayru'llaha kulluk etmemeyi nasib etsin Rabbimiz... Şirk koşmadan sırf kendisine kulluk etmeyi nasib etsin... Çok önemli bu, her şeyin temeli... Çünkü şirk koştu mu, Allah müşrikleri cehenneme atacak, kesin; cennetine sokmayacak, kesin; affetmeyecek, kesin... Bunlar Kur'an-ı Kerim'de kesin olarak belirtilmiştir. Çok tehlikeli... Cümle cihan halkının, hiç şirke düşmemeye son derece dikkat etmesi lâzım!..

El-hamdü lillâh, biz müslümanlar, "*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*" diye, Allah'ın varlığını birliğini söylüyoruz, inanıyoruz ve şirk koşmuyoruz. Puta tapmıyoruz,

haça tapmıyoruz, heykele tapmıyoruz... Maddî, fânî varlıklara tapmıyoruz.

Kimisi yıldıza tapar, güneşe, aya tapar; kimisi dağa, tepeye, pınara tapar, kutsal bir şeyler edinir; kimisi bazı hayvanlara tapıyor... vs. El-hamdü lillâh biz hàlis, muhlis ehl-i tevhidiz. İnşâallah bu yüzyıl Tevhid Asrı olacak ve şirk tamâmen yeryüzünden zamanla kalkacak!..

Bir gerektirici amel bu: İnsan şirk koşmadan, ihlâsla yaşar Allah'a kavuşursa, ölürse, cennet ona gerekli olur, vacib olur. Demek gerektirici şeyin birisi bu...

(*Ve men lakıya'llàhu kad eşreke bihî*) "Buna mukabil, bir kimse de müşrik olarak, şirk koşmuş olarak Allah'a kavuşursa; yâni müşrik olarak, kâfir olarak ölürse; (*vecebet lehü'n-nâr*) ona da cehennem vacib olur, gerekli olur." Burada hadis-i şerifin ifadelerini açıklamamız lâzım ki, iyice bilinsin:

Dikkat ederseniz, bazı kimseler bizim dindarlığımızı görünce veyahut bizim onlara teklifimizi duyunca;

"—Benim de bir inancım var, ben de Tanrı'ya inanıyorum!" diyor.

"—İnancın var ama neye inanıyorsun? Her inanç makbul değil!"

"—Ben Allah'a inanıyorum..."

"—Allah'a inanıyorsun ama o da yeterli değil. Allah'ın istediği tarzda, eksiksiz, tam inanmak lâzım ve imanın gereğini yapmak lâzım!"

Onun için, inandığın şeyin ne olduğu çok önemli. Soruyorsun:

"—Ben tanrıya inanıyorum." diyor.

"—Senin tanrı dediğin nedir?" diye kurcaladığın zaman, altından yine şirk çıkıyor, yine putperestlik çıkıyor, yine maddeperestlik çıkıyor; olmaz.

"Kim Allah'a şirk koşmuş olarak yaşar ve vefat ederse... İnancı var, dini var, ama şirk koşmuş olarak yaşamış. Tamamen Allah'ı inkâr eden, tamâmen dinsiz, kap kara, kıp kızıl değil. Öyle de olsa, şirk koşarak ibadet etmiş bile olsa; (*vecebet lehü'n-nâr*) bu yaşam tarzı da ona cehennemi gerekli kılar." Gerekli kılan iki amelin ikincisi bu... Bu da mutlaka cehenneme girer, cehennem buna vacib olur.

İşte vâcib kılıcı iki amel bu: İmanla göçerse cennet vacib olur; küfürle, şirkle göçerse, cehennem vacib olur. Yâni mutlaka, gerekli, mutlaka öyle olur.

Gelelim ikinci sınıfa, misli misline, bire bir karşılığı verilen amele: (*Ve men amile seyyieten cüziye bihâ*) "Kim bir kötülük işlerse, misline bir ceza alır, bir günah kazanır." Günahın, seyyienin karşılığı bir ilâhî ceza tahakkuk eder. Bire bir, kötülüğün karşılığı bir ceza...

(*Ve men erâde en ya'mele haseneten*) "Bir kimse de iyi bir şeyi yapmağa niyet etti ama, (*felem ya'melhâ*) yapamadı, yapmadı, fırsat olmadı, ömrü yetmedi, gücü yetmedi, ulaşamadı, olamadı. (*Cüziye mislehâ*) Yapamayana da, o niyet ettiği işi yapmış gibi, bire bir, misli misline sevabı verilir."

Meselâ, ben can ü gönülden istiyorum ki, kendi başıma, hiç kimsenin parasını almadan, sırf kendi hayrıma bir cami yaptırayım!" Bunu can ü gönülden istiyorum, ama yapamadım... Yapamadan ölürse insan, niyet ettiği için misli misline mükâfatlandırılır.

Meselâ, "Falanca kimseye gideyim, şu kadar hayır yapayım!" dedi, yapamadı. Niyet ettiği için misli misline sevap alır. Bunun gibi sayısız misaller bulunabilir.

Gelelim beşinci amele: (*Ve men amile haseneten*) "Kim bir iyilik işlerse, ibadet, tâat, Allah'ın sevdiği hayırlı, güzel bir icraatı yaparsa, hasene işlerse; (*cüziye aşran*) on misli mükâfat verir Allah..." Bire bir vermez, bire on verir. Yüzde yüz kâr etmez, yüzde bin kâr eder iyiliği yapan kimse...

Altıncı çeşidi... Kendimiz söylüyoruz rakamları, hatırda iyi kalsın diye. Hadis-i şerifte "Bu altıncı" diye ifade etmiyor Peygamber Efendimiz ama, biz takip edilsin diye rakamları söylüyoruz.

(*Ve men enfaka mâlehû fî sebîli'llâh*) "Kim malını Allah yolunda infak ederse..." Ne demek? Allah yoluna parasını hayır olarak verirse demek. Bir insan parasını Allah yoluna verirse... Tabii Allah yolu nedir, onu açıklayacağım. (*Du'ifet lehû nafakatühû*) "Nafakası, o verdiği hayrı, hasenâtı kat kat, kat kat artırılır bu kişiye... (*Ed-dirhemu bi-seb'imieh*) Dirhemi yedi yüz

dirhem mukabili, yâni yedi yüz dirhem vermiş gibi, yedi yüz misli mükâfatlandırılır; (*ve'd-dînâru bi-seb'imieh*) dinarı yedi yüz misli...”

Yâni lira harcamışsa yedi yüz lira, kuruş harcamışsa yedi yüz kuruş, altın harcamışsa yedi yüz altın, dolar harcamışsa yedi yüz dolar, mark harcamışsa yedi yüz mark geliyor.

Şimdi bu *fî sebîlillâh* harcamak ne olur? Hadis-i şeriflerden öğrendiğimiz fî sebîlillâh'ları sayalım:

En başta cihada para verirse, Allah yolunda cihada masraf yaparsa; bu fî sebîlillâh cihaddır. Bunun sevabı bire yedi yüzdür.

Başka fî sebîlillâh nedir?.. Hac ve umreye harcanan paralar. Orası da hac yolu, umre yolu da, o da fî sebîlillâh'tır. Oraya harcanan paralar da bire yedi yüz olur.

Başka?.. İlme harcanan para da bire yedi yüzdür. Çocuğunu okusun diye, öğrensin, alim olsun diye falanca yere gönderdi, filânca alimin dersine kattı, onun masrafına da katlanıyor. İlim yolu da bire yedi yüzdür. Böyle bire yedi yüz olma şekli, çeşitli şekillerde olabilir. Etti altı...

b. Orucun Mükâfâtı

Yedincisi de bizim bu Ramazanımızla, orucumuzla ilgili:

(*Ve's-sıyâmu li'llâhi azze ve celle*) “Oruç ise, Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nindir, onun içindir.” diyor Peygamber Efendimiz. *Li* gelirse bir kelimenin başına, için mânâsına da gelir.

“Oruç Allah içindir.” Tabii bütün ibadetler Allah için yapılıyor ama, bir de *li* harfi gelirse, o onun malıdır; mülkiyet ifade eder. “Oruç Allah'ındır. (*Lâ ya'lemu sevâbe àmilihî illa'llàhu azze ve celle*) Oruç tutanın sevabının ne miktar olduğunu, Aziz ve Celîl olan Allah'tan gayrisi bilmez.”

Bu ne demek? *Bi-gayri hisâb* demek, hesaba sığmaz demek. Çünkü oruç sabırdır. Sabrın bi-gayri hisab olduğunu da Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz. Yâni, yedi yüzden de fazladır.

Onun için, aziz muhterem kardeşlerim, Allah'ın çok çok sevdiği, çok sevap kazandırıcı, çok güzel bir ibadet olan

orucumuzu, güzel bir oruç olarak tutmaya çok dikkat edelim! Güzel bir oruç...

Güzel bir oruç nasıl olur? İlk konuşmamda, cuma konuşmamda da anlatmıştım, tekrar da etmek istemiyorum ama, tekrar etmeden de olmaz: Güzel bir oruç sadece aç ve susuz kalmak değil, bütün âzâsına, gözüne, kulağına, eline, midesine, ayağına günah yaptırtmamak, hepsini günahtan korumak, hepsinde perhiz yapmak... Midesine haramı sokmamak, gözüyle harama bakmamak, kulağıyla haramı duymamak, elini harama uzatmamak, ayağıyla günaha varmamak.

Şimdi Ramazan ayı oluyor, bakıyorum ben yayınlara; yâni eğlence, keyif, şarkı, türkü, alkış, oynama... Allah Allah! Subhànallàh!.. Ramazan oruç, ibadet ayı, sevap kazanacak işler yapmak lâzım. Haramlardan, günahlardan, içkiden, yasaklardan kaçınmak lâzım! Nâ-mahreme bakmamak lâzım, gözünü korumak lâzım, kulağını korumak lâzım... Millet Ramazan'ı eğlence ayı gibi telâkki etmiş veya öyle yaptırılmaya çalışılıyor veya böyle gelmiş, böyle gidiyor. Ramazan deyince milletin aklı, fikri haramlı, günahlı eğlencelerde ve bize de o anlatılıyor.

Bir de, Ramazan geldi mi dinî program yapmıyor yayıncıların bazıları, müslümanı çileden çıkartacak, canını yakacak, üzecek en kötü, sapık konularla uğraşıyor. Yâni, meselâ hatalı hareket eden, kanun nazarında, din nazarında suçlu, Allah'ın sevmediği, şer'in sevmediği bir konuyu anlatıyor.

Yâhu, çirkin konuyu anlatacağına, olumsuz konuyu anlatacağına; Allah rızası için gel de, bir olumlu konu anlat... "Şu adam çok güzel dindar, tam, işte böyle olmaya çalışın!.." diye güzelini anlat. En çirkini anlatmaya çıkartıyorlar, Ramazan'ı müslümana zehir ediyorlar. Kan kusturuyorlar, bütün gecesini, gündüzünü üzüntüye gark ediyorlar.

Artık tabii, bunun çaresi nedir?.. Rağbet etmemektir galiba. Yâni sevmemek, rağbet etmemek en büyük cezadır. Bir gazete müstehcen neşriyat yapıyorsa, bir yayın sesli veya görüntülü yayın vasıtası böyle dine, imana, ahlâka, milli duygulara, dinî duygulara, halkın zararına neşriyat yapıyorsa; artık dinlememek sûretiyle ondan korunmalı, bir de öyle cezalandırılmalı! Yâni, rağbet etmemek sûretiyle... Eh kimse kalmayınca hatasını anlar.

Ben şöyle bir şey hatırlıyorum: Amerika'da gazetenin birisi, çirkin bir karikatür yayınlamış, yâni halkın umûmî ahlâk anlayışına çirkin gelen bir şey. Millet gazeteyi almamağa başlamış.

Gazete artık bakmış ki, satışı düştü vs. Özürler dilemiş, yayınlar yapmış, telâfi etmeye çalışmış ama; halk teveccühünü kestiği için, ondan sonra bir daha toparlayamamış. Bu da medenî bir halkın, aydın bir halkın rağbet etmemek suretiyle cezalandırmasıdır.

Her zaman söylüyorum: Allah-u Teàlâ Hazretleri günahkâr bir insana saygı gösterilmesine kızar. Ne yapması lâzım?.. Nasihat etmesi lâzım, yaptırmamağa çalışması lâzım! Alkışlamak, teşvik etmek, desteklemek, yüzüne gülmek olmaz. Yâni bunlara dikkat etmiyor insanlar.

c. Oruç ve Kur'an'ın Şefaat Etmesi

Gelelim ikinci hadis-i şerife; bu birinci hadis-i şerifin çok faydalar sağladığını düşünüyorum. İkinci hadis-i şerif de yine Abdullah ibn-i Ömer RA'dan, yâni Hazret-i Ömer'in oğlundan. Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî ve İbn-i Ebi'd-Dünyâ ve Hàkim rivayet etmişler. Sahih bir hadis-i şerif. Sahihlerini seçmeye dikkat ediyorum.

Şöyle buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz:[150]

اَلصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ ،

إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ ، فَشَفِّعْنِي فِيهِ ! وَيَقُولُ الْقُرْآنُ:

---

150 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.174, no:6626; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.740, no:2036; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.346, no:1994; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.161; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.114, no:385; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.59, no:96; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.419, no:5081; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.709, no:23575; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.865, no:1871; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.89, no:13854; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*. c.II, s.50, no:1455.

رَبِّ ، منعتهُ النَّومَ بِاللَّيْلِ ، فَشَفِّعْنِي فِيهِ ! قَالَ: فَيُشَفَّعَانِ (حم . ك.

طب. وابن أبي الدنيا عن ابن عمرو)

(*Es-sıyâmu ve'l-kur'ânu yeşfeàni li'l-abdi yevme'l-kıyâmeh. Yekùlü's-sıyâmu: Ey rabbi, innî mena'tühü't-taàme ve'ş-şehevâte bi'n-nehâri, feşeffi'nî fîhi! Ve yekùlü'l-kur'ân: Rabbi, mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli, feşeffi'nî fîh! Kàle: Feyüşeffeàn.*) *Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Es-sıyâmu ve'l-kur'ânu yeşfaàni li'l-abdi yevme'l-kıyâmeh.*) "Oruç tutmak da, oruç da, Kur'an okumak da, Kur'an da kıyamet gününde kula şefaat ederler." Yâni, yarın rûz-u mahşerde, kıyamet gününde, sevapların günahların mahkeme-i kübrâda hesaba alınacağı zamanda, oruç ve Kur'an-ı Kerim şefaatçi olurlar. Oruç tutan kula oruç, Kur'an okuyan kula Kur'an şefaatçi olur.

(*Yekùlu's-sıyâm)* "Oruç der ki..." Cenâb-ı Hak mânevî ibadetlere de, bizim anlayabileceğimiz şekilde böyle şahsiyet veriyor, hal ve durum veriyor. Biz de görüp anlayabiliyoruz. Tabii o, öyle yapmadan da rubûbiyyetiyle, alemlerin Rabbi olduğu için her şeyi biliyor. Ama biz anlayalım diye, işte oruç insan gibi konuşuyor. Belki bir insan şekline geliyor, Cenâb-ı Hak getirtiyor. Mahkemede bir şahidin konuştuğu gibi konuşuyor:

(*Ey rab*) *Ey*, Arapça'da yâ mânâsına... Türkçe'de de kullanıyoruz ya:

"—Ey filânca!" dediğimiz gibi,

"*—Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü!*"[151] dediğimiz gibi meselâ...

---

[151] Arif Nihat Asya'nın(1904-1975) *Bayrak* şiiri:

Ey, mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü !
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,

“—Ey benim Rabbim! (*Mena'tühü't-taàme ve'ş-şehvete bi'n-nehâri*) Ben oruç olarak, şu kulunu gündüz vakti yemekten ve şehvetten alıkoydum, men ettim.” Yemek yemedi, yeme içme yapmadı, şehvetini de tuttu. Meşru, hakkı, tabii olan bir şey, evli ama, kendisini alıkoydu, arzularını gemledi, dizginledi, tuttu kendisini. (*Feşeffi'nî fîhi*) “Bu kul hakkında bana şefaat hakkı ver, ben buna şefaat edeyim! Benim şefaatimi kabul eyle, bunu affeyle!” der.

(*Ve yekùlü'l-kur'ânu*) “Kur'an da der ki” Cenâb-ı Hakk'a o da sesleniyor, nidâ ediyor, niyaz ediyor: (*Rabbi, mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli*) “Yâ Rabbi, geceleyin ben bunu uyumaktan alıkoydum, men ettim, uyutturmadım. Yâni, Kur'an okuyacağım diye uyumadı. (*Feşeffi'nî fîhi*) Buna şefaat etmek istiyorum, benim şefaatimi kabul buyur, bu kulunu affet!”

(*Kàle: Feyeşfeàn*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: “Bu ikisi de şefaat ederler.” Veyahut, (*feyüşeffeàn*) olursa, “Şefaat etme hakkı kendilerine bahşolunur, Allah tarafından şefaatleri kabul olunur.” mânâsına.

Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar.
Yurda ay yıldızın ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün;.
Kızıllığında ısındık.
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün;
Gölgene sığındık.

Ey, şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalan;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum, senin dibinde öleceğim!

Şimdi bir şeyi açıklamamız lâzım! Diyor ki Kur'an-ı Kerim:

(*Mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli*) "Geceleyin onu uykudan alıkoydum." Haa, o zaman sezinliyoruz ki, geceleyin kalkıyor, Kur'an-ı Kerim okuyarak namaz kılıyor. Yâni namazın içinde Kur'an-ı Kerim okuyor. O mânâ anlaşılıyor.

Umûmiyetle Kur'an okumak ama, burada bir de;

إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوداً (الإسراء:٧٨)

(*İnne kur'âne'l-fecri kâne meşhûdâ*) [Çünkü sabah namazına melekler şahitlik eder.] (İsrâ, 17/78) diye ayet-i kerimede geçtiği gibi, bir gece ibadeti, namazın içinde bol bol, uzun uzun Kur'an okumak mânâsı var.

Tabii, elbette geceleyin Kur'an-ı Kerim'i açsa, benim gibi gözlüğünü alsa, ışığı yaksa, Kur'an-ı Kerim'i okusa oturduğu yerden; olabilir. Ama sahabe-i kiram, ellerinde böyle Kur'an nüshaları yoktu ki, mushafları yoktu ki, ezberlerindeydi Kur'an-ı Kerim. Ezberliyorlardı, ondan sonra namaza duruyorlardı. Saatlerce gece ibadeti ediyorlar ve Kur'an-ı Kerim okuyorlardı namaz içinde. Burada biraz da namaz mânâsı var. Yâni, namaz kılarak Kur'an okumak, sadece Kur'an okumak değil de...

Tabii, sadece Kur'an okumak da sevap, onu da ayrıca belirteyim. Hatta Kur'an-ı Kerim'i açıp da okumasını bilmese, yüzüne baksa bile sevap. Yüzüne bakmak, Kur'an-ı Kerim'in sayfasını seyretmek bile sevap... Demek ki, Kur'an okuması ve oruç tutması, yarın Kur'an okuyan, oruç tutan kula şefaatçi olacaklar, Allah'tan affını dileyecekler; oruç tutan, Kur'an okuyan, namaz kılan kimseye Allah'ın afv ü mağfiret etmesini sağlayacaklar. Allah müsaade edecek:

"—Pekiyi, şefaatinizi kabul ettim." diyecek, Kur'an okuyana, oruç tutana afv ü mağfiret edecek.

Buradan çıkartacağımız derslerden birisi nedir aziz ve sevgili kardeşlerim: Geceleri uzun uzun namaz kılmak iyidir. Tabii biz bunu nasıl yapıyoruz? Yâni fiilen bizim hayatımızda bunun uygulaması nasıl oluyor?.. Teravih namazı kılıyoruz; teravihin

içinde uzun uzun Kur'an-ı Kerimler, uzun uzun rekâtlarda okunuyor. Böylece Kur'an-ı Kerim okumuş oluyoruz. Namazın içinde veya dışında Kur'an-ı çok okuyalım!..

Bir de tabii, iki türlü teravih kılınır bizim ülkemizde camilerde: Bir küçük ayetler ve sûreler okunarak, teravih çabuk çabuk kılınır. Hatta biraz da olmaması gerektiği kadar hızlı kılınır. Çünkü, Kur'an-ı Kerim'in okunması ve namazın kılınmasında bir ağırbaşlılık vardır, vakar vardır, ta'dil-i erkân vardır. Ta'dil-i erkân çok önemli bir şeydir. Aceleye getirmemek, ağırbaşlı ağırbaşlı kılmak çok önemlidir. Böyle aceleye getirildi mi, hızlı kılınınca sevabı kaçıyor.

Ama bazıları, hızlı kıldıran hocayı ararlar. Hocalar da ta'dil-i erkâna riayet etmeden hızlı hızlı kıldırırlarsa; rükûsu, kavmesi, secdesi, ka'desi birbirlerine karışırsa, hızlı kılmaktan rükünler birbirlerine girişirse; o zaman sevabı olmaz. Çünkü, birisi öyle namaz kıldı da, Peygamber SAS Efendimiz onu yanına çağırdı:

"—Bak filanca, sen namazı kılmadın, yeniden kıl!" dedi.

Yâni, hızlı kılınınca namaz kılmamış gibi oluyor.

Onun için sevgili kardeşlerim, hızlı kıldıran hocayı değil de güzel okuyan, ağırbaşlı ağırbaşlı kıldıran hocayı arayın ve hocaları ona teşvik edin! O da cemaat böyle istiyor diye hızlı hızlı kıldırıp, ona yüz bulmasın. Her şey böyle gayet güzel, ciddi olsun.

Bir de eğer imkânınız varsa, hatimle kıldırıyorlar bazı camilerde, hatimle kıldırılan camilere gidin! Kur'an-ı Kerim'i gündüzden çalışın, o akşam okunacak olan cüzü okuyun, biraz âşinâ olun! Ondan sonra da gidin, teravihi o imamın arkasında kılın! Tatlı tatlı, çok güzel oluyor.

Biliyorsunuz, Mekke-i Mükerreme'de ve Medine-i Münevvere'de, bu günlerde teravih namazları hatimle kılınıyor. Yâni hatim sürülüyor, her akşam bir cüz okunuyor, her rekatta bir sayfa okunuyor. Böylece, Ramazan'ın içinde Kur'an-ı Kerim baştan sona tamamlanmış oluyor. Öylesi daha sevap!

Biraz uzun... Ne kadar uzun?.. Yarım saat fark ediyor, yarım saatten az fark ediyor. Tabii birisi bir saat sürerse, ötekisi bir saat yirmi beş dakika, bir buçuk saat sürüyor. Ama çok güzel oluyor. Bunu tavsiye ederim.

d. Ramazan'da Bize Verilen Beş Şey

Üçüncü hadis-i şerif. Bu Ramazan'ın güzelliklerini gösteren hadis-i şeriflerden bir tanesi. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş. Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A), Hanbelî Mezhebi'nin imamı, büyük hadis alimi, büyük alim, çok mübarek zât. O rivayet etmiş. Bezzâz ve Beyhakî rivayet etmişler, İbn-i Hibban da rivayet etmiş. Bu hadis-i şerifin mübarek metnini okuyalım:[152]

---

[152] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.292, no:7904; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.302, no:3602; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.445, no:8571; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.31, no:2553; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.XVI, s.153; Hàris, *Müsned*, c.I, s.498, no:316; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Kıyâm-ı Ramazan*, c.I, s.84, no:51; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Fadàilü Ramadàn*, c.I, s.20, no:18; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.410, no:319; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.471, no:23708; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.341, no:4778; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.66, no:3751; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.55, no:1476.

أُعْطِيَتْ أُمَّتِي خَمْسَ خِصَالٍ فِي رَمَضَانَ ، لَمْ تُعْطَهَا أُمَّةٌ قَبْلَهُمْ: خُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ ؛ و تَسْتَغْفِرُ لَهُم الْحِيتَانِ حَتَّى يُفْطِرُوا ، ويُزَيِّنُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يومٍ جَنَّتَهُ ثُمَّ يَقُولُ: يُوشِكُ عِبَادِي الصَّالِحُونَ ، أَنْ يُلْقُوا عَنْهُمُ الْمَئُونَةَ وَ الأَذٰى ، و يَصِيرُوا إِلَيْكَ ، و تُصَفَّدُ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ ، فَلاَ يَخْلُصُوا فِيهِ إِلَى مَا كَانُوا يَخْلُصُونَ إِلَيْهِ فِي غَيْرِهِ. ويُغْفَرُ لَهُمْ فِي آخِرِ لَيْلَةٍ. قِيلَ: يَا رَسُولَ الله ، أَهِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ ؟ قَالَ: لاَ ، وَلٰكِنَّ الْعَامِلَ إِنَّمَا يُوَفَّى أَجْرَهُ إِذَا قَضٰى عَمَلَهُ (حم . هب . والبزار عن أبي هريرة ؛ ورواه أبو الشيخ ابن حبان في كتاب الثواب إلا أن عنده وتستغفر لهم الملائكة بدل الحيتان)

(*U'tıyet ümmetî hamse hısàlin fî ramadàn, lem tu'tahünne ümmetün kablehüm: Halûfü femi's-sàimi atyebu inda'llàhi min rîhi'l-misk, ve testağfirû lehümü'l-hîtânü hattâ yuftırû, ve yüzeyyinu'llàhu azze ve celle külle yevmin cenneteh.*

Sümme yekùlü: Yûşikü ibâdi's-sàlihûne en yülkù anhümü'l-meûnete ve yasîrû ileyke, ve tusaffedü fîhi meredetü'ş-şeyâtîn, felâ yahlüsù fîhi ilâ mâ kânû yahlusùne ileyhi fî gayrihî, ve yuğferu lehüm fî âhiri leyletin. Kìle: Yâ rasûla'llàh, e hiye leyletü'l-kadr? Kàle: Lâ, ve lâkinne'l-àmile innemâ yüveffâ ecrehû izâ kadà ameleh.)

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*U'tiyet ümmetî hamse hısàlin fi ramadàn*) "Benim ümmetime Ramazan'da beş mükâfat verilmiştir, beş özel mükâfat ihsan olunmuştur, haslet verilmiştir. (*Lem tü'tahünne ümmetin*

kablehüm) Daha önceki ümmetlerden hiç bir ümmete bu mükâfatlar verilmiş değil. Sırf Ümmet-i Muhammed'e Allah'ın özel ihsânı ve ikramıdır bunlar."

Birincisi, birinci mükâfat nedir?.. Burada bir yok ama, ben yine hatırda kalsın diye bunları numaralandırarak anlatayım:

1. (*Halûfü femi's-sàimi atyebu inda'llàhi min rîhi'l-misk*) "Oruçlunun ağzının açlıktan dolayı, açlık kokusu Allah yanında, Allah katında, Allah indinde misk kokusundan daha hoştur. Allah o kokuyu çok sever."

Tabii biliyorsunuz, insanın aç olduğu zaman, gıda olmadığı zaman ağzı kuruyor, dili kuruyor, beyazlaşıyor, dudakları kuruyor, yutkunuyor, nefesi de kokuyor. Ne derler:

"—Açlıktan nefesi kokuyor."

İşte o kokuyu Allah'ın sevmesi; bu bir mükâfât.

2. (*Ve testağfirû lehümü'l-hîtânü hattâ yuftırû*) "İftar etme vaktine kadar, iftar edinceye kadar balıklar ona istiğfar eder. Yâni, oruç tutana denizdeki balıklar bile dua eder." Burada tabii Cenâb-ı Hakk'ın sevgili kullarına, Cenâb-ı Hakk'ın öteki mahlûkları dua ediyor.

Bir başka rivayette de:

"—Melekler ona gece gündüz tevbe istiğfar eder, bağışlanmasını dilerler." diye geçmiş.

Burada da balıklar bahsedilmiş. Tabii, melekler de tabii oruçluya dua ederler, tevbe ve istiğfar ederler. Ama sadece melekler değil, sudaki balıklar, hatta karadaki, havadaki diğer mahlûklar istiğfar ederler.

3. (*Ve yüzeyyinu'llàhu azze ve celle külle yevmin cennetehû*) "Ve her gün Allah-u Teàlâ Hazretleri cennetini, bu oruç tutan kullar için bir başka türlü zînetlendirir." Zînet üzerine zînet, süsleme üzerine süsleme... Artık, Cenâb-ı Hakk'ın ikramı olarak, cennetteki güzellikler üzerine güzellikler ilave edilir.

(*Sümme yekùlu*) "Sonra buyurur ki:

(*Yûşikü ibâdi's-sàlihûne en yülkù anhümü'l-meûneh*) 'Umulur ki, olacak olan şu ki, sàlih kullarımın dünya sıkıntıları biter de, üzerlerinden alınır da, (*ve yasîrû ileyki*) ey cennet, onlar sana gelirler; onun için seni süslüyorum. O sàlih kullarımın gelişi için,

o dünya meşakkatlerinden kurtulup da sana gelmeleri yaklaştığı için, seni süslüyorum!' der."

Demek ki, oruç tutan kullar için, cennet de süsleniyor, bezeniyor.

4. (*Ve tusaffedü fîhi meredetü'ş-şeyâtîn*) *Tusaffedü;* demirlenir, demirlerle, halkalarla bukağılanır. "Esirlerin zincirlere vurulduğu gibi, demir halkalarla, zincirlerle şeytanların azılıları bağlanır. (*Felâ yahlüsù fîhi ilâ mâ kânû yahlüsùne ileyhi fî gayrihî*) Bağlandıkları için, Ramazan'ın dışındaki başka zamanlarda yapabildikleri kötülükleri, Ramazan'da yapmaya imkân bulamazlar."

Allah onları bağlattığı için, Ramazan dışında yaptıkları kötülükleri Ramazan ayında yapmağa imkânları olmaz; zincirlere bağlı dururlar.

5. (*Ve yuğferu lehüm fî âhiri leyleh*) "Sonuncu gecede de, oruç tutanlara mağfiret olunur. Allah oruç tutanları afv ü mağfiret eyler."

Burada sahabe-i kiram sordular. Sorulu cevaplı olunca, insanın gözünün önüne sahne daha tatlı geliyor. (*Kîle*) Denildi ki Peygamber Efendimiz'e: (*Yâ rasûla'llàh, e hiye leyletü'l-kadr?*) "Yâ Rasûlallah, 'En sonunda afv u mağfiret olunurlar' buyurdunuz. Bu afv u mağfiret olunacakları sonuncu gece, Kadir Gecesi midir?" diye sordular Peygamber Efendimiz' e.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Kale lâ*) "Hayır, Kadir gecesi değil. (*Ve lâkinne'l-àmil*) Çünkü amele, çalışan işçi, (*innemâ yüveffâ ecrahû izâ kadà amelehû*) işini bitirdiği zaman ücretini alır." İşçi ücretini işini bitirdiği zaman aldığı gibi, oruçlu da Ramazan'ın sonunda ücretini alır. Öyleyse Kadir Gecesi değil, sonuncu gece demek istiyor. Oruçlunun ücreti ne?.. Yâni afv u mağfiret olunmak.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, şu Ramazanı büyük bir fırsat ve ganimet olarak dikkatli bir şekilde geçirelim! Orucumuzu çok güzel tutalım, ibadetlerimizi çok güzel yapalım! Allah'ın sevdiği şekilde güzel yapalım!

"—İnsanlar görsün de, beğensin!" diye güzel yaptı mıydı, riyakârlık olur.

Aman sakın ha, öyle değil, Allah beğensin diye... Allah insanın gönlünü, niyetini, içini biliyor. Allah'ın beğeneceği gibi güzel yapmaya çalışalım kulluğumuzu Ramazanda...

Kur'an okuyuşumuz, namaz kılışımız, sadaka verişimiz, davranışımız, konuşmamız, işimiz, ticaretimiz, ikrâmımız, ziyafetlerimiz, davetlerimiz... hepsi halis muhlis, Allah rızası için ve güzel şekilde olsun da, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna erelim!.. Rabbimiz cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin... Allah hayırlara hepinizi muvaffak eylesin...

Hepinizden, ben kardeşiniz için de, ibadetlerinizde dua etmenizi ricâ ediyorum... Biz de size dua edelim. Birbirimize dua edelim! Siz de bize dua edin!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

01. 12. 2000 - İSVEÇ

28. ORUCUN VE İSLÂM'IN KIYMETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!
Ramazanınız hayırlı geçsin, mübarek olsun... Allah ibadetlerinizi, oruçlarınızı, teravihlerinizi, iftarlarınızı, ziyafetlerinizi, sadakalarınızı, zekâtlarınızı, hayır hasenâtınızı en güzel şekilde mükâfâtlandırsın... Dünya ve ahiretin her türlü hayırlarına cümlemizi erdirsin, sağlık afiyet versin...

a. Bir Tek Nafile Orucun Karşılığı

Peygamber SAS Efendimiz'den Ebû Hüreyre RA'ın rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[153]

لَوْ أَنَّ رَجُلاً صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا ، ثُمَّ أُعْطِيَ مِلْءَ الأَرْضِ ذَهَبًا ، لَمْ يُسْتَوْفِ ثَوَابَهُ دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ (أبو يعلى والطبراني عن أبي هريرة ، ورواته ثقات إلا ليث بن أبي سليم)

(*Lev enne racülen sàme yevmen tatavvuà, sümme u'tıye mil'e'l-ardı zeheben, lem yüstevfi sevâbehû dûne yevmi'l-hisâb.*)
Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet etmişler. Râvîleri hep güvenilir kimseler diye geçiyor, (*illâ leysi'bni ebî süleym*) diye bir istisnâ ile. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:
(*Lev enne racülen sàme yevmen tatavvuan*) "Eğer bir adam bir gün farz olmayan, tatavvu, nafile bir oruç tutsa; sonra bu adama

---

[153] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.131, no:4869; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.512, no:6130; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.365, no:5109; Ebû Hüreyre RA'dan.
Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.423, no:5092; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VIII, s.918, no:24157; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, c.51, no:1457.

(*u'tıye mi'l-e'l-ardı zehebâ*) yeryüzü dolusu kadar altın verilse, (*lem yüstevfi sevâbehû*) sevabını tam olarak almış olmaz. Yâni bu kadar altın onun sevabını karşılamağa yetmez; oruç daha sevaplı. (*dûne yevmi'l-hisâb*) Ancak sevabını ahiret gününde, mahkeme-i kübrâda alır."

Bu hadis-i şerifi göz önünde bulundurun! Enlemleriyle, boylamlarıyla, kıtalarıyla, büyük denizleriyle, deryâlarıyla, ummanlarıyla yeryüzünü düşünün! Bunun içinin altın dolu olduğunu düşünün! Bir nafile orucun, farz olmayan, sevap kazanmak için tutulan bir orucun sevabını, o kadar altın karşılayamıyor maddî olarak. Ancak ahirette Cenâb-ı Hak karşılayacak, verecek. Dünyadaki o kadar altın yetmiyor, ahirete kalıyor.

Bunu göz önünde bulundurarak oruçlarınızı tutun! Oruç böyle bir muhteşem, sevabı çok olan, güzel bir ibadet; Ramazan böyle bir müstesnâ ibadet mevsimi... Ramazana ermemiz ve mü'min olup oruç tutuyor olmamız çok büyük nîmet, çok büyük devlet ve saadet....

Allah gàfillere de gafletten uyanmayı nasib etsin... Şaşıranları doğru yola sevk ve hidayet eylesin... Gözleri görmeyenlerin basiretlerini açsın... Yolunda yürüyenlere de gayret, kuvvet ihsân eylesin...

b. Sıcak Günlerde Oruç Tutmak

Diğer bir hadis-i şerif. Ebû Bürde ve Ebû Mûsâ RA'dan İbn-i Ebi'd-Dünyâ (Rh.A) rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz bu ikinci hadis-i şerifte:[154]

إِنَّ اللهَ تَعَالٰى قَضٰى عَلٰى نَفْسِهِ أَنَّهُ مَنْ عَطَّشَ نَفْسَهُ لِلّٰهِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ ،

---

[154] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.411, no:3921; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.260; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Hevâtif*, c.I, s.23, no:13; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.87; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.461, no:1309; Rûyânî, *Müsned*, c.II, s.160, no:557; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.51, no:1458.

كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ عَزَّ وجَلَّ أَنْ يَرْوِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قَالَ: وَكَانَ أَبُو مُوسَىٰ يَتَوَخَّى الْيَومَ الشَّدِيدَ الْحَرِّ الَّذِي يَكَادُ الْإِنْسَانُ يَنْسَلِخُ فِيهِ حَرًّا ، فَيَصُومُهُ (ابن أبي الدنيا عن أبي بردة عن أبي موسى)

(*İnna'llàhe teàlâ kadà alâ nefsihî ennehû men attaşa nefsehû li'llâhi fî yevmin hàrrin, kâne hakkan ale'llàhi azze ve celle en yerviyehû yevme'l-kıyâmeh.*)

"Hiç şüphe yok ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisine karar aldı, kendi Zât-ı Celîli üzerine hükmetti, öyle yapmayı kararlaştırdı, kaza buyurdu ki: (*Men attaşa nefsehû li'llâhi fî yevmin hàrrin*) Kim çok harâretli, çok sıcak bir günde, Allah rızası için nefsini susuz bırakırsa, yâni oruç tutarsa... Ağzı kuruyor, dudakları kuruyor. (*Kâne hakkan ale'llàhi azze ve celle*) Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri üzerine hak olur, yâni muhakkak öyle yapar; (*en yerviyehû yevme'l-kıyâmeh*) kıyamet gününde onu suya bol bol kandırır, bol bol sular. Kıyamet gününde ona su ihsân eder."

Biliyorsunuz, kıyamet gününde güneş tepeye yaklaştırılacak. Ancak sadaka verenlerin, zekât verenleri hayırları kendi başlarına gölge edecek. Herkes güneşin altında terlere batacak. Terler yeryüzünün içine yetmiş arşın işleyecek. Dizlere kadar, bellere, omuzlara kadar, kulakları hizasına kadar gelecek. İnsanlar terde yüzecekler, korkular çekecekler, harâretten çok sıkıntılara düşecekler.

İşte o günde Cenâb-ı Hak ona su verip kana kana içirtir. Suya kandırır. Böyle yapmak Cenâb-ı Hakk'ın üzerine, kendisinin hükmü üzere, hak olur. Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisi böyle kararlaştırmış. Muhakkak kulunu böylece taltif edecektir.

(*Ve kâne ebû mûsâ yetevehha'l-yevme'ş-şedîde'l-harri'llezî yekâdü'l-insânü yenselihu fîhî harran feyesùmuhû.*) "Bu hadisin râvîsi, bu hadis-i şerifi Peygamber Efendimiz'in söylediğini duyup da bize nakleden Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA, böyle şiddetli, hararetli

günleri gözlerdi, araştırırdı, bulmağa gayret ederdi. İnsanın içinde sanki ruhunu teslim edecek, ruhu bedenden çıkacak gibi olacağı sıcak günleri arardı, gayret ederdi, o günde oruç tutardı.” Neden?.. İşte o, “Kendisini Allah yolunda bir gün susuz bırakanı, Allah kıyamet gününde suya kandıracak!” müjdesine ermek için.

Şimdi niye bu hadis-i şerifi seçip size okudum?.. Şu anda Türkiye’de kış mevsimindeyiz. Yazlar uzun gündüzlü olur, kışlar kısa gündüzlü olur. Yâni, Türkiye’de oruç tutmak kolay. Ama ben Avustralya’daki dostlara telefon açıyorum;

“—Nasılsınız, ne yapıyorsunuz?” diye.

“—Aman o kadar şiddetli sıcak var ki, sıcaktan bayılıyoruz. Çok şiddetli hararet var, yerlere seriliyoruz.” diyorlar.

Hem onlar duysunlar, o hararette oruç tuttukları için ne kadar sevap aldıklarını anlasınlar diye, orucun mânevî bakımdan ne kadar kârlı olduğunu anlatmak istiyorum. Hem de tabii, bu yıllarda Türkiye’de Ramazanlar kısa günlere geliyor ama, şimdi bizim bulunduğumuz İsveç’te de öyle ama, Ramazan her yıl on bir gün, on bir gün sonbahara doğru geri gelecek, sonunda yıllar geçince yaza gelecek. O yıllara eriştiğimiz zaman, İsveç’tekiler çok çok uzun oruç tutacaklar. O zaman da Avustralya’dakiler, kısa günlere denk geldiği için kısa oruç tutacaklar.

Demek ki, Cenâb-ı Hak böyle çok zahmet çeken, meşakkat çekip de orucu Allah rızası için tutana, o meşakkatinin karşılığını kat kat veriyor. Ondan dolayı da, Allah-u Teàlâ Hazretleri mahzun etmiyor, mahrum bırakmıyor. İbadetleri ne kadar zorluk altında olursa olsun, Allah’ın emrini yüksünmeden, çekinmeden, kaçınmadan tutmağa gayret edelim diye bu hadis-i şerifi okudum.

Ebû Mûsâ Hazretleri’nin, o sıcak günleri araştırıp da, —aksine, başkası sıcak günlerde oruç tutmaktan kaçınır— sıcak günlerde oruç tutması hatırınızda kalsın...

c. Son Nefeste Lâ ilâhe illa’llàh Demek

Huzeyfe el-Yemânî RA buyurmuş ki:[155]

---

[155] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.391, no:23372, Huzeyfe ibn-i Yemân RA’dan.

أَسْنَدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى صَدْرِي ، فَقَالَ: مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، خُتِمَ لَهُ بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ؛ وَمَنْ صَامَ يَوْمًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، خُتِمَ لَهُ بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ؛ وَمَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ ، ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، خُتِمَ لَهُ بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حم. عن حذيفة)

(*Esnedtü'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve selleme ilâ sadrî, fekàle: Men kàle lâ ilâhe illa'llàhu, hutime lehû bihâ, dehale'l-cenneh; ve men sàme yevmen, ibtiğàe vechi'llâhi, hutime lehû bihâ, dehale'l-cenneh; ve men tesaddaka bi-sadakatin, ibtiğàe vechi'llàhi hutime lehû bihâ, dehale'l-cenneh.*)

Bu hadis-i şerifi Ahmed ibn-i Hanbel rivayet etmiş. İsnadını (*lâ be'se bih*) [uygun sayılabilir bir isnad] demiş. İsfahânî'nin rivayetine göre ise:[156]

يَا حُذَيْفَةُ ، مَنْ خُتِمَ لَهُ بِصِيَامِ يَوْمٍ ، يُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ (الإصبهاني عن حذيفة)

(*Yâ huzeyfeh, men hutime lehû bi-sıyâmi yevmin, yürîdü bihî vecha'llàhi azze ve celle, edhalehu'llàhu'l-cenneh.*) buyurmuş.

Şimdi hadis-i şerifin okuduğumuz metninin mânâsını nakledeyim. Huzeyfe RA buyuruyor ki:

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.66, no:3919; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1292, no:43376; Münzirî, *Tergîb ve Terhib*, c.II, s.51, no:1460.

[156] Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.436, no:2854; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.360, no:258; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.350, no:2449; Huzeyfe ibn-i Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1297, no:43389.

(*Esnedtü'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve selleme ilâ sadrî*) "Rasûlüllah SAS'i göğsüme yaslandırttım." Artık bu nasıl bir yerde, kalabalık bir yerde mi, camide mi, ne şekilde olmuşsa; Rasûlüllah SAS'i kucakladığını mı söylemek istiyor. "Rasûlüllah'ı göğsüme yaslandırdım." diyor. Sarılmış olabilir.

O zaman buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llàh*) "Kim '*Lâ ilâhe illa'llàh*' derse..." Yâni, "Alemlerin Rabbi, yeri göğü, ins ü cinni, arşı ferşi, felekleri, melekleri yaratan Allah var; şerîki, nazîri yok. Bir tek, vâhid... Öyle oğul edinmiş değil, ortağı şeriki yok..." demek. (*Hutime lehû bihâ*) "Bu sözle hayatı mühürlenirse, ruhunu öyle teslim ederse, *Lâ ilâhe illa'llàh* demişken, o söz üzere ölürse; (*dehale'l-cenneh*) cennete girer."

Büyük bir müjde... El-hamdü lillâh, her zaman söylüyorum: *Lâ ilâhe illa'llàh* sözü çok önemli ve onun ifade ettiği anlam çok önemli... "Yeri göğü yaratan, ins ü cinni yaratan, alemlerin Rabbi Allah'ın bir olduğu, şerîki nazîri olmadığı... Vardır, birdir, şerîki nazîri yoktur. Her yerde hàzır ve nâzırdır. Gözler onu göremez

ama, o gözleri de, gönülleri de, kafanın içini de, geçmişi de, geleceği de bilir; her şeyi bilir, her şeye kadirdir.

Batılılar felsefe kitaplarında aşkın varlık diyorlar, müteàlî demek yâni. İslâm'ın anlattığı o güzelim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin, yüce Mevlâ'nın, müteàlî Mevlâ'nın varlığını, birliğini anlamak çok önemli...

Allah-u Teàlâ Hazretleri evlenmemiştir, hanım edinmemiştir; hanımla düğün, dernek, gerdek olup da oğul edinmemiştir. Bunların hepsi çok cahilce, çok yanlış ve Kur'an-ı Kerim'de beyan edildiğine göre, çok büyük zulüm olan, çok korkunç sözlerdir. Gerçeğe çok aykırıdır.

"*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyip de o söz ile ömrü mühürlenen, kapanan, biten cennete gider. Tamam, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diyoruz, diyeceğiz; çoluk çocuğumuza da bu inancı öğreteceğiz ve çok önemli olduğunu da vurgulayacağız:

"—Aman evlâdım, aman yavrum; '*Lâ ilâhe illa'llàh'* çok önemlidir, Aman bu inançtan ayrılma!.. Aman misyonerlerin çalışmalarına, gazetelerin, radyoların, filmlerin, dergilerin yaldızlı, boyalı, aldatıcı neşriyatın aldatmalarına kanma, aman aldanma!.. Aman imandan ayrılma!.. Aman *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı, tevhidi, Allah'ın varlığı birliği inancını sımsıkı belle ve sımsıkı benimse!.."

Hazret-i Adem'den itibaren bütün peygamberler, Nuh AS, İbrâhim AS, Mûsâ AS, İsâ AS... hepsi "*Lâ ilâhe illa'llàh*" demişlerdir ve onu öğretmişlerdir. Başka başka inançlar, insanların sonradan çıkartmalarıdır. Putlar ve put edindikleri, tapındıkları diğer aciz, bîçare, hiç değeri olmayan, gücü kuvveti olmayan yaratıklar şeytanın kandırmasıyla kendi akıllarından ortaya koydukları şeylerdir.

"—Aman evlâdım, bu '*Lâ ilâhe illa'llàh*' hayatın en önemli işidir. Aman bunun üzerinde yaşa, aman bununla ruhunu teslim etmeğe dikkat et!.. Aman '*Lâ ilâhe illa'llàh, Muhammedün rasûlü'llàh*' inancından ayrılma!.. Aman bu inancının gereği olan ibadet ve taati yapmaktan geri durma!..

Çünkü dünya ve ahiret saadetinin kaynağı budur. Hem dünyadaki mutluluğun, hem ahiretteki ebedî saadetin kaynağı budur. Hem dünyadaki düzgünlüğün, dürüstlüğün, düzenliliğin,

faydalılığın, mutluluğun kaynağı budur. Hem anarşinin yok edilmesi, hırsızlığın, hortumlamanın, arsızlığın, yüzsüzlüğün, gasbın, çeteciliğin ve sâirenin engellenmesinin; yâni kötülüklerin def'inin çaresi İslâm'dır, iyiliklerin celbinin, kazanılmasının, elde edilmesinin vasıtası İslâm'dır. Aman '*Lâ ilâhe illa'llàh*' tevhid inancından ayrılma!.." diye vurgulayacaksınız, nakşedeceksiniz.

Gönüllere, zihinlere "*Lâ ilâhe illa'llàh*"ı nakşedeceksiniz. Hem kendi gönlünüze, hem de çoluk çocuğunuzun, eğitimiyle sorumlu olduğunuz evlatlarınızın kafalarına, gönüllerine, kalplerine, göğüslerine "*Lâ ilâhe illa'llàh*"ı yazacaksınız.

İkibin yılı, Tevhid Yılı... İkibin yılıyla başlayan 21. Yüzyıl, Tevhid Asrı... 21. Yüzyıl'la başlayan Üçüncü Bin, Üçüncü Milenyum dedikleri, dillerinden düşürmedikleri Elf-i Sâlis, Tevhid devresi olacaktır. Gerçekten öyle olacaktır. Temennî değil, kitapların yazdığına göre hakîkaten öyle olacaktır. Bütün bâtıl inançlar sonunda yok olacak, silinecek, bırakılacak ve "*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*" hakîkatı bütün insanlar tarafından kabul edilecektir.

Bu yılla başlıyor bu devre... Onun için, bu Tevhid devresinde her muvahhid, yâni "*Lâ ilâhe illa'llàh*"çı müslüman, üzerine düşen görevi yapmalı!.. Yazmalı, çizmeli, konuşmalı, çalışmalı, parasını Allah yoluna sarf etmeli!.. Bunu herkese öğretmeliyiz.

Huzeyfe RA, göğsüne Peygamber Efendimiz'i çekmiş, bağrına basmış da, Peygamber Efendimiz de ona bu müjdeli sözü buyurmuş:

"*Lâ ilâhe illa'llàh* deyip de, ömrü bununla kapanan cennete girer." Çok güzel.. Allah bizi böyle "*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyip yaşayan, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" diye diye ruhunu teslim eden mü'min-i kâmil, muvahhid-i hakîkî müslümanlardan eylesin...

d. Oruçlu İken Ölmek

İkinci cümlesi ne Peygamber Efendimizin:

وَمَنْ صَامَ يَوْمًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، خُتِمَ لَهُ بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ ؛

(*Ve men sàme yevmeni'btiğàe vechi'llâhi, hutime lehû bihî, dehale'l-cenneh*) İşte bu Ramazanımızla, orucumuzla ilgili cümlesi bu rivayetin. Diyor ki Efendimiz:

"—Kim bir gün Allah'ın zât-i pâki için, rızasını kazanmak maksadıyla, onun vereceği sevabı düşünerek oruç tutarsa ve bu oruçla ömrü kapanırsa, yâni oruçluyken, o oruç üzere ölürse; cennete girer."

Bu Allah rızası için oruç tutmak, Allah'ın vech-i pâkini, zât-i pâkini, rızâ-yı şerifini kazanmak niyetiyle oruç tutmak... Yâni gösteriş, riyâ veyahut daha başka maddî veya süflî sebeplerle değil. Kimisi zayıflamak için, perhiz gibi filân düşünüyor. Niyet ne olacak?.. Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasını kazanmak olacak.

"Öyleyken, oruçluyken, o haliyle ölürse; (*hutime lehû bihî*) ömrü bununla mühürlenir, kapanır, biterse, (*dehale'l-cenneh*) o da cennete girdi demektir."

Dehale, girdi demek. İlerideki bir şey girdi sözüyle ifade edilince, bu işin kesinliğini gösteriyor, "Mutlaka girer" demek. Muhakkak girdi demektir.

e. Allah Rızası İçin Sadaka Vermek

Üçüncü bir müjde daha buyurmuş Peygamber Efendimiz, onu da açıklayalım:

وَمَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ ، ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ ، خُتِمَ لَهُ بِهَا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ .

(*Ve men tesaddaka bi-sadakatin, ibtiğàe vechi'llàhi, hutime lehû bihâ, dehale'l-cenneh.*) "Kim Allah rızası için, Allah hoşnud, razı olsun diyerek, rıza-i bârî için, halis muhlis bir niyetle bir sadaka verirse, birisine maddî iyilik ihsan ederse, bağışlarsa ve bu sadakayı verdiği gün ölürse, son ameli bu olarak Allah ruhunu kabzederse, ömrü onunla mühürlenirse; o da cennete girer."

Tabii bu sadakada miktar zikredilmiyor. En aşağı haddi, sınırı, hududu yok... Çünkü dedelerimiz —Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsınlar, makamları a'lâ olsun— ne güzel söylemişler:

"—*Az veren candan, çok veren maldan...*" demişler.

Az veren de, fakir olduğu halde veriyor. Neden veriyor? Fakir, kendisinin ihtiyacı var; inancından veriyor, samimiyetinden veriyor... Onun azıcık vermesi çok kıymetli; çünkü o onu verdiği zaman bir şey kalmayacak yanında... Ötekisi çok zengin olduğundan, onun on katını, yüz katını verse bile, yine arkada bir sürü malı mülkü var. Berikisinin fedakârlığı daha fazla...

Fakirin fedâkârlığı, yoktan vermek veya az olandan vermek, veyahut kendisinin bayağı bir ihtiyacı varken çıkartıp vermek çok kıymetli... Hele meselâ, sahabe-i kiram anlatılırken; Medine-i Münevvere'deki müslümanlar Mekke'den gelen kardeşlerini bağırlarına bastılar, onlara ikram ettiler, kolaylık gösterdiler, misafir ettiler. Nasıl geçiyor Kur'an-ı Kerim'de onların medh ü senâsı?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri nasıl anlatıyor:

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ (الحشر:٩)

(*Ve yü'sirûne alâ enfüsihim velev kâne bihim hasàsah*) [Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile, onları kendilerine tercih ederler.] (Haşr, 59/9) Kendisi muhtaçken, kendisinin zaten

ihtiyacı varken, kardeşini kendisine tercih ediyor da ona veriyor. Kendisi yemiyor, yediriyor; giymiyor, giydiriyor.

İşte bu samimiyetin, ihlâsın, imanın, imanda doğan uhrevî kardeşliğin bir sonucudur. Mü'min insanlar yemez, yedirir; giymez, giydirir. Dünya ehli insanlar bunu anlayamaz.

f. İslâm'ın Kıymetini Bilelim!

İslâm bu kadar güzel olduğu halde, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, şu şeytanın başarısına bakın ki, çalışmalarının sonucuna bakın ki, bu kadar güzel olan İslâm'ı ortadan kaldırmak için var gücüyle çalışan, milyonlarca, milyarlarca şeytanın yardakçısı, destekçisi, yardımcısı insan var!.. İslâm'ın aleyhine çalışıyorlar.

Bu aleyhinde çalıştığın İslâm, insanların saadetinin kaynağı... Hem dünyada, hem ahirette saadet, huzur, rahat, hoşluk kaynağı... Sen bununla uğraşıyorsun! Yâni deli, divâne, mecnun bir hastanın, kendisine tam şifayı verecek olan ilâcı, şişeyi pat diye yere çalması, bardağı itip suyu dökmesi gibi bir şey. Yâni, şifayı reddediyor. Hasta, asır hasta, insanlar hasta ama, ilâç kendilerine getirildiği zaman reddetmeye çalışıyor.

Bu bir imtihan... Bu, Cenâb-ı Hakk'ın bir imtihanı. Allah-u Teàlâ Hazretleri peygamberler gönderiyor, hakkı öğretiyor. Ama bir taraftan da şeytan da insanları hakkın karşısında durmağa çekiyor. Meselâ, tahsil, beğenilen bir şey... O kadar akıllı, uslu, tahsilli insanlar, bir de bakıyorsunuz satanist olmuş. *Satanist* ne demek? Şeytancı, şeytan taraftarı demek.

Satanist olmuş. Neden?.. Tabii bilmiyorum ben bu satanistlerin fikirleri neler, nasıl aldatıyorlar, nasıl gençleri kendileri çekiyorlar, esrar mı kullanıyorlar, topluca cinsel alemler mi yapıyorlar, ne oluyor, ne kalıyor?.. Yurtdışında olduğum için, bu konuda bir yayın da okumadım. Bazı olaylarla gündeme geldi ama ben okuyamadım.

Fakat sonuç itibariyle, bakıyorsunuz, insanlar kandırılıyor. Yâni, şeytanın kulu oluyor, şeytanın emrini tutuyor, günahı seve seve işliyor. Dünya ve ahirette kendisini, ailesini, toplumunu milletini, ümmetini, bütün insanlığı saadete kavuşturacak olan

güzel işleri yapmaktan bucak bucak kaçıyor ve düşman oluyor. İslâm'a düşman oluyor.

Burada bir arkadaş anlattı. Buraya geldi, tatlı tatlı, samimî samimî konuştu, hoşuma gitti. Kendi bulunduğu şehirde, bir kardeşe kendisi nasihat etmiş, nasihat etmiş... Sonunda çocukcağız tevbekâr olmuş, namaza başlamış; kötülükleri bırakmış, iyi bir insan olmuş.

Buralarda kötü olduğu zaman, çocuklar, delikanlılar çok fena kötü oluyorlar. Yâni az kötülükle kalmıyorlar, esrar içiyorlar... Yâni hem sağlıkları tehlikeye giriyor, hem de her şeyleri mahvoluyor, aile bağları ve sâireleri mahvoluyor... Tabii kurtarmış sonuç itibariyle, namaza başlamış...

Olay, bundan sonraki ikinci adım, yâni arkadaşın bize anlattığını duyunca, hayretler içinde kadım. Babası gelmiş buna kızmış:

"—Sen benim oğlumu niye böyle yaptın?" demiş.

Yâni kurtarıyor, iyi bir insan yapıyor, mü'min insan yapıyor. Allah'ın izniyle tabii, hidayeti Allah veriyor ama, bu da çalışmış, ikna etmiş. Mü'min insan yapıyor, babası karşısına geliyor; "Öyle kalsaydı daha iyiydi." diyormuş.

İslâm'a bu düşmanlık, bu anlayışsızlık, bu güzellikleri anlayamamak, bu zevksizlik, bu değer hükümlerinin tamamen ters hale dönmesi çok ilginç, incelenmesi gereken bir olay. Alim kardeşlerimiz bu meseleleri incelesinler. Yâni bu insanlar, bu küfrü, şirki, inkârı nasıl sevip de, nasıl bunun içine seve seve dalıyor, balıklama atlıyorlar? İsteyerek nasıl yapıyorlar, nerelerinden tutuyorlar? Şeytan bunları nasıl kandırıyor? Küfre düşmenin şeytan tarafından kandırılmanın oluşum tarzı, yâni mekanizması, şekli, şemâili nasıl? Bunun bilmekte fayda var, hayret edilecek bir şey...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, tabii biliyorsunuz, korur. Şeytanın tesiri olmayabilir. Kime?.. İman eden ve Cenâb-ı Hakk'a tevekkül eden kimselere şeytanın tesir edemeyeceğini, ayet-i kerime bildiriyor:

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

(النحل:٩٩)

(*İnnehû leyse lehû sültànün ale'llezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevekkelûn.*) [Gerçek şu ki, iman edip de Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) bir hàkimiyeti yoktur.] (Nahl, 16/99)

İman edip de, Rabbine tevekkül edenlere şeytan bir zarar veremiyor, kandıramıyor. Çünkü bakıyoruz, 21. Yüzyıl'da bunca müstehcen neşriyat, bunca bar pavyon, bunca gelişmiş eğlence, keyf, zevk, safa sanayii; gazinolar, barlar, pavyonlar, ışıklar, danslar, müzikler... Yâni böyle insanları idman [spor] meydanlarına, stadyumlara dolduran, çılgınca zıplatan, hoplatan şeyler... Bu kadar şeyler olurken, bunların karşısında bazı insanlar nasıl sapasağlam duruyor, ahlâkları bozulmuyor; dürüstlüğünden bir şey kaybetmiyor, vatanseverliğinden, çalışkanlığından herkes istifade ediyor; bu nasıl oluyor?.. Yâni, kalan niye kalıyor?.. İmanından, Cenâb-ı Hakk'a tevekkül ettiğinden, iyi müslüman olduğundan kalıyor.

Sapıtan nereden gidiyor?.. İmanının eksikliğinden, Cenâb-ı Hakk'a dayanmamasından, nefsine tâbî olmasından, nefsini ıslâh etmemesinden...

Bu gerçeklerin hepsi tabii ayet-i kerimelerde, hadis-i şeriflerde hepsi anlatılıyor. Ama Kur'an'ı okumuyor. Kur'an-ı Kerim *şifâun*, yâni bir şifadır. Kendisi okunduğu zaman maddi, mânevî her türlü içtimâì, toplumsal ve kişisel her türlü derdin devası var. Ana ilâçlar Kur'an-ı Kerim'de mevcut, imanda mevcut ve onların faydasını da mü'minler görüyorlar.

Bakıyorsunuz imam-hatip okulu çocukları birinci oluyor. Neden?.. Yüksek İslâm Enstitüsü mezunları bakıyorsunuz çok üstün başarı sağlıyor. Neden?.. İmanından... Çünkü, iman bir ciddiyet getiriyor, gayret getiriyor, başarının oluşması için gerekli her şey olduğundan, başarı kazanıyor.

Ötekisi, bakıyorsunuz ikişer sene okuyarak sınıfları ite kaka geçiyor, özel okullarda parayla diploma alıyor. Ondan sonra

anasının, babasının parası zoruyla yurtdışına gidiyor. Oralarda da eğlenerek, barlarda, pavyonlarda vakit geçirerek böyle bir ale'l-usül, uyduruk bir diploma alıyor; ama bir şey bilmiyor.

Benim hayatta karşılaştığım, meselâ askerlik yaptığımız zaman filân karşılaştığım bazı kimseler vardı. Kimisi çıkıyordu:

"—Ben iki fakülte bitirdim!" diyordu.

Kimisi:

"—Ben iki doktora yaptım!" diyordu.

Bir doktora değil, bir ihtisas değil, iki tane birden yapmış.

"—Ooo, aferin!.." diyorsunuz.

Tabii saygı gösteriyorsunuz.

"—Avrupa'da okudum!" diyor, "İki tane doktora yaptım!" diyor, saygı gösteriyorsunuz; tamam...

Ama ondan sonra, beraber yaşıyorsunuz, davranışlarını görüyorsunuz, hareketlerini görüyorsunuz. Bilgisinin kullanılacağı zaman, kendisine:

"—Hadi sen bu işi biliyordun, gel bakalım, yap!" diyorsunuz.

Hiç bir şey yok... Hayret ediyorsunuz.

Teknik Üniversite mezunu, sigorta telini takmasını, bağlamasını bilmiyor. Bilmem muhasebe, yüksek ticaretten mezun, en basit şeyleri bilmiyor... İmam-hatipten mezun, ilâhiyattan mezun, cuma namazı kıldıramıyor, bir hutbe okuyamıyor.

"—Bir aşr-ı şerif oku!" diyorsun, okuyamıyor.

Yâni, bunlar nedir?.. İnsan çalışmadığı zaman bir şey olmuyor.

وَأَنْ لَيْسَ لِلْاِنسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى. وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى

(النجم:٣٩-٤٠)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saà. Ve enne sa'yehû sefve yürâ*) [Bilsin ki, insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur. Ve çalışması da ileride görülecektir.] (Necm, 53/39-40)

İnsan neye çalışırsa, neye gayret ederse, onu elde eder. Futbola çalışıyor, çalışıyor; yıldız oluyor... Haltere çalışıyor, çalışıyor;

dünya birincisi oluyor... Yâni, çalışmadan olmuyor. Çalışmaları bıraktığı zaman, başarısızlığa düşüyor.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm'ın kıymetini bilip, tam müslüman olmayı nasib eylesin... Öyle yarım, yamalak, dörtte bir, onda bir, yüzde bir, tenzilâtlı tarife... Öyle müslümanlık olmaz. Müslümanlık tam olur. Tam olursa Allah sever. Eksik olduğu kadar, eksikliğinin hesabını Allah sorar.

Tabii, Cenâb-ı Hakk'a lâyıkıyla, onun dergâh-ı izzetine, şânına lâyık bir şekilde güzel kulluk yapmak, kulların tàkatlerinin üstündedir ama tam yapmaya çalışacak, her şeyi yapmaya çalışacak. Yâni boş vererek, yarım gün sevaplı işler yapıp, yarım gün de günahlı işler yaparak; akşam camide, gece hırsızlıkta, sabah arsızlıkta, yüzsüzlükte bilmem ne... Böyle tezat, yâni birbirine ters düşen acaib işler...

Hem "Müslümanım!" diyor, hem kâfirleri seviyor... Hem "Hacca gittim!" diyor, hem ona uygun olmayan işler yapıyor. "Hacıyım!" diyor, acı işler yapıyor, hacıya yakışan işler yapmıyor... "Aydınım!" diyor, cahillik yapıyor... Yâni, her yerde böyle kendi iddia ettiği vasfına uygun olmayan haller görüyoruz.

Rabbimiz bizi korusun... Tevfîkini refîk eylesin... Yolunda dâim eylesin... Ve şu güzel günlerin güzelliklerinden, mükâfatlarından, feyizlerinden, mânevî ikramlarından nasibleri bizlere çok çok ihsan eylesin, payları bize çok çok versin... Bugünlerden istifade edip kâmil müslüman olmayı, kalp gözü açılmış, gerçekleri gören, olgun, kâmil, yâni böyle yetişkin, ham tarafı kalmamış, güzel müslüman olmayı, güzel hareketler yapmayı nasib etsin...

Tabii insan inanacak, sàlih amel işleyecek, yâni ihlâsla işleyecek. Bir şeyler öğrendikten sonra asıl sonuç nedir? O öğrendiklerini uygulamaktır. Onları hayatında uygulayıp, İslâm'a faydalı olup, ömrünü Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun geçirip, huzuruna sevdiği kullar olarak varmayı, Allah cümlemize nasib eylesin, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm, ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

08.12.2000 – İSVEÇ

29. RAMAZAN VE KADİR GECESİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili mü'min kardeşlerim, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak bu güzel, mübarek, feyizli Ramazan ayının bütün güzelliklerinden sizleri hissedar eylesin, hisseyâb eylesin, faydalandırsın... Rahmetine erdirsin, iki cihanda aziz olun...

a. Lâ ilâhe illa'llàh'ın Önemi

Amr ibn-i Mürre el-Cühenî RA diyor ki:[157]

جاء رجلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمْ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! أَرَأَيْتَ إِنْ شَهِدْتُ أَنْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللهُ، وَ أَنَّكَ رَسُولُ اللهِ، وَ صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ، وَأَدَّيْتُ الزَّكَاةَ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ وَقُمْتُهُ فَمِمَّنْ أَنَا ؟ قَالَ: مِنَ الصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ (البزار، وابن خزيمة، وابن حبان عن عمرو بن مرة الجهني)

(*Câe racülün ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem, fekàl: Yâ rasûla'llàh! E raeyte in şehidtü en lâ ilâhe illa'llàhu ve enneke*

---

[157] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.340, no:2212; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.223, no:3438; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.308, no:3617; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.138, no:2939; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.308, no:2487; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, no:337; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.385, no:2558; Amr ibn-i Mürre el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.505, no:1445; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.I, s.145, no:531.

rasûlü'llàh, ve salleytü's-salevâti'l-hams, ve eddeytü'z-zekâte, ve sumtü ramadàne, ve kumtühû, femimmen ene? Kàle: Mine's-sıddîkîne ve'ş-şühedâ') *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerifi İbn-i Huzeyme ve İbn-i Hibban sahihlerinde kaydetmişler, Bezzar'da da var. Cüheyne kabilesinden Amr ibn-i Mürre diyor ki:

(*Câe racülün ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem*) Peygamberimiz SAS Hazretleri'ne bir adam geldi. Mü'min bir adam geldi. (*Fekàle*) Dedi ki...” Soru soruyor:

(*Yâ rasûla'llàh! E raeyte*) “Yâ Rasûlallah, gördün mü, bakar mısın, baktın mı?..” Ama bu, “Ne dersin?” mânâsına bir tabir Arapça'da. Yâni, “Şöyle bir insanı görsen, böyle bir durum olsa, bunu görsen ne dersin? Şöyle bir kimse hakkında ne dersin?”

(*E raeyte in şehidtü en lâ ilâhe illa'llàh*) “Eğer ben Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etsem, '*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh'* desem, (*ve enneke rasûlü'llàh*) 'Sen de Allah'ın hak peygamberisin, Allah'ın gönderdiği rasûlüsün!' desem, bu şehadeteyni söylesem, söylemiş olsam; (*ve salleytü's-salevâti'l-hams*) beş vakit namazı kılmış olsam; (*ve eddeytü'z-zekâh*) zekâtı da ödemiş olsam; (*ve sumtü ramadàne ve kumtuhû*) Ramazan'ın gündüzünde orucumu tutsam, gecesinde ibadetimi yapsam, namazlarımı kılsam, yani teravihi kılsam; (*femimmen ene?*) ben hangi zümreden olurum, kimlerden olurum?” diye soruyu sordu.

Yâni, “Böyle yapsam, ne dersin yâ Rasûlallah? Kelime-i şehadet getirsem, Allah'ın birliğini söylesem, senin hak peygamber olduğunu ifade etsem, imanımı ikrar eylesem, beş vakit namazımı kılsam, zekâtımı ödesem, Ramazan'da gündüzleri oruç tutsam, geceleri de senin sünnetin olan teravih namazını kılsam, kimlerden olurum ben?.. (*Femimmen ene?*) Böyle yapmış olsam kimlerden olurdum, kimlerdenim ben?” diye sordu.

Efendimiz'in cevabı çok büyük bir müjde: (*Kàle: Mine's-sıddîkîne ve'ş-şühedâ'*) “Sen sıddîklardan ve şehidlerdensin, o zümredensin o zaman... Bu dediklerini yaparsan, o zümreden sayılırsın, onların arasına katılırsın, onlardansın demektir. Bu dört şeyi yaptığın takdirde, onlardansın demektir.” diye müjdeledi.

Şimdi bu sayılanları bir daha hatırlayalım: "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*" demek. Hepimizin söylediği, candan inanarak söylediğimiz, bütün kalbimizle inandığımız bir iman cümlesi. Allah'ın varlığını, birliğini biliyorum ve bunun için şehadet de ederim, şahitlik de yaparım, her yerde her zaman söylerim, herkese bildiririm, anlatırım: *Lâ ilâhe illa'llàh*, Allah'tan başka tanrı yok... Başkasına tapmak, ibadet etmek yanlış, günah, zulüm ve çok büyük cezaya çarpılmanın sebebi...

Bunu yapıyoruz, el-hamdü lillâh, bizler, sizler, dinleyenler, mü'min kardeşlerim, buna candan inanıyoruz, tereddütsüz inanıyoruz, biliyoruz. Evet dünya üzerinde maalesef, dünyanın büyük kalabalık çoğunluğu bu imana erişebilmiş değil. Hem de buna erişememiş de, sahip olduğu iman nasıl?.. Yâni, bilim açısından, dinler tarihi açısından, şöyle bir ilim adamının, hakikati arayan bir insanın, baktığı zaman kabul edebileceği noktadan kabul edilebilirliği nasıl?..

Aya tapıyorlar, güneşe tapıyorlar... Var, yanlış. Çünkü ay gibi, güneş gibi nice gök cisimleri var, güneşten kat kat büyük cisimler var, niye güneşe tapıyor?.. Sonra güneş ne yapmış? Güneş de bizim dünyamız gibi, ötekiler gibi yaratılmış bir şey. Kendisi yeri göğü yaratan değil ki... Yanlış.

Bazıları ineğe tapmış, halen tapıyor, tapmakta, 21. Yüzyıl'da tapıyor. Bazıları kobra yılanına tapıyor. Affedersiniz, tenâsül cihazına, dini bir ibadet olarak tapınan inanç grupları var. Eskimolar beyaz ayıya tapıyor, onu kutsal biliyor. Kimisi timsahlara tapmış, eski Mısırlılardan.

Kimisi, işte kendi kendine hayalinden uydurmuş; şarap tanrısı demiş, deniz tanrısı demiş, harp tanrısı demiş; her kavrama bir hayal uydurmuş, ona tapmış, onu ilâh sanmış. Yanlış, yanlışlığı besbelli...

Kimisi de, Allah'ın oğlu diyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri hanım edinmedi ki, evlilik diye bir şey bahis konusu değil ki. çocuğu olsun. İnsanların, cinlerin, diğer varlıkların tenasülü, nesillerinin devam etmesi için olan bir şey. İnsanlar bu etraflarında çok olan şeyden yakıştırma yapıyorlar. Cenâb-ı Hak böyle bir isnaddan münezzeh... *Sübhàneke tebârekte ve teàleyte ammâ yekùlü'z-*

zâlimûne ulüvven kebîrâ... Çok büyük zulüm, çok büyük haksızlık...

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (لقمان:١٣)

(*İnne'ş-şirke lezulmün azîm*) [Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür](Lokman, 31/13) Şirke düştü mü insan, zulüm çok büyük boyutlarda oluyor.

O da değil, o da değil... Elbette Rabbü'l-àlemîn, yeri göğü yaratan, semâvâtı, arzı, insi, cinni, her şeyi yaratan Allah... Biliyoruz ki, her şey düzenli. Ayın, güneşin hareketi, rüzgârlar, bulutlar, atomlar, büyük âlemler, küçük âlemler, feza âlemleri, fizik kanunları, kimya kanunları, hayat kanunları, yaşamın kanunları... Her şey muntazam çalışıyor. Demek ki bu intizamı, bu kanunları koyan bir yüce kudret sahibi, ilim sahibi, sanat sahibi, kàdir-i mutlak, büyük varlık var. *Lâ ilâhe illa'llàh...*

Tamam, biz bunu cân u gönülden diyoruz. Ötekilere de anlatmak bizim vazifemiz. Nasıl Peygamber Efendimiz çevresindeki insanlara anlattı; yetinmedi, çevredeki devletlere, Mısır'a, Bizans'a, İran'a, Bahreyn'e, Habeşistan'a elçiler gönderdi, mektuplar yazdı, onlara da anlattı. İslâm'ı her tarafa yayacak çalışmaları yaptı, bize yol gösterdi, yön gösterdi. Biz de bütün insanlığa, her yere, *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı anlatmağa gitmeliyiz, yayılmalıyız.

Üniversitedeki hocalığım zamanından beri, o zamanlardan beri talebelerime söylerim:

"—Aman Türkiye içinde sıkışıp kalmayın, dış ülkelere açılın! O ülkeleri tanıyın; tarihini, coğrafyasını, dilini, edebiyatını, örfünü, adetini öğrenin! Oralardan tanıdıklar edinin, oralarda temsilcimiz olsun... Bilelim ki, orada bir köprübaşımız var. Böylece cihana hakim olalım, cihana ilim irfan götürelim!" diye söylerim.

Bunu yapan kardeşlerimiz de var, Allah razı olsun... Hakîkaten şimdi dünyanın birçok ülkesine gittiğim zaman, orada kardeşlerimle karşılaşıyorum. Onlarla beraber ülkemdeki gibi, Türkiye'mdeki gibi rahat bir şekilde; yâni böyle sıla hasreti, gurbet acıları çekilmeden yaşam mümkün oluyor.

Burada şu anda, Stockholm'de, sanki İstanbul'da kardeşlerimin arasındaymışım gibi... Avustralya'ya gittiğim zaman, sanki Ankara'daymışım gibi... Yine camilerimiz var, ihvanımız var, kardeşlerimiz var... Namazları kılıyoruz, ilâhileri okuyoruz, hatimler sürülüyor... Çeşit çeşit faaliyetleri aynen yürütüyoruz. El-hamdü lillâh, güzel bir gelişme...

Bu bir vazife... Tevhid Yılı bitmek üzere, aralık ayına geldik ama, bu Tevhid Yılı'yla Tevhid Asrı başladı; 21. Asır Tevhid asrı... Her zaman söylüyorum, en büyük vazifeniz, *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı herkese anlatmak...

Bunun için de vesileler olabilir; memuriyetler, ticaretler, geziler, seyahatler olabilir. Görgü için, bilgi için, dinlenmek için bir yerlere gidilebilir. Ama nereye giderseniz, hangi halde olursanız olun, "*Lâ ilâhe illa'llàh*"ı tanıtacaksınız, anlatacaksınız! "*Lâ ilâhe illa'llàh, muhammedün rasûlü'llàh*"ı, "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*"yu güzelce anlatacaksınız!..

Tabii, Peygamber Efendimiz'in Allah'ın peygamberi olduğunu anlatmak için de, Peygamber Efendimiz'in güzel hayatını; müstesna, şâhâne, şâheser hadis-i şeriflerini öğreneceksiniz, sünnetini öğreneceksiniz. Onu öğrendiğiniz zaman, her derdinizin devasını orada göreceksiniz, bulacaksınız.

"—Aaa, Peygamber Efendimiz bunu da buyurmuş!.. Aaa, şu mesele zihnime takılıyordu, bak onun da cevabı varmış..." diyeceksiniz.

Yâni, Rasûlüllah'ın sîretini, sünnetini, şemâilini öğrenip, onları da tanıtma vazifesi olacak. Tamam, bunu gücümüz yettiğince de şu anda söylüyoruz, yapıyoruz ya; tamam. Hadis-i şerifte o zatın sorduğu gibi şehadeti getiriyoruz:

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) diyoruz.

(*Ve salleytü salevâti'l-hams*) "Beş vakit namazımı kılarsam." diyor. E kılanlar kılıyor, kılmayanlara Allah hidayet versin... Ne tembellikten bu namazı kılmazlar, bilmem. Tabii yetiştirilmeler etkili oluyor. Beş vakit namaz çok geliyor. Peygamber Efendimiz Mi'rac'dayken, Mûsâ AS:

"—Ben bu insanları senden önce tanıdım, denedim. Bu elli vakit namazı kılamazlar, Rabbine niyaz eyle, bunu miktarını indirsin!" diye diye, elli vakit kırka, kırk otuza, otuz yirmiye, yirmi ona, on beşe inmiş. Yâni, o kadar tahfif, vazifeyi hafifletme, kolaylaştırma, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla olmuş.

Beş vakit... Sabahleyin evinde kılacaksın namazı veya camide, neyse; memuriyet başlamadan, iş başlamadan önce kılarsın. Dişini fırçaladığın gibi, yüzünü yıkadığın gibi, tıraş olduğun gibi, ütünü yaptığın gibi, hazırlıklarını yaptığın gibi, kahvaltını yaptığın gibi namazını kılacak. Öğleyin öğle tatili, herkes yemek yiyor. Öğle tatilinde namazını kılacaksın. Akşam ve yatsıda gene evdesin, onları kılacaksın. Bir ikindi var, yollarda geçiyor, işin sonuna doğru; ona da biraz gayret göstereceksin. Çünkü bunların sonsuz güzellikleri, faydaları var. Bunu da yapması lâzım yapmayanların!..

Allah şu Ramazan'ın feyziyle, bereketiyle, bu hususta tembellik yapanlara hidayet ihsan eylesin, aşk ve şevk versin... Onlar da namazın mü'minin mi'racı olduğunu duyarak, ne kadar güzel bir ibadet olduğunu tada tada, seze seze Cenâb-ı Hakk'a güzelce namazları kılmaya başlasınlar. Kılanlar kılıyor, Allah kabul etsin... Kılmayanlara da Allah hidayet ihsan etsin!..

(*Ve eddeytü'z-zekât*) "Zekâtı da verirsem..." Zengin olanlar zekâtı veriyorlar. Bu Ramazanın işte son on günü kaldı, aman zekâtınızı verin! Aman, zekâtı Ramazan'da vermeye özel bir gayret gösterin! Çünkü Ramazan'da verilen zekât, başka zamanlarda verilenden kat kat daha fazla sevaplı, yetmiş kat daha fazla sevaplı oluyor. Bu farkı kaçırmamak lâzım!

Aman zekâtınızı hesaplayın! Hesabın üstünde kat kat fazlasıyla zekâtlarınızı ödeyin de, malınız mânevî bakımdan temizlensin! Başkasının hakkını yemiş olmayın! Fakirin hakkını, malınızın içinden çıkarmış olun! Malınızın bereketi artsın...

Budanmış bir ağaç gibi, fazla meyve verir. Zekâtı verilmeyen mal da telef olur, zarara uğrar. Aman zekâtınızı da verin!

Tamam verenler de veriyor. Yâni yapılamayan şeyler değil. Kelime-i şehadet, beş vakit namaz, zekât...

(*Ve sumtü ramadàne ve kumtühû*) "Ramazan'da gündüzleri oruç tutsam ve kalksam..." Burada *kàme-kumtü*, kalkmak fiilinden; lügat olarak ayağa kalkmak demek. Peygamber SAS Efendimiz'in dilinde ve dinimizin ıstılahı olduğu zaman, kalkmak namaz kılmak demek. Yâni, kalkınca ne yapıyor, ayakta yalı kazığı gibi dikilip duruyor mu?.. Hayır, namaza kalkıyor. Gece kalktı ne demek?.. Gece namazına kalktı, gece namazı kıldı demek.

(*Sumtü ramadàne ve kumtühû*) "Ramazan'ı tuttum ve kalktım; yâni Ramazan'da gündüz oruç tuttum, gece de sünnet olan namazları kıldım. (*Femimmen ene*) Kimlerdenim o zaman?" diye soruyor.

Bunların hepsini yapabiliriz. Burada dikkat edilirse İslâm'ın şartları anlatılıyor, bize İslâm'ın şartları diye öğretilenlerden sadece hac yok. Hac da belki, bunun ifade edildiği zamandan sonra farz olduğundandır. O da olacak tabii, o da İslâm'ın temellerinden birisi.

"—Bunları yaparsam kimlerden olurum, hangi zümreye katılırım, hangi zümreden sayılırım?" deyince;

"—Sıddîklardan, şehidlerden sayılırsın, onlardan olursun!" buyurmuş Peygamber Efendimiz.

O öyle olur da, bunları aynen yapan başka insanlar olmaz mı?.. Onlar da aynen öyle olur. Yâni, siz de sıddîklardan, şehidlerden olursunuz. Sıddîklarla, şehidlerle beraber olursunuz. Peygamber Efendimiz'in Hamd Sancağı altında onların zümresinde haşrolursunuz. Ondan sonra cennetiyle, cemâliyle müşerref olursunuz. Aman vazifelerinizi güzel yapmaya gayret edin!.. Ramazan'ı kaçırmayın, fırsatları elden kaçırmayın, zamanlarınızı ziyan etmeyin!..

b. Oruç Tutup Teravih Kılmanın Mükâfâtı

İkinci hadis-i şerif. Neseî'nin, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz SAS şu ifadeyle buyurmuş ki:[158]

إن الله فَرَضَ صِيَامَ رَمَضَانَ ، وَسَنَنْتُ لَكُمْ قِيَامَهُ . فَمَنْ صَامَهُ

---

[158] Neseî, *Sünen*, c.IV, s.158, no:2210; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.421, no:1328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.191, no:1660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.89, no:2520; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.165, no:7705; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.256, no:1048; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.83, no:158; el-Bertî, *Müsned-i Abdurrahman ibn-i Avf*, c.I, s.59, no:19; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.386; Beyhakî, *Fadàilü'l-Evkàt*, c.I, s.153, no:42; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.169, no:865; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.180, no:221; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.759, no:23722; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.76, no:6889; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.54, no:1472.

وَقَامَهُ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (ن.

عن عبد الرحمن بن عوف)

(*İnna'llàhe farade sıyâme ramadàn, ve senentü leküm kıyâmehû. Femen sàmehû ve kàmehû îmânen va'htisâben, harece min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.*)

Biliyorsunuz İmam Neseî, altı sahih hadis kitapları arasında çok meşhur olan, *Sıhah-ı Sitte*'den birisinin müellifidir. (*Rahimehu'llàhi rahmeten vâsiaten.*) O rivayet etmiş, kitabına almış. Sağlam kitap, güvenilir hadis-i şerifleri ihtiva eden güzel bir eser. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İnna'llàhe*) "Muhakkak ki Allah-u Teàlâ Hazretleri, (*farada sıyâme ramadàn*) Ramazan ayında oruç tutmayı farz kıldı." Evet farzdır, büyük vazifedir, çok kıymetli bir ibadettir oruç ibadeti. Onu tutacak müslümanlar. Son derece kolaydır, son derece faydalıdır, son derece feyizlidir. Hem dünyasına, hem ahiretine, hem vücuduna, hem topluma, her yönden faydadır. Ramazan orucunu farz kıldı Allah.

El-hamdü lillâh, Allah'ın farzlarını farz biliyoruz, seviyoruz. Haram kıldıklarını da haram biliyoruz, kaçınıyoruz, kaçınacağız mü'min olarak. Ramazan'ı seviyoruz, orucu seviyoruz.

(*Ve senentü leküm kıyâmehû*) "Ben de size Ramazan'ın kıyâmını sünnet eyledim, adet eyledim." *Kıyam* işte burada geldi yine karşımıza; gece namaz kılmak demek. "Allah Ramazan'ın orucunu farz kıldı, ben de namazını sünnet kıldım." Tabii, Efendimiz'in sünnet kıldığı namazdan murat, geceleyin Ramazan'a mahsus olarak kıldığımız *teravih* namazı...

Senentü ne demek? Sünnet kıldım, adet ve itiyat olarak ortaya koydum demek."O teravih namazını da, ben size sünnet kıldım." diyor.

(*Ve men sàmehû ve kàmehû*) "Kim Ramazan'ı oruçla geçirirse ve bu benim sünnet kıldığım, adet olarak ortaya koyduğum teravih namazını da kılarsa; (*imânen va'htisâben*) cân u gönülden inanarak, pırıl pırıl bir imanla ve sevabını Allah'tan gelecek diye bekleyerek, umarak, sevap dileğiyle, Allah'ın rızasını düşünerek

kim yaparsa bu işi; (*harece min zünûbihî*) günahlarından sıyrılır, tertemiz olarak çıkar. (*Keyevmi veledethü ümmühû*) Annesinin onu dünyaya getirdiği gündeki masum yavrucak kadar tertemiz günahsız olur.”

Mâsum yavrucak sözünü hepimiz hiç itirazsız kabulleniyoruz. Tatlı bir bebeği düşünüyoruz. Yumuk gözleri, küçücük parmaklarıyla, akça, pakça, pembe yanaklarıyla güzel bir bebeği düşünüyoruz. Bebeğin mâsum olduğunu biz biliyoruz. Ama dünyada işte inançları yanlış olan bazı yerlerde, bazı insanlar da insanların suçlu olarak doğduğunu sanıyor. Yâni doğan çocuğu suçlu sayıyor. Halbuki doğan bir işlem yapmadı ki... İşlenmemiş bir şeyden dolayı, insan nasıl suçlanabilir? Suçlu saymak, yanlış...

Tabii İslâm, başka dinlerdeki yanlışlıkları düzeltiyor. Doğan her çocuk, İslâm inancı üzere tertemiz pırıl pırıl doğar, Allah indinde tertemizdir. Yaşarsa, annesi babası onu etkisi altına alır, yetiştirir.

Burada görüyoruz, hayret ediyorum. Ben arkadaşlara;

“—Burada gördüklerinizi şöyle Türkiye’deki gazetelere, mecmualara gönderin, yazın!” dedim.

Bu yılbaşına gelişi, senenin sonunu, o kadar kuvvetli bir şekilde, o kadar candan kutluyorlar ki, o kadar önem veriyorlar ki, bütün millî eğitim, bütün okullar hep dini şeylerle.... Devlet daireleri hep Noel çamıyla, ışıklarla donatılmış.

Bizim arkadaş diyor ki:

“—Dinsiz inançsız olanlar bile, hatta Güney Amerika’dan gelmiş Maocu insanlar bile aynen bunları yapıyor.” diyor.

Yâni, adet diye, millî benliği meydana getiren bir adet diye, çok kuvvetli bir şekilde devlet sahip çıkıyor.

Bir de bizim, bunların okullarında okuyan mâsum yavrucuklarımızı da alıyorlar, eğlence gibi giyimler, kuşamlar, ışıklar, renkler kiliseye götürüyorlar. Şarkılar, türküler diye, kilise korolarında ilâhiler okutturuyorlar. Herkes de gönderiyor çocuğunu. Sadece işte birkaç tane şuurlu, aklı başında kardeşimiz:

“—Olmaz, bu bizim inancımıza aykırı!” diyor.

“—Yok, bu inanç meselesi değil. Çocuklar için hoş bir şey... İlk defa sizi göndermiyor diye görüyoruz.” diyorlarmış.

Dikkat etmemiz, ibret almamız gereken yer ne?.. Dinlerine, örflerine, adetlerine çok önem veriyorlar. Kendi benliklerini meydana getiren şeylerin, çocuklarda derin iz bırakması, benliklerine işlemesi için, çok kuvvetle çalışıyorlar. Her taraf Noel ışıklarıyla donatılmış durumda. Bahçeler, çamlar, ağaçlar, devlet dairelerinin camları, içerileri, dışarıları her taraf... Umûmî apartmanların girişlerinde, her yerde...

Annesinden doğduğu zaman, mâsum bir insan halinde geliyor çocuk. Sonradan işte böyle örflerle, adetlerle yetiştiriliyor. Sonunda annesinin babasının inancına sahip, onların fikirleriyle fikirlendirilmiş bir kimse oluyor.

Ama ne olursa olsun, İslâm'a göre büluğ çağına geldi mi; temyiz zamanına, hayrı şerri ayırt edebilecek, sözün doğrusunu eğrisini ayırt edebilecek çağa geldi mi, herkesin Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmesi lâzım! O eski halinde kalırsa, annesinin babasının kendisine yanlış olarak öğrettiği, "Şu puta tapacaksın, şu yanlış işi yapacaksın!" diye söylediklerinden sıyrılmazsa, kendisine vebali yüklenir. Çünkü, Allah akıl vermiş. O akla göre Allah'ın varlığını, birliğini bilip, Allah'a kulluğa yönelmesi lâzım, bâtıldan sıyrılması lâzım!

İşte Ramazan orucu böyle... Ramazan'ın gecelerinde de aşk ile, şevk ile, kandillerle, salât ü selâmlarla kıldığımız teravih namazı da böyle... Onun için, bunları çok dikkatle, aşk ile, şevk ile, sağlam rivayetlere dayanarak, hem yapın, hem de çoluk çocuğunuzu elinden tutun, camiye getirin!

Benim profesörüm, çocuğunu en sonunda camiye götürmüş, arkadaşlar görmüşler nice yıllar sonra. Bana demişti ki:

"—Es'ad çok yanlış hareket ettik, çocuklarımızı yabancı okullara verdik, yetiştirdik ama, istediğimiz gibi yetişmedi."

Kendisi de tam bu yolun yolcusu değildi. Çocuk da tabii, anneden babadan görecek. Çevre, devlet, her şey yardım edecek. Etmeyince, sonra annesinin babasının istemediği durumlar ortaya çıkabiliyor. Çocuk da neyi kaybettiğinin farkına varmıyor.

Bunları mukayeselerle insanlar anlayabilir. Alem ne yapıyor, biz ne yapıyoruz?.. Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine... O zaman, tersine gitmeyelim diye düzeltmesi lâzım!

c. Kadir Gecesi

Ramazan'ın son on gününe geldiğimiz için, üçüncü hadis-i şerifi de, bu konuyla ilgili olarak seçtim. Ubâdetü'bnü's-Sàmit RA'dan rivayet olunmuş ki, şöyle buyurmuş:[159]

أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ، عَنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ ، فَقَالَ:

هِيَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ، فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ ، فَإِنَّهَا وِتْرٌ:

لَيْلَةِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ ، أَوْ ثَلاَثٍ وَعِشْرِينَ ، أَوْ خَمْسٍ وَ عِشْرِينَ ،

أَوْ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ ، أَوْ تِسْعٍ وَعِشْرِينَ ، أَوْ آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ. مَنْ

---

159 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.324, no:22815; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.202, no:530; Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.65, no:1507.

قَامَهَا احْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ، وَمَا تَأَخَّرَ (حم . عن

عبادة بن الصامت)

(*Ahberenâ rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve sellem, an leyleti'l-kadr, fekàle: Hiye fî şehri ramedàne, fe'ltemisûhâ fi'l-aşri'l-evâhiri, feinnehâ vitrün: Leyleti ihdâ ve ışrîn, ev selâsin ve ışrîn, ev hamsin ve işrîn, ev seb'in ve ışrîn, ev tis'in ve ışrîn, ev âhiri leyletin min ramedàn. Men kàmehe'htisâben, gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî, ve mâ teahhara*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu Ramazan, biliyorsunuz, iki ay önceden hazırlığına girilen bir mübarek ay… Receb ayında başlıyoruz, Regàib Kandili'yle başlıyoruz. Receb geçiyor mübarek, Mi'rac Kandili oluyor. Şa'ban ayına geliyoruz, ortasında Berat Gecesi oluyor. Gittikçe böyle ibadet ve taatin neşesi, zevki, şevki yoğunlaşıyor, artıyor, koyulaşıyor, tatlılaşıyor. Ondan sonra Ramazan'a geliyoruz.

Ramazan'ın da son on günü, son üçte biri. İlk üçte bir, orta üçte bir, son üçte bir; buna aşr derler. *El-aşri'l-evâil, el-aşri'l-evâsıt, el-aşri'l-evâhir*; yâni ilk on, ortadaki on, sondaki on derler. Bu son on günde, Peygamber Efendimiz ibadeti daha da arttırırdı. O kadar arttırırdı ki, evden ayrılır, camide yatıp kalkmaya, eve de gitmeden camide gece gündüz ibadet etmeye başlardı. Buna biliyorsunuz *i'tikâf* deniliyor.

İşte bu cumartesi akşamı, akşam namazından itibaren Ramazan'ın son on günü giriyor. İ'tikâfın o zamandan itibaren başlaması lâzım! Son on günde Peygamber Efendimiz'in gayretini, zaten pek güzel olan, tatlı olan şevk ve gayretini daha da arttırarak i'tikâfa girdiği gibi, bizden de durumu müsait olanlar, onun sünnetine uyarak i'tikâfa girmeli!..

Tabii bu i'tikâfa girmede, miktarı daha da arttırmada, daha da yoğun ibadet eder hale gelmede amaç nedir?..

"—Ramazan geçiyor artık, en sonunda sonuca ulaşayım; yâni yarışı kazanayım, Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna rahmetine ereyim!" diye.

Onun için, son derece gayret gösteriyoruz, bitirirken güzel bitirelim diye. Bir de tabii, bu son on günün içinde Kadir Gecesi olduğu söyleniyor. İşte bu hadis-i şerif onu bildiren bir hadis-i şerif. Ubâdetü'bnü's-Sàmit RA diyor ki:

(*Ahberenâ rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve sellem an leyleti'l-kadr*) "Peygamber SAS bize Kadir Gecesi hakkında bilgi verdi. Kadir Gecesi'ni haber verdi bize. (*Fekàle*) Buyurdu ki:

(*Hiye fî şehri ramedàn*) "Bu Kadir Gecesi Ramazan ayındadır." Ne zaman?.. (*Fe'ltemisûhâ fi'l-aşri'l-evâhir*) "Onu son on günde arayın!" Yirmisinden sonra, sonuna kadar... Sonra rakam olarak vermiş: (*Feinnehâ vitrün*) Ramazan'ın son on gününde, tek gecelerde arayın!" Sonra da, daha da kesin rakam veriyor:

(*Leyleti ihdâ ve ışrîn*) Ya yirmi birinci gecede..." *Ev*, yahut demek Arapça'da. (*Ev selâsin ve ışrîn*) "Yahut yirmi üçünde... (*Ev hamsin ve ışrîn*) Yahut yirmi beşinde... (*Ev seb'in ve ışrîn*) Yahut yirmi yedisinde... (*Ev tis'in ve ışrîn*) Yahut yirmi dokuzunda..." Yâni, tek günlerin gecelerinde... (*Ev âhiri leyletin min ramedàn*) "Yahut da, son ihtimal, Ramazan'ın sonuncu gecesinde..."

(*Men kàmehâ*) "Bu Kadir Gecesi'ni kim kalkıp, ibadetle ihyâ edip geçirirse; (*ihtisâben*) sevabını Allah'tan bekleyerek, Allah rızası için, sevap umarak; (*gufire lehû ma tekaddeme min zenbihî, ve mâ teahhare*) geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır." Geçmiş günahları bağışlanıyor, takaddüm eden, işlenmiş olan günahlar bağışlanıyor. (*Ve mâ teahhare*) İleriye de tesir oluyor, onların da bağışlanmasına sebep oluyor."

Onun için, bu Kadir Gecesi'ni kaçırmamak için, durumu müsait olan kardeşlerime de hatırlatıyorum: İşte cuma, işte yarın cumartesi, işte Ramazan'ın son on günü!.. Artık yarışın en son, en heyecanlı, en güzel mükâfatları kazanma zamanına gelmiş oluyoruz. Bu Kadir Gecesi'ni de düşünerek, i'tikâfa girmelerini tavsiye ediyorum.

Peygamber SAS'e, eski ümmetlerin ömürleri gösterilmiş. Nuh AS'ın kendisinin yaşı 950, ümmeti ne kadar uzun ömürlü. Tabii o uzun ömürde iyi insanlar ibadet ederler, ibadet ederler, sevap kazanırlar.

Onların böyle çok uzun ömürlü, kendisinin ümmetinin de böyle ömürlerinin kısa olduğunu görünce, Rasûlüllah Efendimiz endişe etmiş. Onun üzerine, Allah-u Teàlâ Hazretleri biz Ümmet-i Muhammed'e, bin geceden daha hayırlı olan Kadir Gecesi'ni vermiş. Hakkında Kur'an-ı Kerim'de de sûre var. İnşâallah, zamanı gelince de daha geniş bilgileri radyomuzdan, başka hoca efendilerin konuşmalarından, vaazlarından dinlersiniz, yazılardan okursunuz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, Ramazan'ın en sonunu daha da aşk ve şevk ile, daha da böyle gayrete gelerek, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanacak şekilde geçirmeye cümlenizi, cümlemizi muvaffak eylesin... Tevfikini cümlemize refîk eylesin... Kadir Gecesi'ni ihyâya muvaffak eylesin...

Tabii, Kadir Gecesi saklanmış. Efendimiz, "Şu veya şu, veya şu..." diye söylüyor. Tabii, saklanması hikmetli... Bir gün yakaladık deyip de güvenmesinler, gevşemesinler diye; arasınlar da, daha da sevaplar kazansınlar diye, saklanmış.

O bakımdan, Kadir Gecesi'ni de düşünerek ibadetlerinizi daha da arttırın! Çok sevaplı işler yapmaya, daha da gayrete gelin! Şu Ramazan'da Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna erip, günahlardan sıyrılıp, cennetlik kullardan olmayı Allah cümlenize ve cümlemize nasib eylesin...

Bizleri duadan unutmayın!.. Kardeşlerinizi, arkadaşlarınızı, sevdiklerinizi duadan unutmayın!.. Duanızı sırf kendiniz için değil, onlar için de yapın ki, başkasına dua edince Allah-u Teàlâ Hazretleri seviyor; hem ona veriyor, hem de size veriyor, iki yönden kârlı oluyorsunuz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda cümlenizi aziz ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

15. 12. 2000 - İSVEÇ

30. CİHADIN VE İLMİN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cenâb-ı Hakk'ın her türlü lütfu, ikramı, selâmı, üzerinize olsun... Dünyada ahirette cümlenizi Rabbim mes'ud ve bahtiyar eylesin...

Ramazan'ın son haftasına girdik. Nasıl söyleyelim, sevinçli bir hüzün... Bir taraftan Ramazan'ın güzelliklerinden sevinçlere gark oluyoruz, bir taraftan da, yavaş yavaş ayrılık sezilmeğe, görülmeğe başlandığı için mahzunluk oluyor. Çünkü Peygamber SAS hadis-i şerifinde buyurmuş:[160]

لَوْ يَعْلَمُ الْعِبَادُ مَا فِي رَمَضَانَ ، لَتَمَنَّتْ أُمَّتِي أَنْ يَكُونَ رَمَضَانُ السَّنَةَ كُلَّهَا (الديلمي عن ابن مسعود)

(*Lev ya'lemü'l-ibâdü mâ fî ramedàn*) "Eğer insanlar, kullar Ramazan'ın içindeki faydaları, feyizleri, sevapları bilselerdi, (*letemennet ümmetî en yekûne ramedànü's-senete küllehâ*) ümmetim bütün senenin Ramazan olmasını temenni ederdi."

Bütün senenin Ramazan olmasını hakîkaten isteyecek kadar güzellikleri görüyor insan, memnun oluyor. Ama ne yapalım, işte o da bir ay; sonuna geldik. Allah güzel geçirmeyi, Ramazan'ın bütün güzelliklerinden âzâmî derecede hissemend, hissedâr olmayı,

---

[160] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.180, no:5273; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.351, no:5060; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.XXI, s.231, no:6464; İbn-i Hacer, *Metàlibü'l-Âliyye*, c.III, s.325, no:1053; Şâşî, *Müsned*, c.II, s.410, no:787; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.313, no:3634; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.190, no:1886; Beyhakî, *Fadàilü'l-Evkàt*, c.I, s.160, no:46; Ebû Mes'ud el-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.478, no:23715; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.342, no:4781; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.173, no:19146.

hisseyâb olmayı cümlemize, bütün dinleyicilerimize; temennî ediyorum, bütün kardeşlerimize nasîb etsin...

Ramazan'dan bir şey alamadan, gàfil, câhil, mahrum sonuna ulaşmaktan, Allah cümlemize korusun...

a. Cihadın Lüzûmu

Peygamber SAS Efendimiz'den Abdullah ibn-i Abbas RA; Hazret-i Abbas'ın oğlu, genç ama büyük alim Hazret-i Abdullah rivayet etmiş. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* isimli eserinde kaydetmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[161]

---

[161] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.I, s.147, no:132; İshak ibn-i Abdullah ibn-i Ebî Ferve Rh.A'ten.

Zehebî, *Seyrü A'lâm*, c.XVIII, s.524; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.4, s.524, no:10647; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.139, no:4890; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.314, no:4202.

أَقْرَبُ النَّاسُ مِنْ دَرَجَةِ النُّبُوَّةِ ، أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ ؛ لِأَنَّ أَهْلَ الْجِهَادِ يُجَاهِدُونَ عَلٰى مَاجَائَتْ بِهِ الرُّسُلِ ، وَأَمَّا أَهْلُ الْعِلْمِ فَدَلُّوا النَّاسَ عَلٰى مَاجَائَتْ بِهِ الْأَنْبِيَاءِ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 79/5 (*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh, ehlü'l-cihâdi ve ehlü'l-ilm; lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusül, ve emmâ ehlü'l-ilmi fedellevi'n-nâse alâ mâ câet bihi'l-enbiyâ'.*)

Bu hadis-i şerif, ehl-i cihadı ve ehl-i ilmi methediyor. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh*) "İnsanların peygamberlik derecesine en yakın olanları, (*ehlü'l-cihâdi ve ehlü'l-ilm*) ehl-i cihad ve ehl-i ilimdir."

Tabii, en yüksek derece peygamberlerin... Peygamberlerin içinde de en yüksek makam, Makàm-ı Mahmud Peygamber SAS Efendimiz'in. Çünkü o şems-i şümûsi'l-enbiyâ, bedr-i büdûri'l-mürselîn; yâni her birisi güneş gibi olan peygamberlerin güneşler güneşi, her birisi bir dolunay gibi olan enbiyânın mehtaplar mehtabı, en yükseği o... Ama peygamberlik derecesine en yakın olan insanlar:

1. Ehl-i cihad.
2. Ehl-i ilim.

Burada 1, 2 derken, söyleniş sırasından dolayı dedim. Ama başka hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, ehl-i ilim mertebe ve makam bakımından ehl-i cihaddan daha üstün. Alim şehidden daha üstün, derecesi daha yüksek.

Bu iki mübarek zümrenin, cihad edenlerle ilim erbabının üstünlüğünü açıklamak için de, Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusül*) "Cihad yapan insanlar, rasullerin getirmiş oldukları esasları yaymak için, onlar üzerine mücadele veriyorlar. Onların yayılması, kabul edilmesi, çiğnenmemesi, engellenmemesi için cihad ediyorlar. Sonuç itibarıyla yaptıkları mücadeleler, Cenâb-ı

Hakk'ın emrinin tutulması, emrinin yerine gelmesi için yapılmış oluyor. Hem Allah'ın dinini yaymak veya korumak, savunmak, müslümanları ezdirtmemek, İslâm'ı yok ettirmemek; ya da ezmek isteyen kâfirlere gerektiği zamanda saldırıp darbe vurmak için yapılıyor. Sonuç itibarıyla İslâm'ın bekàsında önemli oluyor. İslâm'ın bekàsı için çalışmaları şart...

Ta Peygamber Efendimiz zamanından beri böyle olmuş. Bunun böyle olması işlerin tabiatında var, olayların yapısında var. Çünkü siz bir yenilik getirdiğiniz zaman, güzellik getirdiğiniz zaman; "Ooo, bu çok güzelmiş!" diye herkes kabul etmiyor. Çok kimseler, insaflı insanlar kabul ediyor, "Ooo, çok güzelmiş, ben bunu benimsedim!" diyor da; eski düzenin taraftarları olan hakîkî gericiler, yâni iman bakımdan geride olan, mürtecî olan, tutucu kimseler, mevcut putperest düzeni, putperest gidişi devam ettirmek istiyorlar.

Neden?.. İşte bir tapınak yapmışlar, putlara tapılıyor. Putlara adaklar getiriliyor. Kendileri oradan bir unvan kazanmışlar, kâhin diye, din başkanı diye. Bir takım kıyafetler giymişler, başlarına, sırtlarına; ellerine birtakım asâlar vs. almışlar. Dinlerini böyle bir gösteriş, bir edâ haline getirmişler. İşte Mısır'da, işte Sümer'de, işte Nemrud'un, işte Firavun'un, işte başka kavimlerin tarihlerinde okuduğumuz manzaralar...

Şimdi tabii, onların düzeni zulüm düzeni... Çünkü, itibarı kazandıktan sonra, Allah'ın emrine aykırı zulümler de yapmışlar. Meselâ, Firavun doğan çocukların erkek olanlarının öldürülmesini emretmiş. Korkunç bir vahşet!.. Bir çocukcağız doğuyor, mâsum doğuyor. İslâm öyle söyler. Hristiyanlar doğanı suçlu sayıyor, ezelî bir günahtan dolayı lekeli kabul ediyor. İslâm bunun yanlış olduğunu beyan etmiş. Çocuk mâsum doğuyor; zavallı, hayata atılmış, Cenâb-ı Mevlâ'nın yarattığı bir mübarek nev zât, yeni açmış bir çiçek... Gel sen onu kıtır kıtır kes, öldür... Nasıl vicdan, nasıl akıl, nasıl yönetim, nasıl emir?..

Bu zulmün karşısına Mûsâ AS çıkınca, Nemrud'un karşısına İbrâhim AS çıkınca, kavminin karşısına Nuh AS çıkınca, "Bu putlara tapmayın, bunlar yanlış, hatâlı... Nedir bu yaptığınız?" deyince; bu sefer karşı cephe, kurdukları tuzaklardan,

düzenlerden gelir ve menfaat sağlayanlar karşıya geçiyorlar ve bir mücadele başlıyor.

Mücadele, sert bir mücadele... Peygamberler yumuşak yumuşak, Allah'ın emirlerini söylüyorlar. Hattâ Allah-u Teàlâ Hazretleri Mûsâ AS'a, kardeşi Hàrun AS'la beraber Firavun'a gitmesini emir buyururken:

فَقُولاَ لَهُ قَوْلاً لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشٰى (طه:٤٤)

(*Fekùlâ lehû kavlen leyyinen*) "Ona gidin, yumuşak yumuşak konuşun ona! (*Leallehû yetezekkeru ev yahşâ*) Ola ki aklı başına gelir, öğütleri anlar, kabul eder ve Allah'tan korkar." (Tàhâ, 20/44) buyruluyor.

Peygamberlere yumuşak konuşmak emrediliyor Allah-u Teàlâ Hazretleri tarafından ama, karşı taraf gözü dönmüş, gözü kanlı, eli kanlı, kalbi katı; o zulme başlıyor.

Peygamber Efendimiz'in sahabesine, mübarek mü'minlere, sırf inançlarının değişmesinden dolayı neler yaptılar. Hiç bir menfaat kayıpları yok öbür tarafın... İnançları değişti, yâni, (*en yekùle rabbiya'llàh*) "Rabbim Allah!" dedi. Daha önce demiyordu, sonra, "Benim Rabbim Allah'tır. Allah tektir, şeriki, nazîri yoktur." dedi.

Ne oldu bu adam?.. Köleyse yine, köle... Değişen bir şey yok ama, işte öyle der demez, karşı taraf seziyor ki, bir zaman gelecek, hiç taraftarı olmayacak, kendi düzeni sönecek... O zaman düşmanlığa başlıyor. İşkenceler yaptılar, hatta öldürdüler. İşkence ettikleri bazı mü'minleri şehid ettiler.

Sonra Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz, eski kavimlerden: Ateşten hendekler, yâni büyük hendekler açıyor, derin. İçine odunlar atıyor, büyük ateşler meydana geliyor. O ateşlerin içine mü'minleri atan, canavar idareciler vardı.

Peygamber Efendimiz'e de, ashabına da önce karşı gelmek, ondan sonra tenkit etmek, ondan sonra alay etmek; ondan sonra namazını, niyazını engellemek, mani olmak; ondan sonra iktisadî bakımdan sıkıntıya almak, onları sıkmak; kız almamak, kız vermemek, alış-veriş yapmamak gibi yollarla caydırmak, bunaltmak... Çeşitli usûllerle engellemeye çalıştılar.

İslâm geliştikçe, bu sefer en sonunda nereye vardı Mekke'de durum?.. Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'ni öldürmeyi düşündüler. Düşünmekle kalmadılar, hazırlıklarını yaptılar, kişileri tayin ettiler, Peygamber Efendimiz'in kaldığı evi muhasara ettiler, o akşam öldürmeye karar verdiler. Peygamber Efendimiz hicrete böyle geçti.

Şimdi tabii, bu gibi insanlara müdafaa hakkı doğmuyor mu?.. Mazlumların bu zàlimlere, "Yapmayın!" deme hakkı doğmuyor mu? Zàlimlerin yaptıklarını engelleme hakkı yok mu?..

Yaşamak ve haklarını savunmak, yedirtmemek, sömürtmemek, insanın en tabii hakkıdır. İşte onun için bir mücadele gerekiyor. Siz istemeseniz bile, —ben onu anlatmak istiyorum asıl— yâni sulhçu olsanız, ne kadar savunmacı olsanız, ne kadar karınca ezmeyen, hiç kimseyi kırmayan insan olsanız, birileri sizi gelip incitiyor, sizi itiyor. Sizin karşınıza mücadele ile çıkıyor, size hayat hakkı tanımak istemiyor. Çünkü, sizin geliştiğinizi görünce seziyor ki, kendi istikbâli tehlikeye girecek. O zaman ister istemez savunma teşekkül ediyor.

Savunmayı da tabii askerler çok iyi bilirler, en iyi müdafaa hücumdur. Bazen de hücumu gerektirir savunma... Düşman toparlanmadan saldırıp, orada imha etmek sûretiyle yok etmek esas olduğundan, hücumu da gerektirir. Ama esas itibariyle İslâm'ın, mazlumların, çocukların, hanımların koruması lâzım! Malların, ırzların, namusların korunması lâzım! Korunması için de çalışma gerekiyor. Tabii olarak bu olmuştur.

Peygamber SAS Efendimiz ahir zaman peygamberi, iki cihan güneşi, rahmeten li'l-àlemîn, rahîm, raûf, re'fetli, merhametli bir peygamber olduğu halde, kılıç da kullanmak zorunda kalmış. Yâni şartlar, dünyanın, yaşamın tabii şartları, onu o noktaya getirmiş. Zâten, ahir zaman peygamberinin aynı zamanda savaş peygamberi olacağını da, eski ümmetler kitaplarından biliyorlar. Allah-u Teàlâ Hazretleri bildiriyor.

Bu her zaman böyle oluyor. Bakın, dikkat edin; Türkiye'deki son olayları, tabii hepimiz çok büyük hayretlerle, gözlerimiz fal taşı gibi açılmış vaziyette takip ediyoruz. Birkaç senedir olan

olaylar, çok daha gözümüzü açtı halk olarak... Ne çeteler, ne hileler, ne oyunlar, ne tuzaklar, ne hortumlar, ne hırsızlıklar, ne arsızlıklar, ne öldürmeler, ne haksızlıklar... Neler neler olmuş!..

Ben hiç tahmin etmezdim; Türkiye'mizden böyle, bu kadar acı şeylerin, içinde cereyan edebilecek bir ülke olacağını, böyle olaylar geçeceğini, böyle haberler çıkacağını hiç tahmin etmezdim; ama oluyor.

Demek ki, cihad lâzım ve kıyamete kadar da cihad olacak. Şu anda bizim cihada ihtiyacımız yok mu?.. Çok büyük, şiddetle cihada ihtiyacımız var ve zaten cihad bize karşı yapılıyor. Bize karşı düşmanın mücadelesi devam ediyor. İşte Sırbistan, işte Kafkasya, işte Keşmir... Hani nerede bizim koca Devlet-i Aliyye'miz?.. Her yerden saldırıla saldırıla, koparıla koparıla, küçük bir hâle geldik. Koca Devlet-i Aliyye'den küçücük bir Türkiye, çekirdek bir Türkiye haline geldik. Onun da sağını, solunu koparmaya çalışıyorlar gene.

Çıkanları da unuttuk. Ne Batı Trakya'daki Türklere bakacak hâli kaldı yönetimin, ne Bulgaristan'daki Türkleri kollayacak hâli kaldı, ne de Romanya'daki, Yugoslavya'dakileri... Eli kolu bağlı, zor duruma düştük.

Yâni, siz istediğiniz kadar sulhçu olun, mutlaka hazırlık gerekiyor. Ama şairin dediği çok güzel:

Hàzır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh!

İşte İsrail, işte İsrail'in Filistinlilere yaptığı zulümler... Cümle cihan halkı görüyor, kabul edilecek şeyler değil. Yâni akıl, vicdan, tasvib etmesi mümkün olmayan şeyler... O halde cihad şart ve önemli olduğu ve mecburî olduğu için, ehl-i cihad da önemli.

Zaten her önemli şeye de İslâm önem veriyor. Ehl-i cihada en büyük paye ondan geliyor. Çünkü yapılan işlerin sonuçlarının büyüklüğüne göre, o işin sevabı artar. Yâni bir insan gelmiş, kendi başına bir iş yapıyor, güzel bir iş. Ama kime yarar, kaç kişiye yarar?.. Bilmem işte şu kadar ağaç dikmiş, fidan dikmiş, güzel çalışma yapıyor. Ama öteki insan da bir mektep açmış, yüzlerce, binlerce insan yetiştiriyor. O insanlar da hayırlı işler yapıyor. Tabii bu daha büyük! Sonucu itibariyle, topluma faydası çok daha

fazla... Onun için sevabı daha fazla olur. İkisi de hayırlı iş bile olsa, sonucu büyük olanların sevabı çoktur.

Cihadın sonucu çok büyük... Hem İslâm kurtuluyor, hem müslümanlar kurtuluyor. Müslümanlar ülkelerinde rahat yaşayabiliyorlar. Canlar, mallar, ırzlar, namuslar pâyimâl olmuyor. Allah'ın da emri tutuluyor. O bakımdan çok şerefli.

b. İlim Çok Önemli!

وَأَمَّا أَهْلُ الْعِلْمِ ، فَدَلُّوا النَّاسَ عَلٰى مَاجَاءَتْ بِهِ الأَنْبِيَاءُ.

(*Ve emmâ ehlü'l-ilm*) "İkinci topluluk, ikinci zümre ilim ehli. (*Fedellevi'n-nâse alâ mâ câet bihi'l-enbiyâ'.*) Onlar da insanlara peygamberlerin getirmiş olduğu bilgileri öğretiyorlar. İnsanları peygamberlerin öğrettiği bilgilere kılavuzluk ediyorlar, götürüyorlar, 'İşte bak, peygamberler böyle demiş!' diyorlar."

Ulemâ'nın yaptığı nedir?.. Peygamberlerin anlattıklarını, buyruklarını duymamış olanlara iletmek oluyor. Onun için onların da vazifesi, peygamberlerin —*salevâtu'llàhi aleyhim ecmaîn*— vazifelerinin devamı olmuş oluyor. Evet, peygamber ahirete göçmüş oluyor ama, vazife tabii ümmette devam edecek, işte öyle devam ediyor. Onun için onların da yaptıkları çok daha önemli...

Çünkü, ilimle bir insanı kazanıyorsunuz, cihadla bir insanı öldürüyorsunuz. Yâni savaşta karşı tarafa bir insan geliyor, düşman; öldürüyorsunuz. İlimde karşı tarafınıza bir insan geliyor; ikna ederseniz, kazanıyorsunuz.

Bir keresinde bir *seriyye*, askerî birlik, yakaladığı bir kervanı esirlerle, mallarla beraber getirdi. Azılı bir düşman var esir alınanların içinde... Peygamber SAS Efendimiz onu ikna etmek için uğraşmağa başladı:

"—Bak, şirk fenadır; Allah'ın şerîki, nazîri yoktur. İmana gel!.." vs.

O da diretiyor. Yâni, pek yanaşacak gibi görünmüyor. Hazret-i Ömer RA sabırsızlık göstermiş, tabii RA cennetlik, mübarek, demiş:

“—Yâ Rasûlallah, bunun lâf anlayacağı, kabul edeceği yok, sen bana bırak! Emret, ben bunun kafasını keseyim.” demiş.

Peygamber SAS Efendimiz, hiç ona aldırmadan iknasına devam etmiş, İslâm’ı anlatmış. Kişi de “İslâm nedir?” diye sorunca, güzelliklerini anlatınca, müslüman olmuş. Müslüman olunca Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bak senin dediğin gibi hemen kafasını vursaydık, cehenneme gidecekti. Ama ikna oldu, şimdi cennetlik bir insan. Hem yaşıyor, hem de cennetlik bir insan kazanmış olduk.”

Onun için, ilim çok önemli aziz ve muhterem kardeşlerim! Aziz dinleyiciler, sevgili kardeşlerim! En sevaplı yatırım, en mühim iş ilim öğrenmek ve öğretmek ve ilim müessesesi kurmak...

Biz orada bulunduğumuz müddetçe, sözümüz geçtiği yerlerde, bize danışıldığı zaman, ilmi yükseltmeye gayret ettik. Hangi arkadaşımız meslek sorsa bana, ben onun önündeki seçenekleri sorduğum zaman, mümkünse ilim yoluna girmesini ve bilgisini en son noktaya getirmesini tavsiye ettim:

"—İlimde en ileri dereceye var, mümkünse öğretici kimse ol!.. İlmi bil ve başkalarına öğreten kimse ol!.. En sevaplı iş budur." diye tavsiye ettim.

İlim müesseseleri kurmağa çalıştık. Okullar açmağa, kolejler açmağa çalıştık, üniversite açmağa heveslendik. Tabii Türkiye'nin şartları, yöneticilerin bize bakış açısı, bütün iyi niyetlerimizin hepsini uygulamaya müsaade etmedi. Maddî imkânlarımız varken, sırf yönetimle ilgili meselelerden dolayı, o şeylere ulaşamadık.

Ama müesseseleri kurduğumuz zaman, en çağdaşını, en ilerisini, en güzelini, en hür fikirlisini, memlekete en faydalısını evvel Allah, kardeşlerimiz kurar. Nice nice çok değerli, dünya çapında çok değerli kardeşlerimiz var. Anlayanlar anlasın, anlamayanlar anlamasın, engelleyenler engellesin, çengelleyenler çengellesin; biz yine ilim yolunda çalışmamıza devam edelim! İlmi anlatmaya, öğretmeye, yaymaya gayret edelim!..

Bir noktada sizi ikaz etmek istiyorum aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Hanımlarınız, çocuklarınız, hatta bizzat kendiniz; gönlünüz var, kafanız var... İnsan bilgileri gönlüne alıyor, kafasına alıyor, yerleştiriyor. İç alemi aldığı izlenimlerle, bilgilerle, tecrübelerle, hayat boyu kazandığı yeni bilgilerle zenginleşiyor. İçi bir büyük bilgi hazinesi haline geliyor insanın.

Şimdi, bu boş olan iç dünyamız, yâni gönül dünyamız, kafa dünyamız, siz bir şey doldurmadığınız zaman boş kalmaz. Nasıl bir mekân havasız kalmadığı gibi, her tarafı kapalı olsa bile sağdan, soldan, yarıktan, gedikten hava gelip de orası gene havalı olduğu gibi; nasıl suyun içine bir maddeyi, böyle hacimli bir şeyi soktuğunuz zaman, deliğinden, gediğinden içinin suyla dolması kaçınılmaz ise; ne kadar kapatmaya çalışsanız, bir yerlerinden su sızıp içi su dolarsa; siz eğer gönül aleminizi, kafa aleminizi güzel, hayırlı bir şeylerle doldurmazsanız, orayı başkaları kötü, çirkin, pis, günah olan çirkinliklerle doldurur.

Gönlünüz, kafanız pırıl pırıl, pür nur olması için, öyle istiyorsanız, tertemiz olmasını istiyorsanız, güzel şeyleri boyna dolduracaksınız, boş bırakmayacaksınız. Hem çocuğunuzun, hem hanımınızın, hem de bizzat kendinizin böyle yeni yeni bilgiler kazanmasına her an çalışacaksınız.

Boş bırakırsanız, bir şey öğretmezseniz, başkaları boş durmaz; oraya küfür gelir, şirk gelir, şeytanî fikirler gelir... Hunharca fikriler gelir, gaddarca fikirler gelir, zulümler gelir ve insanın iç âlemi berbat olur. Yâni böyle mikroplu, pis, içine girilmez, girildiği zaman bulaşıcı hastalıklara tutulacak gibi tehlikeli bir mekân haline gelir insanın içi... Aman çocuklarınızı iyi yetiştirin! Aman içinize, iç dünyanıza iyi bilgiler yerleştirin!..

Bu radyolar, bu televizyonlar, bu mecmualar, dergiler, gazeteler... Onların hepsini çok iyi seçmeniz lâzım! Çünkü sizin iç âleminize oralardan bir şeyler girecek. Aman, çirkin, pis şeyler girmesin. Aman içiniz Allah'ın sevmediği bilgilerle; yâni işe yaramaz, ahirete hiç faydası olmayan boş şeylerle dolmasın!..

Arap şairleri cahiliye zamanında, yaptıkları yağmalarla, kandırdıkları kadınlarla, yaptıkları ıyş u nûşla, zevk ü sefayla, zinayla övünürlermiş şiirlerinde. Cahiliye şiirleri, cahiliye devrinin adamlarının hayatlarının şiire aksi... Diyor ki Peygamber Efendimiz:

"—Bir insanın içinin böyle şiirlerle dolması, irinle, kusmukla dolmasından daha fenâdır."

Çünkü o zaman, içkiden, şaraptan, zinadan, kumardan, yağmadan öldürmeden, kavgadan bahsedilince, öyle şeyler hep kafaya gelecek. Aman çocuklarınızın içine fikir mikrobu, düşünce mikrobu, yanlış bilgi mikrobu girmesin diye çok dikkatli davranın ve mutlaka boş bırakmayın! Siz güzel fikirleri, bilgileri yerleştirin! Siz yerleştirmezseniz, başkaları kötü şeyler yerleştirecek diye acele eyleyin!..

c. Havf ve Recâ

Gelelim ikinci hadis-i şerife. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[162]

---

[162] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.5, no:1004; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.403, no:1626; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.264, no:5864; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.320, no:4212.

أَقْسَمَ الْخَوْفُ وَالرَّجَاءُ ، أَنْ لاَ يَجْتَمِعَا فِي أَحَدٍ فِي الدُّنْيَا ، فَيَرِيحَ رِيحَ النَّارِ ؛ وَلاَ يَفْتَرِقَا فِي أَحَدٍ فِي الدُّنْيَا ، فَيَرِيحَ رِيحَ الْجَنَّةِ (هب. عن واثلة)

RE. 79/9 (*Akseme'l-havfu ve'r-recâü, en lâ yectemià fi ehadin fi'd-dünyâ, feyerîha rîha'n-nâr; ve lâ yefterikà fî ehadin fi'd-dünyâ, feyerîha rîha'l-cenneh.*)

Vâsile RA'dan rivayet olunmuş bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Akseme'l-havfu ve'r-recâü*) "*Havf* ile *recâ* yemin ettiler ki, (*en lâ yectemià fî ehadin fi'd-dünyâ*) dünyada bir insanda bir araya gelmezlerse, (*feyerîha rîha'n-nâr*) o insan cehennemin kokusunu koklayacak. Yâni cehenneme girecek."

(*Ve lâ yefterikà fî ehadin fi'd-dünyâ*) "Eğer ayrılmamışlarsa bir insandan, yâni ikisi de var; havf da var, recâ da var... (*Feyerîha rîha'l-cenneh*) O zaman da, o insan cennetin kokusunu koklayacak. Yâni, cennete girecek."

O zaman, "*Havf* ve *recâ* nedir?" diye biraz anlatmamız gerekiyor şu mübarek Ramazan'da. Demek ki *havf* ile *recâ*'ya beraber sahip olursanız, cehenneme girmeniz mümkün değil, mutlaka cennete gireceksiniz. Ne güzel... O zaman *havf* ile *recâ*'ya sahip olalım!

Sadece *havf*'a sahip olursanız veya sadece *recâ*'ya sahip olursanız; o zaman da cennete girmeniz mümkün değil, mutlaka cehenneme yuvarlanacak insan. Allah saklasın, Allah etmesin, Allah sizi bizi düşürmesin... Mutlaka cehenneme düşecek. Aman bunları birbirinden ayırmamak lâzım! Sadece birisine sahip olmamalı, dikkat etmeli!

Şimdi bunları anlatalım: *Havf* nedir, *recâ* nedir?..

Havf; lügat olarak, kelime lügat mânâsıyla korkmak demek ama, neden korkmak?.. *Havf*, insanın akıbetinden korkması. Yâni, "Benim sonum ne olacak? Ben nasıl bir insan olarak hayatımı

bitireceğim, nasıl bir ölümle öleceğim?.. Ahirette benim halim ne olacak? Acaba ben Rabbimin huzuruna vardığım zaman, mahkeme-i kübrâya çıktığım zaman, ne diyeceğim?..” diye korkmak. Yâni, insanın àkıbetinin kötüye gitmesinden, kötü olmasından, sû-i hatimeye uğrarım diye korkması.

Bu çok makbul bir şey... Çünkü böyle düşünen bir insan, “Aman sonum kötü olmasın!” diyen insan, iyi işler yapar. Kötülüklerden kaçınır. Ahiretini düşündüğü için, müttakî bir kul olur.

Gelelim *recâ*’ya... *Recâ*; aslında ummak demek Arapça’da. Recâ sahibi insan da, geniş, rahat, ahiret bakımından hiç bir tereddüdü, endişesi yok; “Nasıl olsa ben cennete giderim!” sanıyor. Sadece sanmak, yâni kendisinin kanaati, zu’mu yanlış. Düşüncesi böyle, kanısı böyle...

“—Cennete giderim!”

“—Neye göre gidersin cennete?..”

“—Giderim...”

Hatta ben şu sözü söyleyeni duydum, belki siz de duymuşsunuzdur, böyle küstahlar var:

“—Allah beni cennete sokmayacak da, kimi sokacak?” diyor.

Sanki cennete sokulacak insan kıtlığı var. Sanki Cenâb-ı Hak ille yalvarıyor. Yâni ne biçim söz!

“—Beni sokmayacak da kimi sokacak?” diyor.

Bazısı da yaptığı birkaç ufak tefek işi, büyük bir şey sanıyor. Halbuki hayatı berbat, herkes yaka silkiyor kendisinden...

“—İşte her şeyi yaptık. Ne var?” diyor.

Kardeşim, şöyle ben sana otursam da anlatsam; senin hayatın kaymış, senin her şeyin berbat, her şeyin yanlış!.. Sen kendini bir şey sanıyorsun, iyi yoldayım sanıyorsun. Halbuki çok fenâ bir durumdasın!

“—Hocam sen bunu kendin mi biraz bunu büyütüyorsun, Kur’an’dan misal var mı?” derseniz, Kur’an-ı Kerim’de Kehf Sûresi’nde buyuruyor ki, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahim:*

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالاً (الكهف:١٠٣)

(*Kul hel nünebbiüküm bi'l-ahserine a'mâlâ*) "Ey Rasûlüm, sen o muhataplarına de ki: 'Amelleri, faaliyetleri, çalışmaları bakımından en çok ziyana uğrayacak olanları size bildireyim mi?' diye söyle onlara..." (Kehf, 18/103)

Bunu böyle teklif ettikten sonra söyle:

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا (الكهف:١٠٤)

(*Ellezîne dalle sa'yühüm fi'l-hayâtid-dünyâ ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à*) "Bunlar o kimselerdir ki, faaliyetleri, sa'y u gayretleri dünyada yanlış istikamete yönelmiş…"

Bir dernek kurmuşlar, "Biz şu işi yapacağız!" diye bir amaç edinmişler; (*dalle*) dalâlette, yanlış istikamette... Derneklerinin amacı yamuk... Vatana millete, dine, imana, dinî millî faydalara, hikmete, akla mantığa aykırı. Bir de dernek kurmuşlar, iyi bir şey yapıyoruz diye harıl harıl çalışıyorlar. Misal olsun diye söylüyorum.

(*Dalle sa'yühüm fi'l-hayâtid-dünya*) "Dünya hayatında gayretleri yanlış istikàmete yönelmiş de, (*ve hüm yahsebûne ennehüm yuhsinûne sun'à*) hâlâ yine bu yanlışlıklarını, yamukluklarını kafaları anlamıyor; yaptıklarının iyi bir şey olduğunu sanıyorlar." (Kehf, 18/104)

Türkiye'de de var böyle insanlar. Ben bu sözleri söylerken aklıma birilerini getiri getiriveriyorum. Kendilerinin iyi bir şey yaptığını sanıyorlar, öyle dernekler kurmuşlar; halbuki, memleketi onlar batırdılar. Memleketi şu acıklı duruma getiren, bizzat onların o faaliyetleri, kendileri...

Biliyorsunuz, insanlar Kur'an-ı Kerim'i okumaya aşk ile şevk ile başlar, bir kaç sayfayı okur, ondan sonra azmi sabrı kalmadığı için tükeniverir bir atımlık barutları... Ötesine gidemezler ama, başı bilirler. Bakara Sûresi'nin başında, *Elif-lâm-mim*'in arkasındaki sayfada insanları anlatırken, buyruluyor ki:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ .

أَلاَ إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ (البقرة:١١-١٢)

(*Ve izâ kîle lehüm lâ tüfsidû fi'l-ard*) "Onlara, bozguncu insanlara,'Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın, karıştırmayın ortalığı, fesad çıkartmayın!' denildiği zaman; (*kàlû innemâ nahnü muslihùn*) 'Öyle değil, biz sadece ve sadece ıslah edicileriz!' derler. (*Elâ innehüm hümü'l-müfsidûn*) Dikkat et, gözünü aç ki, onlar müfsidlerin, berbatların, bozucuların, berbat edicilerin ta kendileridir!" (Bakara, 2/11-12) deniliyor.

İşte bu ümid ediyor, kendisini iyi sanıyor. Ama yanlışsa, ya ümid ettiği gibi değilse, o fenâ.

Havf ve *recâ*'nın buradaki özel mânâsı: Birisi akıbetinden emin, "Nasıl olsa ben cennete giderim!" diye, kaplumbağayla yarışan tavşan gibi, ağacın altına gitmiş yatmış... Ötekisi de korkuyor. Bu ikisi bir insanda olursa, bir arada olursa, o kâmil insandır. O insan cennete gider.

Neden?.. Akıbetinden korktuğu için tedbir alır, uğraşır, çalışır, didinir, a'mâl-i sàliha işler, hayrat ü hasenat yapar, Ramazanı güzel geçirir, hacca gider... Kesesinin ağzını açar, mektep yapar, Kur'an kursu yapar, talebe okutur, ziyafet verir, fakirleri giydirir, açları doyurur, ömrü hayırla geçer. Korkudan, àkıbetim kötü olmasın diye, güzel işler yapar. Korkar ama, bir taraftan da, "Ümit dünyası, bu güzel şeyleri yapar inşâallah sevap alırım da, Allah beni affeder." diye düşünür, iyi insan olur.

Ama bir insanda hiç korku yoksa, "Boş ver yâ!" der; gevşek, laubâli, ayyaş, sarhoş bir kimse olur. Böyle geniş hayat felsefeleri vardır. Yanına gidersen, okuduğu şeylerden, Aristo'dan, Eflatun'dan başlar, Avrupa'daki bilmem Dekart'tan, Niçe'den bilmem nerden bahseder. Şarktan da böyle bazı misaller olsun diye ararlar bulurlar, Hayyam'ın rubailerini bulurlar; o içkiden falan biraz bahsetmiş. Osmanlı şairlerinden, böyle şarapçılardan, meyhanecilerden bir şeyler bulurlar, saz şairlerinden bir şeyler bulurlar:

"*İç bâde, güzel sev, var ise akl u şuurun...*" filan gibi böyle şeylerle;

"*Gidelim serv-i revanım, yürü Sa'dâbâd'e...*" gibi şiir, eğlence vs. O çok rahat, hiç bir faydalı işi de yok... Göbeğini büyütmüş, oturmuş oraya, sağa sola da bir sürü zararı oluyor, onun bunun sırtından geçiniyor. İşte bu korkusu olmamak fenâ...

Bir de aksini düşünelim: Hiç ümidi yok, ümidini yitirmiş, korku içinde... Hasta olur adam, eli ayağı titrer, dünyası kararır:

"—Ben kötü akıbete uğrayacağım, cehenneme gideceğim!" diye eli ayağı titrer, hiç bir şey yapamaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri onun için, Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezine esrefû alâ enfüsihim*) "Ey nefsini iyi idare edemeyip de günahları işleyip de, cezâyı belâyı celb edip de kendisini tehlikeye atmış, böylece kendi nefsine zulmetmiş olan kullarım! (*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) Günah işledik diye, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin!" Allah yasaklıyor ümit kesmeyi. İşlemişsiniz ama, bir daha yapmayın!

(*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri sende güzel bir hal görürse, bütün günahları lütfuyla, keremiyle toptan affediverir." Tümüyle beraber affedebilir. Ama senden bir kabiliyet, bir dönüş, bir güzellik, bir liyakat, bir davranıştaki uygunluk görürse... Oturduğu yerden, çalışmadan, gayret etmeden olmaz. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm.*) [Muhakkak ki o çok mağfiret edicidir ve çok merhamet edicidir.](Zümer, 39/53)

Onun için, ümitsizliğe düşmek de yok, fazla ümide kapılıp hiç korku olmaması da yok... İkisi birden olacak! İşte böyle olan bir insan, iki duyguya birden sahip olan insan, olgun, dengeli bir müslüman oluyor. Hem Allah'tan korkuyor, sorumluluğunu

biliyor, günahlardan kaçıyor, vazifeleri yapmamaktan endişe ediyor, vazifeye koşuyor. Hem korkuyor, bir taraftan da umuyor:

"—Rabbim, inşâallah ben yüzü kara kulunu afv u mağfiret eder." diye, gözyaşlarıyla ağlaya sızlaya cennetini istiyor.

"—Acaba duam kabul olur da, cennete de girer miyim?" diye ümit ediyor. İşte bu iyi insan...

Ya ümit besleyip hiç çalışmayan, ya da korkup hiç ümit beslemeyen birisi olursa; o zaman o kimse cehenneme gider. Bu tek taraflı olmaktan, insan kendisini kurtaracak. Var gücümüzle çalışacağız, çalışacağız. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için, ömrümüzün sonuna kadar korkarak çalışacağız.

"—Acaba sorumluluklarımızı tam yerine getirmedik diye, görevlerimizi yerine getirmedik diye, Allah bize hesap sorar mı?" diye korkacağız.

Çoluğumuza, çocuğumuza karşı sorumluluğumuz var, toplumumuza karşı sorumluluğumuz var. Ben şimdi Türkiye'mizi düşünüyorum: Dedelerimizin bize emaneti.

"—Alın evlatlar, bunu artık siz koruyacaksınız!" demişler.

Koruyamadık. Yâni nice nice sıkıntılardan, bizden önceki nesiller koruyamadı.

Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsınlar, çarpıştılar, şehid oldular ama, gitti pek çok şeyler... Dünyada pek çok ülke bizden öne geçti. Biz hâlâ bir şey yapamadık. Tabii sorumluluk var. Görevler yapılmadığı zaman da ceza olabiliyor. Günah işlendiği zaman da ceza olabiliyor. Hepsine dikkat etmek gerekiyor aziz ve sevgili kardeşlerim.

d. Gecenin Son Vaktinde Zikir

Hadis-i şerifler üç olsun diye, bir tanesini daha okuyacağım. O da Ramazan'ımızla, bu Ramazan'daki yaşam dünyamızla, ahvâlimizle, ahvâl-i diniyye ve şahsiyyemizle ve husûsiyyemizle ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[163]

---

[163] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.569, no:3579; Neseî, *Sünen*, c.I, s.279, no:572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.182, no:1147; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.453, no:1162; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.4, no:4439; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.482,

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ ، فَكُنْ !

(ت. ك. عن أبي أمامة ، عن عمرو بن عبسة)

RE. 79/7 (*Akrabu mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-abd, fî cevfi'l-leyli'l-âhir, feini'steta'te en tekûne mimmen yezküru'llâhe fî tilke's-sâah, fekün*)

Ebû Ümâme ve Amr ibn-i Abese RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Tirmizî hasen ve sahihtir demiş. Efendimiz buyuruyor ki:

(*Akrabü mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-abd*) "Rabbin, Rabbü'l-âlemîn olan Allah'ın kula en yakın olduğu zaman, (*fî cevfi'l-leyli'l-âhir*) gecenin içindeki son kısımdır."

Gece ne zaman başlar, ne zaman biter?.. Gece akşam ezanıyla başlar, fecr-i sàdıkla, yâni imsakla biter. Dînî gece bu. Bir dînî gece var, bir de insanların gecesi var, dünyevî gece diyelim ona, örfî gece diyelim. Gece deyince sokaktaki vatandaşın anladığı nedir?.. Güneş battığı zaman gece başlar; güneş doğduğu zaman gece biter, gündüz başlar. Hayır, dînî gece öyle değil. Güneşin doğmaya başlamasından evvel iki saat kadar bir zaman var, fecir attıktan sonra, tan yeri ağarmaya başladıktan sonra güneş doğuncaya kadar olan zaman. O gündüzdendir dinî bakımdan... Ona dikkat etmek lâzım!

Şimdi, gecenin sonu denilince neresi oluyor?.. Tan yeri ağarmazdan önceki, imsak kesilmezden önceki birkaç saat, gecenin son saatleri oluyor. "İşte Allah'ın kullarına en yakın olduğu zaman o zamandır." diyor Peygamber Efendimiz.

---

no:1544; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.349, no:305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.135, Amr ibn-i Abese RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.618, no:1766; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.316, no:4204.

"—Pekiyi, Allah'ın kullarına en yakın olduğu zamanda ne yapmamızı tavsiye ediyor?.."

"(*Feini'steta'te en tekûne mimmen yezküru'llàhe fî tilke's-sâati*) "Bu saatte, yâni bu gecenin imsak kesilmezden önceki birkaç saatinde, Allah'ı zikredenlerden olmaya güç yetirebilirsen, gücün yeterse, yapabiliyorsan bunu; (*fekün*) böyle yap! Yâni, gecenin sonunda kalk, Allah'ı zikret!" demiş oluyor, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Biliyorsunuz, zikir tasavvufun ana faaliyetidir. Zikir deyince tesbih hatıra geliyor. "*Allah*" demek, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" demek, "*Yâ hayyü yâ kayyûm!*" demek, "*Yâ latîf!*" demek, "*Yâ erhame'r-râhimîn!*" demek, çeşitli mübarek sözleri veya ibâreleri çok çok söylemek anlaşılıyor.

Ama zikir, çok daha geniş kapsamı olan bir kavramdır dinimizde. Allah'ı zikretmekten murat, sadece eline tesbihi alıp, "*Allah Allah...*" demek değildir. Namaz kılmak da girer bunun içine... Yâni, "Bu saatte Allah'ı zikredenlerden olmak istiyorsan,

olabileceksen, gücün yetiyorsa ol!” demek, “Namaz kıl!” da demektir. Çünkü namaz da zikirdir.

Zikrin lügat anlamı hatırlamak, unutmamak, unutmayıp hatırlamak, hatırında tutmak demektir. Hatırında tutmak çeşitli şekillerde olur. İşte o “Allah Allah...” demek de, hatırda tutmayı sağlayan bir faaliyet olduğundan, o da zikirdir. Kur’an-ı Kerim’de o mânâya da geçiyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe’llezîne amenü'zkuru’llàhe zikren kesîrâ.*) “Ey iman edenler, Allah’ı çok zikr ile zikreyleyin!” (Ahzab, 33/41) Fiilen böyle.

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الانسان:٢٥)

(*Ve’zkürisme rabbike bükreten ve asîlâ*) “Sabah akşam rabbinin ismini zikret!” (İnsan, 76/25)

İsim zikrede ede, isimden müsemmâya gider insan. Zorlaya zorlaya, zikir yapa yapa, yâni zorlamalı, külfetli tezekkürden zikr-i hakîkîye, yâni Cenâb-ı Hakk’ı hatırında tutmaya, hiç unutmamaya gelir. O bir eğitim çaresi, usûlü olarak kullanılan bir usuldür dinimizde. Sözden başlar, sözleri tekrardan öze geçer.

Bu tamam ama, namaz da zikirdir. “*Allàhu ekber!*” dediğin zaman, zaten selâm verilinceye kadar söylediğin sözlerin hepsi zikir sözleri oluyor. Topluca bir zikir mecmuasıdır, yâni zikir külliyesidir namaz... Zikirden müteşekkil bir âlemdir namaz.

“*Allàhu ekber*”le başlıyor; “*Allàhu ekber*” zikirdir. “*Sübhàneke*” zikirdir, “*El-hamdü li’llâh*” zikirdir. Rükûda, secdede söylediklerimiz zikirdir. Tahiyyat zikirdir, salât ü selâm zikirdir, selâm zikirdir... Ne oluyor?.. Bir zikir dünyası oluyor namaz. Alem, yâni koca bir âlem, kâinat, bir zikir kâinatı oluyor.

Başka?.. Kur’an okumak da zikirdir. Çünkü Allah’ın kelâmıdır. Her satırı zikirdir. Tabii Kur’an-ı Kerim’i insan, namazın içinde de okuyor. En güzel şekli geceleyin namazda okumak... Zikrin en

güzel şekillerinden birisi nedir?.. Namaza durup, uzun uzun Kur'an okumaktır.

Sahabeden, yanında bulunup onu geceleyin görebilenlerden, akrabasından bazılarının bize bildirdiğine göre, Peygamber Efendimiz bazen namazda bir okumaya başlarmış; Bakara Sûresi'ni bitiriyor, Al-i İmran Sûresi'ni bitiriyor, ondan sonraki sûreyi bitiriyor... Ne kadar uzun okuduğunu anlayın!.. Bakara Sûresi 286 ayet, iki buçuk cüz, elli sayfa; ondan sonra Al-i İmran 200 ayet...

Onun için, zikrin en güzeli Kur'an okumaktır. Ama insan iki rekât, dört rekât teheccüd kıldıktan sonra, oturduğu yerden, seccadesinde eline tesbihi alıp da, "*Allah, Allah... Lâ ilâhe illa'llàh...*" vs. dedikçe de muazzam sevap kazanır ve çok büyük feyizlere, bereketlere nâil olur.

Feyiz ne demek?.. Duyguların taşması, güzel duyguların her tarafı kaplaması demek... *Bereket* ne demek?.. Bolluk demek, manevî duygulardaki, hayırlardaki çokluk demek... Çok hayırlara erer insan zikrettikçe, gönlünün pası gider. Kalbin, gönlün karanlığı, gözünü kapattığın zaman olan karanlık aydınlanır, perdeler açılır:

Gönül âyinesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılur sana bir kapı,
Ayân olur cemâlu'llàh![164]

---

[164] Şems-i Tebrizî'ye ait şiirin tamamı şöyle:

Bihamdillâh direm Allah
Alıp aklımı fikrullah
Dilimde zâtın esmâsı
Bana üns oldu zikrullah

Bu tevhidden murâd ancak
Cemâl-i zâta ermektir
Görünen kendi zâtıdır
Değil sanma ki gayrullah

Ben ol pervaneyim geldim
Cemalin şem'ine yandım

Vezninin, kafiyesinin gereği, uzatmaları biraz düz konuşmada olmayan şekilde uzatarak okuduğumuz bu şiir çok güzel anlatıyor. Zikredersen, gönlünden perdeler kalkar, pas temizlenir. Gönlün ne kadar kıymetli bir cevher olduğunu, o pas gittikten sonra, altındaki som cevheri gördüğün zaman anlarsın. O perdeler kalktığı zaman anlarsın. O da işte zikirle olur.

Gecenin bu saatinde kalkmayı —el-hamdü lillâh— Ramazan boyu yaptınız, Allah hepinizden razı olsun... İnşâallah Ramazan boyu kalktığınız zaman abdest almışsınızdır, namaz kılmışsınızdır, tatlı tatlı zikirler de yapmışsınızdır. Yapmadı idiyseniz, şimdi bu hadis-i şerifi okuduk, duydunuz; bundan sonra, bu akşamdan itibaren yaparsınız.

Önümüzde Kadir Gecesi olduğu kuvvetle ümit edilen, rivayetlerde öyle söylenen bir mübarek gece var. Belki bu gece, belki yarın, belki öbürü ama, büyük ihtimalle cumayı cumartesiye bağlayan gece olacak. Şu geceleyin kalkıp da Cenâb-ı Hakk'ın divanına durun!..

Divana durmak, el pençe divan durmak oluyor, el pençe divan durduktan sonra da, insan divân-ı ilâhî'ye de giriyor, yâni dergâh-ı izzete de dahil oluyor. "*Allàhu ekber*" der demez, insan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ulûhiyyetinin, dergâh-ı âlâsına dahil olmuş oluyor.

Karşısında âlemlerin Rabbi, o Rabbinin karşısına el pençe divan durmuş; büyük, kabul salonunda Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda oluyor. İki tarafta melekler, huriler oluyor. Eğer o

---

Yanuben küllü kül oldum
Beni mahvetti aşkullah

Gönül âyinesin sûfî
Eğer kılur isen sâfî
Açılır sana bir kapı
Ayân olur Cemâlullah

Şems-i Tebrîz bunu bilir
Ehad kalmaz fenâ bulur
Bu âlem küllü mahvolur
Hemen bâkî kalır Allah

aklını, gönlünü toplar, Allah'ın huzurunda olduğunu bilir, ona göre söylediği sözlerin anlamını düşünerek, gözyaşlarıyla, yüreği titreyerek, güzel namaz kılarsa muhterem kardeşlerim, evliya olur. Çok sevaplara erer.

Allah hepinize tadını duyarak, lezzetini tada tada, ala ala, kana kana böyle güzel zikirler yapmayı, namazlar kılmayı, Kur'an'lar okumayı nasib etsin... Ya da iki rekât, dört rekât bildiğiniz gibi namaz kılarsınız, seccadenize oturursunuz; ondan sonra şu kadar "*Lâ ilâhe illa'llàh*", bu kadar "*Allah*", bu kadar salât ü selâm, bu kadar şu zikri, bu zikri yaparsınız.

Tavsiye ederim ki, her gün 100 defa "*Estağfiru'llàh*" deyin!.. 100 defa "*Lâ ilâhe illa'llàh*" deyin!.. En az 1000 defa "*Allah, Allah, Allah...*" deyin!.. Peygamber-i Zîşânımız'a, iki cihan serveri, başımızın tâcı, gözümüzün nûru, gönlümüzün sultanı Efendimiz'e 100 defa salât ü selâm gönderin!.. 100 defa "*Kul huva'llàh...*" okuyun!..

Her namazın arkasından, yerinizden kalkmadan on tane "*Kul huva'llàh...*" okuyun, öyle kalkın! Öteki zikr ü tesbihlerle beraber, bunu da yapın!

Allah Ramazan'ın bütün mükâfatlarından, dağıtılan o güzel ilâhî mükâfatlardan hepinizi bol bol alanlardan eylesin... Onları kazananlardan eylesin...

Tabii, dualarınızı yaparken, ibadetlerinizi yaparken, ben boynu bükük kardeşinizi de duadan unutmamanızı hassaten rica ediyorum... Bu da benim kazancım. Allah hepinizden razı olsun!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

22. 12. 2000 - İSVEÇ

31. RAMAZAN'DAN SONRA YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Çok sevinçli, kat kat bereketli, katmerli mübarek bir günde size hitap ediyorum. Hem bayramınız mübarek olsun, hem cumanız mübarek olsun!.. Cenâb-ı Hak sizleri dünya ve ahiretin her türlü hayırlarına, lütuflarına erdirsin... Sevdiği kullar eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Bayram Sevinci

Güzel, mübarek, sevaplı, feyizli, tariflere sığmaz hoşlukta bir mânevî mevsim olan Ramazan geride kaldı. Bir bakıma hüzünlüyüz ama, Allah herhalde hüzünlü olmamızı da istemediğinden, Ramazan'ın sonunda bayram eylemiş. El-hamdü lillâh bayram ediyoruz.

Kullarının halini, tabii Rabbimiz Tebâreke ve Teàlâ Hazretleri biliyor. Demek ki, orucun böyle her an devam etmesini emretmemiş. Böyle Ramazan'da bir ay oruç tutuluyor, ondan sonra başka günler tutulmuyor. Yâni, bütün senenin Ramazan olmasını uygun görmemiş. Bir aylık bir oruç, iyi... Tabii arada oruç tutulmadığı zamanlar olacak ki, orucun zorluğu olsun ve sevabı olsun; alışkanlık olmasın...

Hatta çok sıcak, çok zorlu günlerde oruç tutmak hakkında, çok sevaplı diye hadis-i şerifleri var Peygamber Efendimiz'in. Onun için, sahabeden bazı mübarekler, yılın en sıcak günlerini arayıp o günlerde oruç tutup, o sevabı kazanmaya gayret ederlermiş.

Tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri müsaade buyursaydı, Peygamber Efendimiz işaret etseydi, bütün sene oruç tutardı Allah'ın aşık-ı sadık kulları, her türlü fedâkârlığa hazır kulları ama; bazen olup, bazen olmadığı zaman orucun tesiri daha fazla oluyor. Ve olmadığı zamanların da faydası var, olduğu zamanların da faydası var.

Peygamber Efendimiz, Allah'ın en takvâlı, Allah'tan en çok korkan, Allah'a en güzel ibadet eden kulu olduğu halde, hem oruçlu olduğu zamanlar olurmuş Ramazan'ın dışındaki hayatında, hem oruçsuz geçirdiği günler olurmuş. Oruç tuttuğu zaman, sabır sevabını alıyor; oruç tutmadığı, nimetleri yediği zaman, şükür sevabını alıyor.

Gecenin bir bölüğünde uyurmuş. İstirahat ediyor, vücudun hakkı var, bedenin gelişmesi için dinlenmesi lâzım, verimli çalışması için dinlenmesi lâzım! Ama kalkıp da geceleyin, o mübarek bereketli saatlerde, uzun uzun ibadet edermiş.

Sonra, hani dünyayı terk edip de dünyaya hiç aldırmamak, bakmamak yolunu göstermemiş; dünyaya da ahirete de değer verip, dünya için de ahiret için de çalışmayı meşru saymış. Hatta hadis-i şeriflerde geçiyor ki:[165]

---

[165] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.7, no:2143; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1344; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibn-

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ والصِّدِّيقِينَ والشُّهَدَاءِ

(ت. ك. عن أبي سعيد)

(*Et-tâcirü's-sadûku'l-emînü mea'n-nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve'ş-şühedâi*) "Doğru sözlü, emin, güvenilir, güvenilecek ahlâka sahip bir tüccar, mahşer günü peygamberlerle, sıddîklarla ve şehidlerle beraber haşrolacaktır."

Allah doğru sözlü, emin, güvenilir tüccarı seviyor. Ticaret mübarek bir meslek... Çünkü mal getiriliyor bir yerlerden, halkın istifadesine sunuluyor. Getiren de kâr ediyor ama, halk da o ticaret dolayısıyla kendi beldesinde olmayan metaa, gıdalara kavuşuyor.

Şimdi düşünün ki, Akdeniz'in güzel yörelerinin hoş meyvaları, en soğuk günlerde karlı buzlu günlerde soğuk diyarlara geliyor. Sıcak yerlerde, seralarda yetişen taptaze meyvalar, sebzeler, domatesler, salatalar... soğuk yerlerde yeniliyor. Hep böyle çeşitlilik, Cenâb-ı Hakk'ın ikramı... Her şey yerli yerinde, hepsi güzel!

Demek ki, çalışmak da iyi, ibadet etmek de iyi... Uyumak da lâzım, kalkıp uykuyu bölüp, fedâkârlık yapıp, ibadet etmek de lâzım!.. Oruç tutmak da lâzım, bazı günlerde iftar edip şükretmek de lâzım!.. İşte böylece dengeli, mâkul, insan tabiatına, fıtratına uygun, yaşamın bütün ihtiyaçlarını karşılamaya bütün yönleriyle hazır, güzel bir dinimiz var. *El-hamdü li'llâh, alâ ni'meti'l-islâm...*

İşte böyle bir güzel dinin bozulmamış, tertemiz ahkâmı içinde Üç Aylara başladık. Gittikçe miktarı artan derûnî hazlar ile, zevkler ile, lezzetler ile ibadetler ettik, Ramazan'a ulaştık.

---

i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VI, s.16, no:1387; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hibbân, Mecrûhîn, c.II, s.230; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.413, no:6968; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.394, no:11046.

Ramazan'da da daha coşkulu ibadetlerle, daha àşıkàne, daha sàdıkane, daha muhlisâne ibadetler ettik.

Hele hele Ramazan'ın sonunda bazı kardeşlerimiz i'tikâflara girdiler. Artık evden de ayrılıp tamamen camide, tamamen kendisini ibadete vererek, ibadetin doruğuna ulaşmış oldular. Everest'in zirvesine çıktılar, bayrağı diktiler, el-hamdü lillâh... Fütûhat bayrağını, zafer bayrağını...

El-hamdü lillâh, bayramı Allah ihsan eyledi.

"—Ey kullarım! Bu kadar benim için yemenizi, içmenizi, arzularınızı engellediniz. Size bayramı ihsan eyledim!" diye. Cenâb-ı Hakk'ın emriyle bayram ediyoruz.

O bakımdan da çok sevinçliyiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri nice Ramazanlara, nice Kadirlere, nice feyizli gecelere, günlere, nice bayramlara hem dünyada erdirsin, hem de rızasına vâsıl eyleyip ahirette asıl büyük bayrama ulaşmayı nasib eylesin...

Tabii, Ramazan'ı çok çeşitli yönlerle size anlatmağa çalıştık, nakletmeğe çalıştık Peygamber SAS Efendimiz'in talimatını, hadis-i şeriflerini çeşitli konuşmalarımızda... Ramazan'ı çeşitli yönlerden veciz tariflerle, kısa özlü tariflerle iyi anlatalım diye, anlatmak istediğimiz zaman çeşitli yönlerden tarif ettik.

Meselâ:

"—Ramazan dervişlik ayıdır." dedik.

"—Ramazan bir bakıma Kur'an ayıdır." dedik; çünkü Kur'an'la çok meşgul olunuyor.

Ramazan sabır ayıdır hiç şüphe yok; sabrın her çeşitleri uygulanıyor. Ramazan bir bakıma da bir mâneviyat üniversitesidir, mâneviyat mektebidir. Çok yüksek bir mânevî eğitim görüyor insanlar, bu Ramazan içinde... Çok güzel alışkanlıkları, bir ay boyunca uyguluyorlar. Ondan sonraki on bir ayda, bu alışkanlıklarını inşâallah koruyacaklar. O alışkanlıklarıyla daha faziletli, daha erdemli, daha sevaplı, daha mübarek insanlar olarak yaşayacaklar.

b. Şevvalde Altı Gün Oruç

Şimdi Peygamber Efendimiz SAS, bir hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:[166]

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ، ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ

(م. ت. ن. ه. حم. حب. عن أبي أيوب ؛ بر. هب. عن ثوبان)

RE. 425/11 (*Men sâme ramedàne ve etbeahû sitten min şevvâl, kâne kesavmi'd-dehr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif, mübarek kabri İstanbul'umuzu şereflendiren Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri tarafından rivayet edilmiş. Bazı kaynaklarda Sevban RA'dan da rivayet edilmiş. Mühim kaynaklarımızda var. Ahmed İbn-i Hanbel'in *Müsned*'inde, Tahavî'de, Ebû Dâvud'da, Neseî'de, Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de var, Müslim'de var. Sahih bir hadis-i şerif, râvîleri kuvvetli.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men sâme ramedàn*) "Kim Ramazan'ı oruçla geçirirse, Ramazan'daki oruç vazifesini yaparsa; (*ve etbaahû sitten min şevval*) Şevval'de de altıyı buna eklerse..." Şevval nedir?..

[166] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.822, no:1164; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.132, no:759; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.547, no:1716; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.417, no:23580; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.297, no:2114; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.134, no:3902; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.49, no:4640; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.397, no:664; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.315, no:7918; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.347, no:3730; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8214; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.163, no:2863; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.188, no:380; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.284; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.104, no:228; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1142; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.308, no:14341; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.50, no:4642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8215; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.I, s.420, no:334; İsfahânî, *Emâlî*, c.I, s.34, no:3; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.398, no:3635; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.349, no:3735; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.278, no:485; Sevbân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.465, no:23680; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.460, no:22614.

Ramazan'dan sonraki aydır. Bayramın ilk günü, Şevval'in biri olmuş oluyor. Ramazan biter bitmez başlayan ay Şevval ayıdır.

"Şevval ayında altı günü eklerse bu Ramazan ayına; (*kâne kesavmi'd-dehr*) tüm seneyi, bütün hayatını oruçlu geçirmiş gibi olur." *Dehr,* zaman demek. *Savmü'd-dehr* de, bütün zamanını oruçlu geçirmek demek ama, senenin bütün günlerinde oruç tutmak mânâsına kullanılıyor.

Tabii, bu *savmü'd-dehr,* Peygamber SAS Efendimiz tarafından tavsiye olunmamış. O zaman insan orucu günlük adeti haline getirmiş olur. Öyle olmayacak; bir gün tutacak, bazı günler tutmayacak ki, açlığı da tokluğu da vücud tatsın ve aç kaldığı zaman zorlansın da, oradan bir eğitim olsun, sevap olsun, meşakkatten dolayı mükâfat olsun diye, usül böyle.

Hiç bir gün bırakmıyor, her gün oruç tutuyor... Bu makbul değil! Ama insan bu bütün seneyi niçin oruç tutar?.. Sevap kazanmak için:

"—Orucun sevabı çok... Ben de bütün sene her gün oruç tutarım, böylece her gün sevaplı geçirmiş olurum."

Böyle yapmak doğru değil ama, o arzu edilen sevaba ulaşmanın bir yolu var. İşte bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyurmuş:

"—Ramazan'dan sonraki ayda, Şevval ayında altı gün kim oruç tutarsa, bütün seneyi oruçla geçirmiş gibi olur."

Bu hadis-i şerifinde Peygamber Efendimiz böyle söylediğine göre, tamamdır. İnşâallah biz de bayramdan sonraki günlerde altı gün oruç tutarak, böylece Ramazan'dan sonra altı gün daha tutup bütün seneyi oruçla geçirmiş olmanın zevkini, sevabını, mükâfâtını yakalayalım! Allah ihsan eylesin...

Şimdi tabii, bir de bunun çeşitli bilgilerimizle te'yid ve takviyesi babında, şu açıklamayı yapabiliriz: Biliyorsunuz:[167]

---

[167] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.670, *Savm* 36/2, no:1795; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.148, no:343; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.525, no:1638; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.290, no:950; Dârimî, *Sünen*, c.V, s.148, no:21353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.130, no:1762; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.325, no:665;

اَلْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا (خ. د. ه. حم. عن أبي هريرة؛ خ. م. ن. حب. عن ابن عمرو)

(*El-hasenetü bi-aşri emsâlihâ*) "Yapılan iyi bir hareketin, ibadetin mükâfâtı, en aşağı bire ondur."

O zaman, Ramazan'ın otuz gün orucu, bire on hesabıyla olursa 300 eder. Altı gün oruç da, bire on hesabıyla 60 eder; ikisi 360 olur. Zaten kamerî sene 354 gün, yâni 360 bile değil. Hicri sene, aya göre olan sene, yâni Ramazan'dan Ramazan'a, hacdan hacca, dinî hayatta kullandığımız sene 354 gündür, biraz da saatlerle küsuratı var. Bu güneş takviminden farklı... Arada 11 gün kadar fark var.

Bizim kullandığımız güneş yılı 365 gün. Her sene de aynı olmuyor da, dört senede bir, şubat 29 oluyor. Biliyorsunuz, bu işlerin böyle bazı incelikleri var, veya tam kurala uymaz gibi görünen yönleri var.

Demek ki, 300 + 60 = 360; bütün seneyi oruç tutmuş gibi oluyor. Ama buradan şu anlaşılmasın:

"—Allah oruca bire on verecek..."

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.697, *Savm* 36/55, no:1875; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.812, *Savm* 13/39, no:1159; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.210, no:2391; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.64, no:352; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.156, no:3859; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.128, no:2700; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.172, no:3032; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.380, no:773; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.24, *İman* 2/30, no:41; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.297, no:957; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2910; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.195, no:1690; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.297, no:5153; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.405, no:2763; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.31, no:227; Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.148, no:21353; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.269, no:7605; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.265; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Hayır! Bire on değil, bire yetmiş değil, bire yedi yüz değil, ondan da fazla vereceğini, bi-gayri hisab vereceğini hadis-i şeriflerden biliyoruz. Çünkü oruç sabır ibadetidir. Güzel yapıldığı zaman, sabrın mükâfâtı:

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sabirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Sabredenlerin mükâfâtı hesaba sığmayacak kadar yâni rakamlarla söylenemeyecek kadar, daha yüksek, daha fazla olur." (Zümer, 39/10)

Demek ki mükâfat bakımından, belki çok çok daha büyük mükâfâtlar alacak Ramazan'ı ve Şevval'in altı gün orucunu tutanlar; ama sanki bütün sene de oruçla geçirilmiş gibi olacak.

Onun için, bu sohbetimde bu hadis-i şerifi aradım, kaynaklardan buldum, size okudum. Hatırlatıyorum ki: Bayramdan sonraki günlerde altı gün orucunu isterseniz peş peşe tutun, isterseniz ikişer, üçer Şevval ayı içinde tamamlayın! Bu oruçları böylece tutarak, bütün seneyi oruç tutmuş olma noktasına ulaşın!..

Şimdi tabii Ramazan bir mektep, o mektepte okuduk. Mektepte okuduktan sonra, insan öğrendiklerini tatbik etmeli... İslâm'da en önemli olan iş, iyi bilgilerini uygulamaktır, ilmiyle amil olmaktır, öğrendiklerini tatbik etmektir. Tatbik etmezse, biliyor ama yapmıyor denilir. Hem dinî bakımdan kusurlu duruma düşer; hem de dünyevî bakımdan, böyle insanlar pek makbul değildir. Yâni sözü var, hareketi yok... Palavracı derler, atıyor derler, sözünü tutmuyor derler. O bakımdan, insanın öğrendiğini de uygulaması lâzım!

Ramazan'da oruç tutmayı öğrendik, Şevval'de de altı gün devam ediyoruz. Ondan sonra da, haftanın pazartesi perşembe oruçları var, sünnet olan... Her Arabî ayın başında, ortasında, sonunda oruç tutmak var... Ortasındaki 13-14-15'i *eyyâm-ı biyz* oruçları var, mehtaplı gecelerin gündüzlerindeki oruçlar... Tabii bunların da devam etmesi, Ramazan'da öğrendiğimiz oruç

ibadetini senenin uygun günlerinde, Allah'ın rızasına, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine uygun olarak uygulanması olacaktır.

O halde mektebi mezun olanlar, bitirenler, başarıyla bitirenler, ona devam ederler. Biz de, Ramazan mektebi mezunları olarak bütün müslüman kardeşlerimize, bu Şevval orucunu da tavsiye ediyoruz.

c. Bir Gün Orucun Sevabı

Ayrıca her hafta, Şevval geçtikten sonra da, pazartesi perşembe oruçlarını tavsiye ederiz, Efendimiz'in tavsiyesidir. Farz değildir ama, farz olmayan oruçların da çok sevabı var. O hususta da Enes RA'dan İbnü'n-Neccar ve İbn-i Asâkir'in rivayet ettiği bir hadis-i şerifi okuyuvereyim. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[168]

مَنْ صَامَ يَوْماً تَطَوُّعًا ، فَلَو أُعْطِيَ مِلْءَ الْأَرْضِ ذَهَبًا مَا وَفَّى أَجْرَهُ دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ (كر. وابن النجار عن أنس)

RE. 426/3 (*Men sàme yevmen tatavvuan felev u'tiye mil'e'l-ardı zeheben, mâ vefâ ecrehû dûne yevmi'l-hisâb.*)

"—Kim tatavvu' olarak, yâni ibadet ve taat duygusuyla Allah'tan sevap umduğu için, sevap kazanayım diye, farz olmadığı halde, kendiliğinden, Allah'ın sevdiği kul olayım diye bir gün oruç tutarsa; eğer o kimseye, yeryüzü bir boş kap olsa da, onun dolusunca altın verilse, bu yine, hesap gününde o tuttuğu bir günlük nafile orucun ecrini karşılayamaz."

Demek ki, dünyalar dolusu altınlardan daha büyük sevap oluyor. O bakımdan, bu oruçları tutmanızı tavsiye ederim!

---

[168] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.75; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.40; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.917, no:24156; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.468, no:22639.

Bir de kulağınızda kalsın, zihninizde kalsın, defterinize, bir takviminizin kenarına yazın: Hacca gitmeyen kardeşlerimiz Kurban Bayramı'nın arafesinde oruç tutarsa, o da çok sevap. "Hem geçmiş senenin günahları affolunacak, hem de gelecek senenin günahları affolunacak!" diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Bu da çok önemli bir şey! Demek ki, bir sene daha yaşatacak Allah... Hem de günahları affedecek. Yâni, belki de günah yaptırmayacak, iyi bir kul olarak yaşatacak. Hem ömür veriliyor, hem de sàlih bir insan olarak ömür geçirmesi nasib oluyor demektir.

Demek ki, Ramazan mekteb-i âlîsinde, yâni yüksek mektebinde Ramazan'ın mânevî mektebinde öğrendiğimiz orucu, Ramazan'dan sonra da, bu Şevval'in altı gün orucuyla beraber başlayarak tutacağız.

Sonra, zâten ayet-i kerimeden, Ramazan'ın ana amacının, hedefinin ne olduğunu biliyoruz. Hatırlayacaksınız:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler, (*kütibe aleykümü's-sıyâm*) oruç sizin boynunuza farz olarak, bir ibadet olarak farz kılındı, ödevleriniz arasına yazıldı, farz vazifeler arasına yazıldı; (*kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm*) sizden önceki peygamberlerin ümmetlerine de yazılmış olduğu gibi, Allah'ın emretmiş olduğu gibi, size de yazıldı, size de farz kılındı; (*leallekürn tettekùn*) tâ ki, takvâ ehli olasınız." (Bakara, 2/183)

Demek ki, hedef takvâyı öğrenmek, takvâ ehli olmak, müttakî bir kul haline gelmek... Demek ki, orucu çok şifalı, çok kıymetli bir ilaç olarak düşünürsek, benzetmeyi öyle yaparsak; amansız olan, çok zor tedavi edilecek olan bir hastalığa iyi geliyor. Hangi hastalığa iyi geliyor?.. Takvâsızlığa, Allah'tan korkmadan bildiğini işlemek gibi böyle gafil, câhil, küstah, bî-haber yaşama durumuna; veyahut haramlardan, günahlardan kaçınmadan,

kendisini mahvedecek bir dolu dizgin, tehlikeli gidiş ile gitme durumuna, ilaç oluyor.

Demek ki, Ramazan takvâyı kazandırıyor insana...

فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى (البقرة:١٩٧)

(*Feinne hayre'z-zâdi't-takvâ*) [Biliniz ki, azığın en hayırlısı takvâdır.] (Bakara, 2/197) 'Takvâ, ahiret yolcusunun en önemli azığıdır, en çok lâzım olan malıdır. Yanında en çok bulunması gereken haslettir takvâ ehli olmak.

d. Rasûlüllah'ın Dostları

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[169]

أَوْلِيَائِي مِنْكُمُ الْمُتَّقُونَ . فَإِنْ كُنْتُمْ أُولٰئِكَ فَذٰلِكَ ، وَ إِلاَّ فَأَبْصِرُوا ، وَثُمَّ أَبْصِرُو ، لاَ يَأْتِينَ النَّاسُ بِالْأَعْمَالِ ، وَتَأْتُونَ بِالْأَثْقَالِ ، فَيُعْرَضُ عَنْكُمْ

(ك. عن إسمعيل بن عبيد بن رفاعة الزرقي عن أبيه عن جده)

RE 162/1 (*Evliyâî minküm el-müttekùn*) "Ey mü'minler, sizin içinizden benim dostlarım, takvâ ehli kimselerdir." Peygamber Efendimiz'in dostları, onun sevdiği kimseler kimlermiş?.. (*El-müttekùn*) "Takvâ ehli olan kimseler."

Demek ki, biz Ramazan mekteb-i âlîsinde, Ramazan'ın yüce ihtisas mektebinde, lisans üstü, doktora, veyahut böyle üstaz olma mektebi diyelim artık, kıymeti çok yüksek çünkü; o mektepte öğreneceğimiz en önemli şey takvâ olacak. Günahlardan korunmak, sakınmak, Allah'tan korkmak, cehenneme düşmemek için dikkatli olmak; Allah'ın rızasını kaybetmemek için dikkatli

---

[169] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.82, no:6952; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.40, no:75; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.45, no:4545; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.53, no:3725; İsmâil ibn-i Ubeyd ibn-i Rifâa ez-Zerkî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.95, no:5660; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.321, no:9709.

olmak; titiz müslüman olmak, kulluğunu pür dikkat güzel yapmak... İşte o hâli alacaktık Ramazan'da...

Oruçla da, iradeyi kuvvetlendirme eğitimi aldık, irademizi kuvvetlendirdik. Otuz gün, su karşımızda olduğu halde, su içmedik sıcak günlerde... Karnımız acıktığı, midemiz burkulduğu halde yemek yemedik. Diğer arzularımızı tutabildik. Hah, tutulabiliyormuş, sigara içilmiyormuş, alışkanlıklar kenarda durabiliyormuş. İnsanın en tabii içgüdüleri bile, icabında sabırla yenilebiliyormuş. Onları öğrendik.

İşte Ramazan'dan sonra da, artık o öğrenilen takvânın uygulanması lâzım! Yâni, kulların günahlardan kaçması lâzım, günahlara yanaşmaması lâzım!.. Ramazan'dan önceki kötü alışkanlıklarına düşmemesi lâzım! Ve iyi kul olarak devam etmesi lâzım!..

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Fein küntüm ülâike fezâlike*) "Eğer siz takvâ ehli insanlar olabilmişseniz, ne âlâ, çok iyi; o zaman, benim dostlarım olursunuz." O zaman Rasûlüllah'ın dostları sınıfına yükselirsiniz, o yüksek sınıfa girersiniz. (*Ve illâ feebsirû, sümme ebsirû)* "Eğer müttakî kullar olamadıysanız; haramlardan, günahlardan sakınan, Allahtan korkan, Allah'ın sevgisini kazanmaya, gazabına uğramamağa gayret eden, attığı adımları dikkatli atan, gözüne sahip olan, diline sahip olan, eline sahip olan bir müslüman olamadıysanız; bekleyin o zaman, bakın bakalım başınıza geleceklere!.." diye buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Bir de tavsiye buyuruyor:

(*Lâ ye'tîne'n-nâsü bi'l-a'mâl, ve te'tûne bi'l-eskàl*) "İnsanlar güzel güzel ibadetler yapmış, sevapları kazanmış olarak Allah'ın huzuruna, ahirete gelirken; siz de böyle dağlar gibi günah yüklerini yüklenmiş olarak gelmeyin! Böyle bir duruma düşmeyin! (*Feyu'radu anküm*) O zaman, Cenâb-ı Hak size nazar eylemez, kimse sizin yüzünüze bakmaz; yüzünüze bakılmaz."

Rasûlüllah bakmaz; şefaatçi olabilecek alim, fazıl, mübarek, kâmil kimseler bakmaz. Allah sevmedi mi, Allah'ın sevmediği kimseye hiç başkasının bakacağı olmaz. Allah'ın sevdiğine, müsaade ettiğine bakarlar. Onun için, takvâyı da mutlaka ve mutlaka öğrenmeli, müttakî kul olmayı da sağlamalıyız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri o takvâ hasletine sımsıkı sarılmayı, müttakî kullar olmayı hepimize nasib eylesin...

e. İnsanların En Cömerdi

Diğer bir hadis-i şerifte de, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[170]

أَلاَ أُخْبِرُكُمْ عَنِ الْأَجْوَدِ : الأَجْوَدُ اللّٰهُ ، الأَجْوَدُ اللّٰهُ ، الأَجْوَدُ اللّٰهُ ! وَ أَنَا أَجْوَدُ وَلَدِ آدَمَ ، وأَجْوَدُهُمْ مِنْ بَعْدِي : رَجُلٌ عَلِمَ عِلْماً فَنَشَرَ عِلْمَهُ ، يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحْدَهُ ؛ وَرَجُلٌ جَادَ بِنَفْسِهِ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ، حَتَّى يُقْتَلَ (ع. هب. عن أنس)

RE. 163/5 (*Elâ uhbiruküm ani'l-ecved: El-ecvedü allàh, el-ecvedü allàh, el-ecvedü allàh, ve ene ecvedü veledi âdem, ve ecvedühüm min ba'dî: Racülün alime ilmen feneşera ilmehû yüb'asü yevme'l-kıyâmeti ümmeten vahdehû, ve racülün câde bi-nefsihî fî sebîli'llâh, hattâ yuktel.*)

Enes RA'dan Ebû Ya'lâ ve Beyhakî rivayet etmiş bu hadis-i şerifi. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Elâ uhbiruküm ani'l-ecved*) "Dikkat edin, pür dikkat beni dinleyin, bütün dikkatinizi toplayın, iyice dinleyin ki, ben size en cömerdi haber vereceğim!" buyurduktan sonra, uyardıktan sonra, dinleyicilerin dikkatlerini toplamalarını ikaz olarak söyledikten sonra buyuruyor ki: (*El-ecvedü allah*) "En cömert Allah'tır! (*El-*

---

[170] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.176, no:2790; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.357, no:189; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.301, no:1007; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.281, no:1767; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.130, no:453; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.406, no:760; *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.267, no:28771; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.446, no:4464.

ecvedü allah) En cömert Allah'tır! (*El-ecvedü allah*) En cömert Allah'tır!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri ekber'dir, en büyüktür; a'zam'dır, en uludur; ekrem'dir, en kerem sahibidir; ecved'dir, en cûd u sehâ sâhibidir. Her şeyi en büyüktür, hem de hiç bir şeyle mukayese edilmeyecek gibi... Lütfundan, cûd u kereminden herkese rızıklar ihsan ediyor. Nice nice nimetlerle, insanları perverde ediyor.

(*Ve ene ecvedü veledi âdem*) "Ben de Cenâb-ı Hakk'ın peygamberi, habîbi olarak, benî Âdem'in, yâni insan cinsinin, Ademoğullarının en cömerdiyim."

Peygamber SAS Efendimiz hayatında bunun sayısız misallerini göstermiştir, kitaplara girmiştir. Gözleri açık bırakacak, ağızları hayretten açık bırakacak bollukta, çoklukta verirdi. Yanına dağlar kadar mal, mülk, para gelse, onu hemen akşama bırakmadan dağıtırdı. Akşam gelirse, sabaha çıkmadan dağıtırdı. Verdiğini öyle bir doyururdu ki, bir kişiye bir sürü verirdi. O kadar bol bol verirdi Peygamber Efendimiz.

Veled, *vüld* diye de okunabilir. O zaman çocuklar mânâsına gelir, daha iyi. (*Ve ene ecvedü vüldi âdem*) "Ben Adem AS'ın çocuklarının en cömerdiyim." olur. Evet, Peygamber Efendimiz maddeten, mânen, ilmen, irfânen her yönden insanların en cömerdiydi.

(*Ve ecvedühüm min ba'dî*) "Müslümanların benden sonra en cömerdi..." Kimdir? (*Racülün alime ilmen feneşere ilmehû*) "Bir adam ki ilmi bildi, ve o bildiği ilmi neşretti, yaydı, öğretti." Demek ki, ilmi bilip de insanlara ilmi öğreten bir müslüman alim kişi, alim ve muallim kişi; biliyor, bildiğini de öğretiyor. O da insanların en cömertidir.

Çünkü para verse; o aldığı parayla insan gider çarşıdan, pazardan bir şeyler alır ama; alimin verdiği ilimle kazandığı manevî faydalar, hatta maddî ve dünyevî faydaların yanında, o alacağı yiyecek, giyecek, eşya, metâ çok cüz'î kalır. Çünkü insan bazen bir alimden bir söz duyar, hayatı değişir, görüşü değişir, yönü değişir. Bir sözden, bir alimin bir mübarek sözünden, bir mübareğin irşadından cennete doğru yönünü değiştirir, cennetlik

olur. Demek ki, en cömert onlardır. Mânevî bakımdan hazineler veriyorlar insanlara...

(*Yüb'asü yevme'l-kıyâmeti ümmeten vahdehû*) "Kıyamet gününde tek başına bir ümmet olarak haşrolur bir alim." Ümmet, kalabalık demek... Böyle bir sevk edicinin etrafında toplanmış, ona bağlı insanlar topluluğu demek... Tek başına bir ümmet şerefini kazanır. Yâni, topluluğa, yığınla insana bedel olmuş oluyor. Bu Rasûlüllah'tan sonra en cömert insandır.

O halde muhterem kardeşlerim! Lütfen Ramazan mekteb-i âlîsinde öğrendiğiniz güzel bilgileri etrafınıza yayın; bu lütfu, bu cömertliği gösterin!.. Ramazan'da neler öğrendiyseniz, çoluk çocuğunuza öğretin, komşunuza öğretin, arkadaşlarınıza öğretin, etrafa öğretin; İslâm yayılsın!..

Ben, dünyayı gezen bir kardeşiniz olarak görüyorum: Başka dinlerin mensupları, yanlış inançlarına rağmen çok ustaca çalışıyorlar, çok milletleri kendi tarafına çekiyorlar, ilerleme kaydediyorlar. Hak dinin mensubu olan müslümanlar, kendi ülkelerinde kan kaybediyor; kendi çocuklarını iyi yetiştiremiyor, sahip çıkamıyor; hatta kendilerine sahip olamıyorlar.

Onun için, ilmi öğrenmek ve neşretmek, öğretmek, yaymak, benimsetmek bu devirde çok büyük önem kazanmış bulunuyor. Lütfen, Ramazan'da öğrendiklerini öğretmeye başlayarak, siz de İslâm'ın tanıtılması, öğretilmesi gayreti içindeki hissenizi alın, yerinizi alın, çalışmaları yapın!..

(*Ve racülün câde bi-nefsihî fî sebîli'llâh, hattâ yuktele*) "Bir de en cömert insan kimdir?" Ama, alimden sonra söylüyor Peygamber Efendimiz: "En cömert diğer bir insan da, hayatını feda ediyor, hayatını bahşediyor, Allah yoluna harcıyor. Allah yolunda savaşıyor, sonunda şehid oluncaya kadar... Nihayet şehid oluyor, hayatını veriyor." E bu da tabii büyük fedâkârlık... İnsanın hayattan kıymetli nesi var? Hayatını veriyor, daha nesini versin?..

Elbette bu da çok cömert ama, dikkat ederseniz hayatı vermekte savaşmakta, ya kendisi feda oluyor, ya da karşı taraftaki insanlar hayatlarından oluyorlar. Yâni savaş istenilen bir şey değil. Olduğu zaman iki taraftan da zayiat veriliyor.

Ama alimin yaptığında, alimin çalışmasında ölen yok; kaybedilenlerin kazanılması var. Kaybedilecek olanların, belki öldürülecek olanların kazanılması var. Belki başının kesilmesi gerekenlerin kazanılması var. Onun için, ilim çok önemli...

f. İlim İslâm'ın Hayatıdır

Peygamber Efendimiz'in bir hadis-i şerifini burada mutlaka, yeri gelmişken bir daha hatırlayalım:[171]

اَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلاَمِ (أبو الشيخ عن ابن عباس)

(*El-ilmü hayâtü'l-islâm*) "İlim İslâm'ın canıdır, hayatıdır. İlim varsa İslâm vardır." demek ama, demek ki ilim aynı zamanda insanlığın da hayatıdır, insaniyetin de hayatıdır. Yâni, İslâm'ın da hayatıdır, insanoğlunun da hayatıdır ilim. Çünkü ilim öğrendiği

---

[171] *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.324, no:28944; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.361, no:14492; RE. 223/20.

zaman, bir insan kurtuluyor; maddeten de, mânen de, dünyada da, ahirette de kurtuluyor. Demek ki hayatı kurtuluyor. Öteki türlü hayatı sönecekti. Hem bu dünyada sönecekti, hem de kâfir olarak öldüğü zaman ahirette sönecekti.

Onun için ilmi, alimin derecesini öne almış Peygamber Efendimiz. Hakîkaten de, dinimizin emri, bildirmesi böyledir. Alimin derecesi daha üstündür. Alim cennetin kapısında durur, "İstediğine şefaat et!" denilir kendisine, şefaat eder. Şehidden dahi daha üstündür. Alimin mürekkebi şehidin kanıyla tartılır ve daha üstün gelir.

O bakımdan, çoluk çocuğunuzdan en akıllı olanını İslâmî ilimlere sevk edin! Kur'an'ı öğretin! Sünnet-i seniyyeyi, dinin ahkâmını öğretin!.. O da Allah rızası için, maddî fayda beklemeden, vicdanının sesinden başka bir baskıya kulak asmadan Kur'an'ı öğretsin insanlara!.. O çocuğunuz öğretsin, size de sevaplar gelsin.

Tabii, zamanı gelince de, bazen ilim de artık yetmez; ülkenin korunması için, müslümanların korunması için savaşmak gerekebilir. Düşman saldırır. O zaman da kurtuluş ihtimali yok, nihayet şehid oluncaya kadar çarpışıyor. Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri de ona en büyük sevapları veriyor. O cömertlik de çok güzel.

Demek ki, Ramazan mekteb-i âlîsinde öğrendiklerimizi Ramazandan sonra tatbik edeceğiz. Başka söylememiz gereken neler var?.. Sabır denilen şeyi öğrendik Ramazan'da. Sabrı Allah çok seviyor ve Peygamber Efendimiz çok tavsiye ediyor.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn.*) "Allah hiç şüphe yok ki, sabredenlerin yanındadır. Onları seviyor, onlarla beraberdir." (Bakara, 2/153)

Kendimizi, arzularımızı dizginlemeyi öğrendik, tutmayı öğrendik; irademizi kuvvetlendirdik. Bu sabırdan çok sevaplar kazanır insan. Sabredin, sabredin, sevapları kazanın!..

Sonra Ramazan'da Kur'an-ı Kerim'i aşk ile, şevk ile camilerde okuduk, mukabelelerde dinledik. Kendimiz evimizde hatimler sürdük. Ramazandan sonra da o sevgili kitabımıza, Kur'an-ı Kerim'imize bağlılığımızı gevşetmeyelim! Sevgimiz gevşemesin! Var gücümüzle Kur'an-ı Kerim'i ezberlemeye, öğrenmeye, çoluk çocuğumuza öğretmeğe gayret edelim!

Şimdi benim elimde imkân olsa, ben şu sırada tek söz sahibi insan olsam, müslümanların hepsine ilkönce Kur'an-ı Kerim'i öğretirim. Kur'an-ı Kerim'i ezberletirim, Kur'an-ı Kerim'i öğretirim. Kur'an-ı Kerim'i öğrettikten sonra da, öteki ilimleri öğretirken, öteki ilimlerin eğrisini, doğrusunu o Kur'an bilgisiyle öğrenebilir. En sağlam yerden ana fikirleri almış olduğu için, ana kaynağı bulmuş olduğu için, o zaman çok başarılı olur.

İnsanların böyle bir taraftan kendisini müslüman sanıp da, bir taraftan İslâm'a çok aykırı işler yapması, tersten başlamalarından oluyor. Kur'an-ı Kerim'den başlarsa;

"—Bak bu Kur'an-ı Kerim Allah'ın kelâmıdır. Muhammed-i Mustafâ'sına, Habîb-i Edîbine bunu vahiy ile indirmiş. Kur'an-ı

Kerim bunları emrediyor, bunu iyi ezberle evlâdım!" derse, ona göre yetiştirirse; çocuğuna:

"—Hayatında senin amacın Kur'an-ı Kerim'i öğrenip, öğrendiğin Kur'an'a göre hayatını sürmektir, geçirmektir." diye öğretirse; ona göre yürürken, karşılaştığı her olayda Kur'an terazisinde olayı tartar, ölçer, doğruyu eğriden ayırır. Kur'an-ı Kerim'in nuruyla, kılavuzluğuyla doğru yolu bırakmaz, yanlış yollara kaymaz.

Kur'an-ı Kerim'in kıraatini de, hatmini de, tefsirini de, öğrenilmesini de çok daha ciddî bir şekilde, Ramazan'dan sonra devam ettirmenizi tavsiye ederim.

Geceleyin yemek yemek için sahura kalktığınız gibi, bu sefer de mânevî ziyafet sofralarında, o mânevî ikramları almak için, gece vakti teheccüde kalkmanızı tavsiye ederim. Çünkü:[172]

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli*) "Geceleyin kılınan iki rekât bir namaz..." Farz değil bu da, yatsıdan sonra, vitirden sonra, sabah namazından önce, arada kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mined-dünyâ ve mâ fîhâ.*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeye sahip olmaktan da hayırlıdır." Bu sevabı da kaçırmayın!

g. En Güzel Dindarlık

Bir hadis-i şerif daha söyleyerek, sohbetimi bitirmek istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz'in en çok sevdiği şey, hadisi

---

172 (*Rek'atâni mine'l-fecri*) şeklinde başlayarak: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.501, no:725; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.275;, no:416; Neseî, *Sünen*, c.III, s.252, no:1759; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.265, no:26329; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.160, no:1107; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.450, no:1151; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.205, no:4766; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.470, no:4254; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.454, no:1452; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.I, s.300, no:1650; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.260; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.599, no:19324; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.381, no:1398.

şerifte geçiyor. Onun metnini de okuyarak Peygamber Efendimiz'in arzu-sunu, zevkini, isteğini, işaretini size bildirmiş olayım:

Peygamber SAS hakkında Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz naklediyor ki, Buhàrî'de ve İbn-i Mâce'de var:[173]

كَانَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيْهِ ، مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

(خ. ه. عن عائشة)

RE. 521/13 (*Kâne ehabbü'd-dîni ileyh*) "Peygamber Efendimiz'in nazarında, peygamberâne isabetli görüşüne göre, en sevimli dindarlık, en güzel dindarlık; (*mâ dâveme aleyhi sàhibühû*) yaptığı ibadete, o ibadeti yapan kimsenin devam ettiği dindarlıktır." Yâni, bir insan dindarlığına göre yaptığı güzel ibadeti devam ettiriyorsa, muvakkat bir zaman yapıp da bırakmıyorsa; işte Peygamber SAS Efendimiz o kimsenin dindarlığını seviyormuş. Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'in bu rivayetinden anlaşılan bu.

O halde Ramazan'daki güzel halinizi, Ramazan'dan sonra da aynen, daha güzel bir şekilde devam ettirin. Ramazan'daki o meleklik, o safiyet aynen devam etsin, artsın, eksilmesin, daha ziyade olsun...

Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini kazanmayı, Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize nasîb eylesin... Hem dünyada sevdiği kul olarak yaşayıp, hem de ahirette huzuruna vardığımız zaman en büyük mükâfâtlara ermeyi nasib eylesin...

Rabbimiz cümlemizi, cümlenizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Sevdiği, razı olduğu kullarından eylesin... Rıdvân-ı

---

[173] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.24, no:43; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.542, no:785; Neseî, *Sünen*, c.III, s.218, no:1642; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1416, no:4238; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.249, no:26166; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.427, no:1357; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.496, no:1080; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.420; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.145; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.113, no;17982.

ekberine vâsıl eylesin... Selâmına erenlerden, cemâlini görenlerden eylesin... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

29. 12. 2000 - İSVEÇ

32. GERÇEK İMAN VE TEZAHÜRLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü ikrâmı, ihsânı cümlenizin üzerine olsun... Sevdiklerinizle beraber, Allah sizi dünyada ve ahirette mes'ud ve bahtiyar eylesin...

Ramazan geçti. İnsanların maalesef Ramazan'daki değerlerini koruyamama ihtimalleri var... Ramazan'da kazandıkları güzellikleri, kaybetme ihtimalleri var. Onun için, bugünkü sohbetimde, gerçek imanla ve gerçek imanın tezâhürü olan dış durumlarla ilgili hadis-i şerifleri, size nakletmeyi uygun gördüm.

a. İman ve Namaz

Birincisi: Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretleri'nden, İbnü'n-Neccâr'ın rivâyet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz imanı şöyle târif buyurmuş:[174]

اَلْإِيمَانُ الصَّلاَةُ ، فَمَنْ فَرَّغَ لَهَا قَلْبَهُ ، وَحَفَظَ عَلَيْهَا بِحِدِّهَا وَوَقْتِهَا وَسُنَنِهَا ، فَهُوَ مُؤْمِنٌ (ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmân, es-salâtü, femen ferrağa lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-ciddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*)

İlginç bir ele alış ve Peygamber Efendimiz'in namazı bu tarzda ele alması, namazın ne kadar önemli olduğunu gösteren önemli bir belge. Buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz:

---

174 Ebû Nuaym, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.VIII, s.206, no:1530; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.229, no:776; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.131, no:165; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.41, no:4102; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.II, s.353, no:616; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.151, no:423; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.56, no:10243.

(*El-îmân*) "İman, şu inanç dediğimiz şey, (*es-salâtü*) tamamen namazdır." Yâni, bu buna eşittir gibi bir ifâde... Arapça'da düz bir cümlede ikinci kelime, yâni yüklem durumunda olan kelime böyle elif-lâmlı gelmez. Elif-lâmlı gelirse, tahsis ifâde eder, özel bir mânâsı vardır. (*El-îman, es-sâlatü*) demek, "İman demek, namaz kılmak demektir. Namaz bu kadar önemli!" mânâsına geliyor; (*es-sâlâh*) diye, harf-i târifli, elif-lâmlı geldiği için.

Demek ki, iman namaz demekmiş, namazları kılması gerekiyormuş müslüman kardeşlerimin... Tabii, bu Ramazan'da aşk ile, şevk ile, kandillerle, iftarlarla terâvihlere giden kardeşlerimizden, eğer Ramazan'dan sonra namazda gevşeyen varsa, onları ikaz edecek bir hadis-i şerîf oluyor.

Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz devamında:

(*Femen ferrağa lehâ kalbehû*) "Kim namaza kalbini tamamen açarsa, ona hazır hâle getirirse; kalbini başka şeylerden temizler de, tamamen namaza gönül verirse, gönlüne namazı yerleştirirse..." demek olabilir bu ifâde. Yâni, "Gönülden, kalbinden namazı iyice sever, kalbine namaz sevgisini iyice yerleştirirse..."

(*Ve hàfaza aleyhâ bi-ciddihâ*) "Bütün gayretiyle ciddiyetiyle namaza devam ederse..." *Hàfaza-yuhàfizu-muhàfazeten,* devam etmek demek, müdâvemet mânâsına geliyor, yâni hiç bırakmadan, o şeyin peşini bırakmadan hıfzetmek, aynı kuralı yürütmek mânâsına...

Şimdi bu arada tabiî, Türkçe tenkitlerimize geçelim: Kötü bir şey söylendiği zaman Türkçe'de, bir kimsenin yanında, meselâ:

"—Falanca adama bir araba çarpmış, dokuz takla atmış, on beş yerinden kırılmış, hastaneye kaldırılmış..."

Hemen diyorlar ki:

"—Allah muhàfazâ!.."

'Allah muhàfaza' bir kere cümle olarak yarım bir cümle oluyor. Öyle değil yâni, yanlış olduğu oradan da belli. Allah muhâfaza, eğer muhâfaza sözü alınırsa, "Allah devam ettirsin!" demek olur. Yâni, tamamen ters bir mânâ... "Bu kazalar peş peşe devam etsin!" gibi oluyor.

Aslı nasıl ibârenin: (*Allàhümma'hfaznâ*) (*Allàhümme*) sözü, (*ihfaznâ*) sözüne bağlandığı için, (*Allàhümma'hfaznâ*) oluyor, halk da onu “Allah muhàfaza” sanıyor. “Allah muhàfaza” diye bir cümle, zâten doğru olmaz. (*Allàhümma'hfaznâ*), “Yâ Rabbi, sen bizi ondan koru!” demek.

Aynı kökten, *hafize-yahfazu-hıfz* kökünden, mufâale bâbına girince *hâfaza, yuhâfizu, muhâfazaten*; müdâvemet mânâsına geliyor.

(*Ve men hàfaza aleyhâ*) “Kim namaza devam ederse...” Yâni bir kılıp, bir bırakmak değil... Ramazan’da kılıp, Şevval’de bırakmak değil... “Ömrü boyunca devam ederse, sımsıkı sarılırsa ve bu adeti kendisinde muhafaza ederse, yâni bırakmazsa; (*bi-ciddihâ*) bütün gayretiyle, bütün ciddiyetiyle namaza sarılırsa...”

Çünkü, namaz çok önemli bir ibadet! Onu vurgulamaya çalışıyorum, ben de bu hadis-i şerifi okuyarak.

اَلصَّلاَةُ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِ

(*Es-salâtü mi’râcü’l-mü’min*) “Namaz mü’minin Mi’racıdır.” deniliyor bir başka hadis-i şerifte...

Bir de:[175]

اَلصَّلاَةُ عِمَادُ الدِّينِ (هب. عن عمر ؛ الديلمي عن علي)

(*Es-salâtü imâdü’d-dîn*) “Namaz dinin direğidir.” deniliyor.

Burada da, bu bilgilerin destekçisi bir başka ifade, Efendimiz namazı anlatıyor:

“—İman demek namaz demektir. Kalbini kim namaz böyle tamamen açarsa, kalbine namazı yerleştirirse, tam mânâsıyla gönlüne yerleştirir de namazı tam severse ve bütün ciddiyetiyle

---

175 Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA’dan.

Deylemî. *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.69, no:13809.

namaz kılmaya devam ederse...” Yâni, bir kılıp bir bırakmak değil, devamlı olmak. İbadetin devamlısı makbul...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Hem kendiniz, hem yakınlarınız ve dostlarınıza, hem de ulaşabildiğiniz her müslümana, herkese:

“—Namaz böyle gelip geçici bir ibadet değildir. Namaz mü’minin Mi’racıdır, çok şereflidir. Allah’ın huzuruna çıkmış oluyor namaz kılınca insan. Bunun zevkini kavramak lâzım, büyüklüğünü anlamak lâzım! Aman namaza devam edelim!..” demeli ve teşvik etmeli!

“—Buyurun namaza beraber gidelim! Gel kardeşim namazı kılıverelim, ondan sonra sohbet ederiz. Hadi abdestini al bakalım yavrum!..” filân diyerek etrafımızdaki insanları namaz kılmaya teşvik etmeliyiz, destek olmalıyız.

Onların kıldığı namazlardan da, tabii sevap kazanacağız.

Şimdi buradaki ifade çok önemli: (*El-îmânü es-salâtü*) “İman namaz demektir. İmanlıysa mutlaka namaz kılacak ve kalbine

namazın sevgisini yerleştirecek. Ve bir de bütün ciddiyetiyle, gayretiyle, olanca gücüyle namaza devam edecek.”

(*Ve vaktihâ*) “Vakitlerine, (*ve sünenihâ*) sünnetlerine kim böyle bütün ciddiyetiyle, sımsıkı sarılarak devam ederse; (*fehüve mü’minün*) işte mü’min kimse o kimsedir.”

Evet, o zaman aziz ve muhterem kardeşlerim, çeşitli şeytanî aldatmacaları aşalım, şeytana aldanmayalım! Şeytan bizi kandırıp da karşımıza geçip, ondan sonra kıs kıs gülmesin:

“—Bak, aldattım, Allah’ın sevmediği duruma düşürdüm bu müslümanı!” dedirtmeyelim.

Kendine güldürme, öyle düşmen-i bed sîreti!

dediği gibi, Diyarbakırlı Saîd Paşa’nın manzumesinde...[176] O kötü gidişli düşmanı karşımıza geçirtip güldürtmeyelim kendimize, namazı kılalım! Hem de kalbimizi açarak, kalbimizin tahtına namaz sevgi-sini yerleştirerek, bütün ciddiyetimizle namazı kılmaya gayret edelim!..

Aman Ramazan’dan sonra gevşemeyelim! Ramazan’dan sonra Ramazanda kazandığımız güzel adetleri bırakmayalım!.. Teravih’i kılıyorduk, 33 rekât oluyordu vitriyle, yatsısıyla beraber. Artık biraz daha azaltılmış oldu. Ramazan’ın dışında teravih yok. Ama keşke olsa, ne kadar güzel bir ibadetti. Namaza devam edelim!..

Namaza devam hususunda kendinizi yoklayın, gayrete getirin! Hanımınızı teşvik edin, çoluk çocuğunuzu teşvik edin, çevrenizi teşvik edin!..

Namazı sevmiyorsanız, neden sevmediğinizi tahlil edin kendi kendinize:

---

[176] Diyarbakırlı Said Paşa’nın (1832-1891) Muhammes’inden bir kıta:

Haline şeytân güler, gördükte sende gafleti;
Üstüne güldürme, öyle düşmen-i bed-sîreti;
Hâin olma, ver emânetle cihâna şöhreti;
Herkesin destindedir âlemde züll ü rıf'ati;
Müstakîm ol, Hazret-i Allah utandırmaz seni!

"—Ben namazı niye sevmiyorum? Şeytan bana neresini soğuk göstertiyor bunun?.. Yâni, bu kadar faydalı bir şey... Elimi ayağımı yıkıyorum; serinlemek olsa, o bile kârdır. Temizlik olsa, elimin ayağımın yıkanması, yüzümün yıkanması; o bile ne kadar kârlı... Bir de bu eğilip kalmak, belli zamanlarda beden hareketi, ne kadar güzel... İnsan Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna çıkıyor, Cenâb-ı Hak ile münâcaat eyliyor, mü'minin Mi'racı..." diyerek, namazın güzelliklerini anlamaya çalışıp kılmalıyız.

Söylemek istediğim şeylerden birisi bu: Ramazan'da namazlarınıza dikkat ettiğiniz gibi, Ramazan'dan sonra da aynı şekilde dikkatli olun!..

b. İman ve Amel

İkincisi:[177]

اَلْاِيمَانُ وَالْعَمَلُ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ تَعَالٰى أَحَدَهُمَا إِلاَّ بِصَاحِبِهِ (ك. في تاريخه ، والديلمي عن علي)

RE. 193/9 (*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin, lâ yakbelu'llàhu teàlâ ehadehümâ illâ bi-sàhibihî.*)

Bu hadis-i şerifi Deylemî, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet etmiş. Hazret-i Ali Efendimiz'i özel olarak sevenlere ithaf ediyorum, bu hadis-i şerifi. Ne buyuruyor Peygamber Efendimiz:

(*El-îmânü ve'l-amelü şerîkân*) "İman, inanç ve amel eylemek, yâni ibadet, icraat. İnancına göre davranışlarda bulunmak, hareket etmek. Bu ikisi, (*şerîkâni fî karnin*) aynı zamanda, bir arada ortaktırlar. Bir arada bulunurlar, aynı anda ikisinin birden insanda olması lâzım! Hem iman olacak. Hem de imanına göre icraat olacak. İmanına göre yaşam olacak."

(*Lâ yakbelu'llàhu teàlâ ehadehümâ*) "Yüce Allah, Rabbimiz, alemlerin Rabbi, her şeyin Rabbi, her şeyin hàlikı, sahibi, râzıkı

---

[177] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:375; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.150, no:421; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.64, no:10262.

Mevlâmız, bunlardan sadece birisini; yâni sadece imanı yahut sadece ameli kabul etmiyor.”

Yâni imanı var, icraatı yok, ameli yok... Ameli var, ama imanı yok... Yüz rekât namaz kılıyor ama, inançsız. Neden kılıyor, bilmem ama işte yapıyor veyahut oruç tutuyor, veyahut şunu yapıyor ama, inancı yok... Yâni, “Birisini ötekisi olmaksızın, beraber olmaksızın kabul etmez; (*illâ bi-sâhibihî*) ancak beraber olursa, kabul eder.” İmanı da olacak, imanına göre icraatı da olacak. İkisi birden olduğu zaman, Allah kabul eder; tek tek kabul etmez.

“—İmanım var, benim kalbim temiz!..”

“—Temiz ama kardeşim, bak, Allah sadece imanı kabul etmeyeceğini Peygamber Efendimiz’e bildiriyor.”

Bakın hadis-i şerifler bizim ne kadar yanlışlarımızı düzeltiyor. Bizim kahve kültüründe, halk arasındaki avam sohbetlerinde:

“—Kalbim temiz, yeter!” gibi bir yetinme duygusu, tatmin duygusu yaygın. Herkes böyle söylüyor:

”—Benim kalbime bak kardeşim, benim kalbim temiz!..”

Her türlü şeyi yapıyor, günahı işliyor. Her türlü iyi işi yapmamakta da, tembelliğe devam ediyor. Ondan sonra, “Benim kalbim temiz!” diyor ve umuyor Allah’tan. Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri, işte bak, imanı var ama ameli yoksa, onu kabul etmiyor. Kalbin temizliğinden öteye, iman çok yüksek bir şey... Yâni, ille amel de olacak!

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim! Biliyorum, mü’minsiniz, Allah’a inanıyorsunuz, Peygamber Efendimiz’i seviyorsunuz, Kur’an-ı Kerim’e bağlısınız. İmanınızda şüphem yok, tamam, mü’minsiniz. Hatta ben biliyorum ki meyhanede içki içen sarhoş bile; falanca yerde, falanca günahı işleyen kimse bile, konuştuğun zaman, “Allah Allah!..” diye insanı hayrete sevk edecek kadar sağlam sözler söyler.

Bir keresinde ben İstanbul’dan Ankara’ya gidiyordum. Uçağa bindim, uçak tıklım tıklım dolu... Yanımda bir boş yer var, sadece onu bekliyoruz sanki. Herkes yerine yerleşmiş, bir müşteri benim yanıma gelecek, oturacak... Ben de merak ediyorum, “Kim bu?” filân diye. Arka taraftan, en son anda, zaten sarhoşluğundan

dolayı sona kalmış galiba; çok zil-zurna sarhoş bir adam geldi. Leş gibi içki kokuyor. Yâni, içmeyene çok çirkin geliyor kokusu. Korkunç içmiş. Sallana sallana geldi, yanıma oturdu. Bir de, döndü bana böyle, baktı. Sakallıyım ben...

"—Es-selâmü aleyküm hocam!" dedi.

Ne diyeyim, selâm verdi.

"—*Ve aleyküm selâm!*" dedim.

Ondan sonra, konuşmağa başladı. Sarhoş, çok fena halde sarhoş... Onun için, yüksek sesle konuşuyor, bütün uçaktakiler duyuyorlar. Yâni, artık o 165 kişilik uçaklar mıydı, neydi bilmiyorum. Böyle bir tarafta iki sıra, bir tarafta üç sıra, beş kişi bir sırada oluyor. O uçaklardandı. Artık hangi modeliyse uçakların... Yâni, 160-170 kişilik uçaklardan. Tıklım tıklım dolu... Akşam vakti, pazar günü Ankara'ya gidiyoruz. Son uçaktı galiba… Artık bir başladı:

"—Hocam, sen beni hor görme."

"—Tamam, hor görmüyorum."

"—İşte ben de mü'minim."

"—İyi, mâşâallah!"

"—İşte bu insanlar böyle, bilmem ne... İslâm'ın kıymetini bilmiyorlar..."

Yâni, öyle lâflar söyledi ki, bana fırsat verseler hoca olarak, işte Ankara'ya kadar gidiyoruz, 45-50 dakika;

"—Hocam şurada mikrofonu al, vaaz ver!" deseler bana, dini öven, İslâm'ın güzelliğini anlatan neler söyleyeceksem, o sarhoş, onların hepsini söyledi.

Çok samimi olarak da söylüyor, sarhoş olduğundan zaten... Hani, şöyle bir şiir hatırlıyorum:

Garip bir de sarhoş oldu mu hancı,
Bütün dertlerini der yavaş yavaş…[178]

---

[178] Bekir Sıtkı Erdoğan'a ait şiirin tamamı şöyle:

Gurbetten gelmişim, yorgunum hancı
Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş
Aman karanlığı görmesin gözüm
Beyaz perdeleri, ger yavaş yavaş

Artık olduğu gibi içini samimi olarak söylüyor. İmanı var, ama sarhoş...

Demek ki muhterem kardeşlerim, kimseyi hor görmemek lâzım! Hiç beğenmediğin, dış görünüş itibariyle günahlı bir durumda olduğu için sevemeyeceğin insanda bile, iman olabilir. O da tabii mü'min... Ne sebeple o günaha bulaşmışsa bulaşmış.

Tabii, günahı mâzur görmek mümkün değil, günahı sevmek mümkün değil. Günah sevilmez ama, günahkâra acımak lâzım! Günahkârı günahtan kurtarmaya çalışmak lâzım! Günahkâra kızmamak, acımak lâzım:

Sıla burcu burcu... ille ocağım
Çoluk çocuk hasretinde kucağım
Sana her şeyimi anlatacağım,
Otur başucuma, sor yavaş yavaş

Güç bela bir bilet aldım gişeden
Yolculuk başladı Haydarpaşa'dan
Hancı n'olur, elindeki şişeden
Birkaç yudum daha ver yavaş yavaş

Ben o gece, hem ağladım, hem içtim
İki gün, diyardan diyara uçtum
Kayseri yolundan, Niğde'yi geçtim
Uzaktan göründü, Bor yavaş yavaş

Garibim, her taraf bana yabancı,
Dertliyim; çekinme, doldur be hancı
İlk önce kımıldar hafif bir sancı
Ayrılık sonradan kor yavaş yavaş

Bende bir resmi var, yarısı yırtık
On yıldır evimin kapısı örtük
Garip bir de sarhoş oldu mu artık
Bütün sırlarını der yavaş yavaş

İşte hancı ben, her zaman böyleyim
Öteyi ne sen sor, ne ben söyleyim
Kaldır artık, boş kadehi neyleyim
Şu bizim hesabı, gör yavaş yavaş

“—Bu günahkârı şeytan kandırıyor. Yazık, bu haliyle giderse cehenneme düşürecek, mahvedecek; aman bunu kurtarayım!” diye çalışması lâzım mü’minin.

İşte burada, böyle kimselere de açıksa söyleyeceğimiz bir şey. Yâni:

“—İman yetmiyor kardeşim! İmanın güzel ama, güzel icraatın da olacak. Amel olacak, ilmiyle, bilgisiyle imanın gereği olan icraatı da yapacak!”

İmanın gereği nedir?.. Açık, kısa kısa özetlenmiş. Kitaplarda da teferruatlı bilgiler verilmiş. İşte bir müslümanın namaz kılması lâzım, kesin. Ama pek çok müslüman kılmıyor. Zekât vermesi lâzım zenginse... Hacca gitmesi lâzım, oruç tutması lâzım!.. İşte bazıları tutuyor da, bazıları tutmuyor.

Meselâ, bu sefer çok hayret ettim, burada bir kardeş vardı. Arkadaşlar, söylediler; bu Ramazan’da oruç tutmamış. Vah, yazık!..

Yâni, niye tutmadı? Allah cezalandırmış ki, orucu nasib etmemiş. Yâni, bir insan bir orucu tutmuyorsa, ibadeti yapamıyorsa, Cenâb-ı Hak onu cezalandırdığı için yapamıyor demektir. Çünkü sonunda cezaya çarpılacak. Cezaya çarpılmanın şartları oluşuyor onu yapmamakla. Onun için, hemen o zaman uyanması lâzım aslında.

Ama işte şeytan bir yakaladı mı insanı, bir yerden; İslâm’ı sevdirtmemeye başlıyor. Önce ibadeti sevdirtmiyor. Ondan sonra biraz daha üstüne yüklenirsen; bu sefer seni sevmiyor, müslümanları sevmiyor, imanı sevmiyor, derken Kur’an’ı sevmiyor; derken mahvolup gidiyor. Kâfir olarak, dinsiz olarak, imansız olarak bir yerde hayatı noktalanıyor, mahvolup gidiyor.

Şimdi bana, bu akşam telefon etti bir yakınım; diyor ki:

“—Bir kadın var. Başını örttü, kapandı. Kocası başladı döğmeye...”

Hani 20. Yüzyıl, 21. Yüzyıl?.. Hani çağdaşlık?.. Hani kadınlara el kalkmazdı, hani centilmenlik vardı, hani kadın hakları vardı, hani feminizm vardı?.. Yâni, o kadının inancına göre başını örtmesi... Kocası olduysa kocası oldu, ne olmuş yâni? Karışmaya ne hakkı var?.. Döğüyormuş,

Kur'an-ı Kerim'i yerlere atmış, üstüne basmış, hakaret etmiş... Tam kâfirlik yâni. Kur'an'a da inanmıyor. Şeytan bak ne noktalara getiriyor. Hem insaniyetten çıkartıyor; çünkü karşısındakinin hürriyetlerine müdahale ettiriyor. Barbarlık... Hem de ondan sonra, Allah'ın kelâmını ayaklar altına aldırıyor. Aslında kendisini mahvediyor. Yâni, o anda kendisi mahvoluyor, Allah'ın kahrına, gazabına uğruyor.

"—Sonra çoluk çocuğu, bir de kızı var. O da babası gibi, o da annesine karşı..." dedi.

Sübhânallah! Bizim Türkiye'de ne oluyor ki, insanlar böyle, şehid torunları, mü'minlerin evlâtları, ahalisinin yüzde yüze yakın kısmı müslüman olan Türkiye'de ne hâle geldik. Nerden böyle oldu?.. Müstehcen dergilerden, gazetelerden, bozuk yayınlardan, yalan yanlış sözlerden insanlar ne noktaya getirilmişler. O da tabii, her konuşmacının vebali...

Dün burada, Türk kanalından bir televizyon oyununu seyrediyorum. Orada birisi söylüyor ki:

"—Seni Allah affetmez, affetmeyecek! Bu günahlarından, yâni suçlarından, yaptığın kötülüklerden dolayı cehenneme atacak!" filân diye bağırıyor.

Tabii, kimi cehenneme atacağını Allah bilir, insanlar bilemez. Yâni, "Böyle gidersen cehennemlik olabilirsin." deriz ama, öyle gideceğini bilemeyiz. Sonunu nasıl olacağını Allah biliyor. Kimsenin kimseye, "Sen cehennemliksin!" demeye hakkı yok.

Oyunu düzenleyen böyle düzenlemiş, filmi çeviren böyle söyletiyor:

"—Allah seni cehenneme atacak!"

Bilemezsin ki, sen Allah'ın ona ne muamele yapacağını... Belki tevbe nasib eder, en son anda güzel bir hal ile cennetlik eder.

Şimdi bizim profesör büyüklerimizden, bizim imtihanlarımıza, jürilerimize girenlerden bir tanesini sordum:

"—Ne oldu falanca hocam?" filân diye.

Seccadesinden kalkmıyormuş, boyna kaza namazı ödüyormuş. Nasıl sevindim, nasıl hoşuma gitti! Zaten ciddi bir hanımefendi, alim bir üniversite hocasıydı. Çok memnun oldum, dualar ediyorum, Allah razı olsun...

Yâni, değişebilirler. Onun ona, “Sen cehennemlik olacaksın!” demesi doğru değil. Ama yazar, bu sefer de cevapta diyor ki:

“—Zaten ben Allah’ın rızasını ummuyorum, cenneti de istemiyorum, cehennemden de korkmuyorum!” diyor.

Bu da küfrü, bir oyunun içinde, insanların, seyredenlerin, duyanların kafasına sokmak demek... Bu da çok yanlış bir şey!.. İnsan cenneti istemezse, mutluluğu istemezse, ahireti istemezse, ahiretteki ebedî saadeti istemezse, dünyada güzelliği, adaleti, mutluluğu istemezse; o insan mahvolmuş demektir. Yâni, böyle bir yürek, böyle bir zihniyet, reklamı yapılacak bir zihniyet değil.

Ama maalesef işte böyle oyunlarla, filmlerle insanların kafası bozuluyor, bozuluyor, bozuluyor... Sonunda insanlar birbirine hücum eden, döğen, kıran, geçiren, ezen kötü insanlar oluyorlar, barbarlaşıyorlar. Bu da toplumun bir problemi tabii...

Bu toplumda, meselâ Avustralya toplumunda bir adam bir kadını döğsün... Bütün Avustralya hükümeti peşine düşer, adamı cezalandırırlar. Yâni bir defa döğen polise şikayet edildi mi, ikinci defa döğdüğünün haberi gelirse, hapse atarlar. Kesin...

Ama Türkiye’de döğülüyor, söğülüyor, hakarete uğruyor. Çok çeşitli haksızlıklar yapılıyor. Adet olmuş. Hatta kendisine haksızlık yapılan da, sesini de çıkartmıyor, hakkını da aramıyor. Acaip bir şey!.. Yâni, içtimaî terbiyemizde çok eksik taraflar var.

İmanın tezahürü ne olacak?.. Yâni mü’min insan, bir kadın, bir çocuk, bir delikanlı, neyse... Bunun sonucu ne olacak, hayatta bu nasıl görünecek?.. Deminki hadis-i şeriflerden anladığımız: İmanına göre icraatı olması lâzım, müslümanca yaşantısı olması lâzım! Bir kere namazı kılması lâzım, namaz dinin direği...

c. Sabır ve Şükür

Üçüncü hadis-i şerif. Deylemî, Enes RA’dan rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[179]

---

[179] Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.123, no:9715; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.127, no:159; Harâitî, *Fadîletü’ş-Şükr*, c.I, s.39, no:18; Cürcânî, *Târih-i*

اَلْإِيمَانُ نِصْفَانِ: فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ ، وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ
(هب. والديلمي عن أنس)

RE. 193/8 (*El-îmânü nısfâni*) "İman iki kısımdır, yarı yarıya iki yarımdan meydana gelir, iki yarımdır. (*Nısfun fi's-sabr*) Yarısı sabırdadır. (*Ve nısfun fi'ş-şükür*) Yarısı da şükürdedir."

Buradan da neyi anlıyoruz: Bir insanın yaşantısındaki olayları iki grupta toplamak mümkündür. Bir kısmı üzücü olaylardır. Tahammül edilmesi, diş sıkılması gereken olaylardır, sabrı gerektiren olaylardır. O sabırdan dolayı, sabrederse mü'min sevap alır.

Misâl: İşte Ramazan geçti, oruç sabır... Ramazan ne idi? Sabır ayıydı. Ramazan demek, sabır ayı demektir. Yemedi, içmedi. Sıcak yerlerde, bu Avustralya'da uzun sürdü Ramazan; İsveç'te kısa sürdü. İşte artık sabretmek gerekti.

Sonra başka ne sabırdır?.. Meselâ, cihad sabırdır. Sonra başka ne sabırdır?.. İslâm'ı sen yaşamak istiyorsun, kâfir de ezmek istiyor seni; kâfirin cevr ü cefâsına sabır... Dünyadaki kaderin cilvelerine sabır... İnsana fakirlik gelir, yorgunluk gelir, hastalık gelir... Sabır, sabır, sabır... İşte onlardan sevap kazanır müslüman.

Demek ki, sevap kazanmak için sebeplerin yarısı sabır... Sabırdan sevap kazanır, cennetlik olur.

Yarısı da nereden?.. Şükür... Cenâb-ı Hak nimetler veriyor, yiyecekler veriyor, içecekler veriyor, sağlık veriyor, afiyet veriyor, çoluk çocuk veriyor, akraba veriyor, eş dost veriyor, samîmî arkadaşlar veriyor... İnsan yeri gelince, her birisiyle ayrı mutlu oluyor.

"—Çok şükür yâ Rabbi, çok şükür yâ Rabbi, çok şükür yâ Rabbi!.." diye, şükrettikçe de sevap kazanıyor.

Cürcân, c.I, s.410, no:712; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:378; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.26, no:61; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.64, no:10261.

Bir müslüman şükrettikçe sevap kazanır, sevap kazanır, sevap kazanır... Ramazan'da gündüz oruç tutuyorduk, sevap kazanıyorduk; akşam iftar ediyorduk, nimetleri yiyorduk, "El-hamdü lillâh!" diyorduk, dua ediyorduk, şükürden sevap kazanıyorduk.

Ramazan'da değil sadece, hayat boyunca da böyle... Mutlu olaylara şükredince, sevap kazanırsınız; sıkıcı, üzücü, baskılı olaylara da tahammül edince, sabredince sevap kazanırsınız. Hem sabırdan sevap, hem şükürden sevap vardır. Onun için;

"—İman iki bölüktür. Bir bölüğü sabırdadır, bir bölüğü şükürdedir." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

O halde, müslüman kardeşlerim! Siz de başınıza gelen olaylara bakın!.. Sevindirici olaylarsa, "Yâ Rabbi, çok şükür!" deyin! Çünkü her şeyin, mukadderâtın, bütün kararları Cenâb-ı Hak'tan... Onları nasib eden Allah'tır. Sevindirici şeyleri veren Allah'tır. Allah'a şükredin!..

Üzücü olaylar; ölüm, hastalık, dert, sıkıntı, heyecan, bilmem ne... Onlar da Allah'ın imtihanı. Peygamberlere de gelmiş. Eyyüb AS'ı duymadık mı? Ne kadar sabretmiş, kaç yıl rahatsız yatmış, neler çekmiş!.. Peygamber, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevgili

kulu Eyyüb AS, ne kadar sıkıntı çekmiş. Sıkıntılardan da insan sevap kazanıyor.

O halde mü'min olarak, başımıza sıkıcı olaylar gelince gevşemeyeceğiz. Bileceğiz ki, oradan da sevap kazanılıyor. Tahammül edeceğiz, imtihandır diyeceğiz. Gene imanımız, zevkimiz, şevkimiz aynen devam edecek.

Hatta àrif kullar, evliyâ, Allah'ın sevgili, mübarek kulları, böyle belâlardan, musîbetlerden sabredince daha çok mükâfat geldiğini bilirler, onlara daha çok sevinirler. Çünkü rahat vakit geçirdiği zaman, oradan bir şey yok ama; sıkıntılı vakit geçirip de tahammül ettiği zaman, Allah sabredenlerle beraberdir.

Duymadınız mı:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

(*İnna'llàhe mea's-sàbirîn*) "Şüphe yok ki, Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2/153)

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Allah sabredenlere ecr ü sevaplarını, mükâfatlarını hesaba sığmayacak kadar çok çok verecek." (Zümer, 39/10)

Onun için, büyük evliyâullah ve Allah'ın mübarek kulları peygamberler, çok sabırlar etmişlerdir. Nuh AS'ın kavmine sabrı... Mûsâ AS'ın Firavun'un zulmüne sabrı... İbrâhim AS'ın Nemrud'a karşı, çeşitli zulümlere karşı sabrı... İsâ AS'ın ve havârilerin sabırları... Sonra, Peygamber Efendimiz'in ve ashabının çeşitli çeşitli sabırları... Onları göz önüne getireceğiz.

Tabii, şükredilecek olaylarla da karşılaşınca, bileceğiz ki onları Cenâb-ı Hak gönderdi, nasib etti; "Çok şükür yâ Rabbi bu nimetlere!" diye içten, cân ü gönülden şükran duygusuyla dolacağız. Rabbimize karşı sevgimiz artacak.

d. Mü'min İffetlidir

Diğer bir hadis-i şerif. Ebû Nuaym rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[180]

اَلْإِيمَانُ عَفِيفٌ عَنِ المَحَارِمِ ، عَفِيفٌ عَنِ الْمَطَامِعِ (حل. عن محمد بن النضر الحراني مرسلا)

RE. 193/3 (*El-îmânü afîfün ani'l-mehàrim, afîfün ani'l-metàmi'.*)

(*El-îmânü afîfün ani'l-mehàrim*) "İman iffetlidir, haram olan şeylere karşı tok gözlüdür." Yâni aldırmaz, istemez, o tarafa meyletmez. Şurada tatlı tatlı haramlar var, zevkler, eğlenceler, keyifler var; mü'min o tarafa meyletmez. Neden?.. Günah onlar. Onlar haram diye, onlara karşı iffetli davranır, yaklaşmaz.

(*Afîfün ani'l-metàmii*) "Tama'lardan da iman afiftir. Yâni, mü'min tamahkârlıklara da düşmez, tenezzül etmez. Süflî tamahlara da tenezzül eylemez." İmanlı olan bir insanın davranışı asaletlidir. Müstağni tavırlıdır imanlı insan... Karşısına haram şeyler geldiği zaman, kale gibi sağlam durur.

"—Buyur kardeşim!.."

"—Yok, teşekkür ederim. Bunu bana teklif etme, ben mü'minim, ben böyle haramlara bulaşmam!.."

"—Yâhu ye işte, rüşveti aldık, beş arkadaşız, bir tanesi de sensin dairede, al bunun da beşte biri senin!.."

"—Yok! Ben öyle rüşvet müşvet, haram maram yemem." diyor, kale gibi gayet sağlam duruyor.

Sonra, tamahkârlıklara da, ummalara da, heveslenmelere de, gönlün çeşitli meyillerine karşı da iffetlidir, onlara da tenezzül etmez. Herkes tamah eder, olmadık şeyi yapar. "Falanca adam

---

180 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.113, no:381; Esmâ bint-i Umeys RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.224; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.36; İbn-i Ebî Asım, Zühd, c.I, s.36; Muhammed ibn-i Nadr el-Harrâsî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.25, no:58; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.61, no:10256.

bana biraz menfaat sağlayacak, filânca adam belki şunu verecek...” filân diye, tamahkârlığından dolayı çok yanlış işleri yapar. Mü’min öyle yapmaz, tamah etmez.

“—Yâ bunu böyle yaparsan kardeşim, eline çok şeyler geçecek...”

“—Hayır, istemem ben!.. Ben haramdan kazanç istemem, haramdan menfaat istemem.”

“—Yâhu, sana bir yalı alacağız deniz kenarında, Mercedes alacağız son model, 500 Mercedes...”

“—İstemem!..”

Haram olduktan sonra, Allah’ın sevmediği yol olduktan sonra, mü’min iffetlidir. İşte bu da, yâni böyle cazibeli günahlara, tamahkârlıklara, menfaatlere karşı direnebilmek de imandandır. İman bu demektir.

O halde aziz ve muhterem kardeşlerim, şeytan bazı şeyleri karşımıza süsleyerek çıkartırsa, “Ye bunu, iç bunu, yap bunu!.. Gel buraya, işle şunu!” diye; imanlı isek, “Ben yapmam!” diyebileceğiz, diyebilmeliyiz. İmanın gereği budur, mü’min böyle yapar, “İstemiyorum!” der.

“—Yâhu, ne biçim adamsın sen ya?.. 21. Yüzyıl’da böyle olur mu? Ne kadar safsın! Herkes balıklama atlıyor böyle şeye...”

“—Herkes balıklama atlayabilir; ben mü’minim, ben ahirete inanıyorum! Ben haramlardan uzak durmağa ahdetmişim, Allah’ın buyruğunu tutmağa niyet etmişim. Allah’ın verdiği helâller bana yeter, ben haramlara tenezzül etmem!..” der.

Şimdi ben, bu gazetelerdeki suiistimal, hortumlama olaylarını okudukça, hayret ediyorum. Biliyorum, adamın milyarları var. Yâni ömrünün sonuna kadar çalışmadan bir kenarda otursa, mevcutları yiye yiye bitiremez. Ama gene de devletin malını çarpıyor, usulsüz krediler hortumluyor. Ye babam, ye babam, ye babam... Yâni patlayacak yemekten ama, yapışmış, sülük gibi milletin kanını emmeğe devam ediyor. Patlayıncaya kadar şişmiş, şişmiş, şişmiş... İşte artık ne zaman patlayacak, Cenâb-ı Hak cezasını ne zaman verecek?..

Aldıklarını yemesi mümkün değil. Mirasçılara kalacak veya gene bir yerden, haydan gelen huya gidecek. Ama o haramı yiyor.

Mü'min öyle yapmaz. Mü'min Allah'tan korkar, menfaatli de olsa haramlara, günahlara, herkesin tamah ettiği şeylere yanaşmaz.

e. İman Allah Sevgisidir

Ve nihayet en yüksek durum, son hadis-i şerif. Deylemî ve İbnü'n-Neccâr Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[181]

اَلاِيْمَانُ فِي قَلْبِ الرَّجُلِ، اَنْ يُحِبَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ

(الديلمي، وابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 192/11 (*El-îmânü fî kalbi'r-racüli, en yuhibba'llàhe azze ve celle.*) "Mü'minin gönlünde iman, Aziz ve Celîl olan, çok izzetli, çok celâlli olan, sonsuz izzet, sonsuz celâl sahibi olan Allah'ı sevmesidir." Kalbinden, yâni kalp de gönül demek; içinden gönlünden, Aziz ve Celîl olan Allah'ı seviyorsa, işte o mü'mindir. O sevgi uyanmamışsa, iyi mü'min değildir.

Şimdi siz kendinizi ölçün! Şöyle ölçün, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler: Neyi seviyorsunuz? Sevdiğiniz basit şeyleri yazın kâğıda... Meselâ:

"—Tarçınlı sütlacı seviyorum."

"—Tavuk göğsünü seviyorum."

"—Kaymaklı kadayıfı çok seviyorum."

"—Sıcak günde, buzdolabında soğumuş karpuzu çok seviyorum."

"—Kış gününde sabahleyin sütü, sahlebi çok seviyorum."

Sevdiğiniz şeyleri sıralayın, şöyle basitinden yükseğine doğru:

"—Hanımımı çok seviyorum."

"—Annemi daha çok seviyorum, babamı daha çok seviyorum..."

---

[181] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.114, no:386; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.40, no:86; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.62, no:10257.

İnsanın sevdiği şeylere karşı davranışları bellidir. Sevdiği bir şeyi almak ister. Parası olsa, hemen gidip alacak... Hemen sahlebi içecek... Hemen karpuzu alacak... Hemen baklavayı alacak... Yâni alıp, elde edip, onu yemek ister.

Arabayı çok seviyor çocuklar. Annesine, babasına yalvarıyor:

"—Büyüdüm artık, ehliyeti aldım, ne olur bana güzel bir araba alın! BMW olsun, spor olsun, şöyle olsun, böyle olsun..."

"—Yapma evlâdım, etme evlâdım, biraz daha dur!"

"—Yok, çok istiyorum!"

Yâni sevdiği şeyi içinden istiyor insan.

Şimdi insanın içinde hakîkî iman varsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni sever ama; ben size toplumu az çok tanıyan, toplumla ilişkileri çok olan bir insan olarak söyleyeyim, siz de kendinizi yoklayın, etrafınızdaki insanları yoklayın: Bir sütlacı, bir kaymaklı kadayıfı, kâğıdın üzerine yazdığınız bir şeyi sevdiğiniz kadar canlı bir şekilde, acaba sevginiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı nasıl?.. Onu bir ölçün!

Pek öyle bâriz bir şey yoksa, "Ben bu sevgiyi yok demeye utanıyorum ama, var diyecek bir alâmetini de görmüyorum!" diyorsanız, o zaman utanın!.. Utanın ki, her türlü güzelliğin sahibi olan Allah, her türlü güzelliği yaratan Allah, her türlü kemâlâta, güzelliklerin doruğuna, en yüksek noktasında, en fazla miktarda sahip olan, alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni sevememişsiniz...

Bu neden oluyor?.. Tanımamaktan oluyor. Tanımadığı için, görmediği için, düşünmediği için sevmiyor.

"—Haa, o konuda hiç düşünmedim hocam!.."

Pek çok kimse düşünmediği için sevmiyor.

Tabii laf olarak küçük çocuklara annesi, babası, anneannesi, dedesi öğretiyor:

"—Evlâdım, en çok neyi sevmek lâzım!"

"—Balonu seviyorum, çikleti seviyorum, çikolatayı seviyorum..."

"—Yok, yok... En çok Allah'ı sevmek lâzım!.. Neyi sevmek lâzım, söyle bakayım?"

"—Ben en çok Allah'ı seviyorum!"

"—Hah, aferin..." filân diye öğretiyoruz ama, "Hakîkaten Allah'ı sevmek insanın kalbine nasıl yerleşecek?" diye, bunun çaresini dede de aramıyor, anne de aramıyor, anneanne de aramıyor. Birçokları bu işi bilmiyorlar. Kendilerinin kafalarında birtakım bilgi kırıntıları var. Küçüklüğünden, belli zamanlardaki hayatının olaylarından edindiği birtakım izlenimler var... O zanların içinde, ama gerçek ilâhî aşkı bulabilmiş değil.

Çünkü, ilâhî aşkı bulan insanın hali belli olur. Aşığın hali her şeyinden anlaşılır. Oturmasından, kalkmasından, konuşmasından, bakışından anlaşılır; sesinin titremesinden anlaşılır. Yâni Cenâb-ı Hakk'ın sevgisinin hakîkîsine; sahtesine değil, lafına değil kendisine sahip olmak hakîkaten kolay bir şey değildir.

Bunun yolu nedir?.. Tasavvuftur, zikrullahtır, ma'rifetullaha erişmektir. Ma'rifetullaha eren, yâni Allah'ın bilgisine, Allah'ı yakından tanıma seviyesine yükselen insan, tanıyınca mutlaka sever.

Peygamber SAS Efendimiz'i de tarif ederken, sahabe-i kiram diyor ki:[182]

مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ ، يَقُولُ نَاعِتُهُ:

لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ (ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhû bedîheten hâbehû*) "Hiç görmemiş bir kimse, Rasûlüllah'ı birden bire görüverirse, Rasûlüllah'ın mânevî

[182] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

makamının ve görünümündeki heybetin tesirinden müthiş bir duygu içine düşer, titremeye başlardı. Heybetinin altında ezilirdi.

(*Ve men hàletahû ma'rifeten ehabbehû*) "Ama onu tanıyan, sohbetine devam edip sözünü dinleyen, mübarek cemâline baktı mı, severdi ve artık aşık olurdu." Güzelliği yakından tanıyınca, o zaman seviyor, aşık oluyor. Aşkı da çok yüksek noktalara çıkıyor.

(*Ve yekùlü nâitühû*) Onu vasfeden, ancak şu sözü söyleyebilirdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba'dehû mislehû.*)Ben ondan önce de, ondan sonra da onun gibisini asla görmedim!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni de ma'rifetullahı nisbetinde tanıyınca, o zaman aşkı muhabbeti artıyor. O zaman başka bir insan oluyor.

"—Nasıl bir insan oluyor Hocam, şöyle bir bizim bildiğimiz misal verebilir misin?.."

İşte Yunus Emre, buyur, herkesin bildiği bir misâl... Okuyun Yunus Emre'nin şiirlerini; görün! Okuyorsunuz zâten, ilâhîlerini biliyorsunuz:

Eğer beni yandıralar,
Külüm göğe savuralar,
Toprağım anda çağıra:
Bana seni gerek seni!

"Beni yaksalar, küllerimi havaya savursalar, küllerimin her bir tanesi yine, 'Yâ Rabbi ben seni istiyorum!.. Yâ Rabbi, ben seni istiyorum!' der." diyor.

Yunusun ilâhilerindeki sözlerin altında yatan mânâya bak, Yunus'un sözlerinin büyüklüğüne bak!.. Oradan onun Allah sevgisini anlarsın.

Yunus tek misal değil; bizim mazimizde, bizim medeniyetimizde, bizim irfan tarihimizde; milyarlarca misal var... Böyle Allah'ın sevgisine ulaşmış mübarek evliyâullah zâtlar var... Her işi Allah rızası, Allah sevgisi için yapan, büyü evliyâullah var...

Hayır yapmışlar, hasenât yapmışlar, iyilikler yapmışlar, mescidler yapmışlar, hastaneler yapmışlar Allah rızası için,

çeşmeler yapmışlar, köprüler yapmışlar... Yâni insanlardan hayır dua almak için, Allah'ın rızasını kazanmak için çok büyük hizmetleri olmuş Allah'ın dostlarının, Allah'ın aşıklarının.

Allah'ı sevmeyen bir insandan da bir hayır gelmiyor. Menfaatperest oluyor, hain oluyor, dönek oluyor, aldatıcı oluyor, palavracı oluyor, kendini beğenmiş oluyor... Bir fayda gelmiyor.

Eğer aklı varsa insanlığın, hükümetlerin, eğitim teşkilatlarının, insanlara Allah'ı tanıtmak, sevdirmek yolunda çalışmalı!.. Allah'ı seven, Allah yolunda güzel işler yapar, herkese de faydalı olur. Toplumuna faydalı olur, devletine faydalı olur, milletine faydalı olur.

Dedelerimizin Allah yolunda canlarını vermesi, şehid olması, o büyük kahramanlıklar nasıl oldu?.. Allah aşkından oldu, Allah rızası için oldu. Allah Allah diye diye cihad etmediler mi?.. İşte o Allah aşkından oluyor.

Şehid olmadıkları zaman, "Ben niye şehid olamıyorum Allah bana şehidliği nasib etmeyecek mi?" diye siperlerde ağlamadılar mı?.. İşte o hakîkî imandan oluyor.

Demek ki hakîkî iman, insanın gönlünde Allah sevgisinin yerleşmesiymiş. Bunun için ne yapacaksınız?.. Çok Kur'an okuyacaksınız. Evliyâullahın hayatlarını ve sözlerini çok okuyacaksınız. Allah'ı çok zikredeceksiniz, Allah'tan isteyeceksiniz.

Allah'ın istediği iyi kul olmaya gayret edeceksiniz. Allah'ın istediği iyi işleri yapınca, iyi kul olunca, Allah size sevgisini, aşkını, muhabbetini kendisi ihsân edecek.

Herkese vermiyor, mükâfât olarak sevdiği işleri yapanlara veriyor. Allah'ın sevdiği işleri yapmağa çalışın ki, Allah size sevgisini ihsân etsin... Hakîkî dostları arasına sizleri, bizleri, cümlemizi kabul etsin... Hem dünyada hem de ahirette aziz ve bahtiyar olalım...

Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihan saadetine cümlemizi erdirsin, sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

05. 01. 2001 - AVUSTRALYA

33. AHİR ZAMANDA OLACAK HALLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti üzerinize olsun. *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabımızın bir cildinden, kur'a ile çekilmiş bir sayfasından üç tane hadis-i şerif size okuyorum.

a. Mü'minin Kendini Gizlemesi

Birincisi Câbir RA'dan, İbn-i Sinnî (Rh.A) tarafından kitabına kaydedilmiş. Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[183]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، يَسْتَخْفِي الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ، كَمَا يَسْتَخْفِي الْمُنَافِقُ فِيكُمُ الْيَوْمَ (ابن السني عن جابر)

RE. 504/1 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yestahfi'l-mü'minü fîhim, kemâ yestahfi'l-münâfiku fîkümü'l-yevm.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu sayfadaki bu hadis-i şerifler hep aynı şekilde başlıyor. Elifbe sırasıyla olduğu için, hep aynı ibareyle başlıyor bu sayfanın hadis-i şerifleri. İstikbalde olacak şeyleri, beyan buyuruyor Peygamber Efendimiz:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerine bir zaman gelecek ki, gelir ki..." Yâni "İstikbâlde şöyle olacak..." demek. Sanki insanlar duruyor da, zaman üstlerine geliyormuş gibi, ifade öyle…

---

183 Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.148, no:238; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.441, no:8679; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Münde, *el-Fevâid*, c.I, s.28, no:10; Übey RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.260, no:31111; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.462, no:26434.

"İnsanların üzerine öyle bir zaman gelir ki, (*yestahfi'l-mü'minü fîhim*) o zaman insanların içinde mü'min kendisini saklamaya çalışır, gizlenir; (*kemâ yestahfi'l-münâfiku fîkümü'l-yevm*) şu gün, şu anda, bu asr-ı saadette sizin aranızda münafığın kendisini gizlemeye çalıştığı gibi, saklandığı gibi... O zaman da mü'min saklanmaya çalışır, kendisini gizler." buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bu neden olacak?.. Ahir zamanda, yâni dünyanın sonu geldiği zaman, kıyametin kopması yakın olduğu zaman, toplum bozulacak. Ahlâkî değerler tepe taklak olacak. Ahlâk küçümsenecek, ahlâksızlık yayılacak... İyi insanlar horlanacak, ayaklar altına alınacak, ezilecek. Kötüler hakimiyeti ele geçirecek, başa geçecekler... İyi şeyler aptallık, yanlış ve kötü gibi değerlendirilecek. Kötü şeyler, günahlar vs. de açıkgözlülük ve iyiymiş gibi değerlendirilecek. Her türlü ahlâksızlık artacak, her şey bozulacak.

O zaman tabii, mü'minin de kıymeti bilinmeyecek. Mü'minin kıymeti bilinmediği için, toplum bozulduğu için, mü'min toplumun içinde garip olarak kalacak.

Bir başka hadis-i şerifte de, Peygamber SAS, tabii bu istikbâlde olacakları, Allah kendisine bildirdiği için yine naklediyor:[184]

---

[184] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, no:208; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.485, no:3976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.52, no:6190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.95, no:298; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.307, no:6102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne el-Eşcaî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا ، وَسَيَعُودُ غَرِيبًا ، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ !

(طب. طس. عد. عن سهل بن سعد)

(*Bedee'l-islâmü garîben, ve seyeùdu garîben*) "İslâmiyet garip olarak başlamıştır ve yine o başlayışı gibi garipliğe dönecektir. (*Fetùbâ li'l-gurabâ*) Ne mutlu o gariplere!" buyurmuş.

Garip ne demek?.. Biliyorsunuz, kendi vatanından, ehlinden, akrabasından uzakta diyâr-ı gurbette olan kimse demek. Müslümanın garip olması ne demek?.. Yâni, kendisinin ehli, ahbâbı, arkadaşı, kendisini anlayan, seven insanlar kalmadığı için toplumda; diyâr-ı gurbetteki bir yolcu, yabancı gibi, o şehrin içinde az ve sevilmeyen, tanınmayan bir insan durumunda kalacak.

Onun için, toplum bozulunca, kötü insanlar hàkim olunca, bu sefer mü'min saklanacak. İmanını izhar ettiği zaman çeşitli sıkıntılara uğradığı için, veya izhar edemediği için, veya başka sebeplerden dolayı... Neye benzetiyor Peygamber SAS Efendimiz?.. Asr-ı saadette münafıkların, yâni içi inanmayan insanların mü'minlerden korktukları için mü'min gibi davranmalarına benzetiyor, teşbih buyuruyor. Yâni münafık içinden inanmıyor, dışından mü'minmiş gibi davranıyor, Allah'ın ahkâmına tam ihlâsla teslim olmuyor.

Tabii münafıklığın iki mertebesi var:

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.248, no:5898; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1054; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.191, no:588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.70, no:11074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.205, no:7283; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190, 12193, 12194; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.209, no:6147 ve c.XI, s.101, no:10343.

1. İmanda münafıklık... İmanda münafık, kâfirlerin en azılılarından daha tehlikelidir. Kâfir çünkü, hiç olmazsa âşikâredir, biliniyor, tedbir alınır. Münâfık insanların içindedir. Bilinemediğinden zararı daha çok olabilir.

Bunlar hakkında buyruluyor ki Kur'an-ı Kerim'de:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ (النساء:١٤٥)

(*İnne'l-münâfikîne fi'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr*) "Münâfıklar cehennemin en aşağı derekesinde, yâni tabakasındadır." (Nisâ: 145) buyruluyor. Demek ki cehennemlik olacaklar ve hem de en aşağısında, en çok azab olunan yerinde kalacaklar.

2. Bir de, amelde münafıklık vardır. Yâni mü'mindir, iyi niyetlidir de bu tip insan. Ama arada, mü'mine yakışmayan amelleri yapıyor. Günahları işleyiveriyor. Sonra pişman oluyor vs. filân... İhlâslı bir mü'min gibi davranamıyor.

Sahabe-i kiram, zaman zaman kendilerinin hallerine bakıp, kusurlarını gözlerinde büyütüp de, Peygamber SAS Efendimiz'e gelip kendilerinden şikâyet ederlerdi:

"—Yâ Rasûlallah! Ben münafık mı oldum, galiba münafık durumuna düştüm?" diye dertlerini açarlardı.

"—Niye?.." diye sorduğunda Peygamber Efendimiz, durumlarını anlatırlardı:

"—Senin yanında olduğumuz zaman, ne güzel duygular içinde oluyoruz. Böyle manevî hazlar, zevkler, feyizler, bereketler içinde... Eve gittiğimiz zaman çoluğumuzla, çocuğumuzla düşüyoruz, kalkıyoruz, derken dünyaya dalıyoruz." filân diye, kendi hallerini devam ettirememekten dolayı kendilerini münafık sanıyorlardı.

Sonra, tabii bazı hatalı hareket ettikleri zaman, gerçek mü'mine yakışmadığı için kendilerini kınıyorlardı, kendi kendilerini levm ediyordu. Bu çeşit hatalı durumlara, amelde münafıklık deniliyor. Bu tip insanlar hatalarından döndüğü zaman, kusurları gördükleri, iyi hâle büründükleri zaman; Cenâb-ı Hak Gaffâru'z-zünûb'dur, Settârü'l-uyûb'dur, günahları bağışlar, ayıpları kusurları setreder, örter, göstermez, bildirmez, saklar.

Cenâb-ı Hak onu cennete sokabilir yine. Yâni mü'mindir çünkü, hatalıdır.

O devirde münafık, aslında inanmamış, Peygamber Efendimiz'e kızıyor, ashabına kızıyor. Bu kızgınlığını ortaya vursa, toplum içinde vaziyeti fena olacak; saklıyor. Ona benzetiyor, onun durumuna benzetiyor.

Demek ki, ahir zamanda da toplum öyle bozulacak ki, mü'min hâlini izhar ettiği zaman çeşitli hücumlara maruz kalacak. İşte Çeçenistan, işte Rusya, işte Kosova, işte Kıbrıs'ın Rum kesimi... Yâni şöyle düşünün: Oralarda bir zaman Devlet-i Aliyye-yi Osmâniye'nin teb'ası olarak rahat, huzur içinde yaşarken dindaşlarımız, kardeşlerimiz, Boşnak, veya Arnavut, veya Pomak, veya başka... Sonra Bulgarlar geldiler, dinini değiştirmesini, ismini değiştirmesini istediler kişilerden. Karşı koyanları öldürdüler.

Rusya'da ihtilâl olduğu zaman Türkistan'ı ve sâireyi istilâ ettikleri zaman, çok korkunç zulümler yaptılar. Fergana Vadisi diye bir vadi var şimdiki Özbekistan'da, hafızlar diyarıymış. Hocalar yetişen, çok ihlâslı insanların olduğu yermiş. Ruslar oralara girdikleri zaman, korkunç katliamlar yapmışlar. Rus istilâsının şiddetli olduğu zamanlarda da, tabii dindarlıklarını yapamadılar, saklamak zorunda kaldılar.

İspanya'da yedi asır müslüman yaşadı, Endülüs... Ondan sonra siyasî çekişmelerden, kıta Katoliklerin, hristiyanların eline geçince, çok büyük katliamlar yaptılar. Oradaki müslümanlar da, çok zor durumlara düştüler.

Allah hürriyetimizi, istiklâlimizi kaybettirmesin... Çünkü hürriyet ve istiklâl olmayınca, onunla beraber İslâm'ı yapabilme imkânları da kayboluyor ve mü'minler çok zor durumlara düşüyorlar.

Allah, alnı açık, göğsünü gere gere mü'min olduğunu söyleyerek, inancını gereğini her yerde, her zaman çekinmeden, tatlı tatlı duyarak, Cenâb-ı Hakk'a güzel kulluk ederek, tam bir serbestlik içinde, müslümanlığı yaşamayı bize nasib eylesin...

b. Şeytanın Evlâtlara Ortak Olması

İkinci hadis-i şerif bu sayfadan, yine aynı kelimelerle başlıyor; Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş. Ebu'ş-Şeyh kitabında kaydetmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[185]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، يُشَارِكُهُمُ الشَّيَاطِينُ فِي أَوْلاَدِهِمْ . قِيلَ:

---

[185] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.239, no:5795.

أَوَ كَائِنٌ ذٰلِكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالُوا : وَكَيْفَ نَعْرِفُ أَوْلاَدَنَا مِنْ أَوْلاَدِهِمْ ؟ قَالَ: بِقِلَّةِ الْحَيَاءِ ، وَ قِلَّةِ الرَّحْمَةِ (أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 504/4 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yüşârikühümü'ş-şeyâtînü fî evlâdihim. Kìle: Eve kâinün zâlike yâ rasûla'llàh? Kàle: Neam. Kàlû: Ve keyfe na'rifü evlâdenâ min evlâdihim? Kàle: Bi-kılleti'l-hayâi, ve kılleti'r-rahmeh.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) "İnsanların üzerine bir zaman gelir ki, ileride, ahir zamanda öyle bir devir gelecek ki, (*yüşârikühümü'ş-şeyâtînü fî evlâdihim*) evlatlarında şeytanlar insanlarla ortaklaşacaklar. İnsanların evlâtlarının bazıları şeytan evlâdı olacak."

Biliyorsunuz, meselâ sofra kuruldu. Sofrada yemeğe başladı bir kimse, besmele çekmeden yedi. O zaman yemek yemesi besmelesiz olduğu için, şeytan da onun tabağından yiyor. Su içti besmelesiz; onunla beraber su içiyor. Yâni yemesine, içmesine ortak oluyor.

Yemeğine ortak olduğu gibi, evlâtlarına da ortak olabiliyor. Başka hadis-i şeriflerden de biliyoruz. Bir zaman gelecek ki, şeytanlar insanların evlâtlarına ortak olacaklar. Yâni, anne babası ile ortak olacak.

Bunu söyleyince, dinleyenler hayret ettiler. (*Kìle: Eve kâinün zâlike yâ rasûla'llàh?*) Denildi ki: "Bu olacak mı yâ Rasûlallah?.." (*Kàle: Neam.*) "Evet, olacak." buyurdu Peygamber Efendimiz

(*Kàlû*) O zaman sordular: (*Ve keyfe na'rifü evlâdenâ min evlâdihim?*) "O zamanki müslümanlar olarak bizler, böyle bir durum olmuşsa, kendi evlâtlarımızı şeytanların evlatlarından nasıl ayıracağız?.. Ortada çocuk var ama, 'Benden mi oldu, şeytandan mı oldu bu evlât?' diye bahis konusu olunca, şeytanın evlâdını, oğlunu, kızını kendi evlâdımızdan nasıl ayırt edebiliriz?.. Alâmeti nedir?" diye sormuşlar.

(*Kàle*) Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz: (*Bi-kılleti'l-hayâi ve kılleti'r-rahmeti*) "Utanmasının azlığından ve merhametinin, acıma-sının azlığından..."

Demek ki, şeytanın çocukları hayâsız oluyor; utanması, arlanması yok, ar damarı çatlamış oluyor ve merhametsiz oluyor, acıması olmuyor. Kırıyor, döküyor, vuruyor, öldürüyor, bağırtıyor, can yakıyor, can alıyor, işkence ediyor... Arsız, yüzsüz, edepsiz, hiç bir şeyden utanması yok... "Yüzü Fransız köselesi gibi" derler, yâni yüzü kızarmıyor. "O hayasızlığından ve merhametsiz-liğinden, şeytanın çocuğu olduğu anlaşılır." buyuruyor.

Nasıl olması lâzım, bu durumla düşmemek için ne yapmak lâzım?.. Bir kere düğünün dînî bir düğün olması lâzım! Dînî olmayan bir düğün, şeytanın katılacağı bir düğün; dînî esasları çiğneyerek, günahlara dalarak, haramları yiyerek, içerek yapılan bir düğün, tabii böyle bir şeye sebep olur.

Ondan sonra, namaz niyaz olmazsa, abdest olmazsa, besmele olmazsa, bu gibi durumlar olur. Ne yapmamız lâzım gelir?.. Her işimizi, yememizi, içmemizi, düğünümüzü, derneğimizi, gerdeğimizi, her işimizi besmele ile, Allah'ın adını anarak, Allah'ın rızasını düşünerek, dindarâne duygularla, hàlis duygularla, temiz duygularla, dualarla yapmamız lâzım ki, işimizde hayır olsun, bereket olsun...

Hani, Avrupalılar meselâ, gemi yapıyorlar, denize indirecekleri zaman geminin burnunda şampanya şişesini kırıyorlar. Ne düşünürler, niçin yaparlar? Kendilerinin örfleri, adetleri... Kendi dinlerinde bile zâten içki haram değil; kutsal şarap filân diyorlar, şaraplı ekmek yiyorlar. Yâni halleri öyle...

Biz, bir gemiyi denize indirdiğimiz zaman; bir hayırlı açılış, bir fabrika ve sâire olduğu zaman, "*Bi'smi'llâhi allàhu ekber*" diyerek kurban kesiyoruz. Etini fakirlere dağıtıyoruz, fukaranın dualarını alıyoruz. Hayırlı bir şey yaparak başlıyoruz.

Kur'an-ı Kerimler okuyoruz, hatimlerle başlıyoruz bazı işlere... Dükkânımızı açarken besmele ile açıyoruz. Levha asıyorlar hattâ, bir çok dükkânlarda görüyorum, hoşuma gidiyor:

Her sabah besmeleyle açılır dükkânımız,

Falanca zât-ı muhterem pîrimiz, üstâdımız!

Her esnafın, her meslekten insanın bir piri varmış. O pirinin adını yazarak dükkânına asıyor. Yâni, besmeleyle açıyorlar. "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" diyerek, "Yâ Rabbi, hayırlı rızık ver bize!" diyerek açıyorlar. İşlerini böyle ibadetle, tâatle yapıyorlar. Yola çıkacağı zaman iki rekât sefer namazı kılıyor; dua ile, namazla, abdestli çıkıyor. Abdest alıp yapıyor, yaptığı hayırlı bir işi... Gusül abdesti alıyor cumada, bayramda; hayırlı bir iş yapacağım zaman temiz olayım diye...

O zaman, hayırla başlayan, Allah adıyla başlayan, Allah'ın rızası düşünülerek yapılan şey hayırlı oluyor. Bunu biz örfümüzden, tarihimizden, edebiyatımızdan biliyoruz. Süleyman Çelebi ne kadar güzel halka öğretmiş, yaymış *Mevlid*'iyle:

Allah adı olsa bir işin önü,
Hergiz ebter olmaya ânın sonu!

"Bir işin önü, başlangıcı Allah adı olursa, yâni *'Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm'* diye başlanırsa; asla o işin sonu ebter olmaz, güdük olmaz, kesik olmaz, bozuk olmaz, çürük olmaz; iyi olur." diye güzelce şiir halinde ifade etmiş.

Her işimizi besmeleyle yaparız. Arabamıza besmeleyle bineriz, arabanın anahtarını besmeleyle çeviririz. Her işimizi besmeleyle yaparız, o zaman hayır olur. Yemeği besmeleyle yersin, yediğin hayreder, faydasını görürsün.

Düğünü besmeleyle, gerdeği besmeleyle yapan, hayrını görür. Evlatları hayırlı olur, annesine babasına iyi bakar, hizmet eder, ihtiyarlığında rahat ettirir. Çalışkan olur, hayatta başarılı olur, anasını babasını sevindirir, yüzünü güldürür, iftihar ettirir. Vatanına milletine faydalı olur.

Onun için, aman her yaptığınız işi Allah'ı düşünerek, Allah'ın rızasını düşünerek, Allah'ın adıyla, Allah nâmına yapın!.. Hani diyorlar ya, kapıyı çalıyor meselâ:

"—Kanun nâmına kapıyı aç!" diyor.

Nâm, ad demek. Kanunu ifa etmek için geldim demek istiyor yâni. Biz de mü'minler olarak, her yaptığımız işi Allah adına, Allah adıyla, Allah'ın rızasını kazanmak maksadıyla yapalım!..

c. Niyetlerin Bozulması

Bu sayfadan üçüncü hadis-i şerif. Hazret-i Ali RA'dan, Ebû Abdurrahman es-Sülemî kaydetmiş.

Hazret-i Ali Efendimiz tarif edilmeyecek kadar, güneş gibi aşikâr bir mübarek büyüğümüz, başımızın tâcı. Ebû Abdurrahman es-Sülemî, çok büyük bir alim ve sôfî. Onun kitabına yazdığına göre, Hazret-i Ali'den rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[186]

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ ، هَمُّهُمْ بُطُونُهُمْ ، وَشَرَفُهُمْ مَتَاعُهُمْ ، وَقِبْلَتُهُمْ نِسَاؤُهُمْ ، وَدِينُهُمْ دَرَاهِمُهُمْ وَ دَنَانِيرُهُمْ ؛ أُولٰئِكَ شَرُّ الْخَلْقِ ، لاَ خَلاَقَ لَهُمْ عِنْدَ اللهِ (السلمي عن علي)

RE. 504/7 (*Ye'tî ale'n-nâsü zemânün, hemmühüm butùnühüm, ve şerefühüm metâuhüm, ve kıbletühüm nisâühüm, ve dînühüm derâ-himühüm ve denânîruhüm; ülâike şerrü'l-halkı, lâ halâka lehüm inda'llàh.)*

Kıyamete yakın zamanı anlatan bir hadis-i şerif. Neler olacağını şöyle buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ye'tî ale'n-nâsü zemânün*) "İnsanların başına, üzerine bir zaman gelir ki, ileride gelecek ki; o zamanda, (*hemmühüm*) insanların tasası, gayreti, (*bütùnühüm*) karınları olacak." Yâni akılları, fikirleri karınlarının ihtiyaçlarını gidermekle ilgili olacak demek. Tasaları karınları...

---

[186] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.V, s.444, no:8688; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.285, no:31186; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2272, no:3270; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.458, no:26420.

Karından maksat iki şey olabilir: Bir mide olur. Yâni akılları, fikirleri, “Ne yiyeceğim, ne içeceğim?” diye, yemek içmek... Bir de cinsel konular kasdedilmiş olabilir. Yâni, cinsî duyguları esir almış, cinsel manyak gibi; yâni akılları, fikirleri o... Tabii kötü bir durum.

Çünkü insanın hemminin, gayretinin, tasasının, fikrinin, düşüncesinin, amacının yüksek şeyler olması lâzım!.. Böyle basit, süflî, âdî şeyler olmaması lâzım!.. Amaçlarının yüksek olması lâzım, himmetinin âlî olması lâzım!.. Aksine insanlar kötüleştiği için, o devrin insanları kötü olduğundan bu kötülüğü yapıyor. Böyle olacak durumları... Akılları, fikirleri belden aşağısı, karınları...

(*Ve şerefühüm metâuhüm*) “Adamların şeref telakkîsi, anlayışları da malları, mülkleri olacak.” Yanında ne kadar metaı varsa; yâni emtia, mal mülk cinsinden varlığı varsa... Yâni parası kadar şerefi oluyor. Çok parası olan, çok şerefli; parası olmayan şerefsiz...

Halbuki İslâm’da böyle değil: Takvâsı olan şerefli, takvâsı olmayan şerefsiz... Dindarlığı, hâlis duyguları olan Allah indinde kıymetli; günahları, hataları olan, ne kadar zengin olursa, ne kadar makamı yüksek olursa olsun, ne kadar böyle dış maddî imkânları çok olursa olsun, kıymetsiz İslâm’a göre.

Ama artık her şey maddîleşmiş olduğundan o devirde adamların şeref anlayışları da değiştiğinden, insanın malı mülkü şeref ölçüsü oluyor; insan zenginliğine göre itibar görüyor. Halbuki zengin olmadığı halde, namuslu olduğundan; çok kazanamadığı halde, çok iyi, melek gibi, altın gibi, som altın gibi, elmas gibi, pırlanta gibi insanlar olabilir. Ama düşünmüyorlar. Çünkü, her şey maddiyata sarmış, her şeyi maddeyle ölçüyorlar.

(*Ve kıbletühû nisâühüm*) “Kıbleleri de karıları olacak.” Yâni Kâbe’ye dönmüyorlar, karılarına yönelmişler. Yâni, karılarına tapıyorlar, akılları fikirleri onlar olmuş oluyor. Bu da dindarlığın bozulması demektir. Amaçların sapması demektir. İnsanların süflîleşmesi demektir.

(*Ve dînühüm*) "Dindarlıkları da, dinleri de, (*derâhimühüm ve denânîruhüm*) dirhemleri ve dinarları, yâni gümüş ve altın paraları olacak." Dinleri imanları para olmuş oluyor o devirde.

Bu durum olunca, yâni maddecilik, şehvetperestlik, mideperestlik, her şeyi maddî, materyalist ölçülerle görmek, ölçmek... Bu durum olunca, insanlar artık her şeyi unutmuşlar. Faziletleri, mânevî değerleri, yüksek erdemleri unutmuşlar. O zaman artık çok kötü bir durum olmuş oluyor. İnsanların bu zihniyette olanları çok kötü olmuş oluyor. Onlar için buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Ülâike şerrü'l-halk*) "Bunlar halkın en kötüleridir." *Halk*, dar manasıyla insanlar demek; geniş manasıyla Allah'ın yarattığı bütün varlıklar demek. Bütün varlıkların en kötüleri. Çünkü taşın toprağın, otun yaprağın, ağacın hiç olmazsa suçu, günahı yoktur. Allah ne için yaratmışsa, o işte bulunuyorlar, devam ediyorlar. Bir insana kızdık mı, "Odun!" deriz ama, odunun bir kabahati yok... Ama adam çok kötü vasıflara düşmüşse, sahip olmuşsa, çok fena durumlara düşmüşse; o zaman tabii odundan, kütükten de daha fena...

Bazan bir hayvan ismi söylüyoruz kızdığımız adama; o hayvan mâsum, onun bir suçu günahı yok, nihayet bir hayvan, yaratılışı öyle... Ama insan, kötü sıfatlarla, kötü işlerle ondan da daha aşağılara düşüyor.

(*Şerrü'l-halk*) "Halkın, yâni mahlûkatın en kötüleridir bunlar... (*Lâ halâka lehüm inda'llàh*) Onların Allah yanında hiç bir nasibleri yoktur." Yâni hayır, mükâfât, ecir, sevap gibi bir şey almaları mümkün değildir.

Nasıl olmamız lâzım?.. Himmetimizin âlî olması lâzım! Aklımızın fikrimizin, dünya ve ahiretimizin Allah'ın rızasına göre olmasına yönelmesi lâzım!.. Hem dünyamız Allah'ın istediği gibi tertemiz olsun; hem de ahiretimiz azabdan uzak, tam saadet olsun diye, himmetimizin o tarafa sarf edilmesi lâzım!.. Yâni insanlığın selâmeti, iyiliği için; ahirette de Allah'ın rızasına erip, cennetiyle cemâliyle müşerref olmak için gayret etmeli, insan ona tasa çekmeli, onun için uğraşmalı!..

İnsanın şerefi ilmiyle, irfanıyla, faziletiyle olmalı!.. Bir insan fakir olabilir. Yunus Emre hakkında anlatılanları doğru kabul edelim; oduncu olabilir, fakir bir köylü olabilir... Ama Yunus Emre gibi olunca, en şerefli insan oluyor. İnsan mânevî değerleriyle, gönül zenginliğiyle, iman kuvvetiyle, kalbinin altın gibi olmasıyla kıymetli olur. Ama parası olmayabilir, kulübede oturuyor oturabilir, dağda bir mağarada yaşıyor olabilir. İşin doğrusu, asıl şerefin takvâda olması lâzım!..

(*Ve kıbletühüm nisâühüm*) Evet, çok tabii, İslâm da teşvik ediyor; elbette insan ailesini sever, sevmeli!.. Sevmeye de sevap veriyor Allah-u Teàlâ Hazretleri ama, insanın kıblesi Kâbe olmalı, din olmalı; maddî, geçici, fâni bir şey olmamalı!..

Evet, insan annesini sever, kızını sever, hanımını sever, çoluk çocuğunu sever... İyi arkadaşlarını sever... Ama bu sevgilerin hiçbirisi, tek başına hayatın amacı olamaz. Çünkü onlar fâni... Hayatın asıl amacı, insanın asıl yöneleceği yüksek şeyler olması lâzım! Allah indinde geçerli şeyler olması lâzım!.. Yönünün, kıblesinin ulvî şeyler olması lâzım!

Dininin, imanının para olması, insanın iyice materyalist olması demek... Para oldu mu babasını bile satar, vatanını satar, vatanın sırlarını satar. Tabii, çok kötü bir şey... Nasıl olması lâzım?.. Dünyaları verseler, bazı faziletlerden, bazı güzelliklerden vazgeçmemesi lâzım; onları vermemesi lâzım!

Meselâ, ne diyor Mehmet Akif:

Verme dünyaları alsan da bu cennet vatanı!

Ne kadar güzel!.. Dünyaları alsan bile, dünya kadar rüşvet verseler; Amerika'dan rüşvet gelse, Rusya'dan rüşvet gelse, Avrupa-dan rüşvet gelse, bir karış toprağı verilmez!

Onun için ölür, canını verir ama, vatanını vermez. İşte bu, şerefli insanların, hakîkî mü'min insanların amaçlarının çok yüksek olmasından... Maddeye tenezzül etmez, maddeyi teper, elinin tersiyle iter:

"—Ben böyle yakışıksız teklifleri kabul edemem! Ben böyle maddiyat için, çok değer verdiğim mübarek, mukaddes şeyleri satamam!" diye söyleyecek sağlamlıkta olması lâzım!..

Öyle olmazsa, dünyada çok zengin devletler var, parayla herkesi alırlar; herkese her şeyi yaptırırlar. İyi ki para ile satın alınamayacak insanlar var... Halen de ülkemizde var, başka ülkelerde var. Allah onları hakim eylesin, işlerin başına onları getirsin... Sarsılmayan, sapasağlam, dürüst, dosdoğru insan olmak lâzım! "Öyle olmayan insanlar mahlûkatın en kötüleridir. Allah onlara hiç bir mükâfât vermeyecek. Allah indinde hiç bir nasibleri yoktur." buyruluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, milletimizi, çoluk çocuğumuzu, nesillerimizi dinimizden, güzel ahlâkımızdan, sağlam imanımızdan mahrum eylemesin… Ümmetimizi korusun... Düşmanların topluca birlikler kurarak, ittifaklar kurarak yaptıkları zulümleri karşılamayı, yenmeyi Allah nasib eylesin...

Mazlum insanların imdadına koşmamızı, onları zulümden kurtarmamızı nasîb eylesin... Esir kardeşlerimizi esaretten, mazlum kardeşlerimizi zulümden, mağdur kardeşlerimizi gadirden kurtar-makta bizlere gayret versin, yardım eylesin; tevfikini refîk eylesin...

Cümleten bizi her yönden mansur ve müeyyed, muzaffer ve gàlip eylesin... Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

12. 01. 2000 - AVUSTRALYA

34. ALLAH'IN SEVDİĞİ HALLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü ikrâm u ihsânı üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak hem dünyada, hem âhirette cümlenizi sevindirsin, aziz ve bahtiyâr eylesin...

a. Allah'ın Duaları Kabul Etmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den Enes RA'ın rivâyet ettiği ve Hâkim (Rh.A)'in *Müstedrek*'inde kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz bu akşamki birinci hadis-i şerifin metninde şöyle buyuruyor:[187]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ رَحِيمٌ حَيِيٌّ كَرِيمٌ ، يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ ، ثُمَّ لاَ يَضَعُ فِيهِمَا خَيْراً (ك. عن أنس)

---

[187] Hàkim, *Müstedrek*, c.1, s.675, no:1832; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.63, no:3124.

Lafız farkıyla:

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.468, no:1488; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.556, no:3556; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1271, no:3865: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.160, no:876; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.675, no:1831; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef,* c.X, s.443,no:19648; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.211, no:2965; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.165, no:1111; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.138, no:337; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.235, no:1311; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.465, no:7486; Selmân-ı Fârisî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.423, no:13557, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan;

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.31, no:4591; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.391, no:1867, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.142, no:4108; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef,* c.II, s.251, no:3250; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ,* c.IV, s.61, no:912; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.64, no:3128, 3166, 3167, 3266-3268; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.16, no:7811-7814

RE. 87/13 (*İnna'llàhe azze ve celle rahîmün hayiyyün kerîmün, yestahyî min abdihî en yerfaa ileyhi yedeyhi, sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerif müjdeli... Sevindirici mazmunu olanı, bizi sevindirecek bir haberi bilgiyi ihtivâ eden bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnna'llàhe*) "Hiç şüphe yok ki Allah (*azze ve celle*), çok izzet sahibi olan, çok celâl sâhibi olan, sonsuz izzet ve celâl sâhibi olan, aziz ve celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri (*rahîmün*) merhametlidir; acıyan, merhamet edendir, rahmeti, merhameti çok olandır. O kadar çoktur ki, merhametlilerin en merhametlisidir. Dünyadaki bütün merhametleri toplasak, rahmetinin %1'i kadardır. Rahmetinin %99'u ahirete saklanmıştır. Kullarını sever, kullarına acır, merhamet eder.

(*Hayiyyün*) "Hayâ sahibidir; yâni Cenâb-ı Hak hayâ eder, utanır. (*Kerîmün*) Kerem sâhibidir; yâni cömerttir, güzel bağışlarda, davranışlarda bulunucudur. Ekremü'l-ekremîn'dir hattâ... (Y*estahyî min abdihî*) Kulundan istihyâ eder, hayâ eder, utanır." Sübhàna'llàh!.. Efendimiz böyle buyuruyor: "Allah-u Teàlâ Hazretleri utanır kulundan... (*En yerfaa ileyhi*) O kulu, Rabbine, Allah'a iki elini kaldırmış, ellerini açmış duâ ediyor da; (*sümme lâ yedau fîhimâ hayrâ*) Allah da o dua eden kulunun açmış olduğu avuçlarına hiç bir hayır koymuyor. Böyle yapmaktan utanır Allah..."

Yâni, kulunun dua için açılmış olan iki elini, içine hiçbir hayır koymadan, boş çevirmez, boş çevirmeye hayâ eder. Kereminden, lütfundan, merhametinden dolayı kulu boş çevirmez. Elini boş döndürmez, avucunu boş bırakmaz Allah-u Teàlâ Hazretleri. Mutlaka dua edene lütfeder, bir şeyler ihsân eder.

"—Nasıl bir şeyler ihsan eder?.."

Ya istediğini ihsân eder... Bugün bir eve misâfir gittik. Kadıncağız, temiz kalpli saf bir kimse. İşte bir geniş ev istiyormuş. Küçük eski bir evde oturuyorlarmış. Mahallede yeni bir inşaat başlamış. Onun önünden geçerken:

"—İşte ben böyle bir ev istiyorum!" demiş.

“—İstiyorsun ama bu çok para, büyük bir ev bu, bunu biz nasıl alırız?..” filan derken, Allah-u Teàlâ Hazretleri evin sahiplerini evi satma kararına getirttirmiş.

İtalyan’mış onlar, karı ile koca arasında geçimsizlik olmuş, evi satmaya girişmişler. Bunlar da:

“—Bizim o kadar paramız yok!” filân demişler ama, nasıl olduysa, yine de istenen paradan çok az bir para teklif etmişler, “Şu kadar verebiliriz.” diye.

Haber gitmiş ev sahiplerine... Ev sahibi:

“—Aman vaz geçmesinler, ben hemen veriyorum!” demiş, hemen vermiş. Böylece ummadıkları eve nail olmuşlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, kulun istediğini bazen böyle aynen veriyor. “Şu evi istiyorum!” diyor, o evi veriyor. Bazen daha hayırlısını verir, istediğinden âlâsını verir. Bâzen de en güzel mükâfat olarak, âhirette ona çok büyük sevaplar verir. Ama elini boş döndürmez, eline mutlaka bir şeyler koyar. Avucu boş dönmez.

Çünkü, Cenâb-ı Hakk'ın burada üç sıfatını söylüyor, Peygamber Efendimiz. Tabii Aziz ve Celîl olduğunu sıfat olarak ayrıca söylüyor:

"—Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri, hiç şüphe yok ki Rahîm'dir, Hayiy'dir, Kerîm'dir." diyor.

Yâni, üç sıfatını beyan ediyor: Birisi; merhametli olması Cenâb-ı Hakk'ın kullarına şefkatli, merhametli olması... İkincisi; utanması, hayâ etmesi Cenâb-ı Hakk'ın... Üçüncüsü de; cömertlik, kerem sâhibi olması... Kulu istediği halde, onu vermemekten utanıyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Tabii, Cenâb-ı Hak alemlerin Rabbidir, her şey onundur. Biz de onun kullarıyız. Bütün bu sıfatlar bize, Cenâb-ı Hakk'ın lütfunu, keremini anlatmak için kullanılmış sıfatlardır. Cenâb-ı Hakk'ın, zât-ı şerîfini ve esmâ-i hüsnâsını ve onların hakikatini anlamak, tabii beşer için imkânsızdır. Çünkü:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ (الشورى:١١)

(*Leyse kemislihî şey'ün*) [O'nun benzeri hiç bir şey yoktur.] (Şûrâ, 42/11) İnsanların tanıdığı, etrafındaki, çevresindeki varlıklardan, Allah-u Teàlâ Hazretleri gibi hiç bir şey yoktur ki, şuna benziyor, denilsin. Her şeyi rubûbiyyetinin şanına uygun şekilde eşsizdir, emsalsizdir, yegânedir, tektir.

Her sıfatı bizim bildiğimiz sıfatlardan çok daha yüce, çok daha farklı, bizim idrâkimizin çok çok daha üstündedir ama, Peygamber Efendimiz'in bu güzel anlatımından biliyoruz ki, Rabbimiz kullarına merhamet ediyor.

Hatta bir defasında esirlerden bir kadın, öbür kâfilede kalmış olan çocuğunun yanına koştu gitti. Hemen onu yakaladı, bağrına bastı. Harpte esir alınmış, ganimet esirler bunlar. Peygamber SAS Efendimiz de, o kadının bu kafileden koşup, öbür kafileye gidip, orada çocuğunu bulup, bağrına basıp kucaklamasını seyretti sahabeyle beraber. Sonra ashabına sordu:

“—Ey ashabım, ne dersiniz; bu şefkatli anne, şu çocuğunu bağrına sımsıkı basan kadıncağız, bu çocuğunu kendi elleriyle ateşe atar mı?..”

“—Atmaz yâ Rasûlallah! Bak ne kadar anne şefkati cûşa geldi. Nasıl çocuğunu kucakladı, nasıl bağrına basıyor. Ne kadar sevgi, ne kadar candan bir şefkat... Yapmaz, çocuğunu bu ateşe atmaz, kesinlikle atmaz!” dediler.

”—İşte Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu kadıncağızın bu evlâdına olan sevgisinden, şefkatinden, muhabbetinden kat kat daha fazla, çok çok daha fazla kullarına şefkatlidir, merhametlidir.” buyurdu.

Demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri, kullarına lütfetmiş, rahmetmiş, peygamberler göndermiş, kitaplar indirmiş... Cennete girmelerine sebeb olacak yolları ve amelleri ve işleri, faaliyetleri, halleri, huyları bir bir kullarına öğretmiş cennete girsinler diye...

Kur’an-ı Kerim’de de buyruluyor ki, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلٰى دَارِ السَّلَامِ (يونس:٢٥)

(*Va’llàhu yed’ù ilâ dâri's-selâm*) “Allah kullarını dâru's-selâm olan, selâmet yurdu olan cennetine dâvet ediyor, çağırıyor.” (Yunus, 10/12)

“—Gelin kullarım, cennetime gelin!’ diye.

Tabii, girmeyen niye girmiyor?.. İnatçılığından, kendi günahkârlığından, kendi isyânından, kendisinin kusurundan, kabahatinden dolayı girmiyor.

Demek ki, el açtık mı, dua ettik mi, mutlaka mükâfat var. Allah-u Teàlâ Hazretleri açılan elleri boş çevirmiyor. O halde duâ edelim, çok duacı olalım, ağzı dualı kul olalım! Çünkü, dua da ibâdettir, zikir gibidir, tefekkür gibidir. Nasıl onlar ibâdetse, duâ etmek de ibâdettir.

O bakımdan, her vesile ile aklımıza, gönlümüze doğan mânâları düşünerek çevremize, kendimize, dünyamıza, âhiretimize, dostlarımıza dua edelim. Bol bol dualar edelim! Ümmet-i Muhammed’e dua edelim! Hep hayırları isteyelim Cenâb-ı Haktan, çünkü eller boş dönmüyor. İşte, böyle bir

müjdesi Peygamber Efendimiz'in. Bugünkü hadis-i şeriflerin ilki bu.

b. Allah Güzeldir, Güzelliği Sever

İkincisi, bugün okuyacağım hadis-i şeriflerin... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[188]

إِنَّ اللهَ تَعَالَى جَمِيلٌ ، يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرَى أَثَرَهَا عَلَيْهِ ، وَيَبْغَضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَأُّسَ ؛ وَلٰكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تَسْفَهَ الْحَقَّ ، وَتَبْغَضَ الْخَلْقَ (هناد عن يحيى بن جعدة)

RE. 87/11 (*İnna'llàhe teàlâ cemîlün, yuhibbü'l-cemâl, ve yuhibbü izâ en'ame alâ abdihî ni'meten en yerâ eserehâ aleyhi, ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs; ve lâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka, ve tebğuda'l-halk.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu ikinci hadîs-i şerifte, Peygamber Efendimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin cemâl sahibi olduğunu beyân buyuruyor:

(*İnna'llàhe teàlâ cemîlün*) "Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri güzeldir, cemâl sahibidir; hem de sonsuz güzelliklerin sâhibidir. (*Yuhibbü'l-cemâl*) Güzelliği de sever. Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyin güzel olmasını, güzel olanını, güzel yapılanını sever."

O halde biz de nasıl olmalıyız?.. Güzelliği işleyen, güzelliği edinen, güzelliğe sahip olan, güzelliği yapan, güzel davranan müslümanlar olmalıyız. Her işimizde güzellik olmalı! İşimizin evsâfının başında ihlâslı olmak varsa, samimi olmak varsa, bir vasfı da bir sıfatı da işimizin güzel olması, güzel yapılması... Sözümüzün güzel olması, amelimizin güzel olması, düşüncemizin güzel olması, huyumuzun güzel olması; çehremizin mütebbessim

---

[188] Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.951, no:17191; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.13, no:6778.

olması, güzel olması, giyimimizin kuşamımızın, her şeyimizin güzel olması... Çünkü Allah güzelliği sever.

وَيُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلٰى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرٰى أَثَرَهَا عَلَيْهِ ،

(*Ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdihî ni'meten*)[189] "Ve yine Allah-u Teàlâ Hazretleri, kuluna bir nîmet ikram ettiği zaman, (*en yerâ eserehâ aleyhi*) bu nimetinin o kulu üzerinde tezâhür etmesini sever. Tesirinin, izinin, emâresinin, belirtisinin kulu üzerinde görünmesini sever. Zenginlik vermişse, kulda zenginlik olduğunun görünmesini sever."

وَيَبْغُضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ ،

(*Ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*)[190] "Fakirliğini arz etmeyi, fakir değilken de böyle pejmürde, fakir görünüşlü olmayı sevmez."

Demek ki, hey'et itibâriyle, görünüm itibariyle, derli toplu olmayı sever. Çünkü güzeldir, güzelliği sever ve verdiği nimetlerin de tezâhür etmesini, kulları üzerinde görülmesini ister.

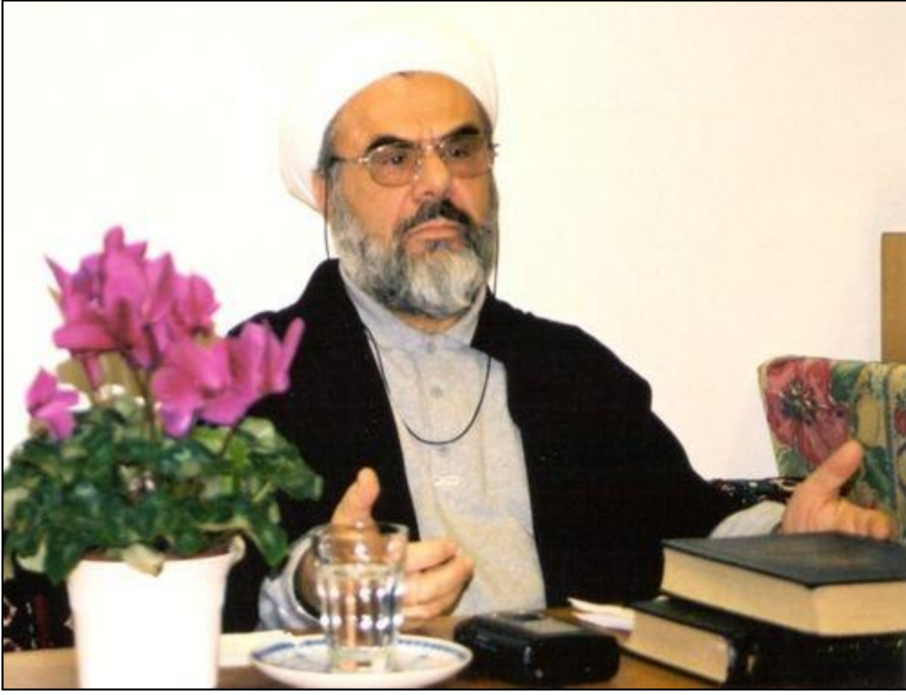
"—Ey kulum, ben sana şu nimetleri vermiştim, niye görülmüyor ortada?.. Ortalıkta niye görülmüyor, niye saklıyorsun, niye gizliyorsun?.. Niye o nimetlere sahip olduğun halde, sanki o nimetler yokmuş gibi, mahrummuşsun gibi, halka öyle görünüyorsun?" diye, onu sevmez, ona buğz eder.

Nimetlerinin eseri kulun üzerinde görülmeli!..

---

[189] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6200; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.271, no:5888; İmrân ibn-i Husayn RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.286, no:752.

[190] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Demek ki güzel giyinmek, güzel heyetle, güzel bir görünümle gezinmek görünümünü düzeltmeye çalışmak; sakalını taramak, saçını taramak, elbisesini düzgün giyinmek; çamursuz, temiz olması, görünümün hoş olması vs... Bunların hepsini Allah sever, güzelliği sever. Öyle pejmürde görünüşlülüğü, fakirmiş gibi, hiç bir şeyi yokmuş gibi perişan görüntülü olmayı sevmez.

"—Yâhu sen böyle değilsin ki, nedir bu perişan görünüş?" diye sevmez.

Bunlar, yâni giydiğinin güzel olması kibir değildir.

وَلٰكِنَّ الْكِبْرَ أَنْ تَسْفَهَ الْحَقَّ ، وَتَبْغُضَ الْخَلْقَ .

(*Ve làkinne'l-kibre*) "Lâkin asıl kibir nedir?.. (*En tesfehe'l-hakka*) Hakkı bilmezlikten, hakkı anlamazlıktan gelmektir, hakkı idrak etmez görünmektir, hakkı teslim etmemektir kibir..."Yâni söylüyorsun, söylüyorsun, kibirli bir adam bir türlü bir türlü hakikati kabul etmiyor. Diretiyor, burnu havada... İşte o kibirdir.

Başka?.. (*Ve tebguda'l-halk*) "Halka da kızmaktır." Halkı beğenmiyor, sevmiyor, kızıyor, tepeden bakıyor. Hak söz söylendiği zaman da anlamıyor, bir türlü kabul etmiyor. Câhillikten geliyor, bilmezlikten geliyor, aldırmıyor yâni... İşte kibir budur.

Bu hadis-i şerifin —Allah-u a'lem— sebeb-i vürûdu, yâni Efendimiz'in mübarek fem-i saadetinden sàdır olmasının, vârid olmasının, söylenmesinin sebebi: Bir keresinde Peygamber SAS buyurdu ki:[191]

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ ، مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ

(م. ت. حم. عن ابن مسعود)

(*Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibrin*) "Kalbinde zerre kadar kibir olan kimse cennete girmeyecek!" buyurdu.

Allah, kibirliyi sevmiyor, mütekebbiri sevmiyor, büyükleneni, ululananı, koca burunlu olanı sevmiyor. Zerre kadar kalbinde böyle bir şey varsa, o cennete girmeyecek!" buyurunca, sahabe-i kiram çok telaşlandılar. *Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn...*

Bir zât-ı muhterem sordu Peygamber SAS Efendimiz'e:

إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا ، وَ نَعْلُهُ حَسَنَةً ؟

(م. عن ابن مسعود)

---

[191] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000: Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no;7110; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2

(*İnne'r-racüle yuhibbü en yekûne sevbühû hasenen ve na'lehû haseneten?*)"Yâ Rasûlüllah! İnsan elbisesinin güzel olmasını sever, ayakkabısının güzel olmasını sever. Bu da kibir midir?" diye sordu telaşından.

O zaman, Peygamber SAS Efendimiz böyle buyurdu:

(*İnna'llàhe teàlâ cemîlün, yühibbü'l-cemâl*) "Hayır! Allah güzeldir, güzelliği sever." Yâni, "Temiz giyinin, o kibir değildir.

(*Ve yuhibbu izâ en'ame alâ abdihî ni'meten*) "Ve yine Allah-u Teàlâ Hazretleri, kuluna bir nîmet ikram ettiği zaman, (*en yerâ eserehâ aleyhi*) bu nimetinin o kulu üzerinde tezâhür etmesini sever." Allah bir nimet verdiyse size, zenginlik verdiyse, varlık verdiyse; tabii o varlığınız giyiminizden, kuşamınızdan, davranışınızdan belli olacak.

(*Ve yebğudu'l-bü'se ve't-tebe'üs*) Böyle fakirmiş gibi görünmeyi Allah sevmez. Taklit etmeyi, veyahut kendi zenginliğini, varlığını saklamayı sevmez. Size verilen varlıkları belli etmeyerek, öyle tebdil-i kıyafet gibi perişan kılıklı olmayacaksınız.

Bu kibir değildir. (*Velâkinne'l-kibre en tesfehe'l-hakka ve tebğada'l-halk*) Asıl kibir, hakkı kabul etmemektir. Hak söyleniyor, söyleniyor kabul etmiyor; budur kibir. Bir de halka kızmaktır, sevmemektir, buğz etmektir, tepeden bakmaktır." buyuruyor.

Tabii bu hadis-i şeriften alacağımız çok dersler var. Hak söz söylendiği zaman, kimden söylenirse söylensin hakkı kabul edeceğiz.

"—Düşman söyledi..."

Düşman söyledi ama doğru söyledi...

"—Tamam, sen haklısın!" diyeceğiz.

Böyle yaparsa, düşmanlıklar bile erir. Bu adam insaflı bir kimse derler, güzel huylu derler, bak hak söylenince kabul ediyor derler. Düşmanı bile insanın, sevmeye başlar.

Hakkı kabul edeceğiz bir; bir de halka kızmayacağız, halkı hoş göreceğiz, tepeden bakmayacağız. Fakirse, Allah zenginlik vermemiş. Çirkin ise, Allah güzel yaratmamış. Hepsi Cenâb-ı Hakk'ın vergisi... Sana vermiş, ona vermemiş. Sen şükret de, ona kızma. Sen zenginsin, sen güzelsin diye, zengin olmayana, senin

gibi alımlı endamlı olmayana kızma, hor girme yâni garibanları... Onlara tepeden bakma!

Bu durumda olacağız, mütevâzi olacağız. Hepsini verenin Allah olduğunu bileceğiz, isterse alabileceğini de bileceğiz. Çünkü bakarsın, arslan gibiyken felç olur, eli ayağı tutmaz olabilir. Güzelken, bir hastalık gelir, yüzü gözü gider. Hani ne derler:

"—Konağına, zenginliğine güvenme; bir kıvılcım zenginliği giderir. Güzelliğinle mağrur olma; bir sivilce güzelliği giderir." derler.

Bir sivilce çıkar, bir çıban olur, bir yara olur; herkes iğrenir, yanından kaçar insanın... Hepsinin Allah'tan geldiğini bilip şükredeceğiz.

Bir de birisinin senden aşağı durumda olduğunu görünce:

"—Yâ Rabbi, bu kuluna böyle durumlar nasip olmuş, el-hamdü lillâh bende ne nimetler var. Sana hamd olsun, çok şükür yâ Rabbi!.." diyeceksin.

Hasta, sakat veya kötü görünüşlü bir kimse gördüğümüz zaman da, içimizden:[192]

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ

(*El-hamdü li'llâhi'llezî àfânî mimme'btelâke bihî*) "Seni bu mübtelâ ettiği şu kötü duruma beni düşürmeyen Allah'a hamd ü senâ olsun!" diyeceğiz içimizden. Yâni, kendimizin üzerimizdeki nimetleri anlayıp, düşünüp, idrak edip, hamd ü senâ edeceğiz.

---

[192] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.316, no:3353; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.456; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.36, no:124; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.43, no:38; Hz. Ömer RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.317, no:3354; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.107, no:4443; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6217; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.364, no:3882; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.283, no:5324; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.244, no:5838; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.395, no:30355; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.142, no:3509-3515; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.199, no:17138, 17139; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.324, no:22229, 22231, 22232.

Ondan sonra da, hepimizde bir güzellik duygusu olacak. Her konuda her işimizi güzel yapmaya gayret edeceğiz. Çünkü:[193]

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ ، يُحِبُّ الْجَمَالَ (م. حم. حب. ك. هب. عن عبد الله بن مسعود)

(*İnna'llàhe teàlâ cemîlün, yuhibbu'l-cemâl*) "Allah güzeldir, güzelliği sever." Bu çok güzel bir şey... Her şeyimiz güzel olunca, Allah'ın sevgisini de kazanacağız yâni.

Onun için, güzelliğimize dikkat edelim! Sözümüzün güzel olmasına, huyumuzun güzel olmasına, dindarlığımızın güzel olmasına, imanımızın güzel olmasına, ihlâsımızın güzel olmasına, ibadetlerimizin güzel olmasına, elbisemizin temiz, güzel olmasına, saçımızın sakalımızın güzel olmasına; dişimizin fırçalanmış, misvaklanmış güzel olmasına, tırnaklarımızın kesilmiş, güzel olmasına; her şeyimizde güzel olmayı, güzelliği sağlayacak her şeye dikkat edeceğiz.

İnsan kulübede oturabilir ama, alır eline şu kadar bir teneke ucuz kireç; sulandırır, bir fırçayla duvarlara sürer. Kulübe pırıl pırıl bembeyaz olur veya renk katar, renkli olur. Şirin olur, tatlı

---

193 Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188-17190; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781

olur, toprak ama tatlı olur. Ahşap ama, bir güzel boya vurursanız, güzel olur.

Evin önü toprak bile olsa, silip süpürürseniz güzel olur. Çimenlendirirseniz, daha güzel olur. Çiçeklendirirseniz, daha güzel olur. Çiçeklerin en güzellerini, kokulularını koyarsanız, daha güzel olur. Daha güzeli var, güzelin güzeli var; en güzeli yapmaya çalışmalı! Her şeyinde güzellik görülmeli, mü'minin her şeyi güzel olmalı! Güzelliğin timsali olmalı mü'min...

c. Halkla İyi Geçinmek

Gelelim bu akşamki üçüncü hadis-i şerife... Bu akşam okuyacağımız üçüncü hadis-i şerif Aişe Anamızdan, Aişe-i Sıddîka Validemiz'den. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs*'inde rivayet etmiş. Hakîm-i Tirmizî de *Nevâdir*'inde rivayet eylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[194]

إِنّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَنِي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ ، كَمَا أَمَرَنِي بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ

(الحكيم الترمذي في النوادر ، والديلمي عن عائشة)

RE. 87/2 (*İnna'llàhe azze ve celle emeranî bi-müdârâti'n-nâs, kemâ emeranî bi-ikàmeti'l-ferâid.*)

"Allah-u Teàlâ Hazretleri, Azîz ve Celîl olan, sonsuz derecede izzet, sonsuz derecede celâl sahibi olan Allah, hiç şüphesiz bana emir buyurdu ki, bana emretti ki, (*bi-müdârâti'n-nâs*) insanlara müdârât eyleyeyim..."

Müdârât eylemek ne demek?.. *Dâra-yudarî-mudârâten*. Sülâsisi, *derâ-yedrî-dirâyeten* geliyor. İf'al bâbından *edrâ-yüdrî,* Kur'an-ı Kerim'de bir çok yerde geçiyor. Meselâ:

---

[194] İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.215; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.26, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.15, no:251; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.176, no:659; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Müdârâtü'n-Nâs*, c.I, s.25, no:4; Zeyd ibn-i Refi' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.728, no:7168; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.257, no:679; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.474, no:6708

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ (الإنفطار:١٧)

(*Ve mâ edrâke mâ yevmü'd-dîn*) [Cezâ günü nedir bilir misin?] (İnfitar, 84/17) buyruluyor.

Derâ-yedrî-dirâyet; aklını kullanarak, tefekkürünü kullanarak, düşüne düşüne bir şeyi yapmak. *Edrâ;* birisini düşündürmek, birisine bir şeyi anlatmak mânâsına.

Müdârât da, karşılıklı anlayışlı olmak demek. İnsanlarla müdârât eylemek ne demek? Halini anlamak, anlayışla karşılamak demek... İnsan acizdir, zavallıdır; ihtiyarlık halidir, gençlik hâlidir, beşer halidir diye, hallerini anlayışla karşılamak.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—İnsanları böyle anlayışla karşılamayı; acizleri, eksiklikleri olabileceğini düşünüp anlayışla karşılamayı Allah bana emretti."

Yâni, hemen kızmayacak, müsamahakâr olacak, affedici olacak ve hemen her suçundan dolayı cezalandırmayacak. "E olur böyle şeyler" diyecek. Şöyle gönül çekici tarzda, dirayetle, basiretle, kiyâset ve siyasetle insanları idare edecek.

Çünkü, eğer bir yönetici, bir idareci, bir başkan sert olursa, anlayışsız olursa, katı olursa; etrafındaki insanlar birer ikişer kırılır, giderler. Peygamber SAS Efendimiz'e de nasıl buyruluyor Kur'an-ı Kerim'de; *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahim:*

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ ، وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ (آل عمران:١٥٩)

(*Febimâ rahmetin mina'llàhi linte lehüm*) "Ey Rasûlüm, bu söz dinlemezlik hadisesi karşısında, Allah'ın bir lütfu eseri olarak, ashabına karşı sen yumuşak davrandın. (*Velev künte fazzan*) Öyle katı sözlü, katı davranışlı, sert, haşin tavırlı bir kimse olsaydın, (*galîze'l-kalbi*) katı kalpli bir kimse olsaydın; (*lenfaddù min havlike*) bu olaylardan, savaşın arkasındaki o şeylerden, gönül yıkıntılarından, üzüntülerden dolayı etrafındakiler dağılıp giderlerdi." (Âl-i İmran, 3/159)

Peygamber SAS Efendimiz'e, etrafındaki insanları dağıtmayacak gibi, gönül yapacak gibi, teşvik edecek gibi, mâneviyâtlarını yükseltecek gibi, teşvikkâr, anlayışlı olmayı emretmiş Allah-u Teàlâ Hazretleri. Allah-u a'lem, mânâ bu olmalı! "İnsanlara müdârât etmekle emrolundum." denilmesinin muradı, anlamı bu olmalı.

Hakikaten de Peygamber SAS Efendimiz, savaşlarda bile çok yumuşak davrandı. Hattâ, hayatı boyunca ömrü savaşla geçti. Hikmet peygamberi, rahmet peygamberi ama, aynı zamanda cihad peygamberi... Kâfirlerle, müşriklerle cihadları oldu, yahudilerle cihadları oldu, hristiyanlarla cihadları oldu. Seriyyeler hazırladı, askeri birlikler gönderdi, çölün haşin kabilelerini yola getirdi. Nice nice savaşlar oldu. Bütün bu faaliyetlerinin içinde, öldürülen insan sayısı 150 kişi. Onlar da çok inat edenler, çok karşı gelenler; Allah'ın gazabına, kahrına uğramaya müstehak olmuş insanlar... Yoksa öyle kırıp geçirme gibi bir durum olmadı.

Koca Mekke fethi hadisesi... Mekke fethediliyor, müşriklerin merkezleri ele geçiriliyor, yıllarca müslümanlara kan kusturmuş insanlar ele geçiriliyor. Efendimiz:

“—Kâbe’ye sığınanlar emniyette olacak!” buyurdu.

Hatta, Kureyş’in reisi durumunda olan Ebû Süfyan’a da bir pâye verdi:

“—Ebû Süfyan’ın evinde toplananlar affolunacak, emniyette olacak, öldürülmeyecek!” buyurdu.

Koca Mekke’nin fethi hadisesinde birkaç inatçı, müşrik, ille savaşanlardan birkaç tanesi öldürüldü. Hatta müslümanların komutanlarından bazıları:

“—Şimdi artık müşrikler elimize geçiyor; yıllarca bize yaptıkları zulümlerin işkencelerin hesabını soracağız, onlara göstereceğiz!” gibi sözler söyledi diye, Efendimiz onu komutanlık görevinden gerilere aldı. Yâni, kızgınlıkla hareket etmesin diye.

Fetih Sûresi’nde de zaten, daha önce Hudeybiye ile ilgili olarak, “Kimin ne olduğunu insanlar bilmeyebilir. Kalbi mü’min olanlara da zarar verilir.” diye, Cenâb-ı Hakk’ın böyle bir çatışma durumunu emretmediği, engellediği bildiriliyor:

وَلَوْلاَ رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ
فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ، لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ
يَشَاءُ ، لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
(الفتح: ٢٥)

[(*Velevlâ ricâlün mü’minûne ve nisâün mü’minâtün lem ta’lemûhüm en tetaûhüm fetüsîbeküm minhüm mearratün bi-gayri ilmin*)“Eğer Mekke'de kendilerini henüz tanımadığınız mümin erkeklerle mümin kadınları bilmeyerek çiğnemeniz sebebiyle size bir vebal isabet edecek olmasaydı, Allah savaşı önlemezdi. (*Li-yüdhila’llàhi fî rahmetihî men yeşâü*) Dilediklerine rahmet etmek için Allah böyle yapmıştır. (*Lev tezeyyelû leazzebne’llezîne keferû minhüm azâben elîmâ*) Eğer onlar birbirinden ayrılmış olsalardı, elbette onlardan inkâr edenleri elemli bir azaba çarptırırdık.” (Fetih, 48/25)] buyruluyor.

Peygamber Efendimiz'in hayatı, böyle anlayışla, yumuşaklıkla, affedicilikle geçmiştir. (*Kemâ emerenî ikàmeti'l-ferâid*) "Allah'ın farizalarını, emirlerini yerine getirmeyi emrettiği gibi, Allah bana insanlara müdârât ederek, basiretle, dirayetle idare ederek, hallerine göre onlara muamele ederek, anlayışla karşılamayı da emretti." buyurmuştur.

İkinci cümleden de anlıyoruz ki bu hadis-i şeriften, farzları da yapmakta hiç tereddüt göstermedi Peygamber SAS Efendimiz... Yâni, Allah'ın emirlerinden bir emrin yapılmasında, asla gevşeklik göstermedi. Emredilenleri harfiyyen yaptı. Yasaklananlardan da kesinlikle, apaçık bir şekilde, kesin bir tarzda kaçındı ve kaçındırdı. Yasakları işleyene de müsamaha etmedi, farzları yapmayana da müsamaha etmedi. Gayet titiz davrandı. Cenâb-ı Hakk'ın rızasından bir zerre ayrılmamaya çok büyük gayret gösterdi.

Ama o farzların yapılması, yasaklardan kaçınması emri yanı sıra, Allah-u Teàlâ Hazretleri ona rahmeti, anlayışı, affediciliği de emretmiş olduğundan, ömrü böyle geçti. Yâni, suç işleyene bile, eğer bir ceza verecekse suçu kadar, suçunun büyüklüğü ve gerektirdiği kadar ceza vermeyi, daha aşırı gitmemeyi de emrediyor:

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ، وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ (النحل:١٢٦)

(*Ve in àkabtüm feàkıbû bi-misli mâ ùkıbtüm bihî, ve lein sabertüm lehüve hayrun li's-sàbirîn.*) "Eğer ceza vermek isterseniz, size yapılanın aynıyla mukabele edin! Sabrederseniz, and olsun ki, bu sabredenler için daha iyidir." (Nahl, 16/126) diye, cezalıların bile cezasının ölçüden öteye gitmemesini, hatta affedilmesinin daha iyi olacağını Allah-u Teàlâ Hazretleri emretti ve Peygamber Efendimiz de aynen öylece îfâ etti.

Bir de düşünün meşhur olan bir olayı: İki kişi çarpışıyordu. Çarpışanlardan birisi müşrik, birisi de Peygamber Efendimiz'in

yakın ashabından bir kişi... İsmini söylemeyelim! Çarpışıyorlarken, mü'min müşriki aşağıya devirdi, kılıcını kaldırdı. O da o sırada "*Lâ ilâhe illa'llàh*" dedi ama, o kaldırdığı kılıcı vurdu ve o kavganın sıcaklığı içinde müşriki öldürdü. Bunu Peygamber Efendimiz'e bildirdiler.

Öldüren kimse dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, ölümden korktuğu için "*Lâ ilâhe illa'llàh"* dedi. Daha önce benimle çarpışıyordu."

Peygamber SAS Efendimiz dedi ki:[195]

أَلاَ شَقَقْتَ عَنْ قَلْبِهِ ؟

(*Elâ şakakte an kalbihî*) "Kalbini açıp, yarıp da içinde niyetin nasıl olduğunu görmeli değil miydin? Öyle kötü olduğunu anladıktan sonra öldürmeli değil miydin?.. Öyle yapamayacağına göre, sözünü doğru kabul edecektin, öldürmekten vaz geçecektin!.. Ne olacak, '*Lâ ilâhe illa'llàh*' diyen insanla ahirette ne olacak senin halin?.. Ne olacak, '*Lâ ilâhe illa'llàh*' diyen bir insanı öldürdün... Öyle bir sözü söyleyen insanla senin mahkeme-i kübrâda halin ne olacak?.." dedi. Tekrar tekrar söyledi.

Demek ki, savaşta bile, en son noktada bile hatasından döneni, müslüman oldum diyeni bırakmak gerekiyor. Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi böyle.

Yâni, sonuna kadar sert bir şekilde karşılık vermemiş, affetmiş. Kendisine hicveden şairler, sonra kendisine sığındığı zaman, affetmiş, hırkasını bahşetmiş. Kendisine Mekke'de çok

---

[195] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1555, no:4021; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.96, no:96; Ebû Dâvud, Sünen, c.III, s.44, no: 2643; Neseî, *Sünen*, c.V, s.176, no:8594; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.207, no:21850; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.57, no:4751; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.338, no:5319; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.191, no:16581; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.68, no:192; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.159, no:150; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.153, no:2231; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.122, no:29535; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.68, no:117; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.II, s.119; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.378, no:29881; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.39, no:4651.

zulmeden insanlar, sonra müslüman olmuşlar, onlara iltifat etmiş Peygamber Efendimiz.

Hayatı hep böyle sevgi tezahürleriyle, affediciliklerle, bağışlamayla, rahmetle, merhametle, şefkatle muamele etmekle geçmiş olan yüce bir Peygamber... Tabii, onun ahlâkı bizim için nümûne-i imtisaldir. Yâni, o ahlâkı biz de elde etmeye çalışmalıyız!

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ ، عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (التوبة:١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm.*) [And olsun, size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Tevbe Sûresi'nin sonundaki ayet-i kerimede Peygamber SAS Efendimiz böyle tarif ediliyor.

Peygamber SAS Efendimiz çok raûf, yâni re'fetli, yumuşak kalpli; çok rahim, yâni merhametli ve müslümanların üzerine böyle şefkatle eğilmiş, onlara kol kanat germiş, onların üzülmemesini istiyor, onları kollamağa çalışıyor. Böyle geçirdi hayatını... Birisi vefat ettiği zaman, cenazesinde dedi ki:[196]

---

[196] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.582, no:867; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.152, no:2956; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.65, no:1962; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.296, no:14191, 14192; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.186, no:10; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.IV, s.85, no:2111; Abdü'r-Rezzak, Musannef, c.VIII, s.289, no:15257; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.206, no:5544; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.637, no:2089; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*; c.I, s.326, no:1081; İbn-i Cârud, *Müntekà*, c.I, s.83, no:297; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.137, no:2900; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.85, no:57; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.265, no:626; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.214, no:11990; İbn-i Cârud, *Müntekà*, c.I, s.242, no:965; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XX, s.493; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.185; Mikdam el-Kindî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.464, no:9984; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:15533; c.XI, s.15, no:30405 - 30409; RE.153/1.

أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ، فَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا فَعَلَيَّ، وَمَنْ تَرَكَ مَالاً فَلِوَرَثَتِهِ (م. د. ن. حم. حب)

(*Ene evlâ bi-külli mü'minin min nefsihî*) "Ben her mü'mine kendi nefsinden daha yakınım!" Arkasından borcunu ve sâiresini ödeyecek velîsi olmayanın velîsi benim! (*Femen tereke deynen fealeyye*) Her kim ölüp de geride borç bırakmışsa, o bana aittir. O mübarek mevtanın borcunu ben öderim! (*Ve men tereke mâlen feliveresetihî*) Kim de mal bırakmışsa, malını da ailesi, mirasçıları paylaşsın!" buyurdu.

Yâni, nasıl fedakârca yüklerini hafif edip, onları borçlardan kurtarıp, mes'uliyetlerden kurtarıp, onların ahirette rahat etmelerini sağlamaya gayret ettiğini her vesileyle görüyoruz.

Verdiği zaman doyurucu verirdi. Bir koyun değil, bir sürü verdi bir kişiye... Ama bir kabilenin müslüman olmasını sağladı. Her şeyi bu ayet-i kerimelerde, bu okuduğum ayet-i kerimelerde tasvir edildiği vech ile, bu hadis-i şeriflerde kendisinin beyan buyurduğu şekilde cereyan etti.

Biz de, aynı güzel halleri edinmekle vazifeliyiz. Çünkü Peygamber Efendimiz bize, örnek alalım diye gönderildi. Peygamberâne huyları, Peygamber SAS Efendimiz'in o şahane huylarını öğrenmeliyiz, anlamalıyız. O şekilde davranmaya kendimizi zorlamalı, o güzel huyları kazanmaya çalışmalıyız.

Allah hepimize Peygamber SAS'in ahlâkı ile, Kur'an-ı Kerim'de beyan edilen ahlâk ile ahlâklanmayı nasib etsin...

Çünkü, Hazreti Aişe Vâlidemiz'e:

"—Peygamber Efendimiz'in ahlâkı nasıldı? diye sormuşlar, biraz tasvir etsin diye.

O da buyurmuş ki soruyu sorana:

"—Sen Kur'an-ı Kerim'i okumadın mı mübarek?

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ (م. حم. طس. هب. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*) "Peygamber Efendimiz'in ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi." buyurmuş. [197]

Yâni, Kur'an-ı Kerim'in her ayeti üzerinde, en derin şekilde düşünüp, en güzel şekilde onu hayatına uygulayan, aksettiren; Kur'an-ı Kerim'in o ayetinin mûcebince hayatını düzenleyen, ona göre yaşayan en önde gelen birinci insandı Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, ahlâkı Kur'an'dı.

Ahlâk-ı Peygamberî dediğimiz zaman, onu nereden öğreneceğiz?.. Kur'an-ı Kerim'i okuyacağız, öğreneceğiz. Siret kitaplarını okuyacağız. Efendimiz'in hayatını, pırıl pırıl ahlâkını çok güzel anlatan, çok güzel, çok mükemmel, mufassal, Türkçe, kıymetli, değerli kaynaklardan derlenmiş çok güzel kitaplar var... Onları okuyun aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

O güzel huylara sahip olmaya çalışın! Bizdeki kötü huyları atalım, güzel huyları alalım ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri insanları güzel huylarıyla seviyor ve çok büyük mükâfatlara güzel huylarıyla eriştiriyor.

Hepimizi Cenâb-ı Hak en güzel huylara sahip eylesin... Sevdiği kul eylesin... Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

19. 01. 2001 - AVUSTRALYA

---

[197] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

35. İSLÂM'IN HER ŞEYİ GÜZEL!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Cenâb-ı Hak bütün mübarekliklere, hayırlara, rahmetlere, bereketlere dünyada ahirette sizleri nâil eylesin... Rahmetine mazhar eylesin, iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, sevindirsin, mükâfatlara erdirsin...

a. Amellere Sûret Verilmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den bir hadis-i şerifle başlıyorum:[198]

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ ، صُوِّرَ لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ وَ شَارَةٍ حَسَنَةٍ ، فَيَقُولُ لَهُ: مَا أَنْتَ ، فَوَاللهِ إِنِّي لَأَرَاكَ امْرَءَ الصِّدْقِ ؟ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ ! فَيَكُونُ لَهُ نُوراً ، أَوْ قَائِداً إِلَى الْجَنَّةِ . وَ إِنَّ الْكَافِرَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ ، صُوِّرَ لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورَةٍ سَيِّئَةٍ وَشَارَةٍ سَيِّئَةٍ ، فَيَقُولُ: مَا أَنْتَ ، فَوَاللهِ إِنِّي لَأَرَاكَ امْرَءَ السُّوءِ ؟ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ ! فَيَنْطَلِقُ بِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُ النَّارُ (ابن جرير عن قتادة مرسلاً)

RE. 106/12 (*İnne'l-mü'mine izâ harace min kabrihî suvvira lehû amelühû fi sûretin hasenetin ve şâretin haseneh, feyekùlü*

---

[198] Taberî, *Tefsir*, c.VI, s.534, Yunus Sûresi, 10/9; Katâde Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.429, no:38963; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.315, no:7373.

lehû: Mâ ente, feva'llàhi innî leerâke imree's-sıdk? Feyekùl: Ene amelük! Feyekûnü lehû nûran, ev kàiden ile'l-cenneh.

Ve inne'l-kâfire izâ harace min kabrihî suvvira lehû amelühû suretün seyyietün ve şâretin seyyieh, feyekùl: Mâ ente, feva'llàhi innî leerâke imree's-sûi? Feyekùl: Ene amelük! Feyentaliku bihî hattâ yudhilehü'n-nâr.) *Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, mü'min kardeşlerim! Bu birinci hadîs-i şerif, mü'minin ve münâfığın *ba'sü ba'de'l-mevt*'te, yâni öldükten sonra kabrinden kalktığı zamanki durumunu anlatan bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İnne'l-mü'mine*) "Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, mü'min olan, imanlı olan, müslüman olan kul, (*izâ harace min kabrihi*) kabrinden kalktığı zaman..." Tabii ne zaman kalkacak?.. İsrâfil AS sûra üfürecek. Birinci defa sûra üfürünce kıyâmet kopacak; yıldızlar sapır sapır dökülecek, ay güneş birbirine karışacak, denizler yarılacak, dağlar hallaç pamuğu gibi atılacak... Korkunç kıyamet halleri...

Sûra ikinci defa üfürülünce de, insanlar kabirden kalkacak.

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرٰى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ (الزمر:٦٨)

(*Sümme nüfihâ fîhi uhrâ feizâ hüm kıyâmün yenzurûn.*) [Sonra Sûr'a bir daha üflenince, hemen ayağa kalkıp, bakışıp dururlar.] (Zümer, 39/68)

İşte bu ikinci defa Sûr'a üfürüldükten sonra, insanlar ahiret aleminde kabirden kalktıkları zaman, (*Suvvire lehû amelühû fî sûretin hasenetin*) "Mü'min kulun dünyada işlediği amelleri, iyilikler, güzel bir şekil ile, güzel bir görünüm ile, güzel bir sûrette, güzel bir insan sûretinde karşısına çıkartılır." Halbuki amelleri, bütün ömrü boyunca yaptığı ibadetler, namazlar, oruçlar, zikirler, tesbihler, hayırlar, hasenat, hayrat, sadaka-i cariyeler... vs. Ama Cenâb-ı Hak bütün bu mânevî sonuca, amellerinin hepsine, topuna böyle bir güzel insan sûreti verir.

(*Ve şâretin hasenetin*) "Güzel bir kıyafet içinde, güzel bir elbise giymiş, tertemiz, alımlı, gösterişli, sevimli, güzel bir surette, insan şeklinde karşısına çıkartır amelini, Allah-u Teàlâ Hazretleri.

(*Feyekùl*) Bu kul der ki: (*Mâ ente*) “Sen neyin nesisin, nesin sen? (*Feva’llàhi*) Allah’a yemin olsun ki, (*innî leerâke imree’s-sıdkı*) ben seni sıdk u sadâkat sahibi, şöyle iyi, güzel bir insan olarak görüyorum. Bende öyle bir intibâ uyandırıyorsun, ben seni öyle görüyorum. Sen hoş, iyi bir insan gibi, doğru dürüst bir insan gibi görünüyorsun!” der.

(*Feyekùl*)” O da der ki: (*Ene amelüke*) “Ben senin dünyadaki işlediğin amelinim, amellerinim!” Yâni amel iş, dünyadaki bütün işlerinin sonucu. İnsan bir ömür boyu yaşıyor. Seyyiâtıyla, hasenâtıyla ameli, dünyadaki ameli, toplam ameli, böyle güzel bir sûrette karşısına çıkıyor.

(*Feyekûnü lehû nûran*) “Kendisine nur olur bu, aydınlatır.” Çünkü anlaşılıyor ki, ahirette bazı insanlar, meselâ zàlimler karanlıklarda kalacak:[199]

---

[199] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.864, no:2315; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2579; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.377, no:2030; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.105, no:5832; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.170, no:485; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.257, no:1890; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35244; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.46, no:7456; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11280; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.258, no:814; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.97, n.109; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XV, s.115; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1996, no:2578; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.323, no:14501; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.170, no:483; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.256, no:8561; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.424, no:10832; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.93, no:11281; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.346, no:1143; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.159, no:6487; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.313, no:2516; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.579, no:5176; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:26; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.300, no:2272; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.27, no:6750; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.192, no:35243; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.46, no:7458; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.243, no:20928; Heysemî, *Müsnedü’l-Hàris*, c.II, s.639, no:611; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXXIV, no:220; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.95; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.580, no:5177; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.56, no:28; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.166, no:470; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.490, no:1159; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.470, no:3997; Ebû Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.25, no:29; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.347; no:6587; Misver ibn-i Mahreme RA’dan.

اَلظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (خ. م. ت. حم. ط. ش. هب. ق. عن ابن عمر ؛ م. حم. طس. هب. ق. عن جابر ؛ حم. در. حب. ك. ط. طس. ش. هب. ق. كر. عن ابن عمرو ؛ حب. ك. والديلمي عن أبي هريرة)

(*Ez-zulmü zulümâtün yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet gününde zulüm karanlıklar şeklinde olacak, zàlimler karanlıkta kalacak."

Sonra, mü'minler sıratı geçerken, amelleri nur olacak da;

"—Aman yarı yolda sönüvermesin, bu tehlikeli yolda cehenneme düşmeyelim;

رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا (التحريم:٨)

(*Rabbenâ etmimlenâ nûranâ*) 'Rabbimiz, nurumuzu tamamla!'" (Tahrim, 66/8) diye yalvarıp yakaracaklar mü'minler.

Demek ki, ameli nur olacak, etrafı aydınlatacak ışıl ışıl. (*Ev kàiden ile'l-cenneti*) "Yâhut bir başka deyişle, cennete götüren bir kılavuz olacak, sevk edici olacak, sürücü olacak. İnsan sûretinde ona görünecek:

"—Düş peşime, bak ben sana yolu aydınlatıveriyorum, haydi gidelim!" diye, onu cennete götürecek.

Çünkü insanoğlu, bizler, etrafımızdaki olayları kendi alıştığımız, bildiğimiz varlıklar şeklinde algılıyoruz da, Cenâb-ı Hak da bize o şekilde sûretlendiriyor, mücessem şekil olarak karşımıza öyle getiriyor.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.204, no:538; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:629; Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.340, no:3340; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.505 no:7635-7637 ve c.XVI, s.79, no:43900, 43901; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.422, no:9188-9192; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.678, no:1688; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.160, no:14021; RE. 13/12.

Başka bir hadis-i şerifi de hatırlayacaksınız: Kabre giren bir insan, kabirde yalnızlıktan bayağı korkmuşken;

"—Eyvah, burası tenha bir yer, ürperiyorum burada, korkuyorum!" derken, o yalnızlıkta bakacak ki, yanında güzel yüzlü, güleç yüzlü, hoş bir insan... Diyecek ki:

"—Bu tenha yerde ben ürkmüşken, çekinmişken, seni görünce sevindim. Sen iyi bir kimseye benziyorsun, sen kimsin?" diyecek.

O zaman, o da diyecek ki:[200]

"—Ben senin dünyada okuduğun Tebâreke Sûresi'yim!"

Bakın, demek ki Cenâb-ı Hak okunan sûreye de bir insan şekli verip öyle gönderebiliyor. Yâni, ona öyle gösteriyor, öyle temsil olunuyor.

Cenâb-ı Hak buna kàdirdir. Meselâ, meleklerini mü'minin karşısına çıkartır, bir insan şeklinde... Hatta ashàb-ı kiram Peygamber SAS Efendimiz'le otururken, Cebrâil AS böyle tertemiz elbiseli, ama hiç üzerinde toz, toprak yok, yoldan gelmiş bir kimse gibi değil. Oralı bir kimse de değil, kimse tanımıyor. Hem yabancı, hem de yoldan gelmiş hâli yok... Öyle bir şekilde kalabalığı yara yara, kalabalığın arasından geldi, geldi, Rasûlüllah'ın önüne oturdu, dizini dizine dayadı ve dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, bana imandan bilgi ver, haber ver! bana İslâm'dan bilgi ver?.." dedi.

Böyle çeşitli sorular sordu. Önce İslâm'ı sordu, sonra imanı sordu, sonra ihsânı sordu, sonra kıyamet alâmetlerini sordu... Peygamber Efendimiz hepsini cevaplandırdı ve o şahıs gitti. Ama Peygamber Efendimiz cevapları verdikçe, o da her seferinde:

"—Doğru söyledin, tamam." dedi.

Sahabe-i kiram diyorlar ki:

"—Allah Allah! Bu yabancı zât, çok güzel giyimli, tatlı bir kimse ama, nasıl bir şahıs ki hem soruyu soruyor, hem de Peygamberimiz gibi bir insana, yâni Allah'ın Rasûlü'ne, Rasûlüllah'a, 'İyi, doğru bildin, tamam!' diyor."

---

[200] İbn-i Kesîr, *Tefsir*, c.IV, s.507, Mülk Sûresi.

“Allah Allah!” diye şaşırdılar hepsi. Bütün sahabe gördüler. Bu tek kişinin gördüğü olay değil, hepsinin gördüğü bir şey. Gidince, dedi ki Peygamber Efendimiz:

“—Bu kimdir, tanıdınız mı, bildiniz mi?”

“—Allah’ın Rasûlü bilir, biz bilemedik.” dediler.

Dedi ki:

“—Bu Cebrâil AS’dı. Size dininizi öğretmek için geldi. Soruları sordu, gitti.”[201]

Demek ki, Allah Cebrâil AS’a herkesin göreceği bir şekilde, bir insan sûretinde, giyimli bir insan gibi bir sûret verdi, insanların karşısına çıkarttı ve konuşturttu.

Bu, olayların Peygamber Efendimiz’in ruh dünyasından, kendi hayallerinden ibaret olmadığının da önemli bir misâli bu. Çünkü, öteki bütün insanlar da gördüler bu sefer. Tanınmayan bir kimse olarak birden geldi. Hem de uzak yoldan gelmiş gibi toz toprak, ter, pas, kir izi de yok. Ondan sonra kalktı gitti, bir daha görünmedi.

Demek ki, Efendimiz’in dışında bir takım olaylar cereyan ediyor. Sadece Peygamber Efendimiz’in ruh dünyasından, hayalinden, —hani öyle düşünebilir imana gelmemiş insanlar— öyle değil. Demek ki Cebrâil AS var, Cebrâil AS Peygamber Efendimiz’e geliyor. Bazen kimsenin görmediği şekilde geliyor ama, o da Peygamber Efendimiz’in ruh dünyası değil. Dışardan bir varlık olarak, Cebrâil AS olarak geliyor. Bazen de görünecek şekilde geliyor.

Başka melekler de böyle, Kur’an-ı Kerim’de var. İbrahim AS’ın evine geldiler, böyle birkaç kişi halinde. Böyle misaller çok, hadis-i şeriflerde geçiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri melekleri, insanların

---

[201] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1793, no:4499; Müslim, Sahîh, c.I, s.39, *İman* 1/1, no:9: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.425, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.375, no:159; Ebû Hüreyre RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.51, no:367; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660, Hz. Ömer RA’dan.

anlayacağı bir şekil vererek karşılarına getirebiliyor. Amelleri, Kur'an-ı Kerim sûrelerini böyle şekil vererek karşılarına getirebiliyor. Her şeye kàdir olan Mevlâm...

Mü'min böylece cennete sevk olunur. Amelleri tarafından. Amelleri kılavuz olur, nur olur, insanı cennete sevk eder. Allah cümlemize sevdiği amelleri işlemeyi nasib eylesin... Sevdiği kul olmayı nasib eylesin... (*Ba'sü ba'de'l-mevti hakkun*) Öldükten sonra dirilmek haktır. O ikinci dirilmede, ikinci hayatın başladığı zaman, amellerimizi karşımıza güzel sûrette, güzel kıyafetli bir şekilde getirsin... Bize nur ve kılavuz eylesin... Bizi cennete götürsün lütf u keremiyle... Ne kadar güzel!..

(*Ve inne'l-kâfire izâ harace min kabrihî*) "Kâfir de artık kıyamet kopmuş, kabrinden kalktığı zaman. (*Suvvire lehû amelehû fî sûretin şeyyietin ve şâretin seyyietin*) Onun ameli de onun karşısına çirkin suratlı bir insan olarak çıkartılır; pis elbiselerle, çirkin kıyafetli olarak.

(*Feyekùlü: Mâ ente*) O zaman o da: "Sen kimsin yâ, neyin nesisin? (*Feva'llàhi innî leerâke'mree's-sûi*) Ben senin kötü bir adam olduğunu anlıyorum, hissediyorum, fena bir adamsın, tehlikeli, korkunç bir insansın sen. Sen kimsin yahu, neyin nesisin?" diye sorar.

Mâ diye soruyor, *men* diye sormuyor, "Neyin nesisin?" demek yâni. Kişi sorusu değil de, eşyayla ilgili soru. *Men* olsaydı "Kim?" olurdu; *mâ,* "Ne?" demek. (*Mâ ente*) "Sen neyin nesisin?" demek yâni. O da der ki: (*Feyekùlû ene amelüke*) "Sen şimdi beni çirkin görebiliyorsun, ben senin amelinim, dünyada işlediğin kötülükler işte bu şekilde karşına geliyor. (*Feyentaliku bihî*) O kâfiri götürür, (*hattâ yüdhilehü'n-nâr*) cehenneme tıkıncaya kadar götürür. Kâfir de cehenneme girer .

Tabii, kâfir cehenneme girecek, mü'min cennete girecek. Arada başka bir şart, durum var mı?.. Var! Mü'minlerin günahkârları da, günahları ve hatalarının cezasını çekmek üzere cehenneme atılacaklar. Allah bizi hiç cehenneme atılmadan, azaba giriftar olmadan, ateşlere yanmadan, milyonlarca yıl cehennemde beklemeden, yanıp kara kömür gibi olmadan, doğrudan doğruya cennetine girenlerden eylesin...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Mü'minler var dünyada, kâfirler var. Etrafımıza bakıyoruz, siz de bakıyorsunuz, görüyorsunuz. Yâni mü'minlerin hepsi ille dünyada böyle çok kötü durumda mı?.. Hayır! Mü'minlerin de sağlıklısı var, mü'minlerin de zengini var, mü'minlerin de arabası, evi, barkı olanları var...

Mü'minlerin de çoluk çocuğu, işi gücü, sağlığı afiyeti yerinde olanları var; kâfirlerin de... Mü'minlerin de hastalıklı, dertli olanları var; kâfirlerin de hastalıklısı, dertlisi, sıkıntıda olanı, maddî azap çekeni, harp darp göreni var... İşte Vietnam, işte Güneydoğu Asya, Afrika ülkeleri, işte Güney Amerika... Biliyorsunuz. Yâni, mü'minle kâfir arasında dünyada esas itibariyle, "Mü'min olursan çok sıkıntı çekeceksin, kâfir olursan çok tatlı gün geçireceksin!" diye de bir şey yok.

İmtihan dünyasında her insanı Cenâb-ı Hak, zenginlikle, fakirlikle, varlıkla, yoklukla, sağlıkla, hastalıkla imtihan ediyor. Herkesin başına gelebiliyor bu gibi olaylar. Onlara takındığı tavır, onların karşısındaki tepkisi ile, Allah mükâfatlandırıyor veya mükâfatı alamıyor. Yahut da, cezaya müstehak duruma düşebiliyor.

Şunu anlatmak, şunu söylemek istiyorum: Cenâb-ı Hakk'ın muamelesi karşısında, mü'minle kâfir arasında insan olarak çok büyük bir fark yok... İkisi de dünyada aynı şeylerle karşılaşıyorlar. O zaman ahiretini mahvetmeye ne lüzum var?.. Yâni kâfirin ahiretini mahvetmesine ne lüzum var?.. Mü'min ol, Cenâb-ı Hak dünyada da, ahirette de iyilik versin.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(البقرة:٢٠١)

(*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr*) "Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver, bizi ateşin azabından koru!" (Bakara, 2/201) Böyle dua edin diye, Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de kendisi bu duayı bize öğretiyor. "Dünyada da iyilik verilmesini isteyin!" diye tavsiye buyuruyor.

İslâm nedir?.. İslâm hem dünyada, hem ahirette insana saadeti veren bir ilâhî nizamdır. O kadar güzeldir ki; hem dünyada mutlu ediyor, hem ahirette mutlu ediyor. Hem bedenen mutlu ediyor, hem rûhen mutlu ediyor. Her yönden... Hem sıhhî bakımdan mutlu ediyor, hem aklî bakımdan mutlu ediyor. Her yönden İslâm güzel, İslâm'ın ahkâmı güzel...

Ama insanlar nedense küfre sapıyor, helâl nimetler, helâl lezzetler de dünyada pek âlâ, bol bol, yeter miktarda olduğu halde, haram lezzetlere, keyiflere, zevklere kayıp ahiretlerini mahvediyorlar.

Kâfirlik akıllıca bir şey değil mü'min kardeşlerim, sevgili dinleyiciler; veya beni dinleyen herkes olabilir, belki "İslâm hak mı değil mi?" diye düşünen mütereddit insanlar olabilir. Veyahut müslüman anneden babadan doğmuş amma, işte aldığı eğitim, görgü, radyo, televizyon, duyduğu sözler, okuduğu yazılar, makaleler dolayısıyla da kafası karışmış insanlar olabilir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, İslâm'ın her şeyi güzel!.. İçki içirtmediği güzel, tesettürü güzel, hırsızlık yaptırtmadığı güzel, rüşveti yasakladığı güzel...

"—Hocam sen güzel şeyleri sayıyorsun. Bir de öteki şeyleri say bakalım!.."

Cihad da güzel. Oruç da güzel, aç kalmak da güzel... Malından vermek de güzel. Çünkü bunların da öbür tarafından baktığın zaman, çok büyük faydaları var. Her şeyi güzel İslâm'ın...

"—Ver!" dediği zaman vereceksin, verdirtmesi güzel.

"—Verme!" dediği zaman vermeyeceksin, elinde tutması güzel!

Her şeyi güzel ama, insanlar bunu anlayamıyorlar. Anlayanlar var... Yâni ilâhî kitabın okutulduğu, öğretildiği yörelerde, Allah'ın Rasûlü'nün tebligatının anlatıldığı yörelerde, bunları öğrenip ona göre hayatını düzenleyenler var.

Geçen gün, yurtdışında doktora yapan bir talebemle görüştüm. Dünyada küreselleşme, globalleşme akımı diye büyük bir akım var. Bu akım radyo ve televizyonlarla bütün dünyaya yayılıyor ve bütün dünyadaki insanları kendi evvelki örf ve adetlerinden koparıp, potada eritip yeni bir *global insan* tipi ortaya çıkartıyor.

Benim talebenin dediğine göre, bunu vahim bir gelişme olarak kiliselerde inceliyorlarmış:

“—Eyvah, bu globalleşme, bu küreselleşme yüzünden bizim de dindaşlarımız gidiyor elden, bize de inananlar azalıyor, bize bağlılar vazgeçiyor, ne yapmamız lâzım?..” diye inceliyorlarmış.

Fakat bu akımın, bu erimenin içinde, herkesin birbirine benzeşmesi; vur patlasın, çal oynasın, zevk, sefa eğlence, maddî, inanca dayalı olmayan bir yaşam tarzının yanı sıra; bu hal vicdanları harekete geçirdiğinden, bazı insanlarda da aklı, mantığı, vicdanı dine yönelme ve dine yapışma noktasına getiriyor ve insanlar çok güzel dindar oluyorlar. Arkadaş diyor ki:

“—Bu yurtdışındaki üniversitelerde bakıyorum, birçok genç, etrafındaki çirkef dünyadan iğrendikleri için, temiz dünyaya, yâni İslâm’ın güzel dünyasına geliyorlar ve çok kuvvetli İslâmlaşma akımı var.” diyor.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, İslâm’ın güzelliğini bilin!.. Çirkefleşmeye doğru, yâni insanoğlunun alçalma, hayvânîleşme, şehvetperest olma, inançsız olma, kapkara olma, zift gibi olma durumuna gittiği şu dönemde, İslâm insanı a’lâ-yı illiyyîne çıkartıyor. Kurtarıyor bu uçurumdan, bu çukurdan; yükseklere çıkartıyor, tertemiz yerlere çıkartıyor. Aman İslâm’a sımsıkı sarılın! Aman çoluk çocuğunuza İslâm’ı güzel öğretin, korkmayın! Kur’an’ı öğretin, korkmayın! Peygamber SAS Efendimiz’in sünnetini öğretin, Allah’a sığının, korkmayın!..

Çünkü, Kur’an’a sarılan gayrimüslimler müslüman oluyor. Askerlerden, senatörlerden, yazarlardan, siyâsîlerden, elçilerden, konsoloslardan çok kimseler müslüman oluyor... Komünist olarak yetişmiş, müslüman oluyor; hristiyan olarak yetişmiş, müslüman oluyor veya yahudi olarak yetişmiş müslüman oluyor. Ben bunların isimlerini zaman zaman konuşmalarımda veriyorum.

Kur’an-ı Kerim kendisi, Rabbimizin kelâmı, imanı öğretiyor ve ıslâh ediyor insanı. Bize düşen Kur’an-ı Kerim’i çoluk çocuğumuza, kendimize, hanımımıza, çevremize öğretmek... Onun için Kur’an’a ne kadar hizmet edersek, Kur’an’ın öğrenilmesini, öğretilmesini ne kadar çoğaltır, yaygınlaştırırsak ve güzel öğretirsek; yâni baskılı, yalan, yanlış, eğerek, bükerek, te’vil

ederek değil; “Kur’an ne diyor? İlk önce bunu bir anlayayım!” diyerek öğrenirsek çok kâr ederiz.

Peygamber Efendimiz’in sünnet-i seniyyesini öğrenirsek çok kâr ederiz. Sapasağlam hadis kitapları var. Yâni, çok titiz şekilde hazırlanmış, çok büyük alimlerin hazırladığı, cümle cihanın güzelliğini kabul ettiği hadis kitapları var. Diyanet İşleri neşretti. İmam Buhàrî’nin *Sahîh-i Buhàrî* dediğimiz eseri, altı sahih hadis kitabı vs... Bu sahih kitapları lütfen çoluk çocuğunuzla beraber okuyun! Kendiniz, hanımınız, çoluğunuz çocuğunuz okusun!..

Hadis dünyasına, hadisler havasına, alemine girin! Girdiğiniz zaman kurtulursunuz. Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifleri Kur’an-ı Kerim’in de en güzel tefsiridir. Kur’an-ı Kerim’in en büyük tefsiri, Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifleri külliyatıdır. Başka tefsir aramaya lüzum kalmaz.

Onun için, hem Kur’an’ı okuyun, hem de hadis-i şerifleri okuyun! Çünkü asrımızın bütün küfür cereyanlarına, bütün nefsânî maddî cereyanlarına, şeytànî akımlarına devâ Kur’an-ı Kerim’de ve Peygamber Efendimiz’in sünnetinde... Yâni, İslâm dininde var, aman bunu iyi öğrenin!..

Sapanlar, ayağı kayanlar, uçuruma düşenler, mahvolanlar, imanını kaybedenler, dünya ve ahiretini mahvedenler niçin mahvediyor?.. Kur’an’dan koptuğu için, sünnetten koptuğu için, kendisine yabancılaştığı için, İslâm’dan uzaklaştığı için...

Küfür cereyanlarına kapılıyor, onları çok güzel okuyor. Ta Yunanlıların efsanelerinden, eski filozoflarından hepsini okuyor. Okuduğu zaman bir tad da almıyor, anlamıyor da, ama onları okuyor. Yunan klasikleri, Latin klasikleri, Avrupa klasikleri... bilmem ne, kafası doluyor, tereddütler içinde bunalıp kalıyor.

O Avrupalı insanların çoğu, bakıyoruz hayatının sonunda intihar ediyor. Çünkü sorunları çözemiyor. Bazısı da çözüyor, imana giriyor, koyu bir dindarâne hayat yaşıyor... O da mücadeleyi bırakıp mağlub olmak ve teslim olmak tarzında oluyor. Çünkü, yanlış bir inanca giriyor, haça puta tapıyor.

O bakımdan, İslâm’a sımsıkı sarılın; kurtuluş İslâm’da, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

b. Allah İçin Birbirini Sevenler

Gelelim, bu günümüzün ikinci hadis-i şerifine. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[202]

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللهِ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللهِ ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ ؛ يَفْزَعُ النَّاسُ وَلاَ يَفْزَعُونَ ، وَيَخَافُ النَّاسُ وَلاَ يَخَافُونَ (طب. عن معاذ)

RE. 107/4 (*İnne'l-mütehàbbîne fi'llâhi fî zılli arşi'llâhi yevme lâ zılle illâ zılluh, yefzeu'n-nâsü ve lâ yefzeûn, ve yehàfu'n-nâsü ve lâ yehàfûn.*)

Muaz RA'dan Taberânî rivayet etmiş. Bu konuda pek çok hadis-i şerifler var. Onlardan müjdeli bir tanesi... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*İnne'l-mütehàbbîne fi'llâh*) "Birbirlerini Allah için seven mü'minler..." Bu sevgi kadınla erkek arasındaki cinsel temâyül değil. Mü'min mü'mini mü'min olduğundan, iman kardeşliğinden, Kur'an kardeşliğinden, İslâm kardeşliğinden dolayı seviyor. Mü'minin mü'mini sevmesi, birbirleriyle ahbap olması...

Birisi Kars'tan, birisi Edirne'den; birisi Sinop'tan, birisi Adana'dan ama askerlikte tanışıyorlar, hacda tanışıyorlar, mektepte tanışıyorlar, muhabbet ediyorlar. İkisi de namazlı, niyazlı, müslüman, namuslu, helâl kazanmayı, helâlden yemeyi, çirkin işlere bulaşmamayı düşünen insanlar, birbirlerini Allah yolunda seviyorlar. Mü'minlerin kardeş olduğunu Allah Kur'an-ı Kerim'de söyledi diye seviyorlar.

İşte böyle birbirini din kardeşi olarak sevmek, arkadaşını Allah için sevmek, ahiret için sevmek... Bu çok önemli! Böyle insanları Allah çok büyük mükâfâtla mükâfâtlandıracak. Her zaman buna dair hadis-i şerifler geliyor karşımıza, bu da onlardan

---

[202] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.21, no:24691; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.328, no:7396.

bir tanesi... İşin sadece bir safhasını gösterecek, sonucuna doğru olan bir safhasını anlatacak bir hadis-i şerif.

Size tavsiye ederim ey mü'minler, ey müslümanlar! Birbirlerinizi candan sevin, candan yardımlaşın, candan kardeşlik edin! Çünkü, Allah için birbirleriyle muhabbet edenler, ahiret kardeşi olanlar, ahiret yolunda birbirlerine dost olanların mükâfâtı çok büyük.

İşte buyuruyor ki: (*Fî zılli arş'illâhi yevme lâ zılle illâ zılluh*) "Arş-ı A'lâ'nın gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde, bu birbirini Allah için sevenler Arş'ın gölgesinde olacaklar."

Arş-ı A'zam, Cenâb-ı Hakk'ın Arşı, Arşu'llah çok büyük bir yaratık... Onun altı da gölge ve çok safâlı bir gölge... Mahşer halkı meydanda, güneş tepelerine yaklaştırılmış, terlere batmışlar, ter toprağa işlemiş. Kimisinin topuğuna, kimisinin dizine, kimisinin göbeğine, kimisinin boynuna, kulağı hizasına, ağzının hizasına gelmiş... Terler içinde yüzüyorlar, çırpınıyorlar, sıcaktan patlayacak gibi, hesabı bekliyorlar.

Daha azab değil, cehennem değil bu, sadece mahkeme-i kübrâ olacak, hesaba çekilecekler, cennetlik mi cehennemlik mi olacakları kararlaştırılacak. Öyle korkulu bir gün... O günde güneşin altında bekliyorlar.

Şimdi tabii, Türkiye'deki kardeşlerim kış mevsimindeler, havalar soğuk... Ama Avustralya'daki kardeşlerimiz sıcaktan nereye sığınacaklarını şaşırıyorlar. Çok sıcak, bazı yerlerde 40 derece, 45 derece sıcaklıklar oluyor. Bayağı insanı eritecek gibi bunaltıcı sıcaklıklar oluyor. Dünyanın öbür tarafında da, meselâ Sibirya'da soğuktan insanların ayakları, elleri donuyor. Hastanelerde kan revan içinde, elleri ayakları sarılmış, donmuş insanlar... Sonunda elleri ayakları kesilecek.

Öyle soğuk, böyle sıcak; dünya böyle... Tabii, cehennemde de soğuklar, sıcaklar var. Ama daha cehenneme gitmeden, mahşer yerinde güneş tepelerine yaklaştırılmış, güneşin altında beklemek çok zor bir şey...

Orada sadakaları, zekâtları mü'minlere gölge edecek. Ama özel meziyetleri olan, Allah'ın özel ikramına mazhar olacak kullar var. Onlar Arş-ı A'lâ'nın gölgesi altında gölgelenecekler. Bir kere Arş-ı A'lâ yüksek; o kadar yüksek ki, Arş'ın gölgesinde olanlar, mahşer halkına, yukarıdan aşağıya, yıldızların dünyaya baktığı gibi bakacaklar. Yerdekilerle yıldızdakiler arasındaki fark gibi fark olacak.

İşte onlardan, Arş'ın gölgesinde gölgelenen insan topluluklarından birisi de, birbirlerini Allah için seven insanlar. Onun için, birbirinizi lütfen şu maddî dünya için, küçük hesaplarla veya maddî sebeplerle; paraydı, puldu, borçtu, alacaktı, mirastı ve sâireydi diye; veya komşulukta;

"—İşte o bizim bahçemize çöp attı da... Onun ağacı benim bahçeme geldi gölge yaptı da... Onun çocuğu bizim çocuğa çelme taktı da, o buna bir yumruk attı da... Top oynarken bizim camı kırdı da..." filân diye kırmayın, darılmayın! Değmez. Birbirinizle Allah'ın seveceği tarzda güzel kardeşlik edin!

Böyle yaparsanız, Cenâb-ı Hak sizi Arş'ın gölgesinde gölgelendirecek, özel muamele yapacak. Sıradan müslümanlar, özel muameleye mazhar olamayanlar aşağıda güneşin altında

bekleyecekler. Onlara sadakaları, zekâtları gölge yapacak ama, yine de aşağıdalar, yine de terler içindeler... Arş'ın gölgesinde gölgelenenler çok yüksek insanlar. Onun için birbirinizi Allah için sevin, Allah için birbirini sevenler sınıfına girmeğe çalışın!..

"Allah için birbirini sevenler, Arş-ı A'zam'ın gölgesinde gölgelenecekler. (*Yevme lâ zılle illâ zılluhû*) Allah'ın Arş'ının gölgesinden başka bir gölgenin olmadığı günde..." Sadakaların, zekâtların gölge yapması var; başka...

Sonra, (*Yefzeu'n-nâsü*) "İnsanlar dehşette kalırlar, telaş içinde, korku içinde kalırlar." Korkunç bir heyecan, kalpleri güp güp atıyor. Sıraları gelince hesaba çekilecekler; bakalım cennete mi gidecekler, cehenneme mi gidecekler?.. Durumu bilmiyorlar, sonucun nasıl tecelli edeceğini bilmiyorlar. Çünkü tartı var, hesap var, sevaplar günahlar tartılacak. (*Ve lâ yefzeûn*) "İnsanlar böyle korku içindeyken, bunlar dehşette, korkuda, heyecanda değil." Allah Allah, millet aşağıda ne kadar telaş içinde; bunlar Arş'ın gölgesinde, hiç telaşsız, korkusuz, dehşete düşmüş bir halleri yok, sâkin, huzur içindeler.

(*Ve yehàfü'n-nâs*) "İnsanlar korkuyorlar. 'Acaba cehenneme atılır mıyım? Acaba Cenâb-ı Hak beni kahrına gazabına mı uğratır?' diye korkuyorlar."

O mahkeme-i kübrâ zorlu bir gün, Peygamberlerin dahi korkuları olacak. Kimsenin kendisine güvenemediği bir zaman... Kardeşin kardeşten kaçtığı, karının kocadan kaçtığı, evlâdın babadan, anadan kaçtığı, karı kocanın birbirinden kaçtığı, firar ettiği bir gün.

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ. وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ. وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ. لِكُلِّ امْرِئٍ
مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (عبس:٣٤-٣٧)

(*Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sàhibetihî ve benîh. Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yuğnîh.*) [O gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından,

hanımından ve çocuklarından kaçar. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.] (Abese, 80/34-37)

Bu ayet-i kerimeyi de size sık sık hatırlatıyorum. Herkes birbirinden kaçacak, çünkü akrabalık bağları kalmayacak, herkes birbirinden hakkını istemeğe gelecek. Ancak muttakîler müstesnâ... Muttakîler de yine, birbirini Allah için sevenler oluyorlar.

Allah için sevenlerden olursanız, kurtulursunuz.

"—Neye dayanarak söylüyorsun?.."

Hadis-i şeriflere dayanarak söylüyorum.

Onun için, Allah için birbirini seven, din kardeşi olan, ahiret kardeşi olan, takvâ ehli olan insanlar haline gelmeğe çalışın! Başka bir çıkar yol yok... Onun için o yola girin, cennet yoluna girin, takvâ yoluna girin, nefsi terbiye yoluna girin; insanda aşkullahı, muhabbetullahı uyandıracak yola girin, o eğitimi alın!.. Başka kurtuluş yok, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

c. Hastalığın Mü'mine Faydası

Üçüncü hadis-i şerifi okuyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[203]

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ، ثُمَّ أَعْفَاهُ اللهُ مِنْهُ، كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ، وَ مَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ؛ وَ إِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ، ثُمَّ أُعْفِيَ، كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ، فَلَمْ يَدْرِ

---

[203] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.199, no:3089; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.421, no:7130; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.154, no:196; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIV, s.87; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.31; Àmir er-Râm RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.206; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.53, no:45; *Hünnâd*, c.I, s.242, no:414; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.98; Selman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.553, no:6686; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.314, no:7371.

لِمَ عَقَلُوهُ، وَلَمْ يَدرِ لِمَ أرْسَلُوهُ (د. طب. عن عامر الرام)

RE. 107/2 (*İnne'l-mü'mine izâ esàbehü's-sekamü, sümme a'fâhu'llàhu minhü, kâne keffâreten limâ madà min zünûbihî, ve mev'izaten lehû fîmâ yestakbil; ve inne'l-münâfika izâ marida sümme u'fiye, kâne ke'l-baîri akalehû ehlühû, sümme erselûhü, felem yedri lime akalûhü, ve lem yedri lime erselûhü.*)

Amir RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*İnne'l-mü'mine izâ esàbehü's-sekamü*) "Muhakkak ki mü'min kul, hastalık isabet etti de hastalandı mı..." Hastalanıyor insan, ateşlere düşüyor, cayır cayır yanıyor, yatağa yatıyor. Doktorlar geliyor, ilaçlar vs. Hastalık kolay bir şey değil. Allah afiyet versin...

(*Sümme a'fâhu'llàhu minhü*) "Sonra Allah da onu o hastalıktan kurtardı mı..." Yara olabilir, büyük bir yara açılır, aylarca devam eder. Midesinde ülser olur, kanama olur... Allah korusun, verem olur... vs. "Mü'min kul hastalandı da, sonra Allah onu afiyete erdirdi mi; (*kâne keffâreten limâ madà min zünûbihî*) o hastalıktan önceki zamana kadar işlemiş olduğu bütün günahlara, bu geçirdiği şiddetli hastalık kefâret olur. Günahları silinir, onları affeder Allah...'

Hastalandı, ızdırab çekti, sabretti, kaderine razı oldu, şikâyette bulunmadı, isyan etmedi; onun için Allah onu günahlardan çıkartır, anasından doğduğu günkü gibi tertemiz olur. Başka hadis-i şeriflerde bu ifadeyle geçtiği için, naklen söylüyorum. Hastalıktan kurtulduğu zaman, bir bebek kadar mâsum hale gelir.

Başka ne olur?.. (*Ve mev'izaten lehû fîmâ yestakbil*) "Geçmiş günahları siliniyor, bir de bu hastalığı ona gelecek ömrü için, hastalıktan sonraki ömrü için bir öğüt, nasihat olur."

"—Haa, hastalık var... Bu sefer iyi oldum ama, bir dahaki sefere belki iyi olmam da, vefat ederim. Aman ayağımı denk alayım, Cenâb-ı Hakk'a daha güzel kulluk edeyim! Aman haramlara, günahlara yanaşmamaya, bulaşmamaya çok dikkat edeyim, takvâ ehli olayım!" diye, bu hastalık ona bir de öğütçü

olur, vaiz olur. Demek ki hastalanınca, müslümana böyle çeşitli yönlerden faydalar oluyor, hastalıktan istifadesi oluyor. Bu mü'minin durumu…

Buna mukàbil, (*Ve inne'l-münâfika izâ marida*) "Münafık hastalandığı zaman..." Münafık ne demek?.. İyi gibi görünüyor, içi pis, kafası yamuk, kalbi yamuk, niyeti bozuk... Hem mürâîlik yapıyor, dışa kendisini iyi göstermeğe çalışıyor, hem de kalbinden yamuk olduğundan, içinde fitne fesat olduğundan, kötü işler yapıyor.

"Münafık da hastalandığı zaman, (*sümme u'fiye*) sonra da kendisine afiyet verildiği zaman, (*kâne ke'l-baîri*) deve gibidir. Anlamaz bu hastalıktan; ne ibret alır, ne istifade eder. Deve gibidir."

Nasıl bir deve gibidir?.. (*Akalehû ehlühû, sümme erselûhü*) "Sahibi bağlamış, sonra da bağını çözmüş, salıvermiş deveyi... (*Felem yedri lime akalûhü, ve lem yedri lime erselûhû*) Bağladıkları zaman neden bağladıklarının farkında değil, salıverdikleri zaman niçin salıverildiğinin farkında değil. Böyle bir deve gibi yaşar münafık."

Yatırsalar, deve yatırılmıyor. Çöktürseler, kalkamasın diye ayağını bağlıyorlar, kalkamıyor. Başını geriye çektiriyorlar, öyle kurban ediyorlar. Otursalar oturur, sonunda ne olacağını bilmez. Vaz geçseler, çözseler neden çözdüklerini bilmez.

İnsan deve mi?.. İnsan öyle mi olmalı?.. İnsan Yaradanını bilmeli, Rabbinin emrine uygun hareket etmeğe gayret etmeli!.. Maalesef öyle olmuyor, gafletle ömür geçiriyorlar. Ondan sonra bir zaman geliyor, ömür bitiyor; Allah-u Teàlâ Hazretleri, "Gel bakalım, vâden yetti!" diye çekip alıyor. Ahirette de iş işten geçmiş oluyor.

Allah gaflete düşürmesin, ömrü zâyî ettirmesin, boşa geçirtmesin, yanlış yollarda çürüttürmesin... Rızasını kazanmayı nasib etsin...

Hayatta karşılaştığınız her olay birer imtihandır. İmtihanı başarıyla geçirmeğe dikkat edin! Sabredilecek hallerde sabredin, şükredilecek hallerde şükredin!.. Rızâ-yı Bârî'yi kazanıp huzuruna sevdiği kul olarak varmaya dikkat edin!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

26. 01. 2001 - AVUSTRALYA

36. HAKSIZLIKTAN SAKININ!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hàlin ve fî külli hîn... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultànih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'du fekàle rasûlü'llàh, salla'llàhu aleyhi ve sellem:

a. Evlâtlar Arasında Adalet

اِتَّقُوا اللهَ ، وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ (خ. م. عن نعمان)

RE. 13/10 (*İtteku'llàhe, va'dilû beyne evlâdiküm.*)[204] *ev kemâ revâhü't-taberânî:*[205]

اِتَّقُوا اللهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ ، كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَبَرُّوكُمْ

(طب. عن نعمان)

(*İtteku'llàhe va'dilû beyne evlâdiküm, kemâ tuhibbûne en yeberrûküm.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Buhàrî'de, Müslim'de ve Taberânî'de rivayet olunduğuna göre, Peygamber SAS metnini okuduğum bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:

---

[204] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.914, no:2447; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.219, no:31636; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.176, no:11774; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.5; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.86, no:5398; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.459, no:5687; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.445, no:45353; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.319, no:504.

[205] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.445, no:45348; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:84; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.320, no:505.

(*İtteku'llàhe va'dilû beyne evlâdiküm*) "Allah'tan korkun ve evlatlarınızın arasında adalet yapın! Evlâtlarınıza adaletle, eşit ölçüler içerisinde analık babalık görevlerinizi yapın!" Yâni, "Birisine fazla meyledip, onu kayırıp, kollayıp, sevip, ötekisini kenarda bırakmayın!.. Sevgide, ikramda adaletli, ölçülü, Allah'ın emrettiği şekilde, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde davranın!.."

(*Kemâ tuhibbûne en yeberrûküm*) "Çocuklarınızın sizlere itaatli olmalarını istediğiniz gibi, siz de onların aralarında adaletle davranın!"

Hatta sevmede, okşamada bile eşit davranmağa gayret etmek lâzım! Birisini seversin, ötekisi kenarda şöyle duvarın dibine çekilir, gözünün ucuyla böyle bakar, rûhî bakımdan rahatsız olur:

"—Bak babam kardeşimi seviyor da, beni sevmiyor!" diye düşünür.

Hemen onu da seveceksin!

"—Gel bakalım, sen niye öyle uzakta kaldın? Aman yanakların da elma gibi... Arslan, kaplan..." bilmem ne diye, hemen onun da gönlünü alacaksın!

Sonra birisine bir şey verdin mi, ötekisine de vereceksin! Birisine bir tarla bağışladın, ötekisine de bağışlayacaksın!..

Ekseriyetle köylerde anne-baba evlât arasında kırgınlıklar oluyor. Kardeşler arasında dargınlıklar oluyor. Çünkü adaletsiz davranma oluyor. Anne baba bir evlâdını seviyor, onu fazla kayırıyor; bazı evlâdını sevmiyor, ona az veriyor. Oradan küsme, darılma oluyor.

Çocuklar anne babasına darılıyorlar mal mülkten dolayı... "Az verdin, çok verdin, eğri tarafını verdin, yamuk tarafını verdin..." bilmem ne gibi meselelerden. Kardeşler de birbirlerine darılıyor.

Miras taksimi yapılıyor.

"—Haydi buyur önce sen seç!.." diyorlar.

"—Şunu mu alsam, bunu mu alsam acaba?.."

Kaşını kaldırıyor, gözünü çeviriyor, eviriyor, ensesini kaşıyor, bakıyor:

"—Şunu alayım!" diyor.

"—Tamam..." diyorlar.

Akşam eve gidiyor, sabahleyin geliyor:

“—Ben ondan vazgeçtim, ötekisini alayım!” diyor.

Yâ, Allah Allah... Ondan sonra da dargınlık...

“—Anam ona çok verdi de, bana az verdi de, bilmem ne de...” vs.

Bunun çaresi adaletli olmaktır.

Adaletli davranmanın bir kolayını bulmuş birileri, kim bulduysa. Meselâ miras taksimi olacak, birisine diyorlar ki:

“—Malları sen böleceksin, bölmek senin; ama ilk alma hakkı da ötekisinin!..”

Bu sefer bölen var gücüyle adalet ediyor. Çünkü bir tarafı fazla ayırsa, dengesiz bölse; ötekisi onu alabilir diye korkusundan, adalete dikkat ediyor. Bu da güzel bir usül.

Fakat biraz ganî gönüllü, tok gözlü olmak lâzım! Neticede kardeşine gidecek, o da yabancı değil:

“—Hadi ona çok gitsin!” demek lâzım!

Böyle dediği zaman bereket olur, hayır olur. Kardeşlere bunu anlatıp, bunu sağlamak lâzım!

“—Anne, ona verdin de, bana vermedin de, bilmem ne de...” kavgasını yaptığı zaman, biraz böyle tok gözlü, tok gönüllü, kanaatkâr, güzel huylu olmayı öğretmek lâzım!..

Benim rahmetli anacığım bana anlatırdı: İki kardeş varmış. Bir tarlayı beraber sürmüşler, harmanı beraber yapmışlar. Sapı samanı, buğdayı beraber savurmuşlar. Birisi evliymiş, birisi bekârmış. Bir arabaları varmış, ortak yapıyorlar her şeyi... Bir arabaya buğdayı birisi koyuyor, kendi evine, ambarına götürüyor.

Ayırmışlar malı... Orada hemen buğdayı ayırmışlar: Şu kadar buğday, şu kadar da saman... Saman da lâzım! Bütün kış boyunca hayvanlar saman yiyecek. Ayırmışlar eşit olarak...

Şimdi birisi arabayı alıyormuş, buğdayı dolduruyormuş, evine götürüyormuş. Arkada kalan diyormuş ki:

“—Bu ağabeyim evli, çoluk çocuğu var; ben bekârım. Bunun ihtiyacı çok, benim ihtiyacım az... Eşit böldük ama, onun ihtiyacı fazla... Onun haberi olmadan, ben şuna biraz benimkinden vereyim!” deyip, buğdayından, samanından ona veriyormuş.

Araba boşalıp gelince, sıra buna geliyor. Bu da arabayı dolduruyor, kendi ambarına buğdayı götürecek. Bu sefer ağabeyi diyormuş ki:

"—Bu benim küçük kardeşim daha evlenecek, düğün masrafı var, paraya ihtiyacı var; buna biraz daha fazla buğday vereyim!" diyormuş. Kendi tarafından, o görmeden, kardeşinin tarafına buğday aktarıyormuş.

Taşıya taşıya, taşıya taşıya buğdayı, samanı bitirememişler. Çünkü Allah bereket vermiş. Muhabbetten dolayı bereket vermiş.

b. Bereket ve Bereketsizlik

Allah bereket verdi mi, bir şey bitmez. Az bir yemekle, yedi sekiz kişilik bir yemekle, üç yüz kişiyi doyurdu Peygamber Efendimiz. Bereket oldu, Peygamber Efendimiz'in mûcizesi oldu, Hendek Harbi sırasında. Çok mûcizeleri var da...

Bereket oldu mu bitmez; bereketsiz oldu mu, nereye gittiği anlaşılmaz.

"—Yâhu bu kadar şey vardı, nereye gitti?.."

"—Nereye gidecek? Bereketsiz olduğundan şeytan aldı götürdü; var mı bir diyeceğin?.."

Bereketsiz oldu mu gider, bereketli oldu mu çoğalır.

Mal da öyle... Zekâtını verirsen, artar; verdiğin halde artar. Ağacın dalını kestiğin zaman, budadığın zaman meyvası daha mı çok oluyor, daha mı az oluyor?.. Budadığın zaman daha çok oluyor. Kıyamıyorsun ağaca, budamıyorsun; o sene mahsul olmuyor.

Bizim Yalova'daki bahçede, aldılar ellerine testereyi... İlkönce dediler:

"—Burada elli tane eski, yaşlı elma ağacı var, keselim bunları hocam!"

"—Yok yâhu..." dedim. Canım gidiyor, bir ağacı kesmek olur mu, elli tane ağaç, çeşit çeşit. "Kesmeyin!" dedim.

"—Budayalım!" dediler.

Bir budadılar. Allahım, nasıl Yalova elmaları oldu!.. İri, güzel... Geliyor arkadaşlar:

"—Hocam, sizin tarlaya gittik, hakkınızı helâl edin, elmalardan yedik..."

Afiyet olsun! El-hamdü lillâh, Allah vermiş.

Budamadığın zaman; budamadık bir iki sene, ihmâle geldi. Dört yüz tane fidan ektik, yüz tane gül ektik, ama Seyhan yok... Seyhan'sız gül ekince, güller olmadı. Ağaçlar şey oldu.

Kaman'dan doksan tane ceviz getirdim. Kaman cevizi yumurta gibi iri olur, ince kabuklu olur. Ellerinle kırarsın çatırt diye, çetin ceviz olmaz. Tutmadı, olmadı, bakamadık fidanlara... Bakmak istiyor, Ali Bingöl gibi çalışkan olacaksın, ateş gibi olacaksın, durmayacaksın. Tembel oldun mu, olmuyor. Toprağı ne kadar işlersen, o kadar verim alıyorsun. Fidana ne kadar bakarsan, kökünü açarsan, suyu verirsen, o kadar güzel oluyor.

Malın da zekâtını verdin mi, hayrını verdin mi?..

"—Hocam ben hayrımı, zekâtımı, el-hamdü lillâh hepsini yapıyorum."

Ayrıca hayrât ü hasenâtını yaptın mı, Allah kat kat veriyor. Bir rast getiriyor işini, tarif olmaz.

İsveç'te bir arkadaş var ehl-i hayır, ihvânımızdan... Buraya da çağırdım, gelirse gelecek. Sevdiğim bir kardeş.

Evini geçen sene satılığa çıkartmış, üç yüz-dört yüz bin kron vermişler, —kron İsveç parası— satmamış. Geniş, ferah, güzel bir dairesi var bir apartmanda... Satmamış. Bu sene dokuz yüz bin küsüre satmış. Sevincinden uçuyor. Dedim:

"—Bu hayrât ü hasenâtın bereketi... Bak, bereket oldu mu böyle olur."

Bereketsiz olduğu zaman da, tepetaklak gider. Zekâtını vermiyor, param gitmesin diye; Allah bir afet getiriyor... Afet bazen yağmur, bazen dolu, bazen yangın, bazen zelzele, bazen parti... Bir meymenetsiz parti başa geçiyor, bir kararlar alıyor, senin durduğu yerde şirketinin sermayesi yüzde yetmiş kaybediyor, düşüyor. Yüz tane buzdolabı alacakken, otuz tane alabilecek duruma düşüveriyorsun. Ne yaptığını da bilmiyorsun. Ne olacak?.. Meymenetsiz, uğursuz, hayırsız, hırsız, yüzsüz, edepsiz, dinsiz, imansız bir siyasetçi geçti başa... Ondan oldu. yağmur yağmıyor, Allah yağmuru kesti. Yağmur bereketle olur.

Yağmuru kesiyor, göllerde su kalmıyor. Ondan sonra namazlı niyazlı insanlar gelince, göller doluyor, barajlar doluyor, hayır üstüne hayır oluyor. İşte bereket, işte bereketsizlik... Misâli çok.

Ben üniversitede asistanken, kendi maaşımdan bilirim. Ben maaşımı bilmem.

"—Maaşın ne kadar?.."

"—Vallàhi işte şu kadar, takrîbî bir şey..."

Millet kuruşuna kadar hesap eder. Gider bir de muhasebeci ile kavga eder:

"—Sen vergiyi yüzde bilmem kaç yapmışsın da, şu kadar düşmüşsün de, benim hesabıma göre şöyle de, bilmem ne de..."

Ben hiç anlamam o işlerden;

"—Allah bereket versin!" der, cebime koyarım.

Gelirler:

"—Hocam, işte köye gideceğiz, yol paramız yok da, bize biraz borç verir misin?.."

"—Al!.."

"—Hocam çok sıkıştım da, bilmem ne de..."

Memur, hakîkaten doğrudur, sıkışmıştır.

"—Al!.."

Ben ay sonuna parayı bitiremem. Memurun maaşı, eni ne boyu ne, eti ne budu ne, kilosu ne, ağırlığı ne?.. Benim maaş bitmez. Verdiğim borçları da unutuyorum. Aradan bir zaman geçiyor, birisi geliyor diyor ki:

"—Hocam, al şu parayı!.."

"—Hayırdır inşâallah, ne parası bu?.."

"—Senin paran..."

"—Nereden benim param?.."

"—Ben senden falanca zaman borç almıştım."

"—Ha öyle mi, iyi hatırlıyor musun? Ben hatırlamıyorum."

"—Hatırlıyorum, hatırlıyorum. Al!.."

Unutuyorum. Hesap tutmuyorum, unutuyorum ne kadar olduğunu... Ondan sonra, getirip veriyor.

Yâni, bereketi anlatıyorum. *Bereket* denilen bir şey var mı?.. Var, âmennâ ve saddaknâ... Öyle kesin biliyorum ki, şek şüphe yok!..

Allah öyle bir imtihan ediyor ki, bir de bakıyor Cenâb-ı Hak, nazar eyliyor:

"—Bakalım, kulum imtihanda nasıl davranacak?" diye.

Verene daha çok veriyor, vermeyenden alıyor. En bariz misallerinden bir tanesi: Adapazarı'nda o kadar yer yıkıldı. Telefon açtım bir arkadaşa, bizim hacı arkadaşa...

"—Hocam, benim evim de sağlam, dükkânım da sağlam!" dedi.

Bir arkadaki apartmanların hepsi yerle bir, onun apartmanı duruyor. Hacı kardeş, aksakallı, mübarek, sevimli... Gelmiş bana diyor ki:

"—Hocam, ben Kâbe'yi çok seviyorum!" diyor.

"—Yâhu ben de seviyorum, ne yapacağız şimdi?"

Ağlıyor, tatlı insan... Haydi, ikimiz de aynı şeyi seviyoruz, ne yapacağız? Sevilebilir, böyle şeyler beraber sevilebilir. Kadın olsa, kanlı bıçaklı olur insan... O onu seviyor, ben de onu seviyorum; o zaman silâhlar konuşur. Ama Kâbe olunca, iş değişiyor.

Hayra para veriyor, devam ediyor. Birisi nasihat etmiş, baba dostu:

“—Gel buraya yeğenim, ben senin babanın arkadaşıyım! Sen dün akşam Hakyol Vakfı’na çok para yardımı vaad etmişsin. Ne bu böyle müsriflik...” demiş.

O da biliyor hayrın müsriflik olmadığını, bereket meselesini bilen bir insan. Ondan sonra demiş ki:

“—Amca, evet sen babamın dostusun. Biliyorsun, babam ölüverdi.” demiş. “Hayat fânî, ecel hak, ölüm geliverir. Yardım yapmak lâzım, ondan yapıyorum.” demiş.

Hemen o laftan alınmış.

“—Beni ölümle tehdit etme!” demiş.

“—Yok, ben hakîkati söylüyorum. Tehdit filân yok, gerçek bu...” demiş.

Kendisi anlatıyor, bereketi bilen bir hacı:

“—Hocam, şehrin göbeğinde, vilayetin civarında bir kıymetli arsası vardı ki, kıymetini biçmeye rakamlar yetmezdi. Oraya bir işhanı yapacaktı, korkunç, muazzam kârlar edecekti. Bu lafları

söyledikten kısa bir zaman sonra, belediye o kıymetli arsayı istimlâk ediverdi.” diyor.

“—Türkiye’de istimlâk eder mi belediyeler?..”

“—Eder.”

“—İtirazla kurtarabilir misin?..”

“—Kurtaramazsın.”

Belediye encümeninde bir şeytanlık olur, bir karar alıverirler, gümbür gider insanın malı... Ne değerinden gider, piyasa değerinden mi?.. Hayır, Türkiye’de piyasa değeri filân hepsi hikâyedir; beyannamede verdiği fiattan gider. Beyannamede de, vergisi az olsun diye az gösterdiği için millet; “İşte sen bu kadar demişsin bunun fiatına!” derler. Ondan sonra ondan parayı tutuşturuverirler.

Mahvolmuş adam... Hayır yapana, yapma diye nasihat eden adam... Bu nedir? Cilve-i Rabbânî derler. Cilve-i Rabbânî, kaderin cilvesi ne demek? Cenâb-ı Hak böyle oyun eder.

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ (آل عمران:٥٤)

(*Ve mekerû ve mekera’llàh*) “Onlar bir oyun ettiler, Allah da bir oyun etti.” (Âl-i İmran, 3/54) Kâfirlere, müşriklere, münafıklara, zayıf imanlılara, hepimize...

Cenâb-ı Hakk’ın mekrinden korkmak lâzım!.. *Mekr* ne demek?.. Sağ gösterip, sol vurmak, mühlet verip ansızın yakalamak...

Günahı yapmağa fırsatı buluyor, yapıyor. Biraz da tilki gibi kulaklarını kabartıyor:

“—Vay be, ben günahı yapıyorum, bir şey de olmuyor.” diyor, devam ediyor.

Haydi devam, bak yine bir şey olmuyor. Bir geliyor darbe-i ilâhiye, bir geliyor başına felâket. Ansızın bir yakalıyor Cenâb-ı Hak, gitti. Ne derler?.. İşte buna mekr-i ilâhî derler. Aldanmayacaksın; yâni edebini takınacaksın, iyi kul olacaksın muhterem kardeşlerim!..

İslâm'ı anlayan anlar, anlamayan yanar. Cayır cayır hem bu dünyada yanar, hem ahirette yanar. Bu ilâhî gerçekleri, ayetleri hadisleri okuyanlar bilir. Çünkü anlatıyor Peygamber Efendimiz, açıkça söylüyor. Müslümanlar bilir, anlayan anlar, ona göre hareket eder, kazanır. Hacı hayrını yapar, daha çok kazanır; hacı babanın işi rast gider.

"—Allah Allah yâ! Ben bu kadar kurnazım, açıkgözüm, şeytana bazen pabucu ters giydiriyorum; sağı sol giydiriyorum, solu sağ giydiriyorum, şeytanı bile kandırıyorum. Bu kadar kurnazlıkla yine de şöyle oldu, böyle oldu..."

Tabii öyle olur. Borsa'da oyun oynar, hayırsız bir para kazanır; o hayırsız para sermayesinden büyük bir kısmını da alır, pat götürür. Bedavadan kazanınca, bedavadan gider.

Faizli işlerin de hayrı olmuyor. Borç alıyor, ihtiyacım var diyor... Sabredeceksin, faize bulaşmayacaksın. Bakın, bu İggirmi Camii'nde el-hamdü lillâh faize bulaşmadık; ne bereketli oldu!

Dün akşam orada namaz kıldık. Aman ne feyizli, ne tatlı, ne güzel... Gittik Receb Hoca'nın da evine... Kıyıdan kenardan imam evi de çıktı. Hem imam evini aldık, hem camiyi aldık. El-hamdü lillâh... Faizden kurtulmanın, faizli işlem yapmamanın hayrını, bereketini ben Türkiye'de de gördüm, burada da gördüm. Allah bereketi anlayıp, her işi rızasına uygun yapmayı bize nasib etsin...

Bunların hepsi laf olarak nereden çıktı? Adaletten, evlâtlar arasında eşit muamele etmekten, adaletli olmaktan çıktı. Müslüman adaletli olur. O kadar adaletli olur ki, evlâtları arasında eşit muamele yapmak ayrı, kendisinin aleyhine bile olsa adaletle hareket eder. Ana babasının aleyhine bile olsa, adaletle hareket eder. Yâni

"—Böyle hareket edersen, anan baban zarar görecek..."

Olsun. Allah öyle emrediyor:

وَلَوْ عَلَى أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالأَقْرَبِينَ (النساء:١٣٥)

(*Velev alâ enfüsiküm*) "İsterse sizin kendinizin aleyhinizde olsun; (*evi'l-vâlideyni*) ana babanızın aleyhine olsun; (*ve'l-akrabîn*)

akrabanızın aleyhinde olsun; adalet yapın!" (Nisa, 4/135) diyor Allah... Adaleti emrediyor, kendinin aleyhine bile olsa...

"—Yâ ben şimdi adalet yaparsam, gitti benim mallar!.."

"—Giderse gitsin! Öteki türlü adaletsiz olacak. Böyle adalet eyle bakalım!"

Adalet edince hayır oluyor. Hayrın sonunda da Cenâb-ı Hak, ilkönce bir malı alır gibi yapıyor; ciğeri yanıyor insanın, şurada bir yangın meydana geliyor. Öyle bir zor ki hayır yapmak... Şeytan kaç defa geliyor:

"—Yapma, deli misin sen? Nelerle kazandın bu parayı, yapma şu hayrı!.." diyor.

Ondan sonra da yaptırtmıyor. Ama bütün bunlara rağmen yaparsan, Allah telâfi ediyor, daha fazlasını veriyor. Daha fazlasını kesin olarak veriyor!.. Çok misallerini gördüm.

Ben üniversite hocası olarak sahip olamayacağım mallara, mülklere sahip oldum. Neden?.. Küçük parayla bir yer aldım, çok para ediverdi. Sekiz on kişi ortaklaşa bir arsa aldık. Bölündü, bana da bir hisse düştü. Mithat Ağabeyimle bana en fenâlarını verdiler. Arsanın en güzel yerlerini öteki arkadaşlar aldılar.

Birisi demiş ki:

"—Bana en güzel yerini verirseniz, ortaya şu kadar para veririm!" demiş.

Öbürü:

"—Ben de onun yanındakini alayım, babamla yan yana olayım!" demiş.

Herkes böyle güzel yerleri almaya başlayınca, Mithat Ağabeyim demiş ki:

"—Siz hepiniz alın, bize en sonrası kalsın!" demiş, çekilmiş kenara.

Ağabeyimin öyle dervişçe huyları var. Ondan sonra da bana geldi:

"—Es'ad, sen şu üstteki arsayı al! Çünkü alttaki dış komşularla ilişkili, belki başını ağrıtırlar. Sen hocasın, dünya işleriyle uğraşamazsın, üsttekini al!" dedi.

Üsttekinin alanı yüz metrekare daha büyük. Birisi 1350 metrekare, birisi 1450 metrekare... Millet karışını hesaplıyor.

Müteahhit gelmiş ağabeyime, bizim arsaya talip olmuş. Ağabeyim dedi ki:

"—Es'ad, arsaları müteahhide verelim!"

"—Ağabey, ben istemiyorum. Kendi arsamı müteahhide verince, müteahhit bir kısmına sahip olacak... Kendi arsamda otururum. Emekli olunca bir ev yaparım. Manzaralı, temiz havalı bir yerde otururum. 1450 metrekare arsa, Türkiye'de az bir şey değil, güzel bir şey..." dedim.

"—Yok, sen ev mev yapamazsın!" dedi.

Doğru, memur ne yapacak, mümkün değil yapamam.

"—Yapamazsın sen, bunu müteahhide verelim!" dedi.

"—Pekiyi ağabey..." dedim

Büyük ağabey baba gibi hürmetli, hürmet edilmesi gerekiyor. Ağabeylerin de hatırı var.

Müteahhide vermiş. "Pekiyi ağabey..." dedim. İmza, vekâlet bilmem ne... Müteahhide verildi.

"—Evi nasıl yapalım?"

"—Bilmem, ne yaparsan yap?"

"—Oturacak mısın, satacak mısın?.."

"—Satılır..."

Hiç ilgilenmiyoruz biz. Nerede olduğunu bilmiyoruz arsanın, evi de bilmiyoruz. Alırken çok iyi bir fiyata aldık, bu hâle geldi iş. Hiç bilmiyoruz evi... Sonra bizim hanım dedi ki:

"—Yâ gidelim şu evi bir görelim! Madem bizim evimizmiş..."

Kadınlar biraz daha uyanık oluyor, bizler daha safız. Safız biz, saf... Hanımlar daha iyi düşünüyor böyle şeyleri...

"—Bir görelim!" dedi bizim hanım.

"—Ne yapacaksın?" dedim.

"—Belki beğeniriz, biz otururuz." dedi.

"—Yâ biz orada oturamayız, orası sayfiye yeri... Pazar günü gezinti yeri... Oraya, çayıra çimene millet gelir. Davul zurna, eğlence, içki... Orada barınamayız biz!" dedim.

"—Yok, bir gidelim!" dedi.

Aman, gittik bir gördük ki, saray!.. Bir pembe renge boyamışlar, bir de gri renkli kuşaklar yapmışlar. Öyle bir güzel evler ki... Tripleks, müstakil ev, üç katlı... Müteahhit yapmış,

benden para mara istemedi. Yâni, arsanın yarısı onun oluyor, mülkün yarısı onun oluyor; onun ücreti olarak bize yapılıyor. Anaaa, 395 metrekare tutuyor bir daire!.. El-hamdü lillâh! Rüya gibi bir şey... Çimdir bakalım baldırını, "Rüyada mısın, uyanık mısın?" diye anla kendini.

Hacı Hanım dedi ki:

"—Biz burada oturalım!"

"—Yâ hanım, ben emekli bir profesörüm. Bu evde otursak, kalorifer parasını ödeyemeyiz biz maaşımızla..."

"—Yok, oturalım!" dedi.

Hem de oturduk. Şimdi ben diyorum ki:

"—Benim arsanın üstüne gökten Allah köşk düşürdü, pat diye, lap diye oturdu iki tane... Hem de çatlağı, matlağı yok."

Bizim arsaya dört tane ev çıktı. Beğenilmeyen arsalar uzun olduğundan, alanı büyük olduğundan başkalarına göre daha fazla oldu. Gördün mü Allah rast getirince, nasıl oluyor. Çok misalleri var yâni, anlat anlat, bitmez.

c. Mirasta Aldanan Kazanır

Allah'ın bereketini, hikmetini ben çok iyi biliyorum. İtimat edin, misallerle delilli, isbatlı anlatabilirim: Adalet ettin mi güzel olur. Hakkâniyetle hareket ettin mi, Allah'ın rızasına uygun hareket ettin mi, aldanıyor gibi olsan bile kazanırsın.

Bir atasözü söylemiş ecdad, dillerde dolaşıyor. Ne demiş:

"—*Mirasta aldanan kazanır.*"

Hadiii, aldanmak, kazanmak... Birbirine iki zıt şey:

"—Mirasta aldanan kazanır..."

Buyur. Neye dayanıyor? Tecrübeye dayanıyor, hayata dayanıyor. Onlar denemişler. Açgözlülük yapan sonunda bir şey oluyor, aç gözlülüğünün zararını görüyor.

Allah aldanan kimseye:

"—Haa, kulum sen aldandın mı?.. Güzel huylu, yumuşak başlı olduğundan, sessizliğinden aldattılar mı seni? Ben seni bir kalkındırayım da görsünler!.." diyor.

Bir kalkındırıyor Cenâb-ı Hak, akıl almıyor.

Üç tane yetimin hakkını bir üvey anne yemiş. Malları kendi öz çocuğunun üstüne geçirmiş. Bütün malları üvey kızlarından kaçırmış, hepsini kendi öz kızının üstüne geçirmiş. Kendi öz kızı da ölüvermiş. Ölüverince de, bütün mallar ister istemez, doğrudan doğruya kanuna göre bu üç tane yetimin üstüne gelivermiş. Kendisi beş parasız kalıvermiş. Görüyor musun şamarı?.. Cenâb-ı Hak nasıl şamar atıyor haksızlık yapana!.. Ahir ömründe, yaptığı haksızlıktan dolayı perişan olmuş.

Haktan ayrılmayacağız, cömertlikten korkmayacağız, hayırdan, sadakadan kaçmayacağız. Çünkü bereket var!.. Evlâtlarınızın arasında adalet edin, haksızlık etmeyin! Her zaman adalet edin ama, evlâtlarınızı da eşit kayırın!..

Zihnime takılan bir meseleydi. Hanefî fıkhında profesör, Ebü's-Sünne isimli bir kimseye sordum Mekke'de:

"—Mirasta kızlar erkeklere göre yarım alıyor. Günlük hayatta, yâni daha ölmedik, evlâtlarımız var; hayatta nasıl olacak?" dedim.

"—Sağlığında da öyle..." dedi.

Miras taksiminde:

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلاَدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ (النساء:١١)

(*Yûsîkümu'llàhu fî evlâdiküm li'z-zekeri mislü hazzi'l-ünseyeyn*) [Allah size çocuklarınız hakkında, erkeğe kadının payının iki misli miras vermenizi emreder.] (Nisâ, 4/11) buyruluyor.

Vefat ettiğin zaman, senin mallarını evlâtların arasında taksim ederken, erkeğe kızın hissesinin iki misli veriliyor. Hisse öyle. Meselâ, benim iki kızım, bir oğlum var... Mal ikiye bölünecek, yarısı oğlana gidecek. Öteki yarısı da kızlara gidecek. Yâni, yarım yarım. Bu yüzde elli aldıysa, onlar yüzde yirmi beşer alacak meselâ...

"—Hanımın payı?.."

Hanımın payı da, sekizde bir... Evlâdı oldu mu, kocası öldü mü, sekizde bir alır kadın. Medenî hukukta başka bunlar, Kur'an-ı Kerim'de böyle...

Ama bizim hanım diyor ki:

"—Biz beraber öleceğiz!.. Beraber gideriz." diyor.
"—Allah hayırlı ömür versin!.." diyoruz biz de.
Evlâtlar arasında adalet edeceğiz.

d. Namaza Dikkat Edin!

İkinci hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[206]

اِتَّقُوا اللهَ فِي الصَّلاَةِ ، اِتَّقُوا اللهَ فِي الصَّلاَةِ ، اِتَّقُوا اللهَ فِي الصَّلاَةِ ! اِتَّقُوا اللهَ فِيمَا مَلَكَتْ أيمانُكُمْ ! اتّقُوا اللهَ في الضَّعِيفَيْنِ: المَرْأةِ الْأرْمَلَةِ ، وَالصَّبِيِّ الْيَتِيمِ (هب. عن أنس)

RE. 13/11 (*İtteku'llàhe fi's-salâh, itteku'llàhe fi's-salâh, itteku'llàhe fi's-salâh*) Allah Allah... (*İtteku'llàhe fîmâ meleket eymâniküm! İtteku'llàhe fi'd-daîfeyn: El-mer'eti'l-ermeleh, ve sabiyyi'l-yetîm.*)

Enes RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Namaz konusunda Allah'tan korkun! Namaz konusunda Allah'tan korkun! Namaz konusunda Allah'tan korkun!.."

Üç defa söylemiş. Ne demek?..

"—Aman namaza dikkat, namaza dikkat, namaza dikkat!.. Aman namazı kılın!" demek.

Üç defa:

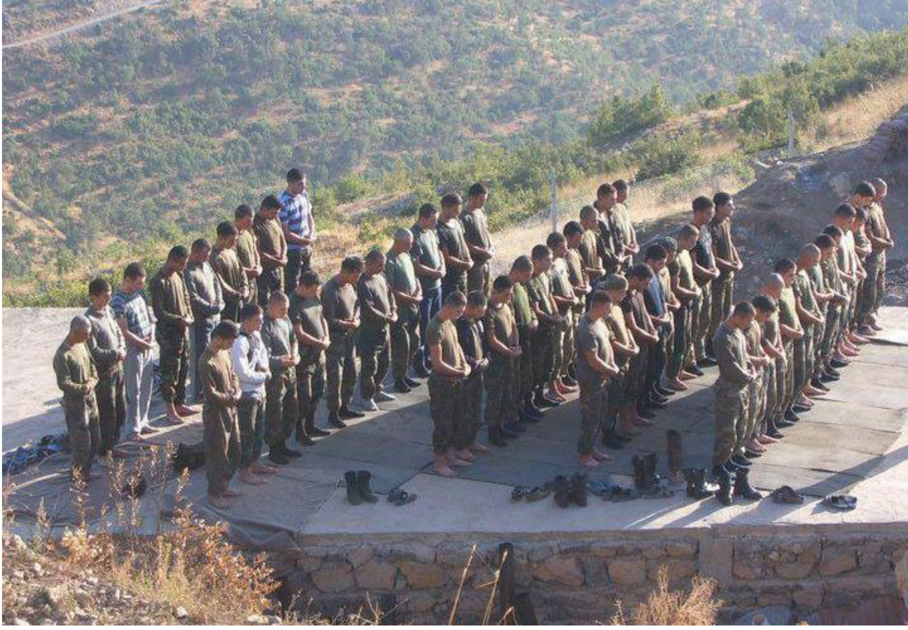
"—Allah'tan korkun, şu namazı bırakmayın, terk etmeyin, güzel kılın!" mânâsına.

Namaz çok önemli, çok önemli, çok önemli!..

"—Ben müslümanım, kalbim temiz. Biliyorum, *âmennâ ve saddaknâ,* Kur'an başımızın üstünde; ama, namaz kılamıyorum."

---

[206] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.477, no:11053; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.433, no:18864; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.317, no:494.

Neden kılamıyorsun? Irgat gibi koşuyorsun, idman yapacağım, vücudum sıhhatli olacak diye, kırk beş dakika... Ter içinde kalıyorsun. İdman olunca yapıyorsun; Allah'ın karşısında ibadet olunca, yapmıyorsun.

"—Yapamıyoruz işte alışmamışız, ütümüz bozuluyor da bilmem ne..."

Hikâye... Bozulsun, jilet gibi ütü pantolon giyeceğine, Amerikanlar gibi *blue-jean* pantolon giy!.. Allah'ın rızasını kazan da, ne olursa olsun... Amerikalıyı görmüyor musun, dolara dayanarak giyiyor *blue-jean* pantolonu... Cebine sokuyor elini, öyle geziyor ıslık çalarak... Pantolonun dizi yırtılsa aldırmıyor, moda oluyor. Paçaları püsküllense aldırmıyor, moda oluyor. Amerikan modası... Çıplak ayakla geziyor, moda oluyor.

Ben burada gördüm, Avrupa'da gördüm çıplak ayakla gezmeyi... Bizde birisini öldürsen çıplak ayakla gezmez:

"—Olur mu yâ, alem ne der bana?" der.

Bunlar, "Alem ne der?" demiyor; "Keyfim nasıl isterse, öyle yaparım!" diyor.

e. Dul Kadın ve Yetim Çocuğun Hakkı

Namazı kılacaksın. "Namaz konusunda Allah'tan kork!" diye üç defa buyurmuş. Sonra:

اتّقُوا اللهَ فِيمَا مَلَكَتْ أيمانُكُمْ ! اتّقُوا الله فِي الضَّعِيفَيْنِ: المَرْأةِ الْأرْمَلَةِ ، وَالصَّبِيِّ الْيَتِيمِ .

(*İtteku'llàh fî mâ meleket eymâniküm*) "Sahip olduğunuz köleler konusunda Allah'tan korkun! Kölelere de baskı, haksızlık yapmayın, hizmetçilere, kölelere." Ezmek, dövmek, sövmek, saymak, işkence, mişkence yapmayın, adaletli olun!..

Sonra: (*İtteku'llàhe fi'd-daîfeyn*) "İki zayıf konusunda da Allah'tan korkun, bunların da haklarına riayet edin!" Kim bu iki zayıf:

1. (*El-mer'etü'l-ermeleh*) "Dul kadın." Zayıf bu, kocası yok. Zavallıcık dul kadın. Bir buna dikkat edin!

2. (*Ve's- sabiyyi'l-yetîm*) "Bir de yetim çocuk." Bunun da babası yok. Bu ikisi mazlum... Bunların hakkı çiğnenebilir, zorbalar, cebbarlar bunların mallarını yiyebilirler. Onun için, "Aman bunlara dikkat edin, aman bunlara dikkat edin!" diye, Peygamber Efendimiz onu da söylüyor.

Ama bunların hepsinden evvel, üç defa, "Namaza dikkat edin!" diyor. Namaz çok önemli!

اَلصَّلاَةُ عِمَادُ الدِّين .

(*Es-salâtü imâdü'd-dîn*)[207] "Namaz dinin direğidir." Ne demek dinin direği?.. Çadırın direği demek...

---

[207] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA'dan.
Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621.

Arabistan'da gördünüz mü; Arafat'ta, Arafat'tan Müzdelife'ye hareket edildiği zaman, hizmetçiler başlıyor çadırları sökmeye... Gördünüz mü ne oluyor, sökme nasıl oluyor? Orta direğini kaldırıp alıverdi mi yerinden, çadır hop yere... Hemen bir dakikada... Ondan sonra da iplerini çözüyor, tak tak, tak tak katlıyor. Ay, benim sabahtan beri oturduğum çadır yok, gitti...

Namaz dinin direği demek, yâni din bir çadır gibiyse, dinin direği o... Çünkü çadırı biliyor bedeviler. Namaz varsa, din ayaktadır; namaz yoksa, çadırın direği gitti, çadır yerlere serilmiş durumdadır. Namaz çok önemli...

İkinci hadis de bu. Dul kadınlara bakacağız, gözeteceğiz. Yetim çocukları da gözeteceğiz. Akraba olur, komşu olur, köylü olur... filan; ne ise bakacağız.

f. Zulümden Sakının!

Üçüncü hadis-i şerif:[208]

---

[208] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.32, no:2221; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.455, no:7263; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

اِتَّقُوا الْمَظَالِمَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِحَسَنَاتٍ يَرٰى أَنَّهَا سَتُنْجِيهِ فَمَا يَزَالُ عِنْدَ ذٰلِكَ يَقُولُ: إِنَّ لِفُلاَنٍ قِبَلَكَ مُظْلِمَةٌ فَيُقَالُ: امْحُوا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، فَمَا يَبْقٰى لَهُ حَسَنَةٌ. وَمَثَلُ ذٰلِكَ كَمَثَلُ سُفَّرٍ ، نَزَلُوا بِفَلاَةٍ مِنَ الْأَرْضِ ، لَيْسَ مَعَهُمْ حَطَبٌ ، فَتَفَرَّقَ الْقَوْمُ فَاحْتَطَبُوا لِلنَّارِ ، وَ انْضَجُوا مَا أَرَادُوا ، فَكَذٰلِكَ الذُّنُوبَ (الخرائطي في مساوي الأخلاق عن ابن مسعود)

RE. 13/13 (*İtteku'l-mezàlime me'steta'tüm, feinne'r-racüle yecîu yevme'l-kıyâmeti bi-hasenâtin yerâ ennehâ setüncîhi, femâ yezâlü inde zâlike yekùl: İnne li-fülânin kıbeleke muzlimetün, feyukàlu: Ümhù min hasenâtihî, femâ yebkà lehû hasenetün. Ve meselü zâlike kemeselü süfferin, nezelû bi-filâtin mine'l-ard, leyse meahüm hatabun, feteferraka'l-kavmü fa'htatabû li'n-nâr, ve'ndacû mâ erâdû, fekezâlike'z-zünûb.*)

İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş bu hadis-i şerif. Kısaca hemen geçeceğim.

(*İtteku'l-mezàlime*) "Haksızlıklardan, haksız muamelelerden, işlerden, zulümlerden korkun!" *Mezàlim*, *mazlume*'nin çoğulu. *Mazlume* de, zulmen, haksızca yapılan işler demek.

(*Me'steta'tüm*) "Ne kadar gücünüz yetiyorsa o kadar haksız işlerden kaçının! Zulüm yapmaktan, haksızlık yapmaktan, adaletsizlik yapmaktan o kadar kaçının." Bu da yukarıdaki hadis gibi, başlangıç itibariyle.

Çünkü: (*Feinne'r-racüle yecîü yevme'l-kıyâmeti bi-hasenatin*) "Kıyamet gününde adam hasenatını getirir, veya hasenatıyla gelir. İyilikleriyle, sevaplı işleriyle gelir. (*Yerâ*) Tahmin eder ki,

---

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.308, no:17460; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.412, no:10328; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.323, no:512.

(*ennehâ setüncîhi*) bu hasenatı onu cehennemden kurtaracak, cennete gidecek.” Adam kıyamet gününde çok hasenatıyla gelir. “Bu hasenatımla ben kurtulurum. Bu hasenatım beni kurtaracak, cennete gireceğim!’ diye tahmin eder.

(*Femâ yezâlü inde zâlike*) Ama başlar hesap; (*yekùl: İnne lifülânin kıbeleke muzlimetün*) ‘Senin falancaya yaptığın bir haksızlık var! Falancaya haksızlık etmişsin, onun sende hakkı var!’ denilir. Denilir durur böyle. Yâni, haksızlık yapmayın diyor ya Peygamber Efendimiz. Bu haksızlığı söylerler. (*Fe yukàlu*) Denilir ki: (*Ümhu min hasenâtihî*) ‘Silin hasenelerini, sevaplarını!..’”

Haksızlık etmişsin bu adama, sende hakkı varmış. Allah-u Teàlâ Hazretleri emir buyuruyor; ‘Silin hasenatından!’ diyor. Hasenatı gidiyor, çünkü buna hakkı verilince gidiyor, siliniyor. Silinir, silinir, (*Femâ yebkà lehû hasenetün*) “Hiç bir hasenesi kalmaz.”

Şimdi ne yapacak? Hasenesi kalmayan insan ne olur?.. Maalesef cehenneme gider. O kadar hasenatı vardı... Vardı ama, zulümleri de vardı, haksızlıkları da vardı. O zulümlerden dolayı, hasenatı silindi silindi, verildi verildi; verile verile bir şey kalmadı.

“Bu neye benzer?” diyor Peygamber Efendimiz, misal veriyor:

(*Ve meselü zâlike*) “Bunun misali şöyledir; (*kemeselü süfferin*) kervan yolcularının durumu gibidir. (*Nezelû bi-felâtin*) Bir uygun yere kervan kondu. Akşam oldu konakladılar. (*Mine’l-ard*) Düz bir yere kondular. (*Leyse meahüm hatabun*) Yakacak odunları yok... (*Feteferraka’l-kavmu fa’htatabû li’n-nâr*) Diyorlar ki:

“—Ateş yakacağız, bir şeyler pişecek, yiyeceğiz. Kervan ahalisi indiği yerde karnını doyuracak. Odun yok, hadi dağılın bakalım!”

Dağılırlar. Ateş için çalı çırpı toplarlar. Sağdan soldan bulduklarını getirirler. Küçük küçük şeyler, ne ise herkes getirir. (*Ve’ndacû mâ erâdû*) İstediklerini bu ateşte pişirirler. Küçücük küçücük getirdikleri şeylerden ateş olur da, kazan kaynar da, çorba pişer de, yemek yerler. Odun yok, kütük yok, balta ile bölünmüş bir şey yok ama, o küçücük şeylerden ateş olur da, iş görülür de, kazan kaynar da, yemek pişer.

(*Fekezâlike'z-zünûb.*) "Günahlar da böyledir işte... Küçük küçük, küçük küçük ama, birikince, işte böyle yakar, bitirir." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Zulmetmeyeceğiz. Zulmün mânâsı ille bir adamı yere yatırıp, gırtlağına çöküp, bastırmak demek değil... Adam orada karşıda duruyor, sen onun hakkını yedin mi, zulüm oluyor. Hakkını yedin mi, haksızlık yaptın mı, istersen adamın kılına dokunma; yine zulüm oluyor.

Zulüm yapmayacaksın demek, haksızlık yapmayacaksın, adaletsizlik yapmayacaksın demek. Zulüm, adaletin aksi... Zulmetti; adaletsizlik etti demek, adaletle hareket etmedi demek. Bu kadar basit...

Adaletli olacağız. Düşüneceğiz, taşınacağız, ölçeceğiz, biçeceğiz, her yaptığımız işi adaletli yapacağız. İnsaflı, adaletli yapacağız, hakkını vereceğiz. Herkese hakkını vereceğiz.

Allah muvaffak etsin!..

El-Fâtiha!..

02. 02. 2001 - Brisbane / AVUSTRALYA

37. ÖNEMLİ OLAN AHİRET

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Size gönüller dolusu, yerler gökler dolusu sevgiler, selâmlar, hayır dilekleri ve dualar ederim. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

Bir arkadaşın evinde misafiriz. Ona, "Hadis kitabımızı besmeleyle aç, bir sayfayı bize göster!" diye söyledim. O da bize bir sayfa açtı. Onun açtığı sayfadan başlayarak, hadis-i şerifleri okuyacağım.

a. Asıl Hayır Ahiret Hayrı

Enes RA'dan, Buhàrî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî, yâni *Sıhah-ı Sitte* sahiplerinin beş tanesi ve bir de İmam Ahmed ibn-i Hanbel ve Tayâlisî rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[209]

---

[209] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.165, no:418; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.373, no:524; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.177, no:453; Neseî, *Sünen*, c.II, s.39, no:702; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.169, no:12745; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.97, no:2328; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.131, no:7123; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.193, no:4180; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.438, no:4093; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.259. no:781; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.349, no:6933; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.12; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

(*Allàhümme lâ ayşe*) şeklinde:

Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1381, no:3584; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.694, 3857; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.216, no:13281; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.476, no;3209; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.325, no:10464; İbn-i Ca'd, *Müsned*, c.I, s.147, no:928; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2357, no:6061; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1431, no:1804; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.693, no:3856; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.187, no:5949; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.426, no:7515; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.84, no:8312; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.381, no:1791; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.685, no:29905; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.256, no:5136.

اَللَّهُمَّ لاَ خَيْرَ إِلاَّ خَيْرُ الآخِرَةِ، - وَفِي لَفْظٍ: لاَ عَيْشَ إِلاَّ عَيْشُ الآخِرَةِ - فَاغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ (ط. حم. خ. م. د. ت. ن. عن أنس)

RE. 185/11 (*Allàhümme lâ hayra illâ hayrü'l-âhireh —ve fî lafzin: Lâ ayşe illâ ayşü'l-âhireh— fa'ğfir li'l-ensàri ve'l-muhâcireh*) *Sadaka rasûla'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz, dua etmiş:

(*Allàhümme*) "Ey benim Allah'ım! (*Lâ hayra*) Hiç bir hayır yok, (*illâ hayrü'l-âhireh*) ancak ahiretin hayrı var." Evet dünyada da insan bazı hayırlara eriyor, nimetlere mazhar oluyor ama, dünya çok kısa... Ahiret sonsuz olunca, sonsuzun yanında asırlar bile kısa kalır. Çok kısa küçük hayırcıklar, az bir şey. Asıl hayır ahiret hayrı...

Yâni dünyada insan bazı hayırlara erse de, ahirette hayra ermese, mahvoldu demektir. Kâfirler böyle olacak, Firavunlar, Nemrutlar, kâfirler, müşrikler, münafıklar, zalimler, fasıklar böyle olacak. Dünyada biraz telezzüz etmeleri, biraz tena'um eylemeleri, nimetlere dalmaları, zevkleri tatmaları mühim değil, önemli değil... Asıl önemli olan ahiretin hayrı, ahiretin rahatı, ahiretin saadeti.

Başka bir rivayette de, (*Lâ ayşe illâ ayşü'l-ahireh*) "Hiç bir güzel yaşam yok, ancak ahiretin güzel yaşamı var. Önemli olan ahiretin güzel yaşamı." diye rivayet olunmuş.

Demek ki, biz de bu gerçeği aklımızın en yüksek yerinde, en belirgin yerinde, en unutulmayacak şekilde muhafaza etmeliyiz: Hayır ahiretin hayrıdır. (*Lâ hayra illâ hayrü'l-âhireh*) "Hiç bir hayır yoktur, ancak ahiretin hayrı vardır. Önemli olan ahiretin hayrıdır."

Bu ne demek?.. Dünyadaki küçük menfaatler, faydalar, zevkler hiç mesabesindedir. Mü'min ona aldanmaz, takılmaz, kapılmaz, şaşırmaz. Onlara kapılıp da ahiretini mahvetmez, berbat eylemez. Ahiretini kazanmağa çalışır.

Peygamber Efendimiz öyle söylüyor, öyle buyuruyor; doğrudur. Çünkü ömürler rüzgar gibi geçiveriyor, bir göz yumup açıncaya kadar geçiveriyor. Evet 60 yıl, 70 yıl, 80 yıl yaşıyoruz. Bir kısmı çocukluk, bir kısmı ihtiyarlık, bir kısmı gece uykusu, bir kısmı da gündüz koşuşturma, telaş... O günlerin içinde de bir kısmı sevinçli, bir kısmı üzüntülü, heyecanlı, dertli, gamlı, kederli, ağlamalı, sızlamalı... Ne olacak, kıymeti yok!..

Mühim olan ahireti kazanmak. Biz mü'miniz, biz müslümanız. (*Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun, ve'l-cennetü hakkun, ve'n-nâru hakkun*) "Ahirette öldükten sonra dirilmek var, cennet var, cehennem var..." Cenneti kazananlara, cennete girenlere ne mutlu! Cenneti kaybedenlere, cehenneme düşenlere ne yazık!.. Vah, yazıklar olsun, çok korkunç bir felaket...

Onun için, bunu hiç unutmayalım! Ahiretin hayrını kazanmak için ne yapmamız gerekiyorsa, onları yapalım!..

“—Ne yapacağız, kısaca söyle hocam, hatırımda kalsın! Ben uzun sözleri hatırımda tutamıyorum.” derseniz:

1. İbadetleri yapacaksınız.
2. Günahlardan kaçacaksınız.
3. Ahlâkınızı güzelleştireceksiniz.

Çünkü, Allah ibadetleri yapanları sever, çok çok mükâfatlar verir. Namaz kılan, oruç tutan, zekât veren, hacca giden, sadaka veren, hayır yapan kimsenin, azına çok mükâfatlar vererek çok memnun ediyor, çok taltif ediyor, çok büyük mükâfatlar bahşediyor.

Bu tamam, ibadetleri yapınca sever. İbadet ve taat... *Taat* ne demek?.. İtaat demek. Yâni Allah'ın buyruğunu kabul edip yapmak... Bu bir, bunu yapınca sever.

Günahlardan kaçanı da sever. Günahlardan kaçınmaya *takvâ* deniliyor, *vera'* deniliyor. Dünyanın aldatıcı zevklerine kapılmamaya, dünyaya aldırmamaya da, *zühd* deniliyor. Meselâ, Hocamız'ın adı Mehmed Zâhid, yâni Muhammed Zâhid... Dünyanın önemsizliğini anlayıp, önem vermeyen, asıl ahirete yönelen demek. Hocamız'ın isminden de size bir işaret olsun, ne yapmanız gerektiğine dikkat edin!..

İbadetleri yapanı Allah sever; ibadet yaparak sevgisini kazanmaya çalışacağız. Günahlardan, haramlardan uzak olanı Allah sever; haramlardan, günahlardan kaçıp, gene sevgisini kazanmaya çalışacağız. Güzel huyluları Allah sever; huylarımızı güzelleştirip yine Allah'ın sevgisini rızasını kazanmaya çalışacağız. Kötü huyluları sevmez ve onları cezalandırır; onlardan uzak duracağız.

Kolay... İbadetleri yapmak, günahlardan kaçmak, ahlâkı güzelleştirmek... Bizim yolumuzun esasları bunlar. Üç ana esas, herkesin hatırında kalır.

1. İbadetleri Yapın!

İbadetlerini yap; namazlarına, cumalarına, oruçlarına, haccına, umrene, zekâtına, zekâtına, zekâtına çok dikkat et!.. Çünkü mâlî fedakârlıkla anlaşılıyor insanın ihlâsı, sıdk u sadâkatı... Terle kazandığın, zahmetle kazandığın paranın bir

kısmını Allah yoluna verebileceksin. Otuz dokuz kısmı sende kalacak, bir kısmını vereceksin. Yine büyük çoğunluğu sende kalacak. Ama fukarayı unutmayacaksın, zayıfları, mazlumları unutmayacaksın!..

Zalimlerin karşısında olacaksın, mazlumların yanında olacaksın, fakirlerin yanında olacaksın!.. Yoksulları, mahrumları seveceksin, onları ziyaret edeceksin. Onlarla beraber gözyaşı dökeceksin, yardımcı olacaksın. Destek vereceksin, yiyecek vereceksin, çocuğunu okutacaksın... vs. vs.

Müslümanlık lafla değil. Sen burada izzet ve devlet ve nimet içinde yaşayıp, karnının tokluğundan, "Ah, vah, yandım, eyvah!" bilmem ne diye sızlanırken, öbür tarafta içecek suyu bulamayan insanlar var. Köyünde içecek suyu yok... Veyahut Afrika'yı ve sâireyi düşünürsek, yağmur düşmeyen çöl mıntıkaları var. Orta Asya'da öyle yerler var. Uçsuz bucaksız çöller var.

Bunların çaresini buluyor medeniyet. Yâni, aşağıya sondaj vuruyor, aşağılardan su çıkartıyor. Çöllerde, isterse şehirler kuruyor. Yâni, parayı dayadığın zaman oluyor. Bu Avustralya'da da görüyoruz, istedikleri yerlere çok güzel şehirler kuruyorlar. Sıcak var. Sıcağın da çaresi bulunuyor. Alet edevatı takıyorsun, püfür püfür esiyor, içeride serin bir hayat yaşıyorsun. Su getiriyor, serinlik getiriyor. Dışarısı kasıp kavurucu bile olsa, orada iş varsa, fayda varsa, medeniyet orayı ihyâ edebiliyor. Demek ki, parayı dayayınca her şey olabiliyormuş, demek ki zekât çok önemliymiş.

Buradan o anlaşılıyor; yâni para önemli, zekat önemli... Evet para önemli ama, biz paraya tapmıyoruz. Paranın bir önemli vasıta olduğunu biliyoruz. Ahiretimizi kazanmak için, paramızı Allah yoluna sarf edeceğiz. İbadetleri yapacağız.

2. Günahlardan Kaçının!

Günahlardan da kaçınmak çok önemli! Çünkü günahların hepsi tatlı olduğundan, zevkli olduğundan, insan o günahları yapıyor. O zevke dayanamıyor, nefsini yenemiyor, nefsi o tarafa akıyor, kayıyor; derken yapıyor işte o günahı... Afyon içiyor, esrar çekiyor, içki içiyor, hırsızlığı yapıyor;

"—Dayanamadım, çaldım!" diyor.

Kumar oynuyor, kazanmak hırsıyla;

"—Ay ne heyecanlı, bilmem ne..." derken;

"—Eyvah kaybettim, eyvah eve ne götüreceğim şimdi?" demeye başlıyor.

Bunların hepsinin macerası belli olduğundan, İslâm yasaklamış. İçki yasak, kumar yasak, esrar yasak... Duman da olsa, sıvı da olsa, katı da olsa, aklı giderici her çeşit alet, edevat, her türlü madde yasak... Meşrubat şeklinde de olsa, duman şeklinde de olsa, fark etmiyor.

Demek ki, günahlardan da kaçınmak çok önemli... İyi insan olmak için, faziletli insan olmak için, faydalı insan olmak için, güzel işler yapmak için, günahlardan da kaçınacağız.

3. Ahlâkınızı Güzelleştirin!

Üçüncüsü, ahlâkın güzelliği... Ahlâk biliyorsunuz toplum olayıdır. Yâni, kişinin de kendi kendine karşı ahlâki sorumlulukları vardır ama, özellikle başka insanlarla münasebette ahlâk çok büyük rol oynuyor. Toplum olayıdır ahlâk dediğimiz şey.

Tabii, ahlâk ikiye ayrılıyor: İyi ahlâk, kötü ahlâk. Yâni, herkesin ahlâkı var. Ama ahlâkı iyi mi, kötü mü?.. Mühim olan ahlâkın iyi olması...

"—Falanca adam çok kötü ahlâklıdır, çok kötü huyludur." diyoruz.

Herkesin bir ahlâkı var ama iyisi önemli, iyi ahlâklı olacak.

"—E hocam, iyi huylar hangileridir?.."

Tamam, çok güzel bir soru. İyi huylar hangileri, kötü huylar hangileri; bunları güzelce ezberleyeceksin, öğreneceksin, uygulayacaksın ve çoluk çocuğuna da öğreteceksin. Güzel huyu çocuğuna öğretmek için, üzerinde duracaksın; kötü huydan kurtarmak için üzerinde duracaksın... Takip edeceksin, çalışacaksın, uğraşacaksın, onaracaksın.

Araba her gün bakım istiyor, bakılmazsa gitmiyor. Ev her zaman bakım istiyor, akıyor, kokuyor, bozuluyor, takılıyor, derken tamirci getiriyorsun vs. Çocuklar da öyle, kendimiz de öyle.

Hatta insanın imanı bile öyle, zaman zaman yıpranıyor, gevşiyor günahlardan dolayı. O imanı dahi tazelemek lâzım! Günde yüz defa "*Estağfiru'llàh*", yüz defa "*Lâ ilâhe illa'llàh*", çok çok "*Allah, Allah, Allah...*" demek; çok çok salât ü selâm getirmek, Kur'an-ı Kerim okumak lâzım!.. Okumasını bilmiyorsa, *Kul huva'llàhu ehad*'ı yüz defa okusun. Çünkü bir "*Kul huva'llàh...*" üçte bir Kur'an okumak kadar sevap. Bunların hepsi büyüklerimizin, mürşid-i kâmillerimizin, şeyhlerimizin bize tavsiyeleri ve hepsi Kur'an-ı Kerim'e dayalı, hadis-i şeriflere dayalı tavsiyeler.

İşte böyle, bunları yapacağız. Yâni nereden açıldı?.. Peygamber Efendimiz'in duasından, "Asıl hayır ahiret hayrıdır." diyor. Bu cümlenin birinci kısmı...

b. Hendek Savaşı

İkinci kısmında da ne demiş:

فَاغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ

(*Fağfir li'l-ensàri ve'l-muhâcireh*) "Ensara da mağfiret eyle, muhacirlere de mağfiret eyle..." Bak hem de müsecca' bir ifadeyle dua eylemiş. Yâni şiir gibi, sözleri akıcı ve sonu sanatlı, ses benzerliği var:

Allàhümme lâ hayra illâ hayrü'l-âhireh,
Fağfir li'l-ensâri ve'l-muhâcireh...

Yâni şiir gibi, beyit gibi. Ne demek?.. *Ensar*; Peygamber Efendimiz'e, kendilerine gelen müslüman kardeşlerine yardımcı olup, onları bağırlarına basıp, misafir edip, koruyup kollayan, böylece İslâm'ın tutunmasını ve düşmanlarına karşı güçlenmesini sağlayan insanlar, Medine'nin ahâlisi.

Pekiyi ötekilere, Mekke'den veya başka yerlerden müşriklerin zulmünden kaçıp o emniyetli Medine'ye gelen kimselere ne deniliyor?.. *Muhâcir* deniliyor. Muhâcir'in çoğulu ya *muhâcirûn* olur, *cem-i müzekker-i sâlim* deniliyor buna; muhâcirler demek. Burada Peygamber Efendimiz bir başka çoğulunu kullanmış: *Muhâcireh*... Sonuna kapalı *te* getirerek, yâni ensarın karşılığında, onun yanında mütenâzır olarak; *el-muhâcireh*... "Ensara ve muhacirlere mağfiret eyle!" diye, böyle çoğul olarak kullanmış, bu şekil de var.

Bazı rivayetlerde hadis-i şerifin son kısmı:[210]

فَانْصُرُ الأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ

(*Fe'nsuru'l-ensàra ve'l-muhàcireh*) şeklinde bildiriliyor. O zaman, "Ensara ve muhacirlere yardım et!" denmiş oluyor.

---

[210] Buhàrî, *Sahîh*, c.XII, s.318, no:3639; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.114, no:816; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.39, no:383; Neseî, *Sünen*, c.III, s.111, no:695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.211, no:13231; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.438, no:4093; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.259, no:781; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.332, no:1177; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Bu sahih bir hadis-i şerif. Buharî'de, Müslim'de, Ebû Dâvud'da, Tirmizî'de, Neseî'de var. Enes RA'dan rivayet edilmiş. Rasûlüllah SAS Efendimiz Hendek Savaşı hazırlıkları sırasında bu duayı buyurmuş.

O günlerde çok telâşlı idiler. Kureyş büyük bir orduyla Medine'yi mahvetmeye geliyor. Bedir'de çarpıştılar ama, bu sefer kuvvetli bir orduyla geliyor müşrikler. İyice toparlanmışlar, kabilelerden de yardım almışlar, Medine'yi mahvetmek için geliyorlar. Müslümanlığın kökünü kazımak için geliyorlar. Güçleri yeterse Peygamber Efendimiz'i, muhacirleri ve ensàrı tepelemek niyetiyle geliyorlar. Ne yapmak lâzım?.. Sayı az, güç az, imkân az, savaş alet ve edevatı az... Ne yapmak lâzım?..

Selmânü'l-Farisî RA diyor ki:

"—Biz İran'da, düşmanlarla mücadelede savunma savaşı yaparken hendek kazardık. Haydi hendek kazalım!.." diyor.

Medine'nin etrafı coğrafî bakımdan nasıl?.. Medine ovada ama, etrafı, ovanın üstü volkanik oluşumlarla dolu. Öyle dolu ki, yâni kalorifer cüruflarını düşünün böyle eğri büğrü... Onların büyük çapta olanlarını düşünün, diz boyu yığılmış olduğunu düşünün ve oynak olmayıp yerinde sabit olduğunu düşünün... Medine'nin etrafı böyle... Bunlara *harre* diyorlar. *Harre-i Şarkıyye*, *Harre-i Garbiyye* filân diye isim vermişler.

Bunlar öyle bir oluşum ki, nasıl oluşmuş?.. Benim görüşüme göre, petrol akmış toprağın üstüne, kumların üstüne. Ondan sonra cayır cayır, cayır cayır yanmış. Yandıktan sonra, kalıntılar böyle kalorifer cürufu gibi ama, derin derin çukurlarıyla, sivri sivri uçlarıyla öylece kalmış. Üstünden geçmek mümkün değil, çünkü ayakları parçalar. Yâni yürüyemezsin, basacak yer bulamazsın. Deve de geçemez, at da geçemez, insan geçemez. Böylece her tarafı çevrili...

Şimdi bunları bu 20. Yüzyıl'da, 21. Yüzyıl'da, son zamanlarda aletler gelişince, insanlar ne yapıyorlar?.. Greyderi, yâni kazıyıcı, sürükleyici iş makinalarını getiriyorlar, kazıyorlar. Altından ince kum çıkıyor. Yâni dibe doğru köklü değil bunlar. Oradan ben diyorum ki, bunlar yer olaylarından, yerin yarıklarından petrol, ağır petrol sıvıları çıkmış, toprağın üstüne yayılmış, yanmış. Yandıktan sonra da o kalıntılar öyle kalmış. Bu toprağın üstüne,

kumun üstüne yayıldığı için, şöyle bir metre kazdın mı aşağısı gene kum çıkıyor. Bunu birçok yerde görüyoruz. Ben arkadaşlarıma da gösterdim.

Çünkü, ben İslâm tarihi kitaplarında okumuştum. Efsane gibi gelmişti bana ilk okuduğum zaman, masal gibi gelmişti. Sonradan aklım başıma geldi. Diyor ki meselâ:

"—Hicri 654 yılında, Hicaz tarafında büyük bir ateş zuhur etti. Bir hafta, on beş gün yanmaya devam etti. Ahâli, kıyamet kopuyor sandı. Hep dualar eylediler..." filân diye tarih kitabı yazıyor, senesiyle...

İslâm tarihçileri, böyle yıl yıl yazan tarihçiler yılıyla, senesiyle yazıyorlar. "Hicaz tarafında böyle bir ateş zuhur etti." diye.

Mâlum kıyamet alâmetlerinden birisi de, Hicaz tarafından ateş zuhur edecek, insanları sürükleyecek bir tarafa doğru... Yâni o zaman, kıyamet kopacak sanmışlar. Demek ki, kıyamet kopar gibi alevler yukarılara çıkmış. İşte o yanıkların izleri bence. Medine'nin etrafı böyle bu malzemeyle dolu olduğundan, oralardan birilerinin gelmesi mümkün değil. Bin bir meşakkatle birisi düşe kalka gelmeye çalışsa, onu da haklarlar, ordu gelemez.

Yalnız bir yolamağı var. O yolamağın ağzı da, şimdi Yedi Mescidler denilen kısımda... Orayı da hendekle kapatırlarsa, o zaman düşman rahat bir şekilde gelemez. Harrelerden gelemez, dağlardan da gelemez. Çünkü yokuşu tırmanacak, yukarıyı geçecek, aşağı inecek... Dağlık kısmı, tepeleri de aşamaz. Oralarda savunma, geleni püskürtmek kolay. Aşağıda hendek kazmak lâzım!..

Hendek kazılması; tabii bu hususta pek çok hadis-i şerifler var, çok ibretli... Hendek Harbini, lütfen açın İslâm tarihi kitaplarından, okuyun bu akşam veya yarın!.. Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, Asım Köksal Hocaefendi, hem mâneviyatı olan, tasavvufî yönü olan, hem ilmi olan, tanıdığımız, muhterem, mübarek bir insandı. Tasavvufî vazifesi de vardı. *İslâm Tarihi* diye ne güzel kitap yazdı. Yeni yeni baskıları da çıktı. Muhakkak kütüphanenizde vardır. Hendek Harbi'ni bir okuyun!..

Hendek Harbi'nde en önemli, dikkati çeken şeylerden birisi, yâni size hatırlatmak istediğim, benim de çok etkilendiğim şeylerden birisi; Peygamber SAS Efendimiz ashabıyla böyle hendeği kazarken taşlar çıkıyor, o taşları ashab kıramıyorlar o zamanki imkânlarla... Peygamber Efendimiz eline kırma aletini –kazmayı diyelim– alıyor, vuruyor taşa... Bir vurduğu zaman, bir kıvılcım çıkıyor. Bir daha vuruyor, bir daha kıvılcım çıkıyor. Bir daha vuruyor, bir daha kıvılcım çıkıyor....

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

"—Bu kıvılcımda Sâsânî İmparatorluğu'nun, Mecûsîlerin devletinin, Bizans imparatorluğunun, Bizans arazilerinin; yâni doğu tarafının, batı tarafının, kuzey tarafının müslümanların eline geçtiğini gördüm." diyor.

Hatta, bu sözü söylediği kesin ki, müşrikler diyorlar:

"—Şunlara bak, neredeyse helâkleri yakın, ölecekler. Kureyş ordusu geldiği zaman bunların hepsini kesecek. Hâlâ başlarındaki zât —yâni Peygamber Efendimiz'i kasdediyorlar— 'Siz ilerde şu zaferleri kazanacaksınız, koca koca devletleri yıkacaksınız, dev

imparatorlukları devireceksiniz!' diyor. Ne saçma...” diye düşünüyorlar.

Ama şimdi biz biliyoruz ki, saçma değil, peygamberce söylenmiş sözler, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vaadi... O en ümitsiz anda, yâni artık var olma, yok olma meselesi olan bir zamanda bunu söylemesi de, hak peygamber olduğunun belgelerinden, bin bir türlü belgesinden bir tanesi...

İşte o zaman, tabii ashab-ı kiram çok sıkıntı çekmişler. Açlık, sıcaklık, yorgunluk... Hendek kazmak kolay değil... İşte o zaman Peygamber Efendimiz böyle dua eylemiş:

“—Hayır ancak ahiret hayrıdır. Bu dünya meşakkatli, sıkıntılı, düşmanla çarpışmalı, uğraşmalı, korkulu, endişeli geçiyor. Asıl önemli olan ahiret... Ensâra ve muhacirleri yâ Rabbi mağfiret eyle, affeyle kusurları varsa...”

Tabii her insan kusurlu olabilir, büyük küçük. “Affeyle, yardım eyle...” demek istiyor, böyle dua etmiş.

Biliyorsunuz, müşrikler geldiler, geldiler; Hendek'le karşılaşınca, Medine'ye giremediler. Öbür tarafları korumak kolay... Buraya da İslâm ordusu dikildi ve Hendek Savaşı sonunda, yâni müslümanların korunmasıyla, Kureyşlilerin perişan bir vaziyette, geri dönmesiyle bitti. Bir de rüzgâr çıktı, onları perişan etti.

İşte o zaman söylenmiş bir dua ama, biz bundan ne dersler çıkaracağız?.. Hayrın ahiret hayrı olduğunu öğreneceğiz, ahiret hayrını kazanmaya çalışacağız. Bir de dünyada meşakkatler çekileceğini öğreneceğiz.

Allah'ın en sevgili kulları Peygamber Efendimiz ve ashâbı, asr-ı saadet müslümanları ne sıkıntılar çektiler. Sen nesin?.. Ben neyim?.. Bizler 20. ve 21. Yüzyıl'ın insanlarıyız. Ne kadar asır sonra gelmiş insanlarız. En büyük mükâfatları ashaba, Peygamber Efendimiz'e Allah-u Teàlâ Hazretleri verecekken, dünyada onlar bu kadar sıkıntı çekmişler. Elbette bizler de sıkıntı çekeceğiz.

Bunlar imtihan. Yâni, müslümanlığa bağlılığımızın kuvvetini ve samimiyetini, sağlamlığını anlamak için, isbat etmek için, denemek için, imtihan etmek için, Allah bu sıkıntıları getiriyor.

“—Bakalım benim mü’min kullarım sıkıntıların karşısında da imanlarına sımsıkı sarılıp iyi müslüman olarak yaşayacaklar mı?” diye, müslümana böyle çeşitli sıkıntılar, imtihanlar gelir, gelir, gelir, gelir... Mühim değil. Sabredeceğiz, mükâfat alacağız.

Ama sabrın sonunda da, Allah zafer, saadet ve selâmet veriyor. Misal: İşte İslâm tarihi, işte müslümanların ilk devirleri, ondan sonraki devirleri, bütün cihana hàkim olmaları... Evet, ne zaman insanlar Allah’a yardım ederse, yâni Allah’ın dinine yardım ederse... Allah yardımdan müstağni ama, lütfen ve keremen ve latîfe olarak öyle buyuruyor Cenâb-ı Hak:

إِنْ تَنصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ (محمد: ٧)

(*İn tensuru’llàhe yensurküm ve yüsebbit akdâmeküm*) “Siz Allah’a yardım ederseniz, Allah da size yardım eder, ayaklarınızı kaydırmaz.” (Muhammed, 47/7) buyuruyor.

Halbuki Allah’ın yardıma ihtiyacı yok, lâtife eyliyor biz kullarına. Yâni, “Allah’ın dinine yardım ederseniz, o zaman mükâfatlara erersiniz.” demek açıkçası.

Onun için, Allah’ın dininin yardıma ihtiyacı var. Allah’ın yardıma ihtiyacı yok, müslümanların yardıma ihtiyacı var... Mâlî yardıma ihtiyacı var, iktisadî yardıma ihtiyacı var, askerî yardıma ihtiyacı var, siyasî desteğe ihtiyacı var, ilim irfan öğrenmeye, tâlim ve terbiyeye ihtiyacı var... Her şeye ihtiyacı var. Hepimizin çalışması lâzım!..

Fransa’da iki doktor müslüman olmuş. [1980’li yıllarda] Ben Lion’a gitmiştim.

“—Hocam, burada iki Fransız kökenli, Fransız müslüman var.” dediler.

“—Tanışalım şu mübareklerle...” dedim.

Yâni Avrupalı, kökeni Fransız, hristiyanken dönmüş müslüman olmuş. “Tanışalım!” dedim.

“—Burada yok.” dediler.

“—Nereye gitmişler?”

“—Afgan Savaşı’na gittiler. Bunlar tatil oldu mu, yıllık izinleri oldu mu, hastaneden izin alırlar, karıkoca Afganistan’a giderler. Tatilleri boyunca Afganistan’da çalışırlar.” dediler.

Gözlerim yaşardı, hayran kaldım o kardeşlerimizin şuuruna. Hem de gitmeden önce ilâç fabrikalarını dolaşıyorlarmış, hayır hasenat olarak ilâçları topluyorlarmış. Pamuklar, sargı bezleri, antibiyotikler, iğneler, haplar... neyse, onları da yanlarında beraber alıp Afganistan’a gidip, Ruslara karşı çarpışan mücahidlerin arkasında, cephenin arkasında, yaralılara yardımcı oluyorlarmış. Acaba Türkiye’de kaç tane kardeşimizin aklına geldi de, böyle Afganistan’a gitti de, yardımcı oldu?.. İşte şuur, işte ihlâs olunca böyle oluyor.

c. Peygamber SAS’in Hz. Ali’ye Duası

Gelelim ikinci hadis-i şerife, yâni kardeşimizin açtığı sayfadan başka bir hadis-i şerife.

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[211]

اَللَّهُمَّ أَعِنْهُ وأَعِنْ بِهِ ، وارْحَمْهُ وارْحَمْ بِهِ ، وَانْصُرْهُ وَانْصُرْ بِهِ. اَللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاَهُ ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ ؛ يَعْنِي عَلِيًّا

(طب. عن ابن عباس)

RE. 186/1 (*Allàhümme einhu ve ein bihî, ve'rhamhu ve'rham bihî, ve'nsurhu ve'nsur bihî. Allàhümme vâli men vâlâhu, ve àdi men àdâhu, ya'nî aliyyen.) Taberânî, an İbn-i Abbas RA.*

İbn-i Abbas RA'dan Taberânî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(*Allàhümme*) "Ey benim Allah'ım, Rabbim, Mevlâm! (*Einhu*) Ona yardım eyle, (*ve ein bihî*) ve onunla yardım sağla." Kime?.. Müslümanlara, İslâm'a. Yâni ona, kendisine bizzat yardımcı ol; hem de onun vasıtasıyla İslâm'a yardım eyle... (*Ve'rhamhu*) "Ona rahmetinle, merhametinle muamele eyle, (*ve'rham bihî*) ve onun vasıtasıyla İslâm'a ve müslümanlara rahmeyle, merhamet eyle... (*Ve'nsurhu*) Ve ona yardım eyle yâ Rabbi; (*ve'nsur bihî*) ve onun vasıtasıyla, onun çalışmalarıyla İslâm'a ve müslümanlara yardım eyle yâ Rabbi, nusret ver yâ Rabbi!.."

(*Allàhümme vâli men vâlâhu*) "Yâ Rabbi, onu sevenleri sen de sev; (*ve àdi men àdâhu*) onunla adâvet edenlere, düşmanlık edenlere sen de düşmanlık eyle yâ Rabbi!.." diye böylece tatlı tatlı mübarek ağzıyla, fem-i saadetiyle Peygamber Efendimiz dua etmiş. Kime?.. Hazret-i Ali RA Efendimiz Kerrema'llàhu Vecheh Hazretleri'ne.

Biliyorsunuz Hazret-i Ali, Peygamber SAS Efendimiz'in amcasının oğlu. Ama amcası çok çocuklu olduğundan ve çok

---

211 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.122, no:12653; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.499, no:2037; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.911, no:32954; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.128, no:4855.

çocuğa bakmanın sıkıntısını çekmekte olduğundan, öbür akrabalarıyla konuşmuşlar;

"—Şu amcamızın çocuklarını bölüşelim, bazılarını birimiz, bazılarını ötekisi alsın. Hafifletelim yükünü..." demişler.

Peygamber Efendimiz Hazret-i Ali'yi çocukken kendi ailesine almış, kendi çatısına evine almış, evlâdı gibi büyütmüş. Yeğeni ama, amcası Ebû Tàlib'in oğlu ama, oğlu gibi büyütmüş Peygamber Efendimiz. Peygamber SAS Efendimiz'in yanında çocuk olarak yetişmek ne büyük şeref...

Hem de çocuklar kategorisinde, sınıfında ilk müslüman olan kim?.. Hazret-i Ali. Kadınlardan ilk müslüman olan?.. Hazret-i Hatice. Erkeklerden ilk müslüman olan?.. Ebû Bekr-i Sıddîk. *Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaìn...* Yâni, Hazret-i Ali Efendimiz ilk müslüman olanlardan. Peygamber Efendimiz'in evlâdı gibi evinde büyüttüğü kimse. Şereflere bakın!.. Sıra sıra şerefleri sıralayalım:

Ondan sonra, kızı Fâtıma'yla evlendiriyor, bir de damadı ediyor. Fâtıma cennetlik hatunların hası, en kıymetlisi... Mübarek Peygamberimiz'in mübarek kızı, Fâtıma Anamız RA, Fâtımatü'z-Zehrâ RA... Onunla evlendiriyor. Oldu mu bir kat daha yakınlık?..

Sonra bir keresinde, Peygamber Efendimiz sefere gidiyordu. Hazret-i Ali Efendimiz'i Medine'de vekil bıraktı.

"—Medine'yi sen idare et. Biz yolculuğa çıkıyoruz." diye.

Hazret-i Ali Efendimiz de kahramanlığından dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Beni kadınlarla, çocuklarla mı bırakıyorsun?.. Ben savaşa gitmek istiyorum..." dedi.

Cesur çünkü, kahraman, bahadır, yürekli, Allah'ın arslanı.

Peygamber SAS Efendimiz dedi ki:[212]

---

[212] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.127, no:4418; Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.193, no:3664: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.134, no:118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.179, no:1547; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.192, no:1068; Tayâlisî, *Müsned*, c.I. s.29, no:213; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.62, no:32741; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.44, no:8140; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.287, no:5335; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.148, no:334; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.86, no:739; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.249, no:211; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.192, no:3663: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.247, no:2035; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَىٰ ، إِلاَّ أَنَّهُ لاَ نَبِيَّ بَعْدِي

(م. ت. عن سعد ؛ ت. ه. عن جابر)

(*Ente minnî bi-menzileti hârûne min mûsâ*) "Sen bana göre, Hazret-i Mûsâ'nın yanında Hârun gibisin! Öyle olmayı istemez misin?"

Ne demek istiyor?.. Mûsâ AS, Tur Dağı'na giderken Hârun AS'ı kavminin başında bıraktı. "Ben şimdi bir yere giderken, Hârun AS'ı Mûsâ AS'ın bıraktığı gibi, seni bırakıyorum." dedi.

(*İllâ ennehû lâ nebiyye ba'dî*) "Yalnız, benden sonra peygamber yok!" dedi. Yâni, "Bu sözü söylüyorum. Bu benzetmeden birileri 'sen de peygambersin!' diye bir mânâ çıkartmasın!" diye bunu da açıkladı. "Benden sonra bir peygamber yok ama, Mûsâ'nın yanında Hârun (*Aleyhime's-selâm*) neyse, sen de benim yanımda öylesin!" dedi.

Bu da çok büyük bir iltifat, iltifatların en büyüğü!.. Ne kadar güzel! Ama buradan bir ders çıkaracağız:

Kimse Peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkıp da ahiretini mahvetmesin. Peygamber Efendimiz'den sonra peygamber yok!.. Peygamber SAS Efendimiz ahir zaman peygamberi, hàtemü'l-enbiyâ, hàtemü'r-rüsül, hàtemü'n-nebiyyîn... Yâni, Peygamber Efendimiz öldükten sonra, peygamber olmadığı kesin.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27126; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.60, no:32739; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.125, no:8447; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.146, no:384; Esmâ bint-i Umeys RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.32, no:11290; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.61, no:32740; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.541; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.184, no:4087; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.II, s.108, no:549; Saîd ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.599, no:32881; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.279, no:44901.

Şimdi bazı iddialar duyuyoruz da, herhalde ruhen hasta filân bazı kimseler, veyahut daha başka şekillerde, peygamber sanıyor kendisini... Öyle şey yok!..

Gözüne bir şey görünen, kendisini bir şey sanıyor. Halbuki Yunus Emre'nin sözü, ilâhîsi çok hoşuma gidiyor:

Er yarın Hak divânında belli olur! [213]

Sen burada istediğin kadar böbürlen, hindi gibi kabar, yüksekten at, tut; kıymeti yok! Er yarın Hak divânında belli olur! Bakalım orada Allah sana ne muamele edecek; mükâfât mı verecek, cezaya mı çarptıracak?.. Kahrına gazabına mı uğratacak, lütfuna, rahmetine mi erdirecek?.. Mühim olan o!.. Burada öyle atıp tutmanın kıymeti yok.

---

[213] Dr. Mustafa Tatçı, Aşık Yunus, s.49, no:46, MEB, İstanbul 2005.

Şiirin tamamı:

Gaflet ile Hakk'ı buldum diyenler
Er yarın Hak divanında bellolur.
Ahret tedarikin gördüm diyenler
Er yarın Hak divanında bellolur.

Kiminin adı sofu, kiminin derviş;
Derviş isen kardeş takvâya çalış
Gizlice yollardan Sen Hakka eriş
Er yarın Hak divanında bellolur.

Devletlüyüm deyü fakire gülme,
Gülüp gülüp kardeş kem nazar kılma;
Ölüm vardır yâhu sen gafil olma;
Er yarın Hak divanında bellolur.

Fakiri sev, mala-mülke aldanma;
Fani cihan sana kalacak sanma;
Hakkın lutfuna koş, kahrına yanma;
Er yarın Hak divanında bellolur.

Yunus söyler bunu Kàlû belâ'dan,
Mucizât Nebi'den, mürvet Ali'den,
Biz de böyle gördük uludan,
Er yarın Hak divanında bellolur.

Başka aklımıza gelebilen faziletlerinden söyleyelim: Demek ki, Hârûn AS gibisin diye böyle pâye verdi.

Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gelince, bizim için ibret alınacak güzel bir şey yaptı. Mekke'nin muhacirlerinden birisiyle, Medine'nin ensàrından birisini, böyle iki iki kardeş etti. Bir ensàr bir muhacirle, bir ensàr bir muhacirle... Böyle böyle kardeş oldular, oldular... Hepsi kardeş oldular, oldular, el ele tutuştular. Sayı tekmiş demek ki, Hazret-i Ali Efendimiz kaldı. Biraz da mahzun oldu, yutkundu, duygulandı.

Peygamber Efendimiz ona dedi ki:

"—Sen de benim kardeşim ol!"

O muàhàt meselesinde Peygamber Efendimiz'in kardeşliğine de nâil oldu. O da bir büyük fazîlet...

Hazret-i Ali Efendimiz'i sevenler boşuna sevmiyorlar ama, seven sevdiğine itaat eder. Aynen Hazret-i Ali gibi olmak lâzım!.. Namazlı, niyazlı, Kur'an'lı, imanlı, mücâhid, Allah yolunda, Allah'ın rızasını kazanacak şekilde olmak lâzım!..

İslâm ordusu Hayber'e geldi. Hayber kalesine ordu saldıracak, bir başkan lâzım! Ordunun başına, emir verici bir emir lâzım!.. *Komutan* kelimesi de pek hoş bir kelime değil, melez bir kelime. Fransızca *commend* kelimesinden, *commendan*; emreden demek. Oradan uydurmuşlar, kelimenin yarısını kesmişler, solucanı keser gibi. Solucan kesildiği zaman, kesilen yarısı, büyürmüş, eksiğini tamamlarmış; iki solucan olurmuş. *Commenden* kelimesini Fransızca'dan alıyorlar, bozuyorlar, *komutan* yapıyorlar. *Bulletin* kelimesini alıyorlar, *bülten* yapıyorlar. Yâni batı kelimesini alıyor, hafif bir makyaj, rötuj, yüzünü boyama; ondan sonra Türkçe oluyor. Öyle olmaz!

Türkçe'de *kommak, komutmak* diye bir kelime yok; *komutan* sözü melez bir söz, doğru söz değil. Erbabı düşünsün, doğrusunu bulmağa çalışsın, ama, tarih boyunca bizim kullandığımız kelimeler var. Meselâ; *subaşı... Sü*, asker demek; *subaşı*, komutan demek...

Binbaşı diyoruz, *albay* diyoruz; alayın bayı, başkanı... Aslında *albey* demek lâzım! *Bay*, Farsça zengin demek. *Bey*, Türkçe asil,

soylu kimse demek... O kelimeyi de ortaya atan, pek güzel atmamış. Atması biraz isabetsiz atma olmuş.

Ama işte subaşı var, serasker var, çok güzel... *Serasker*, askerin başı... Bir de böyle tarihten şanlı şerefli, ihtişamlı görünen bir kelime... Bu da Arapça ve Farsça'dan oluşma bir kelime ama, tarihimizde var, asırlarca kullanmışız. Serasker olabilir.

Emîr kelimesi var. Türkçe'de emirin karşılığı, buyurmak demek. Desek desek, buyuran olur, buyurucu olabilir. Ama öyle denmemiş, komutan denmiş. Bu da dil bakımından arada bizim tenkidimiz, düzeltme çalışmamız olsun.

Ben Türkçe'mizi de seviyorum. Yabancı kelimeleri, hele soysuz köksüz yabancı kelimeleri atmak istiyorum, hoşuma gitmiyor. Millet tabii bunun belki farkında değil. Biz bu hususta biraz da onları uyarmak istiyoruz. Burada arkadaşlarıma ben şaka yapıyorum, biraz yabancı kelime kullandılar mı, cezayı basıyorum:

"—On dolar ceza yedin!" filân diyorum, anlıyorlar.

Para aldığım filân yok ama, ben böyle cezayı basınca düzeltiyorlar, Türkçe'sini buluyorlar.

Hazret-i Ali Efendimiz'in meziyetlerini anlatırken, böyle Türkçe'den bir fasıl açtık, parantez içinde, cümle-i mu'tarıza içinde, kavis içinde bunları söyledik. Şimdi Hayber'e hücum edecek ordunun başına subaşı lâzım, emir lâzım, buyurucu lâzım, yönetici lâzım!.. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

"—Yarın bu askerin başına bir emir tayin edeceğim, sancağı onun eline vereceğim. Öyle bir kimseye vereceğim ki, o Allah'ı sever, Allah da o vereceğim kişiyi sever!"

Allahu ekber!.. Şu sözün güzelliğine bak! Ordunun başına Allah'ın sevdiği, Allah'ı seven, Allah aşıklısı, aşık-ı sàdık bir kahraman tayin edecek Peygamber Efendimiz. Herkes geceleyin heyecan içinde yatıyor. Hazret-i Ömer diyor ki:

"—Yarın ordunun başına beni geçirse Rasûlüllah, sancağı bana verse diye, hiç bir şeyi bu kadar istememiştim." diyor.

Sabahleyin, kalabalığa döndü Peygamber SAS Efendimiz, şöyle bakındı. Herkes, "Beni de görsün!" diye, biraz yerinden başını kaldırıyormuş belirginleşmek için. Bakmış, bakmış Peygamber SAS Efendimiz... Yâni, gelişigüzel bir kimseyi tayin etmiyor, bir belirli kimseyi tayin edecek. O da muhakkak ilâhî bir işaretledir.

“—Ali nerede?” diye soruyor.

Diyorlar ki:

“—Çadırında... Gözü fena halde ağrıyor, hasta, rahatsız.”

“—Çağırın!..” diyor.

Hazret-i Ali Efendimiz fena halde, gözü ağrır vaziyette geliyor. Çadırındayken çağrılıyor, geliyor. Peygamber Efendimiz onun gözüne müdahale ediyor, ağrısı o anda geçiyor. Sancağı eline veriyor.

Demek ki, buradan ne anlıyoruz: Allah’ı çok seven, Allah aşıklısı, Allah yolunda canını vermeye razı bir mübarek; Allah’ın da sevdiği bir kimse...

Bir de *Aşere-i Mübeşşere*’den. Ne demek Aşere-i Mübeşşere?.. Peygamber Efendimiz on kişiye, dünya hayatında iken, “Sen cennetliksin!” diye açıkça beyan etmiş. Şımarmayacak insanlar bunlar. Açıkça söyledi. Bunlara, ismen açıkça, “Sen cennetliksin!” dediği kimselere, (*El-aşeretü’l-mübeşşeretü bi’l-cenneh*) “Cennetle

hâl-i hayatlarında müjdelenmiş on kişi" adı verilir. Kısaca, Arapça kelimelerle Farsça terkip olarak, *Aşere-i Mübeşşere* deniliyor.

Hazret-i Ali Efendimiz Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik olduğu muhakkak olan bir kimse. Şehid olarak da vefat etti, şehidler zâten cennetlik. Mübareğin neresinden baksak, etrafını çepeçevre dönsek, hangi cephesine baksak pırıl pırıl, ışıl ışıl mübarek... Allah şefaatine erdirsin...

Allah, yolundan ayırmasın... Onu sevenleri de ona benzetsin... Onu sevip de İslâm yolundan, Kur'an yolundan aykırı yollara gitmekten korusun...

Çünkü, bazen onu seviyorum diyenler, İslâm'ın emirlerine, Kur'an'ın emirlerine, Peygamber Efendimiz'in hadislerine aykırı yaşıyorlar, hareket ediyorlar. Ben onlarla çok konuştum. Gittim, anlattım, makalelerimde yazıyorum:

"—Bak ben de ailemizdeki rivayetlere göre Hazret-i Ali Efendimiz'in evlâdındanım, Peygamber SAS Efendimiz'in torunlarındanım. Bu gidişatınız yanlış... Kur'an'a bağlanın, namazı kılın!.. Namazsız olmayın, Kur'an'sız olmayın!.. Haramları bırakın, içki içmeyin!" diye kendim anlatıyorum.

Beni bilirler, ben açıkça söylüyorum. Allah hepimizi kendisinin sevdiği çizgiye, yola, yere, noktaya getirsin... Rızasına aykırı ömür geçirmekten hepimizi korusun...

Bu hadis-i şerif de kur'a ile çıktı ama, çok tatlı oldu. Allah-u Teàlâ Hazretleri Hazret-i Ali Efendimiz'in şefaatine bizleri erdirsin...

d. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i Sevmek

Onun arkasındaki hadis-i şerif de sanki özellikle seçmiş gibi... Ben herhangi bir zümreyi kayırmayı veya onun reyini, oyunu, teveccühünü toplamayı da düşünmüyorum ama, misafir olduğumuz evin sahibi açtı, bu sayfa çıktı. Rasûlüllah SAS Efendimiz buyuruyor ki:[214]

---

[214] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.49, no:2651; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1369, no:3537; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.656, no:3769; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.422, no:6967; Taberânî, *Mu'cemü'l-*

اَللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا ، فَأَحِبَّهُمَا ؛ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُمَا ؛ وَأَبْغِضْ مَنْ أَبْغَضَهُمَا ؛ يَعْنِي الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ (ش. طب. عن أبي هريرة)

RE. 186/2 (*Allàhümme innî uhibbühümâ, feehibbehümâ; ve ehibbe men yuhibbühümâ; ve ebgıd men ebgadahümâ; ya'ni'l-hasene ve'l-huseyn.*)

Taberânî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 186. sayfasında. Not alanlar alır, dinleyenler banttan, ses kayıt şeridinden dinlerler, yerini bulurlar, Arapça'sını ezberlerler.

(*Allàhümme*) "Rabbim, Mevlâm, (*innî uhibbühümâ*) hiç şüphe yok ki, muhakkak ki ben bu ikisini seviyorum. (*Feehibbehümâ*) Sen de bu ikisini sev yâ Rabbi!.."

(*Ve ehibbe men yuhibbühümâ*) "Bu ikisini seveni de sev yâ Rabbi! (*Ve ebgıd men ebgadahümâ*) Bu ikisine buğz edene de buğz et yâ Rabbi!.."

Ne mutlu o iki kişiye ki, Rasûlüllah SAS, "Ben bunları seviyorum!" diyor. Allah'a da dua ediyor, "Yâ Rabbi, sen de bu ikisini sev!" diyor. "Bunları sevenleri de sev!" diyor. "Bunlara buğz edenlere de buğz et!" diyor. Allàhu ekber!..

Kim bunlar, kimmiş bu mübarekler: (*Ya'ni'l-hasene ve'l-huseyn*) "Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin..." Peygamber

---

Kebîr, c.III, s.39, no:2618; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.379, no:32183; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.53, no:8183; İbn-i Amr Şeybânî, el-Âhàd ve'l-Mesânî, c.I, s.326, no:449; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.259; İbn-i Hacer*, el-İsâbe*, c.II, s.69; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.IV, s.62: Ahmed ibn-i Hanbel, *İlel*, c.III, s.81, no:4275; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.II, s.340; İbn-i Hacer, *Lisânü'l Mîzan* c.4, s.253, no:689; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.187, no:688; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.47; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.661, no:3782; Berâ ibn-i Àzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.217, no:1820; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.378, no:32175; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.32, no:2587; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.50, no:26; Ya'lâ ibn-i Mürre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.223, no:34279; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.180, no:4967.

Efendimiz'in Fâtıma Anamız'dan ve Hazret-i Ali'den olma iki torunu. Rasûlüllah SAS Efendimiz Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin'e böyle dua eylemiş.

Deminki ikinci hadis-i şerifi tamamlamadım gàlibâ:

(*Vâlî men vâlâhu*) "Bu Hazret-i Ali'yi sevenleri de sev yâ Rabbi! (*Ve àdi men àdâhu*) Ona düşmanlık edenlere de düşman ol yâ Rabbi!" diye, böyle lehine dua etmiş Hazret-i Ali Efendimiz'in. Çok duasını böyle ihsân eylemiş, çok güzel dualar etmiş. İbn-i Abbas RA'ın rivayet ettiğine göre.

Bu üçüncü hadis-i şerif de tesadüfen, tevâfukan, çok da güzel düştü, Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin RA üzerine... Onlara böyle dua ediyor:

"—Yâ Rabbi, ben bu ikisini seviyorum!" diyor.

Torunu, sevmez mi?.. Kucağına alırdı, nasıl severdi Peygamber SAS Efendimiz!..

Fâtıma Anamız'ı nasıl severdi?.. Geldiği zaman ayağa kalkardı, alnından öperdi Fâtıma Anamız'ın... Cennet hatunlarından birisi Fâtıma Anamız.

"—Ben bu ikisini seviyorum yâ Rabbi, sen de sev!" diyor. (*Ve ehibbe men yuhibbühümâ*) "Bu ikisini sevenleri de sev yâ Rabbi!" diyor.

Peygamber Efendimiz'in torunları, duasına mazhar insanlar. İkisi de şehîden öldü. Birisi zehirlenerek öldürüldü. Birisi de Kerbelâ'da ailesiyle, çoluk çocuğuyla şehid edildi. Cennetlik olduklarını, ölümleri de gösteriyor.

(*Ve ebgıd men ebgadahümâ*) "Bu ikisine buğz edene de buğz et yâ Rabbi!" diyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi İslâm tarihini tam okuyup, tam anlayıp, sahabe-i kirâmın hepsini sevip; özellikle Hazret-i Ali Efendimiz'i, Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin Efendilerimizi de sevip, onların şefaatine ermeyi nasîb eylesin... Cennetiyle cemâliyle bizleri müşerref eyleyip, onlarla cennette buluştursun...

Fâtıma Anamız, cennet hatunlarının efendisi... Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin Efendilerimiz, bunlar cennet gençlerinin efendileri, seyyidleri... Hazret-i Ali Efendimiz'le, diğer Hulefâ-i

Râşidîn ile, Aşere-i Mübeşşere ile, cennetlik mübarek evliyâullah ile, yâ Rabbi bizi cennette buluştur!..

Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Fâruk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyy-i Murtazâ ve diğer mübarek büyüklerimizle cennette bizleri buluştur yâ Rabbi!..

Bi-lütfike ve keremike ve bi-hürmeti ismike'l-a'zam, ve nebiyyike'l-ekrem, ve inneke mücîbü'd-deavât, ve kàdı'l-hâcât, ve ekremü'l-ekremîn, ve erhamü'r-râhimîn...

El-fâtihah!..

02. 02. 20001 - AVUSTRALYA

